

ANIMA LA DAVO

H. G. WELLS

MASINA TIMPULUI

OPRE ALTE

O P E R E A L E S E V O L I.

M A Ş I N A T I M P U L U I
O M U L I N V I Z I B I L
I N S U L A D O C T O R U L U I M O R E A U

H. G. W E L L S

M A Ş I N A T I M P U L U I

O M U L I N V I Z I B I L

INSULA DOCTORULUI MOREAU

EDITURA TINERETULUI

Coperta de BARBU TEODORESCU

*Romanele cuprinse în acest volum au fost
traduse după următoarele volume;*

THE TIME MACHINE

and

THE ISLAND OF DOCTOR MOREAU

by

H. G. WELLS

copyright edition Leipzig, Bernhard Tauchnitz 1898

și

H. G. WELLS

THE INVISIBLE MAN

Bernhard Tauchnitz 1899

Wells ne iese în cale în copilărie, la vîrsta cînd lumea e pentru noi plină încă de lucruri necunoscute, de posibilități neexplorate, o lume atît de atrăgătoare și totodată atît de nouă! Scriitorul a cărui carte am luat-o în mînă pare că privește lumea aceasta cu aceiași ochi cu care o privim și noi. Misterul e inepuizabil. El stă ascuns în fiecare ungher al vieții, în fiecare lucru. „Prăvălia fermecată” unde l-a adus Wells pe micul său cititor se află într-o ulicioară pierdută și nu pare să aibă nimic deosebit — e „mititică, strîmtă, întunecoasă”, dar cîte lucruri uluitoare, fantastice și tulburătoare sînt aici pentru cel care e în stare să le vadă!

Apoi Wells ne ia cu el într-o călătorie prin timp, în zborul pe Lună, ne povestește cum un om a devenit invizibil și cum au venit marșienii pe Pămînt...

Curînd însă aflăm că născocitorul nostru îndrăgit ne-a păcălit adeseori. Pe Jules Verne poți să te bizui. Dar nicio dată nu se va putea zbura în Lună cu aparatul inventat de eroul lui Wells, pentru că nu există substanțe asupra cărora să nu acționeze gravitația terestră. Nu se poate călători prin timp. Omul invizibil ar fi fost orb. Ce e drept, fantasticul lui Wells nu e întotdeauna aidoma unui basm. Încă în cel de-al doilea deceniu al secolului nostru, el a prezis un mare viitor energiei atomice. Urmărind zborul păsărilor, el a tras concluzia, numai pe temeiul spiritului său de observație scriitoricesc, cu douăzeci de ani înaintea constructorilor de avioane, că aviația de mare viteză va adopta aripa în formă de săgeată. Încă la sfîrșitul veacului trecut, Wells a pus problema de mare importanță pentru știința modernă a legăturii strînse dintre progresul tehnicii și crearea unor materiale cu totul noi. Și totuși, nu-l putem pune pe Wells în rîndul celorlalți scriitori fantastați. Desigur, forma romanului științi-

fico-fantastic n-a fost pentru el accidentală. În ea s-a oglin-
dit credința scriitorului în progresul tehnic, dorința fierbinte
de a sădi în cititori pasiunea cercetării științifice. Dar roma-
nele lui Wells vorbesc nu numai despre posibilitățile științei,
ci și de acele forțe care împiedică știința să slujească oame-
nilor. El este unul dintre cei mai mari scriitori realiști englezi
de la sfârșitul secolului al XIX-lea și din prima jumătate a
secolului XX, care a știut să cuprindă un număr uriaș de pro-
bleme de stringentă actualitate ale epocii sale. Pe acest Wells
îl cunoaștem abia la maturitate. Și atunci când deschidem
din nou romanele lui, descoperim în ele ceea ce n-am știut
să vedem în anii copilăriei.

1

Herbert George Wells s-a născut la 21 septembrie 1866 în
orășelul Bromley din Anglia. Tatăl lui a fost într-o vreme
grădinar la o mare moșie, unde a cunoscut-o pe viitoarea sa
soție, care era cameristă tot acolo. La nunta lor, o rudă bo-
gată le-a dăruit o prăvălie de porțelanuri, așa că atunci când
s-au instalat la Bromley, erau deja în situația unor mici bur-
ghezi. Cei doi tineri și-au lămurit foarte curînd măsura dăr-
niciei acelei rude. Ce e drept, prăvălia le dădea un oarecare
„prestigiu”, dar nu aducea aproape de loc venituri. Ca să-și
țină familia, capul ei a devenit jucător profesionist de cri-
cket. Cu timpul, casa s-a îndestulat și copiii au fost dați la
școală cu plată. Dar bunăstarea familiei Wells s-a dovedit a
fi șubredă. Atunci când tatăl și-a rupt un picior, mama s-a
văzut nevoită să se întoarcă la vechii ei stăpîni, de data
aceasta în calitate de administratoare. Copiii ar fi trebuit
să-și cîștige existența, dar nu aveau încă vîrsta cuvenită, așa
că deocamdată mama i-a luat la dînsa.

Herbert nu împlinise încă paisprezece ani când a început
să lucreze în comerțul de manufactură. Băiatul a fost anga-
jat ca om de serviciu, cu perspectiva de a deveni vînzător.
Perspectiva aceasta se pare că nu-l prea încînta pe tînărul
Wells. Ceva mai tîrziu îl găsim în postul de laborant la o
farmacie, apoi e ajutor de învățător la o școală primară și,

în sfârșit, student la așa numita „Școală normală”, școală superioară care pregătea profesori de științe naturale și de științe exacte. „Școala normală” făcea parte din sistemul Universității din Londra. Wells, care între timp izbutise să atragă atenția celebrului profesor Huxley, a devenit la vârsta de douăzeci și doi de ani licențiat în biologie.

Wells a dobândit acest succes datorită unei munci uriașe. El își amintește pînă și în lucrările de mai târziu cum își petrecea nopțile aplecat deasupra cărților în cămăruța de la farmacie ori în mansarda ajutorului de învățător, își aduce aminte de foamea pe care a îndurat-o pe cînd era student și trăia dintr-o bursă mizeră, de simțămîntul umilitor al omului sărac care străbătea cartierele luxoase ale Londrei.

Dar a fost oare acesta un succes? Ce-l aștepta în lumea aceasta pe un om sărac și necunoscut, chiar dacă avea o diplomă în buzunar? Din nou lîncezeală într-o școală provincială? Din nou societatea burghezilor tipicari, de care credea că a scăpat? Gîndurile de felul acesta l-au frămîntat neconținut pe Wells în ultimii ani de studii.

Altminteri a avut noroc. Talentul de scriitor al lui Wells s-a făcut simțit în felul său încă de pe-atunci, ce e drept într-un domeniu foarte îndepărtat de creația artistică. Tînărului savant i s-a propus să scrie un manual de biologie și el a executat această lucrare cu atîta măiestrie, încît cartea lui a devenit unul din manualele de bază ale școlii engleze. Ea a fost reeditată chiar și atunci cînd Wells devenise un scriitor cu renume. Se pare că lucrul la manual i-a dat lui Wells ideea de a se îndeletnici cu literatura. El începe să colaboreze la presa periodică. În anul 1895 s-a publicat culegerea lui de schițe „Convorbiri alese cu unchiul”, iar numai cîteva luni mai târziu — romanul fantastic „Mașina timpului”. Foarte curînd — după vreo trei-patru ani — Wells a intrat în rîndul maștrilor de frunte ai literaturii engleze, în rîndul oamenilor după ale căror opere e judecată țara lor. Romanele și nuvelele lui Wells erau editate în Anglia în tiraje colosale pentru acea vreme și se traduceau în alte limbi. Prima culegere din operele lui Wells în limba rusă a început să se editeze în anul 1909.

Wells a intrat în literatură ca un scriitor foarte strîns legat de viață. Puțini dintre reprezentanții de-atunci ai literaturii engleze erau atît de străini ca el de ideile „artei pentru

artă", puțini erau acei care detestau aceste idei cum le detesta el. Wells a adus cu el ura fierbinte față de tot ceea ce face viața omului grea, mărginită, întunecată, față de tot ceea ce îl coboară pe om pînă la situația unei vite de muncă.

Wells era încredințat că viața oamenilor se va îmbunătăți o dată cu dezvoltarea științei. Sfîrșitul secolului al XIX-lea a fost marcat de o seamă de importante descoperiri științifice, de aplicarea tot mai intensă a realizărilor științei în practică. Wells avea suficiente legături cu lumea oamenilor de știință pentru a înțelege grandioasele posibilități pe care le oferea omenirii progresul tehnic. El a promovat necontenit ideea aceasta în tot cursul vieții sale.

Deîndată ce a intrat în arena literară, Wells s-a opus hotărît grupului puternic și extrem de influent în acea vreme al intelectualității artistice engleze care avea ca figură prominentă pe cunoscutul critic de artă Ruskin. Reprezentanții acestui grup, constatînd sărăcirea personalității umane în societatea burgheză, explicau acest lucru prin progresul tehnicii, ceea ce îi făcea inevitabil să accepte unele teorii decadente, să tindă a înfățișa omul „separat” de societate, iar pe mulți dintre ei îi ducea în ultimă instanță la teoria „artei pentru artă”. Wells îl aprecia mult pe Ruskin pentru critica burgheziei și dorința lui de a introduce esteticul în viață, dar considera totodată că, în ura lor față de mașini și de știință, Ruskin și oamenii de litere și de artă apropiați lui „sînt tot atît de reacționari și neștiințifici ca și lorzii și episcopii noștri”.

De altfel, Wells e departe de a vedea în progresul tehnic un leac împotriva oricărui rău. Progresul material este, după părerea lui Wells, o condiție necesară, de prim ordin, dar nu singura condiție a progresului societății. La această concluzie l-a dus nu numai experiența lui personală, ci și toată viața Angliei de la sfîrșitul secolului al XIX-lea.

Cu toate succesele științei, numărul englezilor care nu cîștigau minimul necesar existenței depășea la începutul secolului XX întreaga populație pe care o avusese Anglia cu patruzeci de ani mai înainte. Modernizarea industriei se făcea pe seama muncitorilor, care erau azvîrliți în stradă. Procesul tot mai intens de formare a monopolurilor a dus la ruinarea în masă a micii burghezii. Comerțul de monopol a ruinat

mii de mici negustori. Producția masivă a obiectelor de larg consum în fabrici a ruinat zeci de mii de meșteșugari.

Venirea la putere în 1895 a unui nou cabinet, condus de fapt de Joseph Chamberlain, un reacționar și un șovinist înverșunat, a marcat o activizare a politicii de cotropiri coloniale, aducând represiuni împotriva mișcării muncitorești și pregătiri de război. În anii 1899—1902 Anglia a purtat un război împotriva republicii burilor din Africa de Sud.

Reacțiunea politică se împletea cu o vastă campanie demagogică, ce preconiza în unele privințe metodele fascismului de mai târziu. În deceniul al zecelea, propaganda burgheză încearcă să demonstreze că în Anglia există o „națiune unică”, deosebită de toți străinii și mai ales de popoarele coloniale. Folosind lozincile care se bucurau de popularitate în rândurile clasei muncitoare, conservatorii reacționari fac uz de cuvântul „colectivism”, încercând să mascheze cu el și oprimarea personalității în societatea burgheză din epoca imperialismului, și cotropirile militare. Ei declarau existența statelor mici incompatibilă cu principiul „colectivismului”, socotind imperiul britanic drept întruchiparea cea mai înaltă a acestui principiu. Organizațiile religioase căutau și ele căi noi de înrîurire a credincioșilor. Locul sectelor metodiste răzlețe îl ia Armata Salvării, o organizație „religioasă-filantropică militarizată, cu caracter colectivist”, menită să-i abată pe muncitori de la lupta de clasă. Strachina de zeamă și coltucul de pâine cu margarină, pe care săracul putea să le capete după ce stătea ore întregi la coadă în fața cantinei organizației de binefacere, se dădeau acum în „adăposturile” Armatei Salvării, în schimbul unei umiltoare proceduri de căință. Apoi cel „convertit” trebuia să ia parte la o procesiune caraghioasă a slujitorilor sfântului spirit, care străbateau în alai străzile orașului în sunetele tamburinelor și urletele tromboanelor... „În zdrăngăneala ritmică a jazz-band-ului și în foșnetul greu al drapelelor naționale ce glasuri mai puteau fi auzite? Numai glasurile nemulțumite ale muncitorilor din lumea industrială, care își exprimau protestul prin greve”, scria mai târziu Wells, amintindu-și de această perioadă.

După criza din anii 1878—1879, mișcarea muncitorească din Anglia, care trecuse mai înainte printr-o perioadă de stagnare provizorie provocată de înfrîngerea chartismului, a in-

trat într-o nouă fază. Grevele se succedau una după alta. Demonstrațiile muncitorilor umpleau tot mai des străzile centrale ale Londrei. Clasa muncitoare se organiza tot mai bine, conștiința ei politică creștea tot mai mult. Iau ființă noi sindicate, care se sprijină pe păături mai largi ale clasei muncitoare decât vechile trade-union-uri corporative închise în cercul lor. Pe baza lor ia ființă, în anul 1893, Partidul Muncitoresc Independent, care a căutat în primii ani de existență să ducă o politică muncitorească de sine stătătoare. Guvernul nu mai era în stare să mențină prin mijloace demagogice iluzia că statul burghez se situează „deasupra claselor”. În locurile unde aveau loc greve erau trimise trupe, se făceau încercări de a li se răpi muncitorilor dreptul la lupta grevistă.

Tocmai în această perioadă se ridică în Anglia pe talazul protestului popular astfel de mari scriitori ca Bernard Shaw, John Galsworthy și Herbert George Wells. Perioada grea de decadență din deceniile opt și nouă a luat sfârșit. În literatură a intrat o nouă pleiadă de eminente realști critici. Scriitorii aceștia erau departe de a repeta vechiturile realismului de la mijlocul secolului trecut, așa cum o făceau numeroși reprezentanți ai literaturii de moravuri din acea vreme. Fiecare din ei a adus în literatură ceva nou, legat de condițiile sociale noi ale epocii.

Herbert Wells a adus și el ceva nou. Pentru literatura engleză era nou, înainte de toate, însuși genul științifico-fantastic. Nou era și conținutul pe care-l dădea acestui gen Wells.

Oricât de bogate în elemente științifice erau lucrările lui Wells, tema lor cea mai importantă o constituiau problemele sociale ale timpului. Wells cuprinde viața în proporții uriașe, operează cu întregi categorii sociale, caută stăruitor răspuns la problemele cele mai acute și cele mai importante ale epocii sale.

Fantasticul îi este necesar lui Wells mai mult pentru a critica epoca sa, decât pentru a prezice viitorul. Pentru el aceasta e o metodă de exprimare plastică a tendințelor principale ale realității, o metodă de demascare a acelor laturi ale vieții pe care el nu le poate accepta. În această privință, Wells continuă o veche tradiție a literaturii engleze și în primul rând tradiția marelui scriitor satiric englez din secolul al XVIII-lea Jonathan Swift. Întâmplările de necrezut descrise în „Călătoriile lui Gulliver” nu li se păreau chiar atât

de neverosimile contemporanilor scriitorului. În moravurile curții liliputane ei recunoșteau moravurile de la curtea propriei lor țări, în admirația lui Gulliver față de manierele aristocraților ghiceau ironia amară a autorului. Și, în sfârșit, în ultima parte a „Călătoriilor lui Gulliver“, Swift a creat cel mai tipic și cel mai odios dintre toate personajele sumbre ale nemuritoare sale satire — omul-fiară yehu, o făptură lăcomă și ticăloasă, care întruchipează toată lăcomia și ticăloșia burghezului. Când citești cărțile lui Wells, e greu să nu te gîndești că asisti la o renaștere a satirei violente a lui Swift. Wells își spunea cuvîntul în alte condiții, în fața lui stăteau alte probleme. Lumea lui Wells — Anglia industrială de la sfîrșitul secolului al XIX-lea — nu seamănă cu lumea lui Swift, fantasticul lui poartă un alt caracter. El își găsește personajele nu în călătorii îndepărtate, ci în atelierul inventatorului, undeva pe o binecunoscută stradă din Londra. Și totuși Swift și Wells urmăresc același țel și folosesc aceeași metodă a satirei. Wells e un Swift cu înfățișare de Jules Verne.

„...Din tinerețe l-am admirat profund pe Swift și am păstrat această admirație de-a lungul întregii mele vieți, scria Wells. Lucrul acesta poate fi înțeles din multe din lucrările mele, dar înainte de toate din predispoziția mea de a oglindi în nuvelele mele problemele sociale și politice ale contemporaneității.”

Trăsăturile apropierei de Swift s-au manifestat deosebit de distinct în primele romane fantastice ale lui Wells scrise între anii 1895 și 1901. Ele constituie de fapt un singur ciclu. Lucrările din acest ciclu sînt apropiate prin problematica lor, prin procedeele artistice și, în sfîrșit, prin puternicul lor caracter polemic. În fiecare din ele, Wells luptă împotriva adversarilor săi de idei, apărîndu-și cu pasiune punctul de vedere.

Însuși primul său roman, „Mașina timpului” (1895), era un răspuns dat propagandei imperialiste care susținea că englezii sînt o „națiune unică”. Sînt unii care nu-s în stare să vadă prăpastia ce-i desparte pe oamenii muncii de exploataitori în societatea modernă, să înțeleagă că ea se lărgeste mereu, declară scriitorul. Ei bine, el e gata să arate momentul din istoria omenirii cînd prăpastia se va căsca chiar sub picioarele clasei guvernante.

„Mașina timpului” e o satiră sumbră în spiritul lui Swift. În societatea din viitorul îndepărtat pe care o descrie Wells, oamenii muncii și exploataatorii au devenit două specii diferite de oameni. Privati vreme de milenii de binefacerile culturii, muncitorii au degenerat transformându-se în „morloci” cu chip de fiară. „Clasele superioare”, obișnuite să se folosească de roadele muncii altora, s-au transformat în „eloi”, făpturi plăpînde, neadaptate pentru viață. Societatea modernă e divizată în oameni ai muncii și trîntori, și aceasta duce inevitabil la degenerarea societății și la degenerarea omului, avertizează Wells. Istoria se va răzbuna pe cercurile cîrmuitoare. Morlocii lui Wells continuă să-i hrănească pe eloi, dar numai pentru că aceștia le servesc drept hrană.

În romanul „Primii oameni în Lună” (1901), care încheie primul ciclu, Wells revine la situația conturată în „Mașina timpului”. El zugrăvește din nou niște personaje grotești-fantastice, care, după părerea lui, vor reda cel mai bine dacă nu formele reale, atunci esența însăși a unei serii de contradicții ale civilizației burgheze.

La seleniți, locuitorii Lunii, specializarea a atins gradul cel mai înalt. Fiecare selenit are hipertrofiată o singură funcție de lucru, celelalte sînt moarte. Savanții sînt numai niște capete uriașe, care abia se mai țin pe trupurile lor plăpînde. Unul din ei are însușirea de a memora totul, fără a înțelege nimic. Altul înțelege orice, dar nu poate memora nimic. Pictorul îi urăște pe toți cei care nu pictează și pe toți cei care pictează mai bine ca el. Matematicianul și-a pierdut de mult însușirea de a rîde, decît poate atunci cînd descoperă o originală combinație matematică. Muncitorii sînt adaptați să execute fiecare o anumită operație. Cînd nu e nevoie de muncitori, ei sînt adormiți și stivuiți în pivnițe. De altminteri, observă cu ironie Wells, comparînd rînduielile de pe Pămînt cu cele de pe Lună, așa „e poate totuși mai bine decît să fie dat afară din atelier muncitorul, ca să moară de foame în stradă”. Societatea de pe Lună este în felul ei ideal organizată. Aici domnește o ordine absolută, societatea aceasta funcționează ireproșabil, dar cît de respingătoare, antiumană și lipsită de sens e ea! În „Primii oameni în Lună” Wells dă un răspuns atotcuprinzător lui Herbert Spencer, a cărui filozofie se bucura pe-atunci de o excepțională popularitate în cercurile burgheze. Spencer susținea că societatea umană se

supune legilor biologice și de-aceea rînduielele statornicite de burghezie sînt „organice”. El asemuia clasele cîrmuitoare cu capul, iar clasa muncitoare cu mîinile societății. Wells a înfățișat o societate construită potrivit idealurilor lui Spencer, și a înfățișat-o cu pana unui satiric.

„Mașina timpului” deschide primul ciclu al lui Wells. „Primii oameni în Lună” încheie acest ciclu. Amprenta ciclului se vede pe ambele lucrări. Prima din ele aparține unui scriitor abia intrat în literatură, cea de-a doua unui om care se îndepărtează de tinerețea sa. Ambele lucrări se remarcă printr-o anumită franchețe raționalistă; în ele e vorba de unele probleme deosebit de esențiale, dar puse „separat” de alte probleme ale contemporaneității.

Romanele care au urmat imediat după „Mașina timpului” nu suferă de această lipsă. În aceste romane găsim un cerc larg de probleme sociale din cele mai importante, ele sînt mult mai convingătoare sub aspect realist și mai multilaterale.

În centrul romanului „Omul invizibil” (1897) se află talentatul savant Griffin, care a făcut o strălucită descoperire și și-a găsit moartea în lupta cu societatea. Viața omului de știință în societatea burgheză e grea, rutina și ignoranța împiedică știința să se dezvolte. Dar problema situației științei e pentru Wells doar o latură particulară a problemei caracterului relațiilor sociale contemporane. Problema aceasta este o problemă de bază în roman.

Wells transportă intenționat acțiunea într-un tîrgușor de provincie, un fel de „rezervație” de filistini, oameni avari și obtuzi, mulțumiți de sine, care devin fiare numai la gîndul că cineva poate să atenteze la rutina existenței lor. Atît e destul ca să-l facă pe Griffin vinovat față de ei. Griffin e prigonit pentru că „nu seamănă cu ceilalți”, pentru că aspiră spre ceva neobișnuit și gîndirea lui e capabilă să se avînte cutezătoare.

Cu eroul romanului facem cunoștință în ultima etapă a vieții sale și abia după multe pagini ne va relata autorul povestea lui. E limpede însă că Ipingul nu e doar un „colț sălbatic” unde a nimerit Griffin în disperarea lui. Ipingul este întreaga Anglie burgheză, care-i întîmpină cu huiduieli și fluierături pe cei ce „nu seamănă cu ceilalți” și care au îndrăznit să-și aleagă un drum propriu vîzînd plictisitoarea ei

rutină. Fiecare pas care-l apropie pe Griffin de țelul propus a întâmpinat întotdeauna împotrivirea înverșunată a societății.

Dar societatea i-a pricinuit lui Griffin cel mai mare rău. Ea l-a silit să sacrifice succesului sufletul său viu. Griffin iese din lupta cu viața pierzându-și rămășițele de omenie, însușindu-și odiosul principiu al cupidității. Din acest moment — de fapt din momentul în care a deschis el ușa hanului din Iping — simpatia autorului nu mai e de partea lui.

În războiul pe care Griffin invizibilul îl declară societății, adevărul nu e de partea nimănui. Acest război nu ia proporțiile unei ciocniri între principii opuse. Griffin se opune societății prăvăliașilor ca un om cu o gândire cutezătoare, dar nu ca un om cu alte convingeri sociale. Individualismul, cinismul și cruzimea lui Griffin sînt doar o întruchipare mai pregnantă a adevăratelor calități morale ale unui burghez „obișnuit”. Lupta lui împotriva Ipingului e numai o manifestare concentrată a luptei sălbatice a tuturor împotriva tuturor, care clocotește neconținut în societatea burgheză. Griffin își folosește forța tot așa cum ar dori s-o folosească oricare dintre adversarii lui. Wells încheie romanul cu o scenă splendidă, care face bilanțul celor spuse mai înainte. Hangiul Thomas Marvel, în mîna căruia au încăput genialele lucrări ale lui Griffin, visează să devină și el invizibil. E drept că nu pricepe nimic din cărțile savantului răposat, dar nu-și părăsește visul și, în fiecare seară, înainte de culcare, citește cîteva rînduri, alcătuite din cifre, cruciulițe și semne misterioase.

Se poate spune că încă din romanul „Omul invizibil” se contura antifascismul de mai tîrziu al scriitorului. Creîndu-l pe Griffin, Wells a condamnat ideile filozofului reacționar german Nietzsche, care propovăduia cultul „supraomului” și disprețul față de popor, idei folosite ulterior de fascism. Mai mult decît atît, el l-a arătat pe Griffin ca pe un dement care visa să stăpînească omenirea, ca pe un ucigaș maniac, trup din trupul societății burgheze, o progenitură a ei. Moartea lui Griffin e firească — este sfîrșitul firesc al oricărui „supraom” care și-a pus în gînd să-și supună societatea.

„Omul invizibil” e un roman complex și profund, înveșmîntat într-o formă clară și concisă. Lucrarea aceasta a marcat un strălucit succes de creație al tînărului scriitor. Romanul a

dat naștere la o întreagă bibliotecă de imitații, printre care e interesant de menționat o povestire paradoxală a lui Chesterton despre un „om invizibil intelectual” ; pe omul acesta nu-l observă nimeni numai pentru că toți s-au obișnuit cu dînsul. După motivele „Omului invizibil” s-au turnat cîteva filme. Dar cel mai interesant fapt care atestă importanța romanului lui Wells a ieșit la iveală abia în anul 1910, cînd a fost publicat romanul lui Jules Verne „Taina lui Wilhelm Storitz”, rămas necunoscut în timpul vieții autorului. Marele fantast, căruia Wells îi datorează fără îndoială multe, a devenit la bătrînețe elev al elevului său. În „Taina lui Wilhelm Storitz” el urmează și fabulația, și ideile fundamentale din „Omul invizibil”. Din păcate, acest roman nu se numără printre cele mai bune lucrări ale lui Jules Verne. Mult mai prejos decît modelul s-au dovedit a fi și alte imitații, atît literare, cît și cinematografice.

De la un roman la altul, Wells cuprindea tot mai larg fenomenele vieții, își adîncea concepția despre lume. „Războiul lumilor” (1898), scris imediat după „Omul invizibil”, cuprinde aproape toată problematica operei de pînă atunci a scriitorului. Acesta e un roman despre destinele civilizației burgheze.

După cît se pare, Wells considera „Războiul lumilor” ca fiind cel mai bun dintre romanele sale fantastice de început. În orice caz, acesta a fost singurul roman din cele scrise în perioada 1896—1901 pe care el l-a trimis în noiembrie 1906 lui Lev Tolstoi, atunci cînd marele scriitor și-a exprimat dorința de a-i cunoaște lucrările.

Wells se întoarce din nou la simbolurile fantastice grandioase pe care le părăsise în „Omul invizibil”, dar de data aceasta tipizarea personajelor nu-l împiedică să cuprindă problema care-l interesează în multiplele ei aspecte.

Omenirea, după părerea lui Wells, merge mult prea încet pe drumul civilizației. Ceea ce a atins știința a fost atins într-o luptă necurmată cu forțele obscurantismului, rutinei și cupidității. Dar chiar și cuceririle științei care au fost traduse în viață nu folosesc omenirii. Progresul științei duce la progresul societății numai atunci cînd societatea este organizată după un principiu echitabil și uman. În Anglia contemporană, însă, progresul tehnic s-a dovedit a nu îmbunătăți starea morală a societății, ba chiar dimpotrivă.

Marțienii veniți pe Pământ ca să-l înrobească întruchipează forțele progresului capitalist, al cărui drum e presărat cu victime, și dacă Wells nu recunoaște că marțienii sînt de fapt pămînteni, aceasta numai pentru că ei nu au nimic omenească.

Sosirea primului „cilindru de pe Marte” îl găsește pe povestitor lucrînd la un articol „despre dezvoltarea moralității o dată cu progresul general al civilizației”. Cele văzute în timpul invaziei marțienilor îl fac să lase articolul neterminat. Marțienii, care i-au depășit cu mult pe locuitorii Pământului în dezvoltarea cunoștințelor tehnice, sînt cu totul lipsiți de sentimente omenești. Le sînt străine dragostea și ura, durerea și bucuria, iar singura lor emoție este desfătarea pe care o simt cînd se hrănesc.

Dar civilizația Pământului merge oare în altă direcție? Încă în primul capitol autorul observa, parcă în treacăt, că cruzimea marțienilor, care și-au propus să nimicească cea mai mare parte a omenirii, nu-l va mira pe cel ce cunoaște îndeajuns moravurile societății burgheze. „Mai înainte de a-i judeca cu prea multă asprime, scrie Wells, trebuie să ne amintim cu cîtă cruzime au nimicit oamenii înșiși nu numai dobitoacele... ci și pe semenii lor din rasele inferioare. Locuitorii Tasmaniei, de pildă, au fost nimiciți pînă la cel din urmă de un război de distrugere provocat de imigranții din Europa. Sîntem noi oare chiar niște apostoli ai îndurării ca să ne indigneze marțienii care au acționat în același spirit?”

Zugrăvind „împărăția marțienilor”, Wells înfățișează de o manieră satirică societatea contemporană lui. Manifestările „cotidiene”, „mărunte”, „neobservate” ale cupidității și neomeniei găsesc în el un acuzator necruțător. Filistinul mulțumit de sine cere să fie primit în cușca unui marțian, unde i se asigură „o bună întreținere”. Ce e drept, cu timpul va fi și el mîncat, dar se poate consola cu rugăciunile, iar dacă nu e chiar un prostănac, cu erotismul. Unii sînt învățați de marțieni să vîneze alți oameni... Astfel, societatea aceasta va exista nu datorită forței marțienilor, ci datorită slăbiciunii și ticăloșiei filistinului.

Poate că există o ieșire, cea pe care o făgăduiește programul propus de soldatul artilerist, unul din personajele acestui roman? Ce-ar fi ca omenirea să fie organizată ca o

tabără militară, supusă unei discipline severe, iar oamenii siliți să renunțe la propria lor personalitate?... Nu, nu Wells e cel care vorbește prin gura artileristului. Prin acest personaj el demască „colectivismul” imperialiștilor, arată că un astfel de „colectivism” nu e decît o mască demagogică pentru individualismul burghez. Artileristul cel flecar are o singură preocupare: să nu-i ia nimeni rezervele de provizii...

„Războiul lumilor” e pătruns de protestul unui scriitor umanist împotriva cruzimii societății burgheze, împotriva acelei degenerări a omului pe care o aduce ea. Pămîntul trebuie să-i aparțină omului. „Plătind cu miliarde de vieți, omul și-a cumpărat dreptul la viață pe Pămînt, și acest drept îi aparține în pofida tuturor veneticilor. El i-ar fi rămas chiar dacă marșienii ar fi fost de zece ori mai puternici, pentru că omul nu trăiește și nu moare în zadar.”

Progresul tehnic în sine nu va duce la un viitor fericit. Mai mult decît atît, slujind unei orînduiri sociale antiumane, el prezintă un serios pericol. Wells vorbește de data aceasta nu numai despre raportul invers proporțional care există, după părerea lui, între dezvoltarea civilizației materiale și a celei spirituale, ci și de amenințarea directă la care este expusă însăși existența omenirii. Într-o societate antiumană, realizările tehnicii sînt puse în slujba distrugerii, iar forța și posibilitățile lor de perfecționare sînt nelimitate. „Pămîntul a încetat de a mai fi un refugiu sigur pentru om!” exclamă autorul.

Societatea contemporană e mult prea contradictorie pentru a avea o existență eternă, iar cu trecerea timpului aceste contradicții vor spori și se vor ascuți tot mai mult. Lumea oamenilor animați de spiritul proprietății, a oamenilor care seamănă, așa cum spune Wells, cu niște „cîini legați de căruță”, va avea un sfîrșit inevitabil. Dar cum va fi acest sfîrșit? Ce societate va veni în locul celei de-acum? Wells a căutat să răspundă la aceste întrebări în romanele „Insula doctorului Moreau” și „Cînd se va trezi cel care doarme”. Ambele romane au aceeași forță satirică pe care o vădesc lucrările lui Wells menționate mai înainte, dar aici autorul vorbește nu numai despre contradicțiile societății moderne, ci și despre sfîrșitul posibil al acestor contradicții.

Biologul Edward Prendick a nimerit întâmplător pe o mică insulă aflată departe de liniile de navigație și aici a dat de doctorul Moreau, unul din cei mai mari chirurghi ai lumii. Cu zece ani înainte de asta, Moreau a fost nevoit să fugă din Europa, hăituit de „luptătorii împotriva vivisecției”, transferându-și experiențele în acest colț îndepărtat al globului pământesc. Moreau continuă să lucreze aici, creînd la animale calități noi, care le apropie de oameni.

Acesta este cadrul real al romanului lui Wells „Insula doctorului Moreau” (1896). Dar romanul are și un alt plan — fantastico-simbolic. Doctorul Moreau capătă proporțiile unei colosale figuri simbolice. Povestea umanizării treptate a Oamenilor-Animale creați de Moreau capătă sub pana lui Wells un mare înțeles social.

„Insula doctorului Moreau” a fost un răspuns la „Cartea junglei” a lui Kipling, care a apărut cu un an înaintea romanului lui Wells. În „Cartea junglei”, ca și în toată opera lui Kipling, idealizarea sălbăticiei primitive se împletea, paradoxal la prima vedere, cu proclamarea „misiunii civilizatoare” a omului alb. De altminteri pentru Kipling și ceilalți scriitori imperialiști aici nu există nici o contradicție. Kipling acceptă fără rezerve normele societății burgheze. Societatea aceasta, declară Kipling, n-are de ce să fie poetizată, căci e prin ea însăși poetică. Kipling încearcă să găsească această „poezie” în goana după bani, în disprețul față de cultură, în cultul forței brute, simbolizată de „legea junglei”.

Da, răspunde Wells, societatea burgheză nu trebuie idealizată, dar tocmai pentru că ea nu poate fi în nici un fel idealizată, căci e odioasă, fățarnică și inumană. Primejdia rezidă nu în progresul societății, ci în aceea că de fapt aceasta nu e o societate civilizată și se sprijină numai pe prejudecăți și pe forța brută.

Pe insula doctorului Moreau se desfășoară în limitele unei singure generații întreg procesul civilizației, a cărei forță motrice este Moreau, înarmat cu scalpul, întruchipînd legea istoriei. În prima zi a șederii sale pe insulă, Prendick are impresia că Moreau e un scelerat, care-i transformă pe oameni

în animale. Dar el înțelege curînd că și-a făcut o părere greșită. Moreau face din animale oameni. Societatea burgheză a luat locul unor organizații sociale mai înapoiate. Din punct de vedere istoric ea este progresistă. În condițiile ei omenirea a cunoscut, indiscutabil, o anumită dezvoltare. Dar cu toate acestea ea e mărginită și contradictorie. Moreau umanizează animalele într-un laborator pe care locuitorii insulei l-au numit „Casa Durerii”. Animalele devin oameni numai pînă la un anumit grad. Moreau nu e în stare să realizeze mai mult. Animalele umanizate au format o societate care parodiază societatea umană, fără a deveni cu adevărat o astfel de societate. Ca să le poată stăpîni, Moreau le-a atașat o făptură monstruoasă, numită „Cel ce rostește legea”. Toți cei care vor călca „Legea” sînt amenințați că vor fi readuși la „Casa Durerii”. Scena citirii legii e una din scenele satirice cele mai puternice din acest roman.

„— Spune cuvintele, zise Omul-Maimuță, repetînd, iar făpturile din deschizătura ușii repetară și ele cu un ton de amenințare în glas.

Mi-am dat seama că trebuie să repet această formulă idiota. Și atunci începu cea mai dementă ceremonie. Glasul din întuneric începu să intoneze, rînd pe rînd, o litanie smintită, iar eu” (narațiunea îi aparține lui Prendick) „și ceilalți repetam. ...Coliba întunecoasă, aceste făpturi vagi și grotești, pătate ici și colo de cîte o rază de lumină, toți legănîndu-se în cadență și cîntînd :

„Să nu mergi în patru labe ; *aceasta* este Legea. Oare nu sîntem Oameni ?”

„Să nu lipăi cînd bei ; *aceasta* este Legea. Oare nu sîntem Oameni ?”

„Să nu mănînci carne sau pește ; *aceasta* este Legea. Oare nu sîntem Oameni ?”

...„Să nu vînezi alți Oameni ; *aceasta* este Legea. Oare nu sîntem Oameni ?”

— Eu sînt Cel ce rostește Legea, zise făptura cenușie. Aici vin toți cei noi, ca să învețe Legea. Eu stau în întuneric și spun Legea.

— Chiar așa este, zise unul din animalele de la intrare.

— Cumplite sînt pedepsele celor care calcă Legea. Nimeni nu scapă.

— Nimeni nu scapă, ziseră Oamenii-Animale, privind pe furis unii la alții.

— Nimeni, nimeni, zise Omul-Maimuță. Nimeni nu scapă !"

În societatea burgheză omul aparține încă pe jumătate regnului animal, în care domnește legea luptei tuturor împotriva tuturor. Stăruința cu care repetă Oamenii-Animale că nu e voie să se vîneze unii pe alții cuprinde cea mai mare ironie a autorului.

De altminteri, Oamenii-Animale s-au dezvoltat destul pentru a vedea în metodele de „umanizare” ceva inuman, contrar principiului în numele căruia pare să se săvîrșească ea. Pe insulă izbucnește o răscoală. Moreau își găsește moartea. Dar aici Wells începe să dea îndărăt. După părerea lui, revoluția poartă și ea, la rîndul ei, o contradicție interioară. Îndreptată împotriva cruzimii societății moderne, ea însăși e înfăptuită prin cruzime. Acestei idei îi este subordonată partea finală a romanului. „Iubim Legea și o vom respecta”, spun Oamenii-Animale eliberați. Dar în ciuda acestor intenții bune, în procesul răzvrătirii dispare din ei tot ce e uman. Ei încep să meargă din nou în patru labe. „Civilizația” lor se prăbușește.

Polemica cu Kipling nu compensează tendința fundamentală, antirevoluționară, conservatoare a autorului. Ba chiar, în focul disputei, Wells începe să folosească prea des limbajul adversarului său.

Cu totul altfel apreciază Wells revoluția în romanul „Cînd se va trezi cel adormit”, scris numai cu trei ani mai tîrziu. Acesta este cel mai pronunțat roman social al tînărului Wells, pătruns de o critică ascutită a capitalului monopolist. Recurgînd la procedeul său preferat — consemnarea tendințelor contemporaneității în expresia lor finală — scriitorul renunță însă la simbolul fantastic din „Insula doctorului Moreau” și din „Războiul lumilor”. Autorul ne transportă într-un stat „real” dintr-un viitor îndepărtat, cu contradicțiile și conflictele lui de clasă, descrise aici într-o formă directă.

Dezvoltarea capitalismului a dus la formarea unui trust mondial, al cărui consiliu de conducere — așa-zisul „Consiliu alb” — stăpînește întreaga omenire. În acest stat, nivelul înalt al forțelor de producție se împletește cu o exploatare și o teroare deșănțată. Muncitorii sînt pe cale să ajungă la o stare

de morloci. Există douăsprezece feluri de poliții. Grandioasele posibilități oferite de progresul științei sînt folosite în detrimentul oamenilor.

„Consiliul alb” găsește că nu mai are nici un rost să-și camufleze dominația cu autoritatea tradițiilor și a instituțiilor reprezentative. Regele Angliei s-a dedat beției și joacă pe scena unui music-hall de mîna a doua. Parlamentul nu mai e decît o simplă rămășiță a vremurilor de altădată. Crearea unui stat universal nu a făcut să dispară șovinismul; dimpotrivă, el este în fel și chip ațîțat, pentru a slăbi rezistența oamenilor muncii. Vrajba națională îmbracă forme cu totul stupide, totuși ea face bine jocul exploatatorilor. Cînd izbucnește la Paris o răscoală a muncitorilor, Consiliul alb aduce negri din Africa și aceștia, cîntînd cîntecele lui Kipling — probabil aceleași cîntece în care e vorba de „jugul omului alb” — iau cu asalt cartierele muncitorești. Biserica, iremediabil degenerată, în care „serviciul divin se oficiază rapid, pentru oamenii de afaceri ocupați”, își găsește și ea locul în sistemul „Statului universal”.

Cel mai interesant dintre personajele romanului este inginerul Ostrog, reprezentant al cunoștințelor științifice îndreptate împotriva poporului, un fel de nou Griffin, înfățișat pe un fond social mai larg. Scopul venirii lui la putere e acela de a preveni revoluția socială, care, după părerea lui, amenință „Statul universal” datorită politicii mărginite promovate de Consiliul alb...

Dar revoluția izbucnește totuși. De data aceasta, Wells nu mai vede în ea o primejdie la adresa civilizației; dimpotrivă, ea i se arată drept singurul mijloc de a păstra înfăptuirile omenirii, de a salva de la pieire personalitatea omului.

Astfel, făcînd de două ori apel în decurs de trei ani la tema revoluției, Wells a dat două răspunsuri contrarii la problema ridicată. Tendințele antidemocratice din „Insula doctorului Moreau” nu se pot împăca cu tezele fundamentale ale romanului „Cînd se va trezi cel adormit”. Cu această lucrare el a infirmat hotărît cele spuse în „Insula doctorului Moreau”. Wells nu va mai scrie niciodată un roman care să condamne revoluția. Dar în opera lui de mai tîrziu nu vom găsi nici acea acceptare a revoluției prin care se distinge romanul „Cînd se va trezi cel adormit”. Wells se statornicește tot mai temeinic pe pozițiile reformismului burghez.

Romanele despre care am vorbit pînă acum ne permit să vedem cît de complexe erau noțiunile lui Wells despre contemporaneitate, contradicțiile de neîmpăcat în care s-a încîlcit gîndirea scriitorului în prima perioadă a creației sale.

Avîntul luat de mișcarea muncitorească se făcea într-un fel sau altul simțit în întreaga viață socială a Angliei, inclusiv în literatură. În el rezidă izvoarele atitudinii critice a lui Wells față de societatea burgheză, pe el se bazează însușirea scriitorului de a cuprinde perspectivele largi ale dezvoltării societății, de a pătrunde adînc esența conflictelor sociale ale realității. Ideologia imperialismului întîmpină din partea lui o ripostă viguroasă.

Dar condițiile istorice concrete ale Angliei de la sfîrșitul secolului al XIX-lea — perioada în care Wells s-a format ca scriitor și cugetător — au contribuit la formarea atît a laturilor progresiste, cît și a celor mărginit-burgheze ale concepției sale.

Mișcarea muncitorească engleză a avut un destin complex. În perioada de avînt a maselor largi în această mișcare a acționat și o tendință contrară, reformist-conservatoare. Burghezia engleză își pierduse în acea vreme monopolul industrial în Europa, dar dobîndise și ținea bine în mînă monopolul colonial. Jefuind coloniile, clasele guvernante ale Angliei aveau putința de a „alimenta” păturile relativ largi ale „vîrfurilor” clasei muncitoare; acestea, la rîndul lor, căutau să îndrumeze nemulțumirea maselor în albia revendicărilor „legale”, mai puțin primejdioase pentru burghezie. Regenerarea burgheză a conducerii Partidului Muncitoresc Independent a făcut foarte curînd ca acest partid să devină, așa cum s-a exprimat foarte bine V. I. Lenin, independent numai față de mișcarea muncitorească, dar foarte dependent de liberalism. Socialismul era un atribut al unor grupări intelectuale înguste; conducerea lor sectară n-a încercat să unifice socialismul cu mișcarea muncitorească. Aceasta din urmă era lipsită de o bază științifică; socialiștii nu aveau sprijinul maselor. O parte considerabilă a vechilor syndicate vedea singurul mijloc de a-și apăra drepturile în lupta împotriva inovațiilor tehnice și era învinuită de către adepții progresului

tehnic de felul lui Wells că e retrogradă și... de o cupiditate burgheză.

Iluziile reformiste erau susținute și prin aceea că, dorind să sporească puterea de concurență a Angliei pe piața mondială și posibilitățile ei mobilizatoare, clasele guvernante ale țării au acceptat — e drept în silă — o serie de reforme de ordin particular în domeniul ocrotirii sănătății și al învățămîntului. Firește că unul din scopurile acestor reforme — și nu cel din urmă — era acela de a împiedica agitația socialistă.

În acea perioadă se răspîndiseră foarte mult tot felul de teorii burghezo-reformiste. Una din grupările cele mai marcante care se sprijineau pe teoriile de acest fel era Societatea fabiană, care și-a luat numele de la acela al generalului roman Fabius Maximus, zis Cunctator — „Temperatul”. Fabienii militau pentru introducerea treptată a socialismului în viață pe calea unor reforme mărunte. Ţelul urmărit de ei era acela de a pătrunde în aparatul de stat și în organele municipale și de a „transforma” apoi pe cale administrativă societatea modernă pe bazele „păcii între clase”. Nu mai e nevoie de spus că însuși cuvîntul „socialism” era privit de fabieni într-un fel cît se poate de original. Ei înțelegeau prin socialism o formă specifică a capitalismului „organizat” și o înfrînare a „extremismelor” individualismului.

În acei ani se formează și concepția despre lume a lui Wells, care ajunge la concluzia că intelectualității îi revine un rol hotărîtor în istoria civilizației umane. Poporul poate fi o teribilă forță distructivă, dar el nu e în stare să creeze ceva nou. Aceasta e sarcina intelectualității, recrutate din toate clasele societății, printre altele și din „crema clasei muncitoare”, adică tocmai din acea pătură a ei care era purtătoare a reformismului în mișcarea muncitorească engleză. Din 1903 pînă în 1908 Wells a fost membru al Societății fabiene, deși în ultimii doi ani ai apartenenței sale la această societate el i-a criticat cu vehemență programul.

Noțiunile lui Wells despre legile sociale au fost întotdeauna mai profunde decît cele ortodox-fabiene. Wells înțelege în această perioadă că minoritatea nu e capabilă să distrugă formele ordinii sociale contemporane, el cunoaște puterea de rezistență a acestor forme. El, autorul „Mașinii timpului”, al „Insulei doctorului Moreau”, al „Războiului lumilor”, era oare

omul care putea să creadă că șapte-opt sute de administra-tori-„socialiști” — acesta era în acea vreme efectivul grupului fabian — pot să transforme societatea burgheză într-un alt organism social ?

Dar Wells e de acord cu fabienii asupra obiectivelor prin-cipale. Punctul crucial de divergență dintre Wells și marxism nu constă nicidecum în aceea că Wells consideră revoluția o cale mult prea dureroasă de trecere la socialism. După cum se știe, marxismul recunoaște diferite căi de trecere la so-cialism. Pe de altă parte, Wells însuși nu se arată în toate cazurile un adversar al violenței revoluționare. El consideră însă că socialismul poate fi înlăptuit menținându-se formele de proprietate burgheze.

În anul 1901, Wells a publicat primul său studiu teoretic „Previziuni cu privire la efectul exercitat de progresul știin-ței și tehnicii asupra vieții și gândirii omului”, în care a în-cercat să-și expună, „fără digresiuni satirice”, concepțiile cu privire la viitorul omenirii. Wells afirmă aici că viitorul aparține „noii clase muncitoare”, legată, spre deosebire de vechii meșteșugari, de producția mecanică, și de-aceea mai instruită, mai dezvoltată, cu o inteligență mai flexibilă. Wells îi cuprinde în noțiunea de „noua clasă muncitoare” deopo-trivă și pe cei care lucrează la strung, și pe cei care creează strungul în schițele lor, ca și pe savanții care rezolvă pro-blemele teoretice de ordin general. Apoi el face pasul urmă-tor și declară că puterea în societate va trece „firesc” la re-prezentanții cei mai prestigioși ai acestei clase sociale, adică la oamenii de știință și la intelectualitatea tehnică. Wells a însoțit una din edițiile ulterioare ale cărții sale cu o notă în care făcea rezerva că printre conducătorii societății viitoru-lui el îi include și pe capitaliștii care participă nemijlocit la conducerea producției. În „Previziuni” ia naștere ideea teh-nocrației — a puterii intelectualității tehnice — pe care Wells a propovăduit-o ulterior toată viața.

Lucrările teoretice ale lui Wells scrise după „Previziuni” repetă în multe privințe primul lui studiu. În centrul celor mai multe dintre ele se plasează problema dezvoltării forțe-lor de producție, pe care Wells o consideră fundamentală pentru studiul său. Abia după ce o epuizează, el trece la lă-murirea celorlalte teze ale sale privind orînduirea socială. În această privință, Wells teoreticianul și Wells artistul erau

înrutitotul de acord și scriitorul avea într-o anumită măsură dreptate când afirma că studiile exprimă însăși chintesența creației sale artistice.

Și totuși, în ultimă instanță, lucrările artistice și cele teoretice ale lui Wells sînt extrem de îndepărtate unele de altele. Primele urmează logica vieții, celelalte — construcțiile logice artificiale ale autorului însuși.

Văzînd pe bună dreptate în dezvoltarea forțelor de producție temelia dezvoltării orînduirii sociale, Wells trage de-aici concluzii greșite. Problema, declară Wells, se reduce la întrebarea dacă e posibil progresul tehnic continuu în capitalism. Da, este, fără îndoială, posibil. Viața ne oferă în acest sens mii de exemple. Aceasta înseamnă că forțele burgheziei nu s-au epuizat încă și că trecerea la alte forme de proprietate, neburgheze, apare inutilă.

Dar cum se explică în acest caz numeroasele vicii ale timpului nostru? Scriitorul are răspunsul gata și la această întrebare. În prezent, economia națională e dirijată de oameni incompetenți și cupizi. Trebuie să se săvîrșească o „revoluție creatoare“, oamenii aceștia trebuie înlocuiți cu specialiști dornici să slujească societății, și atunci omenirea va porni cu pași uriași spre secolul ei de aur. Viața oamenilor se va îmbunătăți, structura socială a societății va evolua, adaptîndu-se la cerințele ei materiale, iar funcțiile puterii se vor reduce treptat numai la dirijarea producției, adică la o chestiune în care cei mai competenți sînt inginerii și tehnicienii. Ei vor fi aceia care vor deține puterea în societatea viitorului.

Din cele spuse apare destul de limpede că popularizarea tehnocrației ascundea dorința lui Wells de a se menține formele burgheze ale proprietății și nicidecum o chemare spre o nouă orînduire socială. Este limpede, de asemenea, că divergențele dintre Wells și fabieni poartă un caracter neprincipial. În locul „administratorilor“ fabieni el îi propune pe inginerii lui, lăsînd de-o parte, ca și fabienii, masele populare.

De-aici decurge și caracterul extrem de contradictoriu al concepțiilor sociale ale lui Wells. Wells artistul își dă seama că societatea burgheză este o societate nedreaptă și condamnată. Wells teoreticianul se manifestă, de fapt, cu toate rezervele pe care le face, ca un apărător activ al ei. Wells

artistul condamnă această societate de pe poziții democratice. Wells teoreticianul cheamă să se transmită puterea „aristocraților spiritului” — oamenilor de știință și capitaliștilor instruiți. Astfel de contradicții erau greu de împăcat. „Wells a scris atâtea utopii, observă foarte bine istoricul marxist englez A. L. Morton în cartea sa „Utopia engleză” (1952), tocmai pentru că nu era în stare să creadă în nici una din ele.”

Nu mai puțin contradictoriu e și sistemul general al concepției asupra lumii pe care îl împărtășește Wells. După cum e ușor de observat, în acest sistem se împacă foarte simplu principiile materialiste cu cele idealiste. Wells analizează profund condițiile sociale moderne și ajunge la o serie de concluzii juste în ceea ce privește caracterul procesului istoric. Totodată, declarînd că „totul depinde de om”, Wells deschide drum unor teorii false, care îi tulbură vederile de scriitor realist. În perioadele de criză teoriile de acest fel predominau în concepția scriitorului. Dacă totul depinde de faptul că la cîrma puterii stau oameni inteligenți sau proști, egoiști sau omenoși, spune Wells, înseamnă că trebuie să ne gîndim înainte de toate nu cum să schimbăm societatea, ci cum să schimbăm omul, cum să schimbăm conștiința omului. În astfel de cazuri, Wells începe să trateze istoria omenirii ca pe o istorie a ideilor, explicînd perioadele de reacțiune politică prin triumful elementului animal care rezidă în fiecare om. El e gata să propovăduiască religia și să sprijine eugenia — pseudoștiința burgheză a îmbunătățirii „speței umane”.

Părțile tari ale concepției despre lume a lui Wells și-au găsit expresia mai ales în lucrările artistice, cele slabe — în lucrările teoretice. Dar și în beletristica lui Wells se fac simțite în felul lor, uneori foarte vizibil, însușirile lui mărginite de cugetător.

În biografia de scriitor a lui Wells au fost perioade întregi cînd el a încercat să-și subordoneze creația artistică propagandei unor idei false. Încercările de a trata problemele sociale din punctul de vedere biologic făceau inevitabil să pătrundă în metoda lui Wells elementele naturalismului.

După studiul „Previziuni”, în creația lui Wells apare un nou gen — așa zisul „roman-studiu”, în care Wells a încercat dar n-a izbutit să împace reformismul cu vederile sale artistice asupra realității. Multe dintre lucrările sale fantastice

scrise în această perioadă sînt de fapt niște studii romanțate. Ele sînt mult mai slabe decît lucrările de început ale scriitorului. Fiecare din ele vrea să demonstreze vreo teză speculativă ce decurge din construcțiile teoretice ale lui Wells și din această cauză pierde mult din valoarea artistică.

Wells își expune concepția despre statul viitorului în romanul-studiu „Utopia modernă” (1905). Utopia e organizată pe bazele capitalismului de stat. Pămîntul și resursele naturale aparțin statului, stațiile energetice aparțin consiliilor municipale. Industria și agricultura sînt concesionate proprietarilor particulari și cooperației. Dreptul de succesiune e desființat. Prosperitatea cetățenilor depinde exclusiv de dragostea lor de muncă. Dar nu orice om e muncitor din fire și de-aceia Utopia are destui săraci. Cel mai mult se bucură de sprijinul statului știința și eugenia.

Utopia a apărut după ce s-a prăbușit vechea orînduire socială. Aceasta a îngăduit partidului intelectual, care și-a luat denumirea de „samurarii Utopiei”, să-și construiască „pe un loc gol” „statul ideal”. Samurarii Utopiei sînt un partid politic supus unei discipline severe și totodată un fel de rasă intelectuală superioară. În loc de clase sociale, în Utopia există „clase ale minții”, patru la număr: poetică, analitică, mărginită, vulgară. Oricine poate dovedi că aparține uneia din cele două clase superioare și dorește să se supună statutului sever al „samurailor”, poate intra în acest partid.

De altminteri, Wells însuși nu prea crede în realizarea planurilor sale. E oare capabilă societatea modernă să se transforme într-o Utopie? Linșajul din Statele Unite, pogromurile din Rusia țaristă, banditismul din Londra — aceste titluri citite în ziare îl fac pe autor să-și încheie cartea cu o notă de nesiguranță și îndoială. „În această lume se simte o forță uriașă”, scrie el în încheierea cărții. Ea te izbește, te dărîmă la pămînt. Dar ce folos să te gîndești la Utopie, s-o aperi, să-i dovedești superioritatea... mergînd cu pași mărunți pe trotuar...”

În romanul „Utopia modernă” scriitorul arată de fapt cum trebuie folosite în spirit fabian rezultatele revoluției inevitabile. În următorul său roman-studiu, „Noul Machiavel” (1910), este expusă ideea ortodox-fabiană a necesității de a reforma societatea modernă fără a o distruge. Ce e drept,

scriitorul vede caracterul utopic al propagandei fabiene a socialismului municipal. „...fiecare partid apără inevitabil interesele cuiva, și... țelurile vieții, dacă sînt în general atinse, ele sînt atinse ca un produs colateral al luptei dintre indivizi și clase”, scrie Wells. Dar el trage de-aici concluzia surprinzătoare că în transformarea societății moderne sînt interesați înainte de toate oamenii de știință și capitaliștii, și propune ca societatea să se sprijine pe ei.

În romanul „Hrana zeilor” (1904) scriitorul spune că îmbunătățirea biologică a speței umane oferă posibilități pentru construirea unei societăți fericite. O teză de același fel stă și la baza romanului „În zilele cometei” (1906), în care, așa cum scria Wells în prefața la prima culegere rusă din operele sale, „sînt prezentate toate consecințele dezvoltării bruște a sentimentelor morale în omenire”. O cometă care a trecut prin apropierea Pămîntului a lăsat în atmosferă un gaz verde care regenerează moralicește pe fiecare om în parte și în felul acesta întreaga omenire în ansamblu. Din acest moment pe Pămînt s-a sfîrșit cu răutatea, cu invidia, cu incapacitatea oamenilor de a se înțelege unii pe alții, și deci și cu războiul și nedreptatea socială.

Wells apreciază ceva mai profund contemporaneitatea în romanele „Războiul în aer” (1908) și „Lumea eliberată” (1914). Scriitorul prezice că războiul care se apropie va distruge orînduirea socială existentă. Masele vor înțelege din proprie experiență viciile vechiului sistem, iar aparatul de stat va fi atît de zdruncinat, încît nu va mai fi în stare să se opună apariției spontane a unei noi orînduiri. De altminteri, de rîndul acesta Wells vorbește prea puțin și prea vag despre felul cum va arăta noua societate preconizată de el.

Renunțarea lui Wells la radicalismul din primele sale romane afectează, desigur, și caracterul criticii sale la adresa contemporaneității. Niciunul din romanele scrise între anii 1901 și 1914 nu mai atinge forța demascatoare din „Insula doctorului Moreau” sau din „Războiul lumilor”. Critica lui capătă uneori un caracter mărunț și pedant. Wells critică cu o furie de neînțeles obiceiul oamenilor de a-și strica picioarele purtînd ghete și spune că în societatea viitorului oamenii vor umbla desculți. Cu aceeași furie atacă el și moda feminină a vremii.

Fantasticul lui Wells este întotdeauna legat de analiza principalelor contradicții ale societății contemporane lui. E firesc, de-aceea, ca pe măsură ce Wells își pierde tot mai mult ardoarea și îndrăzneala proprii lucrărilor sale de început, forma romanului fantastic să corespundă tot mai puțin sarcinilor pe care și le propune autorul.

Încă în perioada de început a creației sale, Wells critică vremea sa pe două linii. Într-un caz pe el îl interesează mai mult problema discrepanței dintre progresul științei și situația oamenilor muncii, în altul — discrepanța dintre progresul științei, pe de-o parte, și starea morală și culturală a societății, pe de altă parte. După 1901, critica moral-etică a societății burgheze devine predominantă în opera lui Wells. Din această cauză, anume, scriitorul recurge la așazisul roman de moravuri. În romanele de moravuri ale lui Wells nu găsim sintetizările îndrăznețe și acea înțelegere adâncă a legilor vieții moderne care caracterizează cele mai bune lucrări din genul fantastic create de el. Romanele nefantastice ale lui Wells au în cea mai mare parte caracterul literaturii de moravuri, realismul scriitorului scade în intensitate.

Și totuși faptul că Wells face apel la romanul de moravuri nu poate fi privit ca un pas înapoi. Deși cuprindeau larg fenomenele realității, romanele fantastice ale lui Wells erau sărace în indicii reale ale cotidianului și în figuri umane. Romanelor de moravuri le lipsesc, dimpotrivă, sintetizările, ele sînt însă absolut concret-realiste. Aceste romane dezvăluie noi laturi ale talentului lui Wells ca maestru al schiței satirice, al ironiei, al cercetării minuțioase a caracterului uman. Romanul de moravuri l-a îmbogățit în felul său pe Wells artistul și a marcat o etapă importantă în evoluția creației sale.

Tendențele romanului de moravuri și ale romanului fantastic se îmbină deja în romanul „O vizită miraculoasă”, scris în același an cu „Mașina timpului”. Ceea ce apropie acest roman de romanele de moravuri este tema moral-etică, precum și cuprinderea îngustă, în raport cu celelalte lucrări fantastice, a fenomenelor vieții. Wells tratează însă

toate problemele etice ridicate aici în legătură cu problema proprietății private și realizează o considerabilă sintetizare artistică. Ca întotdeauna la tînărul Wells, această sintetizare se realizează cu mijloacele fantasticului.

Seadermorton e un tîrgușor liniștit din Anglia. Locuitorii tîrgului sînt oameni cu teama lui Dumnezeu și nu calcă în nici un fel preceptele moralei creștine. La Seadermorton oamenii nu se vrăjmășesc pe față, aici nu sînt furturi și nici adultere. Dar aceasta e numai o aparență. O dată preotul din localitate a împușcat din greșeală la vînătoare un înger. Bătrînul milos l-a vindecat, l-a îmbrăcat într-un costum de-al său și l-a introdus în societate. Din ziua aceea s-a sfîrșit cu viața tihnită din Seadermorton. „Îngerul” lui Wells e „omul natural” al iluminiștilor și el constată fără greutate că viața statornicită la Seadermorton contravine din rădăcini cerințelor rațiunii și ale omeniei. Îngerul oprește pe fiecare țaran și-l întreabă de ce trebuie el să muncească, în vreme ce moșierul nu face nimic. El spune că toți trebuie să capete aceeași învățătură și că oamenii bogați îi țin înadins pe ceilalți oameni în bezna neștiinței. Îngerul e și el văzut cu ochi răi la Seadermorton. Înconjurat de oameni „respectabili”, el a găsit o singură ființă de care putea să se apropie — Delia, o simplă slujnică. Pentru locuitorii de-aici aripile pe care le poartă el în spinare sînt o schilodire fizică. Îngerul are foarte dezvoltat simțul frumosului și înțelege profund arta, un motiv în plus pentru a fi socotit anormal. Un înger venit în Anglia creștină riscă să ajungă la închisoare sau la casa de nebuni. Norii care se strîng deasupra lui îl copleșesc cu totul atunci cînd, dîndu-și în sfîrșit seama care este rădăcina tuturor relelor, el rupe sîrma cu care moșierul din partea locului și-a îngrădit domeniile.

Aici Wells ajunge la cunoscuta idee a lui Rousseau pe care acesta a exprimat-o în „Reflecții cu privire la originea și bazele inegalității oamenilor”: «Primul care a îngrădit un petec de pămînt, a cutezat să zică: „Pămîntul acesta e al meu” și a găsit oameni atît de naivi încît să dea crezare acestui lucru, a fost adevăratul întemeietor al societății civice. De cîte crime, de cîte războaie, de cîte nenorociri și orori ar fi scutit neamul omenesc cel care, smulgînd parii sau acoperind șanțurile care slujeau de hotar, ar fi spus,

adresându-se oamenilor : „Nu dați ascultare acestui mincinos ! Veți fi morți dacă veți uita că rodul e al tuturor, iar pământul al nimănui !”»

După „O vizită miraculoasă”, în creația lui Wells apare un ciclu întreg de lucrări care tratau aceeași idee, înțeleasă în spirit iluminist, a ostilității societății burgheze față de frumos și față de omenia sănătoasă. Dar tema din „O vizită miraculoasă” e aici îngustată. Wells nu mai spune că rădăcinile deprecierii omului stau în spiritul de proprietate. Nu găsim aici nici notele de protest plebeian care se fac atît de puternic simțite în „O vizită miraculoasă”. Aceste lucrări sînt pătrunse de nostalgia frumosului, a sentimentelor înălțătoare, nostalgie cu atît mai desperată cu cît autorul însuși nu crede că visul său ar putea fi înlăptuit. În realitate noi găsim numai aluzii la frumos, care ne îmbie înșelător. Frumosul trăiește numai pe tărîmul visului și nu se întruchipează niciodată pînă la capăt în realitate.

Merită a fi menționate trei lucrări de acest gen — nuvela „Fecioara mării” (1902) și povestirile „Ușa din zid” și „Costumașul cel frumos” (1911). Toate se sfîrșesc cu moartea eroului care și-a declarat cu aroganță drepturile asupra frumosului. După părerea lui Wells, nu se poate să disprețuim realitatea de dragul năzuinței spre ideal, oricît de respingătoare ar fi realitatea și oricît de înălțător idealul. Dar omul care s-a lepădat de vis nu are cu ce să trăiască. Aceasta era tragedia lui Wells însuși, căci realitatea cu care încearcă el să se împace — fie chiar și în anumite condiții — era aceeași realitate burgheză a banului, iar visul era omenia, dată pînă într-atîta uitării în societatea burgheză, încît începuse să pară ireală.

La un an după „O vizită miraculoasă”, Wells a scris romanul „Roțile fericirii”, care poate fi calificat drept un roman de moravuri în înțelesul propriu al acestei expresii.

Un vînzător dintr-un magazin de manufactură, un tînăr necioplit, cu noțiuni stupide despre viață și cu numele nu mai puțin stupid de Hoopdriver (ceea ce în traducere înseamnă „Cercul de butoi care se rostogolește”), a căpătat în sfîrșit mult așteptatul concediu de zece zile. Tînărul încalecă o bicicletă veche, cumpărată de la a treia mînă și, plin de vînatăi de pe urma nenumăratelor căzături, părăsește cu un aer foarte mîndru Londra.

Incepe o nouă călătorie de felul aceleia întreprinse de Tom Jones sau de Don Quijote, de data aceasta cu bicicleta. Vînzătorul, care se dă drept un pierde-vară aristocrat aflat în voiaj, e grozav de caraghios și întîmpină tot felul de peripeții stupide. Dar el e cinstit și nobil. Întîlnind o fată pe care voia s-o seducă un aventurier din lumea mare, el o ajută să fugă. Acum, de teamă să nu fie urmăriti (Hoopdriver a furat din greșeală bicicleta perfidului seducător), ei bat împreună drumurile Angliei de Nord. Dar, vai, fata, care e o persoană instruită, îl ghicește repede pe falsul aristocrat, ceea ce nu face însă ca el să scadă în ochii ei. La Hoopdriver se trezește sentimentul propriei demnități. Incepe și el să respecte omul dintr-însul, visează să studieze, să se smulgă din prăvălia de manufactură, unde e exploatat și umilit, și să se căsătorească cîndva cu însoțitoarea lui.

Așa cum mărturisește el însuși, în „Roțile fericirii” Wells vorbește doar de „micile nedreptăți ale vieții”. În următorul său roman, „Dragostea și mister Lewisham” (1900), el își propune un scop mai important. În societatea modernă, spune Wells, poți dobîndi succese numai uitînd de poruncile inimii. Wells vorbește despre un tînăr ambițios, care a căpătat cu foarte mare greutate posibilitatea de a învăța la „Școala normală”, dar s-a văzut nevoit s-o părăsească, pentru a se căsători cu fata pe care o iubește. Pe baza acestui material Wells încearcă să pună problema balzaciană a „iluziilor pierdute”. De altminteri, încercarea n-a izbutit. Romanul „Dragostea și mister Lewisham” a rămas în linii generale un roman de moravuri.

Cel mai cunoscut dintre romanele de moravuri ale lui Wells, „Kipps” (1905) se apropie în multe privințe de „Roțile fericirii”. Ca și Hoopdriver, eroul romanului, Kipps, e vînzător într-un magazin de manufactură. Coincid, de asemenea, și multe detalii ale narațiunii, pînă la episoadele istovitoare „lupte cu bicicleta”, în care se înverșunează ambii eroi. Spre surprinderea sa, Kipps capătă o mare moștenire, se ruinează, dar apoi, datorită unui fericit concurs de împrejurări, își restabilește prosperitatea materială. În „Kipps” e povestită toată istoria vieții eroului, figura lui e prezentată mai amănunțit decît în „Roțile fericirii”. Dar și atitudinea autorului față de el se schimbă oarecum. El

continuă să-l simpatizeze, dar simte în el mai puternic decât înainte „omul mărunț” — mărunț nu numai prin situația sa socială, ci și prin posibilitățile lui. Kipps e mai cinstit și mai bun decât „domnii din lumea mare” din jurul lui, dar el e lipsit de simțul curiozității și e mărginit. Cel mai mare vis al vieții lui e să fie primit cu drepturi egale în „societate”. Dar tainele manierelor frumoase rămân inaccesibile pentru Kipps. Atunci el se însoară cu o slujnică, aceea cu care s-a logodit pe când era copil, și își sfârșește în tihnă zilele ca proprietar al unei mici librării. Figura lui Kipps era extrem de tipică pentru anumite păături ale societății engleze din acea vreme, și însuși numele de „Kipps” a devenit în Anglia sinonim cu acela de mic burghez lipsit de răutate, poate chiar simpatic, dar mărginit, tipicar și cu totul incapabil să se descurce în viață.

De altminteri, Wells nu putea să rămână multă vreme numai în cadrul literaturii de moravuri. Dacă analizăm romanele de moravuri ale lui Wells în ordinea apariției lor, observăm lesne că, însușindu-și o formă de narațiune nouă pentru el, scriitorul se abate tot mai mult de la schița de gen și de la portretistică. În lucrările sale ulterioare se menține veridicul vieții din „Kipps”, dar sarcinile romanului se largesc, reflectând probleme sociale tot mai complexe. Aici îl vedem din nou pe Wells satiricul, imparțial și necruțător în concluziile sale, apreciind cu o privire ageră multe laturi importante ale realității.

Din tot ce-a scris Wells în acești ani se remarcă romanul „Tono-Bungay” (1909), care a marcat un jalon important în dezvoltarea literaturii engleze.

În ceea ce privește tendințele proprii epocii imperialismului, înainte de Wells, literatura engleză atingea mai ales aspectul colonial al acestei epoci. În romanul său, Wells oferă cititorului un tablou al așa zisei „a doua revoluții industriale”, când producția engleză a trecut pe o nouă bază energetică, reechipându-se în mod corespunzător din punct de vedere tehnic. În această perioadă, în Anglia ia o amploare deosebită procesul de formare a monopolurilor, de contopire a capitalului industrial cu cel bancar. Acest proces, anume, stă în centrul atenției scriitorului. Până acum Wells a ridicat probleme atât de importante numai în romanele sale fantastice.

Nu putem să nu simțim admirația lui Wells față de amploarea colosală a „afacerilor” inițiate de noile întreprinderi. Această admirație, anume, alimentă încrederea lui Wells în forța inepuizabilă a capitalului, care stătea la temelia fabianismului său. Dar o dată cu aceasta, în carte se face auzit tot mai cu putere protestul scriitorului împotriva „civilizației mercantile”. Dincolo de „eficacitatea” noului capitalism Wells știe să vadă risipa inutilă de forță, energie și minte a omului, pusă nu în slujba societății, ci a îmbogățirii monopolistului, care sugerează cu o lăcomie de păianjen vraga altor și altor păături ale populației. Aristocrației obtuze și îngîmfate, care ducea o viață parazitară pe trupul societății, i se alătură zeci, sute și mii de parveniți. Aceștia se înmulțesc mereu, se simt tot mai mult stăpîni ai vieții, se vîră în toate colțișoarele societății, își dictează gusturile și „preiau experiența” paraziților cu un stagiul mai mare, a aceluia care au reușit să se suie pe grumazul poporului cu cîteva generații mai înainte.

În povestea ascensiunii și căderii lui Ponderwough, un farmacist de provincie, Wells simbolizează destinul capitalului monopolist. O reclamă „organizată științific” îi îngăduie lui Ponderwough să desfacă în cantități uriașe o băutură dăunătoare sănătății. Activitatea lui e o colosală ex-crocherie, menită să mute cît mai mulți bani din buzunarele publicului în propriul lui buzunar. Căderea lui Ponderwough e inevitabilă, pentru că el e un parazit și nu un creator.

E drept, Ponderwough e zugrăvit în culori blînde, dar aceasta nu însemna nici un fel de compromis din partea lui Wells. Scriitorul dorea să sublinieze că vina pentru dezmățul jafurilor legalizate din vremea sa o poartă sistemul și nu oamenii în parte.

Lipsurile acestui roman pot fi surprinse chiar și de un ochi neexersat. O anumită manieră sumară și abstractă, care l-a însoțit întotdeauna pe Wells deîndată ce se apuca să înfățișeze unele tendințe cu caracter mai general ale contemporaneității, se face simțită și în „Tono-Bungay”. Așa cum foarte bine s-a exprimat criticul progresist englez A. Kettle, acest roman „nu e îndeajuns de populat cu oameni”. Multe din cele spuse de Wells aici sînt spuse cu ajutorul unor simboluri abstracte și nu prin intermediul unor figuri de oameni. Și totuși caracterul concret-realist al romanului

„Tono-Bungay” atinge un grad cu mult mai înalt decât cele mai multe din romanele fantastice ale lui Wells. „Tono-Bungay” poate fi pus în același rînd cu romanele social-politice pe care Wells le-a scris în perioada următoare a creației sale.

Ca un fel de pregătire pentru creația ulterioară a fost și romanul „Soția lui sir Isik Harman” (1914). De altfel, acest roman prezintă prin el însuși o apreciabilă valoare artistică.

Wells relatează cu o surprinzătoare omenie povestea căsătoriei nereușite a eroinei sale. Scriitorul știe să-i citească toate gândurile, să vadă cele mai mici sinuozități ale acestui suflet fin. Tocmai finețea sufletească și puritatea interioară o fac pe lady Harman să fie fără voie judecător al societății care o înconjoară. Căsătorindu-se cu marele monopolist comerciant de pîine Isik Harman, tînăra femeie privește la început lumea cu ochii lui. Soțul ei e un om care a adus servicii de neprețuit societății, el a fost pe merit răsplătit cu o avere uriașă și cu titlul de baronet. „Brutăriile internaționale” ale lui Harman sînt o binefacere pentru popor. Dar viața o face să înțeleagă adevărul despre soțul ei. Omul acesta e o fiară cu mirosul ascuțit, care știe să simtă înaintea altora prada și s-o înghită mai repede. El nu se gîndește la folosul societății. Pentru el oamenii nu există. Cu întreaga lui ființă el întruchipează pasiunea îmbogățirii. Astfel, povestea neînțelegerii dintre cei doi soți devine, sub pana lui Wells, povestea conflictului dintre eroină și societate. Ea se chinuie căutînd drumuri drepte în viață. Intr-un rînd i se pare că a găsit o ieșire. Cu prețul unei rupturi vremelnice cu soțul ei, ea îl face să construiască niște cămine ieftine („Refugii”) pentru funcționarii „Brutăriilor internaționale”, dar constată curînd îngrozită că filantropia burgheză se întoarce inevitabil împotriva acelor pe care trebuie să-i „fericească”. „Refugiile” devin pentru Harman un nou mijloc de înrobire a vînzătoarelor și de înăsprire a exploatării lor. Nu se schimbă nimic nici după moartea lui Harman. Omul acesta, care, așa cum credea ea, întruchipa toată lăcomia și neomenia societății burgheze, nu era decât un șurub mic și lesne de schimbat al unei mașini întregi de exploatare și înrobire. Astfel îl aduce Wells pe cititor, cu logica imaginilor artistice, la ideea că vina pentru suferin-

tele maselor populare o poartă însuși sistemul orînduirii sociale contemporane.

„Soția lui sir Isik Harman” e ultimul roman al lui Wells scris înainte de primul război mondial. Evenimentele din anii care au urmat l-au dus pe Wells la noi căutări pe tărîmul creației.

5

Primul război mondial l-a găsit pe Wells ca pe un om care și-a pierdut în mare măsură focul indignării din tinerețe. Dar în creația lui continuau să trăiască tendințele realiste și el n-a putut să se împace cu societatea nici pînă la sfîrșitul vieții. Prin torentul de scrieri reformiste plictisitoare răzbăteau în răstimpuri lucrări încălzite de suflul viu al vieții, care aminteau de răzvrătirea de altădată a autorului lor.

Seria de articole politice pe care Wells le-a scris în primele luni de război (adunate de scriitor în cartea „Război împotriva războiului”, 1914) dădea apă la moară propagandei oficiale. Wells susținea că războiul are un caracter eliberator, că scopul lui este acela de a distruge militarismul și șovinismul, deosebit de puternice în Germania. În cursul războiului Anglia va ști să se elibereze și ea de imperialism, șovinism și militarism. De-aceea, declară Wells, acest război va fi ultimul din istoria omenirii.

În 1916 Wells a publicat romanul „Mister Britling a înțeles totul”.

După primul an de război, un sfert de milion de familii engleze purtau doliu. Războiul s-a dovedit a nu fi „zorile unei neobișnuite purificări”, cum visa Wells. El nu era un „război al ideilor”, ci un război imperialist, „la fel ca toate războaiele”, un război lipsit de sens, care stropea lumea cu șuvoaie de sînge și de ură.

„Oare noi am luptat într-adevăr împotriva tiranilor pentru libertate?” se întreabă Wells, care își mai pune o întrebare cumplită — aceea a răspunderii pe care o poartă toți

cei ce au sprijinit într-un fel sau altul ordinea socială existentă.

Eroul romanului, scriitorul englez cu renume mondial Britling, își amintește de tinerețe. „Pe vremea aceea el nu-și elaborase încă filozofia blajină și comodă a compromisului. Nu se ploconează dinaintea „celui îmblânzit de Dumnezeu”, ci vorbea despre „adevărul necruțător”, nu se arăta îngăduitor față de sistemul pseudoaristocratic inactiv, ci visa la o democrație cum n-a văzut încă lumea. Cu astfel de vise și-a început el viața, și reflexele flăcării lor au contribuit poate și ele la succesul dobândit cu repeziciune.” Acum e altul. Cu discursurile sale despre războiul democrației împotriva tiraniei el l-a trimis pe front și la moarte pe fiul său mai mare, pe care-l iubea cel mai mult. Oare n-a murit degeaba băiatul lui? În casa lui mister Britling trăia un tânăr preceptor german, pe nume Heydrich. La începutul războiului el „a răspuns la chemarea patriei” și a murit și el. Oare n-a murit degeaba Heydrich? De ce s-au despărțit, trecând fiecare de altă parte a liniei frontului care s-a întins deodată de-a lungul Europei, acești doi băieți, care se iubeau unul pe altul și care visau să facă multe în viață?

Sentimentul de mîhnire provocat de moartea celor căzuți și protestul împotriva războiului imperialist lipsit de sens i-au dictat lui Wells în acest roman cele mai bune, cele mai umane, cele mai profunde pagini din cîte a scris el vreodată. La zece ani după publicarea romanului, vizitatorii conacului lui Wells cereau să li se arate locul unde a plîns mister Britling cînd a primit vestea morții fiului său, și din memoria lor nu s-a șters, de bună seamă, întîlnirea dintre Leggie, secretara lui Britling, și soțul ei, pe care-l socotea mort.

„Fără îndoială că aceasta e cea mai bună, cea mai îndrăzneată, cea mai veridică și mai umană carte care s-a scris în Europa în timpul acestui război blestemat! îi scria M. Gorki lui Wells în ianuarie 1917. Sînt încredințat că mai tîrziu, cînd vom deveni mai umani, Anglia va fi mîndră că primul glas de protest, și încă de protest atît de viguros, împotriva atrocităților războiului, s-a făcut auzit în Anglia, iar toți oamenii cinstiți și toți intelectualii vor rosti cu recunoștință numele dvs. Cartea dvs. face parte din acele cărți care vor avea o viață lungă. Dvs., Wells, sînteți

un om mare și minunat, și eu sînt foarte fericit că v-am văzut, că pot să-mi amintesc fața dvs., splendorii dvs. ochi. Poate că exprim toate acestea oarecum primitiv, dar aș vrea să vă spun doar că în zilele acestea de cruzime și barbarie universală cartea dvs. e o operă mare și cu adevărat umană."

Dar cartea cinstită și umană a lui Wells, scrisă cu atîta talent, n-a deschis orizonturi noi în fața scriitorului. Dimpotrivă, ea cuprindea deja germenul unei adînci crize de creație, care a durat cîțiva ani. La sfîrșitul scrisorii menționate mai sus Gorki arăta că nu e de acord cu concluziile pe care le trage Wells din cartea sa.

Eroul romanului, istovit și ajuns la desperare, face apel la Dumnezeu. De-acum înainte el vede nădejdiile în mai bine numai în perfecționarea morală a oamenilor sub înriurirea unei noi religii. Pe drumul acesta a mers și Herbert Wells. În lucrările din anii următori el se leapădă de laturile cele mai progresiste ale concepției sale. Recuză darwinismul și anatemizează socialismul, care „poate să înceapă cu Ruskin și să se sfîrșească cu Karl Marx”. Marxismul e, după părerea lui, o teorie a distrugerii și nu a construirii unei vieți noi. Chiar și în Marea Revoluție Socialistă din Octombrie el vedea nu nădejdea într-un viitor mai bun al poporului, ci doar prăbușirea „firească” a regimului țarist putred.

În anul 1922, luînd cuvîntul în fața studenților de la Universitatea din Glasgow, Wells a declarat că „se gîndește serios” să nu mai scrie romane. De fapt, nu mai scria de mult. Lucrările din așa-zisul ciclu al zidirii de Dumnezeu scrise de Wells în anii 1917—1919 („Dumnezeu, regele nevăzut”, 1917 ; „Sufletul episcopului”, 1917 ; „Joan și Piter”, 1918 ; „Focul care nu se stinge”, 1919) pot fi considerate cărți meditative, tratate romanțate, oricum numai nu romane, așa cum li se spune în subtitlu. Wells artistul trece printr-o puternică criză de creație. La începutul deceniului al treilea, el abordează mai ales probleme de istorie și pedagogie. Wells considera că dacă se va modifica sistemul de predare în școli, toți oamenii vor putea fi educați în spiritul umanismului și în felul acesta se va aduce o contribuție la statornicirea unei păci eterne pe pămînt.

Cînd Wells a plecat în Rusia, în toamna anului 1920, reacționarii jubilau cu anticipație. Din partea scriitorului se aș-

teptau revelații senzaționale, el era conjurat să nu creadă în nimic bun din câte va vedea în Rusia. Cartea lui de reportaje „Rusia în beznă” (1920), apărută în urma acestei călătorii, i-a pus pe reacționari în derută. Emigranții albi au declarat noua lucrare a lui Wells „o carte dăunătoare”.

Wells n-a înțeles nici pe departe totul din cele văzute. Cartea lui are multe lucruri de o naivitate uluitoare. Planul leninist de electrificare a Rusiei i s-a părut lui Wells un vis atrăgător, dar irealizabil. Despre Lenin, Wells scrie cu o sinceră admirație, dar numaidecât își exprimă părerea că el nu va reuși să-și înfăptuiască ideile într-o țară de țărani lovită de ruina economică. Nu putem trece cu vederea paginile din carte îndreptate împotriva marxismului. De altfel, aceste pagini arată înainte de toate că Wells habar n-avea de teoria marxistă.

Cartea aceasta avea însă și o altă latură, extrem de importantă pentru acea vreme, când întreaga presă burgheză împrășca cu șuvoaie de minciuni și calomnii tînăra Republică Sovietică. Wells și-a propus să spună adevărul despre Rusia Sovietică. Concluziile lui erau concluziile unui om cinstit.

„Rusia nu e un organism distrus de acțiunea vreunei forțe dăunătoare străine, scria el, dezmințind calomniile presei burgheze. Acesta era deja de fapt un organism nesănătos, care și-a cheltuit forțele și a murit... Nu comunismul, ci imperialismul european a împins acest uriaș imperiu, cu totul subrezit, într-un război istovitor de șase ani. Și nu comunismul a fost acela care a supus Rusia suferindă și poate muribundă la seria de raiduri, invazii și răscoale care au urmat, și la o blocadă îngrozitoare. Creditorul francez răzbunător și ziaristul britanic neghiob sînt într-o mult mai mare măsură răspunzători de aceste suferințe de moarte decît oricare comunist.”

Enumerînd măsurile luate de Puterea sovietică în domeniul aprovizionării cu alimente, al învățămîntului, al luptei împotriva ruinei și a banditismului, Wells ajunge la concluzia că „bolșevicii au fost singurul guvern solidar în ideile sale, posibil în Rusia, și rămîn ca atare și acum. Aventurierii suspecti de tot soiul — Denikin, Kolceak, Vranghel și alții, care sfîșie Rusia profitînd de sprijinul unor puteri străine, nu au nici un fel de idei de conducere, nu pot da popu-

lației nimic trainic, nimic precis pe temeiul căruia să se poată uni toți cu încredere. De fapt, aceștia sînt niște briganzi. Partidul comunist, dimpotrivă, în ciuda criticilor care i se pot aduce, întruchipează o anumită idee și putem fi pe deplin încredințați că el va traduce cu perseverență această idee în viață. În această privință putem spune că bolșevicii stau din punct de vedere moral mai presus de tot ceea ce a luptat pînă acum împotriva lor”.

Cele văzute și auzite în Rusia și-au făcut cu timpul efectul și asupra creației lui Wells. În perioada de după război iluziile reformiste ale scriitorului au primit o nouă lovitură în urma prăbușirii planurilor de reorganizare a vieții cărora burghezia engleză le-a făcut o mare reclamă. Fraza lui Lloyd-George „Anglia trebuie să fie demnă de eroii ei” a rămas o simplă frază. De data aceasta, însă, în condițiile unor conflicte sociale tot mai puternice și ale grevei generale care se apropia, Wells ajunge la alte concluzii decît în timpul războiului.

În romanul „Lumea lui William Clissold” (1926), Wells revine la planurile sale de reforme sociale îndeplinite prin eforturile comune ale capitalismului și omului de știință.

O parte considerabilă din acest roman cuprinde vaste digresiuni teoretice. Wells își expune aici foarte pe larg concepțiile sociale și filozofice, arătînd totodată care laturi ale vieții moderne l-au dus la unele concluzii sau la altele. Vorbind despre contemporaneitate, Wells e din nou critic de o manieră autentică și dovedește perspicacitatea lui de scriitor. Pasiunea pentru ideile zidirii de Dumnezeu din anii precedenți îi provoacă acum numai ironia. „Lumea lui William Clissold” e un fel de confesiune a unui intelectual ostil marxismului, care se situează pe pozițiile societății burgheze, dar totodată nu e în stare s-o accepte așa cum e. După „Lumea lui William Clissold”, Wells intră într-o perioadă în care s-au manifestat cu aceeași putere ambele laturi ale concepției lui — și cea democratică, și cea reformist-conservatoare. Rar s-a întîmplat ca aceste laturi să se împace în cadrul aceleiași opere. În creația artistică a lui Wells triumfă elementele democratice, în publicistică — elementele burghezo-reformiste.

În Europa începea să-și ridice capul fascismul. Încercarea de a încînta clasa muncitoare cu iluziile „păcii între clase”, cu făgăduieli de viitor, n-a dat nici un rezultat. Burghezia avea nevoie de pumnii unor noi satrapi. În anul 1923, pe drumul deschis de marea burghezie vine la putere Mussolini. Hitler, care a organizat în același an la München „pu-
ciul din berărie”, aspiră la putere. Toate scursorile Europei au intrat în solda monopolistilor, care și-au creat din ele un grup de șoc pentru lupta împotriva forțelor democratice.

Pericolul fascizării începe să amenințe Anglia. Greva generală din 1926 a scos la iveală profundele contradicții din țară. Acesta a fost un adevărat război al unei clase împotriva alteia. În acest război burghezia a arătat pe față că aparatul de stat nu e nicidecum un instrument de împăcare a claselor, ci un mijloc de înfăptuire a dictaturii capitaliștilor. Cercurile guvernante ale Angliei visează tot mai mult la un „mesia” fascist, care, punînd capăt democrației burgheze, să le ajute să se mențină în șa.

Lupta împotriva fascismului devine de-acum înainte principala sarcină a lui Wells. Încă în 1927 el publică romanul „În ajun”, scris pe urmele proaspete ale grevei generale. Acest prim roman antifascist al lui Wells a fost și primul roman antifascist din literatura engleză.

„În ajun” e un roman intelectual, un roman meditativ. Schema subiectului e slabă, caracterele sînt abia conturate. Totuși el captivează prin problemele profunde pe care le pune, prin forța gîndirii autorului, prin apropierea lui de viață. Scriitorul și-a propus să înțeleagă legile realității. Acesta era un drum rodnic, care l-a dus curînd pe Wells la noi realizări.

Căutînd să scoată la iveală rădăcinile de clasă ale fascismului, Wells ajunge la concluzia că fascismul e „o manifestare a panicii” marii burghezii, care simte că-i fuge pămîntul de sub picioare. Întreg romanul e pătruns de indignare față de sistemul social care dă naștere la asemenea odioase „explozii ale violenței reacționare” ca fascismul. În această lucrare critica fascismului e inseparabilă de critica societății

burgheze. După romanul „În ajun”, în arena literară a Angliei revine un mare scriitor realist, un îndrăzneț acuzator al orînduirii dominante.

Unul din cele mai interesante personaje ale romanului este utopistul Sempack. Personajul e o caricatură răutăcioasă făcută de Wells-realistul critic lui Wells-reformistul. Sempack e un savant de renume, autor al mai multor lucrări despre societatea ideală a viitorului. El e convins că ideea necesității unor prefaceri sociale cardinale va pune încetul cu încetul stăpînire pe conștiința tuturor oamenilor și omenirea își va reorganiza fără dureri viața potrivit cerințelor „utilității”. Dar, vai, constată ironic Wells, teoriile lui Sempack au un mic viciu — ele sînt irealizabile. Sempack vrea ca patronul unei mine să ajute singur la înlăturarea sa, ca zeci și sute de mii de oameni să renunțe la binefacerile pe care li le aducea ordinea existentă. Clasele guvernante ale Angliei nu sînt însă dispuse să facă una ca asta. În sfertul de veac care a trecut de cînd l-a zugrăvit Galsworthy, bătrînul Soames Forsyth, omul pătruns de spiritul proprietății, s-a făcut mai rău. Presimțind sfîrșitul apropiat, el se ține cu dinții de avutul său. „Idealurile sociale” ale noilor specimene de soiul lui Soames Forsythe se reduc la axioma că e bun orice ajută la sporirea bogățiilor lor și e rău ceea ce îi amenință. Regele e bun pentru că abate atenția de la adevărații cîrmuitori ai țării. Religia e o formalitate comodă, care ajută la menținerea ordinei în stat. Imperiul Britanic e o excelentă mașină pentru protejarea capitalurilor investite în străinătate... Burghezul fascist e o regulă; burghezul care se ridică deasupra intereselor clasei sale e o rară excepție. „Guvernul și banda care stă în spatele guvernului sînt alcătuite aproape în întregime numai din oameni de soiul acesta”, încheie Wells.

Ce poate să facă Sempack acum, cînd tîlharii îi iau de beregată pe oamenii cinstiți și încearcă să întoarcă înapoi mersul civilizației umane? Să se mărginească la observația că peste cîteva secole tîlharii vor dispărea?

Nu, drumul lui Sempack este inacceptabil pentru Wells umanistul și democratul. El cheamă la luptă împotriva tuturor forțelor întunecate, pentru viitorul omenirii. „Orice furtună revoluționară e însoțită inevitabil de o reacțiune sălbatică, scrie el. Și dacă e să vorbim despre progres, ori-

care ar fi el, toți oamenii cu vederi înaintate vor trebui să lupte, vor trebui să se organizeze atât pentru apărare, cât și pentru atac. Aceasta e o bătălie pentru pământ și pentru om. Într-un asemenea război cine oare poate trăi liniștit, cine poate fi lăsat în pace?... Forțele reacțiunii nu sînt în prezent mai puternice, dar ele sînt mai evidente, mai active și mai combative, pentru că abia acum încep ele să simtă toată puterea și primejdia unui atac creator”.

Wells nu s-a mărginit numai să cheme la luptă împotriva reacțiunii, ci a acționat el însuși ca un antifascist activ.

Un strălucit exemplu de luptă împotriva violenței reacționare, împotriva unei societăți care se sprijină pe sistemul „crimelor legalizate” și pe prostia filistinului l-a constituit romanul „Mister Blatsworthy pe insula Rampole” (1928). Aceasta este cea mai remarcabilă dintre lucrările lui Wells scrise după primul război mondial.

În prima sa culegere de povestiri, publicată în 1895, Wells a inclus și povestirea „Strania întîmplare cu ochii lui Davidsohn”. Un oarecare mister Davidsohn suferă de o ciudată boală psihică. El nu vede obiectele din jurul său și i se năzare că se află pe o insulă îndepărtată din Mările Sudului. După cîțiva ani, deja vindecat, Davidsohn află că insula pe care a văzut-o el în timpul bolii există în realitate.

Treizeci de ani mai tîrziu, Wells reia fabulația acestei povestiri din tinerețe, punînd-o la baza romanului „Mister Blatsworthy pe insula Rampole”. Făcînd o călătorie pe mare, mister Blatsworthy naufragiază. E salvat și ajunge în America, unde i se dau toate îngrijirile. Dar în starea de delir în care se află, i se pare că a nimerit pe insula Rampole, o insulă populată de sălbatici. De data aceasta, Wells a folosit toate posibilitățile pe care le oferea o astfel de fabulație unui scriitor satiric.

„Mister Blatsworthy pe insula Rampole” e un roman despre sălbăticia și neomenia societății burgheze, o carte plină de mîlnire și de mînie. Autorul își dedică lucrarea „Memoriei eterne a lui Candide”. Ca și eroul povestirii lui Voltaire, Wells respinge „optimismul” purtătorilor de cuvînt ai ordinii burgheze. În lumea aceasta nu merge totul spre mai bine și lumea asta nu e cea mai bună dintre lumi. Ea i se înfățișează scriitorului ca un defileu înfiorător, unde nu pătrunde nici o rază de lumină. Oamenii sînt împiedicați să

iasă pe podișurile scăldate în soare de niște megatheri monstruoși, care au pus stăpînire pe partea cea mai fertilă a pămîntului și urăsc tot ce e viu. Megatherii sînt o „rămășiță” în înțelesul cel mai larg al acestui cuvînt. La vederea megatherilor, mister Blatsworthy se gîndește și la instituțiile politice și sociale învechite, și la acele laturi ale conștiinței oamenilor care îi leagă de trecut, la toate elementele întunecate și animalice din firea lor.

Blatsworthy visează să fugă de pe insula Rampole și să se întoarcă în lumea civilizată. Dar iată-l din nou sănătos. El merge pe străzile New York-ului și ale Londrei, recunoaște locurile cunoscute și, de la o zi la alta, îngrozit, se convinge tot mai mult că lumea civilizată și omenoasă la care visa el nu există. Obiceiurile, moravurile și rînduielile de pe insula sălbatică Rampole sînt obiceiurile, moravurile și rînduielile societății burgheze. Primul război mondial, asasinarea lui Sacco și Vanzetti, miile de ticăloșii mici și mari care se săvîrșesc în jurul eroului îl conving din nou și din nou că insula Rampole e o realitate.

Cum să scape omenirea de pe insula Rampole? Cum poate ea să se ridice pe culmile spiritului, spre echitate, belșug și înflorire? Wells își pune din nou această întrebare chinuitoare. Dar scriitorul dă la această întrebare același răspuns pe care l-a dat cu un sfert de veac în urmă.

În același an 1928, Wells publică tratatul „Un complot pe față”, în care ideile tehnocrației sînt expuse într-o formă mai finită.

Ideile de felul acesta au determinat și multe din laturile esențiale ale următorului roman al lui Wells — „Autocrația lui mister Parham” (1930). După părerea lui Wells, fascismului pot să-i bareze drumul numai oamenii de știință, convingîndu-i pe capitaliștii progresiști să-și pună forța în slujba omenirii. Fascistul Parham, care a acaparat puterea în Anglia și a izgonit parlamentul, nu izbutește să se mențină la putere pentru că împotriva lui s-au ridicat capitalistul Bassy și chimistul Kammelford, care se bucurau de sprijinul pasiv al poporului.

Și totuși „Autocrația lui mister Parham” a avut o importanță destul de mare pentru epoca sa. Trebuie amintit că romanul a fost scris cu trei ani înainte de venirea la putere a lui Hitler. În acea perioadă numeroși reprezentanți ai in-

telectualității burgheze din Anglia manifestau o atitudine tolerantă față de fascism. Printre ei erau destul de mulți oameni cu convingeri conservatoare. Dezmățul vandalismului hitlerist i-a făcut mai târziu să intre în rîndurile antifasciștilor, dar și atunci mulți dintre ei priveau fascismul ca pe un fenomen pur continental, imposibil în Anglia. Cartea lui Wells se adresează unor astfel de cercuri. Ea cheamă la o permanentă vigilență, la apărarea libertăților democratice. Nu cochetăți cu fascismul, avertizează Wells ; dacă-i dai degetul, ai să-i dai și mîna. Venirea fascismului va face să se reîntoarcă barbaria.

Wells citează în cartea sa numele acelora pe care el îi consideră purtători ai tendințelor fasciste în Anglia. Lovitura fascistă o aplaudă un oarecare Brinston Burchill și lordul Amery, Austin Chamberlain și lady Astor ; Ramsay MacDonald își părăsește locul din parlament fără nici o împotrivire.

Fascismul înseamnă război, declară Wells. În cartea sa el zugrăvește tabloul unui nou război mondial, dezlănțuit de puterile fasciste împotriva Uniunii Sovietice și care se sfîrșește cu înfrîngerea lor. De altfel, Wells observă că adversarii din viitorul război vor fi hotărîți de faptul dacă cercurile imperialiste din Occident se vor înțelege să atace împreună U.R.S.S. sau mai întîi se vor bate între ele.

Acum, după un sfert de veac, ar fi deplasat să apreciem în amănunt prezicerile istorice ale lui Wells. El n-a avut dreptate în toate și de altfel nici nu și-a propus întotdeauna să prezică evoluția reală a istoriei. Cartea lui nu e o prorocie, ci un avertisment. Dar Wells a dovedit fără îndoială o remarcabilă perspicacitate în aprecierea generală a evenimentelor.

În anul acaparării puterii de către fasciști în Germania, Wells publică noul său roman „Belpington din Blaps” (1933), care ocupă un loc de seamă în creația lui. Ce i-a permis fascismului să găsească un sprijin de masă în Europa ? Aceasta e întrebarea pe care și-o pune scriitorul relatînd povestea eroului său. Mai târziu, la zece ani după apariția romanului lui Wells, această întrebare a ajuns în centrul atenției acelei literaturi europene care păstrase tradițiile umanismului. Nu e de mirare că scriitorii, îmbogățiți cu experiența unui deceniu, au știut să dea un răspuns mai com-

plet. Totuși romanul lui Wells ne dezvăluie multe laturi esențiale ale vieții spirituale a Europei Occidentale din acea epocă. Umanismul lui se împletește cu un imens patos demascator, oprobiul lui ascunde chemarea la luptă pentru om și omenire.

Wells consideră ideologia fascistă ca o consecință a degenerării spirituale a societății burgheze. Ea își are rădăcinile adânc înfipite în întreaga istorie a ultimelor decenii. Iată de ce scriitorul și-a prevăzut romanul cu un vast subtitlu, pe care autorul însuși îl reduce la trei cuvinte: „istoria unei conștiințe”. „Belpington din Blaps” e în considerabilă măsură un roman de educație intelectuală, îndeosebi în primele capitole.

Wells abordează problema în spirit iluminist. Barbaria fascistă îl silește din nou pe scriitor să-și pună întrebări asupra naturii omului. Fasciștii fac apel la cele mai întunecate instincte și deocamdată au succes. Atunci, cum e omul din fire: bun sau rău? Care părți ale firii lui sînt mai puternice: cele înalte sau cele josnice? Dacă au dreptate filozofii din secolul al XVIII-lea, care au declarat natura omului divină, atunci de ce acest dumnezeu se preface tot mai des într-un animal abject?

Wells urmărește atent povestea copilăriei eroului său: impresiile din copilărie, frînturi din ideile pe care și le-a însușit, primele seminte ale îndoielii în sinceritatea celor din jur și primele licăriri ale iubirii pentru fetița de care apoi fire lăuntrice îl vor lega toată viața. Ea va întruchipa feminitatea, franchețea, omenia. În momentul de cea mai cumplită decădere morală, Belpington va fi condamnat să-și amintească de privirea cinstită a acestei femei. Numai puritatea sufletească și căile drepte în viață dau o privire atît de deschisă și adîncă. Va putea oare Belpington să se uite astfel în ochii oamenilor?

Părea că nimic nu prevestește la tînărul Belpington un viitor fascist. Era un om ca toți ceilalți, cu germenii buni în el, însetat să cunoască lumea, visînd la glorie și fapte de eroism. Caracterul lui se formează pe neobservate, supunîndu-se și binelui, și răului. De ce totuși a triumfat răul?

Încă în primele capitole ale cărții sale, punînd problema în spirit iluminist, Wells răspunde de pe pozițiile realismului critic. Tema romanului său este studierea nu a unei con-

științe umane izolate, ci a relațiilor dintre om și societate, a influențelor condițiilor sociale asupra formării caracterului. Lumea copilului se mărginește la mediul lui de-acasă, la câțiva colegi și la școală. Dar și aici scriitorul nu scapă prilejul să remarce cum este dezobisnuit omul care abia pășește în viață să privească lumea deschis, să fie cinstit și îndrăzneț, să aibă părerile lui proprii. Ulterior cadrul romanului se lărgeste. Belpington e la Londra, el pătrunde în cercurile tineretului, își caută drumul în viață. În sfârșit, scriitorul își aduce eroul în teribilul abator al primului război mondial. Acestea sînt împrejurările vieții lui Theodore Belpington, mai bine zis acestea sînt împrejurările istoriei care au condiționat viața întregii generații a lui Belpington.

De altfel, definiția pe care a dat-o autorul însuși romanului său — „istoria unei conștiințe” — e valabilă și pentru aceste părți ale romanului. Toată generația lui Belpington a trecut prin aceleași încercări. Dar foarte puțini au ieșit din ele așa cum a ieșit el. De-aceea Wells refuză — și subliniază acest lucru — să-l considere pe Belpington numai ca pe un produs al mediului și al condițiilor. Caracterul omului, susține Wells, este determinat nu numai de aceste elemente, ci și de felul în care omul însuși înțelege rolul său în lume, de măsura în care e el principial, drept, hotărît. E oare omul menit să săvîrșească ticăloșii, să recurgă la subterfugii, să se adapteze la mîrșăvia din jurul lui? El trebuie să-și străbată drumul în viață cu capul sus.

Dar Belpington nu e dintre aceia.

Nu ideile determină faptele lui Belpington, ci, dimpotrivă, ticăloșia meschină a faptelor lui determină în fiecare etapă a vieții „ideile”, care pentru el nu sînt altceva decît un mijloc de a-și camufla și a-și înfrumuseța biografia de mic burghez intelectual. El găsește în fascism cea mai bună „justificare” a biografiei sale de laș, demagog și ticălos.

Idealurile lui Belpington se află în trecut și nu în viitor. El n-are de ce să lupte împotriva societății, iar acceptarea pasivă a orînduirii contemporane nedrepte îl face pînă la urmă pe om adept al acestei nedreptăți. De altminteri e oare cu putință ca omul să accepte societatea burgheză rămînînd totodată cinstit? Nu, cel care caută o justificare a orînduirii existente devine inevitabil un mincinos față de oameni și

față de sine însuși. Ordinea socială răspunzătoare de primul război mondial, ordinea aceasta care lasă milioane de oameni să trăiască în condiții animalice, care poate da naștere la noi războaie, se întemeiază doar pe o mare minciună. Prietenul din copilărie al lui Belpington, care caută căi de luptă pentru un viitor mai bun, a rămas om. Belpington, care se ferește laș să protesteze, a încetat a mai fi om. Căutând să justifice mîrșăvia orînduirii burgheze, el devine, potrivit logicii vieții, purtătorul ei de cuvînt. Monarhist, militarist, antisemit, aruncînd în dreapta și-n stînga cuvinte din vocabularul fascist — așa apare Belpington în ultimele capitole ale cărții.

Belpington nu e o simplă nulitate. El e o mare nulitate, un simbol și un prototip al tuturor nulităților de acest fel, care își închipuie că sînt în stare să oprească omenirea din drumul ei. Viitorul nu e al lui Belpington și al celor de teapa lui. În societate se ridică forțe tinere, care vor ști să-i învingă pe oamenii de soiul lui Belpington, declară Wells.

În deceniul al patrulea, Wells a mai scris cîteva lucrări îndreptate împotriva fascismului. Printre acestea se numără scenariul de film „Chipul viitorului” (1935), pentru a cărui realizare Wells recurge la ajutorul marelui regizor de filme englez Alexander Korda, și nuvela „Jucătorul de cricket” (1936). Ultima a avut un larg răsunset. Această lucrare, scrisă în perioada războiului civil din Spania, demasca rușinoasa politică de „neintervenție” la adăpostul căreia cercurile reacționare dintr-o serie de țări ajutau de fapt intervenția italo-germană împotriva Republicii Spaniole. Scriitorul face apel la toți oamenii cinstiți să nu rămînă pasivi față de lupta împotriva „fantomelor din mlaștina lui Cain” — barbaria și obscurantismul fascist.

În „Jucătorul de cricket”, însă, se fac foarte curînd simțite părțile slabe ale lui Wells. Chemările înflăcărâte la luptă împotriva spiritului medieval pe care-l făcea să renască fascismul vin în contradicție cu afirmația autorului că fascismul e înainte de toate un triumf al elementului animalic, propriu întregii omeniri, care nu s-a depărtat prea mult de strămoșii săi preistorici. E lesne de înțeles sentimentul de amărăciune care i-a dictat scriitorului umanist aceste rînduri îngrozitoare. Ele n-ar fi apărut însă în opera

lui Wells dacă el și-ar fi păstrat credința în forțele poporului. Și dacă în „Belpington din Blaps”, un roman care cuprinde o considerabilă perioadă a istoriei, Wells a știut să se ridice prin forța realismului său la sintetizări mari și juste, în „Jucătorul de cricket” el se întoarce la tratarea istoriei omenirii din punct de vedere biologic.

De altminteri, Wells nu putea să se călăuzească prea multă vreme după această teorie sterilă, nici în activitatea sa literară, nici în activitatea sa pe țărîm obștească. El folosește tot prestigiul său de mare scriitor pentru a protesta cu hotărîre împotriva oricăror manifestări ale reacțiunii, atît în patria sa, cît și peste hotare, și participă la congresul antifascist al scriitorilor.

Wells continuă să caute intens metode acceptabile pentru el de schimbare a ordinii sociale existente. Curînd după alegerea lui Roosevelt în postul de președinte al S.U.A., el pleacă în America, în speranța că va găsi în „noua linie” a lui Roosevelt germenii unei societăți noi, echitabile. Wells își pune mari speranțe în „experiența” lui Roosevelt. America, o țară cu o înaltă cultură tehnică, neîmpovărată de tradiții feudale, trebuia, după părerea lui Wells, să fie cel mai propice teren pentru înfăptuirea unor „experiențe sociale” de mare amploare. Un deceniu mai tîrziu, cu puțin înainte de moarte, Wells s-a văzut nevoit să constate falimentul speranțelor sale în „reeducarea” imperialismului american.

În iulie 1934 Wells a vizitat pentru a doua oară Moscova. Cu această călătorie a sa el voia să-i ajute pe capitaliști „să se învețe să înțeleagă” de la comuniști „spiritul socialismului”. Oricît de utopice erau țelurile lui Wells, vizita lui a jucat un rol destul de mare în apropierea culturală a popoarelor sovietic și englez. Scriitorul a remarcat uluitorul contrast dintre Moscova anului 1920 și cea din 1934, a înțeles cît de multe a știut să facă Partidul Comunist pentru popor în acest răstimp. Dar, după părerea lui, țările Occidentului trebuiau să meargă spre un nou sistem social pe alt drum decît U.R.S.S.

Ultimul roman al lui Wells, „Trebuie să fii foarte prudent”, a apărut la sfîrșitul anului 1941. Cartea are un subtitlu: „Istoria unei vieți care a început în 1901 și s-a sfîrșit în 1951”. Acest roman e un fel de continuare a lui „Belpington din Blaps”. Scriitorul e preocupat din nou de problema spri-

înului dat de mase fascismului. Dar deosebirea din subtiluri nu e întâmplătoare. Calificînd noul său roman nu ca istorie a unei conștiințe, ci ca istorie a unei vieți, Wells și-a exprimat în felul acesta dorința de a da lucrării sale un mai pronunțat caracter social. Eroul romanului „Trebuie să fii prudent” — Edward Albert Tewler — e un om ale cărui concepții le-a format mediul mic burghez. Romanul însuși e un fel de studiu al istoriei spirituale a micii burghezii engleze de-a lungul unei jumătăți de veac.

Aparent, povestea lui Tewler se aseamănă uluitor cu aceea a lui Kipps. Tewler începe și el ca un tînăr lipsit de mijloace, capătă o moștenire la care nu se aștepta, își cumpără o căsuță confortabilă și își sfîrșește zilele în belșug și în tihnă. Dar năîngul de Kipps, care putea fi luat peste picior cu patruzeci de ani în urmă, se arată acum a nu mai fi chiar atît de inofensiv.

În prezent, spune Wells, în lumea întreagă se dă o luptă între marele capital și democrație, și în această luptă oamenii de soiul lui Tewler, care visează să-și păstreze mizerabila lor îndestulare, care au o teamă cumplită de clasa muncitoare și se uită slugarnici de jos în sus la cei atotputernici, trec de partea reacțiunii. Demagogia fascistă e destinată oamenilor de soiul lui Tewler. Oamenii aceștia sînt șovini. Micul burghez mediocru vrea să aibă măcar acest motiv de a se considera mai presus de alții. Oamenii de soiul lui Tewler sînt militariști. Ei sînt lași, dar cînd turbează de frică, devin primejdioși. „Pașnicul” specimen de felul lui Tewler e și el periculos. „Ideile” lui otrăvesc adesea oameni aparținînd altor clase sociale. Un Tewler e o sursă de infecție, care se răspîndește cu repeziciune în societatea modernă. El trebuie demascat, arătîndu-i-se nimicnia.

Wells își bate joc cumplit de Tewler. El nici măcar nu vrea să-l socoată om. Tewler nu e de loc un „homo sapiens”. E o specie animală aparte, un „homo-tewler”, aflat la nivelul de dezvoltare intelectuală al maimuței. Tewler nu cunoaște nici un fel de sentimente omenești — nici dragostea, nici prietenia, nici bucuria creației. El nu e om.

Cartea lui Wells a constituit un splendid răspuns la romanul lui Greenwood „Mister Bunting în timp de pace și în timp de război”, în care micul burghez conservator era de-

clarat baza democrației și nădejdea ei de viitor. Wells declară că nădejdea democrației nu stă în oamenii de soiul lui Bunting sau al lui Tewler.

Ultimele capitole ale romanului au fost scrise după atacul Germaniei hitleriste asupra Uniunii Sovietice. În romanul lui Wells apare pentru întâia oară un personaj nou la el — poporul, izbăvit de tewlerism și care se ridică în unanimitate în apărarea independenței sale. Sfârșitul romanului e și el legat fără îndoială de acest element. Fiul lui Tewler își părăsește familia, ca să lupte împreună cu clasa muncitoare pentru o viață nouă.

Nu putem însă să nu observăm inconsecvența lui Wells și inegalitatea artistică a romanului său. Romanul „Trebuie să fii foarte prudent” oglindește teoriile eugenice ale lui Wells și iluziile lui burghezo-reformiste. Demascându-l cu cruzime pe micul burghez reacționar, Wells dă totodată de înțeles, uneori, cititorului, că el consideră viciile lui Tewler drept vicii ale întregii omeniri, „necoaptă” încă din punct de vedere biologic și intelectual. Scenele splendid scrise alternează cu digresiuni publicistice încâlcite, personajele proeminente și desăvârșit conturate — cu umbre șterse de oameni. Ultimul roman al lui Wells n-a încununat bilanțul artistic al creației sale. Dar în această carte se simte puternic năzuința de a reconsidera vechile concepții, a căror mărginire Wells o simțea tot mai tare. În acest sens ultimul roman al lui Wells e un bilanț al reflecțiilor unui mare scriitor și ale unui om cinstit asupra vieții societății burgheze contemporane lui.

7

Moștenirea artistică a lui Wells e neobișnuit de mare. El a scris aproape patruzeci de romane, un număr uriaș de lucrări publicistice, două scenarii de film, aproape o sută de povestiri și schițe. Aceste lucrări sînt foarte variate prin concepția și tematica lor, prin materialul de viață care a atras atenția scriitorului, și sînt de o valoare foarte inegală.

Gîndirea scriitorului a mers pe drumuri încîlcite și nu întotdeauna drepte. Creația lui a urmat și ea un drum încîlcit și contradictoriu.

Recunoscut încă în timpul vieții ca un clasic al literaturii engleze, Wells nu s-a simțit niciodată satisfăcut de realizările sale. El nu considera metoda sa definitiv formată și nici sarcina sa împlinită. Scriitorul a continuat să caute drumuri noi, și-a pus mereu noi și noi probleme. În aceste căutări încordate și neconținute ceea ce îl susținea pe Wells era conștiința înaltului rol social al literaturii.

Țelul literaturii, spunea Wells în lucrările sale teoretice, e acela de a ajuta la reorganizarea vieții. Scriitorul ajută societatea și omul să se cunoască, rupe coaja mulțumirii de sine filistine și astfel ajută să se nască noul. „În toate lucrările mele, spune Wells în „Experiența unei autobiografii”, eu am scris despre schimbarea vieții și despre oamenii care se gîndesc cum s-o schimbe. Chiar și în cărțile cele mai obiective la prima vedere pe care le-am scris, se ascunde critica contemporaneității și o chemare la schimbări.”

Într-un roman, spunea Wells, scriitorul face apel și la om luat în parte, și la societate în ansamblul ei. Domeniul lui îl constituie și sentimentele omului, și instituțiile sociale. Țelul lui cel mai înalt este acela de a întruchipa realitatea în toată plinătatea ei, în toată varietatea ei de culori, în perspectivele ei de dezvoltare. Răsplata lui cea mai înaltă e să-și vadă împlinit visul adevăratei omenii și al echității sociale.

Scriitorul își imaginează un roman în centrul căruia să stea figura unui om care și-a consacrat viața luptei pentru un viitor mai bun, figură atît de însemnată, încît prin ea să se dezvăluie toate problemele de bază ale contemporaneității. Acest erou aparține secolului său și mediului său social, dar în năzuința lui de a preface lumea el aparține întregii omeniri. De-aceea el întruchipează și sentimentele general umane, și pasiunea general umană a creației.

Wells caută să trateze tema fundamentală, centrală a literaturii universale. El își propune să dezvăluie pe cît se poate mai deplin relațiile dintre om și societate, să arate societatea prin oamenii cărora ea le dă naștere, iar prin relațiile acestor oameni să arate tendințele sociale ale epocii.

Studiind opera lui Wells în ansamblu, putem trage concluzia că talentul scriitorului îi dădea putința, prin caracterul său, să ducă la îndeplinire o astfel de sarcină, oricât de grea ar fi fost ea. Wells a scris romane în care ridică probleme sociale și politice din cele mai importante. El a scris și un mare număr de romane în centrul cărora stă caracterul omului studiat în amănunt. Wells se arată aici un psiholog subtil, capabil să redea cele mai fine sinuozități ale sufletului omenesc și totodată să creeze un personaj integru și desăvârșit conturat.

Și totuși, Wells nu și-a dus la îndeplinire sarcinile pe care și le-a propus. Romanele științifico-fantastice, care întruchipează tendințele cele mai generale ale contemporaneității, sînt sărace în figuri de oameni. În romanele de moravuri tema socială e fărîmitată. Pînă și romanul social-politic din ultima perioadă nu l-a ajutat, de fapt, pe Wells să se apropie de rezolvarea problemei de creație care-l chinuia. E drept că în astfel de lucrări ca „Belpington din Blaps” și „Trebuie să fii foarte prudent” problemele realității se dezvăluie prin figura eroului și prin relațiile lui cu mediul, dar personajul însuși e un personaj satiric. El e o negare a prezentului, dar nu e o nădejde în viitor. El aparține clasei sale și epocii sale, dar nu aparține acelei „omeniri cu coroană pe cap” care era pentru Wells simbolul creației și al umanismului.

Nu insuficiența talentului l-a împiedicat pe Wells să realizeze marele roman la care visa. Ceea ce l-a împiedicat să facă acest lucru a fost mărginirea gîndirii sale.

Așa cum am mai spus, Wells pornește în construcțiile sale teoretice de la două elemente care se exclud reciproc. Pe de-o parte, el consideră că legile de dezvoltare a societății sînt obiective, independente de oameni. Pe de altă parte, el socoate că societatea e condusă de „ideile omenirii”. În primul caz, el nu poate găsi în schema sa loc pentru omul constructor activ al vieții. În cel de-al doilea caz, el percepe societatea ca pe un ansamblu mecanic de indivizi. Iată de ce a fost Wells atît de des condamnat să scrie „separat” „romane despre societate” și „romane despre om”. Această discrepanță metafizică a noțiunilor despre legile de dezvoltare a societății și-a făcut efectul și asupra acelor lucrări în care Wells încearcă — uneori cu destul succes — să acopere această lipsă a creației sale. Printre altele, ei îi dato-

rează romanele lui Wells abundentele digresiuni teoretice, uneori prezentate ca reflecții ale eroului, iar altele cu totul nejustificate din punct de vedere artistic.

Acestui fapt i se datorește și apropierea lui Wells de romanul iluminist. Ilumiștii își închipuiau societatea ca pe un ansamblu mecanic de personalități umane. Ei au reușit să realizeze un personaj uman extrem de caracteristic pentru un întreg grup social, pentru o întreagă perioadă istorică. Robinson Crusoe, izolat de oameni, rămîne totuși pentru noi un caracter integru, desăvîrșit. El întruchipa și pasiunea general umană a creației, și toată mărginirea clasei căreia îi aparținea. Și, dimpotrivă, căutînd să vorbească despre legile sociale ca atare, ilumiștii apelează întotdeauna la alegoria abstractă. Sînt alegorice „Povestirile filozofice” ale lui Voltaire, e alegorică „Povestea lui Jonathan Wilde cel Mare” a lui Fielding, sînt alegorice „Călătoriile lui Gulliver” ale lui Swift.

Dezvoltarea realismului critic în secolul al XIX-lea a făcut să apară în Anglia modelul clasic al romanului realist, care a știut să înfățișeze omul și societatea într-o unitate inaccesibilă ilumiștilor. Dar aceasta a fost o victorie păgubitoare. Figura majoră pozitivă a omului a dispărut din roman. Realismul critic englez nu are un Tom Jones sau un Robinson Crusoe. Funcția principală a romanului din această perioadă e critică, demascatoare.

Wells a continuat cu succes această tradiție a realismului critic englez în romane ca „Belpington din Blaps” și „Trebuie să fii foarte prudent”. Dar sarcina pe care și-a propus-o el era mai măreață. Wells dorea să înfățișeze nu numai omul în relațiile lui cu societatea, ci un om creator, un om care reorganizează societatea. El visa să îmbine însușirile romanelor din secolele al XVIII-lea și al XIX-lea, să-l introducă pe Robinson Crusoe în romanul realismului critic.

Wells n-a reușit să facă acest lucru și nici nu putea să reușească. „Omul mărunț”, eroul primelor romane de moravuri ale lui Wells, e un obiect al milei scriitorului și nu nădejdea lui. Nu Kipps e menit să transforme lumea. Personajul acesta e mult prea insignifiant chiar și pentru a se dezvoltă prin mijlocirea lui tendințele fundamentale ale contemporaneității. Începînd cu deceniul al zecelea, în opera scriitorului apare figura intelectualului burghez care vi-

sează la prefaceri sociale. El poartă nume diferite — uneori îl cheamă Remington („Noul Machiavel”), alteori Clissold („Lumea lui William Clissold”). Uneori el e un savant, alteori un om politic, sau un industriaş, după cum uneori e şi industriaş, şi savant, şi om politic. Acestui om îi rezervă Wells rolul de transformator al vieţii. Dar alegerea aceasta n-a fost nici ea fericită. Nu clasa pe care o reprezintă un astfel de erou e menită să transforme lumea. Dimpotrivă, burghezia caută din răputeri să împiedice această transformare.

Tabloul lumii şi figura eroului nu fac un tot, pentru că eroul lui Wells e condamnat să filozofeze şi nu să acţioneze. El nu poate găsi un punct de aplicare a ideilor sale la realitate, pentru că ideile lui nu reflectă legile vieţii. Iată de ce n-a izbutit Wells să realizeze ceea ce şi-a propus.

Dar şi ceea ce a făcut el ne îngăduie să vedem într-însul pe unul dintre cei mai mari artişti ai lumii din secolul nostru. Înseşi căutările lui Wells, chiar atunci când se sfîrşesc cu un eşec, sînt pătrunse de un sens adînc. Wells a ridicat mai multe probleme decît a putut să rezolve. Dar însăşi ridicarea acestor probleme vădea splendida viziune a viitorului lumii, a viitorului artei, pe care o avea artistul. Iar la sfîrşitul vieţii sale, Wells a început să înţeleagă tot mai limpede cui îi aparţine viitorul.

Marii artişti sînt judecaţi nu după acele lucrări ale lor în care au precumpănit tendinţele false. Aceste lucrări dispar din memoria omenirii. Rămîn acelea care i-au ajutat pe oameni să cunoască viaţa şi marele rol ce le revine lor în viaţă, care i-au ajutat în lupta împotriva reacţiunii, pentru progres şi un viitor fericit. Tocmai ca autor al unor astfel de opere intră Wells în istoria literaturii.

I. KAGARLIŢKI

(Herbert Wells. Opere alese în 2 vol.

Editura de stat pentru literatură, Moscova, 1956)

Lui William Ernest Henley

MAȘINA TIMPULUI

În românește de MIHU DRAGOMIR
și C. VONGHIZAS

Notă:

Cuprinsul primului capitol și al câtorva pasaje din restul acestei povestiri a apărut în „National Observer” din 1894. „Povestirea Exploratorului Timpului” a apărut, aproape ca în forma de față, în paginile publicației „New Review”. Autorul dorește să facă, aici, cuvenita încunoaștințare.

I. INTRODUCERE

Exploratorul Timpului (deoarece astfel ni se pare potrivit să-l numim) expunea în fața noastră o teorie destul de nebuloasă. Ochii lui cenușii clipeau strălucitori, iar obrazul, de obicei palid, îi era acum aprins și însuflețit. Focul ardea viu, iar lumina domoală a lămpilor incandescente, de forma unor crini de argint, urmărirea micile bule de aer ce licăreau și umblau de colo-colo prin paharele noastre. Scaunele, meșterite chiar de gazda noastră, mai mult ne îmbrățișau și ne mângâiau, decît ne acceptau docile, și domnea aceea atmosferă de voluptate de după cină, cînd gîndul plutește în voie, eliberat dintre hotarele preciziei. Și în timp ce noi ședeam, leneși, admirînd seriozitatea cu care dezbătea acest nou paradox (cum îl consideram noi) și fecundele lui posibilități, Exploratorul Timpului — subliniind cu arătătorul întins punctele esențiale — ne-a pus problema astfel :

— Trebuie să mă urmăriți cu atenție. Voi fi obligat să combat una sau două idei, care sînt aproape universal acceptate. Geometria, de exemplu, pe care ați învățat-o la școală, se bazează pe o concepție greșită.

— Oare nu e cam mult pentru început ? zise Filby, un om cu părul roșcat, căruia îi plăceau argumentele.

— Nu am intenția să vă cer acceptarea vreunei idei fără o bază rațională. Imediat veți fi de acord și dumneavoastră cu atît cît îmi este necesar. Știți desigur că o linie geometrică, o linie de grosime zero, nu are o existență reală. Este ceea ce ați învățat, nu-i așa ? La fel și planul geometric. Lucrurile acestea sînt simple abstracțiuni.

— Este adevărat, zise Psihologul.

— Tot astfel, avînd numai lungime, lăţime şi înălţime, un cub nu poate să aibă o existenţă reală.

— Aici am o obiecţie, zise Filby. Un corp solid poate să existe în mod cert. Toate obiectele reale...

— Aşa crede majoritatea oamenilor. Dar aşteptaţi o clipă. Poate să existe un cub în mod *instantaneu*?

— Nu înţeleg, zise Filby.

— Este cu putinţă ca un cub, care nu are nici un fel de durată în timp, să aibă o existenţă reală?

Filby căzu pe gînduri.

— E limpede, continuă Exploratorul Timpului, orice corp real trebuie să se întindă în *patru* direcţii: trebuie să aibă Lungime, Lăţime, Înălţime şi — Durată. Dar, dintr-o infirmitate naturală a organismului nostru, pe care am să v-o explic îndată, sîntem înclinaţi să nu ţinem seamă de acest fapt. Există, în realitate, patru dimensiuni: trei pe care le numim cele trei planuri ale Spaţiului, şi o a patra — Timpul. Există, totuşi, şi tendinţa de a se stabili o distincţie artificială între primele trei dimensiuni şi ultima, deoarece, din întîmplare, conştiinţa noastră se mişcă cu intermitenţă de-a lungul ultimei dimensiuni într-o singură direcţie, de la începutul pînă la sfîrşitul vieţii.

— Asta, zise un bărbat foarte tînăr, făcînd eforturi desperate să-şi reaprindă ţigara deasupra lămpii, asta... foarte clar într-adevăr.

— Ei bine, este evident că peste faptul acesta se trece întotdeauna cu vederea, continuă Exploratorul Timpului, uşor înveselit. Într-adevăr, aceasta este ceea ce se înţelege prin a Patra Dimensiune, cu toate că unii dintre cei care vorbesc despre ea nu-şi dau seama că, de fapt, aceasta vor şi ei să înţeleagă. Este un alt mod de a privi Timpul. *Nu există nici o deosebire între Timp şi oricare dintre celelalte trei dimensiuni ale Spaţiului, decît doar că de-a lungul Timpului se mişcă mereu conştiinţa noastră.* Unii smintiţi abordează într-un mod cu totul eronat această idee. Aţi auzit cu toţii ce spun ei cu privire la această a Patra Dimensiune?

— Eu n-am auzit, zise Primarul din Provincie.

— Pur şi simplu că Spaţiul, aşa cum îl consideră matematicienii, ar avea trei dimensiuni, care pot fi de-

numite Lungime, Lățime și Înălțime și poate fi definit întotdeauna prin referire la trei planuri, fiecare în unghi drept față de celelalte. Dar unii filozofi se întreabă de ce numai *trei* dimensiuni — de ce să nu poată exista și o altă direcție în unghi drept față de celelalte trei? Și au încercat chiar să construiască o geometrie tetradi-dimensională. Profesorul Simon Newcomb a expus acest punct de vedere, cam cu o lună în urmă, la Societatea Matematică din New York. Știți că, pe o suprafață plană, care are doar două dimensiuni, putem reprezenta figura unui corp tridimensional, și, pornind de aici, ei socotesc că printr-o imagine a unui obiect cu trei dimensiuni ar putea reprezenta și una cu patru — dacă ar putea stăpîni perspectiva obiectului. Înțelegeți?

— Cred că da, murmură Primarul din Provincie; și, încrețindu-și spîncenele, se cufundă într-o stare de introspecție, mișcîndu-și buzele ca unul care repetă niște formule mistice. Da, acum cred că înțeleg, zise el după o pauză, luminîndu-se pentru cîteva clipe la față.

— Ei bine, trebuie să vă spun că de o bucată de vreme mă preocupă această geometrie cu patru dimensiuni. Unele dintre rezultatele obținute sînt curioase. De exemplu, iată portretele aceluiasi om la opt ani, la cincisprezece, la șaptesprezece, la douăzeci și trei, și așa mai departe. Toate acestea sînt, în mod evident, niște secțiuni, ca să mă exprim astfel, adică reprezentări tridimensionale ale ființei tetradimensionale, care este ceva fix și inalterabil.

... Oamenii de știință, continuă Exploratorul Timpului, după o pauză necesară pentru asimilarea deplină a celor afirmate, știu foarte bine că Timpul nu este decît un fel de Spațiu. Iată o diagramă științifică simplă, o înregistrare a mersului vremii. Linia aceasta, pe care o urmăresc cu degetul, arată mișcarea barometrului. Ieri se ridicase, aseară a scăzut, azi dimineață a crescut din nou, ridicîndu-se ușor pînă la acest punct. Este sigur că mercurul nu a trasat această linie în nici una din dimensiunile general recunoscute ale Spațiului. Și, totuși, cu siguranță că a trasat o astfel de linie, și trebuie să tragem, deci, concluzia că ea a fost trasată de-a lungul dimensiunii Timp.

— Dar, zise Medicul, privind țintă la jăratecul din cămin, dacă Timpul este într-adevăr numai o a patra dimensiune a Spațiului, de ce este atunci și de ce a fost întotdeauna considerat ca fiind ceva diferit? Și de ce nu ne putem mișca în Timp, așa cum ne mișcăm în celelalte dimensiuni ale Spațiului?

Exploratorul Timpului zîmbi!

— Ești oare dumneata atît de sigur că ne putem mișca liber în Spațiu? Putem merge destul de ușor înapoi și înainte, la dreapta și la stînga și oamenii au făcut asta din totdeauna. Admit că ne mișcăm liber pe două dimensiuni. Dar în ceea ce privește mișcarea în sus și în jos? Aici sîntem împiedicați de gravitație.

— Nu-i chiar așa, zise Medicul. Există baloane.

— Dar înainte de a exista baloane, omul nu avea, în afară de săriturile bruște și de neregularitățile terenului, nici o posibilitate de mișcare verticală.

— Totuși, oamenii puteau să se miște puțin în sus și în jos, zise Medicul.

— Mai ușor, mult mai ușor în jos decît în sus.

— Dar în Timp nu te poți mișca de loc, nu te poți îndepărta de clipa prezentă.

— Scumpul meu domn, tocmai aici te înșeli. Tocmai aici se înșală toată lumea. Noi ne îndepărtăm fără încetare de clipa prezentă. Existența noastră mintală, care, nefiind materială, nu are dimensiuni, se mișcă de-a lungul dimensiunii Timp cu o viteză uniformă, din leagăn și pînă la mormînt. Ca și cum am călători *în jos*, dacă ne-am începe viața la cincizeci de mile deasupra suprafeței pămîntului.

— Dar asta este și marea greutate, întrerupse Psihologul. *Poți* să te miști în toate direcțiile Spațiului, dar nu poți să te miști în Timp.

— Aici este și sîmburele mării mele descoperiri. Te înșeli, spunînd că nu ne putem mișca în Timp. De pildă, cînd îmi amintesc cu multă precizie de un anume incident, mă înapoiez la clipa cînd s-a produs: devin, după cum se spune, absent. Fac, pentru o clipă, un salt în trecut. Desigur că nu avem posibilitatea să ne oprim în trecut mai mult timp, după cum un sălbatic sau un animal nu poate să se mențină la șase picioare deasupra

pământului. Dar omul civilizat este mai avansat decât sălbaticul în această privință. El se poate ridica, împotriva gravitației, într-un balon, și de ce n-ar putea să spere că, în cele din urmă, va putea să oprească în loc sau să accelereze goana sa de-a lungul dimensiunii Timp, sau chiar să se întoarcă și să călătorească înapoi?

— Oh, *asta*, începu Filby, e cu totul...

— De ce nu? zise Exploratorul Timpului.

— E împotriva rațiunii, zise Filby.

— Care rațiune? zise Exploratorul Timpului.

— Poți să-mi demonstrezi cu fel de fel de argumente că negrul este alb, zise Filby, dar nu mă vei convinge niciodată.

— Se prea poate, zise Exploratorul Timpului. Dar cred că acum ați început să înțelegeți obiectul cercetărilor mele în geometria tetradimensională. E multă vreme de când aveam doar o idee vagă despre o mașină...

— Pentru a călători în Timp! exclamă Bărbatul Foarte Tânăr.

— Care ar călători indiferent în orice direcție a Spațiului și a Timpului, după dorința celui care o conduce.

Filby se mulțumi să rîdă.

— Am și verificat-o experimental, zise Exploratorul Timpului!

— Ar fi nespus de folositoare pentru un istoric, sugerează Psihologul. Poți călători în trecut pentru a verifica, de exemplu, versiunea adevărată a bătăliei de la Hastings¹!

— Nu crezi că ai atrage atenția? zise Medicul. Strămoșii noștri nu prea tolerau anacronismele.

— Ai putea să înveți limba greacă chiar din gura lui Homer sau Platon, reflectă Bărbatul Foarte Tânăr.

— În care caz vei fi trîntit la examen. Savanții germani au perfecționat atît de mult limba greacă!

— Și apoi, mai este și viitorul, zise Bărbatul Foarte Tânăr. Gîndiți-vă! Poți să-ți plasezi toți banii la o bancă, să-i lași să acumuleze dobînzii, și să alergi către viitor.

¹ Hastings : localitate în Anglia, unde a avut loc, în 1066, o bătălie între trupele lui Wilhelm Cuceritorul și ale lui Harold. Părerile istoricilor asupra desfășurării bătăliei sînt împărțite. (n.t.)

— Pentru ca să descoperi o societate, zisei eu, clădită pe o bază strict comunistă.

— Alcătuită din tot felul de teorii fanteziste ! adăugă Psihologul.

— Da, așa mi s-a părut și mie, așa că n-am vorbit niciodată despre mașină pînă la...

— Verificarea experimentală ! strigai eu. Ai de gînd să verifici *asta* ?

— Experiența ! strigă Filby, care începuse să se plictisească.

— În orice caz, hai să-ți vedem experiența, zise Psihologul, deși ne dăm seama că totul nu e decît o farsă.

Exploratorul Timpului privi în jur, la noi, zîmbind. Apoi, continuînd să zîmbească și înfundîndu-și mîinile în buzunarele pantalonilor, ieși încet din odaie și îi auzirăm papucii tîrșîind prin lungul coridor care ducea la laboratorul său.

Psihologul privi spre noi.

— Mă întreb ce-o mai fi născocit ?

— Vreo scamatorie sau cam așa ceva, zise Medicul, iar Filby încercă să ne povestească despre un prestidigitator pe care îl văzuse la Burslem, dar, înainte de a-și termina introducerea, Exploratorul Timpului se înapoie, așa că anecdota lui Filby rămase în aer.

II. MAȘINA

Obiectul pe care Exploratorul Timpului îl ținea în mînă era un mecanism strălucitor, metalic, de o construcție foarte delicată, cu puțin mai mare decît un ceas obișnuit. Unele resorturi erau de fildeș, altele dintr-o substanță cristalină și transparentă. Din acest moment trebuie să mă exprim foarte clar, căci tot ceea ce urmează — în afară, doar, de cazul cînd acceptăm explicațiile lui — este un fenomen absolut inexplicabil. Luă una din măsuțele octogonale care erau împrăștiate prin toată odaia și

o așeză lângă foc, cu două picioare pe covorașul din fața căminului. Pe această masă puse mecanismul. Apoi își trase un scaun și se așeză. Singurul obiect care se mai afla pe masă era o mică lampă cu abajur, a cărei lumină vie cădea din plin pe mecanism. Împrejur, mai erau vreo duzină de lumânări, două pe policioara căminului în sfeșnice de bronz și alte câteva în candelabre, așa încît odaia era strălucitor iluminată. Eu mă instalasem într-un fotoliu scund, foarte aproape de foc, și îl trăsesem cît mai în față, în așa fel încît să fiu aproape, între Exploratorul Timpului și cămin. Filby ședea în spatele lui, privindu-i peste umăr. Medicul și Primarul din Provincie îl priveau în profil dinspre dreapta. Psihologul din stînga. Bărbatul Foarte Tînăr stătea în picioare în spatele Psihologului. Toți eram cu atenția încordată. Mi-e imposibil să cred că, în asemenea condiții, ar fi fost cu putință să ni se prezinte vreo scamatorie, oricît de subtil ar fi fost concepută și oricît de îndemînată ar fi fost executată.

Exploratorul Timpului privi mai întîi spre noi, apoi spre mecanism.

— Ei bine, zise Psihologul.

— Această jucărie, zise Exploratorul Timpului, reze-mîndu-și coatele pe masă și împreunîndu-și palmele deasupra aparatului, este numai un simplu model. Este proiectul meu pentru o mașină de călătorit în Timp. Observați că se prezintă destul de ciudat, iar bara aceasta are un aspect aparte, sclipitor, ca și cum ar fi oarecum ireală. Arată cu degetul bara. Iată, aici este o mică manetă albă, aici este încă una.

Medicul se ridică de pe scaun și cercetă obiectul.

— E frumos construit, spuse el.

— Mi-a luat doi ani ca să-l confecționez, replică Exploratorul Timpului. Apoi, după ce toți imitară pe Medic, ne spuse: Aș vrea să înțelegeți limpede că această manetă, atunci cînd este apăsată, trimite mașina să lunece în viitor, iar aceastăaltă o poate mișca în sens invers. Șeaua aceasta este scaunul pe care va sta Exploratorul Timpului. Acum voi apăsa pîrghia și mașina va porni. Se va șterge din fața voastră, va trece în viitor și va dispărea. Priviți bine la ea. Priviți de asemenea și la masă, și asigurați-vă că nu este la mijloc nici o scama-

torie. Nu vreau să prăpădesc acest model și apoi să mi se spună că sînt un șarlatan.

Se făcu o pauză cam de un minut. Psihologul fu gata să-mi spună ceva, dar se răzgîndi. Apoi Exploratorul Timpului întinse degetul spre manetă.

— Nu, zise el deodată. Dă-mi mîna dumitale.

Și, întorcîndu-se către Psiholog, îi apucă mîna și îi spuse să întindă degetul arătător. Așa că însuși Psihologul fu cel care trimise modelul Mașinii Timpului în călătoria ei fără sfîrșit. Am văzut cu toții cum a apăsât pe manetă. Sînt absolut sigur că n-a fost posibilă nici o scamatorie. S-a iscat ca o suflare de vînt și lumina lămpii a pîlpîit. Una dintre lumînările de pe policioară se stinse și mica mașină se răsuci brusc, deveni nedeslușită, se văzu ca o fantomă, timp de o secundă poate, ca un vârtej de fildeș și de alamă vag lucitoare; și, apoi, dusă a fost — dispăru! În afară de lampă, pe masă nu se mai vedea nimic.

Am rămas cu toți tăcuți timp de un minut. Apoi Filby spuse:

— Să fiu al naibii!...

Psihologul își reveni din stupoare și se uită brusc sub masă. Văzîndu-l, Exploratorul Timpului izbucni în ris.

— Ei? zise el către Psiholog. Apoi, ridicîndu-se, se îndreptă către cutia cu tutun de pe policioară și, întorcîndu-ne spatele, începu să-și umple pipa.

Ne-am uitat uimiți unii la alții.

— Ascultă, zise Medicul, vorbești într-adevăr serios? Crezi într-adevăr că mașina a pornit să călătorească în Timp?

— Desigur, zise Exploratorul Timpului, aplecîndu-se să ia, cu un bețișor, foc din cămin. Apoi se întoarse, în timp ce aprindea pipa, și-l privi pe Psiholog drept în față. (Psihologul, pentru a dovedi că nu era tulburat, își luă o țigară de foi, încercînd s-o aprindă fără să-i taie vîrful.)

— Ba, mai mult, am și o mașină mare, aproape terminată, acolo — arată către laborator — și cînd va fi gata, am de gînd să fac eu însumi o călătorie.

— Vrei să spui că mașina pe care am văzut o călătorește în viitor? zise Filby.

— În viitor sau în trecut — ca să spun drept, nu știu bine unde.

După un răstimp, Psihologul avu o inspirație:

— Dacă totuși s-a dus undeva, probabil că s-a dus în trecut, zise el.

— De ce? întrebă Exploratorul Timpului.

— Pentru că bănuiesc că nu s-a mișcat în spațiu, și dacă ar fi plecat în viitor ar fi și acum aici, întrucât ar fi trecut și prin clipa de față.

— Dar, zisei eu, dacă ar fi plecat în trecut ar fi fost vizibilă atunci când am intrat pentru prima oară în această odaie; și joia trecută, când am fost aici; și joia dinainte; și așa mai departe!

— O obiecție serioasă, remarcă Primarul din Provincie, cu un aer de imparțialitate, întorcându-se spre Exploratorul Timpului.

— De fel, zise Exploratorul Timpului și, adresându-se Psihologului: Gîndește-te. *Dumneata* poți explica asta. Este o reprezentare sub pragul cunoașterii, știi, reprezentare diluată.

— Desigur, zise Psihologul, și ne lămuri. Este un lucru elementar în psihologie. Ar fi trebuit să mă gîndesc mai înainte. E destul de limpede, și susține de minune paradoxul. Nu putem vedea această mașină și nici n-o putem percepe, după cum nu putem vedea nici spița unei roți care se învîrtește, sau glonte care zboară prin aer. Dacă trece prin timp de cincizeci sau de o sută de ori mai repede decît mergem noi, dacă străbate un minut în timp ce noi străbatem o secundă, impresia pe care o produce va fi desigur de cincizeci de ori sau de o sută de ori mai rapidă decît aceea pe care ar produce-o dacă n-ar călători în timp. Este destul de simplu. Își plimbă palma pe locul unde fusese mașina. Vedeți? zise el, rîzînd.

Am rămas cîteva clipe privind la masa goală. Apoi Exploratorul Timpului ne întrebă ce părere avem despre cele petrecute.

— În seara asta pare destul de plauzibil, zise Medicul; dar așteaptă pînă mîine. Așteaptă să apară bunul simț al dimineții.

— Vreți să vedeți și adevărata Mașină a Timpului? întrebă Exploratorul Timpului. Și, spunînd aceasta, luă lampa într-o mînă și, de-a lungul coridorului, prin care sufla vîntul, ne conduse pînă la laboratorul său. Parcă văd și acum lumina pîlpîitoare, conturul capului său mare și straniu, dansul umbrelor, așa cum îl urmam cu toții, nedumeriți dar și neîncrezători, și cum acolo, în laborator, am contemplat un exemplar mult mai mare decît micul mecanism pe care îl văzuserăm dispărînd de sub ochii noștri. Unele părți ale mașinii erau din nichel, altele din fildeș, iar altele fuseseră cu siguranță șlefuite sau tăiate din cristal de stîncă. Aparatul era aproape gata, dar manetele răsucite, de cristal, zăceau ne terminate pe o bancă, alături de cîteva plăci acoperite cu desene. Am ridicat o placă, vrînd să o privesc mai aproape. Părea să fie din cuarț.

— Ascultă, zise Medicul, chiar vorbești serios? Sau totul nu-i decît o scamatorie — ca fantoma pe care ne-ai arătat-o anul trecut, de Crăciun?

— Cu această mașină, zise Exploratorul Timpului, ținînd lampa ridicată, am de gînd să explorez Timpul. E limpede? În viața mea n-am fost mai serios ca acum.

Nici unul din noi n-a știut ce să spună.

Am întîlnit, pe deasupra umărului Medicului, privirea lui Filby și el îmi făcu, solemn, cu ochiul.

III. EXPLORATORUL TIMPULUI SE ÎNTOARCE

Cred că, pe atunci, nici unul dintre noi nu prea credea în Mașina Timpului. Adevărul este că Exploratorul Timpului era unul dintre oamenii prea abili pentru a fi crezuți: simțeau totdeauna că nu sesizezi tot ce este

în jurul lui; totdeauna bănuiai vreo rezervă subtilă, vreo ingeniozitate care pîndea din dosul sincerității lui aparente. Dacă Filby ne-ar fi arătat modelul și ne-ar fi explicat problema, întrebuițînd chiar cuvintele Exploratorului Timpului, față de el am fi arătat mult mai puțin scepticism. I-am fi ghicit de îndată intențiile: și un măcelar poate să-l înțeleagă pe Filby. Dar Exploratorul Timpului avea multe ciudățenii în felul lui de a fi și nu ne puteam încrede în el. Lucruri care ar fi făcut faima unui om mai puțin abil decît el păreau înșelătorii în mîna lui. Este o greșeală să faci totul cu prea multă ușurință. Oamenii care îl priveau cu seriozitate n-au fost niciodată prea siguri de comportarea lui: erau oarecum conștienți că a-ți pune în joc reputația pentru el era ca și cum ai mobila odaia copiilor cu obiecte făcute din porțelan fin. Astfel că nu cred ca vreunul dintre noi să fi vorbit prea mult despre explorarea timpului, în intervalul dintre joia aceea și următoarea, cu toate că ideea ciudatei călătorii trecea, fără îndoială, prin mințile celor mai mulți dintre noi: și plauzibilitatea ei, dar și tot ceea ce avea de necrezut din punct de vedere practic, pe lîngă anacronismul și confuzia pe care le conținea. În ceea ce mă privește, eram îndeosebi preocupat de trucul efectuat cu modelul. Îmi amintesc că am discutat despre aceasta cu Medicul, pe care l-am întîlnit vineri la cercul adeptilor lui Linné¹. Mi-a spus că văzuse ceva asemănător la Tübingen² și acorda foarte multă importanță faptului că se stinsese lumînarea. Dar nu putea să explice în ce mod se executase scamatoria.

Joia următoare m-am dus din nou la Richmond — cred că eram unul dintre oaspeții cei mai constanți ai Exploratorului Timpului — și, ajungînd tîrziu, am găsit patru sau cinci bărbați adunați în salon. Medicul ședea în picioare în fața căminului, cu o foaie de hîrtie într-o mînă și cu ceasul în cealaltă. M-am uitat în jur după Exploratorul Timpului

¹ Charles de Linné: cunoscut naturalist suedez, autorul unei clasificări a plantelor, lucrare care a cunoscut o mare răspîndire și a influențat numeroși oameni de știință. (1707—1778). (n. t.)

² Tübingen: oraș german, cu o vestită Universitate (n. t.)

— E șapte și jumătate acum, zise Medicul. Cred că ar fi mai bine să ne așezăm la masă.

— Unde-i... întrebai eu, numind pe gazda noastră.

— Abia acum ai venit? S-a petrecut ceva ciudat. Este silit să întârzie. Mă roagă, în acest bilețel, să ne așezăm la masă la ora șapte, dacă el nu s-a înapoiat pînă atunci. Adaugă că ne va explica totul cînd va fi aici.

— Ar fi păcat să lăsăm cina să se răcească, zise Editorul unui bine-cunoscut ziar; și, la aceste vorbe, Medicul sună clopoțelul.

Psihologul era singura persoană, în afară de Doctor și de mine, care asistase la reuniunea precedentă. Cei-lalți erau Blank, Editorul menționat mai sus, un oarecare ziarist și un alt personaj — un om timid, tăcut, cu barbă — pe care nu-l cunoșteam și care, după cît am remarcat, nu a deschis niciodată gura în cursul serii. La masă s-au făcut diferite presupuneri în legătură cu absența Exploratorului Timpului, iar eu am sugerat, pe jumătate în glumă, eventualitatea unei călătorii în timp. Editorul a cerut explicații, iar Psihologul i-a oferit o relatare sumară a „paradoxului și ingenioasei scamatorii“ la care fuseserăm martori cu o săptămînă mai înainte. În mijlocul povestirii sale, ușa dinspre coridor se deschise fără zgomot. Eram așezat cu fața spre ușă și am fost primul care am văzut-o deschizîndu-se.

— *Hallo!* am spus. În sfîrșit!

Ușa se deschise mai larg, și Exploratorul Timpului apărură în fața noastră. Am scos un strigăt de surpriză.

— Doamne sfinte! Omule, ce s-a întîmplat? strigă Medicul, văzîndu-l și el. Toți cei de la masă întoarseră capul spre ușă.

Era într-o stare jalnică. Haina era prăfuită și murdă, mînjită cu pete verzi pe mîneci; părul în dezordine era, după cîte mi s-a părut mie, mai încăruntit — fie de praf și murdărie, fie pentru că își schimbase într-adevăr culoarea. Fața îi era palidă, ca de cadavru; pe bărbie avea o tăietură roșcată — o tăietură pe jumătate închisă; expresia lui era răvășită și obosită, exprimînd o suferință intensă. Ezită un moment în prag, ca și cum ar fi fost orbit de lumină. Apoi intră în odaie.

Pășea șchiopătînd ca un vagabond pe care îl dor picioarele. Îl priveam în tăcere, așteptînd să vorbească.

Fără să spună, însă, vreo vorbă, el se apropie cu greu de masă și făcu un gest către sticla cu vin. Editorul umplu un pahar și i-l întinse. Îl goli și păru că se simte mai bine, căci privi jur-împrejurul mesei și pe fața îi flutură umbra vechiului său zîmbet.

— Ce ți s-a întîmplat, omule? întrebă Doctorul. Exploratorul Timpului păru că nu aude.

— Nu vă deranjați din pricina mea, zise el, articulînd cu greu cuvintele. Mă simt bine.

Se opri, întinse din nou paharul, pentru a-i fi umplut, și-l goli dintr-o sorbitură.

— E bun, zise el. Ochii începură să-i strălucească și o ușoară culoare îi reveni în obraji. Privirea îi trecea peste fețele noastre, cu o vagă încuviințare, și apoi se roti în jurul odăii calde și confortabile. După aceea vorbi din nou, rostind la fel de greu cuvintele: Mă duc să mă spăl și să mă îmbrac, și apoi cobor să vă explic totul... Puneți-mi și mie deoparte o bucată din friptura asta de berbec. Sînt lihnit după o bucată de carne.

Își aruncă privirea către Editor, care era un oaspete mai puțin obișnuit, și îi ură bun sosit în casa lui. Editorul începu să formuleze o întrebare.

— Vă răspund îndată, zise Exploratorul Timpului. Sînt... într-un hal! Un minut și sînt gata.

Puse paharul pe masă și se îndreptă spre ușa care ducea la etaj. Am observat din nou că șchiopăta și călca fără să facă zgomot. Ridicîndu-mă de pe scaun, m-am uitat, pe cînd ieșea, la picioarele lui. Nu era încălțat decît cu o pereche de ciorapi zdrențuiți și plini de sînge. Apoi ușa se închise în urma lui. Era cît pe-aci să-l urmez, dar mi-am amintit cît de mult detesta atenția acordată persoanei sale. Pentru cîteva momente mi se făcu în minte un gol.

— „Extraordinara comportare a unui eminent savant“, îl auzii pe Editor, exprimîndu-se (după cum îi era obiceiul) în titluri de ziar.

Accastă observație mi-a readus atenția la cei adunați în jurul mesei încărcate.

— Ce s-o fi întîmplat? zise Ziaristul. A făcut oare pe hamalul amator? Nu reușesc să înțeleg.

Întîlnind privirea Psihologului, am citit pe fața lui propria mea interpretare. M-am gîndit că, urcînd scările, Exploratorul Timpului șchiopăta anevoie. Nu cred că altcineva mai observase că șchiopăta.

Primul care și-a revenit complet din uimire a fost Medicul, care a agitat imediat clopoțelul — Exploratorul Timpului nu putea să sufere ca servitorii să fie prezenți în timpul mesei — cerînd să se aducă o mîncare caldă. Mormăind, Editorul se întoarse iar la cuțit și furculiță, iar Omul Tăcut făcu la fel. Cina fu reluată. Pentru cîtva timp, conversația se limită la simple exclamații, cu pauze de mirare; apoi Editorul nu își mai putu stăpîni curiozitatea.

— Oare prietenul nostru își completează modestul său venit făcînd pe măturătorul? Sau trece prin metamorfozele lui Nabucodonosor¹? întrebă el.

— Sînt sigur că este vorba despre povestea Mașinii Timpului, zisei eu, reluînd relatarea Psihologului despre întîlnirea noastră anterioară.

Noii oaspeți erau de-a dreptul neîncrezători. Editorul ridică obiecții:

— Ce mai este și cu această explorare a timpului? Un om nu se poate umple de praf tăvălindu-se într-un paradox, nu-i așa? Apoi, pe măsură ce se convingea singur de această idee, recurse la ironie: Oare nu există perii de haine în Viitor?

Ziaristul nu voia, de asemenea, să creadă, cu nici un preț, și se alătură Editorului, în sarcina, destul de ușoară de altfel, de a ridiculiza întreaga poveste. Amîndoi făceau parte din noua categorie de ziaști — tineri foarte veseli și ireverențioși.

— Corespondentul nostru special transmite din ziua de poimîine, tocmai spunea Ziaristul — sau mai bine zis striga — cînd Exploratorul Timpului reveni. Era

¹ Legenda spune că Nabucodonosor II a fost pedepsit de Dumnezeu pentru distrugerea Ierusalimului, fiind trimis să trăiască, nebun, timp de 7 ani, printre animale sălbatice. După această perioadă, însănătoșindu-se, s-a reurcat pe tron. (n. t.)

îmbrăcat în haine obișnuite de seară și nimic, afară doar de privirea lui răvășită, nu mai rămăsese din aspectul care ne izbise mai înainte.

— Iată, zise Editorul rîzînd, amicii noștri aici de față spun că ai fi fost într-o călătorie în mijlocul săptămînii viitoare! Vrei să ne spui și nouă ce intenții va mai avea guvernul? Cît ne ceri pentru asta?

Exploratorul Timpului se așază pe scaunul lui, fără să spună o vorbă. Zîmbea liniștit, așa cum îi era felul.

— Unde-i friptura de berbec? întrebă el. Ce plăcere să înfigi din nou o furculiță într-o bucată de carne!

— Povestirea! strigă Editorul.

— La naiba cu povestirea! zise Exploratorul Timpului. Vreau să mănînc. Nu spun o vorbă pînă ce nu-mi introduc o anumită cantitate de peptone în artere. Mulțumesc. Puțină sare.

— Numai o vorbă, zisei eu. Ai călătorit prin timp?

— Da, zise Exploratorul Timpului, cu gura plină, dînd afirmativ din cap.

— Aș plăti un șiling rîndul pentru o relatare *ad litteram*, zise Editorul.

Exploratorul Timpului, ciocănînd în pahar cu unghia, îl împinse către Omul Tăcut; acesta, care îl privea drept în față, tresări brusc și umplu paharul cu vin. Restul cinei se scurse într-o atmosferă de stinghereală. În ceea ce mă privește, simțeam sumedenie de întrebări pe vîrfurile buzelor și sînt convins că și ceilalți simțeau la fel. Ziaristul încercă să slăbească încordarea povestind anecdote de Hettie Potter. Exploratorul Timpului își consacra toată atenția mîncării și dădu dovadă de o foame de lup. Medicul fuma o țigare, privindu-l pe Exploratorul Timpului printre gene. Omul Tăcut părea și mai stingaci decît pînă atunci și bea șampanie, pahar după pahar, cu regularitate și cu hotărîre, din pură nervozitate. În cele din urmă, Exploratorul Timpului își împinse farfuria deoparte și privi în jur, către noi.

— Cred că trebuie să-mi cer seuze, zise el. Muream pur și simplu de foame. Am trecut prin clipe îngrozitoare. Întinse mîna după o țigare de foi și îi tăie capatul. Dar să trecem în fumoar. Este o istorie prea

lungă pentru a o povesti în fața acestor farfurii murdare. Și, sunînd, în trecere, din clopoțel, ne conduse în odaia alăturată.

— I-ați pus la curent pe Blank, pe Dash și pe Chose cu privire la Mașină? mă întrebă el, lăsîndu-se pe spate în fotoliu și arătînd către cei trei oaspeți noi.

— Dar totul nu-i decît o absurditate, zise Editorul.

— În seara asta n-am să mă pot angaja în discuții. N-am nimic împotriva să vă povestesc tot ce mi s-a întîmplat, dar nu pot să mai discut. Vreau, continuă el, să vă povestesc cele ce mi s-au întîmplat, dacă doriți, dar trebuie să vă abțineți de la orice întrerupere. Simt nevoia să povestesc. O simt din plin. Multe vi se vor părea minciuni. Fie! Cu toate acestea, totul este adevărat — de la început pînă la sfîrșit. Mă aflu în laborator, la ora patru, și de atunci... am trăit opt zile... niște zile cum niciodată n-a trăit vreo ființă omenească! Sînt aproape frînt, dar nu mă voi culca pînă ce nu vă voi împărtăși absolut totul. Apoi mă voi duce la culcare. Deci, fără întreruperi! Sînteți de acord?

— De acord, zise Editorul, și ceilalți am repetat „De acord“. Și cu aceasta, Exploratorul Timpului își începu istorisirea, așa cum am transcris-o eu, mai jos. La început, sedea rezemat în fotoliu și vorbea ca un om obosit. După aceea, se însufleți tot mai mult. Scriind toate acestea, îmi dau seama cu amărăciune de neputința condeiului — și, mai ales, de propria mea neputință — de a reda calitatea povestirii. Vreau să cred că citiți cu destulă atenție; dar nu puteți vedea, în cercul luminos al lămpii, fața palidă și sinceră a celui ce vorbea și nici nu puteți auzi intonația vocii sale. Nu puteți ști cum oglindea expresia feței sale toate fazele povestirii! Cei mai mulți dintre noi, cei ce ascultam, eram în umbră, deoarece luminările din fumoar nu fuseseră aprinse, și numai fața Ziaristului și picioarele Omului Tăcut, de la genunchi în jos, erau în lumină. La început, priveam cînd și cînd unul la altul. După un timp am încetat să ne mai privim, urmărind numai figura Exploratorului Timpului.

— Joia trecută le-am vorbit unora dintre dumneavoastră despre principiile Mașinii Timpului și le-am și arătat-o, neterminată, în atelier. Acolo este și acum, puțin uzată de drum, este adevărat; una dintre manetele de fildeș este crăpată, iar o șină de alamă s-a îndoit, dar restul este destul de solid. Speram s-o termin vineri; dar vineri, când montarea era aproape gata, am constatat că una din barele de nichel era exact cu un *inch* mai scurtă și a trebuit s-o construiesc din nou; așa că totul nu a fost gata decât azi dimineață. Astăzi, la ora zece, prima Mașină a Timpului și-a început cariera. Am examinat-o pentru ultima dată, am încercat din nou toate șuruburile, am mai pus o picătură de ulei pe bara de cuarț, și m-am așezat în șa. Presupun că un sinucigaș, ținându-și pistolul lipit de tâmplă, încearcă aceeași curiozitate față de ceea ce va urma, cum am simțit și eu în clipa aceea. Am apucat cu o mână maneta de pornire și cu cealaltă pe cea de oprire, am apăsat pe prima, și aproape imediat pe a doua. Am avut impresia că mă clatin; o senzație de cădere, ca într-un coșmar; și, privind în jurul meu, am văzut laboratorul exact ca mai înainte. Se întâmplase oare ceva? O clipă am crezut că mintea mă înșelase. Apoi am observat ceasul. O clipă mai înainte, după cum mi s-a părut, arăta ora zece și câteva minute; acum era aproape trei și jumătate!

Am respirat adânc, am strâns dinții, am apucat maneta de pornire cu amândouă mâinile și am împins-o înainte, cu o smucitură. Laboratorul deveni neguros și apoi se întunecă. Doamna Watchett intră și trecu, fără să pară că mă vede, spre ușa care dădea în grădină. Presupun că i-a trebuit cam un minut pentru a traversa încăperea, dar mie mi se păru că țîșnește prin odaie ca o rachetă. Am apăsat maneta pînă la refuz. Se făcu noapte, ca și cum ai fi stins lampa și în clipa următoare se lumineă de ziuă. Laboratorul deveni neguros și întunecat, tot mai întunecat. A doua noapte veni iar, neagră, apoi se făcu din nou ziuă, din nou noapte, din nou

viuă, din ce în ce mai repede. Un murmur ameliitor îmi umplea urechile, și o confuzie stranie, mută, coborî asupra minții.

Mi-e teamă că nu pot să exprim senzațiile atât de singulare ale călătoriei în timp. Ele sînt extrem de neplăcute. Simți exact aceeași stare pe care o ai la *montagne-russe*¹ — de precipitare direct în jos ! Aveam, de asemenea, și presimțirea unei iminente ciocniri. Pe măsură ce continuam, nopțile urmau zilelor ca bătăile unei aripi negre. Imaginea tulbure a laboratorului părea acum că se șterge din fața mea și vedeam cum soarele urcă iute pe cer, dîndu-i ocol în fiecare minut, și fiecare minut însemna o zi. Am presupus că laboratorul fusese distrus și eu mă aflam în aer liber. Aveam o impresie nelămurită de urcuș, dar mergeam prea repede pentru a-mi mai da seama de mișcarea lucrurilor din jur. Mersul celui mai încet melc era mult prea rapid pentru mine. Succedarea scînteietoare a întunericului și luminii erau extrem de dureroase pentru ochi. Apoi, în întunericul intermitent, am văzut luna trecînd cu repeziciune prin toate pătrarele, de la lună nouă și pînă la lună plină, și am zărit, licărind slab, stelele care se roteau. Apoi, pe măsură ce îmi continuam drumul, cu viteză din ce în ce mai mare, palpitația zilelor și a nopților se topi într-un cenușiu continuu ; cerul căpătă o minunată nuanță de albastru închis, o culoare splendidă și luminoasă ca aceea a unui început de crepuscul ; rotindu-se, soarele deveni o fișie de foc, un arc strălucitor în spațiu, iar luna o panglică mai palidă, fluturătoare ; nu mai vedeam stelele, ci doar, cînd și cînd, cîte un cerc mai strălucitor ce tremura pe bolta albastră.

Peisajul era neguros și vag. Mă aflam tot pe coasta dealului pe care este acum această casă și spîrarea dealului se ridica cenușie și întunecată în fața mea. Vedeam copacii crescînd și transformîndu-se, ca niște nori de abur, cînd cafenii, cînd verzi : creșteau, se întindeau, se frîngeau și dispăreau. Vedeam clădiri uriașe ridicîndu-se neclare și frumoase, și dispărînd ca un vis.

¹ Montagne-russe : un sistem complicat de șine, pe care urcă și coboară, cu cotituri bruște, un vehicul. Distracție de bîlci. (n.t.)

Întreaga suprafață a pământului părea schimbată — topindu-se și curgînd sub ochii mei. Micile indicatoare de pe cadranele ce marcau viteza se învîrteau din ce în ce mai repede. Atunci am observat că brîul soarelui se legăna în sus și în jos, din solstițiu în solstițiu, într-un minut sau chiar mai puțin, și că, deci, mersul meu era de peste un an pe minut; și minut de minut zăpada albă țîșnea pe tot pământul, și dispărea, urmată de verdele deschis și de scurtă durată al primăverii.

Senzațiile neplăcute, încercate la plecare, erau acum mai puțin acute. Pînă la urmă, se transformară într-un fel de euforie nervoasă. Remarcam, totuși, o mișcare neregulată a mașinii, pe care nu mi-o puteam explica. Dar mintea îmi era prea confuză pentru ca să mai dau vreo atenție acestei mișcări, așa că m-am năpustit în viitor, cu o pornire de nebunie care creștea mereu în mine. La început, abia dacă mă gîndeam la oprire, abia dacă mă mai gîndeam la altceva decît la aceste senzații noi. Apoi o nouă serie de impresii își făcură loc în mintea mea — curiozitate amestecată cu spaimă — pînă cînd în cele din urmă puseră cu totul stăpînire pe mine. Ce stranie dezvoltare a omenirii, ce miraculoase progrese față de civilizația noastră rudimentară, gîndeam eu, trebuie că mi se vor înfățișa cînd voi ajunge să privesc de aproape lumea aceasta nelămurită și iluzorie care alerga și se transforma sub ochii mei! Vedeam zidicîndu-se în jurul meu monumentele unei mărețe și splendide arhitecturi, mai masive decît orice clădire din vremurile noastre, și totuși, după cît se părea, zidite doar din luciri și neguri. Vedeam un verde bogat așternîndu-se pe coasta dealului și rămînînd mereu același, fără ca vreo iarnă să-l întrerupă. Chiar și prin vîlul confuz care mă înconjura, pământul părea foarte frumos. Așa că am început să mă gîndesc la oprirea mașinii.

Riscul principal consta în a întîlni vreun obiect oarecare în spațiul pe care îl ocupam eu și mașina. Atîta timp cît călătoream cu mare viteză prin timp, aceasta nu avea aproape nici o importanță: eram, ca să zic așa,

dematerializat — mă furișam ca un abur prin golurile substanțelor pe care le întâlneam ! Dar, cînd aș fi oprit, puteam să fiu zdrobit, moleculă cu moleculă, în materia care ar fi stat în calea mea ; însemna ca atomii corpului meu să fie puși într-un contact atît de strîns cu aceia ai obstacolului, încît ar fi rezultat o violentă reacție chimică — poate chiar o puternică explozie — și aș fi fost aruncat, cu și aparatul meu, în afara oricăror dimensiuni posibile — în Necunoscut. Această eventualitate mi-a venit în minte de nenumărate ori în timp ce construiam aparatul ; dar atunci o acceptasem de bunăvoie, ca pe un risc inevitabil — unul dintre riscurile pe care trebuia să mi le asum ! Dar acum, cînd riscul nu mai putea fi ocolit, nu-l mai vedeam în aceeași lumină optimistă. Adevărul este că, pe nesimțite, ciudățenia absolută a tot ce se întîmpla, zguduirile și vibrațiile enervante ale mașinii, și mai ales senzația de cădere prelungită îmi copleșiseră nervii. Îmi spuneam că n-am să mă mai pot opri niciodată și, într-un acces de impetuositate, am hotărît să mă opresc imediat. Cu o nerăbdare de nebun, am împins maneta pînă la capăt, și atunci, brusc, mașina s-a dat peste cap, iar eu am fost azvîrlit cu putere în aer.

Aveam în urechi bubuitul unui tunet. Cred că am rămas amețit cîteva clipe. O grindină nemiloasă răpăia în jur, iar eu m-am trezit pe un covor de iarbă moale, în fața mașinii răsturnate. Totul încă mai părea cenușiu, dar am constatat că vîjîitul din urechi dispăruse. Am privit în jur. Mă aflu, după cum mi s-a părut, într-o grădină, pe o mică pajiște, înconjurată de boschete de rododendroni, și florile mov și purpurii cădeau ca ploaia sub ropotul grindinei. Țopăind și dansînd, grindina atîrna ca un mic nor deasupra mașinii, și se tira pe pămînt ca fumul. În cîteva clipe eram ud pînă la piele. „Frumoasă ospitalitate“, mi-am spus eu, „față de un om care a călătorit ani nenumărați pentru ca să vă vadă“.

Apoi m-am gîndit că era o prostie să rămîn nemișcat în ploaie. M-am ridicat și am privit în preajmă. O figură uriașă, sculptată după cît se părea într-o piatră de culoare albă, se arăta nelămurit dincolo de rododendroni.

prin ceața aversei. Tot restul lumii rămînea încă invizibil.

Ar fi greu să descriu senzațiile pe care le trăiam. Cînd pînza grindinei s-a mai subțiat, am văzut mai lămurit figura cea albă. Era un adevărat colos, căci un mesteacăn argintiu abia îi atingea umărul. Era tăiat în marmoră albă, și semăna oarecum cu un sfinx înaripat, dar aripile, în loc să fie îndoite vertical în cele două părți, erau întinse, astfel încît părea că planează. Piedestalul părea a fi din bronz și era acoperit de cocleală. Din întîmplare, avea fața întoarsă spre mine; ochii fără vedere păreau că mă privesc; pe buze avea umbra ușoară a unui zîmbet. Era foarte ros de vreme, și asta îi dădea un aer bolnăvicios, neplăcut. Am stat cîtva timp privind la el — jumătate de minut, sau, poate, jumătate de oră. Părea că înaintează sau se dă înapoi, după cum grindina cădea mai deasă sau mai rară în fața lui. În cele din urmă mi-am luat pentru o clipă ochii de la sfinx și am văzut că perdeaua de grindină se subțiasse de tot, iar cerul se lumina, promițînd lumina soarelui.

Am privit din nou la forma albă ce ședea ghemuită și, deodată, mi-am dat seama de toată temeritatea călătoriei mele. Oare ce va apare înaintea mea cînd perdeaua de ceață se va risipi cu totul? Oare cum vor arăta oamenii? Dacă cruzimea devenise un sentiment general? Dacă, în acest interval, rasa își pierduse umanitatea și se transformase în ceva inuman, lipsit de sentimente, și de o forță neînchipuită? Eu puteam să le par vreun animal sălbatic, preistoric, cu atît mai oribil și mai dezgustător cu cît exista o asemănare între noi — o ființă josnică, pe care trebuiau s-o ucidă imediat.

Am distins, apoi, niște forme vaste — clădiri imense cu parapete complicate și coloane înalte, pe dealul împădurit ce se tîra întunecat în fața mea, prin furtuna care își dădea sfîrșitul. M-a cuprins o spaimă cumplită. M-am întors, desperat, către Mașina Timpului și m-am străduit din răsputeri s-o pun din nou pe picioare. În acest timp, săgețile soarelui țîșniră printre norii furtunii. Aversa cenușie fu izgonită și se risipi ca veșmîntul iluzoriu al unei fantome. Deasupra mea, pe albastrul

intens al cerului de vară dispăreau involburându-se câteva fișii de nori plumburii. Marile clădiri din jurul meu se înălțau limpede și deslușit, strălucind de umezeala furtunii, împodobite cu alb de pietrele netopite ale grindinei, adunate de-a lungul pereților. Mă simțeam gol, într-o lume ciudată. Mă simțeam cum s-ar simți poate o pasăre în aerul limpede, știind că deasupra ei zboară uliul, gata să se năpustească. Frica mi se transformă într-o adevărată frenezie. Am respirat adinc, mi-am încleștat dinții, și am pornit din nou, cu înverșunare, să împing mașina cu mâinile și cu genunchii. La cedă eforturilor mele desperate și se întoarse la locul ei, izbindu-mă cu putere în bărbie. Cu o mână pe șa și cu alta pe manetă, am rămas așa, gîfîind din greu, gata să mă urc din nou în mașină.

Dar, odată recîștigată posibilitatea unei retrageri prompte, mi-a revenit și curajul. Am privit cu mai multă curiozitate și cu mai puțină teamă la acea lume din viitorul îndepărtat. Într-o deschidere circulară, sus, pe zidul clădirii celei mai apropiate, am văzut un grup de ființe înveșmîntate în haine bogate și suple. Mă zăriseră, căci aveau fețele îndreptate spre mine.

Apoi am auzit voci care se apropiau. Printre tufișurile de lîngă Sfinxul Alb se zăreau capetele și umerii unor oameni ce veneau în fugă. Unul dintre ei ieși pe o cărare ce ducea drept spre mica pajiște pe care mă aflam. Era o ființă firavă — abia dacă trecea de patru picioare¹ înălțime — înveșmîntată într-o tunică purpurie, cu talia încinsă de un briu de piele. Purta sandale sau coturni — n-am putut să-mi dau seama ce anume — pulpele îi erau goale pînă la genunchi, și avea capul descoperit. Observînd-o, mi-am dat seama pentru prima dată cît de cald era aerul.

M-a izbit frumusețea și grația acestei ființe, nespuse de plămînde. Roșeața obrazilor îmi amintea acel frumos tip de fizic — frumusețea hectică despre care am auzit vorbindu-se de atîtea ori. La vederea acestei ființe mi-am recăpătat, dintr-o dată, încrederea. Mi-am luat mâinile de pe mașină.

¹ Un picior = 30 cm. (n. t.)

După cîteva clipe ne aflam față în față, eu și acest om fragil din viitor. Veni drept spre mine și îmi zîmbi, privindu-mă în ochi. Absența oricărui semn de teamă în comportarea sa mă izbi de la prima privire. Se întoarse spre ceilalți doi, care îl urmau, și le vorbi într-o limbă ciudată, dulce și melodioasă.

Mai veniră și alții, și în scurt timp se afla în jurul meu un mic grup, poate opt sau zece din aceste ființe grațioase. Unul dintre ei mi se adresa. Îmi trecu prin minte ideea, destul de ciudată, că vocea mea era prea aspră și prea gravă pentru ei. Astfel încît am dat doar din cap, și arătîndu-le urechile, am mai dat de cîteva ori. El se mai apropie cu un pas, ezită o clipă, și îmi atinse mîna. Apoi am simțit alte cîteva tentacule mici și moi, pe spate și pe umeri. Voiau să se asigure că sînt real. În această tentativă n-am văzut absolut nimic alarmant. Într-adevăr, în aceste fapte mici și gingașe, era ceva care îmi inspira încredere — o drăgălășenie plină de grație și o oarecare nepăsare copilărească. Și, pe lîngă aceasta, păreau atît de plătînzii, încît eram sigur că aș fi putut să-i trîntesc la pămînt pe toți dintr-o dată, ca pe niște popice. Cînd am văzut mîinile lor mici și trandafirii pipăind Mașina Timpului am făcut un gest brusc, împingîndu-i. Nu era încă prea tîrziu din fericire, cînd m-am gîndit la un pericol pe care nu-l luașem în seamă pînă atunci și — apucînd barele mașinii, am deșurubat micile manete care o puneau în mișcare și le-am vîrît în buzunar. Apoi m-am întors iar către ei, pentru ca să văd ce pot face ca să ne înțelegem.

Atunci, privindu-le mai de aproape trăsăturile, am văzut și alte particularități în gingășia lor asemănătoare porțelanurilor din Dresda. Părul, căzînd în bucle uniforme, se termina brusc la git și la obraji; pe față nu aveau nici cea mai mică urmă de barbă, iar urechile erau extrem de mici. Gura era de asemenea mică, bu-

zele subțiri, de un roșu aprins, iar bărbia era ascuțită la vîrf. Ochii erau mari și blinzi ; și — ar putea să pară o dovadă de vanitate din partea mea — mi-am dat seama chiar de atunci că le lipsea o mare parte din interesul la care m-aș fi așteptat.

Deoarece ei nu făceau nici un efort să comunice cu mine, ci doar stăteau pur și simplu în jurul meu zîmbind și vorbind între ei, cu un gungurit moale, am început eu conversația. Am arătat către Mașina Timpului și către mine. Apoi, gîndindu-mă o clipă cum să exprim ideea de Timp, am arătat către Soare. Imediat una dintre ciudatele făpturi, mică și grațioasă, cu un veșmînt în carouri roșii și albe, mi-a imitat gestul și, spre marea mea uimire, imită apoi bubuitul tunetului.

O clipă am rămas incremenit, deși sensul gestului era destul de limpede. Pe neașteptate mi-a răsărit în minte întrebarea : aveam oare de-a face cu nebuni ? Cu greu vă puteți imagina cît eram de uluit. După cum știți, am crezut întotdeauna că oamenii din anul optsute două mii și ceva vor fi neînchipuit de mult mai avansați decît noi în știință, artă, în orice domeniu. Și iată că unul dintre ei îmi pune deodată o întrebare care denotă că este de nivelul intelectual al unui copil de cinci ani de la noi — mă întreabă, de fapt, dacă coborîsem din Soare, o dată cu tunetul ! Aceasta m-a făcut să-mi completez prima impresie în legătură cu îmbrăcămintea lor, cu membrele lor fragile și trăsăturile lor plătînde. Un val de dezamăgire îmi năvăli în minte. În momentul acela simțeam că Mașina Timpului fusese construită în zadar.

Am dat afirmativ din cap, am arătat spre Soare, și le-am imitat atît de bine bubuitul trăznetului, încît s-au inspăimîntat. S-au dat cu cîtiva pași înapoi și s-au înclinat. Apoi unul dintre ei a venit, rîzînd, către mine, cu o ghirlandă de flori frumoase, cu totul necunoscute pentru mine, punîndu-mi-o în jurul gîtului. Gestul a fost primit de ceilalți cu aprobări melodioase : și îndată au început cu toții să alerge îcoace și încolo după flori, aruncîndu-le rîzînd asupra mea, pînă cînd am fost aproape înăbușit sub maldărul de flori. Dumneavoastră, care nu ați văzut niciodată ceva asemănător, cu greu vă puteți imagina cîte flori delicate și minunate au creat nenumă-

rații ani de grădinărie. Apoi, unul din ei a sugerat ideea că jucăria lor ar trebui expusă în clădirea cea mai apropiată, astfel încît, trecînd pe lîngă sfinxul de marmoră albă care mi s-a părut că mă privește tot timpul zîmbind de uimirea mea, am fost condus către un vast edificiu cenușiu din piatră, încărcat de ornamente. În timp ce mergeam cu ei mi-am adus aminte, cu un fel de irezistibilă veselie, de previziunile mele, de încrederea mea într-o posteritate profund gravă și intelectuală.

Clădirea avea o intrare imensă și era, în general, de dimensiuni colosale. Atenția îmi era, firește, atrasă de mulțimea crescîndă a omuleților și de portalurile larg deschise care se căscau înaintea mea, întunecoase și enigmatice. Impresia mea generală asupra lumii înconjurătoare care se vedea pe deasupra capetelor lor era aceea a unei risipe imense de flori și boschete splendide, o grădină lăsată în părăsire de multă vreme și totuși fără buruieni. Vedeam numeroase boschete înalte, alcătuite din ciudate flori albe, măsurînd cam un picior de-a curmezișul deschiderii petalelor de ceară. Creșteau imprăștiate, ca și cum ar fi fost sălbatice, printre arbuștii pestriți, dar, după cum am mai spus, nu le-am examinat cu atenție în acel moment. Mașina Timpului rămăsese părăsită pe pajiște, printre rododendroni.

Arcada portalului era împodobită cu sculpturi bogate, dar bineînțeles că n-am observat sculpturile prea de aproape. Mi s-a părut, însă, că zăresc, din treacăt, modele care sugerau vechile decorații feniciene, și m-a izbit faptul că erau foarte crăpate și uzate de trecerea vremii. Cîțiva oameni îmbrăcați mai luxos decît ceilalți m-au întîmpinat în prag și astfel am intrat, cu hainele mohorîte ale secolului al nouăsprezecelea, arătînd destul de caraghios, încununat cu flori și înconjurat de o masă involburată de veșminte în culori vii și de brațe albe, strălucitoare, într-un vîrtej melodios de rîsete și de vorbe gălăgioase. Intrarea dădea într-o sală relativ mare, tapetată într-o culoare brună. Tavanul se pierdea în umbră, iar ferestrele, în parte cu geamuri de sticlă colorată, în parte fără geamuri, lăsau să pătrundă o lumină moderată. Podeaua era alcătuită din blocuri imense dintr-un metal alb, foarte dur — nu erau nici plăci, nici

dale, ci blocuri — și era atât de tocită, de pașii generațiilor trecute, îmi închipui, încît era scobită adînc prin locurile pe unde probabil se umbla mai mult. Perpendicular pe lungimea încăperii erau așezate nenumărate mese din lespezi de piatră lustruită, înălțate cu o palmă, poate, de la podea, și pe mese tronau grămezi de fructe. În unele am recunoscut soiuri hipertrofiate de zmeură și de portocale, dar majoritatea îmi erau cu totul necunoscute.

Printre mese erau împrăștiate o mulțime de perne. Însoțitorii mei se așezară pe ele, făcîndu-mi semn și mie să fac la fel. Cu o totală lipsă de ceremonie, începură să mănînce fructele, luîndu-le cu mîna, aruncînd cozile și resturile în niște deschideri rotunde de pe marginea meselor. N-am șovăit să le urmez exemplul, căci eram însetat și flămînd. În acest timp, am examinat pe îndelete sala.

Ceea ce m-a izbit cel mai mult a fost, poate, aspectul ei de ruină. Ferestrele cu geamuri colorate, reprezentînd modele geometrice, erau sparte în multe locuri, iar perdelele care atîrnau peste partea de jos erau pline de praf. Colțul mesei de marmoră de lîngă mine era spart. Cu toate acestea, impresia generală era de extremă bogăție și de pitorească. Erau, poate, vreo două sute de oameni care mînceau în această sală, și cei mai mulți, așezați cît puteau mai aproape de mine, mă priveau cu interes, cu ochii lor mici strălucind deasupra fructului pe care-l mînceau. Toți erau îmbrăcați în același material mătăsos, moale, și totuși rezistent.

Fructele, în treacăt fie zis, constituiau singurul lor aliment. Acești oameni ai viitorului îndepărtat erau strict vegetarieni, și cît timp am stat cu ei, în ciuda postei de carne, a trebuit să devin și eu fructivor. Într-adevăr, mai tîrziu am aflat că vitele, caii, oile, cîinii dispărușeră, ca odinioară ihtiozaurii. Fructele erau, însă, delicioase; unul, mai ales, care se pare că era de sezon cîu timp am stat acolo — un fruct făinos, format din trei lobi — era deosebit de gustos și l-am ales drept mîncarea mea preferată. La început am fost nedumerit de toate aceste fructe și flori ciudate, dar mai tîrziu am început să înțeleg valoarea lor.

Și acum, destul despre ospățul meu cu fructe din viitorul îndepărtat. De îndată ce mi-am potolit oarecum foamea, m-am hotărît să fac o încercare serioasă de a învăța limba noilor mele cunoștințe. Este evident că acesta era primul lucru pe care îl aveam de făcut. Fructele păreau a fi obiectul cel mai indicat pentru a începe, și luând în mână unul dintre ele, am încercat o serie de sunete și gesturi interogative. Am avut destul de multe greutateți pînă am reușit să le dau de înțeles ce voiam. La început eforturile mele au fost întîmpinate cu priviri de uimire sau cu risete interminabile, dar, apoi, o mică ființă blondă păru că mi-a ghicit intenția și repetă un nume. După aceea au vorbit și au comentat pe larg între ei, iar primele mele încercări de a imita sunetele armonioase ale limbii lor au provocat un val imens de hohote sincere, deși cam nepoliticoase. Mă simțeam ca un învățător în mijlocul unor copii, și de aceea am insistat și, nu după mult, aveam la dispoziție cel puțin vreo douăzeci de substantive; apoi am trecut la pronume demonstrative și chiar la verbul „a minca”. Dar era o muncă prea lentă, și omuleții aceia oboseau repede și voiau să scape de întrebările mele. Astfel încît, mai mult de nevoie, m-am hotărît să-i las să-mi dea lecții în doze mici și numai atunci cînd aveau chef de așa ceva. A trebuit să constat destul de repede că dozele vor fi extrem de mici, că niciodată n-am întîlnit oameni mai indolenți sau care să obosească mai lesne.

VI. AMURGUL OMENIRII

Curînd am descoperit la micile mele gazde o altă ciudațenie, și anume indiferența. Veneau la mine cu strigăte nerăbdătoare de uimire, ca niște copii, dar foarte curînd încetau să mă mai examineze și porneau după vreo altă jucărie. Masa și încercările mele de

conversație odată terminate, am observat pentru prima oară că aproape toți cei care mă înconjuraseră la început nu mai erau acolo. Este ciudat, de asemenea, cât de repede am ajuns să nu-i mai bag nici eu în seama pe acești omuleți. De îndată ce mi-am potolit foamea am ieșit, pe sub marele portal, din nou la soare. Întîlneam meru alți oameni ai viitorului, care mă urmăreau cițiva pași, vorbind și rîzînd în jurul meu și, după ce îmi zîmbeau și îmi făceau gesturi prietenești, mă lăsau în voia mea.

Cînd am ieșit din marea sală, liniștea serii se așternea peste lume și totul era scaldat în lumina caldă a soarelui care apunea. La început totul mi s-a părut foarte confuz. Totul era atît de diferit de lumea pe care o știam — chiar și florile. Marea clădire pe care o părăsisem era situată pe pîrnișul văii unui fluviu larg, dar Tamisa se mutase cam cu o milă față de poziția ei de acum. M-am hotărît să mă urc pe creasta unui deal, situat cam la o milă¹ și jumătate depărtare, de unde puteam să am o vedere mai largă asupra planetei noastre din anul de grație opt sute două mii șapte sute unu. Trebuie să vă spun că aceasta era data pe care o indicau micile cadrane ale mașinii mele.

Mergînd, eram atent la orice impresie care ar fi putut să-mi explice starea de splendoare ruinată în care găsisem lumea — căci totul era într-adevăr ruinat. De exemplu, puțin mai sus, pe deal, era o îngrămădire de blocuri de granit, legate între ele prin mase de aluminiu, un vast labirint de ziduri prăbușite și mormane de dărîmături, printre care creșteau o mulțime de plante foarte frumoase în formă de pagodă — probabil urzici — dar cu frunzele minunat colorate cu cafeniu pe margine, și fără de țepi. Se vedea că erau rămășițele părăsite ale vreunui edificiu măreț, înălțat cu vreun scop pe care nu puteam să-l determin. Aici îmi era dat să am, mai tîrziu, o experiență stranie — prima prevestire a unei descoperiri și mai stranii — dar despre care voi vorbi la timpul nimerit.

¹ O milă engleză : 1609 m. (n. t.)

Privind în jur, de pe o terasă pe care m-am odihnit câteva clipe, mi-am dat seama, cu un gând ce-mi apărură subit, că nu se vedea nicăieri vreo casă de dimensiuni obișnuite. Se pare că locuința familială, și poate chiar și familia dispăruseră. Iei și colo, în mijlocul verdeții, se ridicau clădiri, ca niște palate, dar casele și vilele izolate, care formează trăsătura caracteristică a peisajului nostru englez, dispăruseră.

„Comunism“, mi-am spus.

Și pe urmele acestui gând apărură un altul. Am privit la omuleții care mă urmau, cam o jumătate de duzină. Atunci, ca într-o străfulgerare, mi-am dat seama că toți purtau același fel de veșminte, toți aveau același obraz moale, fără barbă, și aceeași rotunjime feminină a formelor. Ar putea să vi se pară ciudat, poate, că nu observasem toate acestea mai înainte. Dar totul era atât de ciudat! Atunci, am văzut limpede acest lucru. În îmbrăcăminte și în toate aspectele înfățișării și trăsăturilor care deosebesc astăzi un sex de celălalt, acești oameni ai viitorului erau cu toți la fel. Iar copiii îmi păreau a fi doar miniaturile părinților. M-am gândit atunci că toți copiii din acea vreme ar trebui să fie extrem de precoci, cel puțin din punct de vedere fizic, și mai târziu am căpătat o confirmare deplină a părerii mele:

Confortul și securitatea în care trăiau acești oameni m-au făcut să mă gândesc că, la urma urmei, această strînsă asemănare a sexelor era de așteptat: căci puterea bărbatului și gingășia femeii, instituția familiei și diferențierea ocupațiilor sînt doar necesități active ale unei ere bazate pe forța fizică. Atunci cînd populația este echilibrată și abundentă, numărul mare de copii devine mai curînd un rău decît o binecuvîntare, pentru stat; acolo unde violența se produce doar rareori și descendența este asigurată, există mai puțină nevoie — sau mai bine zis nu este nevoie de loc — de o familie efectivă, iar specializarea sexelor, în raport cu necesitățile copiilor, dispăre. Germenii acestui fenomen îi putem vedea chiar din vremea noastră, și în acea epocă a viitorului se desăvîrșiseră. Acestea, trebuie să vă reamintesc, erau gândurile mele în clipa aceea. Mai târziu,

aveam să-mi dau seama cât de departe eram de realitate.

În timp ce făceam aceste reflecții, atenția mi-a fost atrasă de o mică și elegantă construcție, un fel de fântină sub o cupolă. M-am gândit în treacăt că ar fi ciudat să mai existe fântini, și mi-am reluat firul speculațiilor. Nu se mai vedea nici un mare edificiu, pînă spre vârful dealului și, întrucît rezistența mea la mers pe jos părea de-a dreptul miraculoasă, am rămas singur, pentru prima dată. Cu o stranie senzație de libertate și aventură m-am avîntat mai departe, în sus, spre creastă.

Am găsit acolo un scaun făcut dintr-un metal galben, necunoscut, mîncat pe alocuri de un fel de rugină roșiatică, și pe jumătate îngropat sub mușchi moale, cu brațele turnate și șlefuite în forma unor capete de grifon. M-am așezat pe el și am colindat cu privirea, în amurgul acelei zile lungi, peisajul întins al bătrînei noastre lumi. Era o priveliște plăcută și minunată, cum nu mai văzusem vreodată. Soarele coborîse sub orizont și apusul era îmbrăcat în flăcări de aur, tivite cu cîteva dungii orizontale de purpură și sînge. Jos, era valea Tamisei, în care fluviul se așternea ca o fișie de oțel lucios. Am vorbit mai înainte despre marile palate presărate pe întinsul vegetației multicolore, unele ruinate, iar altele încă locuite. Ici și colo, pe întinsa grădină a pămîntului, se înălța cîte o figură albă sau argintie, ici și colo se vedea linia verticală, ascuțită, a vreunei cupole sau vreunui obelisc. Nu existau garduri, și nici vreun semn al dreptului de proprietate, nici un indiciu de agricultură; întregul pămînt devenise o grădină.

Privind, am început să fac presupuneri asupra lucrurilor, așa cum mi se înfățișau și iată care erau în seara aceea presupunerile mele. (Mai tîrziu am văzut că aflasem adevărul numai pe jumătate — sau numai o lierare a unei singure laturi a adevărului.)

Socoteam că nimerisem într-o lume în declin. Roșul apus de soare m-a făcut să mă gîndesc la apusul omenirii. Pentru prima dată am început să-mi dau seama de o bizară consecință a efortului social în care sîntem noi angajați în prezent. Și, totuși, gîndiți-vă, este o consecință destul de logică. Forța este rezultatul necesi-

tății : securitatea predispune la slăbiciune. Efortul de îmbunătățire a condițiilor de viață — adevăratul proces civilizator, care face viața din ce în ce mai plină de securitate — mersese neîncetat înainte, pînă la o culme. Unul după altul au urmat triumfurile omenirii unite asupra Naturii. Lucruri care acum sînt doar visuri deveniseră treptat proiecte îndeplinite și realizate. Și rezultatul era ceea ce vedeam !

La urma urmei, condițiile sanitare și agricultura de astăzi sînt încă într-un stadiu rudimentar. Știința din vremea noastră a abordat doar o mică porțiune din domeniul bolilor omenesti, dar, chiar și așa, ea își desfășoară operațiunile cu multă tenacitate și perseverență. Agricultura și horticultura noastră distrug doar pe ici-colo cîte o buruiană și cultivă cam vreo douăzeci de plante folositoare, lăsînd pe cele mai multe să lupte singure cum pot. Noi îmbunătățim plantele și rasele animalelor preferate — și cît de puține sînt ele ! — treptat, prin cultivarea selecționată ; acum creăm o nouă piersică, mai gustoasă, apoi un strugure fără sîmburi, apoi o floare mai bogată și mai parfumată, apoi o rasă mai avantajoasă de vite. Le îmbunătățim treptat, pentru că idealurile noastre sînt vagi și șovăielnice, iar cunoștințele noastre sînt foarte limitate ; pentru că Natura, de asemenea, este temătoare și înceată în mișcările noastre stîngace. Cîndva, toate vor fi din ce în ce mai bine organizate. Acesta este cursul curentului, în ciuda oricăror piedici. Lumea întreagă va fi inteligentă, instruită și unită ; lucrurile vor merge din ce în ce mai repede spre subjugarea Naturii. În cele din urmă, cu înțelepciune și grijă, vom reajusta balanța vieții animale și vegetale, adaptînd-o nevoilor noastre omenesti.

Această reajustare, m-am gîndit, fusese îndeplinită, și încă bine de tot : fusese îndeplinită în timpul cît mașina mea zburase prin Timp. În văzduh nu mai existau țînțari, pe pămînt nu mai erau buruieni și ciuperci ; pretutindeni erau fructe și flori parfumate și încîntătoare ; fluturi strălucitori zburau de colo-colo. Idealul medicinei preventive fusese atins. Bolile fuseseră înlăturate. În tot timpul sederii mele acolo n-am văzut

nici o urmă de boală contagioasă. Și va trebui să vă spun mai târziu că pînă și procesul de putrefacție și descompunere fusese adînc influențat de aceste schimbări.

Se realizaseră, de asemenea, izbînzii pe plan social. Vedeam omenirea adăpostită în locuințe splendide, îmbrăcată în haine superbe și n-am văzut pe nimeni îndeplinind vreo muncă oarecare. Nu exista nici o urmă de luptă, nici socială și nici economică. Magazinul, reclama, negoțul, tot acel comerț care constituie scheletul lumii noastre dispăruse. Era firesc ca, în seara aceea aurie, să ajung la ideea unui paradis social. Neajunsurile creșterii populației fuseseră rezolvate, presupun, și populația încetase să mai crească.

Dar, o dată cu această schimbare de condiții, au urmat în mod inevitabil și adaptările la această schimbare. Care — dacă nu cumva știința biologică este o aglomerare de erori — care este cauza inteligenței și vigoriei omenești? Dificultățile și libertatea: condiții sub care cei activi, puternici și supli supraviețuiesc, iar cei slabi sînt dați în lături; condiții care răsplătesc alianța cinstită a oamenilor capabili, chibzuința, răbdarea și hotărîrea. Instituția familiei, sentimentele care iau naștere în sinul ei, gelozia sălbatică, dragostea față de urmași, devotamentul părintesc, toate își găsesc justificarea și suportul în pericolele iminente care îl pîndesc pe copil. Acum, unde sînt aceste pericole iminente? Un sentiment nou ia naștere, și el crește, împotriva geloziei conjugale, împotriva maternității sălbatice, împotriva pasiunilor de tot felul; sentimente care au devenit acum inutile, care fac din noi niște supraviețuitori neliniștiți și sălbatici, și nu cadrează cu o viață rafinată și fericită.

M-am gîndit la debilitatea fizică a acestor oameni, la lipsa lor de inteligență, și la acele numeroase și mărețe ruine, și toate acestea mi-au întărit credința într-o deplină cucerire a Naturii. Căci după luptă vine Linistea. Omenirea fusese puternică, energică și inteligentă, și își folosisese toată vitalitatea ei gîlguitoare pentru a schimba condițiile în care trăia. Și, apoi venise reacția acestor condiții schimbate.

În noile condiții, de desăvârșit confort și securitate, acea energie neobosită, care la noi este tărie, va deveni slăbiciune. Chiar și în vremea noastră anumite tendințe și dorinți, odinioară necesare pentru supraviețuire, sînt o sursă permanentă de înfrîngere. Curajul fizic și dragostea de luptă, de pildă, nu sînt de prea mare ajutor — pot deveni chiar piedici — pentru un om civilizat. Într-un stat de echilibru și securitate fizică, puterea, atît intelectuală cît și fizică, ar fi nelalocul ei. Căci ne-nunțați ani, socoteam eu, nu existase nici un pericol de război sau de violență izolată, nici un pericol din partea fiarelor sălbatice, nici o boală pustiitoare care să necesite o constituție viguroasă, nici o nevoie de efort. Pentru o astfel de viață, cei pe care i-am fi numit slabi sînt tot atît de bine pregătiți ca și cei puternici, și într-adevăr ei nu mai sînt slabi. Ba chiar sînt bine înzestrați, căci cei puternici vor fi chinuiți de o energie pe care n-au unde s-o folosească. Fără îndoială că minunata frumusețe a clădirilor pe care le vedeam era rezultatul ultimelor valuri de energie, acum inutilă, a omenirii, înainte de a se potoli în armonia perfectă a condițiilor în care trăia — înflorirea acelui triumf care a început o dată cu marea pace definitivă. Aceasta a fost întotdeauna soarta energiei în condiții de securitate; ea duce la artă și la erotism, și apoi vine lîncezeala și decăderea.

Chiar și acest avînt artistic se va stinge pînă la urmă — aproape se stinsese în epoca în care mă aflam. Să se împodobească cu flori, să danseze, să cînte sub razele soarelui; atît și nimic mai mult le rămăsese oamenilor din spiritul artistic. Și chiar și acestea se vor pierde în cele din urmă într-o satisfacție inactivă. Noi sîntem ascuțiți pe tocila suferinței și a nevoilor, și mi se părea că acum această odioasă tocilă era în sfîrșit sfărîmată!

Cum ședeam acolo, în întunericul care creștea mereu, m-am gîndit că dezlegasem cu această explicație simplă problema acelei lumi — dezlegasem întreg secretul acestor ființe grațioase. Poate că piedicile pe care le imaginaseră pentru creșterea populației reușiseră prea

bine, și numărul lor mai de grabă scăzuse decât rămăsese staționar. Aceasta ar explica ruinele părăsite. Explicația mea era foarte simplă, și destul de plauzibilă — după cum sînt cele mai multe dintre teoriile greșite !

VII. O LOVITURĂ NEAȘTEPTATĂ

Cum ședeam acolo, reflectînd la acest triumf desăvîrșit al omului, se ridică dintr-o revărsare de lumină argintie, dinspre nord-est, luna plină, galbenă. În vale, micile făpturi cu veșminte strălucitoare încetaseră să se mai agite. Pe lîngă mine, tăcută, o bufniță trecu în zbor și eu mă înfiorai de răcoarea nopții. Mă hotărîi să cobor și să-mi găsesc un loc unde să pot dormi.

Am căutat cu privirea edificiul pe care îl cunoșteam. Apoi ochii mi-au alunecat pînă la figura Sfinxului Alb, așezat pe pedestalul lui de bronz, ale cărui trăsături deveneau tot mai distincte pe măsură ce lumina lunii care răsărea se făcea tot mai strălucitoare. Puteam să disting chiar și mesteacănul argintiu de lîngă Sfinx. Acolo era și desișul de rododendroni, negri în lumina palidă, și tot acolo era mica pajiște. Am privit din nou spre locul unde mă oprisem. O îndoială stranie mi-a înghețat buna dispoziție.

— Nu, mi-am zis eu cu voce tare, nu asta era pajiștea.

Dar *asta* era într-adevăr pajiștea, căci fața albă, leproasă a sfinxului era întoarsă spre ea. Vă puteți închipui ce am simțit eu cînd m-am convins ? Nu puteți. Mașina Timpului dispăruse !

Dintr-o dată, ca o lovitură de bici pe obraz, am simțit că s-ar putea să rămîn pierdut pentru epoca mea, să rămîn neputincios în această stranie lume nouă. Simplul gînd era ca o adevărată senzație fizică. Simțeam că mă

strînge de gît și îmi taie respirația. În clipa următoare, am fost cuprins de o spaimă puternică și am început să alerg, în salturi mari, pe povîrniș în jos. La un moment dat am căzut cu fața la pămînt și mi-am zgîriat obrazul: n-am pierdut vremea să-mi opresc sîngele, ci am sărit în picioare și am continuat să alerg, cu o umezcală caldă scurgîndu-mi-se pe obraz și pe bărbie. În timp ce alergam, îmi spuneam: „Au mișcat-o puțin din loc, au împins-o sub boschet, dincolo de drum.“ Totuși, alergam din răputeri. Cu certitudinea care însoțește uneori spaima excesivă, știam că asigurările pe care mi le ofeream erau stupide, știam, instinctiv, că mașina fusese ascunsă astfel încît să nu mai dau de ea. Simțeam că mă sufoc. Cred că am parcurs întreaga distanță, de la vîrf dealului pînă la mica pajiște, cam două mile poate, în numai zecce minute. Și nu mai sînt chiar tînăr. Alergam și-mi blestemam, cu glas tare, prosteasca încredere ce mă făcuse să-mi părăsesc mașina. Strigam cu glas tare, risipindu-mi astfel zadarnic suflul, și nimeni nu-mi răspundea. Părea că nici o ființă nu se clintește în lumea aceea luminată de lună.

Ajuns pe pajiște, mi s-au confirmat cele mai rele temeri. Nu se vedea nici urmă de mașină. Privind din mijlocul desîșului negru, m-am simțit slăbit și înghețat. Am alergat furios ocolînd pajiștea goală, ca și cum mașina ar fi putut fi ascunsă în vreun colț, și apoi m-am oprit brusc, cu mîinile încleștate în păr. În fața mea se ridica sfinxul alb, lucitor, pe pedestalul său de bronz, lepros, în lumina lunii. Părea că zîmbește, hătîndu-și joc de spaima mea.

Aș fi putut să mă consolez, începîndu-mi că ombleții accia îmi duseseră mașina în vreun adăpost, dacă n-aș fi fost sigur că nu erau în stare să o facă, atît din punct de vedere fizic, cît și intelectual. Aceasta mă îngrozea: senzația unei puteri nebănuite pînă acum, prin intervenția căreia invenția mea dispăruse. Totuși, de un lucru eram sigur: în afară doar de cazul cînd vreo altă eră produsese o copie exactă a ei, mașina nu se putea să se fi mișcat în timp. Modul de fixare a manetelor — vă voi arăta mai tîrziu acest mod — nu permite nimănui s-o pună în mișcare atunci cînd manetele

erau scoase. Mașina se mișcase, și rămânea ascunsă, dar numai în spațiu. Dar, atunci, unde ar putea fi?

Cred că m-a cuprins un fel de furie. Îmi amintesc că am alergat ca un nebun înapoi și încolo printre tufișurile luminate de lună din jurul sfînxului, sperînd un animal alb pe care, în lumina slabă, l-am luat drept un pui de căprioară. Îmi amintesc, de asemenea, că în seara aceea am lovit pînă tîrziu cu pumnii în tufișuri, pînă cînd încheieturile mîinilor, zgîriate de crengile rupte, mi s-au făcut numai răni. Apoi, suspinînd și delirînd de furie, am coborît la marea clădire de piatră. Sala cea mare era întunecată, tăcută și pustie. M-am furișat pe podeaua neregulată și am căzut pe una din mesele de malachit, aproape sfărîmîndu-mi glezna. Am aprins un chibrit și am trecut dincolo de podelele prăfuite, despre care v-am mai vorbit.

Acolo am dat de o a doua sală, mare și acoperită cu perne pe care dormeau vreo douăzeci de oameni. Cu siguranță că au socotit destul de bizară această a doua apariție a mea, așa cum țîșnisem pe neașteptate din beznă, scoțînd sunete nearticate, însoțite de zgomote și de flacăra unui chibrit. Căci ei nu mai știau ce înseamnă chibriturile.

— Unde îmi este Mașina? am început eu, strigînd ca un copil supărat, întinzînd mîinile spre ei și scuturîndu-i pe toți.

Cred că totul li s-a părut foarte ciudat. Unii rîdeau, dar cei mai mulți dintre ei păreau foarte înspăimîntați. Văzîndu-i stînd jos în jurul meu, mi-a trecut prin minte că, încercînd să reînviez senzația de frică în acea situație, comiteam o adevărată prostie. Căci, judecînd după purtarea lor din timpul zilei, mi-am dat seama că frica trebuie să fi fost uitată.

Pe neașteptate, am aruncat jos chibritul și, răsturnînd în drum pe unul dintre ei, am pornit din nou în neștire de-a lungul marei săli de mese, ieșind afară, sub lumina lunii. Am auzit strigăte de groază și micile lor picioare alergînd și poticnindu-se înapoi și încolo. Nu-mi aduc aminte tot ce am făcut cît timp luna s-a ridicat pe cer. Presupun că faptul care mă înnebunea era natura neașteptată a pierderii pe care o suferisem. Mă

simțeam despărțit fără speranță de rasa mea — un animal ciudat într-o lume necunoscută. Cred că am rostit vorbe fără șir, țipînd și blestemînd pe Dumnezeu și destinul. Îmi amintesc că m-a cuprins o oboseală groaznică, pe măsură ce înainta lunga noapte de desperare; că am răscolit prin toate ungherele; că am bîjbîit printre ruine luminate de lună și am atins prin întinerie ființe ciudate; că, în cele din urmă, m-am întins pe jos, lângă sfinx, și, cu o desperare cumplită și chiar cu furie, am plîns de prostia mea de a fi lăsat să-mi fie furată mașina... Nu-mi mai rămînea decît deznădejdea. Apoi am adormit, iar cînd m-am deșteptat era plină zi și o pereche de vrăbii țopăiau pe pămînt, în preajma mea, atît de aproape că le-aș fi putut ajunge cu mîna.

M-am ridicat, în răcoarea dimineții, încercînd să-mi amintesc cum am ajuns aici și de ce aveam o senzație atît de profundă de singurătate și desperare. Apoi mi-am adus aminte, limpede, de tot ce se petrecuse. În lumina zilei, cînd lucrurile îți apar așa cum sînt, am putut să privesc drept în față situația în care mă aflu. Mi-am dat seama de nebunia furiei mele din noaptea trecută, și am putut să raționez mai liniștit. Să presupunem tot ce poate fi mai rău, mi-am spus. Să presupunem că mașina este pierdută de-a binelea — poate chiar distrusă. Trebuie să fiu calm și să am răbdare, să învăț felul de a fi al oamenilor, să aflu exact felul în care s-a pierdut mașina și mijloacele de a găsi materiale și unelte, astfel încît pînă la urmă să-mi construiesc, poate, o altă mașină. Aceasta îmi va fi singura speranță, o speranță slabă, dar mai bună decît deznădejdea. Și, la urma urmei, eram într-o lume frumoasă și curioasă.

Dar s-ar putea ca mașina să fi fost numai ascunsă. Tocmai de aceea, trebuie să fiu calm și, cu răbdare, să găsesc locul unde era dosită și să încerc s-o recapăt, prin forță sau prin violență. Gîndind astfel, m-am ridicat în picioare și am privit în jurul meu, întrebîndu-mă unde aș putea să fac o baie. Mă simțeam obosit, înțepenit și murdar de pe urma drumului. Prospețimea dimineții mă făcea să doresc să fiu și eu la fel de

proaspăt. Emoția mi se consumase. Intr-adevăr, în timp ce mergeam, mă gindeam cu uimire la puternica mea enervare din seara trecută. Am făcut o examinare amănunțită a terenului din jurul micii pajiști. Mi-am pierdut cîtăva vreme în întrebări inutile, adresate, atît cît eram în stare să le vorbesc, omuleților care treceau din întâmplare prin apropierea mea. Nici unul nu a reușit să-mi înțeleagă gesturile: unii erau de-a dreptul slabi de minte, alții credeau că glumeam, și rîdeau de mine. Cu multă greutate am reușit să-mi stăpînesc mîinile să nu se repeadă în fețele lor drăguțe și zîmbitoare. Era un impuls prostesc, dar abia puteam să țin în frîn demonul născut din frică și furie oarbă, demon mereu gata să profite de nedumerirea mea. Terenul îmi dădea indicații mai bune. Cam la jumătatea distanței dintre pedestalul sfînxului și urmele lăsate de pașii mei atunci cînd, după ce sosisem, m-am străduit să redresez mașina răsturnată, am găsit o scobitură adîncă în pămînt. Mai erau și alte semne prinprejur, precum și niște urme subțiri de picioare asemănătoare acelor pe care îmi închipui că le-ar face animalul numit „leneș”. Urmele acestea m-au făcut să mă uit mai cu atenție la pedestal. Era din bronz, după cum cred că v-am mai spus. Nu se prezenta ca un simplu bloc, ci era bogat decorat pe fiecare latură cu plăci adînc sculptate. M-am apropiat și le-am ciocănit. Pedestalul era gol pe dinăuntru. Examinînd cu grijă plăcile, am descoperit că între ele și ramele lor era un mic interval. Nu exista nici o clanță sau broască, dar se putea ca plăcile, dacă erau într-adevăr uși, așa cum bănuiam, să se deschidă de dinăuntru. Un singur lucru era limpede în mintea mea. Nu era de loc greu să înțelegi că Mașina Timpului se afla în interiorul pedestalului. Cum de a ajuns acolo, aceasta era o altă problemă.

Printre tufișuri, pe sub niște meri înfloriți, am văzut capetele a doi oameni îmbrăcați în portocaliu venind către mine. M-am întors zîbind spre ei și le-am făcut semn să se apropie. Au venit lîngă mine și, arătîndu-le pedestalul de bronz, am încercat să-i fac să înțeleagă

dorința mea de a-l deschide. Dar, de la primul meu gest, atitudinea lor a devenit foarte stranie. Nu știu cum să vă descriu expresia lor. Presupuneți că ați face în fața unei femei delicate un gest grosolan — cam așa ar reacționa și ea. Ei se îndepărtară ca și cum ar fi primit cea mai cumplită insultă. Am încercat, apoi, cu un omuleț drăgălaș, înveșmîntat în alb, dar am obținut exact același rezultat. Într-un fel, purtarea lui m-a făcut să-mi fie rușine de mine însumi. Dar, după cum știți, eu voiam să obțin Mașina Timpului, așa că am mai încercat o dată. Dar cînd l-am văzut întorcîndu-mi spatele ca și ceilalți, mi-am ieșit din sărute. Din trei salturi am fost lîngă el, l-am apucat de cea mai largă parte a veșmîntului, din jurul gîtului, și am început să-l tîrăsc spre sfinx. Atunci am văzut groaza și repulsia de pe fața lui și brusc i-am dat drumul.

Dar încă nu m-am dat bătut. Am izbit cu pumnul în plăcile de bronz. Mi s-a părut că aud mișcîndu-se ceva înăuntru — mai bine zis, am auzit un zgomot ca un fel de rîs infundat — dar poate că m-am înșelat. Apoi, luînd o piatră mare de pe malul rîului, am ciocănit pînă cînd am turtit reliefurile unei decorății și cocleala a căzut de pe ea în coji mărunte. Cred că delicații omuleți mă auzeau pînă la o milă distanță, în toate direcțiile, ciocănind cu furie, dar nu s-a întîmplat nimic. Vedeam mulți dintre ei, pe povîrnișuri, privind pe furiș spre mine. În cele din urmă, transpirat și obosit, m-am așezat jos, să supraveghez locul. Eram, însă, prea nerăbdător pentru a putea aștepta multă vreme; sînt prea occidental pentru o veghe îndelungată. Aș putea să lucrez ani întregi la o singură problemă, dar să stau douăzeci și patru de ore inactiv — asta este cu totul altceva.

După cîtva timp m-am ridicat și am început să mă plimb fără țintă prin tufișuri, îndreptîndu-mă către deal. „Răbdare“ mi-am spus. „Dacă vrei să-ți recapeți mașina, trebuie să lași în pace sfinxul. Dacă ei vor într-adevăr să ți-o ia, n-are nici un rost să strici plăcile de bronz, iar dacă nu vor, o vei căpăta înapoi imediat

ce vei putea s-o ceri. Este inutil să te frămînti cu o asemenea enigmă, în mijlocul acestor lucruri necunoscute. Este calea sigură către monomanie¹. Priveşte această lume în faţă. Învată felul lor de a fi, cercetează, ai grijă să nu-ţi faci păreri prea pripite în privinţa lor. Pînă la urmă, vei găsi rezolvări la toate." Apoi, deodată, mi-am dat seama de comicul situaţiei; m-am gîndit la anii pe care îi petrecusem studiind şi trudind pentru călătoria în viitor, alături de nerăbdarea mea de acum de a scăpa de el. Îmi făurisem cea mai complicată şi mai fără speranţă capcană pe care şi-a imaginat-o vreodată cineva. Deşi totul se întîmpla pe socoteala mea, nu m-am putut stăpîni. Am izbucnit în rîs.

Trecînd prin sălile marelui palat mi s-a părut că omuleţii mă ocolesc. Poate că era doar o părere, sau poate că pricina erau ciocăniturile mele în porţile de bronz. Eram destul de sigur, însă, că se fereau de mine. Am avut grijă, totuşi, să mă prefac că nu observ nimic, şi să mă abţin de a-i urmări; după o zi sau două relaţiile au revenit la normal. Am progresat cît am putut mai mult în învăţarea limbii lor şi, în acelaşi timp, mi-am continuat ici şi colo explorările. Exceptînd eventualitatea că îmi lipsea vreun amănunt prea subtil, limba lor era extrem de simplă — compusă aproape exclusiv din substantive concrete şi verbe. Termenii abstracţi păreau foarte rari, sau chiar nici nu existau, iar limbajul figurativ era prea puţin folosit. Frazele lor erau de obicei simple, formate din două cuvinte şi nu am reuşit să exprim sau să înţeleg decît propoziţiunile cele mai simple. M-am hotărît să abandonez, într-un colţ al memoriei, cît mai mult timp posibil gîndul la Maşina Timpului şi la misterul uşilor de bronz de sub sfinx, pînă cînd cunoştinţele pe care le voi acumula mă vor duce din nou către acestea în mod firesc. Totuşi, vă puteţi da seama că există un anume sentiment care mă ţinea legat, într-un cerc de cîteva mile, de punctul în care sosisem.

¹ Monomanie : alienaţie mintală, în care toată gîndirea este concentrată asupra unei singure idei. (n.t.)

Cît vedeam cu ochii, întreaga lume se răsfața în aceeași bogăție exuberantă ca și valea Tamisei. De pe fiecare deal pe care mă urcam vedeam aceeași abundență de clădiri splendide, într-o varietate nesfârșită de materiale și de stiluri; aceleași pîlcuri de arbuști verzi, aceiași copaci încărcăți de flori și aceleași ferigi. Iei și colo, apa lucea ca argintul și, în depărtare, pămîntul se ridica în dealuri ondulate albastrui, contopindu-se astfel cu seninul cerului. O trăsătură particulară, care îmi atrăgea acum atenția, era prezența unor puțuri circulare, multe din ele, aveam impresia, foarte adînci. Unul se afla lîngă cărarea care ducea în sus, pe deal, și pe care umblasem eu în prima zi. Ca și celelalte, puțurile aveau ghizduri de bronz, lucrate într-un mod aparte și ferite de ploaie printr-o mică cupolă. Rezemîndu-mă de ghizduri și privind în jos, în bezna adîncă, nu puteam zări nici un licăr de apă, iar cînd aprindeam un chibrit nu se vedea nici o reflecție a luminii. Dar din toate se auzea un sunet anumit: un top-top-top, ca zgomotul unui mare motor, și am descoperit, după flacăra chibriturilor, că un curent constant de aer cobora în adîncul puțurilor. Mai mult, am aruncat o bucățică de hîrtie în gura unuia și, în loc să plutească încet în jos, a fost sorbită, dintr-o dată, și am pierdut-o din vedere.

După cîtva timp, am făcut legătura între aceste puțuri și un fel de turnuri înalte care se aflau din loc în loc pe povîrnișuri; deasupra lor vedeam adesea o tremurare a văzduhului, așa cum se poate vedea într-o zi călduroasă deasupra unui țărm bătut de soare. Încercînd să fac o legătură între toate acestea, am ajuns la convingerea că există un vast sistem de ventilație subterană, a cărui adevărată semnificație nu puteam s-o înțeleg. La început am fost înclinat să caut explicația în organizarea serviciilor sanitare ale acestor oameni. Era o concluzie plauzibilă, dar care, totuși, s-a dovedit a fi absolut greșită.

Ajuns aici, trebuie să admit că în tot timpul cât am stat în acest viitor real am aflat foarte puține date despre canalizare și ceasornice și mijloace de transport, și toate celelalte mijloace de comoditate. În unele diviziunile asupra Utopiei¹, în lecturile mele despre timpurile ce vor veni, există multe amănunte referitoare la construcții, la organizarea socială, și așa mai departe. Dar, în timp ce asemenea amănunte sînt destul de lesne de obținut cînd întreaga lume se află cuprinsă în imaginația cuiva, ele sînt cu totul inaccesibile unui călător adevărat prin realități de genul celor întîlnite de mine acolo. Închipuiți-vă ce ar povesti despre Londra un negru venit direct din Africa Centrală, atunci cînd se va întoarce la tribul său! Ce ar putea să știe despre companiile de căi ferate, despre mișcările sociale, despre cablurile de telefon și telegraf, despre Compania de Alocare a Parcelelor, despre mandatele poștale și alte lucruri de acest fel? Și încă noi, cel puțin, am fi destul de binevoitori pentru a-i explica toate acestea! Dar chiar din ceea ce ar afla, cît ar putea el să-i facă să înțeleagă sau să creadă pe prietenii săi, care n-au călătorit niciodată? Și apoi, gîndiți-vă cît de mică este distanța dintre un negru și un alb din vremea noastră, și cît de mare este intervalul dintre mine și oamenii din Era de Aur! Îmi dădeam seama de multe lucruri nevăzute, care contribuiau la confortul meu; dar, în afară de o impresie generală de organizare bazată pe automatizare, mi-e teamă că vă pot spune prea puțin despre deosebirile pe care le-am observat.

Cu privire la moarte, de exemplu, n-am văzut nici o urmă de crematorii sau ceva care să-mi amintească de cimitire. M-am gîndit că s-ar putea să existe cimitire (sau crematorii) undeva în afara cercului explorărilor mele. Era și aceasta o problemă pe care de asemenea mi-am pus-o în mod special, iar curiozitatea mea a suferit la început un eșec total în această privință. Faptul mă puna în încurcătură, și am ajuns să fac încă o

¹ Utopia : țară imaginară, titlul unei celebre lucrări a socialistului utopic Thomas Morus. Aici sensul este de societate a viitorului. (n. t.)

observație, care m-a uimit și mai mult; printre acești oameni nu existau nici bătrâni și nici infirmi.

Trebuie să mărturisesc că satisfacția de a fi elaborat primele mele teorii despre o civilizație automatizată și despre omenirea în declin nu a durat mult. Totuși, altceva nu eram în stare să găsesc. Să vă spun ce mă încurca. Numeroasele palate pe care le cercetasem erau numai case de locuit, cuprinzând vaste săli de mese și camere de dormit. N-am găsit nicăieri vreo mașinărie, nici un fel de dispozitiv. Și totuși, acești oameni erau îmbrăcați cu țesături frumoase care trebuiau să fie reînnoite din când în când, iar sandalele lor, deși lipsite de podoabe, aveau o lucrătură destul de complicată, în metal. Toate aceste lucruri erau, desigur, confecționate într-un anume fel. Iar omuleții nu arătau să aibă nici urma vreunei înclinații creatoare. Nu exista nici un magazin, nici un atelier, nici un semn că ar fi importat totul de undeva. Își petreceau tot timpul jucându-se cu grație, scăldându-se în râu, drăgostindu-se pe jumătate în glumă, mâncând fructe și dormind. Nu puteam de fel să înțeleg cum erau organizate treburile.

Și revenind la Mașina Timpului, cineva, nu știam cine, o dusesse înlăuntrul pedestalului pe care se ridica Sfinxul Alb. De ce? Nu puteam să-mi închipui nici în ruptul capului. Pe de altă parte, acele puțuri fără apă și turnurile de ventilație... Simțeam că-mi lipsește o verigă. Simțeam — cum să vă spun? Închipuiți-vă că ați găsit o inscripție, presărată ici și colo cu fraze într-o perfectă limbă engleză, printre care sînt intercalate fraze alcătuite din cuvinte și chiar litere complet necunoscute vouă. Ei bine, astfel mi se prezenta, în a treia zi a vizitei mele, lumea anului opt sute două mii șaptesute unu!

În ziua aceea am legat și un fel de prietenie. În timp ce priveam la cîțiva omuleți care se scăldau în râu, într-un loc nu prea adînc, s-a întîmplat că unul dintre ei, prins de un cîrcel, a fost luat la vale de curentul apei. Curentul principal curgea destul de iute, fără să fie însă prea puternic, chiar pentru un înotător mediu. Veți avea o idee mai clară asupra ciudatelor deficiențe ale acestor oameni, cînd vă voi spune că ni-

meni nu a făcut nici cea mai mică încercare să salveze biata ființă care țipa slab, în timp ce era tîrîtă de apă, sub ochii lor. Cînd mi-am dat seama, m-am dezbrăcat repede și, intrînd în apă, ceva mai la vale de locul accidentului, am reușit s-o ajung, aducînd-o apoi cu bine la mal. Un masaj sumar pe mîini și pe picioare a făcut-o să-și revină, și am avut bucuria să văd că înainte de a o părăsi se simțea bine. Îmi făcusem o părere atît de proastă despre neamul ei, încît nu m-am așteptat la nici un fel de recunoștință. De data aceasta, însă, m-am înșelat.

Faptul se petrecuse dimineața. După-amiază am întîlnit-o pe mica femeie, căci cred că femeie era, în timp ce mă întorceam din cercetările mele: m-a întîmpinat cu strigăte de bucurie, dăruindu-mi o ghirlandă imensă de flori — împletită pentru mine și numai pentru mine. Asta m-a pus pe gînduri. S-ar putea să mă fi simțit chiar mîhnit. În orice caz, am făcut tot ce-am putut pentru a-i arăta că apreciez darul. După puțin timp, eram așezați amîndoi într-un mic boschet, angajați într-o conversație bazată mai ales pe zîmbete. Prietenia acestei ființe mă încălzea exact ca prietenia ce mi-ar fi arătat-o un copil. Ne întindeam unul altuia flori și ea îmi săruta mîinile. Eu făceam la fel cu ale ei. Apoi am încercat să stau de vorbă cu ea și am aflat că o cheamă Weena, nume care, deși nu știam ce înseamnă, părea că i se potrivește destul de bine. Acesta a fost începutul unei ciudate prietenii care a durat o săptămînă, și s-a sfîrșit — veți afla îndată cum!

Semăna întrutotul cu un copil. Voia să fie tot timpul lîngă mine. A încercat să se țină după mine pretutîndeni și în următorul tur de cercetare, mi-a venit ideea să o obosesc și să o părăsesc, ceea ce în cele din urmă am și făcut, lăsînd-o sleită de puteri și strigîndu-mă pe un ton plîngător. Dar eu aveam de rezolvat probleme ceva mai importante. N-am venit în viitor, mi-am spus în sinea mea, ca să mă ocup de mici amoruri. Și, totuși, tristețea ei era prea mare, de cîte ori încercam s-o părăsesc protestele ei erau uneori chiar violente, și cred că, în general, aveam în egală măsură și necazuri și satisfacții în urma devoțiunii ei. Dar ea, ea era pentru

mine înainte de toate o mare mîngîiere. Credeam că se atașase de mine dintr-o simplă afecțiune copilăroasă. Și nu mi-am dat bine seama decît atunci cînd era foarte tîrziu, cît am făcut-o să sufere încercînd s-o părăsesc. Și tot atunci cînd era prea tîrziu mi-am dat seama ce însemna ea pentru mine prin dragostea pe care mi-o arăta ; prin felul ei copilăresc de a-mi dovedi că ține la mine, femeia aceea cît o păpușă mă făcea, atunci cînd mă întorceam în preajma Sfînxului Alb, să am senzația că mă întorceam acasă ; și, de îndată ce ajungeam în virful dealului, așteptam să văd venind către mine ființa ei delicată, albă și aurie.

Tot de la ea am aflat că frica nu părăsise încă omelia. În timpul zilei, Weena nu se temea de nimic și manifesta cea mai ciudată încredere în mine ; o dată, în joacă, am făcut niște strîmbături de amenințare către ea, și a ris pur și simplu de mine. Se temea însă de întuneric, se temea de umbre, se temea de tot ce era negru. Pentru ea întunericul era singurul lucru înspăimîntător. Era un sentiment deosebit de puternic și faptul m-a pus pe gînduri și m-a făcut să devin mai atent. Și atunci am descoperit, printre altele, că după căderea serii acești omuleți se adunau în palatele lor și dormeau numai în grupuri mari. Dacă intrai peste ei, fără o lumină, se isca un adevărat tumult de teamă. După căderea serii, niciodată n-am găsit pe vreunul dintre ei pe afară, sau dormind singur înăuntru. Și totuși eu am fost atît de prost și nechibzuit încît n-am ținut seama de acest puternic sentiment de frică și, deși o mîhneam pe Weena, am continuat să dorm noaptea departe de somnul lor comun.

Aceasta a tulburat-o foarte mult, dar marea ei afecțiune pentru mine a triumfat pînă la urmă și timp de cinci nopți, inclusiv ultima noastră noapte, a dormit cu capul sprijinit de brațul meu. Dar văd că, vorbind despre Weena, m-am îndepărtat de firul povestirii mele. Cred că era în noaptea dinaintea salvării de la inec, cînd, aproape în zori, am fost deșteptat. Mă simțeam neliniștit din pricina unui vis neplăcut în care se făcea că eram scufundat sub apă, și că niște anemone de mare mă pipăiau pe față cu apendicele lor moi. M-am trezit

cu o tresărire și cu senzația ciudată că un animal cenușiu ieșise tocmai atunci, în fugă, din cameră. Am încercat să adorm din nou, dar mă simțeam neliniștit și singur. Era în acele clipe de întuneric cenușiu, când lucrurile abia se tîrăsc, ieșind din beznă, când totul este ireal, fără culoare și fără contururi elare. M-am sculat și am coborît în sala cea mare, ieșind apoi afară, pe pavajul de piatră din fața palatului. Mă gîndeam să aștept, neavînd încotro, răsăritul soarelui.

Luna apunea, iar lumina ei aproape stinsă se îmbina cu prima licărire a zorilor, într-un clar-obscur fantomatic. Tufișurile erau negre, ca de cerneală, pămîntul de un cenușiu închis, cerul incolor și trist. Mi s-a părut că, pe povîrnișul dealului, zăresc niște stafii. De trei ori la rînd, în timp ce scrutam povîrnișul, am zărit niște forme albe. De două ori am avut impresia că văd cîte o apariție albă, stingheră, în formă de maimuță, alergînd iute, în sus, pe deal, și o dată am văzut lîngă ruine cîteva asemenea ființe ducînd un corp întunecat. Se mișcau grăbite. N-am putut să văd ce s-a mai întîmplat cu ele. Mi s-a părut că au dispărut printre tufișuri. Trebuie să știți că zorile erau încă tulburi. Aveam aceea senzație matinală de frig și de nesiguranță, pe care cred că o cunoașteți. Nu-mi venea să-mi cred ochilor.

Pe măsură ce bolta devenea tot mai strălucitoare către răsărit, iar lumina zilei venea să-și reverse din nou culorile ei vii asupra lumii, am examinat cu atenție peisajul. N-am mai văzut, însă, nici o urmă a ființelor albe. Erau simple creații ale semiîntunericului. „Trebuie că erau niște fantome“, mi-am zis; „Mă întreb din ce epocă anume?“ Căci mi-am adus aminte, amuzîndu-mă, o bizară teorie a lui Grant Allen¹. Dacă fiecare generație moare și se transformă în fantome, argumenta el, lumea va fi în cele din urmă suprapopulată cu ele. Pe baza acestei teorii, probabil că fantomele se înmulțiseră enorm de opt sute de mii de ani înapoi, și nu era de mirare faptul că vedeam patru exemplare dintr-o dată. Dar

¹Grant Allen : romancier și autor al unor lucrări de popularizare științifică (1848—1899) (n. t.)

gluma nu mă mulțumea, și am continuat să mă gîndesc la aceste ființe în tot timpul dimineții, pînă cînd sosirea Weenci mi le-a gonit din minte. Le asociam în mod neclar cu animalul alb pe care îl speriasem atunci cînd căutam înfrigurat, în prima zi, locul unde fusese ascunsă Mașina Timpului. Dar Weena era o plăcută înlocuitoare a acestor gînduri. Și, cu toate acestea, ele erau destinate să pună în curînd o și mai cumplită stăpînire pe mintea mea.

Cred că v-am mai spus că, în acea Epocă de Aur, clima era mult mai caldă decît a noastră. Explicația n-am găsit-o încă. Poate că Soarele devenise mai fierbinte, sau poate că Pămîntul se apropiase de Soare. În general, se presupune că, în viitor Soarele va continua să se răcească neîncetat. Dar unii, neobișnuiți cu speculații de genul celor întreprinse de tînărul Darwin, uita că planetele trebuie să cadă, în cele din urmă, una cîte una, pe astrul care le-a născut. Pe măsură ce se vor produce asemenea catastrofe, Soarele va străluci cu o energie înnoită; și poate că vreuna din planetele mai apropiate de Soare suferise această soartă. Oricare ar fi explicația, fapt este că Soarele era mult mai fierbinte decît îl știm noi.

Ei bine, într-o dimineață foarte călduroasă — a patra zi, cred — în timp ce căutam să mă adăpostesc de căldură și de lumina orbitoare, am intrat într-o ruină uriașă situată alături de marele edificiu în care dormeam și mîncam. Atunci mi s-a întîmplat ceva neobișnuit. Cățărîndu-mă printre mormanele de zidărie dărîmată, am descoperit o galerie îngustă, avînd ferestrele din fund, ca și cele laterale, astupate de pietrele desprinse din zid. Prin contrast cu lumina strălucitoare de afară, locul mi s-a părut la început de un întuneric de nepătruns. Am intrat în galerie pe dibuite, deoarece trecerea de la lumină la întuneric mă făcea să văd pete colorate plutind înaintea ochilor. Deodată m-am oprit încremenit. Luminoși prin reflectarea luminii de afară, mă fixau, din întuneric, doi ochi.

Vechea, instinctiva teamă de fiarele sălbatice a pus stăpînire pe mine. Mi-am încheștat pumnii și am privit țintă în globii ochilor strălucitori. Mă temeam să mă

întorc. Atunci m-am gîndit la siguranța absolută în care se părea că trăiește omenirea. Și imediat, mi-am adus aminte de acea ciudată groază de întuneric. Stăpînindu-mi puțin teama, am înaintat un pas și am vorbit. Trebuie să recunosc că glasul îmi suna aspru și nesigur. Am întins mîna și am atins ceva moale. Cei doi ochi s-au întors în lături, pe lîngă mine a trecut în fugă ceva alb. M-am întors cu inima cît un purice, și am văzut o formă mică și stranie, un fel de maimuță, ținînd capul în jos, într-un fel caracteristic. Alerga prin spațiul însorit din spatele meu. S-a poticnit de un bloc de granit, a bîjbîit în jur, și într-o clipă s-a făcut nevăzută în umbra întunecoasă de sub alt morman de ziduri dărîmate.

Impresia pe care mi-a lăsat-o este, desigur, imperfectă, dar știu că ființa aceea era de un alb murdar, și avea niște ochi mari și stranii, de un cenușiu roșcat; știu, de asemenea, că era acoperită cu păr bălai pe cap și pe spate. Dar, după cum spuneam, a trecut prea repede pentru ca să o pot vedea deslușit. Nu pot spune nici măcar dacă alerga în patru labe sau doar le ținea foarte jos pe cele două din față. După o clipă, m-am luat după ea, strecurîndu-mă în cea de a doua îngrămădire de ruine. Mai întîi n-am reușit s-o descopăr; dar, după cîtva timp, am dat în bezna adîncă de una din acele deschideri circulare, în formă de puț, despre care v-am vorbit. Era pe jumătate astupată de o grîndă prăbușită. Mi-a venit un gînd neașteptat. Să fi dispărut oare acest animal în josul galeriei? Am aprins un chibrit și, privind în jos, am văzut mișcîndu-se o creatură mică, albă, cu ochi mari și strălucitori care mă privea tîntă în timp ce se retrăgea. Am simțit un fior. Semăna atît de bine cu un om-păianjen! Cobora pe lîngă perete, și abia atunci am zărit niște ieșituri de metal, pentru sprijinul mîinilor și picioarelor, formînd un fel de scară ce ducea în adîncul galeriei. Apoi flacăra mi-a ars degetele, chibritul mi-a căzut din mîna, stingîndu-se în cădere, și cînd am aprins altul, micul monstru dispăruse.

Nu știu cît timp am stat privind în josul puțului. A trebuit să se scurgă cîtva timp pînă cînd am reușit să

mă conving că ființa pe care o văzusem făcea parte din speța omenească. Dar, treptat, adevărul mi-a apărut în față : Omul nu rămăsese o singură specie, ci se diferențiasse în două animale diferite ; descendenții generației noastre nu erau numai copiii grațioși din Lumea de Deasupra, ci și acest albicios, scîrbos animal al întunericului, care țîșnise pe dinaintea mea, era de asemenea moștenitorul nenumăratelor veacuri trecute.

M-am gîndit la turnurile deasupra cărora văzusem aerul tremurînd, și la teoria mea despre ventilația subterană. Am început să bănuiesc adevărata lor semnificație. Dar ce căuta oare, m-am întrebat, această maimuță în schema unei organizații perfect echilibrate, așa cum mi-o imaginasem eu ? Cum se potrivea ea cu seninătatea indolentă a delicatilor locuitori ai Lumii de Deasupra ? Și ce se ascundea acolo, jos, în fundul acelei galerii ? M-am așezat pe marginea puțului spunîndu-mi că, oricum, nu aveam nici un motiv să mă tem, și că va trebui să cobor, pentru a dezlega problema care mă pusese într-o asemenea încurcătură. Și, totodată, mi-era o frică cumplită să cobor. În timp ce ezitam astfel, doi dintre gingașii oameni ai Lumii de Deasupra au trecut pe aproape, alergînd din plin soare în umbră, într-un joc amoros. Bărbatul urmărea femeia, aruncînd cu flori în ea, din fugă.

Au fost foarte mîhniți, găsindu-mă astfel, privind în jos, în puț, cu brațul rezemat de grinda răsturnată. Se pare că a observa aceste deschizături era pentru ei o dovadă de prost gust ; căci atunci cînd le-am arătat deschizătura de lîngă mine, și-am încercat să formulez, în limba lor, o întrebare, s-au arătat și mai amărîți și mi-au întors spatele. Știind că le place flacăra chibriturilor, am aprins cîteva ca să-i amuz. Am încercat din nou să le pun o întrebare în legătură cu puțul, și din nou am dat greș. Așa că i-am părăsit imediat, cu gîndul să o caut pe Weena și să văd ce pot să aflu de la ea. Dar gîndurile îmi erau în plină răscoală ; presupunerile și impresiile mele se clătinau și se reuneau într-o altă înlanțuire. Aveam acum cheia semnificației acestor puțuri, a turnurilor de ventilație, a misterului fantomelor ; pentru a nu mai vorbi despre rostul ușilor de bronz și

despre soarta Mașinii Timpului! Foarte vag, am pornit să dibui firul unei idei care însemna rezolvarea nelămuritelor probleme economice.

Iată cum vedeam noul aspect al lucrurilor. Desigur, această a doua specie de oameni era subterană. Erau mai ales trei circumstanțe care mă făceau să cred că incursiunile lor atât de rare deasupra solului erau rezultatul unei lungi obișnuințe pe sub pământ. În primul rând, era aspectul albicios, comun multor animale care trăiesc timp îndelungat în întuneric — de pildă peștele alb din peșterile din Kentucky. În al doilea rând, erau acei ochi enormi, cu o capacitate atât de mare de a reflecta lumina, trăsături comune animalelor nocturne — de pildă bufnița și pisica. Și, în sfârșit, evidenta lor zăpăceală în fața luminii, fuga grăbită, dar stîngace și pe bîjbîite, către locuri întunecoase, precum și modul caracteristic de a-și ține capul cînd erau în bătaia luminii — toate întăreau teoria unei extrem de mari sensibilități a retinei.

În cazul acesta înseamnă că, dedesubtul meu, pămîntul este străbătut de un număr colosal de tuneluri, și aceste tuneluri sînt locuința Noii Rase. Prezența turnurilor de ventilație și a puțurilor presărate pe povîrnișurile dealurilor — de fapt presărate peste tot, în afară de valea rîului — arăta cît de universale erau aceste ramificații. Ce era, deci, mai natural decît să presupui că munca necesară pentru confortul rasei ce trăia la lumină era făcută în această artificială Lume Subterană. Ideea era atât de plauzibilă, încît am acceptat-o de îndată, și am continuat să mă gîndesc *cum* s-a produs această diviziune a speciei umane. Cred că bănuiri liniile generale ale teoriei mele, deși, în ceea ce mă privește, mi-am dat destul de repede seama că era departe de adevăr.

La început, pornind de la problemele proprii noastre epoci, mi s-a părut limpede că lumina zilei că adîncimea treptată a diferenței dintre Capitalist și Muncitor, actualmente doar temporară și socială, era cheia întregii situații. Fără îndoială că ideea vi se va părea destul de grotească — și cu totul de necrezut — dar, totuși, chiar de pe acum există indicii în această privință. Se mani-

festă o tendință de utilizare a spațiului subteran pentru scopuri mai puțin ornamentale ale civilizației; de exemplu, metroul din Londra, noile trenuri electrice, străzile subterane, atelierele și restaurantele subterane — toate acestea cresc și se înmulțesc. Evident, gîndeam eu, tendința aceasta a tot crescut pînă cînd Industria și-a pierdut treptat dreptul de a exista în aer liber. Vreau să spun că ea se dezvoltase din ce în ce mai mult în uzine subterane mereu mai mari, petrecîndu-și tot mai mult timp acolo, înăuntru, pînă cînd, în cele din urmă...! Chiar și acum, un muncitor din East-end nu trăiește oare în condiții atît de artificiale încît, practic, el este izolat de suprafața naturală a pămîntului?

De asemenea, tendința exclusivistă a oamenilor bogați — datorată, fără îndoială, rafinamentului crescînd al educației lor și prăpastiei tot mai adînci dintre ei și violența aspră a celor săraci — duce încă de pe acum la izolarea, în interesul lor, a unor porțiuni considerabile din suprafața țării. În jurul Londrei, de exemplu, poate că jumătate din terenurile pitorești sînt închise pentru intruși. Și tot această prăpastie ce se adîncește — care se datorește duratei și costului ridicat al procesului de educație superioară, precum și ușurinței crescînde și tentațiilor față de rafinament, din partea celor bogați — va face ca schimbul între clase, de exemplu, promovarea căsătoriilor între clase, care în prezent întîrzie, de-a lungul unor linii de stratificare socială, procesul de diferențiere a speciei noastre — să fie din ce în ce mai puțin frecvent. Astfel încît, în cele din urmă, deasupra pămîntului vor rămîne cei avuți, urmărind plăcerea și confortul și frumosul, iar sub pămînt vor rămîne cei neavuți: Muncitorii, care vor continua să se adapteze la condițiile muncii lor. Din moment ce vor trăi acolo, vor trebui, fără îndoială, să plătească chirie, și nu una mică, pentru ventilația văgăunilor destinate lor; și, în cazul cînd vor refuza, vor muri de foame sau vor fi sufocați pentru neplata datoriilor. Cei care vor fi astfel constituiți încît să fie săraci și răzvrătiți, vor muri; și, în cele din urmă, balanța fiind permanentă, supraviețuitorii se vor adapta tot atît de bine la condițiile vieții subterane, și vor fi tot atît

de fericiți în felul lor, ca și oamenii din Lumea de Deasupra într-al lor. După părerea mea, frumusețea rafinată, ca și paloarea celor lipsiți de lumina zilei și-au urmat cursul firesc.

Marele triumf al Omenirii la care visasem a luat atunci în mintea mea o altă formă. Nu se produsese un triumf al educației morale și al cooperării generale, după cum îmi închipuisem. În loc de aceasta, vedeam o adevărată aristocrație, înarmată cu o știință perfecționată și conducând spre o concluzie logică sistemul industrial de astăzi. Triumful ei nu fusese doar un triumf asupra naturii, ci un triumf și asupra naturii și asupra aproapelui. Aceasta, trebuie să vă spun, era teoria la care ajunseseam în acel moment. Eu nu aveam un „cicerone” potrivit, după modelul cărților utopice. Explicația mea ar putea fi absolut greșită. Și totuși cred că este cea mai plauzibilă. Dar, chiar cu această presupunere, civilizația echilibrată la care s-a ajuns în cele din urmă trebuie că trecuse de culme și era acum căzută de mult în descompunere. Securitatea prea desăvârșită a Suprapământenilor îi dusesese la un proces lent de degenerescență, la o descreștere generală a taliei, a forței și a inteligenței. Aceasta puteam s-o văd limpede încă de pe acum. Ce se întâmplase cu Subpământinii încă nu bănuiam; dar, după cit văzusem la Morloci — acesta era, de fapt, numele care li se dădea acestor creatori — pot să-mi închipui că modificările tipului uman erau și mai profunde decât la Eloii, rasa frumoasă pe care o cunoscusem încă de la sosirea mea.

Atunci au început să mă chinuiască îndoielile. De ce îmi luaseră Morlocii Mașina Timpului? Căci eram sigur că ei o luaseră. De ce, dacă Eloii erau stăpîni, nu erau în stare să-mi restituie mașina? Și de ce le era o frică atît de teribilă de întuneric? Am încercat, după cum v-am mai spus, s-o întreb pe Weena despre această Lume Subterană, dar și de data aceasta am fost dezamăgit. Mai întîi n-a înțeles întrebările mele, apoi a refuzat să-mi răspundă. Se înfiora ca și cum acest subiect ar fi fost de nesuportat pentru ea. Și, cînd am silit-o, fiind poate puțin cam prea aspru, a izbucnit în

lacrimi. Au fost singurele lacrimi, în afară de ale mele, pe care le-am văzut vreodată în această Eră de Aur. Când am văzut-o plîngînd, am încetat să o mai tulbur cu întrebările mele despre Morloci, și n-am știut ce să mai fac pentru a risipi din ochii Weenei aceste semne de moștenire umană. Și, nu după mult, ea zîmbea și bătea din palme, în timp ce eu, solemn, aprindeam un chibrit.

IX. MORLOCII

S-ar putea să vi se pară ciudat, dar au trecut două zile pînă cînd să pot urmări această nouă cale, care se arăta a fi cea bună. Simțeam un fel de repulsie față de aceste trupuri palide. Aveau culoarea aproape albicioasă a viermilor și a animalelor pe care le vezi conservate în spirt într-un muzeu geologic. Erau scîrbos de reci la pipăit. Probabil că repulsia mea se datora în mare măsură influenței Eloilor, al căror dezgust față de Morloci începeam acum să-l înțeleg.

În noaptea următoare n-am putut dormi bine. Probabil că sănătatea îmi era zdruncinată. Eram copleșit de nedumerire și îndoială. O dată sau de două ori am avut o senzație de frică intensă, căreia nu puteam să-i găsesc nici un motiv precis. Îmi amintesc că m-am furisat fără zgomot în sala cea mare, unde omuleții dormeau în lumina lunii — în noaptea aceea Weena era printre ei — și m-am simțit liniștit de prezența lor. Chiar atunci mi-a venit în minte că în decurs de cîteva zile luna va trebui să treacă în ultimul ei pătrar, nopțile vor deveni întunecoase, iar aparițiile acestor neplăcute creaturi de dedesubt, acești lemurieni¹ albicioși, această nouă faună care o înlocuise pe cea veche, s-ar

¹ Lemurieni: specie de maimuțe inferioare. (n. t.)

putea să fie mai dese. Și, în aceste două zile, am încercat neconținut sentimentul de neliniște al omului care fuge din fața unei datorii inevitabile. Eram sigur că Mașina Timpului nu va putea fi regăsită decît pătrunzînd cu îndrăzneală în misterele lumii subterane. Și, totuși, nu puteam să înfrunt misterul. Ar fi fost cu totul altceva dacă aș fi avut cel puțin un tovarăș. Dar eram îngrozitor de singur și simplul gînd de a coborî în întunericul puțului mă înspăimînta. Nu știu dacă veți înțelege ceea ce simțeam, dar aveam mereu impresia că am spatele descoperit.

Poate că tocmai această neliniște, această nesiguranță mă mîna tot mai departe în expedițiile mele de explorare. Mergînd înspre sud-vest, către regiunea deluroasă care se numește acum Combe Wood, am observat, departe, în direcția Banstead-ului din zilele noastre, o vastă clădire verde, cu un stil diferit de tot ceea ce văzusem pînă atunci. Era mai mare decît cel mai uriaș dintre toate palatele sau ruinele pe care le cunoșteam, iar fațada avea un aspect oriental, cu luciul și nuanța verde-deschis, un fel de verde-albăstrui, a unui anumit tip de porțelan chinezesc. Această diferență de aspect mă făcea să mă gîndesc că avea și o destinație aparte și de aceea m-am gîndit să cercetez clădirea. Dar ziua era pe sfîrșite și eu ajunsesem să descopăr aceste locuri după un drum lung și obositor; așa că m-am hotărît să amîn cercetările pentru a doua zi, și m-am întors la afecțiunea călduroasă și la mîngîierile micuței Weena.

A doua zi, de dimineață, mi-am dat destul de bine seama că toată curiozitatea mea în privința Palatului de Porțelan Verde nu era decît o autoînșelare, care să-mi îngăduie să mai amîn cu încă o zi experiența de care mi-era de fapt frică. M-am hotărît să întreprind coborîrea fără să-mi mai pierd vremea și am pornit dis-de-dimineață către un puț de lîngă ruinele de granit și aluminium.

Mica Weena alerga alături de mine. Dansa, însoțindu-mă în drum spre puț, dar cînd m-a văzut aplecîndu-mă deasupra deschizăturii și privind în jos, a devenit extrem de tulburată. „Adio, micuță Weena“, i-am zis, sa-

rutînd-o; apoi, așezînd-o jos, am început să pipăi, pe deasupra parapetului, cîrligele de cățărare. O făceam cam în grabă, trebuie să recunosc, deoarece mi-era teamă că mă va părăsi curajul! La început, Weena m-a privit cu nedumerire. Apoi a scos un țipăt sfîșietor și, alergînd către mine, a început să mă tragă înapoi, cu mîinile ei mici. Cred că împotrivirea ei mi-a ațîțat hotărîrea de a continua. Am împins-o, poate puțin cam brutal, și, în clipa următoare mă aflam în gura puțului. I-am văzut fața îndurerată, deasupra parapetului, și i-am zîmbit, vrînd s-o liniștesc. Apoi a trebuit să privesc în jos, la cîrligele șubrede de care mă agățam.

Trebuia să cobor în galerie cam la vreo două sute de yarzi¹. Coborîrea se făcea cu ajutorul unor bare metalice care ieșeau din pereții laterali ai puțului, și, fiind adaptate nevoilor unor ființe mult mai mici și mai ușoare decît mine, în scurt timp coborîrea m-a obosit și mi-a înțepenit încheieturile. Și nu numai că m-a obosit! Una dintre bare s-a îndoit brusc sub greutatea mea, și aproape că m-am prăvălit în bezna de dedesubt. O clipă am rămas agățat cu o mîină, și după această experiență n-am mai îndrăznit să mă opresc pentru a mă odihni. Cu toate că brațele și spatele mă dureau cumplit, am continuat să mă cobor, cît puteam mai repede, în josul peretelui vertical. Aruncînd o privire în sus, am văzut deschizătura, un mic disc albastru, în mijlocul căruia sclipea o stea, în timp ce capul Weenei se vedea proiectat ca un punct rotund și negru. Duduitul mașinii, care se afla probabil dedesubt, deveni mai puternic și mai apăsător. Totul, în afară de micul disc de la gura puțului, era cufundat în beznă, și, cînd am privit din nou în sus, Weena dispăruse.

Mă simțeam extrem de rău. Mi-a trecut prin gînd să încerc să mă urc înapoi și să las în pace această lume subterană. Dar, chiar și atunci cînd rumegam acest gînd, continuam să cobor. În cele din urmă, cu o mare ușurare, am zărit, cam la jumătate de metru spre dreapta, în perete, o crăpătură îngustă. Făcîndu-mi vînt înăuntru, am constatat că era deschizătura unui îngust tunel ori-

¹ Un yard = 91 cm. (n. t.)

zontal, în care am reușit să mă așez jos și să mă odihnesc. Era și timpul. Brațele mă dureau, spatele îmi era înțepenit, și tot corpul îmi tremura, din cauza spaimii prelungite că mă voi prăbuși. Pe lângă acestea, întunericul de nepătruns avusese un efect deprimant asupra ochilor mei. Aerul vibra de duduital motoarelor care pompau aer în galerii.

Nu știu cât timp am stat așa. Am fost trezit de o mână moale care mă atingea pe față. Tresărind în întuneric, am pus mîna pe chibrituri și, aprinzînd unul în grabă, am văzut, retrăgîndu-se precipitat din fața luminii, trei creaturi albe, aduse din spate, asemănătoare cu aceea pe care o văzusem sus, printre ruine. Trăind într-un întuneric care mie mi se părea de nepătruns ochii lor erau anormal de mari și de sensibili, cum sînt pupilele peștilor din adîncuri, asemeni cărora reflectau lumina. Sînt sigur că ei puteau să mă vadă în acea completă obscuritate și nu păreau să se teamă de mine cînd nu eram în lumină. Dar, de îndată ce scăpăram un chibrit, ca să-i văd, fugeau în grabă, dispărînd în crăpături și tuneluri întunecoase, de unde ochii lor lucitori mă fixau într-un fel foarte ciudat.

Am încercat să-i strig, dar se pare că limba lor era diferită de cea a oamenilor de deasupra ; așa că eram nevoit să mă bizui numai pe propriile mele eforturi, și din nou m-a bătut gîndul să fug fără să mai cercetez nimic. Mi-am spus, însă : „Pentru asta te afli acum aici“, și, pipăindu-mi drumul de-a lungul tunelului, mi-am dat seama că zgomotul motoarelor creștea. Acum pereții erau mai depărtați de mine și am intrat într-un loc larg deschis. Aprinzînd încă un chibrit, am văzut că intrasem într-o vastă peșteră boltită, care se întindea într-o beznă completă dincolo de lumina chibritului. Imaginea care am avut-o în față a durat atît cît poate oricine să vadă în răstimpul cît arde un băț de chibrit.

Nu reținusem, prin urmare, decît o impresie vagă. Forme înalte, ca niște mașini mari, se ridicau din întuneric, și aruncau umbre negre și grotești, în care Morloci spectrali se ascundeau de lumină. Locul, trebuie să vă spun, era neaerisit și înăbușitor, și în aer plutea un miros slab de sînge proaspăt. Ceva mai jos de centrul

peșterii se afla o măsuță dintr-un metal alb, încărcată cu ceva care părea să fie mâncare. În orice caz, Morlocii erau carnivori! Chiar în acel moment, îmi amintesc că mă întrebam ce animal atît de mare le furnizase halca de carne roșie pe care o vedeam. Totul era foarte nelămurit: mirosul greu, formele mari și confuze, figurile scîrboase care pîndeau în umbră, așteptînd doar întunericul ca să se repeadă din nou spre mine! Apoi chibritul a ars pînă la capăt, mi-a fript degetele și a căzut jos, un punct roșu care se răsucea în întuneric.

Mai tîrziu, m-am gîndit cît de prost pregătît plecaseră la o astfel de experiență. Cînd am pornit cu Mașina Timpului aveam convingerea absurdă că oamenii viitorului vor fi infinit mai avansați decît noi, din toate punctele de vedere. Venisem fără arme, fără medicamente, fără provizii pentru fumat — cîteodată simțeam o cumplită nevoie de tutun! — și chiar fără destule chibrituri. Cel puțin dacă m-aș fi gîndit la un Kodak! Aș fi putut să fotografiez într-o clipă această imagine a Lumii Subterane și s-o examinez, apoi, pe îndelete. Pe cînd așa, ședeam acolo, doar cu armele și forțele cu care m-a înzestrat Natura — mîini, picioare și dinți; și cele patru chibrituri care mai îmi rămăseseră.

Îmi era teamă să mă avînt printre mașinile din întuneric, și abia la ultima licărire de flacără am descoperit că provizia mea de chibrituri se împutînase. Nu mi-a trecut niciodată prin minte, pînă în momentul acela, că trebuie să le economisesc, și consumasem aproape jumătate din cutie ca să-i uimesc pe Suprapămînteni, pentru care focul era o noutate. Acum, după cum spuneam, mai aveam numai patru bețe, și, în timp ce ședeam în întuneric, o mîină mi-a atîns brațul, degete moi au început să mă pipăie pe față și simțeam un miros neplăcut și specific. Mi se părea că aud în jurul meu respirația unei mulțimi din acele ființe groaznice. Am simțit cum cutia de chibrituri îmi este trasă ușor din mîină, și cum, în spatele meu, alte mîini mă trăgeau de haine. Senzația că sînt examinat de Morloci era nespus de neplăcută. Deodată, în bezna care mă înconjura, mi-am dat seama foarte limpede de totala mea ignoranță în privința felului lor de a gîndi și de a acționa. Am strigat la ei

cît am putut de tare. Au fugit speriați și apoi i-am putut simți cum se apropiau din nou de mine. S-au agățat de mine cu și mai multă îndrăzneală, șoptindu-și unii altora sunete ciudate. M-am scuturat cu putere, și am strigat din nou — cît mai aspru cu putință. De data aceasta nu s-au mai speriat în mod serios, și au scos un suncet, un fel de rîs ciudat, în timp ce se întorceau spre mine. Trebuie să mărturisesc că eram groaznic de înspăimîntat. M-am hotărît să mai aprind un chibrit și să mă salvez sub protecția flacării. Așa am și făcut, și, prelungindu-i arderea cu o bucată de hîrtie din buzunar, am reușit să mă retrag spre tunelul îngust. Dar abia am pătruns în el, cînd lumina mi s-a stins, și puteam să-i aud pe Morloci foșnind în întuneric ca vîntul prin frunze, și răpăind ca ploaia, în goana lor după mine.

Într-o clipă am fost apucat de mai multe mîini și nu era nici o îndoială că încercau să mă tragă îndărăt. Am aprins încă un chibrit, și l-am fluturat peste fețele lor orbite. Nici nu vă puteți închipui cît de greșos de neomeneschi arătau — aceste fețe palide, fără bărbie și acești ochi mari, cenușii-roșcați, fără pleoape! — în timp ce se holbau la mine orbiți și zăpăciți. Dar vă asigur că n-am stat să-i privesc! Am continuat să mă retrag și, cînd cel de-al doilea chibrit s-a terminat, l-am aprins pe al treilea. Arsese aproape de tot cînd am ajuns la deschizătura care dădea în galerie. M-am așezat pe margine, căci bătăile pompei celei mari de jos mă amețeau. Apoi am pipăit în lături, căutînd cîrligele din perete și, în timp ce bîjbîiam astfel, picioarele mi-au fost apucate de jos și am fost tras cu putere îndărăt. Am aprins ultimul meu chibrit... care s-a stins imediat. Dar acum aveam mîinile pe barele de cățărare și, dînd cu putere din picioare, m-am desprins din ghearele Morlocilor și am început să mă cațăr cu iuțeală, în timp ce ei stăteau uitîndu-se și zgîindu-se în sus la mine: toți, în afară de un singur ticălos care m-a urmărit cîtva timp și era cît pe-acî să-mi smulgă drept trofeu o gheată.

Ureșul mi s-a părut interminabil. Pe parcursul ultimelor douăzeci-treizeci de picioare m-a copleșit o greață de moarte. Cu multă greutate am reușit să mă mențin.

Ultimii metri au fost o luptă disperată împotriva leșinului. De cîteva ori capul a început să mi se învîrtească și am simțit toate senzațiile prăbușirii. Totuși, pînă la urmă, am reușit să ajung la gura puțului, și am ieșit dintre ruine, împleticindu-mă în lumina orbitoare a soarelui. Am căzut cu fața în jos. Chiar și pămîntul avea un miros plăcut și curat. Apoi îmi amintesc că Weena mă săruta pe mîini și pe urechi, și auzeam vocile Eloilor. Pentru un timp, am căzut în nesimțire.

X. CÎND A VENIT NOAPTEA

Acum, într-adevăr, se părea că sînt într-o situație mai proastă decît înainte. Pînă acum, în afară de noaptea de deznădejde pentru pierderea Mașinii Timpului, avusem o speranță care mă susținea, credeam că pînă la urmă mă voi putea salva. Dar speranța mi-a fost spulberată de aceste noi descoperiri. Pînă acum mă gîndeam că eram împiedicat doar de simplitatea copilărească a acestor oameni și de niște forțe necunoscute pe care nu aveam decît să le înțeleg pentru ca să le pot învinge; dar acum, în calitățile dezgustătoare ale Morlocilor apăruse un element cu totul nou — ceva inuman și dușmănos. Îi uram în mod instinctiv. La început, mă simțeam ca un om care a căzut într-un puț: mă preocupa numai puțul și posibilitatea de a scăpa din el. Acum mă simțeam ca un animal prins în căpcană, știind că dușmanul se va repezi în curînd asupra lui.

Poate că o să vă mirați aflînd care era dușmanul de care mă temeam. Era întunericul din răstimpul cît urma să fie lună nouă. Weena îmi vîrîse în cap această idee prin cîteva observații, la început de neînțeles, despre Noptile Negre. Acum nu-mi era prea greu să ghicesc ce însemnau viitoarele Nopti Negre. Luna era în declin: în fiecare noapte era un interval tot mai lung de întu-

neric. Acum înțelegeam aproape complet motivul pentru care micilor locuitori ai Lumii de Deasupra le era frică de întuneric. Mă întrebam, nedumerit, ce ticăloșie diabolică urmau să comită Morlocii în timpul cît era lună nouă. Eram aproape sigur, acum, că și cea de-a doua ipoteză a mea era complet greșită. Oamenii din Lumea de Deasupra poate că fuseseră cîndva o aristocrație favorizată, iar Morlocii servitorii lor mecanici ; dar această stare trecuse de mult. Cele două specii rezultate din evoluția omului tindeau să stabilească, sau poate chiar și stabiliseră între ele relații cu totul noi. Eloii, ca și regii carlovingieni, decăzuseră într-o stare de încîntătoare inutilitate. Ei încă mai posedau pămîntul, dar numai prin toleranță : deoarece Morlocii, subpămînteni de nenumărate generații, ajunseseră pînă la urmă să nu mai poată trăi pe suprafața însovită a pămîntului. Morlocii, am dedus eu, le confecționau hainele poate dintr-o veche obișnuință, și îi mențineau în necesitățile lor obișnuite. Făceau asta după cum un cal dă din picior deși stă pe loc, sau după cum unui om îi place să ucidă animale, ca sport : pentru că vechi și îndepărtate necesități au lăsat această amprentă asupra organismului. Dar, desigur, vechea ordine era în mare parte răsturnată. Nemesis se apropia în grabă de cei delicăți. Cu veacuri, cu mii de generații în urmă, omul izgonise pe fratele său om din confort și din lumina soarelui. Și acum acest frate se întorcea înapoi — schimbat ! Eloii începuseră să învețe din nou o veche lecție. Au făcut din nou cunoștință cu Frica. Și deodată mi-am adus aminte de hălțile de carne pe care le văzusem în lumea subterană. Era ciudat cum îmi plutea în minte : nu o imagine tulbure cum ar fi trebuit să fie, în șuvoiul meditațiilor mele, ci impunîndu-se aproape ca o întrebare venită din afară. Am încercat să-mi reamintesc forma acelor bucăți de carne. Aveam senzația vagă de ceva familiar, dar pe atunci n-am putut descoperi ce anume era.

Și, totuși, dacă omuleții aceia erau neajutorați în fața misterioasei lor Frici, eu eram altfel constituit. Veneam din era aceasta, a noastră, din zorii ce anunțau maturitatea rasei umane, cînd Frica nu ne mai paralizează

și misterul nu ne mai îngrozește. Eu, cel puțin, trebuia să mă apăr. Fără să-mi mai pierd vremea, m-am hotărât să-mi procur arme și să-mi caut o fortăreață unde să pot dormi. Avînd ca bază un astfel de refugiu, voi putea să înfrunt această lume stranie cu vechea mea încredere, pe care o pierdusem o clipă atunci cînd am înțeles căror creaturi eram expus noapte de noapte. Simțeam că n-am să mai pot dormi pînă cînd culcușul nu-mi va fi în siguranță. M-am înfiorat cu groază gîndindu-mă cum mă examinaseră, desigur, pînă atunci.

În timpul după amiezii am hoinărit de-a lungul văii Tamisei, dar n-am găsit nici un loc care să mi se pară inaccessibil. Toate clădirile și toți copacii păreau ușor de ajuns de către niște cățărători îndemînatici, cum erau Morlocii, dacă îi judecam după puțurile lor. Atunci mi-am adus aminte de turlele înalte al Palatului de Porțelan Verde și de netezimea lucioasă a zidurilor sale; seara, luînd-o pe Weena pe umăr, ca pe un copil, am urcat dealurile, către sud-vest. Distanța, socotisem eu, era de șapte sau opt mile, dar trebuie că de fapt erau aproape optsprezece. Prima dată văzusem palatul într-o după-amiază umedă, cînd distanțele par mult micșorate. În plus, tocul unuia din pantofii mei se desfăcuse și un cui mă rodea în talpă — erau niște pantofi vechi și confortabili pe care îi purtam prin casă — așa că acum schiopătam. Trecuse de mult de apusul soarelui cînd am ajuns să văd palatul, profilat pe galbenul palid al cerului.

Weena fusese nespus de încîntată cînd am luat-o pe umăr, dar, după cîtva timp, a cerut s-o las jos, și a început să alerge în jurul meu, repezindu-se din cînd în cînd și în dreapta și în stînga ca să culeagă flori, pe care mi le îndesa în buzunar. Buzunarele mele au nedumerit-o de la început pe Weena, dar pînă la urmă ea a ajuns la concluzia că erau un fel de vase excentrice pentru păstrarea florilor. Cel puțin în acest scop le folosea ea. Și asta îmi amintește !... Schimbîndu-mi haina am găsit..."

Exploratorul Timpului se opri, își vîrî mîinile în buzunar, și puse apoi pe măsută două flori veștejite, care

nu se deosebeau prea mult de nalbele mari, albe. Apoi își reluă povestirea.

Pe măsură ce liniștea serii se cobora peste fire, iar noi ne continuam drumul pe creasta dealului, către Wimbledon, Weena se simțea tot mai obosită și ar fi vrut să ne întoarcem la palatul de piatră cenușie. Dar eu, arătându-i turlele îndepărtate ale Palatului de Porțelan Verde, am încercat s-o fac să înțeleagă că acolo puteam găsi refugiu împotriva Fricii. Cunoașteți acea mare liniște care înainte de a cădea noaptea se așterne asupra tuturor lucrurilor? Chiar și briza se oprește printre copaci. Pentru mine, în această liniște a serii este întotdeauna un fel de aer de așteptare. Cerul era limpede, îndepărtat și curat, în afară de câteva dungi orizontale, jos de tot, la apus. Ei bine, în noaptea aceea așteptarea a căpătat culoarea temerilor mele. În această liniște care devenea tot mai întunecoasă, simțurile îmi păreau neobișnuit de ascuțite. Aveam impresia că puteam simți chiar și golurile de sub pământul pe care călcam: într-adevăr, aproape că puteam să-i văd prin pământ pe Morloci, în furnicarul lor, mișcând de colo pînă colo și așteptînd întunericul. În starea de nervozitate în care mă găseam, îmi închipuiam că vor considera invazia mea în vizuina lor drept o declarație de război. Dar de ce îmi luaseră Mașina Timpului?

Am mers astfel în tăcere, pînă cînd amurgul s-a transformat în noapte. Albastrul limpede al zării s-a șters, stelele au apărut una după alta. Pământul a devenit întunecat, și copacii negri. Weena era năpădită de teamă și oboseală. Am luat-o în brațe, i-am vorbit și am mîngîiat-o. Apoi, pe măsură ce întunericul se făcea tot mai adînc, și-a pus brațele în jurul gîtului meu și, închizînd ochii, și-a lipit strîns obrazul de umărul meu. Am coborît, pe un lung povîrniș, într-o vale, și acolo am dat, prin întuneric, peste un pîrîu. L-am trecut cu picioarele, și am urcat pe partea opusă a văii, pe lîngă câteva case de dormit, și pe lîngă o statuie — un faun, sau o figură asemănătoare, fără cap. Pe lîngă case erau pîlcuri de salcîmi. Pînă acum nu văzusem nici urmă de Morloci, dar era încă devreme și de abia de acum urmau ceasurile întunecoase dinainte de răsăritul lunii noi.

De pe vârful dealului următor am văzut o pădure deasă care se întindea mare și neagră în fața mea. Văzînd-o, am ezitat. Nu puteam să-i disting marginile, nici în dreapta, nici în stînga. Simțindu-mă obosit — mă dureau mai ales picioarele — am coborît-o cu grijă pe Weena de pe umăr, în timp ce m-am oprit și m-am așezat jos pe iarbă. Nu mai puteam vedea Palatul de Porțelan Verde, și nu mai eram sigur nici de direcția în care trebuia să merg. Am scrutat desîșul pădurii și m-am gîndit ce s-ar putea să ascundă în sînul ei. Desigur că, sub ramurile dese și încîlcite, nu se zăreau nici stelele. Chiar dacă nu mai exista pericolul de a fi pîndit de cineva — un pericol asupra căruia n-am vrut să-i las imaginației frîu liber — existau totuși rădăcinile și trunchiurile copacilor de care puteam să mă poticnesc și să mă lovesc. Eram și foarte obosit după emoțiile zilei; așa că m-am hotărît să nu mai continui drumul, ci să-mi petrec noaptea în poiana de pe deal.

Am fost fericit să constat că Weena dormea adînc. Am învelit-o cu grijă în haina mea și m-am așezat jos, lângă ea, așteptînd răsăritul lunii. Coasta dealului era liniștită și pustie, dar din bezna pădurii se auzeau din cînd în cînd mișcările unor ființe vii. Deasupra mea străluceau stelele, căci noaptea era foarte limpede. Privindu-le licărul, simțeam un fel de reconfortare prietenoasă. În orice caz, toate vechile constelații dispăruseră de pe cer: mișcarea aceea lentă, imperceptibilă, într-o sută de vieți omenesti, le readunase de mult în grupări necunoscute nouă. Doar Calea Laptelui părea că a rămas aceeași fișie zdrențuită de pulbere stelară, ca și odinioară. Spre sud (după cum socoteam eu) lucea o stea roșie, foarte luminoasă, nouă pentru mine: era mai minunată chiar decît verdele Sirius din zilele noastre. Și printre toate aceste puncte scînteietoare de lumină, o planetă strălucitoare lumina blînd și neclintit, ca fața unui vechi prieten.

Privind la aceste stele, grijile mele și greutatea vieții pămîntești se micșorară dintr-o dată. Mă gîndeam la distanța uriașă pînă la ele, și la impulsul încet, inevitabil, al mișcării lor, din trecutul necunoscut în viitorul necunoscut. Mă gîndeam la marele ciclu al mișcării de

precesiune¹ pe care o descrie polul pământului. Numai de patruzeci de ori s-a produs această liniștită revoluție în cursul tuturor anilor pe care îi traversasem. Și, în timpul acestor câteva revoluții, toată activitatea, toate tradițiile, organizațiile complexe, națiunile, limbile, literaturile, aspirațiile și chiar amintirea Omului așa cum îl cunoșteam cu fuseseră șterse din viață. În locul lor apăruseră și aceste ființe debile care își uitaseră înalta lor descendență, dar și creaturile albe pe care le ocoleam cu groază. Apoi m-am gândit la Frica cea Mare ce se instalase între cele două specii, și pentru prima dată, cu o bruscă înfiorare, mi-am dat seama de unde provenea carnea pe care o văzusem. Și, totuși, era prea groaznic! Am privit-o pe mica Weena, dormind lângă mine, cu fața ei palidă ca o stea, sub lumina stelelor, și am gonit pe dată acest gând.

În timpul acelei nopți lungi, mi-am ținut gândul cât am putut mai departe de Morloci, și m-am străduit să-mi trec vremea căutînd, în noul tablou al cerului, urme ale vechilor constelații. Cerul se menținea senin, cu excepția unui mic nor întunecat. Fără îndoială că am mai și ațipit. Apoi, pe măsură ce veghea mea devenea tot mai obositoare, cerul a început să pălească dinspre răsărit, ca reflexia unui foc incolor, și bătrîna lună s-a ivit, subțire, ascuțită și albă. Și, aproape imediat în urma ei, înhățînd-o și inundînd-o, veniră zorile, mai întii palide, apoi devenind tot mai roșii și mai puternice. Nici un Morloc nu s-a apropiat de noi. Într-adevăr, nu văzusem nici unul în noaptea aceea pe deal. Și, cu încrederea pe care ți-o dă lumina zilei, frica mi s-a părut aproape ne-cugetată. M-am sculat și am văzut că piciorul care șchio-pătase avea glezna umflată și călcîiul rănit; așa că m-am așezat iar jos, mi-am scos pantofii și i-am aruncat.

Am trezit-o pe Weena și am coborît în pădure, care acum nu mai era neagră și ostilă, ci verde și primitoare. Am găsit câteva fructe cu care să ne astîmpărăm foamea. Curînd ne-am întîlnit cu alți cîțiva Eloi, care rîdeau

¹ Mișcarea de precesiune (a echinocțiilor) : mișcare lentă a liniei de intersecție dintre planul eclipticei și planul ecuatorului sferei cerești, în care axa polilor pământului descrie un con în jurul unei axe perpendiculare pe planul eclipticei. (n. t.)

și dansau în soare, ca și cum noaptea nici nu ar fi existat pe lume. Și m-am gândit încă o dată la bucățile de carne pe care le văzusem! Acum eram sigur de proveniența lor și compăttimeam din toată inima acest ultim pîrîu ce mai rămăsese din marele fluvîu al omenirii. Cu siguranță că în vreo epocă din Trecutul Îndepărtat al declinului omenirii, Morlocii au suferit de foame. Poate că se hrăniseră cu șobolani și alte dihănii asemănătoare. Chiar și acum omul este mult mai puțin pretențios și exclusivist în privința hranei, decît a fost altădată — mult mai puțin decît orice maimuță. Prejudicata sa împotriva cărnii de om nu este un instinct adînc înrădăcinat. Și astfel, acești inumani fii ai omului... Am încercat să privesc lucrurile dintr-un punct de vedere științific. La urma urmei ei erau mai puțin umani și mai îndepărtați de noi decît strămoșii noștri canibali de acum trei sau patru mii de ani. Iar inteligența, care ar fi făcut din această stare de lucruri un adevărat chin, dispăruse. De ce trebuia să mă mai frămînt? Eloii erau tocmai buni pentru hrană, iar Morlocii îi păstrau și îi vîneau, ca pe niște furnici — probabil că aveau grijă să-i și hrănească. Și Weena dansa în preajma mea!

Am încercat să mă apăr de groaza ce mă cuprindea, privind toate acestea ca o severă pedeapsă a egoismului omenesc. Omul fusese mulțumit să trăiască în belșug și plăceri, pe socoteala trudei semenului său, își luase Necesitatea drept lozincă și scuză, și cu timpul Necesitatea se întorsese împotriva lui. Am încercat chiar un sentiment de dispreț, în genul lui Carlyle¹, față de această mizerabilă aristocrație în decădere. Dar acest fel de a gândi era insuportabil. Ori cît de gravă ar fi fost decăderea lor intelectuală, Eloii păstrasera prea mult din forma umană ca să nu-mi atragă simpatia, și să nu mă facă, vrînd-nevrînd, să înțeleg decăderea și Frica lor.

¹ Thomas Carlyle : istoric englez (1795—1881), creatorul unei teorii reacționare despre cultul eroilor, teorie care exclude rolul maselor din istorie. Carlyle credea într-o aristocrație a eroilor, nu în cea ereditară, și Wells se raliază numai disprețului față de cea din urmă. (n. t.)

În acele momente aveam o idee foarte imprecisă asupra drumului pe care trebuia să-l urmez. Primul lucru era să-mi asigur un loc sau un refugiu sigur, și să-mi făuresc, cum voi putea, arme de metal sau de piatră. Era o necesitate imediată. În al doilea rînd speram să-mi procur mijloace de făcut focul, astfel încît să am la îndemîna o torță, ca armă, căci nimic, după cîte știam, nu era mai eficace împotriva Morlocilor. Apoi, voiam să născocesc vreun dispozitiv cu ajutorul căruia să sfărîm ușile de bronz de sub Sfinxul Alb. Mă gîndeam la un fel de berbec. Aveam convingerea că, izbutind să trec dincolo de aceste uși și avînd cu ce să-mi luminez drumul, aș putea să descopăr Mașina Timpului, și să mă salvez. Nu puteam să-mi închipui că Morlocii erau atît de puternici ca s-o fi cărat prea departe. Mă hotărîsem s-o aduc eu mine, în vremea noastră, și pe Weena. Și, frămîntînd în gînd astfel de planuri, mi-am continuat drumul spre clădirea pe care o alesesem ca locuință.

XI. PALATUL DE PORȚELAN VERDE

Cînd ne-am apropiat, pe la amiază, Palatul de Porțelan Verde ne-a întîmpinat pustiu și ruinat. În ferestre rămăseseră doar rămășițe ciobite de geam, bucăți mari căzuseră din fațada verde, ramele metalice erau măci-nate de vreme. Palatul se înălța pe o pajiște înverzită, și, privind spre nord-vest, înainte de a intra, am fost surprins văzînd un estuar mare, poate chiar un fel de golf, pe locul unde cred că fuseseră cîndva Wands-worth și Battersea. M-am gîndit atunci — deși nu mi-am dus gîndul pînă la capăt — la soarta pe care o avu-seseră, sau o aveau — ființele vii din mare.

Materialul din care era construit palatul s-a dovedit a fi într-adevăr porțelan, și pe fațada lui am văzut o inscripție cu caractere necunoscute. M-am gîndit, cam

prăstește, că Weena m-ar putea ajuta s-o descifrez, dar mi-am dat seama că ei nu-i trecuse vreodată prin cap nici măcar ideea scrisului. Cred că ea îmi părea mai umană decât era de fapt doar pentru că afecțiunea ei era atât de umană.

În dosul marilor uși deschise și sparte am găsit, în loc de obișnuita sală, o galerie lungă, luminată de mai multe ferestre laterale. La prima vedere, amintea de un muzeu. Podeaua era acoperită cu plăci pline de praf, și un lung șir de obiecte de tot felul erau învelite în aceeași haină cenușie. Apoi am zărit, stînd straniu și stingher în mijlocul încăperii, ceva ce părea să fie partea de jos a unui schelet imens. Am recunoscut, după piciorul oblic, că era vreo creatură dispărută, în genul unui *Megatherium*¹. Teasta și oasele din partea superioară zăceau alături, în stratul gros de praf, și într-un loc, unde apa de ploaie se scursese printr-o crăpătură a tavanului, însăși scheletul era ros. Mai departe, în galerie, era așezat scheletul uriaș al unui Brontozaur. Ipoteza muzeului se confirma. Apropiindu-mă de un perete lateral, am găsit ceva ce părea să fie niște rafturi înclinate și, îndepărtînd pătura de praf, am dat peste cunoscute cutii de sticlă din vremurile noastre. Judecînd după starea de perfectă conservare a obiectelor dinăuntru, cutiile erau închise ermetic.

Ne aflam desigur, printre ruinele vreunui recent South Kensington!² În prima sală, se pare, era Secția Paleontologică, și trebuie că aici fusese o splendidă colecție de fosile, deși procesul inevitabil de descompunere, îndepărtat pentru un timp și care, prin dispariția bacteriilor și a ciupercilor, își pierduse nouăzeci și nouă la sută din vigoare, era acum, cu o extremă încetineală, dar și cu o extremă siguranță, din nou în acțiune asupra comorilor din muzeu. Ici și colo am găsit rare fosile, sparte în bucăți, sau înșirate pe fibre de trestie. În cîteva locuri casetele fuseseră luate cu totul — de către

¹ *Megatherium* : mamifer uriaș care a trăit în epoca terțiară și cuaternară în America. (n. t.)

² South Kensington : cartier londonez cu foarte multe muzee. Uneori, acest nume este atribuit muzeului „Victoria și Albert”, situat în același cartier. (n. t.)

Morloci, îmi închîpui. Locul era foarte liniștit. Praful gros ne înăbușea pașii. Weena, care rostogolise un arici de mare pe geamul înclinat al unei casete, s-a apropiat pe cînd priveam în jur, m-a luat de mîină în tăcere și a rămas lîngă mine.

La început am fost atît de surprins de acest antic monument al unei ere intelectuale, încît nu m-am gîndit la posibilitățile pe care mi le prezenta. Chiar și preocupările în legătură cu Mașina Timpului se retrăseseră din gîndul meu.

Judecînd după mărimea clădirii, acest Palat de Porțelan Verde conținea mult mai mult decît o galerie de Paleontologie ; poate că avea și galerii de istorie ; s-ar putea să aibă chiar și o bibliotecă ! Pentru mine, cel puțin în împrejurările în care mă aflam, acestea ar fi fost mult mai interesante decît spectacolul vechii geologii în decădere. Cercetînd în continuare, am găsit încă o galerie scurtă care o străbătea transversal pe prima. Părea dedicată mineralelor și descoperirea unui bloc de sulf m-a făcut să mă gîndesc la praful de pușcă. Dar n-am putut găsi salpetru ; de fapt, n-am găsit nici un fel de nitrați. Dispăruseră, fără îndoială, cu veacuri în urmă. Și totuși, sulful mă preocupa și mi-a trezit sumedenie de gînduri. Cît despre restul galeriei, deși, în general, obiectele de acolo erau cele mai bine conservate din cîte îmi lăsisem, nu mă prea interesa. Nu sînt specialist în mineralogie, așa că am coborît către o aripă foarte ruinată, mergînd paralel cu prima sală. Se pare că această secție fusese destinată istoriei naturale, dar totul devenise de multă vreme de nerecunoscut. Cîteva rămășițe zbîrcite și înnegrite din ceea ce fuseseră cîndva niște animale împăiate, vase în care zăceau mumii uscate, care avuseseră cîndva viață, un praf negricios de plante moarte : asta era tot !

Îmi părea rău, pentru că aș fi fost bucuros să pot urmări minuțioasele reajustări prin care se ajunsese la cucerirea naturii vii. Apoi, am ajuns într-o galerie de proporții pur și simplu colosale, dar neobișnuit de prost luminată, avînd podeaua puțin înclinată din capătul pe unde am intrat. Din loc în loc atîrnau din tavan globuri albe — multe din ele crăpate și sparte — care sugerau

că inițial clădirea fusese iluminată artificial. Aici eram mai în elementul meu, căci pretutindeni se înălțau siluete imense ale unor mașini, roase adânc de vreme și multe dintre ele distruse de tot. Cîteva rămăseseră însă, aproape complete. Știți că am o oarecare slăbiciune pentru mecanisme, și eram înclinat să mai zăbovesc, cu atît mai mult cu cît cea mai mare parte dintre ele mă interesau, ca niște enigme, și nu puteam să mă lansez decît în vagi presupuneri asupra destinației lor. Mă gîndeam că, dacă aș putea să le rezolv taina, m-aș afla în posesia unor forțe care poate mi-ar fi fost de folos împotriva Morlocilor.

Brusc, Weena a venit foarte aproape de mine. Atît de brusc, încît m-a speriat. Dacă n-ar fi fost ea, cred că n-aș fi observat că podeaua galeriei era înclinată¹. Capătul la care ajunsesem era chiar deasupra solului, și era luminat de niște ferestre rare, ca niște crăpături. Pe măsură ce coboram, solul trecea peste nivelul ferestrelor, pînă cînd în fața fiecăreia rămînea un fel de puț, ca la subsolurile caselor din Londra, avînd doar o linie îngustă de lumină la capătul de sus. Am continuat să merg încet, privind nedumerit mașinile și eram prea atent la ele ca să observ micșorarea treptată a luminii, pînă cînd teama crescîndă a Weenei mi-a atras atenția. Atunci am văzut că galeria se cufunda în cele din urmă într-un întuneric complet. Am ezitat o clipă și, privind în jurul meu, am văzut că praful era mai puțin abundent și suprafața lui mai puțin netedă. Mai departe, spre întuneric, covorul de praf părea să fie întrerupt de urme mici și înguste de pași. Văzînd aceasta, mi-a revenit senzația prezenței imediate a Morlocilor. Simțeam că îmi pierd vremea cu această cercetare academică a mașinăriilor. Mi-am adus aminte că după-amiaza era înaintată și că încă nu găsisem nici o armă, nici un refugiu, nici un mijloc de a face focul. Și, apoi, jos, în bezna îndepărtată a galeriei, am auzit un zgomot caracteristic de pași, și aceleași sunete ciudate pe care le auzisem în puț.

¹ S-ar putea, desigur, ca podeaua să nu fi fost înclinată, ci ca muzeul să fi fost clădit pe coasta dealului. (Nota lui H. G. W.)

Am luat-o pe Weena de mână. Apoi, venindu-mi deodată o idee, am lăsat-o și m-am îndreptat către o mașină din care ieșea un miner asemănător celor de la maeazuri. Urcându-mă pe postament și apucând minerul cu amândouă mâinile, am tras de el cu toată puterea într-o parte. Deodată Weena, părăsită în mijlocul sălii, a început să scîncească. Socotisem destul de bine tăria drugului, căci după un efort de un minut a plesnit, și am ajuns-o pe Weena din urmă, ținând în mână o măciucă mai mult decît suficientă, socoteam eu, pentru teasta oricărui Morloc pe care l-aș fi întîlnit. Și doream din toată inima să ucid cîtiva Morloci! Veți gîndi, poate, că dorința de a-ți ucide proprii urmași este cît se poate de inumană. Dar era imposibil, într-un fel, să vezi ceva omenesc la aceste ființe. Numai teama de a o lăsa singură pe Weena, și convingerea că dacă începeam să-mi potolesc setea de a ucide, Mașina Timpului ar putea avea de suferit, m-au oprit de a mă duce de îndată în galerie și de a ucide brutele pe care le auzeam.

Ei bine, cu măciuca într-o mână și ținînd pe Weena cu cealaltă, am ieșit din această galerie și am intrat într-o altă, mai mare, care la prima vedere îmi amintea de o capelă militară împodobită cu drapele zdrențuite. Apoi am recunoscut zdrențele brune și înnegrite care erau atîrnate pe pereți ca fiind rămășițele unor cărți putrezite. De mult se făcuseră fărîme, și orice urmă de tipar dispăruse de pe ele. Doar ici și colo se mai vedeau coperti îndoite și închizătoare de metal, rupte, care spuneau destul de mult. Dacă aș fi fost un om de litere, poate că aș fi făcut reflecții morale asupra inutilității oricărei ambiții. Dar așa, lucrul care m-a izbit cel mai mult a fost viziunea unei uriașe risipe de muncă, căreia îi stătea mărturie această imensitate sumbră de hîrtie putrezită. Trebuie să mărturisesc că atunci m-am gîndit mai ales la „Philosophical Transaction”¹ și la cele șaptesprezece lucrări asupra opticii, scrise de mine.

¹ Cunoscută publicație, fondată în 1665, și care apare și astăzi. Se ocupă de cercetări fizico-matematice și din domeniul științelor naturii. (n. t.)

Apoi, urcînd pe o scară largă, am ajuns la ceea ce trebuie că fusese cîndva o galerie de chimie tehnică. Aveam mari speranțe să fac aici descoperiri folositoare. În afară de un capăt unde tavanul se prăbușise, această galerie era bine păstrată. Am căutat nerăbdător pe la fiecare casetă care nu era spartă. Și în cele din urmă, într-una din casetele închise ermetic, am găsit o cutie de chibrituri. Cu multă nerăbdare le-am încercat. Erau în perfectă stare. Nu erau nici măcar umede. M-am întors spre Weena. „Să dansăm“, i-am strigat în propria ei limbă. Căci acum aveam o adevărată armă împotriva creaturilor oribile de care mă temeam. Și astfel, în acest muzeu părăsit, pe covorul gros și moale de praf, spre imensa plăcere a Weenei, am executat un fel de dans combinat, fluierînd cît puteam mai vesel cîntecul *The Land of the Leal*¹. În parte, dansul era un modest cancan, în parte un step, în parte un dans al poalelor (în măsura în care redîngota îmi permitea), și în parte era un dans original. Căci, după cum știți, sînt inventiv din fire.

Și acum mă gîndesc cît de ciudat, și cît de fericit fusese pentru mine faptul că această cutie de chibrituri a putut să scape, ani nenumărați, de stricăciunea trecerii timpului. Și tot atît de neașteptat a fost faptul că am găsit și o substanță la care nici nu mă gîndisem, și anume camfor. Am găsit-o într-un vas sigilat, care din întîmplare, cred, fusese închis într-adevăr ermetic. Am crezut mai întîi că este ceară de parafină și prin urmare am spart vasul. Dar mirosul de camfor era prea pătrunzător. În descompunerea universală, această substanță volatilă se întîmplase să supraviețuiască, poate de-a lungul a mii de secole. Îmi amintea de o pictură în sepia pe care o văzusem cîndva, executată cu cerneala unei Belemnite² fosile care trebuie că pierise și se fosilizase cu milioane de ani în urmă. Eram pe punctul să arunc camforul, dar mi-am adus aminte că era inflamabil și că ardea cu o flacără vie — era, de fapt, o lumînare excelentă — așa că l-am băgat în buzunar. În orice caz,

¹ Țara celor Drepti (n. t.)

² Belemnite : un soi de moluște cefalopode fosile (n. t.)

n-am găsit nici un fel de explozibil, nici vreun alt mijloc pentru a dărâma ușile de bronz. Pînă acum, drugul meu de fier era lucrul cel mai de preț peste care dădusem. Cu toate acestea am părăsit galeria foarte mulțumit.

Nu pot să vă povestesc tot ce s-a întîmplat în acea lungă după-amiază. Mi-ar cere un mare efort de memorie să-mi amintesc cercetările mele, în ordinea cuvenită. Îmi aduc aminte de o galerie lungă de rafturi pline de arme ruginite, și cum am ezitat între drugul meu și o toporișcă sau o sabie. În orice caz, nu puteam duce două arme deodată, și bara mea de fier promitea să fie mai bună, împotriva ușilor de bronz. Erau numeroase puști, pistoale și carabine. Cele mai multe erau transformate în mase de rugină, dar multe erau dintr-un metal nou, și arătau a fi încă solide. Dar orice fusese cîndva cartuș sau pulbere se transformase în praf. Un colț al galeriei era înnegrit și spart: probabil, gîndeam eu, din cauza vreunei explozii printre exponate. În alt loc era o vastă colecție de idoli — polinezieni, mexicani, greci, fenicieni, din toate țările pămîntului. Și aici, cedînd unui impuls irezistibil, mi-am scris numele pe nasul unui monstru, sculptat în steatită¹, din America de Sud, care mi-a atras atenția în mod deosebit.

Pe măsură ce se lăsa seara, interesul meu slăbea. Am trecut din galerie în galerie, toate prăfuite, tăcute, adesea ruinate, cu exponatele devenite uneori simple grămezi de rugină și cărbuni, alteori păstrate ceva mai bine. Într-un loc, m-am trezit lîngă modelul unei mine de tablă, și apoi, printr-un simplu accident am descoperit, într-o casetă ermetică, două cartușe de dinamită! Am strigat „Evrika“, și am spart bucuros caseta. Apoi m-a cuprins o îndoială. Am ezitat. Alegînd o mică galerie lăturalnică, am făcut o încercare. Niciodată n-am simțit o dezamăgire atît de mare ca atunci cînd am așteptat timp de cinci, zece, cincisprezece minute, o explozie care nu s-a mai produs. Desigur, cartușele de dinamită nu erau decît de model, cum trebuia să și presupun după aspectul lor. Sînt convins că, dacă n-ar fi fost așa, aș fi

¹ Steatită : rocă moale, silicat natural de magneziu. (n. t.)

alergat fără răgaz și aș fi aruncat în aer, în neființă, și Sfinxul și ușile de bronz, dar și (după cum s-a dovedit) șansele mele de a regăsi Mașina Timpului.

Cred că îndată după asta am ajuns la o curte mică, deschisă, în interiorul palatului. Era acoperită cu iarbă și avea trei pomi fructiferi. Așa că ne-am odihnit și ne-am răcorit. Către apusul soarelui am început să mă gândesc la situația noastră. Noaptea se furișa deasupra și ascunzișul meu inaccesibil încă nu era de găsit. Dar asta mă tulbura acum foarte puțin. Aveam în posesia mea un lucru care era, poate, cea mai bună armă de apărare împotriva Morlocilor — aveam chibrituri! De asemenea aveam în buzunar camforul, dacă ar fi fost nevoie de o flacără mai strălucitoare. Mă gândeam că nu puteam face altceva mai bun decât să ne petrecem noaptea în aer liber, protejați de un foc. Dimineata urma să-mi caut Mașina Timpului. În acest scop nu aveam deocamdată decât măciuca mea de fier. Dar, știind mai multe lucruri, îmi făcusem o altă părere în privința ușilor de bronz. Până acum, mă abținusem să le forțez, mai ales din cauza necunoscutului care se ascundea în dosul lor. Niciodată nu mi-au făcut impresia că ar fi prea puternice, și speram că drugul meu de fier nu era tocmai nepotrivit pentru această treabă.

XII. ÎN BEZNĂ

Am ieșit din palat în timp ce soarele încă nu dispăruse cu totul sub linia orizontului. Eram hotărât să ajung a doua zi dis-de-dimineată la Sfinxul Alb, și mi-am propus să înaintăm, înainte de a se întuneca, prin pădurea care îmi împiedicase drumul data trecută. Planul meu era să mergem cât mai departe în cursul nopții și, apoi, făcând un foc, să dormim apărați de flăcările lui. Am

eules deci, în timp ce mergeam, toate crengile și iarba uscată din drumul nostru și pînă la urmă aveam brațele pline de uscături. Încărcat astfel, înaintarea noastră era mai înceată decît prevăzusem, și pe lîngă aceasta Weena era obosită. Începusem și eu, de asemenea, să simt nevoia somnului ; așa că înainte ca noi să ajungem în pădure, se lăsase noaptea de-a binelea. Pe dealul acoperit cu arbuști, de la marginea pădurii, Weena ar fi vrut să se oprească, temîndu-se de întunericul din fața noastră ; dar un presentiment ciudat, ca o înștiințare a unei nenorociri care ne amenința, m-a dus înainte. Nu dormisem de o noapte și două zile, și eram înfrigurat și nervos. Simțeam cum somnul venea asupra mea, și Morlocii o dată cu el.

În timp ce șovăiam, am zărit, nelămurit, printre tufișurile negre din spatele nostru, trei forme ghemuite. Peste tot în jurul nostru era numai lăstăriș și iarbă înaltă, și nu mă simțeam în siguranță față de vecinătatea lor vicleană. Pădurea, calculasem eu, avea ceva mai puțin de-o milă lățime. Dacă am putea să trecem prin ea pînă la coasta goală a dealului, acolo, credeam, era un loc foarte sigur pentru odihnă : m-am gîndit că voi izbuti să-mi luminez drumul prin pădure cu chibriturile și cu camforul. Și, totuși, era limpede că, dacă voiam să-mi luminez drumul cu chibrituri, trebuia să abandonez lemnele de foc : și cam fără voie, le-am lăsat jos. Și-atunci mi-a venit ideea că aprinzîndu-le i-aș ului pe prietenii noștri din spate. Urma să descopăr, nu peste mult, nebunia atroce a acestui procedeu, dar eu nu m-am gîndit decît că era un mod ingenios de a ne acoperi retragerea.

Nu știu dacă v-ați gîndit vreodată ce lucru rar trebuie să fie focul în absența omului, și într-o climă temperată. Căldura soarelui este rareori destul de puternică pentru a aprinde arborii, chiar dacă este concentrată de picăturile de rouă, cum se întîmplă cîteodată în regiunile tropicale. Trăsnetul poate crăpa și innegri copacii, dar rareori dă naștere unor incendii. Vegetația putrezită poate uneori să ardă înfundat din cauza căldurii ei de fermenta-

tație, dar rareori este cuprinsă de flăcări. În decăderea de acum, de asemenea, arta de a face focul fusese uitată pe pământ. Limbile roșii care se ridicau din grămada mea de lemne erau un lucru cu totul nou și ciudat pentru Weena.

Voia să alerge printre flăcări și să se joace cu ele. Cred că s-ar fi aruncat în foc dacă n-aș fi reținut-o. Am luat-o pe sus, și, în ciuda împotrivirii ei, m-am cufundat cu curaj drept înainte prin pădure. O bucată de drum, drumul mi-a fost luminat de lumina focului. Uitându-mă înapoi am putut vedea, printre trunchiurile dese de copaci, că flacăra se întinsese de la grămada mea de vreascuri la câteva tufișuri alăturate, și o linie șerpuită de foc se târa prin iarba de pe deal. Am râs văzînd aceasta, și m-am întors din nou spre copacii întunecați din fața mea. Era foarte întuneric și Weena s-a agățat de mine cu putere, dar, pe măsură ce ochii mi s-au obișnuit cu întunericul, era încă destulă lumină ca să mă feresc de trunchiurile copacilor. Deasupra noastră era întuneric complet, afară de cîte un petec de cer albastru și îndepărtat, strălucind din cînd în cînd în înălțime. N-am aprins nici un chibrit, pentru că nu aveam nici o mîna liberă. Pe brațul stîng o duceam pe micuța Weena, iar în mîna dreaptă țineam drugul de fier.

Cîtva timp n-am auzit nimic altceva decît trosnetul vreascurilor de sub picioarele mele, foșnetul ușor al brizei pe deasupra, propria mea respirație și bătaia pulsului. Atunci mi s-a părut că aud un zgomot de pași în jurul meu. Am lungit pasul cu înverșunare. Zgomotul de pași s-a făcut tot mai deslușit, și apoi am auzit acele sunete și glasuri ciudate pe care le auzisem sub pământ. Erau, desigur, mai mulți Morloci, și se apropiau de mine. Într-adevăr, în clipa următoare am simțit ceva pe braț, apoi cum mă trăgea cineva de haină. Weena s-a înfiorat puternic și a rămas nemișcată.

Era timpul să aprind un chibrit. Dar, ca să-l scot, a trebuit s-o las jos pe Weena. Așa am și făcut și, în timp ce mă scotoceam prin buzunar, a început, pe întuneric, o luptă în jurul genunchilor mei, într-o tăcere desăvîrșită din partea Weenei, învăluită în același murmur ca-

racteristic al Morlocilor. Mîini mici și moi mi se cățarau pe haine și pe spate, atingîndu-mă chiar și pe gît. Apoi chibritul s-a aprins sfîrîind. L-am ținut în sus, strălucitor și am văzut spinările albe ale Morlocilor alergînd printre copaci. Am luat în grabă un bulgăre de camfor din buzunar și m-am pregătît să-l aprind de îndată ce chibritul se va consuma. Apoi am privit la Weena. Zăcea pe jos, agățată de picioarele mele, complet nemișcată, cu fața la pămînt. Pătruns de o teamă bruscă, m-am aplecat spre ea. Părea că abia mai respiră. Am aprins bucata de camfor și am aruncat-o pe pămînt, și, în timp ce pocnea și strălucea și gonia Morlocii și umbrele, am îngenunchiat și am ridicat-o pe Weena de jos. Toată pădurea era plină de mișcarea și murmurul unei mari mulțimi!

Se părea că Weena leșinase. Am pus-o cu grijă pe umăr și m-am ridicat să-mi continui drumul, și atunci mi-am dat seama de un lucru îngrozitor. Aprinzînd chibriturile, lăsînd-o și ridicînd-o pe Weena, m-am răsucit în jur de mai multe ori, și nu mai aveam nici cea mai slabă idee asupra direcției pe care trebuia să merg. Tot ce știam era că parcă mă îndreptam din nou spre Palatul de Porțelan Verde. M-a trecut o sudoare rece. Trebuia să hotărăsc repede ce am de făcut. M-am hotărît să aprind un foc și să ne așezăm tabăra acolo unde ne aflam. Am rezemat-o pe Weena, încă nemișcată, jos, pe un trunchi acoperit de iarbă și, în mare grabă, în timp ce prima bucată de camfor se consuma, am început să adun bețe și frunze. Din loc în loc, din întunericul din jurul meu, ochii Morlocilor străluceau ca niște rubine.

Camforul a licărit și s-a stins. Am aprins un chibrit, și în acest timp două forme albe, care se apropiaseră de Weena, au fugit în grabă. Una dintre ele era atît de orbită de lumină, încît a dat drept peste mine și i-am simțit oasele trosnind sub lovitura pumnului meu. A scos un urlet de groază, s-a împleticit puțin și a căzut jos. Am mai aprins o bucată de camfor și am continuat să-mi pregătesc focul. Mi-am dat seama cît de uscat era frunzișul de deasupra mea, căci, de cînd venisem cu

Mașina Timpului, cam de o săptămână, nu căzuse nici o ploaie. Așa că, în loc să mă aplec printre copaci după crengi uscate, am început să săr și să trag în jos ramurile. În curînd aveam un foc cu fum înecăcios, făcut din lemne verzi și bețe uscate, așa că puteam să-mi economisesc camforul. M-am tras spre locul unde rămăsese Weena, lîngă măciuca mea de fier. Am încercat tot ce știam pentru a o readuce la viață, dar ea zăcea ca moartă. N-am putut nici măcar să-mi dau seama dacă mai respira sau nu.

Acum, fumul focului mă învăluia și mă moleșea. Pe lîngă aceasta și vaporii de camfor pluteau în aer. Focul nu mai avea nevoie să fie alimentat timp de vreo oră. Mă simțeam foarte obosit după efortul făcut și m-am așezat jos. Pădurea era plină, de asemenea, de un murmur adormitor pe care nu-l puteam înțelege. Mi s-a părut doar că mi-a căzut capul în piept și atunci am deschis ochii. Totul era în întuneric și Morlocii își plimbau mîinile pe mine. Scuturîndu-mă de degetele lor agățătoare, am căutat grăbit în buzunar cutia de chibrituri, și — cutia dispăruse ! Apoi Morlocii au tăbărît din nou asupra mea. Într-o clipă mi-am dat seama ce se petre-cuse. Adormisem și focul se stinsese, și, acum, o amărăciune de moarte mă năpădi. Pădurea era plină de mirosul lemnelor arse. Am fost apucat de gît, de pâr, de brațe și trîntit jos. Simțeam cu o groază de nedescris toate aceste creaturi moi, îngrămădite în întuneric deasupra mea. Mă simțeam ca și cum aș fi fost prins într-o monstruoasă pînză de paianjen. Eram copleșit, și m-am prăbușit. Am simțit niște dinți mici înfingîndu-mi-se în gîtlej. M-am rostogolit și am dat cu mîna peste drugul meu de fier. Asta mi-a dat putere. Am făcut o sforțare să mă scol, scuturînd de pe mine șobolanii ome-nești, și, ținînd strîns drugul, am lovit într-acolo unde socoteam că trebuie să fie fețele lor. Simțeam din plin carnea și oasele cedînd sub loviturile mele, și, pentru moment, eram liber.

M-a cuprins acea exaltare ciudată care se pare că însoțește adesea o luptă grea. Știam că atît eu cît și Weena eram pierduți, dar eram hotărît să-i fac pe Mor-

Locii să-și plătească scump hrana. Mi-am lipit spatele de un copac, învîrtind drugul de fier în fața mea. Întreaga pădure era plină de mișcare și de strigătele lor. A trecut un minut. Vocile lor păreau din ce în ce mai excitate și mișcările lor deveneau mai repezi. Și totuși, nici unul nu se apropia. Sedeam privind în întuneric. Apoi deodată mi-a revenit speranța. Dar dacă Morlocilor le era frică? Și chiar în clipa aceea s-a produs un fapt curios. Întunericul părea că devine luminos. Am început să disting foarte nedeslușit Morlocii în jurul meu — tremurau doborîți la picioarele mele — apoi am recunoscut, cu surprindere și nevenindu-mi a crede ochilor, că toți ceilalți alergau. Într-un puhoi neîncetat, drept înaintea în pădure. Spinările lor nu mai păreau albe, ci roșii. În timp ce îi priveam cu gura căscată, o mică scînteie a plutit de-a curmezișul unui petec de cer înstelat, printre ramuri, și a dispărut. Și atunci am înțeles mirosul de lemn ars, murmurul somnoros care acum creștea într-un vuiet puternic, lumina roșie și fuga Morlocilor.

Ieșind de după copacul lîngă care mă adăposteam și privind îndărăt, am văzut, printre trunchiurile negre ale copacilor apropiați, flăcările pădurii cuprinse de foc. Era primul foc pe care-l aprinsesem și care venea acum după mine. Am căutat-o pe Weena, dar nu mai era nicăieri. Sfîrșitul și trosnetul din spatele meu, pocnetul exploziv pe care-l făcea fiecare copac cuprins de flăcări nu-mi lăsau mult timp de gîndire. Ținînd strîns drugul de fier, m-am luat după Morloci. Era o urmărire strînsă. O dată, flăcările au izbucnit atît de iute în dreapta mea, în timp ce fugeam, încît m-au înconjurat și am fost nevoit să fug spre stînga. Dar, în cele din urmă, am ieșit într-un mic luminiș, și în aceeași clipă un Morloc a dat peste mine, m-a ocolit și s-a năpustit de-a dreptul în flăcări!

Și-atunci mi-a fost dat să văd lucrul cel mai ciudat și mai oribil, cred, din toate cîte am văzut în acea epocă a viitorului. Tot spațiul din jur era luminat ca ziua de lumina focului. În centru era o movilă în vîrfurile căreia fumega un păducel pîrjolit. Dincolo de moviliță era un alt braț al pădurii aprinse, și limbile galbene care se

înălțau din copaci se răsuceau, încercuind complet spațiul cu un zid de flăcări. Pe povârniș erau vreo treizeci sau patruzeci de Morloci, orbiți de lumină și căldură, bijbând încoace și-n colo, dînd unii peste alții în zăpăceala care-i cuprinsese. La început nu mi-am dat seama că erau orbiți și loveam furios în ei, cu drugul, de cîte ori se apropiau de mine, într-o frică disperată, omorînd unul și schilodind alți cîtiva. Dar cînd am văzut gesturile unuia dintre ei, orbecăind pe sub păducel și îndreptîndu-se spre marea flăcărilor roșii, cînd le-am auzit gemetele, m-am convins că sînt total neputincioși și nenorociți în bătaia luminii, așa că nu i-am mai lovit.

Și, totuși, din cînd în cînd, cîte unul se repezea drept spre mine, și asta mă făcea să mă dau repede la o parte din drumul lui, tremurînd tot de groază. La un moment dat, flăcările s-au mai potolit și mi-a fost teamă că acele creaturi ticăloase vor putea din nou să mă vadă. M-am gîndit chiar să le-o iau înainte și să încep eu lupta, omorînd cîtiva dintre ei; dar focul a izbuenit cu o nouă putere, și am rămas locului. Am umblat printre ei, de-a lungul dealului, ocolindu-i, căutînd vreo urmă a Weenei. Dar Weena nu mai era nicăieri.

În cele din urmă m-am așezat jos, pe vîrful movilei, privind strania și neverosimila vecinătate a ființelor orbite care dibuiau în toate părțile, chemîndu-se între ele cu sunete neînțelese, atunci cînd lumina focului cădea asupra lor. Trîmbe răsucite de fum se ridicau spre cer, și prin cîte o spărtură a acestor perdele roșii scilipeau stelele îndepărtate, ca și cum ar fi aparținut altui univers. Doi sau trei Morloci au dat, buimăciți, peste mine, și eu i-am îndepărtat cu lovituri de pumni, tremurînd în timp ce-i loveam.

Am fost convins, cea mai mare parte a nopții, că totul era un coșmar. M-am mușcat și am țipat, într-o sălbatică dorință de a mă trezi. Am izbit pămîntul cu mîinile, m-am ridicat și m-am așezat iar jos, am rătăcit de colo pînă colo, și iar m-am așezat jos. Apoi am început să mă frec la ochi și să-l rog pe Dumnezeu să mă trezească

din coșmar. De trei ori am văzut cum niște Morloci își lăsau capul în jos, într-un fel de agonie, și se aruncau în desişul flăcărilor. Dar, în cele din urmă, deasupra focului roșu care se mai potolise, deasupra valurilor negre de fum și a cioturilor de copaci, albite de cenușă și înnegrite de fum, deasupra acestor ființe fantomatice, al căror număr se tot înapușina, s-a revărsat lumina albă a zilei.

Am căutat din nou, dar n-am găsit nici o urmă a Weenei. Era evident că Morlocii lăsaseră micul ei trup în pădure. Nici nu pot să vă spun cât de mult mă ușura gândul că scăpase astfel de soarta îngrozitoare căreia îi era hărăzită. Când m-am gândit la aceasta, era cât pe-acți să încep un masacru al nevolnicilor spurcăciuni din jurul meu, dar m-am abținut. Movila, v-am mai spus, era ca un fel de insulă în pădure. De pe vârful ei puteam acum să disting, printr-un nor de fum, Palatul de Porțelan Verde și astfel am putut să-mi dau seama de direcția în care se găsea Sfînxul Alb. Și astfel, lăsîndu-i pe acești blestemați să alerge mai departe de colo-colo, gemînd, în timp ce în jur se lumina tot mai de ziuă, mi-am înfășurat cu iarbă tălpile picioarelor și, prin cenușă fumegîndă și printre cioturile de copaci în care jăratecul încă mai mocnea, am pornit, schiopătînd, către ascunzătoarea Mașinii Timpului. Mergeam încet, căci eram aproape stors de oboseală și pe deasupra mai și schiopătam. Mă stăpînea o durere cumplită pentru moartea oribilă a micuței Weena, a cărei nenorocire mă copleșea. Acum, în această veche odaie familiară, mi se pare că încerc mai curînd tristețea dintr-un vis, decît o pierdere reală. Dar, în dimineața aceea, mă simțeam din nou absolut singur — teribil de singur. Mi-am reamintit de casa mea, de căminul acesta, de unii dintre voi, și, o dată cu aceste imagini, m-a năpădit un dor dureros.

În timp ce mergeam prin cenușă fumegîndă, sub cerul strălucitor al dimineții, am făcut o descoperire. În buzunarul de la pantalon mai erau cîteva chibrituri vîrsate. Cutia se sparsese în buzunar, probabil, înainte de a o pierde.

Cam pe la opt sau nouă dimineața am ajuns la scaunul de metal galben de pe care privisem împrejurimile, în seara sosirii mele. M-am gândit la concluziile pripite la care ajunseseam în seara aceea și n-am putut să nu rîd amar de încrederea mea. Aici era aceeași priveliște minunată, aceeași verdeată abundentă, aceleași palate splendide și ruine mărețe, același fluviu argintiu curgînd printre maluri mînoase. Veșmintele vesele ale delicaților omuleți se mișcau de colo pînă colo printre copaci. Unii se scăldau exact în locul unde o salvasem pe Weena și, văzîndu-i, am simțit deodată o durere ascuțită. Cupolele de deasupra intrărilor în lumea subterană se înălțau ca niște pete în tot acest peisaj. Acum înțelegeam ce se ascundea dedesubtul frumuseții oamenilor din Lumea de Deasupra. Ziua lor era fericită, la fel ca ziua vitelor de pe cîmp. Ca și vitele, ei nu cunoșteau dușmani și nu duceau lipsă de nimic. Și aveau, ca și ele, același sfîrșit.

Mă mîhnea gîndul că visul intelectului uman fusese atît de scurt. Omul se sinucisese. Se abandonase cu totul confortului și lipsei de griji, își realizase speranțele creînd o societate echilibrată, avînd drept lozincă securitatea și permanența — ca să ajungă pînă la urmă aici. Cîndva, viața și proprietatea cunoscuseră, desigur, o securitate aproape absolută. Cel bogat își asigurase averea și confortul, muncitorul își avea asigurată viața și munca. Fără îndoială că, în acea lume perfectă, nu existase nici o problemă de șomaj, nici o problemă socială nu rămăsese nerezolvată. După aceea, urmasse o lungă perioadă de liniște.

Există o lege a naturii, peste care noi trecem cu vederea, și anume că suplețea intelectului nu este decît o compensație a schimbărilor primejdiei și necazurilor. Un animal în perfectă armonie cu mediul înconjurător este el însuși un mecanism perfect. Natura nu apelează la inteligență decît atunci cînd obișnuința și instinctul

nu mai sînt de nici un folos. Nu există inteligență acolo unde nu există schimbare și nevoie de schimbare. Numai acele animale care trebuie să înfrunte o imensă diversitate de nevoi și primejdii dau dovadă de inteligență.

Astfel, după părerea mea, omul din Lumea de Deasupra se lăsase dus către o frumusețe fragilă, iar Lumea Subterană era mînată exclusiv spre o industrie mecanică. Dar acestei stări perfecte îi lipsise ceva pentru a ajunge un mecanism perfect și anume, permanența absolută. Se pare că, o dată cu trecerea timpului, modul de alimentație a lumii subterane, oricum ar fi fost asigurat, s-a zdruncinat. Mama Necesitate, înlăturată cîteva mii de ani, s-a înapoiat în lume și a început de jos. Lumea Subterană, fiind în contact cu mașinăriile care, oricît ar fi de perfecte, tot au nevoie de puțină gîndire, în afară de obișnuință, avea, probabil, prin forța lucrurilor, ceva mai multă inițiativă, deși, mai puțin din celelalte caracteristici umane, decît Lumea de Deasupra. Și, cînd au început să îndure lipsa cărnii, au revenit la ceea ce fusese oprit pînă atunci de străvechi obiceiuri. Astfel am văzut eu lucrurile în ultima mea privire asupra lumii din anul opt sute două mii șapte sute unu. Poate să fie o explicație total eronată, așa cum mintea omenească născocește adesea. Dar astfel mi-am închipuit eu lucrurile, și tot astfel vi le prezint și vouă.

După oboselile, emoțiile și spaimile ultimelor zile, și în ciuda mîhnirii mele, scaunul de metal galben, privești linistită și soarele cald erau foarte odihnitoare. Eram istovit și somnoros, și în curînd filozofarea mea s-a transformat în somnolență. M-am lăsat în voia ei, și întinzîndu-mă pe iarbă am dormit un somn lung și înviorător.

M-am trezit cu puțin înainte de apusul soarelui. Acum eram sigur să Morlocii nu mă vor mai surprinde moțîind și, după cîteva mișcări de înviorare, am coborît dealul, îndreptîndu-mă către Sfinxul Alb. Țineam într-o mînă drugul de fier, iar cealaltă mînă se juca cu chibriturile din buzunar.

Și atunci m-a întâmpinat ceva cu totul neprevăzut. Apropiindu-mă de piedestalul sfinxului, am văzut cu uimire că ușile de bronz erau deschise. Alunecaseră în jos pe niște șanțuri.

M-am oprit chiar în fața lor, neștiind dacă trebuie să intru.

Înăuntru era o mică încăpere și, pe un loc puțin mai ridicat, într-un colț, ședea Mașina Timpului. Cele două manete erau în buzunarul meu. Iată deci că după toate pregătirile mele minuțioase în vederea asedierii, Sfinxul Alb mi se preda de bună voie. Am aruncat cât colo drугul de fier, aproape cu părere de rău că nu-l pot folosi.

Un gând neașteptat mi-a trecut prin minte, în timp ce mă aplecam să intru. Cel puțin de data aceasta înțelegeam calculele pe care și le făcuseră Morlocii. Stăpînindu-mi o puternică dorință de a izbucni în rîs, am pășit prin cadrul de bronz al ușii, spre Mașina Timpului. Am constatat cu surprindere că fusese unsă și curățată cu grijă. Pînă atunci mă întrebasem dacă nu cumva Morlocii o demontaseră, măcar în parte, pentru a încerca, în felul lor nebulos de a gândi, să-i afle destinația.

În timp ce ședeam lîngă ea și o examinam, bucurîndu-mă de simpla ei atingere, faptul pe care îl așteptam s-a produs. Plăcile de bronz au alunecat brusc în sus, izbindu-se de pervaz cu un zăngănit puternic. Rămăsesem în beznă — prins în capcană. Cel puțin așa credeau Morlocii. Am rîs încet, înveselit.

Puteam să și aud chicoteala lor murmurată, pe măsură ce se apropiau de mine. Extrem de calm, am încercat să aprind un chibrit. Nu mai aveam decît să fixez pîrghiile și apoi să dispar ca o fantomă. Dar nu dădusem atenție unui mic amănunt. Chibritul era din acel soi odios care se aprinde numai cînd este frecat pe cutie.

Vă puteți imagina cum mi s-a spulberat tot calmul. Micile brute erau chiar lîngă mine. Unul m-a și atins. Am dat o lovitură, jur împrejur, pe întuneric, cu manetele și am început să mă cațăr în șaua mașinii. Atunci s-a agățat de mine o mîină, și apoi încă una. A trebuit pur și simplu să lupt din răsputeri ca să scot manetele din strînsoarea Morlocilor, să pipăi în același timp lo-

cul în care trebuia să le fixeze. Aproape că mi-au smuls una dintre manete. Simțind că îmi alunecă din mână, a trebuit să împung în întuneric cu capul — și am auzit clar cum a sunat, sfărîmîndu-se, țeasta Morlocului — pentru ca s-o recapăt. Lupta, această ultimă încleștare, era și mai crîncenă decît cea din pădure.

Dar, în cele din urmă, am fixat maneta și am împins-o înainte. Mîinile care mă atingeau au alunecat de pe mine. Apoi întunericul de pe ochi mi s-a risipit. M-am trezit înconjurat de aceeași lumină cenușie și de același tumult pe care vi le-am descris mai înainte.

XIV. O VIZIUNE ȘI MAI ÎNDEPĂRTATĂ

V-am mai vorbit despre senzația de rău și amețeală pe care le încerci atunci cînd călătorești în Timp. De data aceasta nici nu eram bine așezat, ședeam oblic pe șa, și într-o poziție nestabilă. Un timp nedefinit am rămas agățat de mașină, pe cînd ea se zdruncina și vibra, fără să-mi pot da seama cum mergeam, și cînd m-am gîndit să privesc din nou cadranele, am rămas încremenit văzînd unde ajunsesem. Un cadran înregistrează zilele, altul miile de zile, altul milioanele de zile și altul miile de milioane. În loc să fi tras manetele îndărăt, le împinsesem însă înainte, în așa fel încît mașina gonia spre viitor, iar cînd am cercetat cadranele am descoperit că indicatorul miilor de zile se învîrtea, tot atît de repede ca și secundarul unui ceas, spre viitor.

În timp ce zburam tot mai departe, a început să se producă încet o anumită schimbare a nebuloasei din jur. Cenușiul tremurător a devenit mai întunecat, apoi — deși continuam să călătoresc cu o viteză uimitoare — clipirea succesivă a zilelor și a nopților, care indica de obicei o viteză mai mică, a devenit din ce în ce mai accentuată. La început faptul m-a nedumerit foarte mult. Zilele și nopțile alternau din ce în ce mai rar, soarele

trecea tot mai încet de-a curmezișul cerului, pînă cînd mi s-a părut că drumul lui durează secole întregi. În cele din urmă, un crepuscul constant s-a așternut asupra pămîntului, crepuscul întrerupt doar cînd și cînd de cîte o cometă ce strălucea pe cerul întunecos. Fișia de lumină care îmi indica drumul soarelui dispăruse de mult; soarele încetase să mai apună — doar se ridica și se lăsa spre apus — devenind mereu mai mare și mai roșu. Orice urmă a lunii dispăruse. Din rotirea stelelor, devenită tot mai lentă, rămăseseră numai cîteva puncte de lumină care abia se tîrau. În cele din urmă, cu puțin timp înainte de a mă opri, soarele, roșu și enorm, a rămas nemișcat, pe linia orizontului, ca o cupolă vastă luminînd cu o strălucire tulbure, întretăiată arare de cîte o stingere trecătoare. La un moment dat s-a reaprins cu putere, dar a revenit repede la lumina roșcată și posomorîtă. Am observat, din această încetinire a răsăritului și a apusului, că acțiunea fluxului și refluxului se terminase. Pămîntul ajunsese să se odihnească cu o singură față spre soare, la fel cum, în zilele noastre, Luna privește spre Pămînt cu o singură față. Cu multă grijă, căci mi-am amintit de căderea mea de la prima oprire, am început să-mi încetinesc mersul. Indicatoarele s-au rotit din ce în ce mai încet, pînă cînd cele care arătau miile mi s-au părut nemișcate, iar cele ale zilelor au început să-și lase o umbră pe cadran. Tot mai încet, pînă cînd am întrezărit conturul nelămurit al unui țărm pustiu.

Am oprit foarte încet și am rămas pe Mașina Timpului, privind în jur. Cerul nu mai era albastru. Spre nord-est era negru, ca de cerneală, și pe fondul lui întunecat sticleau puternic și neclintit stele albe și palide. Deasupra capului, cerul era de un roșu închis, fără stele, iar spre sud-est devenea strălucitor, de un roșu luminos, acolo unde, tăiat de linia orizontului, se afla discul imens al soarelui, roșu și nemișcat. Stîncile din preajma mea erau colorate în roșu aprins și orice urmă de viață pe care am văzut-o la început era vegetația de un verde închis, acoperind orice loc mai proeminent pe povîrnișul dinspre sud-est; era același verde bogat

care se poate vedea la mușchiul din pădure sau la lichenii din peșteri: plante ce cresc într-un veșnic amurg.

Mașina se afla pe un mal înclinat. Marea se întindea departe spre sud-vest, devenind viu strălucitoare spre orizont, lângă cerul întunecat. Nu vedeam nici talezuri mari, nici valuri, căci nu se făcea simțită nici o suflare de vânt. Numai o ușoară unduire uleioasă o ridica și o cobora, ca o respirație slabă, arătându-mi că eterna mare încă se mișca și trăia. De-a lungul țărmului, de care uneori se izbea apa, era o crustă groasă de sare — trandafirie sub cerul livid. Aveam o senzație de apăsare în temple și mi-am dat seama că respiram foarte repede. Senzația îmi amintea de singura mea încercare de alpinism și am înțeles că aerul era mai rarefiat decât astăzi.

Depart, de deasupra malului pustiu s-a auzit un țipăt ascuțit și am văzut un animal, ca un fel de imens fluture alb, zburînd cu mișcări neregulate, bătînd din aripi și înălțîndu-se în sus, spre cer, apoi coborînd în cercuri mari și dispărînd după o movilă mai joasă din depărtări. Țipătul lui era atît de îngrozitor încît m-am înfiorat și m-am așezat mai bine în șa. Privind din nou în jur, am văzut că bucata roșcată, pe care o luasem drept stîncă, se mișca încet către mine. Era într-adevăr o ființă semănînd cu un crab monstruos. Vă puteți închipui un crab mare cît masa de colo, mișcîndu-se încet și nesigur numeroasele picioare, legănîndu-se cleștii mari, pipăind în jur cu antenele ondulate, lungi ca niște bice, și privindu-te cu ochii bulbucați, așezați de fiecare parte a frunții lui de metal? Spinarea îi era zbîrcită și împodobită cu umflături neregulate, și, pe ici și colo, avea niște incrustații verzui. Puteam să-i văd, în jurul gurii lui complicate, nenumărate firisoare, agitîndu-se și pipăind în timp ce se mișca.

Pe cînd priveam la această sinistrală apariție care se țira spre mine, am simțit pe obraz o gîdilitură, ca și cum s-ar fi așezat o muscă. Am încercat s-o gonesc cu mîna, dar în clipa următoare a revenit și aproape imediat am mai simțit una lângă ureche. Am dat s-o prind și am apucat ceva ca un fir, care s-a tras repede din mîna mea. Cu o scîrbă teribilă m-am întors și am văzut

că prinsesem antena unui alt crab monstruos care se afla chiar lângă mine. Ochii săi dușmănoși se roteau în orbitele lor proeminente, gura se deschidea, pofticioasă, iar cleștii săi uriași și grosolani, mânjiți cu noroi de alge, se îndreptau asupra mea. Într-o clipă am pus mîna pe pîrghie și am și pus între mine și acești monștri un interval de o lună de zile. Mă afluam însă pe același mal, și i-am revăzut clar, de îndată ce m-am oprit. Duzini întregi se tîrau de colo-colo, în lumina sumbră, prin iarba de un verde închis.

Nu vă pot descrie sentimentul de insuportabilă pustietate care domnea asupra lumii. Cerul roșu de la răsărit, întunericul dinspre nord, marea moartă acoperită de sare, țărmul stîncos pe care se tîrau încet acești monștri respingători, verdele uniform și cu aspect otrăvitor al lichenilor, aerul rarefiat care rănea plămîinii: toate acestea se adunau într-o senzație înspăimîntătoare. Am mai înaintat o sută de ani și am dat de același soare roșu — puțin mai mare, puțin mai amorțit — aceeași mare moartă, același aer înghețat și aceeași mulțime de crabi de pămînt, cățărîndu-se pretutindeni printre buruienile verzi și stîncile roșii. Pe cerul dinspre apus se ridica o palidă linie curbă, ca o imensă lună nouă.

Astfel am tot călătorit, în salturi mari de cîte o mie de ani sau mai mult, oprindu-mă mereu, atras de taina soartei pămîntului și privind cu o stranie fascinație la soarele ce devenea mai mare și mai palid pe cerul dinspre apus, și la viața ce dispărea treptat de pe bătrînul nostru pămînt. În cele din urmă, la mai mult de treizeci de milioane de ani de acum înainte, uriașa cupolă roșcată a soarelui ajunsese să acopere cam a zecea parte din cerul întunecat. Atunci am oprit iar, căci mulțimea crabilor dispăruse, iar țărmul roșu părea lipsit de viață, în afara ierburilor de mare și a lichenilor de un verde livid. Peisajul era presărat și cu alb. M-a pătruns un frig mușcător. Fulgi albi de zăpadă cădeau mereu în vârtejuri. Spre nord-est, luciul zăpezii se întindea sub cerul negru, înstelat, și puteam să văd crestele ondulate ale unor movile alb-trandafirii. De-a lungul țărmului mării atîrnau ciucuri de gheață, iar în larg pluteau mase de ghețari; dar cea mai mare

întindere a acestui ocean sărat, sîngeriu sub veşnicul apus de soare, era încă neîngheţată.

Am privit în jurul meu să văd dacă mai rămăsese vreo urmă de viaţă animală. O teamă nelămurită mă reţinea în şaua maşinii. Dar n-am văzut mişcîndu-se nimic, pe pămînt, pe cer sau în mare. Nămolul verde de pe stînci era singurul lucru care dovedea că viaţa încă nu se stinsese. Un banc scund de nisip apăruse în mare şi apa se retrăsese de la ţărm. Mi s-a părut că văd un corp negru care se mişca pe acest banc, dar a rămas nemişcat de cum l-am privit, şi am socotit că mă înşelase ochiul şi că nu era decît o piatră. Stelele de pe cer străluceau intens şi mi se părea că nu mai clipesc decît foarte puţin.

Deodată, am băgat de seamă că marginea discului solar suferea o schimbare, în partea de apus ; o conca-vitate, ca un golf, apăruse pe conturul circular. Golful devenea tot mai mare. Am privit înspăimîntat aproape un minut la întunecimea ce se aşternea deasupra zilei, şi mi-am dat seama că începea o eclipsă. Peste discul soarelui trecea fie luna, fie planeta Mercur. La început am crezut, desigur, că este luna, dar am motive să cred că vedeam trecerea unei planete interioare, foarte aproape de pămînt.

Întunericul creştea văzînd cu ochii, un vînt rece a început să bată în rafale, dinspre răsărit, şi vârtejul de fulgi albi din aer s-a întetit. Din largul mării se auzeau clipociri şi clocote. În afară de aceste sunete lipsite de viaţă, lumea era tăcută. Tăcută ? Ar fi greu să vă descriu această tăcere. Vocea omului, behăitul oilor, ţipelele păsărilor, zumzetul insectelor, mişcarea care formează fondul vieţii noastre — toate acestea nu mai existau. Pe măsură ce întunericul devenea mai dens, fulgii involburaţi erau tot mai abundenţi, dansîndu-mi prin faţa ochilor ; frigul din aer era tot mai intens. În cele din urmă, unul cîte unul, repede, unul după altul, vîrfurile albe ale dealurilor îndepărtate au dispărut în beznă. Briza s-a transformat într-un vînt ce vuia cu putere. Am văzut cum umbra neagră din centrul eclipsei înainta repede înspre mine. În clipa următoare nu se

mai vedeau decît stelele palide. Restul nu era decît un întuneric de nepătruns. Cerul era absolut negru.

M-a cuprins groaza de acest întuneric imens. Frigul, care mă pătrundea pînă la măduva oaselor, și greutatea dureroasă de a respira m-au copleșit. Am început să tremur și m-a cuprins un rău de moarte. Apoi pe cer a apărut marginea soarelui, ca un arc roșu. M-am dat jos din mașină, ca să-mi revin. Mă simțeam amețit și incapabil să rezist călătoriei de întoarcere. În timp ce stăteam așa, bolnav și amețit, am văzut din nou corpul mișcător de pe bancul de nisip — nu mai era nici o îndoială acum, se mișca — prin apa roșie a mării. Era un corp rotund, poate cam de mărimea unei mingi de fotbal, sau poate ceva mai mare, din care ieșeau niște tentacule ; părea negru, față de apa involburată, roșie ca sîngele, și sălta în toate părțile. Am avut o senzație de leșin. Dar o spaimă teribilă de a zăcea neputincios în acest amurg îndepărtat și înspăimîntător mi-a redat puterea să mă sui în șa.

XV. INTOARCEREA EXPLORATORULUI TIMPULUI

Și astfel m-am întors. Cred că mult timp am rămas în nesimțire, pe mașină. A început iar clipitul des al succesiunii zilelor și a nopților, soarele a devenit iar auriu, cerul albastru. Am început să respir cu mai multă ușurință. Contururile pămîntului urmăreau fluctuația fluxului și refluxului. Acele indicatoare se învîrteau îndărăt pe cadrane. În cele din urmă am zărit iar umbrele nelămurite ale caselor, urmele omenirii în decadență. Și acestea s-au schimbat și au pierit, și altele le-au luat locul. Apoi, cînd cadranul care arăta milioanele a ajuns la zero, am încetinit viteza. Am început să recunosc pro-

pria noastră arhitectură, mărunță și familiară, indicatorul miilor a revenit la punctul de plecare, ziua și noaptea se succedau din ce în ce mai încet. Apoi vechile ziduri ale laboratorului au apărut în jurul meu. Foarte încet, de data aceasta, am încetinit mecanismul.

Am văzut un lucru care mi s-a părut ciudat. Cred că v-am spus că atunci când am pornit, înainte ca viteza să devină prea mare, Doamna Watchett trecuse prin odaie, tișnind, după cum mi s-a părut, ca o rachetă. Când m-am întors, am trecut din nou prin momentul când ea traversase laboratorul. Dar acum fiecare mișcare a ei părea să fie exact reversul celor dinainte. Ușa de la celălalt capăt s-a deschis, doamna Watchett s-a strecurat în tăcere în laborator, de-andaratele, și a dispărut în dosul ușii prin care intrase prima dată. Chiar înainte de asta mi s-a părut că-l văd pe Hillyer pentru o clipă; dar a trecut și el ca un fulger.

Am oprit mașina și am văzut din nou în jurul meu vechiul, familiarul meu laborator, instrumentele și dispozitivele mele, așa cum le lăsasem. Am coborât din mașină, clătinându-mă, și m-am așezat pe o bancă. Timp de câteva minute am fost scuturat de un tremur puternic. Apoi m-am mai liniștit. În jurul meu se afla iar vechiul meu atelier, exact cum fusese înainte. Poate că adormisem acolo, și totul nu fusese decît un vis.

Și totuși, nu! Mașina plecase din colțul de sud-est al laboratorului. Acum se odihnea în colțul de nord-vest, în fața peretelui, unde ați văzut-o și voi. Este exact distanța între mica pajiște și pedestalul Sfinxului Alb, unde îmi duseseră Morlocii mașina.

Un timp n-am putut să gîndesc la nimic. Apoi m-am ridicat și am străbătut coridorul pînă aici, schiopătînd, pentru că încă mă durea călcîiul, și simțindu-mă năclăit de murdărie. Am văzut *The Pall Mall Gazette* pe masa de lîngă ușă. Am aflat că data era într-adevăr cea de azi și, privind la pendulă, am văzut că era aproape ora opt. V-am auzit vocile și zgomotul farfuriilor. Am ezitat — mă simțeam tare bolnav și slăbit. Atunci am adormecat mirosul bun de friptură și am deschis ușa.

Restul îl știți. M-am spălat, am mîncat și acum vă istorisesc întîmplarea.

— Știu, zise el după o pauză, că toate acestea vi se vor părea absolut de necrezut, dar pentru mine singurul fapt de necrezut este că în seara aceasta mă aflu aici, în această odaie familiară, privind fețele voastre prietenoase, și povestindu-vă toate aceste aventuri stranii. Se uită la medic : Nu. Nu pot să mă aștept ca dumneata să mă crezi. Ia-o drept o minciună — sau o profeție. Spune că am adormit în atelier. Consideră că, speculînd asupra destinelor rasei noastre, am dat naștere acestei închipuiri. Consideră drept un simplu artificiu afirmația mea că totul ar fi adevărat, un artificiu introdus pentru a mări interesul povestirii. Dar, luînd toate acestea drept o poveste, ce părere ai despre ea ?

Își scoase pipa și începu, în felul său obișnuit, nervos, să bată cu ea în barele grătarului. Se făcu un moment de tăcere. Apoi, scaunele începură să scîrțîie și pantofii să se frece pe covor. Ridicîndu-mi privirea de pe fața Exploratorului Timpului, privii în jur, la auditoriul său. Toți erau în întuneric și mici pete colorate pluteau în fața lor. Medicul părea absorbit în contemplarea gazdei. Editorul privea țintă la capătul țigării sale de foi — a șasea. Ziaristul se scotocea după ceas. Ceilalți, după cîte îmi amintesc, rămăseseră nemișcați.

Editorul se ridică suspinînd.

— Ce păcat că nu ești un scriitor de povești ! zise el, punîndu-și mîna pe umărul Exploratorului Timpului.

— Nu crezi ?

— Ei bine...

— Bănuiam că nu.

Exploratorul Timpului se întoarse spre noi :

— Unde sînt chibriturile ? zise el. Aprinse unul și vorbi cu pipa în gură pufăind. Ca să vă spun adevărul... Cu greu o cred eu însumi... Și totuși...

Privirea îi căzu, cu o întrebare mută, asupra florilor albe, veștejite, de pe măsută. Apoi își întoarse mîna cu

care ținea pipa și l-am văzut privind la câteva zgîrieturi pe jumătate vindecate.

Medicul se ridică, se apropie de lampă și examinează florile.

— Pistilul este ciudat, zise el.

Psihologul se aplecă în față ca să le vadă, întinzind mîna după un exemplar :

— Să fiu al naibii dacă nu-i unu fără un sfert, zise Ziaristul. Cum o să ajungem acasă ?

— Trăsuri cîte vrei în stație, zise Psihologul.

— Este curios, zise Medicul ; dar sînt sigur că nu cunosc ordinul din care fac parte aceste flori. Pot să le iau cu mine ?

Exploratorul Timpului ezită o clipă. Apoi spuse brusc :

— Categorie, nu !

— Unde le-ai găsit de fapt ? zise Medicul.

Exploratorul Timpului își duse mîna la cap. Vorbi ca și cînd ar fi încercat să prindă o idee care îl ocolea.

— Mi-au fost puse în buzunar de Weena, pe cînd călătoream în Timp. Privi împrejur prin odaie. Să fiu al naibii dacă mai sînt sigur de ceva. Odaia aceasta, și voi toți, și atmosfera obișnuită sînt prea mult pentru rațiunea mea. Oare am construit vreodată o Mașină a Timpului, sau un model al Mașinii Timpului ? Sau totul nu este decît un vis ? Se spune că viața este un vis, un biet vis, frumos uneori — dar nu mai pot să suport și un vis care n-are nici o justificare. Este o nebunie. Și de unde a venit visul ?... Trebuie să mă mai uit o dată la mașină. Dacă există vreo mașină !

Luă repede lampa și se îndreptă cu flacăra ei roșie spre ușă și de acolo în coridor. L-am urmat cu toții. Acolo, în lumina pîlpîitoare a lămpii, se afla într-adevăr mașina, ghemuită, urîță, stînd într-o rînă, un obiect făcut din alamă, abanos, fildeș și cuarț transparent și lucios. Solidă la pipăit — căci am întins mîna și i-am pipăit șinele — cu pete brune de unsoare pe fildeș, și bucăți de iarbă și mușchi pe părțile de jos, și avînd o șină îndoită într-o parte.

Exploratorul Timpului puse lampa pe bancă și își trecu palma pe șina stricată.

— Este în regulă acum, zise el. Povestea pe care v-am spus-o este adevărată. Îmi pare rău că v-am adus aici, în frig. Ridică lampa și, într-o tăcere absolută, ne-am întors în fumoar.

Ne conduse în hol și ajută Editorului să-și îmbrace haina. Medicul îi privi fața și, cu o oarecare ezitare, îi spuse că poate suferă de surmenaj. Exploratorul Timpului rîse din toată inima. Mi-l aduc aminte cum ședea în ușa deschisă, salutîndu-ne.

Am luat, împreună cu Editorul, o trăsură. El considera povestea drept „o minciună sfruntată“. În ceea ce mă privește, nu eram în stare să trag nici o concluzie. Povestea era fantastică și de necrezut, dar relatarea ei era veridică și sobră. Am rămas treaz cea mai mare parte a nopții, gîndindu-mă la această poveste. M-am hotărît să mă duc a doua zi și să-l văd din nou pe Exploratorul Timpului. Mi s-a spus că era în laborator, și, fiind un obișnuit al casei, am urcat să-l caut. Laboratorul era gol. Am privit o clipă la Mașina Timpului, am întins mîna și am atins maneta. Mașina ghemuită, cu aspect masiv, se legănă ca o ramură scuturată de vînt. Instabilitatea ei mă uimi extrem de mult și am avut senzația din copilărie cînd mi se interzicea să mă amestec în anumite lucruri. M-am întors prin coridor. Exploratorul Timpului a dat peste mine în fumoar. Venea din casă. Avea un mic aparat fotografic sub un braț și un rucsac sub celălalt. A început să rîdă cînd m-a văzut și mi-a întins să-i strîng cotul.

— Sînt grozav de ocupat, zise el, cu mașina aceea.

— Dar nu e oare o glumă? zisei eu. Călătorești într-adevăr prin Timp?

— Călătoresc cu adevărat. Și mă privi deschis în ochi. Apoi ezită. Ochii săi rătăceau în jurul odăii. Am nevoie doar de o jumătate de oră, zise el. Știu de ce ai venit și este foarte amabil din partea dumitale. Iată cîteva reviste. Dacă rămîi la prînz la mine, îți voi arăta de data aceasta amănunțit cum se călătorește în timp, cu exemple, cu tot ce trebuie. Mă ierți dacă acum te părăsesc?

Am consimțit, abia înțelegînd atunci cu adevărat ce voia să spună, iar el dădu din cap și ieși pe coridor. Am auzit ușa de la laborator închizîndu-se cu zgomot, m-am așezat într-un scaun și am luat un ziar. Ce avea oare de gînd să facă înainte de prînz? Apoi deodată, citind un anunț, mi-am adus aminte că îi promisesem lui Richardson, editorul, să mă întîlnesc cu el la două. Am privit la ceas și am văzut că abia puteam să mai ajung la timp. M-am sculat și am străbătut coridorul, ca să-l anunț pe Exploratorul Timpului.

În timp ce puneam mîna pe clanța ușii, am auzit o exclamație, întreruptă în mod ciudat, un declic și un pocnet surd. Un vîrtej de vînt m-a izbit, cînd am deschis ușa, și dinăuntru s-a auzit un sunet de sticlă spartă căzînd pe podea. Exploratorul Timpului nu era acolo. Mi s-a părut, pentru o clipă, că văd o formă fantomatică, nelămurită, care ședea într-un vîrtej de negru și galben — o formă atît de transparentă încît banca din dosul ei, cu foile pline de desene, era perfect vizibilă; dar, cît m-am frecat la ochi, fantoma a dispărut. Și Mașina Timpului dispăruse. În afară de puțin praf plutind în aer, capătul opus al laboratorului era gol. Se pare că se trîntise un ochi de geam de la luminator.

Am simțit o uimire fără margini. Știam că se petrecuse ceva straniu și pentru moment nu puteam să-mi dau seama ce anume. În timp ce ședeam și priveam așa, ușa dinspre grădină se deschise și apărui servitorul.

Ne-am privit unul pe celălalt. Apoi am început să-mi adun gîndurile.

— A ieșit domnul... pe aici? întrebai eu.

— Nu, domnule. Nimeni n-a ieșit pe aici. Mă așteptam să-l găsesc în laborator.

Atunci am înțeles. Cu riscul de a-l dezamăgi pe Richardson, am continuat să stau acolo, așteptîndu-l pe Exploratorul Timpului: așteptînd cea de-a doua povestire, poate și mai stranie, și mostrele și fotografiile pe care le va aduce cu el. Dar acum încep să mă tem că ar trebui să aștept o viață întreagă. Exploratorul Timpului a dispărut acum trei ani. Și, după cum știe toată lumea, nu s-a mai întors niciodată.

Nu te poți opri să nu-ți pui întrebări. Se va mai întoarce vreodată? Poate că a zburat în trecut, și a dat peste sălbaticii păroși și sîngeroși din Era Pietrei Necioplite; în abisurile mării Cretatice¹; sau printre saurienii grotești, uriașele reptile din timpurile Jurasice². Poate că, chiar acum — dacă pot spune așa — rătăcește pe vreun recif de corală oolitic³ bîntuit de plesiosauri⁴, sau pe lîngă mările sărate și pustii ale perioadei Triasice⁵. Sau poate că merge în viitor, în vreuna din erele mai apropiate, în care oamenii sînt încă oameni, dar în care enigmele epocii noastre sînt dezlegate și problemele ei apăsătoare au fost rezolvate? Acolo, în deplina maturitate a rasei: căci eu, în ceea ce mă privește, nu pot să cred că zilele noastre de experiențe debile, de teorii fragmentare și de discordie mutuală sînt într-adevăr vremurile de culme ale omului! Repet, în ceea ce mă privește. El, o știu — căci problema aceasta a fost discutată de noi cu mult înainte de a fi construită Mașina Timpului — se gîndea întotdeauna cu tristețe la Progresul Omenirii și vedea în creșterea volumului civilizației doar o aglomerare fără rost, care va trebui pînă în cele din urmă să se năruie, inevitabil, asupra celor ce au făurit-o, și să-i distrugă. Dacă este așa, nu ne rămîne decît să trăim ca și cum nu ar fi așa. Dar pentru mine, viitorul se arată încă în negru și alb — imensa mea ignoranță este rareori luminată de amintirea acestei povestiri. Și păstrez cu mine, drept mîngîiere, două flori albe, ciudate — acum boțite, înnegrite, presate, și fără viață, stînd mărturie că, chiar și atunci cînd inteligența și forța au dispărut, recunoștința și duiosia față de aproapele său încă mai dăinuie în inima omului.

¹ Cretacic : perioadă a erei secundare. (n. t.)

² Timpurile jurasice : perioadă a erei secundare. (n. t.)

³ Oolitic : format din granule sferice, asemănătoare icrelor. (n.t.)

⁴ Plesiosaur : reptilă gigantică din era secundară. (n.t.)

⁵ Triasic : prima perioadă a erei secundare. (n. t.)

OMUL INVIZIBIL

În românește de C. CAMIL
și M. RALIAN

I. SOSIREA UNUI PERSONAJ STRANIU

Străinul își făcuse apariția cam pe la începutul lunii februarie, într-o zi geroasă, cu vînt șfichiuitor și cu ninsoare deasă — de altfel ultima din anul acela. De la gara din Bramblehurst o luase pe jos, tăind drumul peste cîmp. Într-una din mîinile-i vîrîte în mănuși groase purta un geamantan mic. Era înfofolit din cap pînă în picioare, iar marginea pleoștită a pălăriei de fetru moale îi ascundea în întregime fața, lăsînd să i se vadă numai vîrful lucios al nasului; zăpada i se adunase grămadă pe umeri și pe piept și-i împodobeă geamantanul cu o creastă albă. Împleticindu-se, mai mult mort decît viu, dăduse buzna în sala hanului „La poștalionul cu cai” și-și azvîrlise geamantanul pe jos. „În numele omeniei — strigase el — îndurați-vă și lăsați-mă să mă încălzesc! O cameră și un foc bun!” Se scuturase de zăpadă în mijlocul sălii, izbind cu picioarele în podea, și apoi o urmase pe doamna Hall în odaia de oaspeți, ca să se înțeleagă cu ea asupra prețului. Cei doi galbeni aruncați pe masă îl ajutaseră să intre în stăpînirea odăii, fără să lungească prea mult vorba.

...După ce-a aprins focul, doamna Hall l-a lăsat singur și s-a dus să-i pregătească prînzul cu propriile ei mîini. Un mușteriu rătăcit prin Iping în toiul iernii însemna o plească picată din cer! Și, pe lîngă toate, omul nu părea de loc cărpănos; așa încît hangița era hotărîtă să arate că știe să prețuiască norocul care dăduse peste ea.

După cîteva clipe, slănina sfîrșia în tigaie, iar cîteva cuvinte tari, alese cu dibăcie, o puseră în mișcare pe Millie, slujnica cea bolnăvicioasă. Încărcată cu farfurii, pahare și cu o față de masă, mrs. Hall s-a îndreptat

spre odaia de oaspeți, ca să pună masa cu *éclat*¹ de zile mari.

Dar cînd a dat cu ochii de mușteriu ei, a rămas locului, mirată la culme. În ciuda focului care duduia în cămin, călătorul nu-și dezbrăcase paltonul, ba nici măcar pălăria nu și-o scosese. Stătea cu fața la fereastră, contemplînd zăpada care se așternea în curte. Nemișcat, ținîndu-și la spate mîinile înmănușate, părea furat de gînduri.

Băgînd de seamă că stropii de zăpadă topită îi picurau de pe umeri drept pe covor, hangița l-a întrebat:

— Domnule, n-ați vrea să-mi dați pălăria și paltonul, ca să vi le usue ca lumea, la bucătărie?

— Nu, a răspuns el, fără să se întoarcă.

Crezînd că a înșelat-o auzul, mrs. Hall era cît pe ce să repete întrebarea.

Dar străinul și-a întors capul spre ea și a privit-o peste umăr.

— Prefer să rămîn cu hainele pe mine, a rostit el rîspicat.

Mrs. Hall a observat atunci că necunoscutul purta niște ochelari mari, albaștri, cu apărătoare și că mușteriu era ascunsă de niște favoriți stufoși, care se revărsau peste gulerul ridicat al paltonului.

— Bine, domnule. Cum doriți dumneavoastră. Îndată are să fie mai cald în cameră.

„Domnul“ a rămas tăcut și i-a întors iarăși spatele.

Simțînd că încercările ei de a lega o conversație dăduseră greș, stăpîna hanului a isprăvit în grabă așezatul mesei, cu mișcări scurte și repezite, și a șters-o din cameră. Întorcîndu-se puțin mai tîrziu, l-a găsit întocmai așa cum îl lăsase. Gîrbovit, cu gulerul ridicat, sta nemișcat — parcă împietrise! Marginile pălăriei ude leoarcă, lăsate în jos, îi ascundeau urechile și toată fața.

Cu gesturi bătoase, femeia a așezat pe masă ouăle, slănina și i s-a adresat pe un ton răstit:

— Prînzul e servit, domnule.

¹ În franceză în text: *éclat* — strălucire. (n.t.)

— Mulțumesc ! a replicat străinul, mai înainte ca ea să fi isprăvit. Nu s-a urnit din loc pînă ce nu s-a închis ușa în urma ei. Dar o clipă mai tîrziu s-a răsucit pe călcîie și s-a apropiat de masă, cu o anumită grabă.

...Îndreptîndu-se spre bucătărie prin spatele localului, mrs. Hall auzi un fel de scrișnet care se repeta la intervale regulate. Hîrș, hîrș, hîrș... era hîrșuitul unei linguri cu care cineva freca de zor muștarul într-un castron. „Of, ce ți-e și cu fata asta ! izbucni ea. Poftim, mie mi-a ieșit cu totul din minte ! Numai ea e-n stare să tărăgănească atîta o treabă !“ Se apucă să frece ea singură muștarul, fără să uite în același timp să-i tragă Millie-ii o săpunecală zdravănă, pentru încetînceala ei exasperantă. „Am prăjit slănina și ouăle, am pus masa — ce mai vorbă, am făcut totul ! — pe cînd dumneaei (halal ajutor !) a tot stat și a frecat muștarul !“ Și doar aveau de-a face cu un client nou, care dorea, poate, să rămîină mai multă vreme !

Umplu borcănășul cu muștar și, depunîndu-l solemn pe o tavă neagră cu margini aurite, îl purtă spre odaia de oaspeți.

Ciocăni în ușa și o deschise fără să mai aștepte răspuns.

...Cum a văzut-o intrînd, străinul s-a aplecat iute, așa că doamna Hall n-a mai zărit decît ceva alb, care dispărea înapoia mesei. Omul părea să caute ceva ce-i scăpase pe jos. Hangița trînti borcanul cu muștar pe masă. Atunci băgă de seamă că domnul își dezbrăcase paltonul și pălăria și le întinsese pe un scaun în dreptul căminului. O pereche de ghete ude prevestea că grătarul de fier din fața căminului avea să ruginască. Se îndreptă hotărîtă într-acolo.

— N-am știut, domnule, că... începu ea, dar se opri încurcată.

— Mulțumesc, făcu el sec, uitîndu-se mereu cînd la ea, cînd la ușa.

— Îndată or să fie complet uscate, domnule, îl asigură ea. Luă hainele și ieși. Din prag mai aruncă o privire spre capul acela înfășat în alb, străjuit de ochelarii întunecați... dar fața necunoscutului rămîinea ascunsă în dosul șervetului. Închizînd ușa, doamna

Hall simți că i se zbîrlește părul; pe față i se citea uimirea cea mai adîncă. „Niciodată nu mi-aș fi putut închipui așa ceva! murmură ea. Doamne ferește!“ Se îndreptă în tăcere spre bucătărie; era atît de îngîndurată, încît uită măcar s-o mai întrebe pe Millie cu ce-și pierde vremea.

Străinul trase cu urechea la zgomotul pașilor care se îndepărtau. Înainte de a lăsa șervetul din mînă și de-a-și continua dejunul, se uită plin de îngrijorare în spre fereastră. Apoi luă o îmbucătură, aruncă din nou o privire bănuitoare spre geam, mai luă o îmbucătură... în cele din urmă se ridică și, cu șervetul în mînă, merse spre fereastră și trase jaluzelele pînă în dreptul perdelețelor de muselină albă, care acopereau partea de jos a geamurilor. Camera se cufundă în penumbră. Ușurat, se întoarse la masă și-și reluă prînzul.

„Săracu' de el, o fi avut ceva, vreun accident, sau vreo operație, sau mai știu eu ce, își spunea doamna Hall. Să-mi vină rău, nu alta, cînd dădui cu ochii de grămada aia de bandaje!“

Înteți focul și luă un cuier, pe care atîrnă la uscat paltonul călătorului. „Și sticlele alea de pe ochi! Parcă-i o căpățîină de scafandru, nu o mutră de om!“ Îi agăță și fularul de un capăt al cuierului. „Și batista aia pe care și-o tot îndesa peste gură! Și vorbea prin ea!... Pesemne că-i lovit și la gură... asta o fi“.

Își aminti dintr-o dată de ceva și se întoarse iute: — Pentru Dumnezeu! — exclamă ea, găsindu-și pricină ca să se descarce — n-ai mai isprăvit o dată cu cartofii ăia, Millie?

Cînd a revenit ca să strîngă masa, mrs. Hall și-a întărit convingerea că străinul fusese rănit la gură sau desfigurat de presupusul accident; într-adevăr, deși ținea în mînă o pipă aprinsă, el nu și-a îndepărtat fularul de mătase pe care și-l înfășurase în jurul bărbicii, și n-a dus pipa la gură toată vremea cît a rămas ea în cameră. Și asta nu pentru c-ar fi fost distrat — doar îl văzuse ea cum se uita țintă la tutunul care ardea mocnit. Stătea într-un colț, cu spatele la fereastră. Acum, după ce mîncase pe săturate și băuse, acum, cînd simțea cum căldura i se împrăstie prin vine,

„domnul“ vorbea mai puțin repezit ca înainte. Focul, reflectându-se în sticlele ochelarilor enormi, le împrumuta o sclipire vie, roșiatică, pe care n-o avuseseră pînă atunci.

— Mi-am lăsat o parte din bagaj în gara Bramblehurst, îi spuse el. Ce trebuie făcut ca să-mi parvină?

Ascultînd lămuririle doamnei Hall, își înclină politicos capul bandajat, în semn că-i acordă toată atenția.

— Abia mîine! exclamă el. Nu există vreun mijloc mai rapid de expediere? Păru dezamăgit cînd ea și răspunse „nu“. Sînteți absolut sigură? Nu cumva merge vreun căruțaș într-acolo?

Pornită pe vorbă, doamna Hall îi răspunse la întrebări și îndată se avîntă la taifas.

— Drumul pe cîmp e plin de hîrtoape, domnule. (Asta era răspunsul la întrebarea dacă s-ar putea găsi vreo căruță). Și agățîndu-se de acest prilej, adăugă: S-a răsturnat o trăsură acolo, acu' un an și mai bine. S-a prăpădit un domn, cu vizitiu cu tot. Accidentele se întîmplă așa, pe negîndite, nu, domnule?

Dar oaspetele nu se lăsa prea ușor tras de limbă.

— Cred că acuma aș putea să le pun la uscat, nu-i așa? întrebă ea pe un ton care nu admitea contradicere.

— Nu te atinge de pălărie! se răsti morocănosul musafir cu o voce înăbușită. Întorcîndu-se spre el, hangița văzu că-și ridicase capul și o privea.

Mută de uimire, rămase o clipă pironită locului, holbîndu-se la el.

Necunoscutul își acoperise partea de jos a feței cu o bucată de pînză albă — un șervet al lui — care-i ascundea cu totul gura și maxilarele; din această pricină, vorbea înăbușit. Dar nu asta o lăsase pe mrs. Hall cu gura căscată, ci constatarea că pe deasupra ochelarilor albaștri, fruntea străinului era acoperită de un bandaj alb. Un alt bandaj îi învelea în întregime urechile și nu-i lăsa liberă nici o părțică din figură, afară de nasul ascuțit, de un roșu aprins, care lucea cu aceeași intensitate ca în clipa sosirii. Călătorul nostru purta o haină de catifea cafenie, cu un guler înalt de pînză, negru vîrgat, ridicat în jurul gîtului. Șuvi-

tele de păr negru și des care izbuteau să se strecoare pe dedesubtul feșelor sau printre bandajele aplicate cruciș apăreau ici și colo, ca niște cozi sau ca niște coarne ciudate, dîndu-i înfățișarea cea mai bizară pe care și-o poate închipui o minte omenească. Capul acesta înfășat și bandajat oferea o priveliște atît de discordantă cu cea la care s-ar fi așteptat mrs. Hall, încît nu-i de mirare că femeia rămăsese incremenită.

Străinul nu-și mișca șervetul de la gură, ci continua să-l țină — după cît își dădu ea seama abia acum — cu mîna vîrită într-o mînușă cafenie. O privea într-una, dîndărătul lentilelor lui de nepătruns.

— Nu te atinge de pălărie, repetă el; cuvintele se strecurau nedeslușite prin pînza albă.

Hangița începea să-și recapete sîngele rece, după emoția pe care o încercase. Așeză din nou pălăria pe scaunul de lîngă cămin.

— Se întîmplă, bodogăni el prin grosimea fularului, privind-o liniștit dîndărătul sticlelor întunecate.

— Și ține mult pîn' se face bine, e-adevărat? Iac-așa fuse și cu Tom, băiatu' sorii-mi. S-a tăiat la mîna cu o coasă — a căzut peste ea pe cînd cosea fînul — și, Doamne iartă-mă! a mers trei luni de zile legat, domnule. Să nu-ți vină să crezi! De-atunci mi-e și groază să mai văd o coasă, zău așa!

— E lesne de înțeles! făcu oaspetele.

— Într-o vreme se temea că o să trebuie să-și facă operație! Vai, tare frică i-a mai fost, domnule!

Deodată, omul rîse — un hohot care aducea a lătrat, un hohot pe care părea că vrea să-l înăbușe în gură, să-l înghită...

— Nu zău, îi era tare frică?...

— Da, domnule. Și credeți-mă, nu-i nimica de rîs aicea, cel puțin pentru ai de l-au îngrijit, cum făcui și eu, că soru-mea era, mă rog, ocupată toată vremea cu ăia mai mici... Toată ziua, domnule, îi tot făceam și-i desfăceam bandajele. Așa încît... dacă pot să-mi îngădui să vă spun...

— Vrei să-mi aduci niște chibrituri? o întrerupse brusc necunoscutul. Mi s-a stins pipa.

Luată prin surprindere, doamna Hall tresări ca mușcată de șarpe. Era o grosolanie din partea străinului, după atâtea confesiuni câte-i făcuse ea. Simți o clipă că o îneacă furia, dar, amintindu-și de cei doi galbeni primiți, se stăpîni și plecă să aducă chibriturile.

Luîndu-le din mîna ei, îi spuse scurt „mulțumesc“, apoi îi întoarse spatele și se apucă să privească pe fereastră. Era limpede că nu-i plăceau discuțiile despre operații și bandaje. Așa că pînă la urmă, buna doamnă Hall „nu și-a putut îngădui să-i spună...”

Era însă vădit că felul lui jignitor de a fi o întăritase (Millie avea să simtă asta pe propria-i piele, în după-amiaza aceea).

Călătorul a rămas în camera de oaspeți pînă pe la patru, fără să-i ofere inimioasei femei un cît de mic prilej de a mai pătrunde înăuntru. Cea mai mare parte din timp, totul părea cufundat într-o liniște desăvîrșită. Străinul fuma la lumina focului — sau poate moțăia. S-ar fi zis că se înfășura în întunericul care se aduna în odaie din ce în ce mai dens.

Dacă însă ar fi tras cineva cu urechea, ar fi putut să-l audă mișcîndu-se. O dată sau de două ori a scormonit jăromaticul și s-a plimbat prin odaie, vreme de cîteva minute. Părea că vorbește de unul singur. Apoi fotoliul a scîrțîit sub greutatea lui.

II. PRIMELE IMPRESII ALE DOMNULUI TEDDY HENFREY

Pe la vreo patru se întunecase de-a binelea. Tocmai cînd doamna Hall își aduna curajul necesar ca să între la mușteriu ei și să-l întrebe dacă dorește un ceai, sosi la han Teddy Henfrey, ceasornicarul.

— Pe legea mea, doamnă Hall, păcătoasă vreme pentru al de n-are încălțăminte zdravănă!

Intr-adevăr, afară zăpada se așternea din belșug.

Hangița aprobă din cap. În clipa aceea observă că ceasornicarul avea la el geanta cu scule. „Ia stai, domnu' Teddy, dacă tot ești aici, te-aș ruga să vezi ce-i cu ceasornicu' ăl vechi din odaia de oaspeți. Merge bine, și bate orele de-l auzi prin toată casa, numa' că minutarul nu vrea cu nici un chip să se miște de la ora șase“.

Îl conduse spre odaia de oaspeți, bătut în ușă și intra.

Îl văzu pe străin înfundat în fotoliul din fața căminului. Părea că moțăie; capul bandajat îi alunecase pe umăr. Odaia era luminată doar de reflexele roșiatice ale flăcărilor. Cu puțin înainte, mrs. Hall aprinsese lampa din sala hanului și era încă orbită din pricina luminii; în fața ochilor îi jucau pete roșii și totul în jur îi apărea învăluit în umbră, cu contururi nedeslușite. Totuși, o frîntură de secundă i se păru că omul din fața ei avea o gură enormă, căscată, o gură monstruoasă, care-i înghițea toată jumătatea de jos a feței. Fierboasă vedenie: capul bandajat în alb, cu ochelarii aceia lugubri, sub care se căsca o gaură neagră, imensă... În aceeași clipă, însă, străinul tresări, se îndreptă în fotoliu și-și duse mîna la față. Hangița deschise larg ușa, pentru ca lumina să pătrundă în cameră. Acum putea să-l vadă mai bine: în locul șervetului își aplicase fularul peste obraz. Totul fusese doar o nălucire.

Doamna Hall începea să-și revină din spaima prin care trecuse.

— Dacă nu vă supărați, domnule, omul ăsta vrea să vadă ce-i cu ceasul.

— Ha? Să vadă ce-i cu ceasul? îngăimă ciudatul călător cu mîna la gură, privind buimăcit de jur împrejur; apoi, dezmeticindu-se de-a binelea, adăugă: Da, poftim.

Mrs. Hall ieși, ca să aducă o lampă. Străinul se ridică și-și întinse somnoros mădularele. Hangița se întoarse apoi cu lampa, iar mr. Teddy Henfrey, intrînd în cameră, se găsi față în față cu acest straniu per-

sonaj înfășurat în bandaje. După cum mărturisea singur mai târziu, „rămăsese cu gura căscată“.

— Bună seara — i se adresa necunoscutul, privindu-l „ca pe un broscoi“ — după cum se exprima domnul Henfrey, pe care-l dăduseră gata ochelarii cei întunecați.

— S... sper că n... nu vă stingheresc... se bîlbîi domnul Henfrey.

— Cîtuși de puțin, răspunse celălalt. Deși, după cît am înțeles — urmă el, întorcîndu-se spre doamna Hall — camera asta urmează să-mi aparțină mie, pentru propria mea folosință.

— Îmi spuneam, domnule — răspunse doamna Hall — că poate și dumneavoastră ați prefera ca ceasornicul...

— Desigur — îi tăie străinul vorba — sigur că da: dar în general îmi place să nu fiu stingherit. Se rezemă de cămin și-și duse mîinile la spate. Și pe urmă — adăugă el — cînd se va sfîrși cu reparația ceasornicului, aș dori un ceai. Dar nu mai înainte de isprăvește dumnealui.

Doamna Hall voia toemai să iasă din cameră — de astă dată nu mai încercase să lege o conversație, pentru că nu i-ar fi convenit să fie repezită de față cu domnul Henfrey — cînd călătorul o întrebă dacă a făcut ceva în chestiunea transportului bagajelor din Bramblehurst. Femeia îi răspunse că a vorbit cu poștașul și că le-ar putea aduce un cărăuș a doua zi.

— Ești convinsă că n-ar fi posibil să le capeți mai curînd? insistă el.

Cu o răceală tăioasă în glas, doamna Hall declară că este convinsă de acest lucru.

— Aș dori să-ți aduc la cunoștință că mă ocup cu cercetări științifice, îi explică străinul. Nu ți-am spus asta de la început, pentru că eram prea înghețat și obosit.

— Adevărat, domnule? exclamă mrs. Hall, adînc impresionată.

— Mai trebuie să-ți spun că bagajul meu conține diferite aparate și instrumente...

— Lucruri foarte de folos, domnule, pricep.

— ...Și că, bineînțeles, sînt nerăbdător să-mi continui cercetările.

— Desigur, domnule.

— Motivul care m-a adus la Iping... — urmă el, căutîndu-și cuvintele — a fost... dorința de singurătate. Nu vreau să mă tulbure nimeni în munca mea. Și pentru că veni vorba de munca mea, țin să-ți mai spun că am suferit un accident...

„Am știut eu!“ se bucură doamna Hall în sinea ei.

— ...Așa că trebuie să duc o viață mai retrasă. Uneori vederea mi-e atît de slăbită și mă dor ochii atît de rău, încît simt nevoia să mă încui în odaie și să stau ceasuri întregi pe întuneric. Asta nu întotdeauna, numai din cînd în cînd. Și nu acum, bineînțeles. Cînd am asemenea momente, cel mai mic zgomot, de pildă dacă-mi intră o persoană străină în cameră, înseamnă pentru mine o tortură... E necesar ca lucrul acesta să fie limpede pentru dumneata.

— Desigur, domnule, răspunse doamna Hall. Și dacă pot să-mi îngădui să vă întreb...

— Cred că asta e tot ce am avut de discutat, încheie străinul cu tonul acela calm și hotărît pe care-l folosea ori de cîte ori găsea de cuviință.

Hangița își amîină întrebarea și compasiunea pentru un alt prilej.

După ce femeia ieși din cameră, oaspetele rămase în picioare în fața focului, privind cum mr. Henfrey repara ceasul. Meșteșugarul lucra cu lampa alături. Razele de lumină cernute de abajurul verde cădeau pe mîinile lui și pe cadran, lăsînd restul încăperii în penumbră. Cînd își ridică privirea, în fața ochilor îi jucau scînteii multicolore. Curios din fire, se apucă să demonteze întregul mecanism al ceasornicului — treabă cu totul inutilă — doar-doar ca să mai zăbovească pe acolo și poate, cine știe, să înnoade o convorbire cu ciudatul mușteriu. Dar străinul păstra o tăcere desăvîrșită. Era atît de tăcut, încît mr. Henfrey simțea că-i calcă pe nervi. La un moment dat i se păru că e singur în cameră și ridică privirile încercînd să străpungă perdeaua de pete verzui care i se așternuse peste ochi... dar acolo, învăluit în întunericul cenușiu, pîndea capul bandajat, cu lentilele

acelea enorme întunecate, care-l priveau fix... Înghețat de frică, Henfrey rămase vreme de un minut cu ochii pironiți asupra chipului din umbră. Apoi își plecă din nou privirea peste ceasornicul desfăcut. Tare neplăcută situație! Ar fi trebuit să vorbească ceva. Ce-ar fi să-i comunice că vremea-i prea friguroasă pentru data la care se aflau?

Își înalță capul, ca și cum ar fi vrut să prindă curaj în vederea acestei introduceri.

— Vremea... începu el.

— De ce nu isprăvești și nu pleci o dată? izbucni arătarea aceea țeapănă, în al cărei glas clocotea o furie cu greu înăbușită. N-ai altceva de făcut decât să fixezi minutarul pe axa lui. Ceea ce faci dumneata e curată înșelătorie!

— Îndată, îndată, domnule — într-un minut sînt gata. L-am examinat...

Și mr. Henfrey și-a terminat treaba și a plecat. Dar a plecat plin de indignare. „Ei, fir-ar să fie! — protestă el în gînd, luptîndu-se cu nămeții — un om trebuie să mai demonteze din cînd în cînd un ceasornic, nu-i așa?”

Și apoi: „Ce adică, n-are voie omul să se uite la tine? Urîtule!”

Și iarăși: „Se vede treaba că nu. Urmărit de poliție dac-ai fi, și tot nu te-ai bandaja și înfofoli mai tare!”

În colț, la Gleeson, îl zări în trăsura lui pe domnul Hall care devenise de curînd soțul stăpînei „Poștalionului cu cai”. Oricînd era nevoie, mr. Hall făcea transporturi cu trăsura din Iping spre Sidderbridge Junction; de acolo se întorcea el acum. Și judecînd după felul cum mîna caili, era limpede că făcuse „un mic popas” la Sidderbridge.

— Bună, Teddy! strigă el, trecînd înainte.

— Te așteaptă acasă o sperietoare! îl preveni Henfrey.

Pornit pe taifas, Hall frînă caili.

— Ce tot îndrugi acolo?

— Un mușteriu foarte suspect, care a tras la „Poștalionul cu cai”, îl lămuri. Pe cîntea mea!

Și se porni să-i schițeze lui Hall un portret foarte viu al fiorosului musafir de la han.

— Asta cam miroase a deghezare, hai, ce zici? Eu unu' n-aș primi în casa mea pe cineva pînă nu l-aș vedea la mutră, insinuă Henfrey. Dar femeile sînt așa de încrezătoare cînd e vorba de străini! S-a băgat într-o odaie de-a ta și nu și-a zis nici măcar numele, îți place?

— Nu mai spune! se minună Hall, care era cam greoi la minte.

— Da, da! A închiriat odaia cu săptămîna. Orice o fi, mai devreme de-o săptămîna nu poți să-i faci vînt. Și are o grămadă de bagaje care-i sosesc mîine — așa zice el. Vezi numai să n-aibă lăzi umplute cu pietre!

Și-i povesti cum fusese excrocată mătușa lui din Hastings de către un străin care venise cu niște valize goale. Într-un cuvînt, îi strecură bietului om în suflet sămînța îndoielii.

— Dă-i drumu', bătrîno! își îndemnă Hall iapa. Am să văd eu cum stau lucrurile.

Cu inima ușurată, mr. Henfrey o porni mai departe. Dar mr. Hall n-a mai apucat „să vadă cum stau lucrurile”. N-a pus bine piciorul în prag că l-a și luat în primire nevastă-sa: de ce, mă rog, întîrziase atîta la Siddenbridge? Și, la întrebările lui timide, hangița i-a răspuns acru de tot, fără să-i spună ce dorea el să știe. Dar, sămînța de îndoială aruncată de mr. Henfrey încolți în mintea domnului Hall, în ciuda bruftuicelilor primite. „Voi, femeile, nu le știți chiar pe toate”, declară el sentențios. Era hotărît să afle cît mai multe despre originalul oaspete — și asta cît mai curînd cu putință. Și, cînd călătorul se duse la culcare, adică pe la nouă și jurnătate, mr. Hall intră foarte îmbufnat în camera de oaspeți, examinează cu multă atenție mobila nevesti-si, ca să arate că el și nu străinul era stăpîn acolo și, cu o umbră de dispreț, cercetă un petic de hîrtie mîzgălită cu cîteva calcule, pe care-l lăsase străinul. Înainte de a merge la culcare, o povățui pe soția dumisale ca a doua zi să examineze cu multă atenție bagajele mușterului.

— Vezi-ți tu de treaba ta, Hall — îl repezi hangița — că de a mea am eu singură grijă.

Simțea cu atît mai mult nevoia să-și verse focul pe consortul ei, cu cît își dădea seama că străinul acesta era, fără îndoială, un soi cu totul aparte, și cu cît se

simțea și ea cuprinsă de neliniște. Se deșteptă în toiul nopții, din pricina unui coșmar : vedea niște capete mari, albe ca niște napi, cu ochi întunecați care se căscau la ea... și capetele astea atârnavă de niște gîturi nesfîrșit de lungi, care se întindeau după ea... Mrs. Hall era însă o femeie cu capul pe umeri ; își înfrînse spaima, se întoarse pe partea cealaltă și adormi la loc.

III. CELE O MIE ȘI UNA DE STICLE

Cam așa s-au petrecut lucrurile în ziua aceea de 9 februarie, pe la începutul dezghețului de primăvară, cînd acest personaj neobișnuit a aterizat din infinit tocmai în satul Iping. A doua zi, pe un noroi cumplit, îi sosiră și bagajele. Putem spune că erau niște bagaje care-ți atrăgeau de îndată luarea-aminte. Mai întîi — două geamantane, așa cum sînt geamantanele oricărui cetățean obișnuit ; pe urmă însă, venea și o ladă cu cărți — niște cărți mari, groase, dintre care unele scrise de mînă, cu o caligrafie greu de descifrat — și, în sfîrșit, o mulțime de coșuri, cutii și lădițe, care conțineau niște obiecte împachetate în paie — „Sticle“, își dădu cu părerea bărbatul hangîței, scormonind printre paie, plin de curiozitate.

Încotoșmănit cu pălărie, palton, mănuși și șal la gît, ciudatul călător apărură deodată în ușă, nerăbdător să-și vadă bagajele, pe care i le adusese mr. Fearenside cu căruța. Tot pregătindu-se să ajute la cărat, Hall se cam întinsese la vorbă. Străinul ieși în capul scării, fără să observe cîinele lui Fearenside, care adulmeca picioarele lui mr. Hall cu un aer *dilettante*¹.

— Haideți o dată cu lăzile alea ! strigă el. Am așteptat destul !

¹ În italiană în text : plin de încîntare. (n. t.)

Coborî treptele și se îndreptă spre spatele căruței, vrînd pesemne să ia un coș mai mic. Și atunci...

Din clipa în care îl zărise, cîinele lui Fearenside își zbîrlise părul și începuse să urle ca turbat. Cînd necunoscutul coborî în goană treptele, cîinele făcu un salt și se repezi să-l apuce de mîna.

— Hop! striga Hall, sarînd înapoi (nu prea strălucia de bravură cînd avea de-a face cu cîinii).

— Culcat! zbiera Fearenside, apucînd biciul.

Colții cîinelui au slobozit iute mîna înmănușată. O lovitură — și cîinele a sărit în lături pentru ca o clipă mai tîrziu să pună stăpînire pe piciorul străinului. S-a auzit cum pîrîie stofa pantalonului. În momentul acela, însă, cîinele a simțit sfîchuirea biciului lui Fearenside și s-a retras sub căruță, chelălăind descurajat. Totul se petrecuse cu iuțeala fulgerului. Nimeni nu scotea o vorbă limpede, toată lumea țipa. Străinul se uită iute la mîna sfîșiată și la pantalonul rupt, făcu un gest ca și cum s-ar fi aplecat să-și examineze piciorul, se răsuci pe călcîie, urcă treptele în fugă și intră în han. Pașii săi răsunară de-a lungul coridorului, apoi pe treptele fără covor care duceau spre odaia lui.

— Sălbăticiune ce ești! răcni Fearenside, dîndu-se jos din căruță cu biciul în mîna. Cîinele îl privea cu nevinovăție printre spițele roții.

— Fă-te-ncoa! — țipă căruțașul — că de nu...

Mr. Hall rămăsese cu gura căscată... „L-a mușcat!“ trase el concluzia. „Mă duc mai bine să văd ce face“.

În coridor o întîlni pe nevastă-sa.

— Javra căruțașului l-a mușcat, o lămuri el.

Se duse de-a dreptul sus și, găsind întredeschisă ușa odăii, o împinse și dădu să intre, fără nici un ceremonial (un om săritor din fire n-are nevoie de formalități).

Storul fusese coborît și odaia era cufundată în umbră. O clipă, Hall avu în fața ochilor o priveliște tare ciudată: ceva care semăna cu un braț ciung se mișca în direcția lui, iar pe un fond alb, cam la înălțimea capului, apăreau trei pete imense, fără formă precisă. În aceeași clipă însă, o lovitură zdravănă în piept îl azvîrli afară, ușa îi fu trîntită în nas, iar cheia se răsuci în broască. Totul se petrecuse cu atîta iuțeală,

încît omul nostru nu avusese vreme să privească mai cu luare-aminte. Doar unduirea unor forme nedeslușite, un brînci, o izbitură — atît. Acum stătea în micul coridor întunecos și-și spărgea capul să-nțeleagă ce putea să însemne arătarea aceea bizară.

După cîteva minute se urni de acolo și ieși în ușa hanului.

Între timp, în fața „Poștalionului cu cai“ se și adunase o mică gloată. Se aflau acolo mr. Fearenside, care reluase toată povestea de la capăt, doamna Hall, care pretindea că javra lui n-are nici un drept să-i muște pe clienții ei, Huxter — negustorul de peste drum, care-i dădea zor cu întrebările, și Sandy Wadgers, fierarul, care-și dădea silința să împartă dreptate; pe lîngă aceste persoane se mai strînseseră cîteva femei, și o droaie de copii, care pălăvrăgeau:

— Nu m-ar mușca el pe mine, n-ai grijă!

— Cîini de soiul ăsta n-ar trebui ținuți!

— Da' de ce l-o fi mușcat?

Și așa mai departe.

Privindu-i și ascultîndu-i de pe treptele hanului, domnul Hall se gîndea că nu era cu putință să fi văzut el aievea arătarea aceea sinistră. De altfel, vocabularul lui era prea limitat ca să-i permită să-și comunice impresiile.

— Zice că n-are nevoie de ajutor, răspunse el la întrebarea nevesti-si. Mai bine să-i cărăm bagajul înăuntru.

— Ar fi trebuit să-și dezinfecteze rana la moment, interveni domnul Huxter. Mai ales dacă i s-a umflat.

— Eu i-aș împușca pe toți, asta aș face cu cîinii ăștia, se pronunță o cucoană din grup.

Deodată cîinele prinse iarăși să urle.

— Hai, dați-i drumul o dată, răsună din ușa un glas iritat; era străinul, la fel de înfofolit, cu gulerul ridicat și cu marginea pălăriei lăsată în jos. Cu cît o să-mi aduceți mai repede calabalicul ăsta, cu atît am să fiu mai încîntat.

Deținem de la un martor anonim declarația că străinul își schimbase pantalonii și mănușile.

— Sînteți rănit, domnule? se interesă Fearenside. Îmi pare grozav de rău, cîinele...

— Nu sînt de loc rănit. Nici măcar zgîriat. Dați-mi mai iute cu coșurile astea!

Apoi înjură în șoaptă — după cum ne afirmă mr. Hall.

Îndată ce, conform indicațiilor sale, primul coș a fost cărat în camera de oaspeți, ciudatul călător s-a repezit asupra lui ca un apucat și a început să despacheteze, împrăștiind paie pe jos cu o totală nepăsare față de covorul doamnei Hall. Din ladă ieșeau la iveală o sumedenie de sticle: borcane pîntecoase conținînd diverse pulberi, sticlute pline cu tot felul de lichide colorate sau incolore, sticle albastre pe care scria „otravă“, baloane cu gît lung, butelii mari, verzi și albe, flacoane cu dop de sticlă și cu etichete încrustate, sticle cu dop din plută fină, flaconașe picătoare, sticle astupate cu capsule de lemn, sticle de vin, sticle de untdelemn... străinul le înșira pe dulap, pe cămin, pe masa de lîngă fereastră, pe jos, pe raftul de cărți, pretutindeni. Farmacia din Bramblehurst nu se putea lăuda nici cu jumătate din sticlăria expusă acolo. Era un spectacol cît se poate de interesant. Coș după coș se ușura de încărcătura lui, pînă ce toate fură golite. Masa din mijlocul odăii dispăruse sub un morman de paie. Afară de sticle, singurele obiecte care s-au mai ivit din coșuri au fost o serie de eprubete și o balanță împachetată cu grijă. Și culmea! de îndată ce a isprăvit cu despachetatul, străinul s-a dus la fereastră și s-a apucat să lucreze, fără să se sinchisească de muntele de paie, de focul care se stinsese, de lada cu cărți rămasă afară, sau de restul bagajului, care fusese cărat sus.

Cînd doamna Hall i-a adus prînzul în odaie, necunoscutul era atît de adîncit în munca lui — turna niște picături într-o eprubetă — încît nici n-a auzit-o intrînd. Abia cînd dumneai — de bună seamă înfuriată de halul în care arăta dușumeaua — a dat la o parte claia de paie și a trîntit aproape ostentativ tava pe masă, străinul a întors capul — nu mai mult de o clipă. Hangița a avut totuși timpul să observe că-și scosese ochelarii, care se găseau lîngă el, pe masă; ciudat lucru, orbitele ochilor lui păreau nespuse de adînci. Omul își puse ochelarii, se ridică și se întoarse cu fața spre ea.

Doamna Hall se pregătea tocmai să se plîngă de paiele de pe jos, dar el i-o luă înainte :

— Aș dori să nu mai intri niciodată în cameră fără să bați la ușa, o repezi el, cu tonul acela de exasperare fără margini, care părea să-l caracterizeze.

— Am bătut, da' se vede că...

— Poate că ai bătut. Dar în cercetările mele — în cercetările mele atît de urgente și de necesare — cea mai mică tulburare, scîrțîitul unei uși... Vreau să te rog...

— Desigur, domnule. Știți ceva? Dacă vă trebuie atîta liniște, puteți să încuiați ușa, orișicînd vreți.

— E o idee foarte bună.

— Dar paiele astea, domnule... Pot să-mi îngădui să observ...

— Nu. Dacă te supără paiele, trece-mi-le la socoteală. Și mai bombăni ceva, care aducea foarte mult a înjurătură.

Arăta atît de fioros, așa cum stătea acolo, cuprins de mînie — gata, gata să izbucnească — cu sticla într-o mîină și eprubeta în cealaltă, încît doamna Hall simți că iar o apucă spaima. Dar nu se lăsa ea cu una, cu două.

— În cazul acesta, domnule, aș vrea să știu cît socotiți că face...

— Un șiling. Pune un șiling. Cred că atîta ajunge, nu?

— Fie și așa — încuviință doamna Hall, așternînd fața de masă. Dacă vă face plăcere, desigur...

Musafirul îi întoarse spatele și se așază, oferindu-i la vedere doar gulerul ridicat al paltonului.

Conform mărturiei doamnei Hall, străinul a lucrat toată după-amiaza aceea cu ușa încuiată și — cea mai mare parte din timp — în liniște deplină. Doar o singură dată a răsunit o lovitură puternică, urmată de un zăngănit de sticle sparte, de parcă cineva ar fi izbit în masă; s-a auzit apoi zgomot de cioburi, aruncate cu furie pe jos, și un pas nervos străbătînd camera în lung și-n lat. Temîndu-se să nu se fi întîmplat ceva, doamna Hall veni fuga sus și-și lipi urechea de ușa, fără să facă cel mai mic zgomot.

— Nu mai pot continua — bodogănea străinul ca ieșit din minți — nu mai pot merge înainte! Trei sute de mii, patru sute de mii! Imensitatea asta fără de sfârșit! M-am înșelat! Poate să dureze toată viața!... Răbdare! Răbdare, da, sigur!... Ești nebun! Nebunule!

În clipa aceea însă, tropăitul unor bocanci potcoviți care călcau greoi pardoseala de cărămidă din local o smulse pe doamna Hall de la postul ei. Vrînd-nevrînd, fu nevoită să renunțe la audierea monologului. Când se întoarse, odaia era din nou cufundată în liniște; nu se auzea decât scîrțîitul ușor al scaunului și, din cînd în cînd, clinchetul vreunei sticle. Furtuna se potolise; cercetătorul își reluase lucrul. Când i-a adus ceaiul, doamna Hall a zărit sub oglinda concavă din colțul odăii niște cioburi și o pată aurie care fusese ștearsă de mîntuială. Imediat i-a atras atenția asupra acestor stricăciuni.

— Trece-mi la socoteală, i-a tăiat el vorba. Pentru Dumnezeu, nu mă scoate din sărite! Dacă-ți fac vreo pagubă, trece-mi-o la socoteală și gata! Fără să se întoarcă, străinul continua să bifeze o listă în caietul pe care-l avea în față.

.

— Am să-ți spun una bună! șopti Fearenside pe un ton misterios.

Se găseau în mica berărie din Iping Hanger.

— Ei hai, zi o dată! îl zori Teddy Henfrey.

— Tipu' ăsta de care vorbești, adică ăl de-l mușcă potaia mea — ei bine, e negru! Cel puțin așa-i pe picioare. Văzui prin ruptura de la pantaloni. Te așteptai să dai de culoarea aia roză a pielii, nu? Ei bine — nu s-a văzut nimic! Numa' negreală. Ascultă ce-ți zic eu, e negru ca pălăria mea!

— Nemaiauzit! se minună Henfrey. Oricum, e un caz curios. Cum se face atunci că are un nas roșu de parc-ar fi vopsit?

— Mă rog, admise Fearenside. Știu asta. Da' uite, am să-ți zic ce cred eu. Omu' ăsta e bălțat, Teddy!

ici negru, colo alb — e numa' pete ! Și de-aia se rușinează. Pesemne că-i un soi corcit. Că știi ce se întâmplă la d-alde ăștia ? Cîteodată culorile, în loc să se amestece între ele, ies pestrițe. Am mai auzit eu dintr-astea. Așa e și la cai, toată lumea știe...

IV. MR. CUSS ÎI PUNE STRĂINULUI CITEVA ÎNTREBĂRI

Am înfățișat cu oarecare lux de amănunte împrejurările în care sosise necunoscutul la Iping, pentru că cititorul să poată înțelege impresia extraordinară pe care o stîrnise apariția lui. Însă, afară de două întâmplări ciudate, nu s-a petrecut mare lucru în timpul șederii lui la „Poștalionul cu cai“, pînă în ziua de poamină a serbării clubului. Au mai avut loc o serie de ciocniri cu doamna Hall, în chestiuni de disciplină domestică, dar de fiecare dată — pînă către sfîrșitul lui aprilie, cînd s-au ivit primele simptome de sărăcie — morocănosul locatar îi închidea gura prin simpla mijlocire a unui supliment de plată. Mr. Hall nu-l prea avea la inimă pe străin și, ori de cîte ori îndrăznea, își exprima părerea că ar fi mult mai înțelept să i se facă vînt ; nu-și manifesta însă antipatia prea fățiș, ci și-o reținea în mod demn și-l evita pe musafir atît cît îi era posibil.

— Așteaptă pînă la vară — îl povățuia doamna Hall — pînă încep să vină *artiștii*. După aia om vedea noi ! O fi el cam mofturos, nu zic ba, da' banii rămîn bani, orice-ai vrea tu să zici !

Singuraticul mușteriu nu se ducea la biserică și nu făcea nici o deosebire între duminici și zilele obișnuite (nici măcar nu-și schimba costumul !). „Lucrează cu toane“ — așa gîndea mrs. Hall. Uneori se scula devreme și muncea fără răgaz. Alteori însă se trezea tîrziu, se plimba ore întregi în lung și-n lat

prin odaie, frământându-se fără încetare, apoi se apuca să fumeze sau adormea în fotoliul de lângă sobă. Nu avea nici un fel de legătură cu lumea din afară. Felul lui de a se purta continua să fie inegal; comportarea lui era veșnic aceea a unui om întăritat la culme de cineva; în vreo două rînduri îl auziră trîntind, rupînd, izbind sau sfărîmîndu-și lucrurile, în prada unor accese de furie turbată. Obiceiul de a vorbi de unul singur, cu voce joasă, punea din ce în ce mai mult stăpînire pe el; dar, cu toate că asculta cu conștiinciozitate la ușa, mrs. Hall nu izbutea să pună cap la cap cele auzite.

Peste zi, străinul ieșea foarte rar din casă, dar pe la asfințit obișnuia să se plimbe, înfofolit din cap pînă-n picioare, ca un balot, fără să-i pese dacă afară era cald sau rece; alegea totdeauna cărările cele mai singuratice și mai umbrite. Ochelarii lui cît roata și sinistra-i față bandajată, care se iveau de sub marginea lată cît o streășină a pălăriei, răsăreau uneori pe neașteptate din întuneric, băgîndu-l în sperieți pe vreun muncitor care se întîmpla să treacă pe acolo în drum spre casă. Într-o seară, pe la nouă și jumătate, Teddy Henfrey, ieșind cam pe trei cărări de la „Mantia Purpurie“, s-a speriat grozav — mai mare rușinea! — la vederea unui cap alb ca o tidvă de mort (străinul umbla cu pălăria în mîină), care s-a ivit în lumina ce țîșnise pe ușa hanului. Copiii care-l zăreau pe-nserat visau noaptea căpcăuni... și nu s-ar fi putut spune care pe care se puteau suferi mai puțin! În orice caz, cele două părți manifestau o vie antipatie reciprocă.

Era firesc ca o persoană cu înfățișare și comportări atît de ieșite din comun să constituie principalul subiect de conversație într-un sat ca Iping. Părerile asupra preocupărilor lui erau împărțite. Doamna Hall se arăta cît se poate de susceptibilă în privința mușterii ei. Cînd era întrebată, explica pe îndelete că dumnealui este un „cercetător științific“ (rostea cu gingășie fiecare silabă, ca și cum s-ar fi temut să nu-i scape vreuna.) Dacă interlocutorul dorea să afle ce-i aia un „cercetător științific“, hangița răspundea cu un aer de superioritate că orice om cu carte tre-

buie să știe măcar atîta lucru, și-i destăinuia apoi că „domnul descoperă lucruri“. Oaspetele ei, adăuga mrs. Hall, avusese un accident, care îi desfigurase vremelnice fața și mîinile și, fiind o natură foarte sensibilă, nu putea suferi ca lumea să bage de seamă infirmitatea lui.

Dar, fără știrea ei, circula și altă versiune: străinul ar fi un criminal care s-a înfofolit în halul ăsta ca să scape de justiție, înșelînd ochiul poliției. Ideea răsărise în mintea lui mr. Teddy Henfrey. Dar nimeni n-auzise ca de pe la mijlocul sau sfîrșitul lui februarie încoace să se fi petrecut vreo crimă mai serioasă. Filtrată prin imaginația lui mr. Gould, suplinitorul de la Școala Națională, teoria „crimei“ a îmbrăcat o altă formă — și anume, că străinul ar fi fost un anarhist deghizat, care fabrica bombe explozive; zelosul învățător a luat chiar hotărîrea să-l urmărească pe ascuns, atît cît îi îngăduia timpul liber. E drept că cel mai adesea urmărirea se mărginea la privirea scrutătoare pe care mr. Gould i-o arunca străinului ori de cîte ori îl întîlnea, și la o serie de întrebări de ordin general, adresate unor oameni care nici nu-l văzuseră vreodată. Pînă la urmă, mr. Gould n-a descoperit nimic.

Un alt curent de opinie era cel lansat de mr. Fearenside. Căruțașul avea cîțiva adepți care fie că admiteau ca atare teoria culorilor pestrițe, fie că-i introduceau diverse modificări. Așa, de pildă, Silas Durgan fusese auzit declarînd că „dacă s-ar arăta la panoramă, ăsta ar face bănet în două ceasuri!“ Și, pentru că era și puțin teolog, mr. Durgan îl asemuia pe străin cu „omul cu un singur talant“, din biblie. Alții adoptaseră un punct de vedere care soluționa toate problemele: îl considerau pe misteriosul personaj drept un nebun inofensiv. Această versiune avea avantajul că lămurea dintr-o dată toate semnele de întrebare. În afara acestor grupuri cu opinii bine definite, se mai găseau și cîte unii cu păreri mai schimbătoare sau alții care amestecau mai multe versiuni la un loc. Locuitorii din Sussex nu prea erau superstițioși; abia după întîmplările de la începutul lui aprilie prinse pentru prima oară să umble prin sat zvonul că ar fi ceva necurat la mijloc. Chiar și atunci însă, numai femeile

plecau urechea la asemenea șoapte... Oricum, indifere-
rent de ceea ce gîndeau despre obiectul atenției lor,
toți locuitorii din Iping cădeau de acord într-o singură
privință : antipatia pe care o nutreau față de el. Ner-
vozitatea lui, pe care mintea unui intelectual de la oraș
ar fi înțeles-o cu ușurință, îi uluia pe acești pașnici
cetățeni din Sussex. Gesturile lui de furie, pe care le
surprindeau din cînd în cînd, pasul repezit cu care
trecea seara pe lîngă ei, căutînd ungherele cele mai
retrase, exploziile de nefirească mînie cu care respin-
gea orice manifestare de curiozitate din partea lor,
gustul lui pentru întuneric, care-l făcea să încuie ușile,
să tragă storurile, să stingă lumînările și lămpile —
cine ar fi putut să aprobe astfel de purtări ? Cînd îl
întîlneau prin sat, se fereau din drumul lui ; după ce
trecea, tinerii șugubeți își ridicau gulerele paltoanelor,
își pleoșteau marginile pălăriilor și se luau după el,
măimănîndu-i purtarea stranie. Era pe atunci la
modă un cîntec popular, care se chema „Căpcăunul”.
La concertul dat în sala de festivități a școlii — cu
scopul strîngerii de fonduri pentru înzestrarea bise-
ricii cu lămpi — miss Satchell a cîntat „Căpcăunul”...
și de atunci, era de ajuns să se adune doi-trei săteni
la un loc, ca de îndată ce se ivea străinul, să se audă
cîte o frîntură din cîntecul cu pricina, fredonată cu un
semiton mai sus, sau mai jos. Copiii pe care-i apuca
seara pe uliță strigau după el „Căpcăunule” ! și o
ștergeau la înțeleală, fudulindu-se cu bravura lor, dar
cu inima cît un purice.

Pe Cuss, felcerul satului, îl rodea curiozitatea. Ban-
dajele acelea îi ațîțau interesul profesional ; cele o
mie și una de sticle, de care auzise, îi deșteptau invi-
dia. În tot cursul lunilor aprilie și mai a pîndit un
prilej de a intra în vorbă cu străinul. În cele din urmă,
pe la Rusalii, simțind că nu mai poate rezista, și-a
găsit drept pretext o listă de subscripție pentru an-
gajarea unei infirmiere comunale. Dar nu mică i-a
fost mirarea cînd a aflat că doamna Hall nici nu știa
cum îl cheamă pe mușteriu ei.

— Mi-a zis el un nume — făcu încurcată doamna
Hall (declarație care de altfel era cu totul inexactă)

— dar nu l-am auzit bine. Se gîndea și ea că-i o dovadă de prostie să nu-i știe numele cuiva cu care stai sub același acoperămînt. Cuss ciocăni în ușa camerei de oaspeți și intră. Dinăuntru se auzi o înjurătură strașnică.

— Vă rog să mă scuzați că vă tulbur... a început felcerul. Dar în clipa aceea ușa s-a închis, așa că doamna Hall n-a mai putut prinde restul conversației.

Timp de vreo zece minute nu s-a auzit decît un murmur de voci... apoi un strigăt de uimire, tropăit de picioare, zgomotul unui scaun răsturnat, un hohot de rîs ca un lătrat, pași iuți care se îndreptau spre ușă... și în cele din urmă apărură Cuss, alb la față, aruncînd peste umăr niște priviri îngrozite. Lăsă ușa deschisă în urma lui, fără măcar să se uite la hangiță, străbătu coridorul în fuga mare, coborî treptele și dispărură. Mrs. Hall stătea în dosul tejghelei, cu ochii țintă la ușa deschisă a camerei de oaspeți. Îl auzi pe străin cum rîde încetîșor și cum umblă prin odaie. De unde stătea ea, nu putea să-i vadă fața. Deodată ușa camerei fu trîntită cu putere și liniștea se așternu din nou.

Cuss alergase glonț la mr. Bunting, vicarul.

— Arăt eu a nebun? izbucni felcerul, de cum pătrunse în cămăruța ponosită a sfînției sale. Am eu aerul cuiva care nu-i în toate mințile?

— Ce s-a întîmplat? întrebă mr. Bunting, așezînd un amonit peste foile volante pe care-și scria viitoarea predică.

— Omul acela de la han...

— Ei bine?

— Dă-mi ceva de băut, gîfii Cuss, lăsîndu-se să cadă pe un scaun. După ce-și potoli nervii cu un pahar de vin ieftin — singura băutură pe care o avea bunul popă la îndemîină — îi povesti despre întrevederea pe care o avusese cu puțin înainte. Intru în odaie — începu el — și-i cer să subscrie la fondu' ăla pentru infirmieră. Cum am intrat eu, și-a vîrît mîinile în buzunare și s-a trîntit în scîrbă pe un scaun. Cînd i-am zis despre ce-i vorba, ce crezi c-a făcut? S-a smiorcăit. Zic eu p-ormă: Am auzit că vă interesați de știință... La care el: „Da, da“ și iarăși a tras pe nas! Și uite-așa se

tot smiorcăia într-una ! Peseamne c-a prins un guturai numărul unu. Nici nu-i de mirare, dacă umblă toată ziua înfofolit ! Ei, și m-apuc eu să-i vorbesc de infirmieră, da-n vremea asta trag cu coada ochiului p'în toate părțile, să văd și eu ce minune era p-acolo ? Sticle — chimicale cu grămada ! Balanță, eprubete în stativă și un miros — ca de ghiocei. Îl întreb dacă-i dispus să dea și el ceva. „Am să mă gândesc“, face el. După aia l-am întrebat fără-nconjur dacă se ocupă cu vreo cercetare. „Da“, zice el. O cercetare de lungă durată ? Atunci au cam intrat dracii-ntr-însul : „O să dureze al naibii de mult“, îmi zice el și, la vorbele astea, ca să zic așa, i-a sărit muștarul. „Zău ?“ fac eu. Atunci se apucă să îmi înșire tot necazul lui. Stătuse toată vremea ca pe jărat și întrebarea mea parcă i-a turnat gaz pe foc. Nu știu ce mi-a zis el de un fel de rețetă — cică o rețetă foarte importantă — da' n-a vrut să-mi spună la ce-i folosea. „Era ceva medical ?“ zic eu. „Dracu să te ia !“ sare el. Ce tot urmărești să scoți de la mine ?“

Mi-am cerut scuze. La care el iar s-a smiorcăit și a tușit. După aia mi-a povestit mai departe. Zicea că a citit rețeta. Care rețetă conținea vreo cinci ingrediente. Și după aia a pus-o jos și a întors capul. Vine, zice el, un curent de la fereastră și suflă hîrtia. Un filfiit, un foșnet (știi, dumnealui lucrează într-o cameră cu căminul deschis) și gata ! Vîntul a dus-o peste flăcările din cămin și a ridicat-o în sus pe horn. El s-a repezit după rețetă tocmai cînd hîrtia urca pe horn. Așa ! Ei, cînd a ajuns aicea cu povestea, a vrut, mă rog, să-mi arate cum s-a întîmplat... și a-ntins brațul.

— Ei și ?

— N-avea mîină. Numai mîineca goală. Maică doamne ! zic eu în mine, asta înseamnă schilodire, nu glumă ! Se vede că poartă o proteză — așa mi-am dat eu cu ideea — și și-a scos-o... Da' după aia stau eu și mă gândesc bine : mă, e ceva ciudat în treaba asta. Cum dracu' de poa' să ție mîineca în sus — o mîinecă umflată, domnule ! — dacă n-are nimic în ea ? Pentru că — îți spun — nu era nimic în ea ! Nimic pînă la încheietura cotului. Am putut să mă uit prin deschizătura manșetei pînă

sus la cot! Încă ceva: mîneca avea o gaură, și prin gaura aia zăream o licărire de lumină!

„Dumnezeule mare!” am gemut eu. Atuncea omul s-a oprit din vorbă. S-a uitat la mine cu niște ochi de te băgau în boale și după aia s-a uitat la mînecă.

— Ei bine?

— Asta-i tot. N-a zis nici o vorbă, s-a uitat la mine țintă și și-a vîrît iute mîneca la loc în buzunar. „Tocmai, îți spuneam — a zis el mai departe — că hîrtia luase foc, nu-i așa?” Și iarăși a tușit...

— Cum dracu de poți să miști în felul ăsta o mînecă goală? l-am întrebat eu.

— O mînecă goală?

— Da, o mînecă goală.

— O mînecă goală, ai zis? Ai văzut că-i goală?

Se ridicase în picioare. M-am sculat și eu. A mers încetîșor spre mine. Vreo trei pași a făcut. Acum eram foarte aproape unul de altul. Sforăia de te băga-n speriet_i. Eu nu m-am clintit din loc, da' să fiu eu al dracului dacă ar mai putea careva să stea liniștit cînd s-ar apropia de el încet, încet căpățîna aia bandajată, cu niște ochelari cît farfuriile.

— Ai spus că era o mînecă goală? întrebă el a treia oară.

— Da, sigur, zic eu.

Ei, și ce crezi că face atunci? Își scoate mîneca din buzunar, cu o încetineală care te înnebunea, și-și ridică brațul spre mutra mea, ca și cum ar fi vrut să mi-l mai arate o dată. Da' cum îți spun, foarte încet. Eu mă holbam la el. Mi se părea că stau acolo de-un veac. „Ei bine — zic (și tușesc ca să-mi dreg glasul) — nu-i nimica înăuntru.”

Simțeam nevoia să îndrug ceva, pentru că începuse să-mi fie frică. Puteam acum să văd prin mînecă pînă în fund, la umăr, fiindcă el a întins-o drept spre mine, încet de tot — uite așa — pînă cînd manșeta a ajuns la vreo două degete de ochii mei. Nu vezi în ficce zi o mînecă goală care se întinde spre tine, așa-i? Și-apoi...

— Ei?

— Ceva — ceva care la atingere aducea a deget —
mi-a tras un bobîrnac în nas !

Bunting începu să rîdă.

— Dar nu era nimic înăuntru ! — se înfierbîntă
Cuss — și, cînd rosti cuvîntul „înăuntru“, glasul i se
prefăcu într-un răget. Dumitale ți-e ușor să rîzi, dar îți
spun că de îngrozit ce eram i-am dat una peste mîneacă,
am făcut stînga împrejur și am șters-o de acolo —
l-am lăsat...

Felcerul se opri. Se vedea limpede că groaza care-l
cuprinsese nu era de loc prefăcătoare. Cu o mutră jal-
nică, se răsuci și-și mai turnă un pahar din excelentul
vin ieftin al vicarului.

— Și cînd l-am lovit peste mîneacă — reluă el —
am simțit că ating o mîină...

— Și nu era nici o mîină ! Nici urmă de așa ceva !

Mr. Bunting rămase pe gînduri. Privi bănuitor spre
Cuss.

— E o poveste foarte interesantă, rosti el. Își luase
o înfățișare gînditoare și plină de gravitate.

— Da, da, într-adevăr, o poveste foarte interesantă...
repetă mr. Bunting cu un aer de doctă emfază.

V. SPARGEREA DE LA SEDIUL PAROHIEI

Datele asupra spargerii de la casa parohială ne-au
parvenit prin amabilitatea vicarului și a soției sale.
Lucrurile s-au petrecut la o oră înaintată din noaptea
spre Rusalii — sărbătoare în cinstea căreia la Iping
are de obicei loc o festivitate la club. Se pare că în
liniștea aceea adîncă dinaintea zorilor, mrs. Bunting
s-ar fi trezit dintr-o dată cu impresia certă că cineva
deschide și închide ușa dormitorului. La început nu
l-a deșteptat pe al său soț, ci a rămas în pat, trăgînd
cu urechea. Deodată desluși lipăitul unor picioare goale

care veneau dinspre camera alăturată și străbăteau coridorul, îndreptându-se spre scară. Îndată ce se încredință că nu s-a înșelat, îl sculă pe reverend mr. Bunting, cât putu de încet. Părintele nu aprinse lampa, ci, punându-și ochelarii, halatul doamnei și papucii de baie, ieși în ușă să asculte. Auzi limpede cum cineva bîjbîia pe la pupitrul din odaia lui de lucru de la parter. Apoi, un strănut strașnic făcu să se cutremure pereții. Vicarul se întoarse în dormitor, puse mîna pe arma cea mai la îndemîină — vătraiul — și coborî tipil scara, fără cel mai mic foșnet. Doamna Bunting ieși după el și se opri în capul scării.

Ceasul era aproape patru și întunericul nopții se destrăma încet-încet. Pe coridor se zărea o geană de lumină, dar prin ușa odăii de lucru se căsca bezna de nepătruns. Liniștea adîncă nu era tulburată decît de scîrîitul ușor al treptelor sub pasul domnului Bunting și de zgomotele nedeslușite din odaia de jos. Deodată — un pocnet, hîrșîitul unui sertar care se deschide și un foșnet de hîrtii. Urmă o înjurătură, apoi sfîrșitul unui chibrit — și camera fu scaldată într-o lumină gălbuie. Vicarul, care ajunsese pe coridor, putu să zărească prin crăpătura ușii pupitrul, sertarul deschis și o lumînare care ardea pe pupitru. Dar pe hoț nu izbuti să-l vadă! Rămase locului, neștiind ce hotărîre să ia. Cu chipul alb și încordat, doamna Bunting cobora încet scările în urma lui. Un singur lucru îi dădea curaj domnului Bunting: convingerea că hoțul era unul de prin sat.

Un zornăit de monede... înțeleseseră că hoțul dăduse peste banii pe care-i țineau pentru gospodărie — cu totul două lire și ceva, în monede de aur. La auzul acestui sunet, reverend mr. Bunting simți brusc îndemnul de a intra în acțiune. Strîngînd cu putere vătraiul în mîină, năvăli în cameră, urmat îndeaproape de nevastă-sa.

— Predă-te! strigă reverendul cu o voce fîroasă... și se opri, înmărmurit. Odaia era cu desăvîrșire goală.

Totuși amîndoi ar fi putut jura că auziseră chiar în momentul acela pe cineva mișcîndu-se prin odaie. Stătură vreo jumătate de minut nemișcați, cu respirația tăiată. Apoi, mrs. Bunting străbătu încăperea și se

uită în dosul paravanului, iar mr. Bunting, însuflețit de un impuls asemănător, privi sub pupitru. Mrs. Bunting ridică perdelele, iar mr. Bunting examinează soba, și scormoni în ea cu vâtraiul. Mrs. Bunting cercetă cu atenție coșul de hîrtii, iar mr. Bunting deschise lădița de cărbuni. În sfîrșit se opriră amîndoi și-și adresară unul altuia priviri întrebătoare.

— Aș fi putut jura că... începu mr. Bunting, dar se opri. Lumînarea! răcni el. Cine-a aprins lumînarea?

— Sertarul! exclamă nevastă-sa. Uite, banii au dispărut! Alergă spre ușă. Dintre toate întîmplările extraordinare...

În momentul acela răsună pe coridor un strănut viguros. Dădură buzna afară din odaie, dar tocmai atunci ușa de la bucătărie se închise cu o bufnitură zdravănă.

— Adă lumînarea! — ordonă domnul Bunting — și luminează-mi drumul!

Auziră amîndoi un zăngănit de zăvoare trase în grabă. Cînd a împins părintele ușa de la bucătărie, tocmai se deschidea ușa din fund, lăsînd să pătrundă înăuntru lumina cenușie a zorilor, care se așternea peste tufișurile întunecate ale grădinii din spatele casei. Domnul Bunting era sigur că nimeni și nimic nu ieșise pe ușa din fund. Și totuși, ușa asta s-a deschis, a rămas un moment nemișcată și pe urmă s-a trîntit la loc! În clipa aceea, flacăra lumînării pe care o adusesese mrs. Bunting tremură, orbindu-i cu pîlpîirea ei jucăușă... Trecu mai bine de un minut pînă cînd intrară în bucătărie.

Încăperea era goală. Au zăvorît la loc ușa din fund, au examinat cu atenție bucătăria, cămara, spălătorul și, în cele din urmă, au coborît în pivniță. Au scotocit toată casa, dar degeaba. N-au găsit pe nimeni.

Zorii zilei îi găsiră pe mr. Bunting și pe soția lui — o pereche destul de bizar costumată — uitîndu-se năuci unul la altul și explorîndu-și propria locuință, la lumina inutilă a unui muc de lumînare.

— Dintre toate întîmplările extraordinare... începu reverendul pentru a douăzecea oara.

— Dragul meu — îl întrerupse doamna Bunting — o aud pe Susie venind. Rămii aici pînă intra ea în bucătărie, și după aia fugi iute sus.

VI. A ÎNNEBUNIT MOBILA !

În luna Rusaliilor, doamna Hall și soțul dumisale se treziră dis-de-dimineață — înainte chiar ca Millie să se fi înhămat la corvoada zilnică — și coborîră tip-tîl în pivniță. Aveau de îndeplinit acolo o operație care-i privea exclusiv pe ei — ceva în legătură cu greutatea specifică a berei lor.

Abia intraseră în pivniță, cînd doamna Hall constată că uitase să aducă sticla cu sarsaparilla ¹ din dormitor. Cum dumneaei era expertul și operatorul principal în treaba asta, misiunea de a se duce sus după sticlă îi reveni soțului.

Ajuns în capul scării, mr. Hall se miră o clipă, văzînd că ușa odăii de oaspeți era întredeschisă. Își urmă însă drumul, intră în dormitor și luă sticla, așa precum i se poruncise.

Pe cînd cobora, observă ceva nou : zăvoarele ușii de la intrare fuseseră date în lături. Și atunci, iluminat de o străfulgerare subită, făcu o legătură între toate amănuntele acestea și bănuielile domnului Teddy Henfrey. Își amintea cu certitudine că seara trecută ținuse chiar el lumînarea, în timp ce mrs. Hall trăgea zăvoarele. Rămase cu gura căscată : apoi urcă iarăși scara, cu sticla în mîna. Bătu la ușa străinului. Nici un răspuns. Bătu iar ; apoi împinse ușa și intră.

Văzu ceea ce se așteptase să vadă. Patul și camera erau goale. Dar — curios lucru, chiar și pentru mintea

¹ Plantă a cărei rădăcină conține saponine ; este utilizată — printre altele — la falsificarea berei. (n. t.)

lui greoaie — pe scaun și de-a lungul spetezei patului erau azvîrlite bandajele străinului și hainele — singurul rînd de haine, după cît știa mr. Hall. Pînă și pălăria fleșcăită era cocoțată neglijent pe speteaza patului.

Deodată, din adîncurile pivniței răzbi pînă la el glasul nevesti-si. Felul în care îl striga — mîncînd silabele și ridicînd interogativ tonul, pînă la o notă foarte acută (semne care indică la țăranul din West-Sussex că și-a ieșit din răbdări) îl smulse din uimirea lui.

— George! George! Ai găsit ce trebuie?

Mr. Hall se întoarse și coborî în grabă.

— Jenny — i se adresă el peste parapetul scărilor din pivniță. Să știi că ce ne-a zis Henfrey e-adevărul-adevărat! Dumnealui nu-i în cameră la el! Și ușa din față-i descuiată.

La început doamna Hall n-a prea înțeles despre ce era vorba, dar îndată ce a priceput, a dorit să se convingă cu propriii ei ochi dacă într-adevăr odaia era goală. Ținînd încă sticla, soțul o porni înainte.

— Închipuie-ți, draga mea, dumnealui a plecat, da' hainele lui sînt acolo! completă el. Și atunci mă-ntreb, ce face fără haine? Țsta nu-i lucru curat!

În timp ce urcau amîndoi scările pivniței, avură impresia — după cum s-a verificat ulterior — că ușa de la intrare s-a deschis și s-a închis la loc; dar, privind într-acolo și văzînd ușa închisă, nu-și spuseră nimic unul celuilalt. Ajungînd pe coridor, doamna Hall o luă înaintea bărbatului și alergă sus. În clipa aceea strănută cineva pe scară. Mr. Hall, care venea la vreo șase pași în urmă, își închipui că a strănutat nevestă-sa, după cum doamna Hall, care mergea înainte, avu aceeași impresie despre soțul ei. Femeia dădu ușa în lături și privi în cameră.

— Cea mai curioasă afacere pe care am pomenit-o vreodată! exclamă ea.

Tocmai atunci simți că-i strănută cineva chiar în ceafă. Întorcînd capul, rămase mirată cînd îl văzu pe mr. Hall la o bună distanță de ultima treaptă. Dar peste cîteva clipe se afla și el în odaie.

Doamna Hall se aplecă și pipăi perna și așternutul.

— E rece, constată ea. Dumnealui o fi plecat de mai bine de o oră.

Pe cînd rostea aceste cuvinte, s-a întîmplat ceva extraordinar. Cearşafurile s-au strîns singure grămadă, s-au înălţat în aer — un fel de mobilă mişcătoare — şi au zburat peste tăblia patului — ca şi cum o mîna le-ar fi înhăţat de la mijloc şi le-ar fi zvîrlit pe jos. O clipă mai tîrziu, pălăria străinului sălta de pe speteaza patului, descria prin odaie o ameţitoare traiectorie circulară şi se avînta drept în obrazul doamnei Hall. La fel de iute a luat-o razna buretele de pe spălator... după el a pornit la plimbare scaunul, aruncînd cu nepăsare pe jos haina şi pantalonii străinului... şi, rîzînd sec, cu un glas care — ciudat! — semăna leit cu al sinistrului muşteriu, scaunul şi-a întors pe neaşteptate cele patru picioare spre mrs. Hall, s-a dat puţin înapoi, ca şi cum ar fi vrut să-şi ia vînt — şi a început să tragă vîrtos în ea. Urlînd, hangiţa s-a răsucit pe călcîie şi atunci picioarele scaunului au împins-o din spate, binişor dar cu toată hotărîrea, silindu-i pe amîndoi soţii să iasă din odaie. În urma lor, uşa s-a trîntit cu putere şi s-a încuiat singură. Vreme de o secundă, scaunul şi patul au executat, după cît se pare, un dans triumfal... dintr-o dată însă totul s-a cufundat în linişte.

Pe scară, biata femeie căzu aproape leşinată în braţele domnului Hall. Cu greu a izbutit el — ajutat de Millie, pe care o deşteptaseră ţipetele — să o care jos pe scări şi să-i dea întăritoarele care se folosesc în asemenea cazuri.

— Ăştia sînt „spiriţi“! bolborosea doamna Hall. Ştiu eu că ăştia sînt „spiriţi“. Am citit eu la jurnal de ei. Mese şi scaune care sar şi dansează...

— Mai ia o picătură, Jenny, o îndemna Hall. O să te întărească.

Domna Hall îi dădea înainte.

— Încuie-l afară! Nu-l mai lăsa să intre! Am mirosit eu ceva... Trebuia să-mi dau seama... Cu ochii aia şi cu capu' ăla bandajat... şi nu mergea niciodată duminica la biserică! Unde mai pui toate sticlele alea — mai multe decît se cuvine să aibă cineva! Mi-a bă-

gat spiriții-n mobilă... Of, în mobila mea, veche, zdravă, o minune de mobilă! Chiar pe scaunul ăla obișnuia să șadă biata maică-mea cînd eram eu mică! Doamne, și cînd te gîndești că acu '-acu' poa' să sară pe mine!

— Încă o picătură, Jenny! o ruga Hall. Ai nervii zdruncinați.

O trimiseră pe Millie să-l trezească și să-l cheme pe mr. Sandy Wadgers, fierarul, care locuia la capătul uliței.

Fata străbătu în grabă ulița satului scăldată în lumina poleită a răsăritului de soare.

— Salutări de la domnu' Hall. Mobila de sus face pe nebuna. Ar vrea domnu' Wadgers să poștească pînă acolo? Așa a grăit Millie.

Mr. Wadgers era un om atotștiutor, da, da, chiar ăsta-i cuvîntul! Pe deasupra, mai era și plin de idei. Îndată a și considerat cazul ca deosebit de grav. „Să-mi pice mie mîna dacă asta nu-i vrăjitorie“ — aceasta a fost opinia imediată a domnului Sandy Wadgers. „Cu unu' ca ăsta e nevoie de potcoave la picioare!“

Mînat de curiozitate, sosi la han. Domnul și doamna Hall ar fi dorit să urce în camera de sus, conduși de mr. Wadgers, dar dumnealui nu părea de loc grăbit. Prefera să comenteze cazul pe coridor. Peste drum s-a ivit băiatul de prăvălie al lui Huxter și s-a apucat să deschidă obloanele tutungeriei. Îndată l-au invitat și pe el la discuție. Firește, după cîteva minute a sosit și mr. Huxter în persoană. Geniul anglo-saxon în materie de parlamentarism se afirmă o dată mai mult: s-au purtat interminabile discuții și nu s-a pornit la nici o acțiune hotărîtoare.

— Trebuie stabilite în primul rînd faptele, insista mr. Sandy Wadgers. Trebuie să fim siguri că sîntem îndreptățiți să spargem ușa. O ușă nespertă poți s-o spargi orișicînd, da', ia zi-mi, o ușă dac-ai spart-o, poți să o mai faci nespertă?

Dar, deodată, ca prin minune, ușa camerei de sus se deschide de la sine. Toți rămîn înmărmuriți, cu ochii holbați. Străinul, încotoșmănit ca de obicei, își

face apariția : începe să coboare scările aruncându-le din dosul ochelarilor accia întunecați, halucinant de mari, o privire mai mohorâtă și mai de nepătruns ca oricînd. Coboară cu un mers țeapăn și cît se poate de tacticos, privindu-i într-una țintă ; străbate coridorul, mereu cu privirea la ei, apoi se oprește.

— Ia uitați acolo ! exclamă el. Ochii tuturor se întorc încotro arată degetul lui înmănușat ; lângă ușa pivniței se vede o sticlă de sarsaparilla. Apoi străinul se întoarce în odaia lui și, cu un gest neașteptat, repezit și batjocoritor, le trîntește ușa-n nas...

Nimeni n-a deschis gura pînă ce nu s-a pierdut și ultimul ecou al ușii trîntite.

— Ei bine, dacă asta nu le întrece pe toate !... izbucni mr. Wadgers, lăsînd alternativa în suspensie.

— Mă duc înăuntru să-l întreb ce-nseamnă asta, se decisese Hall, adresîndu-i-se lui Wadgers. Am să-i cer o explicație.

A fost însă nevoie de o bună bucată de timp pentru ca soțul hangitei să ajungă în această dispoziție combativă.

În cele din urmă bătut în ușa, o deschise și apucă să spună doar atît :

— Scuzați-mă...

— Du-te dracului ! zbieră dinăuntru un glas înspăimîntător. Închide ușa pe dinafară !

Așa s-a terminat scurta întrevvedere.

VII. DEMASCAREA STRĂINULUI

Necunoscutul se întorsese pe la vreo cinci și jumătate dimineața în micuța odaie de oaspeți a hanului „La poștalionul cu cai” ; a rămas acolo pînă pe la prînz, cu storurile lăsate și ușa încuiată. Și nimeni n-a mai îndrăznit să se apropie de el, după pățania lui Hall.

Toată vremea asta n-a mâncat nimic. În trei rînduri a sunat — a treia oară prelung și cu nervi — dar nimeni nu i-a răspuns.

— Sigur că da, mai are și pretenții, după ce-ți trîntește un „Du-te dracului!“, bombăni mrs. Hall.

Între timp se vînturase un zvon vag despre spargerea de la parohie. Bineînțeles, faptele fură puse în legătură. Hall, întovărășit de Wadgers, plecă să-l caute pe mr. Schuckleforth, magistratul, ca să-i ceară un sfat. Cu ce s-a îndeletnicit străinul în acest răstimp, nu s-a putut afla. (Nimeni nu se încumeta să urce scara). Cînd și cînd îl auzeau cum măsoară odaia în lung și-n lat. În prada unei furii turbate spargea la sticle și rupea hîrtii cu nemiluita. În vreo două rînduri a răzbătut pînă jos cîte o explozie de înjurături, care se amestecau cu clinchetul cioburilor.

Micul grup de cetățeni înfricoșați, dar roși de curiozitate, se îngroșa din ce în ce. Veni și doamna Huxter; cîțiva tineri voioși, gătiți cu jachete negre cumpărate de gata, și cu cravate din hîrtie *piqué*¹, mă rog, doar era luna Rusaliilor! — se alăturaseră grupului, aruncînd în dreapta și-n stînga întrebări aiurea, care-i puneau și pe ceilalți în încurcătură. Tînărul Archie Harker a reușit să se evidențieze prin curajul de care a dat dovadă, intrînd în curte și încercînd să se uite pe sub storul tras. N-a izbutit el să vadă nimic, dar a lăsat să se înțeleagă că văzuse destule, așa că îndată îl urmară și alți reprezentanți ai tineretului din Iping.

O zi de Rusalii mai frumoasă ca asta nici că se mai pomenise. În josul uliței principale a satului se înșirau vreo duzină de barăci cu diverse distracții; mai era și o baracă de tragere la țintă, iar pe iarbă, în prejma fierăriei, apăruseră trei vagoane vopsite în galben și în cafeniu; alături se foiau niște străini de ambe sexe, pitoresc costumați, care instalau un joc de tragere la țintă format din niște nuci de cocos. Domnii purtau bluze albastre, iar doamnele — șorțuri albe și pălării la modă, încărcate cu pene. Woodier, de la „Păunul roșu“ și mr. Jaggars, cîrpaciul, care se mai ocupa și cu

¹ În franceză în text: tighelită. (n. t.)

comertul de biciclete de ocazie. întindeau de-a lungul drumului o ghirlandă cu stegulețe și steme englezești. La origine, ghirlanda asta slujise la aniversarea primului jubileu al reginei Victoria.

Și acolo, la han, în bezna artificială a camerei de oaspeți, în care abia dacă se furișa vreo anemică rază de soare, mușterul — de bună seamă flămînd — înfolit în hainele lui groase care-l stînjeneau, se zgîia într-una la hîrtoagele lui prin ochelarii întunecați, sau umbla cu sticlutele-i murdare... și din cînd în cînd îi mai trăgea cîte-o înjurătură sălbatică la adresa tinerilor glumeți care, dacă nu puteau fi văzuți, se făceau în schimb auziți afară, sub fereastră... În colț, lîngă cămin, zăceau cioburile cîtorva sticle sfărîmate. Un miros înțepător de clor otrăvea aerul.

Am reconstituit acest tablou după tot ce-au putut atunci să prindă oamenii cu urechea și după cele ce-au văzut ei ulterior, cînd au pătruns în odaie.

Pe la prînz, străinul a trîntit de perete ușa camerei lui și a rămas în prag, privind țintă la cei trei sau patru oameni din local. „Doamnă Hall!“ a strigat el. Cineva s-a strecurat afară cu sfială și a chemat-o pe hangiță. Hall nu se întorsese încă.

După un timp apăru doamna Hall, răsufliînd cam anevoie — ceea ce n-o împiedica de fel să se arate și mai țanțoșă. Se pregătise pentru această scenă. Își făcu intrarea ținînd în mîină o tăviță pe care se odihnea o notă de plată neachitată.

— Doriți socoteala, domnule? întrebă ea.

— De ce nu mi s-a servit gustarea de dimineață? De ce nu mi-ai făcut mîncarea și de ce n-ai răspuns cînd am sunat? Îți închipui că pot trăi fără să mănînc?

— De ce nu mi s-a achitat nota de plată? replică doamna Hall. Asta vreau să știu.

— Ți-am mai spus și acum trei zile că aștept un mandat.

— V-am răspuns și acum trei zile că n-am de gînd să aștept nici un fel de mandat. Dumneata bombăni cînd îți întîrzie puțin gustarea, dar dacă ai întîrziat cinci zile cu plata, aia nu-i nimic?

Străinul înjură scurt, dar strașnic.

— Hei, hei! se auzi din sala hanului.

— Și ți-aș fi foarte îndatorată, domnule, dacă ți-ai păstra înjurăturile pentru dumneata! rosti demn mrs. Hall.

Străinul aducea mai mult ca oricând cu un scafandru infuriat. Cei din local simțeau că mrs. Hall e stăpână pe situație. Iar felul în care i-a vorbit el în continuare n-a făcut decât să întărească această impresie.

— Ascultă-mă, femeie... începu el.

— Te rog să nu mă „femeiești” pe mine, i-o tăie doamna Hall.

— Ți-am spus că nu mi-a sosit mandatul.

— Ah, da, mandatul, desigur.

— Totuși, cred că mai am ceva prin buzunare...

— Păi mi-ai zis acu' trei zile că n-ai la dumneata mai mult de un sovereign de argint.

— Am mai găsit ceva bani.

— Ehehei! făcură cei din local.

— Mă întreb unde-ai mai găsit? îi aruncă hangița.

Această impertinență păru să-l supere din cale-afară de rău. Bătu furios din picior.

— Ce vrei să spui cu asta?

— Că mă întreb unde-ai mai găsit gologani? Și înainte de-ți dau nota sau de-ți aduc mîncare, ori altele de felu' ăsta, trebuie să-mi lămurești cîteva lucruri pe care nu le pricep și nu numai eu, da' nimeni nu le pricepe, și toată lumea ar cam dori să le înțeleagă. Uite, eu aș vrea să-mi spui ce s-a întîmplat sus cu scaunele mele, și aș mai vrea să știu cum se face că odaia duminică era goală și cum ai făcut de-ai intrat din nou? Toată lumea care vine aicea în casa asta intră pe ușă — așa-i regula aici la noi — da' dumneata n-ai intrat pe ușă și aș vrea, mă rog, să știu pe unde ai intrat? Și iarăși aș vrea să știu...

Deodată străinul își înălță mîinile înmănușate, cu pumnii strînși, izbi din picior și răcnî un „Ține-ți gura!” de vuiră pereții. Uluită, mrs. Hall amuți pe dată.

— Dumneata nu înțelegi cine sînt sau ce sînt eu! Ei las' c-am să-ți arăt. Pe legea mea! Am să-ți arăt! Își duse mîna la față și-și smulse ceva dintre obraji. În centrul figurii lui apăru o gaură neagră. Na, ține! zbieră el.

Făcu cîțiva pași înspre ea și-i întinse un obiect pe care biata femeie îl primi cu un gest mecanic, fascinată cum era de figura lui în plină metamorfoză. Cînd își dădu seama ce ține în mîină, hangița slobozi un țipăt din adîncul pieptului, scăpă obiectul pe jos și se trase înapoi, clătinîndu-se. Era nasul — nasul străinului! — roz și lucios, care se rostogolea pe dușumea cu un sunet sec de carton...

Necunoscutul își scoase apoi ochelarii, și cei cîțiva martori ai acestei scene prinseră să răsufle mai iute. Își aruncă pălăria de pe cap și, cu mișcări precipitate, își smulse favoriții și bandajele. Pînă atunci și-au mai ținut oamenii firea, dar din clipa aceea toți fură străbătuți de fiorul unei presimțiri sinistre. „Oh, doamne sfinte!“ gîfîi cineva. Și nimeni nu-și mai putu stăpîni groaza.

Era mai oribil decît cea mai macabră închipuire. În fața priveliștii care i se oferea ochilor, mrs. Hall, care rămăsese cu gura căscată, incremenită de spaimă, scoase încă un țipăt și o zbughi spre ușă. Ceilalți — după ea. Fuseseră pregătiți să vadă cicatrici, un obraz desfigurat, o hidoșenie monstruoasă — în sfîrșit, ceva palpabil! — și cînd colo, *nimic*! Bandajele, împreună cu o perucă, zburară de-a lungul coridorului pînă în local, cît pe ce să-i lovească. Dădură cu toții buzna pe treptele hanului, împiedicîndu-se unul de celălalt. Căci omul care stătea înfipt acolo, în pragul odăii, gesticulînd și urlînd niște frînturi de vorbe fără noimă, arăta — pînă la gît — ca oricare om în toată firea, voinic, mă rog... atît numai că n-avea cap! Peste gulerul paltonului se căsca vidul — nici urmă de cap!

Localnicii care se găseau mai în josul uliței auziră niște urlete desperate. Toate capetele s-au întors înspre han; zeci de ochi i-au văzut pe cei de la „Poștalionul cu cai“ cum țîșnesc afară ca dintr-un tun... au văzut cum mrs. Hall cade lată la pămînt, iar mr. Teddy Henfrey sare în lături, ca să nu dea peste ea... apoi au răzbătut pînă la ei urletele înspăimîntătoare ale Millie-ei (auzind atîta larmă, fata alergase de la bucătărie și dăduse peste omul fără cap...).

Brusc, vacarmul încetă.

În clipa următoare, toată ulița se îndrepta în goană mare spre han, — negustorul de zaharicale, proprietarul tirului cu nuci de cocos și ajutorul lui, proprietarul scrînciobului, — băiețași, fetițe, eleganții și cochetele sclivisite ale satului, bătrîni în halate, țigănci în șorțuri... cît ai bate din palme s-a strîns o gloată de vreo patruzeci de suflete, care creștea într-una, se frămînta, huiduia, voia să știe totul de-a fir a păr, scotea diverse exclamații și emitea felurite opinii în fața imobilului soților Hall. Toți simțeau nevoia să vorbească de-a valma și rezultatul era un soi de babilonie. Cîțiva o susțineau pe mrs. Hall, care leșinase. Era o învîlmășeală grozavă, pe deasupra căreia se depăna povestirea de necrezut a unui gălăgios martor ocular.

— Vai, căpcăunul!

— Da' ce-a făcut?

— A lovit-o pe fată!

— Zăăău?

— S-a repezit la ea cu un cuțit, așa mi se pare.

— N-are cap, îți spun. Și asta nu-i numa' așa, o vorbă, ascultă-mă pe mine, e un om fără cap!

— Aiurea! O fi vreo scamatorie la mijloc!

— Și-a scos cîrpele de pe el!

Îmbulzindu-se, ca să apuce să vadă ceva prin ușa deschisă, curioșii alcătuiau un fel de unghi viu, cu vîrfurile în continuă agitație, dirijat spre han. „S-a oprit un moment, și-atuncea a țipat Millie și el o dată s-a întors! Fugea fata de-i săltau fustele — și căpcăunul după ea! N-a durat cu totul nici zece secunde. P-ormă s-a întors cu un cuțit în mîină și cu o pîine și-a rămas așa, stană de piatră, de parcă s-ar fi uitat țintă undeva. Acu' un minut, nu mai mult! A intrat pe ușa aia. Îți spun eu că n-are cap *de loc*! Chiar acum puteai să-l vezi...”

Un freamăt ușor trecu prin mulțime. Oratorul se opri și se dădu în lături, ca să facă loc unei mici procesiuni care se îndrepta cu pas hotărît spre han; în frunte pășea ferm mr. Hall, roș la față ca un rac, apoi venea mr. Bobby Jaffers, jandarmul satului, iar la urmă —

prudentul domn Wadgers. Veniseră înarmați cu un mandat de arestare.

Zgomotoasă, lumea oferea din belșug informații (care se potriveau una cu alta ca nuca-n perete) peste cele întimplate.

— Cu cap sau fără cap — declara Jaffers — eu trebuie să-l arestez și am să-l arestez !

Domnul Hall urcă treptele și merse drept la ușa odăii de oaspeți, pe care o găsi deschisă.

— Jandarm — rosti el — fă-ți datoria !

Jaffers păși înăuntru, Hall după el și — tot cel din urmă — Wadgers... În semiobscuritatea încăperii se profila arătarea fără cap, ținând o coajă de pîine într-una din mîinile înmănușate și o bucată de brînză în cealaltă.

— Ăsta-i ! strigă Hall.

— Ce dracu mai înseamnă și asta ? izbucni o voce mînioasă, care venea cam din dreptul gulerului.

— Al naibii de ciudat mai arăți, stimată domn, începu mr. Jaffers. Dar, cu cap sau fără cap, mandatul spune numai „arestați persoana“¹ și datoria-i datorie...

— La o parte ! strigă arătarea, dîndu-se înapoi.

Cît ai clipi, azvîrli în aer pîinea și brînză, iar Hall apucă tocmai la timp cuțitul de pe masă, care era cît pe ce să urmeze același drum. Deodată, omul fără cap își smulse mînușa stîngă, care nimeri drept în obrazul lui Jaffers. La care, mr. Jaffers, întrerupîndu-și declarația cu privire la mandatul de arestare, se repezi la străin, îl apucă de mîneca din care nu ieșea nici o mîină, și-l înșfăcă de gîtul invizibil. O lovitură răsunătoare primită în fluierul piciorului îi smulse un urlet, dar mr. Jaffers nu slăbi strînsoarea. Hall strecură cuțitul de-a lungul mesei către domnul Wadgers — care se foia de colo pînă colo, ca portarul unei echipe de fotbal în ofensivă — apoi, cînd Jaffers și străinul, încheștîndu-se și cărîndu-și la pumni, se împinseră pînă în dreptul lui, Hall dădu să sară în ajutor. Un scaun care se găsea în drum se prefăcu în țandări și luptătorii se prăvăliră unul peste celălalt.

— Apucă-l de picioare, suieră Jeffers.

¹ Joc de cuvinte : în englezește, cuvîntul body înseamnă și persoană și corp (deci : „arestați corpul“). (n. t.)

Străduindu-se să aplice instrucțiunea primită mr. Hall se pomeni cu un picior în coaste, care-l scoase din luptă pentru câteva clipe. Cît despre mr. Wadgers, acesta, constatînd că decapitatul a reușit să iasă de sub Jaffers și să-i înfigă genunchiul în piept, se retrase ușurel, cu cuțitul în mînă, înspre ușă, unde se ciocni de mr. Huxter și de vizitiul din Sirdderbrige, care alergaseră în sprijinul legii și al ordinei. În același moment căzură din dulap câteva sticle, și încăperea se umplu de o duhoare înțepătoare.

— Mă predau! strigă necunoscutul, deși îl ținea pe Jaffers ținut sub el. Sări în picioare gîfîind — stranie nălucă, fără cap și fără mîini (își scosese între timp și mînușa dreaptă) — și, cu răsufierea tăiată, gemu: N-are nici un rost!

Părea lucrul cel mai nebunesc din lume să auzi glasul acela care venea din văzduh. Dar țărani din Sussex sînt poate oamenii cei mai cu picioarele pe pămînt. Jaffers se ridică și el, și scoase o pereche de cătușe, dar se opri brusc, cu ochii holbați. Își dăduse vag seama de absurditatea întregii situații.

— Ia te uită! Fir-ar să fie! După cîte văd, nu pot să le folosesc!

Omul fără cap își trecu brațul de-a lungul hainei și, ca prin minune, nasturii pe care-i atingea mîneca lui goală se descheiau. Apoi bolborosi ceva — că ar fi primit o lovitură în picior — și se aplecă. Părea că-și pipăie pantofii și ciorapii.

— Vai de mine! — a strigat deodată Huxter — asta nu-i om, e fantomă! Numa' haine goale! Ia uitați! I se vede prin guler căptușeala hainelor, pînă jos! Pot să-mi bag și mîna!

A întins mîna, dar se pare că s-a lovit de ceva în aer, căci s-a tras înapoi cu un strigăt ascuțit.

— Te rog să nu-mi mai bagi degetele în ochi, răsună vocea aeriană, pe un ton de cruntă indignare. Realitatea este că mă aflu aici, cu cap, mîini, picioare și tot restul, dar că întîmplător sînt invizibil. E foarte neplăcut, dar așa sînt. Asta nu înseamnă că trebuie să fiu rupt în bucăți de orice bătăran idiot din Iping, nu-i așa?

Costumul de haine, descheiat în întregime și atârând de un suport nevăzut, se ridică în sus, cu mînele îndoită proptite în șold.

Între timp mai intraseră și alți localnici, așa încît odaia era înțesată de lume.

— Nu zău, invizibil? îl zeflemisi Huxter, fără să se sinchisească de protestele lui. Cine dracu a mai auzit așa ceva?

— O fi poate ciudat, nu zic nu, dar cred că nu-i o crimă. De ce să fiu maltratat în halul ăsta de un polițist?

— A, păi asta-i altă poveste, ripostă Jaffers. Desigur că în întunecimea de aici e cam greu să te vadă omul, dar eu am un mandat de arestare în regulă. Și nu te urmărim pentru că ești invizibil, ci pentru spargere. A fost prădată o casă și s-au furat bani.

— Ei și?

— Si circumstanțele arată în mod evident că...

— Prostii! i-o tăie Omul Invizibil.

— Nădăjduiesc că e precum spuneți, domnule! Dar am primit anumite instrucțiuni...

— Bine, admise brusc arătarea. Am să vin. Am să vin. Dar fără cătușe.

— Așa se obișnuiește, răspunse Jaffers.

— Fără cătușe! puse condiția năluca.

— Scuzați-mă, dar...

Dintr-o dată, arătarea se trînti pe un scaun și, înaintea ca cineva să se fi putut dumeri, papucii, ciorapii și pantalonii erau azvîrlîți grămadă sub masă. Apoi Omul Invizibil sări în sus și haina zbură și ea cît colo...

— Stați, opriți-l! strigă Jaffers, dîndu-și seama de ce se întîmplă. Înșfăcă vesta, dar, cu o smucitură, cămașa lunecă afară din ea abandonînd-o moale în mîna lui. Prindeți-l! zbieră jandarmul, agitînd vesta. Dacă o s-apuce să-și dea jos toate hainele...

— Prindeți-l! striga toată lumea. Dădură cu toții năvală spre cămașa albă care flutura — unică mărturie vizibilă a existenței necunoscutului.

Una din mînele cămășii îi trînti lui Hall drept în față o directă care-i curmă avîntul și-l împinse înapoi peste moș Toothsome, paracliserul; într-o clipă, cămașa

se trase singură în sus și începu să se zbată în gol și să dea din mîneci, — întocmai ca o cămașă pe care-o dezbraci peste cap. Jaffers puse mîna pe ea, dar nu făcu decît să-i ajute fantomei la dezbrăcat. Ceva din văzduh îl plesni peste gură, îi trase iute bastonul din mîna și începu să-l croiască pe Teddy Henfrey drept în creștet.

— Atenție! strigau cu toții, năpustindu-se la întîmplare și lovind în vînt. Prindeți-l!

— Închideți ușa!

— Nu-l lăsați să scape!

— Am prins ceva!

— E-aici!

Era un adevărat balamuc. Peste fiecare combatant se abătea o ploaie de pumni... Sandy Wadgers, isteț ca totdeauna, ba de astă dată cu deșteptăciunea stimulată de o lovitură zdravănă în nas, deschise ușa și o șterse. Îmbulzindu-se orbește, ceilalți fură îngrămădiți în colțul ușii. Loviturile cădeau ca grindina. Phipps, unitarianul¹, pierdu un dinte din față, iar Henfrey fu rănit la zgîrciul urechii. Jaffers primi un pumn sub bărbie și, întorcîndu-se, puse mîna pe un corp solid care se găsea între el și Huxter *dan la mêlée*² împiedicîndu-i să se apropie unul de celălalt. Era pieptul vînjos al Omului Invizibil. O clipă mai tîrziu, întreaga masă de oameni întăritați, prinși în focul încăierării, dădu năvală în coridorul înțesat de lume.

— Am pus mîna pe el! zbieră jandarmul. Icnind și clătinîndu-se, cu fața congestionată și vinele umflate, ținea piept unui dușman nevăzut, în mijlocul acestui vîlmășag.

Lumea se înghesuia, claie peste grămadă, în vreme ce extraordinara pereche își croia drum spre ușa de la intrare și se dădea de-a berbeleacul pe cele cîteva trepte ale hanului. Cu glasul gîtuit, Jaffers a scos un urlet, s-a încleștat din toate puterile de prada lui și, apărîndu-se cu genunchii, s-a prăbușit greoi, lovindu-se cu

¹ Membru al unei secte religioase. (n. t.)

² În franceză în text: în îmbulzeală. (n. t.)

capul de pietriș. Numai atunci degetele lui au slăbit strînsoarea.

Izbucniră răcnete turbate: „Prindeți-l!” „Invizibilul!” și așa mai departe. Un tînăr (care nu era de prin partea locului și al cărui nume nu l-am putut afla) se repezi dintr-o dată și înșfăcă ceva, care i se smulse din mînă și-l aruncă peste corpul polițistului. De partea cealaltă a drumului, o femeie îmbrîncită dete un țipăt... un cîine, care părea să fi primit o lovitură de picior, chelălăi și fugi urlînd în curtea lui Huxter... Acestea fură singurele semne lăsate de Omul Invizibil în trecerea lui. Cîtva timp, oamenii rămaseră năucii, gesticulînd în neștire... apoi, dintr-o dată, incolți panica și, cît ai bate din palme, se împrăștiară cu mic și mare prin sat, ca frunzele uscate luate de vînt. Doar Jaffers zăcea nemișcat, sub prima treaptă a scării hanului, cu fața în jos și genunchii îndoiți.

VIII. ÎN TRECERE

Capitolul al optulea este extrem de scurt și relatează următorul fapt: în vreme ce moțăia în plin cîmp, singur cuc, fără ca pe o rază de două mîle în jur să mai existe vreun alt suflet (cel puțin așa gîndea el), Gibbins, naturalistul amator din regiune, a auzit că în apropierea lui cineva tușește, strănută și înjură cu foc. Iute a deschis ochii, dar n-a văzut nimic! Ei bine, și totuși se auzea un glas care continua să înjure, cu acea varietate și bogăție de imagini ce caracterizează înjurăturile unui om cult. Glasul a ajuns la un maximum de intensitate, apoi s-a auzit din ce în ce mai slab și s-a pierdut în depărtare, înspre Adderdean — așa i s-a părut lui mr. Gibbins. Încă un strănut convulsiv — apoi tăcere. Naturalistul nu aflase nimic despre întîmplările din dimineața aceea, dar fenomenul era

atît de uluitor, de tulburător, încît iubitorul naturii a simţit că tot calmul lui filozofic i se spulberă ; s-a ridicat în grabă şi a luat-o la sănătoasa înspre sat, cu toată iuţeala de care era în stare.

IX. DOMNUL THOMAS MARVEL

Ca să-l cunoaşteţi pe mr. Thomas Marvel, trebuie să vă închipuiţi o persoană cu o mutră rubicondă şi mobilă, din care erupe un nas cilindric, cu o gură băloasă, lăbărţată, în necontenită mişcare, şi o barbă teribil de zbîrlită. Corpul lui avea tendinţă spre *embonpoint*¹, pe care o scoteau în relief şi picioarele scurte. Purta un joben de mătase pluşată. Nasturii costumului său erau sistematic înlocuiţi cu sforicele şi şireturi de pantofi, care se zăreau prin punctele mai delicate ale îmbrăcăminţii ; aşadar, era vădit că acest personaj este un celibatar convins.

Domnul Thomas Marvel şedea la marginea drumului care ducea spre Adderdean, cam la o milă şi jumătate de Iping. Picioarele, vîrîte în şanţ, se lăfăiau în nişte ciorapi plini de găuri, prin care apăreau degetele mari, grosolane, ce străpungeau văzduhul ca urechile unui cîine la pîndă. Omul nostru contempla leneş — pe toate le făcea el cu lene — o pereche de ghete cu şiret. Era cea mai trainică pereche de ghete din cîte nimerise el în ultima vreme, atîta doar că-i erau cam prea mari... dimpotrivă, cele pe care le purtase înainte îi veniseră ca turnate, dar mergeau numai pe vreme uscată, pentru bunul motiv că aveau o talpă care nu ţinea la umezeală... Mr. Thomas Marvel nu putea suferi ghetele prea mari, dar nici umezeala la picioare nu-i era pe plac.

¹ În franceză în text — pîntec, îngrăşare. (n. t.)

Pînă atunci nu cugetase niciodată serios care din cele două alternative îi era mai nesuferită, dar azi era o zi minunată și dumnealui tot nu avea ceva mai bun de făcut. Așa că-și orînduise frumos pe iarbă cele patru ghete și acum se uita la ele. Și tot privindu-le cum zăceau acolo, în iarbă, printre florile de cîmp, îi veni dintr-o dată ideea că amîndouă perechile erau tare urîte. N-a fost cîtuși de puțin surprins cînd a auzit o voce în spatele lui :

— Oricum, se cheamă că sînt ghete, a rostit Vocea.

— Bah ! ghete de pomană ! Mr. Thomas Marvel ținea capul aplecat pe o parte și le privea cu dezgust. Și să fiu al naibii dacă știu care din două-i a mai nenorocită pereche din lumea asta blestemată !

— Hm ! făcu Vocea.

— La drept vorbind, am umblat eu și cu ciubote mai proaste. Am umblat și fără nimic. Da' niciodată n-am purtat pe picior ceva atît de impertinent de urît, — dacă-mi îngăduiți să mă exprim astfel. Zile întregi am cerșit — printre altele — o pereche de ciubote, dom'le, pen'că de *astea* mă săturasem. Nu că n-ar fi trainice, nu zic așa vorbă, da' unui gentleman care bate toată ziulica drumurile, așa ca mine, i se mai face și lehamite de încălțările lui, așa-i ? Dacă vrei să mă crezi, în tot ținutul ăsta blestemat n-am căpătat nimic altceva decît ciubotele *astea*. Uită-te bine la ele ! Și trebuie să știi că-i o regiune unde poți să găsești în general ghete bunișoare. Da' uite așa-i ghina mea afurisită ! Pot să zic că de zece ani și mai bine nu-mi procur încălțămintea decît din ținutul ăsta. Și după toate, te mai și tratează ca pe vagabonzi !

— E o regiune infectă și locuitorii-s niște porci ! se pronunță Vocea.

— Nu-i așa ? întări mr. Thomas Marvel. Mamă, mamă ! Și perechea asta de ciubote-i și mai infectă ca toți la un loc !

Întoarse capul peste umărul drept, ca să vadă ce fel de ghete poartă celălalt — voia omul să facă o comparație — dar vai ! nu vedeai nici măcar picioarele, darmite ghete ! Întoarse capul la stînga, dar nici acolo

nu existau picioare și nici ghete. Pe față i se întipări o uimire fără seamăn.

— Da' unde ești, musiu? întrebă el peste umăr ridicându-se în patru labe. În fața lui se întindea un câmp pustiu, presărat cu tufișuri țepoase de mărăcini, printre care se zbenguia vântul.

— Oi fi eu beat? se întrebă mr. Marvel. Avusei vedenie? Vorbii de unu' singur? Ce dracu?

— Nu te speria, rosti Vocea.

Domnul Marvel sări în picioare.

— Ia nu mai face pe vintrelocul cu mine! Unde-mi ești? Eu să mă sperii, i-auzi la el!

— Nu te speria! repetă Vocea.

— Tu ai să te sperii peste un minut, idiotule! amenință mr. Thomas Marvel. Unde dracu te-ai băgat? Numai să pun laba pe tine...

Nu primi nici un răspuns.

— De unde vorbești, mă, din groapă?

Nici un răspuns.

Prostit de uimire, vagabondul încremeni așa cum era, desculț și cu haina atârându-i pe un umăr.

„Piu, piu“, făcu o ciovlică în depărtare.

— Ha, i-auzi, piu, piu, făcu și mr. Marvel. Mie nu-mi arde de glumă. Câmpul era la fel de pustiu, din zare pînă-n zare; neumblat de nimeni, drumul, cu gropile lui și cu stîlpii care-l mărgineau, șerpuia lin dinspre miazănoapte spre miazăzi, iar pe bolta albastră, în afară de pasărea care piuise, nu se mai vedea nimic.

— Doamne, nu mă lăsa! îngîină zdrențarosul, trăgîndu-și haina pe umeri. Asta de la pileală mi se trage, să fiu al dracului dacă nu-i așa!

— Nu-i băutura, îl contrazise Vocea. Nu te prosti!

— Oh! făcu mr. Marvel, și fața i se înălbi pe sub petele roșii. E de la pileală... repetau într-una, fără glas, buzele lui. Se învîrți încet în jurul propriei axe, holbîndu-se în toate părțile. Să jur, nu alta, că am auzit o voce! bolborosi el.

— Desigur că ai auzit.

— Poftim, iar a început! se tîngui vagabondul, închizînd ochii și prinzîndu-și fruntea în mîini cu un gest

tragic. Deodată, însă, fu apucat de guler și scuturat zdravăn — treabă care-l ameți și mai rău.

— Nu fi idiot! îl dojeni Vocea.

— Mi-am ieșit din minți! E de rău, ce mai încoa' și-ncolo. Asta-i fiin'că m-am necăjit cu nenorocitele alea de ciubote. Mi-am ieșit de-a binelea din minți. Sau or fi strigoi pe aici?

— Nici una, nici alta, interveni Vocea. Ascultă!

— Nebunule! mormăi încet mr. Marvel.

— O clipă! Vocea, străbătută de un tremur, din pricina efortării de a se stăpîni, căpătase un ton poruncitor.

— Ei, ce e? Vagabondul avea senzația stranie că-i apasă cineva un deget în piept.

— Crezi că sînt numai o închipuire — o nălucă?

Mr. Thomas Marvel își frecă ceafa.

— Da' ce alta poți să fii?

— Foarte bine... Vocea avea acum un ton blajin. Atunci am de gînd să arunc cu pietre în dumneata pînă ai să-ți schimbi părerea.

— Da' unde ești, omu' lu' Dumnezeu?

Nici un răspuns. Deodată, prin aer suieră o piatră, care zbură la un fir de păr de umărul domnului Marvel. Întorcîndu-se, vagabondul văzu cum o altă piatră sare de pe pămînt, descrie o traiectorie complicată, rămîne o clipă în suspensie și se repede apoi spre picioarele lui, cu o iuțeală de glonț. Era prea aiurit ca să se mai poată feri. Încă un suierat, și iat-o că lunecă în șanț, nu înainte de a-i fi zdrelit un deget care-i ieșea din ciorapul găurit. Urlînd ca din gură de șarpe, mr. Thomas Marvel sări într-un picior și o luă la fugă... dar se împiedică de un obstacol nevăzut și, executînd o tumbă, căzu pe șezut.

— Ei, tot mai sînt o închipuire, ce zici? (o a treia piatră descria o curbă în văzduh și rămînea suspendată peste capul vagabondului).

Drept răspuns, mr. Marvel încercă să se ridice în picioare, dar fu iarăși rostogolit pe jos. De data asta rămase nemișcat.

— Dacă te mai opintеști o dată — îl amenință Vocea — îți arunc piatra în cap.

— Asta-i vrăjitorie curată! exclamă mr. Thomas Marvel.

Se așeză, își pipăi degetul lovit și-și aținti privirile asupra celui de-al treilea proiectil.

— Nu pot să înțeleg și pace! Pietre care zboară singure... Pietre care vorbesc... Pun-te jos, piatră! Sparge-te! Mă predau.

Piatra căzu la pămînt.

— E foarte simplu, îi explică Vocea. Sînt un om invizibil.

— Nu bate cîmpii! Mr. Marvel gîfîia de durere. Unde te-ai ascuns, cum ai făcut-o, nu știu. Mă dau bătut.

— Dar e foarte simplu, stărui Vocea. Sînt invizibil. Vreau să pricepi acest lucru.

— Asta poa' s-o vadă orișicine, nu-i nevoie să măiei așa repede, domnule! Ei, da' zi și mie, cum te-ai ascuns?

— Sînt invizibil. Asta-i toată povestea. Și asta vreau să te fac să înțelegi.

— Da' unde ești? îl întrerupse domnul Marvel.

— Aici — în fața dumitale, la șase yarzi.

— Haide, haide! Că n-oi fi orb! P-ormă ai să-mi zici că ești făcut din vînt! Eu nu-s un fraier d-ăia la care poți să le torni gogoși!

— Ei bine, sînt făcut din aer. Acuma te uiți prin mine.

— Cum, nu-i nici un pic de materie în dumneata? *Vox et*¹... cum sună mai departe aiureala asta?

— Da' de unde, sînt o făptură omenească — sînt voinic, am nevoie de hrană și de băutură, am nevoie de haine... Atîta tot, că sînt invizibil. Pricepi? Invizibil. E foarte simplu. In-vi-zi-bil!

— Cum adică, exiști în carne și oase?

— Da, exist în carne și oase.

¹ În latină în text. Începutul unei zicale latine: *Vox et praeterea nihil*: O voce, altceva nimic. (n. t.)

— Dă-mi o mână, dacă există! Atunci poate-o să mi se pară mai adevărat... Of, doamne! mi-ai rupt mîna! Valeu, nu mă strînge așa!

Degetele mîinii sale libere pipăiră mîna care-i încleștase încheietura, apoi sfioase alunecară mai departe, atinseră un braț, dădură peste un piept musculos și se opriră pe o mutră bărboasă.

— M-ai făcut praf! exclamă vagabondul, năuc de uimire. Asta-i mai tare ca luptele de cocoși! Grozav de interesant! Și uite, pot să văd direct prin dumneata un iepure care aleargă, la vreo juma' de milă de-aici! Nici o bucățică din dumneata nu se vede — da' stai! Examină cu băgare de seamă un anumit punct din spațiul aparent vid. N-ai mîncat cumva pîine cu brînză? Întrebă el, apucînd brațul invizibil.

— E-adevărat. N-au fost încă digerate.

— Așa, înțeleg. Ciudat soi de fantomă mai ești.

— Mă rog, mă rog, dar nu-i nici pe jumătate atît de miraculos cît îți închipui dumneata.

— Pentru pretențiunile mele modeste e de ajuns de miraculos, replică mr. Thomas Marvel. Da' cum ai reușit? Cum dracu ai făcut-o?

— E o poveste lungă. Și afară de asta...

— Îți zic drept, toată chestia m-a dat gata! mărturisi mr. Marvel.

— Ceea ce țin să-ți spun acum este următorul lucru: am nevoie de ajutor. Nu mai am încotro. Am nimerit din întîmplare peste dumneata. Rătăceam, nebun de furie, gol, neputincios. Eram în stare să ucid... Și te-am văzut...

— Maică doamne!

— Am venit în spatele dumitale, am șovăit, am mers mai departe...

Expresia feței vagabondului era cum nu se poate mai grăitoare.

— Apoi m-am oprit. „Iată, mi-am zis, un prigonit ca și mine. Asta-i omul care-mi trebuie!“ Așa că m-am întors din drum și m-am apropiat de dumneata. Și...

— Doamne! Sînt zăpăcit de-a binelea. Pot să te întreb: cum vine asta? și ce fel de ajutor îți trebuie?

— Vreau să-mi ajuți să gădesc haine și un adăpost, și așa mai departe. Pe ale mele le-am părăsit de mult. Dacă nu vrei — bine!... Dar ai să vrei — trebuie!

— Uite ce-i, eu sînt prea dărîmat. Nu mai da în mine și lasă-mă să plec. Trebuie să-mi revin un pic. Uite, aproape că mi-ai zdrobit degetul. Toate astea n-au nici o noimă. Jos cîmpul gol, sus cerul gol... Cît cuprinzi cu ochii nu vezi nimic. Natura și iar natura. Și dintr-o dată vine un glas... un glas din cer. Și pietre. Și o mîină care te strînge. Maică doamne!

— Vino-ți în fire — porunci Vocea — pentru că va trebui să faci treaba pe care m-am gîndit să ți-o încredințez.

Brusc, domnul Marvel își dezumflă fălcile și căscă ochii.

— Te-am ales pe dumneata, urmă Vocea. Ești singurul muritor, afară de cîțiva idioți de acolo, care știe că există un om invizibil. Trebuie să fii ajutorul meu. Ajută-mă și voi face lucruri mari pentru dumneata. Un om invizibil este un om puternic. Se întrerupse o clipă, strănutînd de mama focului.

— Dar dacă mă trădezi, dacă nu faci ce-ți spun eu... Se întrerupse iarăși și lovi cu sete în umărul vagabondului. Cu un urlet de spaimă, nenorocitul sări în lături.

— N-am să te trădez, scînci el. Nici să nu te gîndești la așa ceva, orice-ar fi. Nu doresc decît să te ajut — zi-mi numa' ce trebuie să fac. (Doamne sfinte!) Uite, sînt gata să fac tot ce-mi ceri...

X. VIZITA LU MR. MARVEL LA IPING

După ce s-a spulberat primul val de panică, sătenii din Iping s-au apucat să discute cu înflăcărare. În suflete năvălea îndoiala — o îndoială irațională, inexplicabilă.

cabilă. Dar așa-i felul oamenilor. Era mult mai lesne să nu crezi în existența unui om invizibil (mai cu seamă că aceia care-l văzuseră mistuindu-se în văzduh sau care-i simțiseră brațul vînjos puteau fi numărați pe degete). Și-apoi, chiar dintre acești martori, mr. Wadgers era absent, deoarece se baricadase la el acasă, îndărătul zăvoarelor și al drugilor, iar Jaffers zăcea în nesimțire, în odaia de oaspeți de la „Poștalionul cu cai”. Ideile mari și fenomenele neobișnuite, care depășesc experiența noastră comună, au adesea mai puțină înrîurire asupra oamenilor decît faptele mărunte, concrete.

Satul era împodobit cu flamuri și toată lumea purta haine de sărbătoare. De o lună și mai bine se pregăteau cu toții pentru Rusalii. În după-amiaza acelei zile, chiar și cei care credeau toată povestea prinseră să-și reia micile distracții — oarecum cu titlul de încercare. Bănuiau ei că „Nevăzutul” o fi dat bir cu fugiții. Cît despre cei care nu credeau nimic, pentru ei totul nu însemna decît o farsă. Dar toți locuitorii — fie că credeau, fie că nu — se simțeau foarte apropiați unii de alții în ziua aceea.

În livada lui mr. Haysman se înjghebase un cort, sub al cărui acoperămînt doamna Bunting și alte cîteva doamne serveau ceaiuri. Afară, elevii școlii de duminică se jucau sub gălăgioasa supraveghere a curatorului și a domnișoarelor Cuss și Sackbut. Fără îndoială, în aer plutea, ușoară, o umbră de neliniște, dar cei mai mulți dintre săteni aveau bunul simț de a nu-și exterioriza temerile imaginare care-i chinuiau. O coardă înclinată, instalată pe pajiște, avînd la un capăt un mîner format dintr-un scripete, care atunci cînd îl apucau te zvîrlea dintr-o dată într-un sac de la capătul celălalt, — se bucura de mare trecere printre tineri, ca de altfel și scrîncioburile și tirul cu nuci de cocos. Promenada era în toi și orga mecanică umplea văzduhul cu un miros nesuferit de benzină și cu o muzică la fel de nesuferită.

Membrii clubului, care de dimineață asistaseră la slujbă, se împodobiseră cu minunate cocarde roze și

verzi, iar unii, mai frivoli, își împopoțonaseră pălăriile, mari cât strachina, cu funde și panglici viu colorate. Prin perdeaua vie de iasomie din fața ferestrei sau prin ușa deschisă a casei lui (prin care din ele preferai să te uiți), îl puteai vedea pe moș Fletcher, cocoțat pe o scîndură susținută de două scaune, bălăbănindu-se ca să-și mențină echilibrul; bătrînul — care avea concepții severe asupra rînduiei sărbătorilor — își spoia de zor tavanul odăii din față.

Pe la vreo patru și-a făcut apariția în sat un străin care venea dinspre cîmp. Era un individ scund, îndesat, care purta pe cap un ȕilindru din cale-afară de jerpelit. Părea că abia-și mai trage răsufierea. Fălcile ba i se umflau, ba i se fleșcăiau. Fața-i pătată oglindea o ne-spūsă îngrijorare. Umbla cu mișcări repezite, dar parcă împins de la spate. A făcut colțul la biserică și s-a îndreptat spre „Poștalionul cu cai”. Printre alții, își amintește și moș Fletcher că-l văzuse; ba chiar, privind-l, bătrînul domn fusese atît de mirat de curioasa stare de agitație a străinului, încît din nebăgare de seamă i s-a prelins niște var de pe bidinea în mîneacă...

Proprietarul tirului cu nuci de cocos a avut impresia că ciudatul drumeț vorbește de unul singur, iar mr. Huxter a remarcat același lucru. Necunoscutul s-a oprit în dreptul scării „Poștalionului cu cai”. Potrivit declarațiilor domnului Huxter, părea că se luptă aprig cu el însuși, înainte de a se hotărî să intre în han. În cele din urmă a urcat treptele, a luat-o spre stînga și, ajungînd la ușa odăii de oaspeți, a deschis-o. Huxter a auzit niște glasuri care veneau din odaie, iar cineva din local i-a atras străinului atenția că s-a înșelat.

— Camera aceea-i ocupată, l-a înștiințat Hall. Străinul a închis ușa cu stîngăcie și s-a întors în local.

După cîteva minute s-a ivit din nou în uliță, ștergîndu-și buzele cu dosul palmei; pe față i se așternuse o expresie de calmă satisfacție, care i-a făcut domnului Huxter impresia de prefăcătorie. S-a uitat de jur împrejur cîteva momente, apoi s-a îndreptat pe furiș spre poartă. Îndată după aceea fereastra odăii de oaspeți

s-a deschis. După o clipă de ușoară șovăială, străinul s-a rezemat de unul din stâlpii porții, a scos din buzunar o pipă scurtă, de lut, și s-a apucat s-o umple. Se vedea că-i tremură degetele. Apoi, cu o mișcare stângace și-a aprins pipa și, împreunându-și brațele la piept, a început să fumeze alene — atitudine dezmințită însă cu totul de ochadele repezi pe care le arunca mereu în jur...

Lui Huxter, care privea pe deasupra cutiilor din ferestra tutungeriei, nu i-a scăpat nimic din toate astea; purtarea ciudată a individului l-a determinat să rămână la postul său de observație.

La un moment dat, străinul se îndreptă din șale, își viră pipa în buzunar și pătrunse în curtea hanului, dispărind din vederea domnului Huxter. Bănuind că este martorul unei nevinovate găinării, tutungiul sări din dosul tejghelei și alergă în uliță ca să prindă hoțul. Tocmai atunci se ivi iarăși omul nostru, cu țilindrul căzut pe-o ureche. Într-o mână ținea un balot destul de mărișor, învelit într-o față de masă albastră, iar în cealaltă — trei cărți, legate la un loc (cu bretelele vicarului, după cum s-a dovedit ulterior...) Dînd cu ochii de Huxter, tresări speriat, făcu iute stînga-mprejur și o luă la fugă. „Puneți mîna pe el!” răcnî Huxter și porni pe urmele hoțului.

Senzațiile prin care avea să treacă domnul Huxter au fost intense, dar de scurtă durată. Îl văzu pe străin alergînd drept în fața lui, apoi dispărînd după colțul bisericii, pe drumul cîmpului. În goana lui, cuprinse cu ochii, ca într-o străfulgerare, flamurile, panorama sărbătorii satești, cîteva figuri întoarse spre el... Zbieră încă o dată: „Puneți mîna pe hoț!” și alergă mai departe, vitejește. Dar abia făcuse vreo zece pași, cînd, fără veste, glezna îi fu țintuită în loc ca de un clește nevăzut. Oprit din avîntul lui, se trezi că zboară prin aer cu o iuțeală de necrezut. Deodată însă, zări pămîntul foarte aproape de ochi... În juru-i, lumea făcu explozie, prefăcîndu-se într-un milion de scînteii, care se fugăreau într-un vîrtej nebun și... „ce-a urmat nu l-a mai interesat”.

XI. CE S-A ÎNTIMPLAT LA „POȘTALIONUL CU CAI“

Acum, ca să înțelegem limpede cele ce s-au petrecut la han, e nevoie să ne întoarcem la momentul în care mr. Marvel a intrat pentru întâia oară în câmpul vizual al domnului Huxter.

Tochmai atunci se aflau în camera de oaspeți mr. Cuss și mr. Bunting. Cei doi domni se hotărâseră să întreprindă o cercetare asupra ciudatelor întâmplări care avuseseră loc în dimineața aceea, și, cu îngăduința lui Hall, examinau cu atenție lucrurile rămase de la omul invizibil. Jaffers își revenise puțin din căzătură și plecase acasă, ajutat de prietenii lui plini de compasiune, iar mrs. Hall adunase lucrurile împrăștiate ale fostului locatar și făcuse ordine în cameră.

De la bun început, Cuss zări pe masa de lângă fereastră — acolo unde obișnuia să lucreze straniul personaj — trei caiete groase, scrise de mână. Toate trei erau intitulate „Jurnal“.

— Jurnal! exclamă Cuss, așezînd cele trei volume pe masă. Asta înseamnă că, de bine de rău, o să aflăm ceva. Vicarul ședea la masa din mijloc, cu coatele pe ea.

— Jurnal! repetă Cuss. Se așeză și el pe un scaun, puse două volume unul peste altul și, sprijinindu-l de ele pe al treilea, îl deschise. Hm! nici un nume pe prima pagină!... Drace!... Numa' cifre... cifre... figuri...

Bunting veni lângă felcer și privi peste umărul lui. Cu o mutră subit dezamăgită, Cuss răsfoia paginile.

— Ia uite-aicea! Sînt numai cifre, Bunting.

— Diagrame n-ai văzut? întrebă vicarul. Nici măcar o ilustrație care să arunce vreo lumină în această taină?...

— Uită-te și dumneata. O parte e numai matematică, altă parte e scrisă în rusește sau în altă limbă (judecînd după litere), și alta-i pe grecește. Acuma, în ceea ce privește greaca, cred că dumneata...

— Mdaa, desigur... făcu reverend mr. Bunting scoțîndu-și ochelarii și ștergîndu-i, năpădit dintr-o dată de un simțămînt penibil (bruma de elină care mai rătăcea

prin mintea lui nu merita să se mai pomenească de ea). Ii, da, da, desigur, textul grecesc ne-ar putea furniza niskaiva indicii...

— Să-ți aduc un scaun.

Domnul Bunting își ștergea într-una ochelarii.

— Aș vrea în prealabil să mă uit prin toate volumele. Doresc să-mi formeze mai întâi o impresie generală, înțelegi, dragul meu, și apoi o să putem căuta și indiciile care ne interesează.

Tuși, își puse ochelarii, și-i potrivi cu grijă pe nas, mai tuși o dată... dorea din tot sufletul să se întâmple ceva care să împiedice rușinea — rușinea ce părea inevitabilă! În sfârșit, luă volumul pe care i-l întindea Cuss cu un gest neglijent.

Atunci s-a întâmplat ceva.

Ușa s-a deschis brusc.

Amândoi au sărit ca fripți și și-au întors iute capetele. Zărind o mutră plină de pete roșcovane, care ieșea de sub un țilindru plușat, au răsufolat ușurați.

— Aici e cîrciuma? întrebă intrusul cu o voce dogită, rămînînd în ușă și mișcîndu-și ochii în toate părțile.

— Nu, răspunseră cei doi gentlemanii într-un glas.

— În partea cealaltă, omule, adăugă vicarul.

— Și, te rog, închide ușa! completă mr. Cuss iritat.

— În regulă, făcu noul venit, pe un ton de bas care contrasta în chip ciudat cu glasul răgușit dinainte. Aveți dreptate, adăugă el, revenind la vocea-i dogită. Dă-i bătaie! și dispăru, trăgînd ușa după el.

— Părea să fie un marinar, nu? (mr. Bunting avea acum o temă de discuție). Tare simpatici oameni! Desigur că și acel „Dă-i bătaie” trebuie să fie o expresie marinărească. Ce-o fi însemnînd oare?

— N-am idee, răspunse Cuss. Nervii mei sînt foarte zdruncinați astăzi. Ușa asta care s-a deschis așa, odată... Eram cît pe-aici să sar în sus!

Mr. Bunting zîmbi, ca și cum el însuși n-ar fi sărit în sus.

— Și acum — rosti el cu un oftat — să revenim la cărțile astea...

— O secundă. Cuss se duse să încuie ușa. Acum nădăjduiesc că n-o să ne mai întrerupă nimeni.

În timp ce felecerul răsucea cheia în broască, cineva nevăzută fîrnîi pe nas, parcă în bătaie de joc.

— Un lucru este incontestabil, începu Bunting, trăgîndu-și scaunul lîngă Cuss. În ultimele zile au avut loc în satul nostru cîteva întîmplări foarte, foarte ciudate. Vezi, dragul meu, eu nu pot să cred în povestea asta absurdă cu omul invizibil...

— E de necrezut — încuviință Cuss — de necrezut. Dar un fapt rămîne sigur, că eu am privit — am privit cu ochii mei, prin golul din mîneca aceea!

— Dar dumneata ai... ești sigur... Închipuie-ți, de pildă, că la mijloc o fi fost vreo oglindă sau mai știu eu ce... Halucinațiile se produc atît de ușor! Nu știu dacă ai văzut vreodată un iluzionist cu adevărat iscusit...

— N-am să mai argumentez, replică Cuss. Chestiunea asta am dezbătut-o destul, Bunting. Uite, acum avem în față cărțile astea... Ah! Aici e ceva care cred că-i pe grecește! Da, sigur, uite, litere grecești.

Arată spre mijlocul paginii. Domnul Bunting roși ușor și și apropie fața, de parcă ochelarii nu-i mai ajungeau ca să vadă bine. Cunoștințele de limba greacă ale sărmanului vicar se pierdeau într-o negură deasă, însă bătrînul era ferm încredințat că toți laicii îi atribuiau o cunoaștere temeinică a textelor grecești și ebraice în original. Și acum — să mărturisească? Să braveze?

Deodată avu o curioasă senzație de înțepenire a cefei. Încercă să și miște capul, dar întîmpină o rezistență de neclintit.

Simțea un fel de apăsare — ca și cum l-ar fi strîns de ceafă o mîină grea, zdravănă, care-i împingea încetul cu încetul bărbia înspre masă. „*Nici o mișcare, pigmeilor* — șopti o voce — *sau vă crăp capul la amîndoi!*“

Privi spre figura felecerului, care se găsea aproape lipită de a lui, oglindind parcă propria-i uimire și groază.

— Îmi pare rău că trebuie să mă port cam aspru cu voi, dar n-am încotro, continuă Vocea. De cînd, mă rog, ați învățat să vă băgați nasul în însemnările particulare ale unui cercetător? (Două bărbii ciocăniră masa simultan și două șiruri de dinți clănțăniră). De cînd ați învățat să pătrundeți în camera unui om care are de îndurat

tot felul de mizerii? (Izbitura se repetă). Unde mi-au vîrît hainele? Nu știți? Bine. Și acum, ascultați-mă, domnilor. Ferestrele sînt închise și am scos cheia din ușa. Sînt un tip destul de voinic și am vătraiul la îndemîină ; și mai ales, nu uitați că sînt invizibil. Nu există nici cea mai mică îndoială că, dacă vreau, pot să vă ucid pe amîndoi și s-o șterg foarte simplu — înțelegeți? Foarte bine. Dacă vă las totuși în pace, îmi făgăduiți că n-o să încercați să faceți nici o prostie și că o să îndepliniți ce-am să vă cer eu?

Vicarul și felcerul schimbă niște priviri grăitoare. Mutra vicarului făcu o strîmbătură plină de înțelesuri.

— Da ! promise mr. Bunting, iar felcerul repetă după el. Apăsarea pe grumaz slăbi și victimele se ridicară în picioare, scuturîndu-și capetele. Amîndoi eroii erau congestionați la față ca niște raci.

— Vă rog să rămîneți pe locurile voastre, ordonă Omul Invizibil. Cred că observați vătraiul, nu?

Plimbă vătraiul pe sub nasurile celor doi gentlemani.

— Cînd am intrat în camera asta — continuă el — nu m-am așteptat s-o găsesc ocupată ; speram ca alături de caietele de însemnări să-mi găsesc și hainele. Unde sînt? Nu, nu vă ridicați. Văd că au dispărut. Numai că pe vremea asta, deși ziua e destul de cald pentru ca un om invizibil să poată umbla gol pușcă, serile sînt încă reci. Am nevoie de haine — și de alte lucruri utile. Și am nevoie și de astea trei caiete...

XII. OMUL INVIZIBIL ÎȘI IESE DIN FIRE

Din păcate, aici trebuie din nou să întrerupem povestirea (n-avem încotro !), dintr-o pricină neplăcută, pe care o vom înfățișa îndată.

În vreme ce camera de oaspeți era teatrul întîmplărilor povestite mai sus, iar mr. Huxter îl pîndea pe mr.

Marvel care-și fuma pipa rezemat de poartă, domnii Hall și Teddy Henfrey, la vreo doisprezece metri mai încolo, în sala hanului, discutau subiectul ce frământa întregul Iping. Amândoi păreau buimăciți de-a binelea.

Deodată, din odaia de oaspeți se auzi o bufnitură puternică, urmată de un strigăt ascuțit. Apoi — tăcere.

— Hei! răeni Teddy Henfrey.

— Hei! strigară cei din cârciumă.

Domnul Hall judeca lucrurile încet, dar sigur.

— Asta nu-i a bună! rosti el gînditor. Ieși de după tejghea și se îndreptă spre odaia de oaspeți, urmat de mr. Henfrey.

Cu fețele încordate se apropiară de ușă.

— Ceva nu-i în regulă, șopti Hall și Henfrey aprobă din cap. Răzbiră pînă la ei adierile unui miros neplăcut de chimicale, apoi un zumzet de voci înăbușite, care se stinse repede.

— Ce-i cu voi acolo? strigă Hall, ciocănind în ușă. Pe dată, murmurul încetă. Un moment de tăcere... din nou șoapte suierătoare... un strigăt puternic. „Nu! nu, n-ai s-o faci!“... o mișcare bruscă, un scaun răsturnat, o luptă scurtă... Din nou liniște.

— Ce dracu-i asta? exclamă Henfrey, *sotto voce*¹.

— Ce-i-cu-voi-acolo? scandă mr. Hall cu un glas ascuțit.

Răspunse vocea vicarului, puțin cam sacadat:

— Totul e în or-dine. Vă ro-gu nu ne în-tre-rupeți!

— Curios! se miră mr. Henfrey.

— Curios! se miră și mr. Hall.

— Zice „Nu ne întrerupeți!“

— Am auzit!

— Da' cine dracu-a sforăit?

Au tras cu urechea mai departe. Conversația din odaie continua cu replici scurte, debitate pe un ton abia stăpînit.

— Nu pot! Vă spun, domnule, că *nu pot!* pleda mr. Bunting cu glasul din ce în ce mai pițigăiat.

¹ În italiană în text: în șoaptă. (n. t.)

— Da' asta ce mai fu? întrebă Henfrey.

— Zice că nu poate! îl lămuri Hall.

— Nu vorbea cu noi, așa-i?

— Rușine! izbucni dincolo de ușă glasul vicarului.

— Rușine! repetă ceasornicarul. Am auzit limpede.

— Cine-i ăsta care vorbește acuma?

— Mr. Cuss, așa bănuiesc. Poți să prinzi ceva?

Glasurile amuțiră iarăși.

Dar, nedeslușite, enigmatice, zgomotele dinăuntru nu încetau o clipă.

— Domnule, parc-ar trage jos fața de masă! comentă Hall.

Pe după tejghea se ivi nevastă-sa. Hall îi făcu semn să tacă și să se apropie. Atîta a fost de ajuns ca să-i trezească doamnei spiritul de opoziție conjugală.

— Ce tot stai și tragi cu urechea acolo, domnule Hall? îl luă ea la rost. N-ai nimic mai bun de făcut într-o zi ca asta?

Schimonosindu-se ca un apucat, Hall încercă să-i comunice printr-o reprezentație de pantomimă toate cele întîmplate. Degeaba. Mrs. Hall se arăta neînduplecată. Ba chiar a ridicat și vocea, așa încît Hall și Henfrey au trebuit de voie, de nevoie să se întoarcă la tejghea. Pășind în vîrfurile picioarelor, cei doi amici tot mai gesticulau, străduindu-se să-i dea a înțelege despre ce era vorba.

La început, hangița refuză să admită că s-ar ascunde vreun mister în cele ce auziseră ei. Totuși, îl pofti pe Hall să tacă, în timp ce Henfrey îi dădea raportul. Înclina să considere întreaga poveste drept o prostie — poate că mutau mobila din loc, și atîta tot.

— L-am auzit strigînd „Rușine!”, l-am auzit cu urechile mele! argumentă Hall.

— Și eu l-am auzit, doamnă Hall, întări ceasornicarul.

— Se poate, începu doamna Hall să cedeze.

— St! făcu Henfrey. Nu s-a auzit fereastra?

Hangița tresări.

— Care fereastră?

— A camerei de oaspeți !

Toți trei ascultau cu încordare. Ochii femeii, ațintiți drept în fața ei, priveau — fără să vadă însă — dreptunghiul luminos al ușii hanului, ulița prăfuită și plină de animație și dugheana lui Huxter strălucind în soarele de iunie. Deodată ușa dughenii se smuci în lături și tutungiul, cu ochii holbați, o zbughi afară dînd din mîini și zbierînd : „Stop ! Puneți mîna pe el !“ Trecu în goană de-a curmezișul uliței, apoi se făcu nevăzut.

În aceeași clipă, odaia de oaspeți se cutremură de larmă. Se auzi zăngănitul unei ferestre trîntite.

Pe dată, Hall, Henfrey și întregul conținut uman al cîrciumii dădură buzna, de-a valma, în stradă. Cineva tocmai dispărea de după colțul bisericii, iar domnul Huxter executa un salt complicat prin aer și cădea cu capu-n jos. Ceva mai departe, martorii scenei încremiseră în drum, ca trăsniți ; cîțiva alergau spre cel căzut.

Mr. Huxter zăcea în nesimțire. Henfrey se opri ca să constate faptul, dar Hall și cei doi lucrători care fuseseră în cîrciumă alergară într-un suflet spre colțul uliței, urlînd nu se știe ce. Mai apucară să-l vadă pe Marvel pierînd pe după zidul bisericii. După cît se pare, cei trei alergători ajunseseră la concluzia stupidă că fugarul n-ar fi fost altul decît Omul Invizibil, devenit, ca prin farmec, vizibil... drept care au pornit-o fără zăbavă de-a lungul potecii, în urmărirea lui. Dar n-apucase să alerge nici cincisprezece pași, cînd Hall se pomeni că zboară într-o parte cu iuțeala unui obuz ; scoțînd un strigăt de surpriză, se agăță de unul dintre lucrători și-l doborî la pămînt. Fusesse luat pe sus, ca la fotbal. Făcînd un ocol circular, cel de-al doilea lucrător s-a apropiat de proaspetele victime și, văzînd cum stau lucrurile, și-a închipuit de bună seamă că mr. Hall se rostogolise la pămînt de bună voie. Și-a reluat așadar urmărirea, însă o clipă mai tîrziu s-a trezit și el apucat de gleznă, întocmai precum fusesse și domnul Huxter... Încercînd să se scoale de la pămînt, camara-

dul lui fu azvîrlit în lături de o lovitură care ar fi putut doborî și un bou.

Acum dădură năvală de după colț cei care asistaseră la toată cursa aceasta. Primul care se ivi fu proprietarul tirului cu nuci de cocos, un grăsan îmbrăcat cu o bluză albastră. Rămase din cale-afară de mirat constatănd că pe potecă nu se aflau decît trei oameni trîntiți la pămînt, care se zvîrcoleau ca niște apucați. Dar n-a avut vreme să cugete prea mult, fiindcă (nu știu cum s-a făcut) unul din picioare i-a luat-o razna și omul nostru s-a dat de-a berbeleacul, izbutind să-l tragă după el și pe-al său frate și partener, care secunda ferm, la mică distanță. În urma lor veneau valvîrtej o mulțime de cameni nespuse de grăbiți, care s-au ciocnit de trupurile lor, i-au căleat în picioare, au căzut peste ei... și înjurăturile s-au ținut lanț.

Cînd Hall, Henfrey și lucrătorii dăduseră năvală afară din cîrciumă, doamna Hall, pe care o experiență de ani de zile o învățase multe, rămăsese în local, lîngă tejghea. Nu trecu mult și ușa odăii de oaspeți se trînti de perete. În pragul ei apăru mr. Cuss, care străbătu valvîrtej localul fără să-i arunce hangîței măcar o privire, coborî scările ca o furtună și se năpusti în goana mare spre colț.

— Puneți mîna pe el ! — striga felcerul cît îl ținea gura — împiedicați-l să lase balotul din mîna ! Cîtă vreme îl ține la el, îl puteți vedea !

Bietul om nu știa nimic de existența lui Marvel : între timp însă, Omul Invizibil îi și strecurase vagabondului, care-l aștepta în curte, atît caietele cît și balotul. Chipul domnului Cuss exprima cele mai bărbătești simțăminte : furie și hotărîre... păcat numai că veșmîntul lui era cam nepotrivit : un soi de fustă albă, care numai în antica Eladă ar fi putut trece drept îmbrăcăminte.

— Puneți mîna pe el ! zbiera într-una felcerul. Mi-a luat pantalonii ! Și toate hainele părintelui ! L-a lăsat gol pușcă !

— Ți-l ajung în doi timpi și trei mișcări ! îl asigură el pe Henfrey, trecînd în fugă pe lîngă trupul lui Hux-

ter, care continua să zacă la pământ. Dar numai ce dădu colțul și se amestecă în hărmălaia generală, că fu dat peste cap și se rostogoli într-o poziție prea puțin grațioasă. În vârtejul încăierării, un combatant îl călcă zdravăn pe degete. Urlă, dădu să se ridice, dar fu din nou lovit și trântit cu fața-n jos. Înțelese că de fapt fusese prins nu într-o urmărire, ci într-o retragere. Într-adevăr, toți bravii cetățeni o luau la sănătoasa înapoi înspre sat. Iarăși se ridică și iarăși primi un pumn greu — după ureche, de data asta. Împleticindu-se, se tîrî înapoi spre „Poștalionul cu cai“. Fu nevoit să sară peste Huxter, care, părăsit de toți, își revenea cu încetul în simțiri. Pe cînd urca treptele hanului, urechile-i fură străpunse de un urlet turbat, care domina întreg vacarmul, și de plescăitul unei palme răsunătoare lipite pe obrazul cuiva. Recunoscuse glasul Omului Invizibil; era un urlet ca de om întăritat de o lovitură dureroasă.

Dintr-un salt, domnul Cuss a și ajuns în odaia de oaspeți.

— Bunting, vine înapoi! zbieră el, dînd buzna înăuntru. Fugi!

Mr. Bunting se afla în dreptul ferestrei, ocupat cu o treabă urgentă; își înfășura goliciumea cu covorașul din fața sobei și cu un număr din *West Surrey Gazette*.

Speriat, părintele tresări atît de tare, încît costumul lui fu cît pe ce să se desfacă.

— Cine vine?

— Omul Invizibil! gîfîi felcerul alergînd la fereastră. Mai bine s-o ștergem de aici. Se bate ca un nebun! Ca un nebun!

N-a trecut un minut și mr. Cuss se și găsea în curte.

— Dumnezeule mare! se tîngui mr. Bunting, șovăind între două alternative cumplite. Auzind însă zgomotele unei bătălii înverșunate, care se desfășura chiar pe coridorul hanului, nu mai stătu nici o clipă în cumpănă. Escaladă fereastră și aranjîndu-și în grabă veșmîntul, o luă la fugă prin sat, cu toată iuțeala de care erau în stare picioarele lui scurte și grase.

.

Nu ne este cu putință să oferim o relatare coerentă a celor ce au urmat momentului în care Omul Invizibil scosese urletul acela de furie, iar mr. Bunting executase memorabila alergare prin sat. Se prea poate ca inițial nevăzutul să nu fi intenționat altceva decât să acopere fuga lui Marvel. Dar se pare că, datorită unei lovituri primite din întâmplare, și-a pierdut cu totul stăpânirea de sine (nici așa, firea lui nu fusese niciodată prea calmă) și s-a pornit să izbească orbește în dreapta și-n stînga, numai din plăcerea de a face rău.

Închipuiți-vă ulița înțesată de oameni care alergau în neștire, luptîndu-se să găsească o ascunzătoare, în larma îngrozitoare a ușilor trîntite. Închipuiți-vă cum un iureș năprasnic a stricat din senin echilibrul nestabil al scîndurii pe care se cocoțase bătrînul Fletcher — și cataclismul care a urmat... În sfîrșit, trebuie să vă mai imaginați și o tînară pereche, înlemnită de groază, surprinsă într-un scrînciob de valul teroarei nevăzute. Și, cînd debandada s-a potolit, strada a rămas pustie, cu flamurile și ghirlandele ei. Caldărîmul era presărat cu nuci de cocos, cu paravane de pînză răsturnate și cu bunătățile unei gherete de dulciuri care fuseseră împrăștiate pe jos, iar prin văzduh mai răsunau încă zbiețele nebunești ale nevăzutului. Pretutindeni se trăgeau obloane, se împingeau zăvoare... singura urmă omenească ce mai dăinuia ici, colo era cîte un ochi mărit de spaimă, furișat la vreun colț de geam.

Omul Invizibil s-a mai distrat un timp spărgînd toate geamurile de la „Poștalionul cu cai“ și aruncînd lampa unui felinar prin fereastra sufrageriei doamnei Grogan. Probabil că tot el a tăiat și firele telegrafice de pe drumul spre Adderdean, chiar lîngă casa lui mr. Higgins. Și după această ispravă, grație nemaipomenitelor sale însușiri, a dispărut cu totul din sfera simțurilor omenești : nimeni din Iping nu l-a mai auzit, nu l-a mai văzut, nu l-a mai simțit în vreun fel. Se evaporase, în toată puterea cuvîntului.

Dar au trebuit să treacă aproape două ore pînă cînd vreo făptură omenească să cuteze a se aventura prin pustietatea străzii principale din Iping.

Pe cînd se lăsa noaptea și Ipingul scotea cu teamă capul din bîrlog pentru a contempla pagubele pricinuite de dezastrul din ziua aceea de sărbătoare, un omuleț îndesat, purtînd pe cap un prăpădit de țilindru plușat, înainta cu greu prin umbra stejărișului care mărginea drumul spre Bramblehurst. Căra cu el trei volume legate cu un soi de coardă elastică, împodobită cu zorzoane și un mic balot învelit într-o față de masă albastră. Chipul lui rotofei exprima consternare și sfîrșeală. Părea mînat de un zor nebun. Era întovărășit de o voce, alta decît a lui proprie, și din cînd în cînd tresărea ca fript, sub atingerea unei mîini nevăzute.

— Dacă mai încerci să o ștergi — îl amenința Vocea — dacă ai de gînd s-o ștergi iarăși...

— Dumnezeule! gemu mr. Marvel. Umăru' ăsta trebuie să fie numai vînatăi!

— Pe cuvîntul meu de onoare — continuă Vocea — că teucid!

— N-am vrut s-o șterg, se dezvinovăți Marvel, cu un glas plîngător. Îți jur că n-am vrut. N-am prevăzut că afacerea o să ia întorsătura asta blestemată, asta-i tot! Am pățit-o rău de data asta!

— Ai s-o mai pățești mult și bine, dacă n-ai să-ți vezi de treabă!

Mr. Marvel amuți și pungile falcilor i se dezumflară. În ochi i se citea disperarea.

— Și așa destul de rău că bătăranii ăștia smintiți și-au băgat nasul în secretul meu înainte ca tu s-o fi șters cu caietele. Din fericire pentru ei, s-au cărat la timp! Uite unde-am ajuns... Nimeni nu știa că sînt invizibil! Acuma ce mă fac?

— Da' eu ce mă fac? bombăni Marvel *sotto-voce*.

— S-a dat totul pe față, urmă Omul Invizibil. O să serie și-n ziare! Toată lumea o să mă caute. Fiecare o să se păzească.

Izbucni într-o ploaie de injurături, din cele tari. Apoi tăcu. Pe fața domnului Marvel desperarea se întipărea și mai adânc. Vagabondul încetini pasul.

— Haide, haide! porunci Vocea.

Pe dedesubtul petelor vinete, obrazii domnului Marvel căpătară o nuanță cenușie.

— Nu scăpa caietele, idiotule! zbieră nevăzutul cu o voce ascutită.

— Realitatea este — își relua el reflecțiile — că va trebui să te folosesc și mai departe... Ești o unealtă cât se poate de neghioabă, dar n-am încotro.

— Sînt o slugă mizerabilă, întări Marvel.

— Ești, admise Vocea.

— Sînt cea mai proastă unealtă de care ai fi putut să te slujești vreodată... își urmă Marvel pledoaria. Apoi, după o tăcere, descurajat: Sînt lipsit de puteri. Da, da, sînt cu totul lipsit de puteri!

— Zău?

— Și am inima slabă. Din toată povestea asta am scăpat eu teafăr, e drept! Dar, pe legea mea, aș fi putut să pic jos...

— Ei, și?

— N-am nervi și nici putere să fac ce-ți trebuie dumitale.

— Am să te stimulez eu.

— N-aș vrea s-o faci. Nu mi-ar place să-ți încure planurile, știi... Dar s-ar putea întîmpla. Numai din teamă și din slăbiciune.

— Nu te sfătuiesc, spuse Vocea apăsînd calm cuvintele.

— Aș vrea să mor! se tîngui Marvel. Asta nu-i omenie! protestă el. Trebuie să admiți... Cred că am dreptul.

— Hai, mișcă! se răsti Vocea.

Mr. Marvel grăbi pasul. O bucată de timp își continuă drumul în tăcere.

— E al naibii de greu, începu iarăși vagabondul. Dar jeluirile lui nu aveau nici un efect. Încercă altă tactică.

Cu ce mă aleg eu din asta? Tonul lui vădea că i se face o sfîșietoare nedreptate.

— Of, tacă-ți gura o dată! izbucni nevăzutul cu un glas de tunet. O să am eu grijă de tine. Ai să faci ce-ți spun și ai s-o faci cum trebuie. Ești un idiot, ești tot ce vrei, dar ai să te ții de treabă!

— Îți spun, domnule, nu sînt eu omul de care ai nevoie. Cu tot respectul — dar așa este.

— Dacă nu taci din gură, am să-ți succese iarăși mîna! Vreau să am liniște cînd mă gîndesc.

Printre copaci se strecurară două fîșii de lumină galbuie, iar turnul unei biserici se profilă în penumbra amurgului.

— Am să-mi țin mîna pe umărul tău tot timpul cît trecem prin satul ăsta. Bagă de seamă, mergi drept înainte și nu încerca să faci vreo nebunie. Va fi cu atît mai rău pentru tine dacă încerci.

— Știu asta, oftă mr. Marvel. Știu bine de tot!

Nenorocitul vagabond, cu jobenul lui demodat, de pluș, trecu purtîndu-și povara de-a lungul uliței satului și se pierdu în întunericul care se așternea din ce în ce mai dens dincolo de luminițele ferestrelor.

XIV. LA PORT STOWE

A doua zi dimineața, pe la orele zece, mr. Marvel ședea pe o bancă în fața unui han de la marginea tîrgușorului Port Stowe; nebărbierit, murdar și prăfuit, își ținea mîinile înfundate în buzunare și, cu o mutră tare obosită și cătrănită, își umfla fîlcile la intervale regulate. Alături de el se aflau caietele, legate acum cu o sfoară. În urma unei schimbări care survenise în planurile nevăzutului, balotul fusese lăsat într-o pădurice de

pini, mai jos de Bramblehurst. Cum am spus, domnul Marvel ședea pe bancă și, deși nimeni nu-i acorda nici cea mai mică atenție, se tot foia încoace și încolo, în culmea agitației. Tot mereu își pipăia, cu un gest nervos, diversele-i buzunare.

Ședea așa cam de un ceas, când un marinar mai în vîrstă, cu un ziar în mînă, ieși din han și veni să se așeze pe bancă alături de el.

— Frumoasă zi, începu marinarul.

Vagabondul privi cu spaimă în jurul lui.

— Foarte, răspunse el.

— Tare potrivită vreme pentru data la care ne găsim, afirmă categoric marinarul.

— Foarte, repetă mr. Marvel.

Celălalt scoase o scobitoare și (după ce-și ceru voie) se ocupă cu ea vreo cîteva minute. În timpul acesta însă, ochii lui examinau pe îndelete figura prăfuită a zdrențarosului și caietele de lîngă el. Apropiindu-se de mr. Marvel, auzise un sunet asemănător cu clinchetul monedelor într-un buzunar. Fu desigur mirat de contrastul dintre înfățișarea individului și imaginea de îndestulare pe care-o evoca acel clinchet. Apoi gîndul îl purtă din nou spre un subiect care-i stăpînea mintea cu o ciudată stăruință.

Un plescăit anunță că utilizarea scobitorii a luat sfîrșit.

— Cărți? întrebă pe neașteptate marinarul.

Mr. Marvel tresări și-l măsură cu ochii.

— Da, cărți...

— În cărți găsești niște chestii extraordinare!

— Te cred.

— Da' nu numa-n cărți există chestii grozave, așa-i?

— Și asta-i adevărat... Mr. Marvel se uită iarăși la interlocutorul său, apoi își aruncă ochii în jur.

— Uite, în ziare, de exemplu, scrie niște lucruri extraordinare!

— Scrie...

— În ziarul ăsta chiar, preciză matelotul.

— Așa!

— E o poveste aici (omul mării îl fixa pe mr. Marvel cu o privire pătrunzătoare, care părea să-l cîntărească) e o poveste bunăoară despre un om invizibil.

Vagabondul căscă gura pieziș și se scărpină pe obraz. Simțea că-i ard urechile.

— Și ce scrie mai departe? întrebă el moale. E-n Ostrîa¹ sau în America?

— Nici acolo, nici dincolo. *E-aici*, măi frate-miu!

— Maică, doamne! strigă mr. Marvel, tresărind..

— Cînd zic *aici* — preciză marinarul, spre nespusa ușurare a domnului Marvel — nu înțeleg că se află chiar în locul ăsta, ci pe undeva prin împrejurimi.

— Un om invizibil! se minună Marvel. Și ce-a făcut?

— Ia, de toate... (omul mării nu-l slăbea o clipă din ochi)... De toate relele.

— De vreo patru zile n-am mai văzut vreun ziar, se scuza zdrențarosul.

— Știi de unde a pornit? Din Iping.

— Nu zău?

— De-acolo a pornit. Și de unde venea omul ăsta, se pare că nimeni nu știe. Uite aici! „O întîmplare ciudată la Iping“. Și zice în ziaru' ăsta că dovezile sînt nemai-pomenite, extraordinare!

— Doamne sfinte! Ce spui!

— Da, mai e și o poveste extraordinară! E un popă și un sanitar care-s martori — și care l-au văzut cum te văd — adică, mai bine zis, nu l-au văzut... „Locuia — zice — la „Poștalionul cu cai“ și nimeni nu și-a dat seama ce-i cu el, pînă cînd, într-o „alterație“² la han — zice — cineva i-a tras bandajele de pe cap. Atunci s-a observat că are un cap invizibil. S-au făcut imediat încercări de a-l captura, dar scoțîndu-și hainele de pe el — zice — a reușit să evadeze, nu fără o luptă desperată, în cursul căreia l-a rănit grav — zice — pe valorosul și capabilul nostru polițist, mr. J. A. Jaffers“. Frumoasă istorie, hai, ce spui? Cu nume, mă rog, și cu toate amănuntele, de-a fir a păr.

¹ Austria. (n. t.)

² Altercație. (n. t.)

— Doamne, Dumnezeu! I-auzi, i-auzi! Tt! făcu mr. Marvel, aruncîndu-și nervos privirile în dreapta și-n stînga și încercînd să-și numere pe pipăite banii din buzunar; îi venise deodată o idee năstrușnică. Ei, să știi că n-am mai pomenit așa ceva!

— Păi nu? E extraordinar, așa zic și eu. Parcă eu am mai auzit pîn-acuma de vreun om invizibil? Nici-odată n-am auzit, da-n zilele de azi afli de atîtea chestii extraordinare că...

— Zi, a făcut el toate astea? îl întrerupse Marvel, căutînd să pară că se simte la largul lui.

— Ce, nu-i destul, hai?

— Da' nu cumva s-a întors? A fugit și gata?

— Și gata. Da' ce! Nu-i de-ajuns?

— Prea de-ajuns! fu de acord Marvel.

— Cred și eu că-i de-ajuns, măi frati-miu. Cred și eu că-i de-ajuns...

— Da' n-a avut vreun tovarăș — nu zice acolo c-a avut ăsta... un *conplice*? — se interesă mr. Marvel îngrijorat.

— Adică, unu' singur ți-e prea puțin? se oțări marinarul. Nu, slavă Domnului, n-a avut. Clătină încet din cap: Îmi vine nu știu cum, numa' la gîndul că individ' ăsta umblă prin regiunea noastră! Acu' se află în libertate și după unele indiciuri sigure, se prea pare c-ar fi apucat drumul spre Port Stowe. Vezi, și Port Stowe e chiar aici! Iacă, nu-i o minune din America, cum ziseși dumneata! Și dă-ți cu gîndu' numa' ce-ar putea să facă! Ia zi, ce s-ar alege de zilele dumitale, dac-ar întrece el măsura c-un păhărel-două și ți-ar căuta pricină? Sau închipuie-ți c-ar avea chef să fure — parcă cine poa' să-l oprească? Poa' să calce oricare lege, să prade la drumu' mare, poa' să treacă printr-un cordon de polițiști tot așa ușor cum dumneata și eu mine am trage pe sfoară un orb. Ba mai ușor! Pentru că orbii au auzul foarte ascuțit, așa se zice.

— Are, fără doar și poate, un avantaj *formedabil*, recunosc cu Marvel. Și...

— E drept, îl are... încuviință omul mării.

În tot acest răstimp, zdrențărosul privise cu încordare în jurul lui și trăsese mereu cu urechea, căutînd să prindă vreun zgomot înăbușit de pași, încercînd să simtă vreo mișcare imperceptibilă. Părea că se găsește în pragul unei hotărîri capitale.

Tuși cu mîna la gură. Își plimbă iarăși ochii de jur-împrejur, ascultă cîteva clipe, apoi se aplecă spre marinar și îi șopti :

— Adevărul e că eu, din întîmplare, știu cîte ceva de omu' ăsta *invizibil*. Din sursă *particulară*.

— Hai, ce spuseși ? Dumneata ?

— Da, eu.

— Ia lasă-mă ! sări cît colo celălalt. Și pot să te întreb ce anume ?

— Ai să rămîi trăsniț — șopti mr. Marvel, cu mîna la gură. E *formedabil* !

— Ei, lasă-mă ! se minună iarăși matelotul.

— Adevăru' e... începu vagabondul, plin de volubilitate, pe un ton confidențial. Dintr-o dată însă înțepeni pe scîndura băncii și expresia feții i se schimbă ca prin minune. Au ! țipă el ; pe chip i se oglindea o cumplită suferință fizică. Vai !

— Da' ce s-a întîmplat ? sări speriat marinarul.

— Dinții ! gemu mr. Marvel, ducîndu-și mîna la ureche. Puse mîna pe volumele de lîngă el. Cred că trebuie s-o iau din loc... N-apucă să-și isprăvească vorba, că începu să lunece de-a lungul băncii, ca tras de funie.

— Bine, da' voiai tocma' să-mi zici ceva de omu' *invizibil* ! protestă marinarul.

Zdrențărosul părea că se sfătuiește cu sine însuși.

— Aiureală, îi sugeră o voce.

— Totu' e-o aiureală, repetă mr. Marvel.

— Da' scrie în ziar, mă omule !

— Ei și ? Tot o aiureală e, susținu vagabondul. Îl știu eu pe tipu' care a lansat gogoșa asta. Nici măcar nu *egzistă* un om *invizibil*...

— Da' cum rămîne cu ziaru' ? Nu cumva vrei să spui... ?

— Că nici o vorbuliță nu-i adevărată, se încăpățână mr. Marvel.

Cu ziarul în mână, marinarul se zgîi crunt la el. Prudent, Marvel se uită să vadă pe unde ar putea s-o șteargă.

— Ia stai puțin, domnule!! Se ridică în picioare și murmură: Vrei adică să zici că...?

— Da, da...

— Și-atunci ce m-ai lăsat să-ți înșir toată povestea asta blestemată? Da' cine-ți închipui că ești tu, mă, să-ți bați joc de om?

Cît ai clipi, fălcile lui mr. Marvel se dezumflară. Marinarul nostru se cam înroșise la față și strîngea pumnii.

— Am stat și mi-am spart gura vreo zece minute-nșir și tu, borșosule, bubosule, pîrlitule, n-ai avut nici atîta obraz...

— Ia să nu te iei de mine! îl înfruntă Marvel.

— Să nu mă iau de tine, hai? Ba uite că-mi vine chiar să...

— Haide! porunci o voce. Mr. Marvel se pomeni învîrtindu-se pe loc și pornind la drum, cu un mers săltat, nefiresc.

— Mai bine să tîi cari! zbieră după el marinarul.

— Cine se cară? se grozăvi vagabondul, retrăgîndu-se pieziș. Mersul lui ciudat, de om tare grăbit, era întrerupt cînd și cînd de niște smucituri zdrăvenice, care-l aruncau înainte. Cine ar fi mers în rînd cu el, l-ar fi auzit cum bombăne mereu un monolog în care vagabondul părea că se acuză și se justifică singur.

— Tîmpitule, strigă matelotul, care se proțăpise în mijlocul drumului, cu picioarele răschirate și cu mîinile în șolduri, uitîndu-se după mogîldeața care se depărta. Am să-ți arăt eu ție, idiotule, ce-nseamnă să îndrăznească cineva să mă prostească pe mine! Doar scrie aicea, la gazetă!

Drept răspuns, domnul Marvel a mai bolborosit ceva neînțeleș și a dispărut după o cotitură; iar marinarul a rămas într-o atitudine marțială în mijlocul drumului.

pînă cînd furgonul unui măcelar l-a obligat să se ur-
nească de-acolo. Într-un tîrziu, s-a întors spre Port
Stowe. „Mulți idioți mai sînt pe lumea asta, și-a zis el.
Voia să mă zăpăcească dobitocu' ăsta bătrîn... Doar
scrie la ziar, ce dracu!”

Mai tîrziu i-a fost dat să audă încă o „chestie ex-
traordinară”, care se întîmplase în apropierea lui:
apariția unui „pumn de bănet” (nu mai puțin!), care
înainta cu de la sine putere de-a lungul zidului din col-
țul spre St. Michael's Lane. Un alt marinăr observase
chiar în dimineața aceea miraculoasa apariție. S-a repe-
zit omul drept la grămada de bani, dar a primit un
brînci care l-a dat peste cap. Cînd s-a ridicat, „banii
zburători” dispăruseră. Auzind asemenea poveste, ma-
rinarul cu care am făcut cunoștință declarase că era
dispus să creadă orice, „da' asta era prea de oaie!”
Mai tîrziu însă, matelotul nostru a ajuns să judece lu-
crurile ceva mai adînc.

Povestea banilor zburători era adevărată. Și, în ziua
aceea au tot curs bani de pretutindeni, începînd cu
însăși monumentală „*London and County Banking Com-
pany*” și sfîrșind cu tejghelele puzderiei de dughene și
hanuri de prin partea locului (prăvăliile stăteau toată
ziua cu ușile deschise, din pricina vremii călduroase)...
din toate adăposturile lor, gologanii sustrași pe înde-
lete și cu multă îndemînare plecau la plimbare în gră-
mezi sau în fișicuri, care pluteau liniștit de-a lungul
zidurilor și prin ungherele mai întunecoase, ferindu-se
de apropierea oamenilor ca de foc... Și, cu toate că ni-
meni n-a izbutit să urmărească întregul circuit, această
navigație misterioasă sfîrșea totdeauna în buzunarele
omulețului acela nervos, cu ponositul lui de joben
plușat — în buzunarele vagabondului care ședea în
fața hanului de la marginea tîrgului Port Stowe.

Abia cu zece zile mai tîrziu — cînd întîmplările ce
aveau să se petreacă la Burdock se consumaseră de
mult — a izbutit marinarul să pună faptele acestea cap
la cap și a început să-și dea seama cît de aproape stă-
tuse de miraculosul Om Invizibil.

Pe-nserate, doctorul Kemp se afla în camera lui de lucru de la etaj. ale cărei ferestre dădeau spre povârnișul care domina orașelul Burdock. Era o cămăruță plăcută, cu trei ferestre — la nord, la vest și la sud — cu rafturi înșesate de cărți și publicații științifice, și cu o masă de lucru de mărime respectabilă; pe o masuță de sub fereastră dinspre nord — un microscop, lame de sticlă, niște instrumente minuscule, câteva culturi de microbi, o serie de sticle cu reactivi, împrăștiate alandala. Lampa doctorului Kemp era aprinsă, deși afară razele amurgului mai scaldau încă cerul, iar storurile erau ridicate (nu exista pericolul ca vreun nepoftit să se uite înăuntru!). Doctorul Kemp, — un tânăr înalt și zvelt, cu părul blond și mustața spălăcită — spera că cercetările cu care se îndeletnicea îi vor deschide drumul spre *Royal Society*¹ (așa de mult își prețuia el opera).

Își ridică o clipă ochii de pe lucrarea lui și, hoinărind cu privirea, întîlni vâpaia de jăratie a apusului, care poleise colina din față. Rămase câteva clipe nemîșcat, cu tocul în gură, admirînd revărsarea aurieroșcată care inundase creasta colinei... Deodată, atenția îi fu atrasă de o mogîldeață neagră ca tăciunele care alerga pe coasta dealului, înspre vila lui. Mogîldeață — un omuleț bondoc, cu țilindru pe cap — fugea de-i scăpărau călcîiele.

— Alt imbecil, mormăi Kemp. Ca și dobitocul ăla care a dat buzna azi dimineață peste mine, cu „Vine Omu' Invizibil, dom'le!” Nu pot să înțeleg ce dracu i-a apucat pe toți. S-ar crede că trăim în secolul treisprezece!

Se ridică în picioare și se apropie de fereastră. Privi spre dealul care se cufunda în penumbră. Apoi îl urmări cu ochii pe omulețul negru, care fugea de rupea pămîntul. „Pare să aibă o treabă a naibii de urgentă, se gîndi doctorul, și totuși, parcă abia mișcă. Să aibă

¹ Societate științifică engleză. (n. t.)

buzunarele umplute cu plumb. și tot n-ar putea să se tîrîie mai greoi !“

— Da' grăbit mai ești, domnule ! rise Kemp. Peste cîteva momente, fugarul dispăru îndărătul vilelor coțate pe deal. Reapăru pentru o clipă, apoi iarăși se pierdu printre niște case și iarăși se ivi... tot așa de vreo trei ori la rînd, pînă ce, în sfîrșit, se făcu de-a binelea nevăzut în dosul unei terase.

— Imbecilii ! mormăi din nou Kemp. Se învîrti pe călcîie și se întoarse la masa de lucru.

Dar cei ce l-au văzut de aproape pe omul care alerga și au deslușit expresia de groază întipărită pe fața-i scaldată în sudori n-au împărtășit de fel disprețul doctorului, cu atît mai mult cu cît ei înșiși se găseau în drum deschis. Buzunarele fugarului săltau ritmic, zăngănind ca niște pungi doldora de bani, pe care le scuturi în mîină. Nu se uita nici la dreapta, nici la stînga. Ochii lui holbați priveau țintă spre poalele dealului, unde licăreau lumini aprinse, pe străzile înțesate de lume. Gura-i diformă se strîmbase într-o parte, de pe buze i se prelingeau bale, iar răsufllarea-i suierată era întretăiată de horecături. Trecătorii pe care-i încrucișa în fuga lui desperată se opreau în loc, se uitau în susul și-n josul străzii și, cu o licărire de teamă în priviri, se întrebau unii pe alții cine sau ce anume o fi pricinuit asemenea goană nebună...

Deodată, sus, pe coama dealului, un cîine care se zbenguia în drum a chelălăit și s-a adăpostit după un gard. Și-apoi... printre drumeții uluiți a trecut în goană ceva ca o pală de vînt. Un lipăit de picioare goale, o respirație gîfîită... asta a fost tot ce s-a auzit. Începură țipetele. Oamenii săreau care-ncotro. Vestea se transmitea prin strigăte, se propaga prin instinct, din om în om, pînă la poalele dealului. Pe strada din vale cascada de țipete s-a pornit pe cînd fugarul nu ajunsese nici la jumătatea drumului. Se trînteau uși, se trăgeau zăvoare. Zvonul cel teribil se răspîndea cu iuțeala fulgerului. Nenorocitul auzea totul. Disperat, își luă un ultim avînt. Valurile groazei trecură peste el, înghițindu-l, și se revărsară asupra întregului oraș :

— *Vine Omul Invizibil ! Omul Invizibil !*

Cîrciuma „La jucătorii de cricket“ este așezată chiar la poalele dealului, acolo unde începe linia de tramvai. În după-amiaza aceea, cîrciumarul își odihnea pe teighea brațele-i grăسune și roșcovane și tăifăsuia cu un birjar slăbănog; vorbea despre cai. Un mușteriu cu o bărbuță neagră, îmbrăcat în haine cenușii, infuleca de zor niște pesmeți cu brînză, turna în el bere Burton și, cu un vădit accent american, îi spunea ceva unui polițist care se afla în afara orelor de serviciu.

— Da' ce-i gălăgia asta? s-a mirat birjarul cel slăbănog, ridicînd capul și încercînd să deslușească ce se petrece dincolo de storul galben și murdar care acoperea mica fereastră a cîrciumii. De afară se auzeau pași grăbiți.

— O fi izbucnit vreun foc pe undeva, își dădu cu părerea cîrciumarul.

Pași grei se apropiau în goană; un corp masiv se izbi de ușa — mai-mai s-o spargă — și înăuntru năvăli un om cu capul gol și cu fața scaldată în lacrimi, cu părul vîlvoi, cu gulerul larg desfăcut: era Marvel. Cu o mișcare convulsivă se învîrți pe loc și se căzni să închidă ușa, care era prinsă de perete cu o curea.

— Vine! urlă el. Vocea-i stridentă tremura de groază. Vine! Omu' Invizibil! Fuge după mine. Pentru Dumnezeu! Ajutor! Ajutor! Ajutor!

— Închideți ușa! porunci polițistul. Care-i ăla de vine? Ce-i zarva asta? Se îndreptă spre intrarea cîrciumii și desfăcu cureaua; cu un pocnet, ușa se închise. Încăperea mai avea o ușa. Americanul o încuie și pe aceea.

— Lăsați-mă să intru în casă, se rugă Marvel. Dîr-dîia din toate măduarele și plîngea (dar nu uita să strîngă cu putere la piept cele trei cărți...) Lăsați-mă în casă! Încuiați-mă undeva! Vă spun că mă urmărește. I-am tras clapa. Mi-a zis că mă omoară și are s-o facă!

— Aici ești în siguranță, dragul meu, îl liniști domnul cu barba neagră. Ușa-i încuiată. Dar ce s-a întâmplat?

— Lăsați-mă în casă! stăruie Marvel. Se auzi o izbitură puternică și un ciocănit nerăbdător în ușa încuiată. Ca o replică, din gîtlejul vagabondului scăpă un urlet desperat, însoțit de ecoul țipetelor de afară.

— Hei, strigă polițistul. Care-i acolo?

Înnebunit, vagabondul se zgîia la tablăile de lemn din perete, care i se păreau că seamănă a uși.

— O să mă omoare, a făcut rost de un cuțit, sau de dracu știe ce. Pentru numele lui Dumnezeu...!

Cîrciumarul ridică scîndura tejghelei.

— Uite, vino aici înăuntru.

Mr. Marvel trecu iute în dosul tejghelei. Ciocănitul se întetea.

— Nu deschideți ușa! țipă el. Vă rog, nu deschideți. Unde să mă mai ascund?

— Aha, asta-i care va să zică Omul Invizibil? făcu mușteriu cu barba neagră, ducîndu-și mîna la spate. Cred că ar fi timpul să-l vedem și noi la mutră!

Pe neașteptate, fereastra cîrciumii zbură în țandări. Strada vuia de țipete, iar caldarîmul se cutremura sub tropăitul pașilor care alergau în toate părțile. Polițistul se urcase pe o canapea și-și tot întindea gîtul, încercînd să-l zărească pe agresorul de afară. Sări apoi jos de pe canapea și, ridicînd din sprîncene, conchise:

— *El e!*

Cîrciumarul, care se afla în dreptul ușii sufrageriei, unde-l încuiase pe Marvel, îndreptă o privire contemplativă spre fereastra făcută țandări și se apropie de ceilalți doi.

Zgomotele amuțiră brusc.

— Păcat că n-am bastonul la mine... constată cu regret polițistul.

Merse spre ușă, cu un pas cam șovăielnic.

— Dacă deschidem, are să intre. Nu-i chip să-l oprești.

— Da' cine vă roagă să deschideți? sări birjarul cel slăbănog. În glas îi tremura teama.

Omul cu barba neagră luă inițiativa.

— Desfă zăvoarele, și dacă intră... Intinse mîna în care ținea un revolver.

— Hei, nu merge chiar așa! se opuse polițistul, asta ar însemna crimă!

— Las' că cunosc eu legile țării! Am să-l împușc în picior. Desfă zăvoarele!

— Cîta vreme ții în mîna jucăria asta, care mi se poate descărca în spate, să știi că nu deschid! îi răspunse cîrciumarul, lungindu-și gîtul ca să privească pe deasupra sterului.

— Bine! Cu revolverul în mîna, bărbosul se aplecă și trase singur zăvoarele. Cîrciumarul, birjarul și polițistul căscară ochii.

— Hai, vino înăuntru, murmură americanul, dîndu-se inapoi, cu ochii țintă la ușa descuiată. Ținea revolverul ascuns la spate. Dar canaturile nu se clintiră și nimeni nu intră. Cinci minute mai tîrziu, un alt birjar care și-a vîrît cu grijă capul pe ușă i-a găsit pe toți încremeniți, în așteptare.

Din sufragerie se ivi o mutră îngrozită. Era vagabondul, care venea să le furnizeze noi informații.

— Sînt încuiate toate ușile? Să știți că el se învîrtește în jurul casei, dă mereu tîrcoale, ca lupii... E șiret ca un diavol.

— Dumnezeu mare! exclamă cîrciumarul cel bondoc, luîndu-se cu mîinile de cap. Ușile din dos! Ia vedeți de ele! Aoleu...! (Se auzi o cheie învîrtindu-se în broască). Două au mai rămas descuiate — aia care dă în curte și aia secretă. Of, ușa din curte...

O zbughi afară.

După un minut, reapăru, agitînd în mîna un cuțit de măcelărie.

— Era deschisă, îl înștiință el pe ceilalți. Buza-i cam groasă i se lăsase în jos.

— S-ar putea ca acum el să fie în casă, își dădu cu părerea birjarul cel slăbănog.

— În bucătărie nu-i. Aeolo-s două femei și n-au băgat de seamă nimic. Și afară de asta, am străpuns cu cuțitul ăsta fiecare centimetru din încăpere. Femeile ziceau că nu putea să intre. Ar fi simțit ele, ce dracu!...

— Cel puțin ai încuiat ușa ? întrebă slăbănogul.

— Că doar nu-s copil de țită...

Omul cu barbă își puse revolverul la loc. Dar chiar în clipa aceea, scîndura tejghelei căzu cu zgomot, zavorul ușii de la sufragerie zăngăni, clanța primi o izbitură strașnică și ușa se deschise larg. Auzindu-l pe Marvel cum chițcăie ca un șobolan prins în capcană, au sărit cu toții peste tejghea, ca să-i vină în ajutor. Revolverul bărbosului s-a descărcat în oglinda din fundul sufrageriei. Pe suprafața cristalului s-au ivit puzderii de stele, care s-au risipit în mii de cioburi.

Pătrunzînd în sufragerie, cîrciumarul constată că Marvel se opintea împotriva unei forțe misterioase și se lupta din răputeri cu ușa care dădea în bucătărie. Cîrciumarul șovăi o clipă... de ajuns pentru ca ușa să se trîntească de perete, iar Marvel să fie tîrît dincolo. Un țipăt, un zăngănit de tingiri... și Marvel cu capul în jos, zvîrcolindu-se ca să se tragă înapoi, fu împins în ușa bucătăriei.

Urmat de unul dintre birjari, polițistul năvăli înăuntru și-l împinse pe cîrciumar la o parte. Nimeri peste încheietura mîinii invizibile care-l tîra pe Marvel de guler, dar primi un pumn în obraz, se clătină și căzu. Ușa se deschise și Marvel făcu o sforțare desperată de a se adăposti îndărătul ei. Tot bîjbîind, birjarul înșfăcă ceva moale.

— L-am prins ! răcni el.

Mîinile roșcovane ale cîrciumarului se înfipseră într-un corp nevăzut.

— Uite, aicea e !

Marvel, care scăpase din strînsoare, se lăsă deodată să alunece pe podea, încercînd să se strecoare printre picioarele combatanților. Bîjbîiau cu toții, ca orbeții, învîrtindu-se pe lîngă ușa. Vocea Omului Invizibil se făcu auzită pentru prima oară ; polițistul îl călcase pe picior și acum nevăzutul urla cît îl ținea gura. Răcnind ca un turbat, se porni să împartă pumni în dreapta și-n stînga. Cu un țipăt scurt, birjarul se frînse în două de la mijloc. Fusesse lovit în stomac. La un moment dat, ușa dinspre sufragerie se trînti la loc, acoperind astfel

retragerea lui Marvel. Luptătorii din bucătărie se treziră că înhață aerul și că lovesc în vînt.

— Unde a fugit? strigă bărbosul. A ieșit afară?

— Veniți după mine! îi chemă polițistul, ieșind în curte. Dar în aceeași clipă încremeni pe loc.

Suierînd, o bucată de cărămidă zbură pe lîngă capul lui și căzu printre oalele din bucătărie, sfărîmîndu-se.

— Am să-i arăt eu lui! zbiera omul cu barbă neagră.

Peste umărul polițistului sclipi o țeavă de oțel și, în lumina amurgului, cinci gloanțe țîșniră unul după altul înspre locul de unde venise proiectilul. La fiecare împușcătură bărbosul își rotea brațul, descriind o curbă, astfel încît gloanțele treceau ca spițele unei roți de foc prin curtea strîmtă.

Urmă o scurtă tăcere. „Cinci cartușe!“ Americanul era mulțumit. „Asta-i o treabă bună. Patru ași și un *jolly joker*. Să ia unul dintre voi un felinar și haideți să-i căutăm cadavrul...”

XVII. MUSAFIRUL DOCTORULUI KEMP

Doctorul Kemp a continuat să scrie în camera lui de lucru, pînă cînd atenția i-a fost atrasă de niște împușcături. Pac, pac, pac, împușcăturile răsunau una după alta.

— Hei, ce-i asta? Kemp își vîrî vîrful tocului în gură și ciuli urechile. Cine se joacă cu revolverele prin Burdock? Ce le-o mai fi trăsnit prin cap imbecililor?

Se duse la fereastra dinspre sud, o deschise și, aplecîndu-se în afară, cuprinse cu privirea orașul. În umbra deasă a înserării, Burdock părea un fagure imens, în a cărui alcătuire se împleteau ochiurile ferestrelor, globurile lămpilor de gaz și spațiile negre dintre acoperișurile prăvăliilor. „Parcă s-a strîns lume

lîngă „Jucătorii de cricket“, își zise el, scrutînd întunericul. Privirile îi alunecară apoi departe, în zare, acolo unde licăreau luminile vapoarelor și scînteia linia digului ușor luminat, ca o piatră prețioasă ce răs-pîndește o strălucire aurie. Cornul lunii părea înfipt în coama dealului dinspre apus, iar stelele sclipeau cu o luminozitate aproape tropicală.

După vreo cinci minute de meditație, în care vreme gîndurile i-au rătăcit în meandrele nesfîrșite ale unei speculații asupra condițiilor sociale ale viitorului, și s-au pierdut apoi în vasta problemă a dimensiunilor timpului, doctorul Kemp reveni la realitate, oftă și se întoarse la masa de scris.

Cam după vreo oră, țîrîitul soneriei de la intrare umplu toată casa.

De cînd auzise împușcăturile și pînă acum, lucrase cu încetineală și cu pauze mari de gîndire. Se opri din scris și ascultă. Servitoarea deschise ușa. Kemp aștepta s-o audă urcînd scara, dar fata nu veni sus. „Ce-o fi fost asta?“ se întrebă el. Încercă să-și reia lucrul, dar nu izbuti; se ridică de pe scaun, coborî cîteva trepte, sună. Jos în hol apăru servitoarea. Aplecîndu-se peste balustradă, Kemp întrebă:

— A sosit vreo scrisoare?

— Nu, domnule, n-a fost nimeni; pesemne e-a făcut cineva o farsă și apoi a șters-o.

„Sînt cam nervos astă-seară“, își zise doctorul. Se întoarse în odaia de lucru și de astă dată se puse cu hotărîre pe treabă.

Peste puțină vreme era din nou cufundat adînc în opera lui; în odaia liniștită se auzea numai ticăitul ceasornicului și scîrîitul peniței care alerga de zor pe hîrtie, drept în centrul cercului de lumină proiectat pe masă de umbrarul lămpii.

Trecuse de ora două noaptea, cînd doctorul Kemp lăsă tocul din mînă. Se ridică de pe scaun, căscă și merse la culcare. Își dezbrăcase haina și vesta, cînd simți că-i este sete. Își aprinse o lumînare și coborî în sufragerie după un sifon și o sticlă de whisky.

Cercetările sale științifice îi ascuțiseră considerabil spiritul de observație. Traversînd holul ca să se în-

toarcă în odaia de culcare, observă o pată de culoare închisă pe muşama de lângă preşul din dreptul scării. Începu să urce scara şi pe neaşteptate se pomeni că-l preocupă o întrebare : ce putea fi pata aceea de pe muşama ? Pesemne că-l murea vreun gând ascuns, de care nu-şi dădea lămurit seama. În sfîrşit, se întoarse în hol cu toată încărcătura, puse jos sifonul şi sticla cu whisky şi, aplecîndu-se, atinse pata. Fără prea mare surpriză, constată că era vîscoasă şi că avea culoarea sîngelui pe cale să se închege.

Luă de jos sticlele şi urcă iar, privind în jur şi încercînd să-şi dea seama de unde putea să vină pata aceea. Cînd ajunse în capul scării, rămase înmărmurit. Clanţa uşii era şi ea pătată de sînge.

Îşi examinează mîna. Era perfect curată. De altfel, îşi aminti că uşa dormitorului era deschisă cînd venise el din odaia de lucru, aşa că nici nu fusese nevoie să atingă clanţa. Intră în dormitor cu o figură foarte calmă, poate puţin mai crispată ca de obicei. Examinează încăperea de jur împrejur, şi privirea-i căzu asupra patului. Pătura era plină de sînge şi cearşaful sfîşiat. Cînd intrase prima dată în dormitor nu observase asta, pentru că se dusesse de-a dreptul la masa de toaletă. Aşternutul era mototolit şi purta urma unui corp care se trîntise de curînd acolo.

Avu apoi impresia stranie că ar fi auzit un glas murmurînd : „Cerule ! Kemp !“ Dar doctorul Kemp nu credea în voci supranaturale. Pironit locului, nu-şi putea lua ochii de la cearşafurile mototolite. Auzise oare cu adevărat o voce ? Privi din nou de jur împrejur, dar nu văzu nimic altceva decît patul răvăşit şi pătat de sînge. Deodată însă, auzi limpede că se mişcă ceva în odaie, pe lângă spălător. Orice muritor, cît ar fi el de învăţat, tot mai păstrează o fărîmă de superstiţie... Kemp simţi că-l năpădeşte o teamă apăsătoare. Închise uşa, se îndreptă spre masa de toaletă şi puse jos sticlele. Ridică ochii şi... sări cît colo : în spaţiul dintre el şi spălător, spînzura în aer un bandaj făcut dintr-o fişie de pînză răsucită şi pătată de sînge.

Kemp era stupefiat. Un bandaj gol ! Un bandaj bine legat, dar gol pe dinăuntru ! Dădu să facă un pas ca

să-l apuce, dar simți o atingere care-l opri locului și auzi o voce chiar lângă dînsul.

— Kemp! șopti Vocea.

— Ha? făcu Kemp cu gura căscată.

— Ține-ți cumpătul! Eu sînt un om invizibil.

O bucată de vreme, Kemp n-a fost în stare să spună nimic. Încremenit, privea fix bandajul.

— Un om... invizibil? îngăimă el într-un tîrziu.

— Da, sînt un om invizibil, repetă Vocea. Doctorului îi veni deodată în minte povestea de care-și bătuse joc cu atîta vehemență, nu mai departe decît în dimineața aceea. Pe moment nu păru nici prea speriat, nici prea surprins. Abia mai tîrziu începu să reacționeze.

— Credeam că totul nu-i decît o minciună... murmură el.

Îi năvăleau în minte toate argumentele pe care le debitase în aceeași dimineață.

— Ești bandajat?

— Vezi bine! fu răspunsul.

— Oh! Kemp se revoltă. Asta-i bună! Dar e un nonsens! E o scamatorie la mijloc, nu se poate altfel!

Făcu deodată un pas înainte și întinse mîna spre bandaj, dar dădu peste niște degete invizibile.

Simțind atingerea, pări și se trase îndărăt.

— Stai bine, Kemp, ce Dumnezeu! Am mare nevoie de ajutor. Oprește-te!

Degetele îi înșfăcă ră brațul. Cu o lovitură, doctorul încercă să se elibereze.

— Kemp! strigă Vocea. Kemp, stai liniștit! și strînsura se întări.

Îl cuprinse o dorință nebună de a se descătușa. Dar brațul bandajat îl apucă de umăr și-l trînti; căzu, cu spatele pe pat. Deschise gura ca să țipe, dar colțul cearșafului îi fu vîrît între dinți. Omul Invizibil îl apăsa cu înverșunare. Simțindu-și însă brațele libere, Kemp începu să dea în el ca un sălbatic.

— N-ai de gînd să-ți bagi mințile în cap? Omul Invizibil se înfipse cu toate puterile în prizonierul lui, deși primise un pumn în coaste.

— Pe toți Dumnezeii, încă un minut și turbez! Stai liniștit, nebunule! urlă el în urechea doctorului.

Kemp se mai zbătu cîteva clipe, apoi rămase liniștit.

— Dacă strigi, îți mut fălcile din loc! îi promise nevăzutul, scoțîndu-i călușul din gură. Nu-i nici ne-bunie și nici vrăjitorie. Sînt într-adevăr un om invi-zibil. Și am nevoie de ajutorul tău. Nu vreau să-ți fac nici un rău, dar dacă te porți ca un neghiob, n-am în-cotro. Nu-ți mai amintești de mine, Kemp? Griffin de la *University College*.

— Dă-mi voie să mă ridic! gemu Kemp. Rămîn unde mă găsesc. Numai să mă liniștesc puțin...

Se ridică și-și pipăi gîtul.

— Sînt Griffin de la *University College* — urmă Vocea — și am devenit invizibil. Sînt un om ca toți oamenii — un om pe care l-ai cunoscut — și care în-tre timp a devenit invizibil, pricepi?

— Griffin?

— Da, Griffin. Un student mai tînăr decît dum-neata, cu o înfățișare de *albino*¹, înalt de șase picioare și voinic, cu o față albă, roză și cu ochii roșii... I s-a decernat odată medalia pentru chimie, nu ții minte?

— Nu pricep nimic. În mintea mea e un adevărat haos. Ce legătură au toate astea cu Griffin?

— *Eu* sînt Griffin.

Kemp rămase pe gînduri.

— E îngrozitor... Dar ce manoperă drăcească tre-buie săvîrșită pentru ca un om să devină invizibil?

— Nu-i nici un fel de manoperă drăcească. E un proces destul de rezonabil și de inteligibil...

— E înnebunitor! Bine, dar cum dracu'...?

— Bine, e înnebunitor, dacă vrei. Dar sînt rănit și am dureri, și sînt sfîrșit de oboseală... Dumnezeuule mare! Kemp, doar ești om. Privește realitatea cu cu-raj! Dă-mi ceva de mîncare și de băut și lasă-mă să șed aici.

Kemp urmări cu ochii bandajul care se plimba prin odaie. Un scaun alunecă de-a lungul podelei și se opri lîngă pat. Cu un scîrțîit, tapiseria scaunului se adînci

¹ Albino — persoană lipsită de pigmentul din păr și din ochi. (n. t.)

puțin, ca și cum s-ar fi așezat cineva pe ea. Kemp se frecă la ochi, își pipăi din nou gîtul și rîse prosteste.

— Asta-i mai tare decît o stafie!

— Așa, acumai ceva mai bine. Slavă Domnului că ai început să-ți bagi mințile în cap.

— Sau să-mi pierd mințile! repetă Kemp, lovindu-se peste ochi.

— Dă-mi puțin whisky. Sînt mai mult mort decît viu.

— Mie mi s-a părut tocmăi dimpotrivă... Unde ești? Dacă mă ridic dau peste dumneata? Acolo! Bine. Whisky... Uite. Unde să ți-l dau?

Scaunul scîrții și Kemp simți că paharul îi este smuls din mînă. Îi dădu drumul, după ce încercase o clipă să-l rețină; instinctul lui se opunea unei asemenea absurdități. Paharul rămase în echilibru, la vreo jumătate de metru deasupra spătarului scaunului. Perplex, doctorul privea o scenă de coșmar.

— Asta-i... asta trebuie să fie hipnotism! Ai sugestionat lumea că ești invizibil.

— Prostii!

— Dar e o nebunie, e imposibil!

— Ascultă-mă și ai să...

Dar Kemp nu asculta.

— Azi dimineată, începu el, am demonstrat cu argumente peremptorii că proprietatea de a fi invizibil...

— N-are nici o importanță ce-ai demonstrat! Eu mor de foame și noaptea asta e cam răcoroasă pentru o persoană în pielea goală...

— Vrei mîncare?

Paharul cu whisky se înclină.

— Da, sigur că vreau! Omul Invizibil trînti jos paharul. Ai vreo haină de casă?

Kemp scăpă un soi de exclamație înăbușită. Se îndreptă spre dulap și scoase de acolo un halat vișiniu.

— Asta merge? întrebă el. Haina îi fu luată din mînă. O clipă atîrnă moale în aer, apoi se zvîrcoli puțin (ai fi zis că o face dintr-un impuls propriu!) și, în sfîrșit, înțepeni, netedă și frumos aranjată, începu să se încheie singură și se așeză pe scaun.

— Niște pantaloni, niște ciorapi și o pereche de papuci ar fi o minune, sugeră halatul. Și nu uita, ceva de mâncare!

— Îți dau de toate, numai decît. Dar, crede-mă, asta-i cea mai nebunească situație pe care am pomenit-o vreodată în viața mea...

Scotoci prin sertare după lucrurile cerute, apoi se duse să-și devalizeze camera. Se întoarse cu niște friptură rece și cu pîine; trase o măsuță și depuse mîncarea în fața halatului.

— Mulțumesc, n-am nevoie de cuțit, zise politicoș halatul: un cotlet se ridică în aer și niște fălci ireale mușcară din carne. Înghițind cu lăcomie, oaspetele deveni bine dispus. Totdeauna îmi place să mă îmbrac înainte să mă așez la masă, glumi el, cu nevăzuta-i gură plină. Asta-i capriciul meu...

— Cred că rana de la braț nu-i gravă? întrebă Kemp.

— Nici o grijă.

— Dintre toate lucrurile ciudate și miraculoase pe care le-am...

— Exact. Dar e tare curios că am nimerit tocmai în casa dumitale ca să mă pot bandaja. A fost prima mea licărire de noroc. Oricum, aveam de gînd să dorm aici noaptea asta. Vrei, nu vrei, trebuie să te împaci cu gîndul ăsta. E al naibii de prost că sîngele meu se vede, nu-i așa? Iei, colo, cîte o pată de sînge înche-gat... Imi dau seama că sîngele devine vizibil cînd se coagulează. Mi-am transformat numai țesuturile vii. Se pare că pot rămîne nevăzut numai atîta timp cît sînt în viață... Mă găsesc aici în casă de trei ore.

— Dar cum ai reușit să te transformi? izbucni Kemp exasperat. Fir-ar să fie! Dar nu vezi că toată chestiunea-i absurdă de la un cap la altul?

— Ba e foarte rațională — îl asigură Omul Invizibil — perfect rațională.

O mîneacă se întinse și apucă sticla de whisky. Kemp contemplă haina de casă, care înfuleca de zor. Umărul drept al veșmîntului era găurit. O rază de lumină care

pătrundea prin gaură proiecta un triunghi luminos pe căptușeala pieptului stîng al halatului.

— Ce-a fost cu împușcăturile alea? întrebă doctorul. Cum a început scandalul?

— Un idiot, un soi de asociat al meu, lua-l-ar dracii! care a încercat să-mi fure banii. A și făcut-o de altfel.

— Și el e invizibil?

— Nu.

— Ei, și pe urmă?

— Ce-ar fi să-mi mai dai ceva de mîncare înainte de a mă apuca să-ți povestesc toate astea? Mi-e foame! Am dureri... și dumneata mă pui să-ți înșir istorii!

Kemp se ridică.

— Dumneata n-ai tras de loc? întrebă el.

— Eu? Nuu! Un dobitoc, pe care nu-l văzusem în viața mea, a tras la întîmplare. S-au speriat, ce vrei! Toți se sperie de mine. Trăsni-i-ar să-i trăsnească! Kemp, vreau să mai mănînc.

— Mă duc jos să văd dacă mai e ceva de mîncare. Mi-e teamă că tare mult n-a mai rămas.

După ce isprăvi de mîncat — a dat gata o masă îmbelșugată! — Omul Invizibil ceru un trabuc. Îi mușcă furios capătul, înainte ca doctorul să-i fi putut găsi un briceag — și înjură, pentru că foaia de deasupra se desfăcuse.

Era un miracol să-l vezi trăgînd din trabuc: fumul inhalat se modela după forma gurii, a gîtlejului, și a nărilor.

— Ah, binecuvîntatul balsam al tutunului! Pufai eu nesaț. Sînt fericit că am dat de dumneata, Kemp. Trebuie să mă ajuți. Închipuie-ți, ce noroc am avut să nimeresc peste dumneata tocmai acum! Mă aflu într-o încurcătură cumplită — cred că am fost nebun. Prin cîte am trecut! Dar acum o să înfăptuim lucruri mari, ascultă ce-ți spun!

Își turnă singur whisky și sifon. Kemp se ridică, aruncă o privire împrejur și merse să-și ia un pahar din cămăruța alăturată.

— E fantastic — dar cred că pot să beau...

— Nu te-ai schimbat prea mult în ăștia doisprezece ani, Kemp. Voi, blonzii, nu vă schimbați. Recî și chib-zuiți... Trebuie să ți-o spun — o să lucrăm împreună.

— Dar cum s-a petrecut asta? Și cum ai ajuns așa?

— Pentru numele lui Dumnezeu, lasă-mă puțin să fumez în liniște și pe urmă am să mă apuc să-ți povestesc.

Dar Griffin n-a mai istorisit mare lucru în noaptea aceea. Brațul rănit îl supăra din ce în ce mai rău. Avea febră, era istovit și gîndurile i se învîrteau în jurul unui singur punct: goana de pe deal și încăierarea de la cîrciumă. Își începu povestea, dar curînd îi pierdu firul. Vorbea întretăiat, pomenind într-una de vagabondul acela. Fuma din ce în ce mai nervos și, pe nesimțite, vocea îi devenea furioasă.

Kemp încerca să pună cap la cap crîmpeiele pe care izbutea să le prindă.

— Se temea de mine — puteam să observ că se temea de mine, repeta mereu Omul Invizibil. Avea de gînd s-o șteargă — pîndea într-una prilejul. Ce tîmpit am fost!

— Ticălosul!

— Eram furios! Aș fi fost în stare să-l ucid!

— De unde aveai banii? întrebă Kemp pe neașteptate.

Griffin tăcu cîteva clipe.

— Nu pot să-ți spun acum.

Deodată gemu și se aplecă înainte, sprijinindu-și pesemne capul în mîini.

— Kemp, omule, de aproape trei zile n-am mai dormit! Abia dac-am ațipit cu totul vreo oră, în cîteva rînduri. Trebuie să dorm, neapărat.

— Bine, rămîi aici, în camera mea... Da, da, rămîi aici.

— Dar cum pot să închid ochii? Dacă dorm — pungașul ăla o să-și ia tălpășița. Of! Și în definitiv, ce importanță are?

— Ce fel de rană ai căpătat de pe urma împușcături?

— Nimic — o zgîrietură care sîngerează. Oh, Dumnezeu! Pic de somn, nu altceva!

— Și de ce nu dormi ?

Kemp simți că năluca în halat îl privește lung.

— Pentru că n-aș avea de loc poftă să fiu prins de semenii mei, oamenii... răspunse târăgănat omul invizibil.

Kemp tresări.

— Idiot ce sînt ! Griffin izbi cu putere în masă. Ți-am dat o idee.

XVIII. OMUL INVIZIBIL DOARME

Deși rănit, deși istovit la culme, Griffin refuză să se încreadă în cuvîntul de onoare al doctorului, care i-a făgăduit că-i va respecta libertatea. Cereetă cele două ferestre ale dormitorului, ridică storurile și deschise geamurile, vrînd să se încredințeze dacă într-adevăr ar putea evada pe-acolo — după cum îi spusese Kemp. Era o noapte liniștită și senină, iar luna nouă își cernea lumina argintie peste cîmp. Griffin examinează apoi cheile dormitorului și cele două uși ale cămăruței alăturate, pentru a se asigura că și ele îi garantau libertatea. În cele din urmă se declară mulțumit și se așează pe covorașul din fața căminului. Kemp îl auzi căscînd.

— Îmi pare rău că nu-ți pot povesti în noaptea asta toate isprăvile mele. Ce să fac, sînt sfîrșit. E grotesc, fără îndoială. Ba chiar înfiorător ! Dar crede-mă, Kemp, în ciuda argumentelor pe care le-ai debitat azi-dimineață, minunea e posibilă. Am făcut o descoperire. Aveam de gînd să o păstrez doar pentru mine. Dar nu pot. Trebuie să am un partener. Și dumneata... Am putea realiza niște lucruri... Dar mîine. Acuma simt că dacă nu dorm, s-a isprăvit cu mine.

Kemp stătea nemișcat în mijlocul odăii, privind haina care învelea un trup fără cap.

— Trebuie să te las, spuse el într-un târziu. E... de necrezut. Dacă aş fi silit să trăiesc trei întâmplări de felul ăsta, care să-mi răstoarne toate concepţiile... aş înnebuni. Şi totuşi e o realitate! Mai ai nevoie de ceva?

— Doar să-mi spui noapte bună!

— Noapte bună... şi Kemp strînse o mînă nevăzută. Se retrase spre uşa pieziş. Deodată, halatul alunecă înte spre el.

— Bagă de seamă! Nici o încercare de a-mi pune piedici sau de a mă captura! Altfel...

Kemp pări uşor.

— Parcă ți-am dat cuvîntul.

Ieşi din odaie şi închise încet uşa. În urma lui, cheia se răsuci în broască pe dinăuntru. Rămînînd locului, cu o expresie de uimire neputincioasă zugrăvită pe faţă, auzi paşii grăbiţi apropiindu-se de uşa odăiţei alăturate. Din nou zgomotul unei chei învîrtite în broască. Kemp se plesni peste frunte cu palma. „Visez? A înnebunit lumea sau m-am ȳicnit cu?”

Rîse. Încercă uşa încuiată. „Sînt dat afară din camera mea de către o flagrantă absurditate!”

Merse pînă în capul scării, se întoarse şi privi uşile încuiate. „Şi totuşi e un fapt...” Îşi pipăi gîtul uşor zgîriat. „Un fapt care nu poate fi negat.”

— Dar...

Clătină cu deznădejde din cap, se întoarse şi coborî scările.

Făcu lumină în sufragerie, îşi aprinse un trabuc şi începu să se plimbe prin încăpere, scoţînd tot soiul de exclamaţii. Din cînd în cînd se apuca să se certe cu sine însuşi.

— Invizibil!

— Există oare vreun animal invizibil?... Sigur, în apa mării există. Mii şi milioane! Larvele, micii *Nauplii*, *Tornarias*¹, toate vietăţile microscopice — peştii gelatinoşi! În mare trăiesc mai multe vietăţi nevăzute decît vizibile! Niciodată nu m-am gîndit la asta, pînă acum... Dar şi în apa bălţilor, la fel! Toate vietăţile

¹ Numirile latineşti ale unor vietăţi marine. (n. t.)

acelea minuscule care populează bălțile — particule de gelatină incoloră, translucidă!... Bine, bine, dar în aer?! Nu!

— Nu se poate!

— Ei, și la urma urmei... de ce nu?

— Din sticlă să fie făcut un om, și încă ar fi vizibil...

Se adânci în meditație. Trei trabucuri s-au prefăcut într-o grămadă de cenușă albă, împrăștiată pe covor, pînă cînd a mai rostit Kemp ceva. Și atunci, tot ce-a scăpat dintre buzele lui a fost o scurtă interjecție. În sfîrșit, doctorul se răsuci pe călcîie, ieși din sufragerie și se îndreptă spre micul lui cabinet. Aprinse și aici lampa de gaz. Cabinetul era o încăpere micuță (doctorul Kemp nu mai dădea consultații), unde-și ținea ziarele. Jurnalul din dimineața trecută zăcea aruncat într-un colț, deschis la întîmplare. Îl luă, îl întoarse și dădu peste relatarea „Întîmplării ciudate de la Iping“, pe care marinarul din Port Stowe se căznise atîta să i-o silabisească lui Marvel. O parcurse dintr-o ochire.

„Înfofolit din cap pînă-n picioare!“ murmură el. „Deghizat. Ca să ascundă adevărul. Se pare că nimeni nu și-a dat seama ce-i cu el. Dar ce dracu urmărește?“

Lăsă să-i cadă ziarul din mîină și cercetă cu privirea odăița. „Aha!“ găsise ce voia. Se repezi la „*St. James's Gazette*“, care stătea împăturită, așa cum sosise. „Acum o să aflăm adevărul!“

Rupse banderola și desfăcu ziarul. Un reportaj pe două coloane îi sări în ochi. „Un sat din Sussex înnebunește!“ striga titlul de pe manșetă.

— Cerule! exclamă Kemp, devorînd articolul. Era o relatare destul de neverosimilă a evenimentelor care se petrecuseră la Iping cu o zi înainte (și pe care le cunoaștem). Erau reproduse și cele publicate în ziarul de dimineață.

Kemp spicui la iuțeală: „...alerga pe străzi, lovind în dreapta și-n stînga, — Jaffers căzut în nesimțire, — domnul Huxter, lovit grav, nu este încă în stare să povestească cele ce a văzut. — Regretabilă umilire a vicarului... O femeie s-a îmbolnăvit din pricina groa-

zei... Ferestre făcute țândări... Toată povestea asta-i probabil inventată. Dar e prea tare ca să nu fie publicată — *cum grano* ¹.”

Scăpă pe jos ziarul și rămase nemișcat, privind în gol. „Da, probabil că-i inventată!”

După o clipă îl luă iarăși în mână și citi iarăși totul, de la un cap la altul.

— Dar de unde pînă unde vine vagabondul în toată afacerea asta? De ce dracu se ținea el după un vagabond?

Se așază la întîmplare, pe masa chirurgicală.

— Nu-i numai invizibil, șopti el, e și nebun! Uci-gaș!...

Pe cînd licărirea palidă a zorilor se contopea cu lumina lămpii din sufrageria îmbîcsită de fum, Kemp mai măsura încă odaia în lung și în lat, căznindu-se să înțeleagă ceea ce părea de neconceput.

Era prea tulburat ca să mai poată dormi. Cînd au coborît, buimăciți de somn, și au nimerit peste el, serviitorii și-au închipuit că surmenajul îl adusese în halul acela; Kemp le-a dat cîteva dispoziții cu totul neobișnuite, dar cît se poate de categorice: să pregătească micul dejun pentru două persoane, în odaia de lucru de jos și apoi toată lumea să rămîna la subsol sau la parter.

A continuat să se plimbe prin sufragerie, pînă la sosirea ziarului de dimineață. Fițuica aceasta înșira vrute și nevrute, fără să conțină de fapt nimic, afară de o confirmare a celor întîmplate cu o seară înainte și de o relatare — foarte prost întocmită — despre niște noi și remarcabile evenimente petrecute în Port Burdock. Acum a aflat Kemp detaliile mai importante ale celor petrecute la „Jucătorii de cricket”, precum și numele vagabondului. „M-a silit să umblu după el, două's'patru de ore!” declarase Marvel. Povestea dramei din Iping mai era îmbogățită cu cîteva fapte mărunte; se insista mai ales asupra tăiatului sîrmelor de telegraf. Nu puteai însă găsi nici un amănunt care să arunce vreo lumină asupra naturii legăturilor

¹ *Cum grano salis* expresie latină: sub rezervă. (n. t.)

dintre Omul Invizibil și domnul Marvel, deoarece vagabondul nu dăduse nici un fel de informație asupra celor trei caiete sau asupra banilor cu care era căptușit. Gazeta părăsise tonul sceptic și o droaie de reporteri și anchetatori porniseră la acțiune pentru elucidarea misterului.

Kemp citi reportajul pînă la ultima literă și apoi trimise slujnica să-i cumpere toate ziarele de dimineață care erau de găsit. Primindu-le, se aruncă cu lăcomie asupra lor.

„E invizibil — reflectă el — și pare stăpînit de o furie violentă, care degenerază în manie. Doamne, ce fapte îngrozitoare ar putea comite! Ce fapte îngrozitoare! Și acumai acolo sus, liber ca pasărea. Ce dracu' trebuie să fac?...“

„Oare ar însemna că sînt neloial dacă... Nu!“

Se așază la un mic pupitru dintr-un colț al odăiței. Dădu la o parte lucrurile care zăceau pe pupitru cam răvășite, și se apucă să compună o scrisoare. Cînd ajunse la jumătate, o rupse și începu alta. Reciti scrisoarea, cîntărind fiecare frază. În sfîrșit, luă un plic și scrisese adresa: „Colonel Adye, Port Burdock“.

Tocmai pe cînd Kemp se îndeletnicea cu această treabă, se trezi și Omul Invizibil. Părea că e prost dispus, căci doctorul, care trăgea cu urechea la fiecare foșnet, îl auzi bocănind prin odaia de deasupra, trîntind un scaun și spărgînd paharul de la spălător. Îngrijorat, Kemp alergă sus și bătă în ușă.

XIX. CÎTEVA NOȚIUNI ELEMENTARE

— Ce s-a întîmplat? întrebă el, cînd Omul Invizibil îi dădu drumul înăuntru.

— Nimic.

— Cum nimic? Atunci de ce dracu' ai făcut atîta tarăboi?

— Un acces de furie, explică Griffin. Mă doare. Uitaseam de rana de la braț.

— Te lași cam ușor purtat de accese din astea, nu?

— Mda...

Kemp înaintă pînă în mijlocul odăii și adună cioburile de pe jos. Rămase apoi în picioare, cu bucățelele de sticlă în mînă.

— S-a dat la iveală totul în legătură cu persoana dumitale, spuse el. Tot ce s-a petrecut la Iping și aici, la poalele dealului. Lumea a luat cunoștință de invizibilul ei cetățean. Dar nimeni nu știe că te afli aici.

Griffin scăpă o înjurătură.

— Secretul (bănuiesc că era un secret) a fost dat în vileag, continuă doctorul. Nu-ți cunosc planurile, dar, se-nțelege, sînt nerăbdător să te ajut.

Omul Invizibil se așează pe pat.

— Ne așteaptă sus micul dejun, îl invită amabil Kemp, vorbind cît mai degajat cu putință, ca o gazdă încîntată că musafirul ei s-a sculat plin de voie bună.

Îl conduse pe scărița îngustă care ducea spre verandă.

— Dar înainte de a putea realiza ceva împreună — urmă el — ar trebui să mă faci să înțeleg cîte ceva despre fenomenul ăsta al transparenței dumitale.

Aruncă o privire nervoasă spre fereastră, apoi se așează, cu aerul unui om care are de discutat chestiuni importante. Îndoielile asupra realității situației îi reveneau și-i dispăreau neîncetat, în vreme ce privea spre locul lui Griffin de la masă, și vedea cum mînecele unui halat, îmbrăcat pe un trup fără cap și fără mîini, șterge niște buze imaginare, cu un șervet care flutură prin aer ca o năframă magică.

— E destul de simplu și destul de verosimil, începu Griffin, dînd șervetul la o parte.

Kemp rîse.

— Pentru dumneata, fără îndoială, dar...

— Bineînțeles că la început mi s-a părut și mie miraculos. Dar acum, Dumnezeule!... Ah, să știi că o să facem lucruri mari împreună!... Ideea mi-a venit prima dată la Chesilstowe.

— Chesilstowe?

— Am plecat acolo după ce am părăsit Londra. Știi că mă lăsasem de medicină și mă apucasem de fizică? Nu? Ei bine, așa am făcut. Mă fascina lumina...

— A!

— Densitatea optică! Noțiunea asta ascunde în ea un labirint de enigme, ale căror soluții îți scapă printre degete tocmai când crezi că le-ai prins. Ei, și cum n-aveam decît douăzeci și doi de ani și duduiam de elan, mi-am zis: e o treabă căreia merită să-i închini întreaga viață! Știi cît sîntem de nebuni la douăzeci și doi de ani, nu?

— Nebuni atunci, sau nebuni acum... murmură Kemp.

— Ca și cum cunoașterea îi poate da omului vreo satisfacție! Dar pe-atunci nu știam asta. M-am cufundat într-o muncă de sclav. Trecuseră șase luni de trudă și de frămîntări, cînd deodată, printr-una din obscurele cărări ale labirintului, țîșni lumina, ca o flacără orbitoare! Am descoperit un principiu general al structurii pigmentilor și al refracției — o formulă, o expresie geometrică cuadridimensională. Proștii, oamenii de duzină — chiar și matematicienii de duzină, habar n-au ce înseamnă o ecuație generală pentru unul care studiază fizica moleculară! În caietele mele — acelea pe care le-a ascuns vagabondul — ai să găsești minuni, miracole! Dar asta încă nu constituia o metodă; era doar o idee, care abia trebuia să conducă la elaborarea unei metode, grație căreia să reușești — bagă de seamă, fără a modifica nici o proprietate a materiei! (cu excepția culorilor, în unele cazuri) — să reduci indicele de refracție al unei substanțe solide sau lichide pînă la cel al aerului.

— Phiii! exclamă Kemp. Asta-i grozav! Totuși, nu prea îmi dau seama... Înțeleg că în felul acesta ai putea cel mult să capeti strălucirea unei pietre prețioase, dar, pînă la a deveni invizibil, mai e cale lungă.

— Exact! Dar gîndește-te că însușirea de a fi vizibil depinde de acțiunea pe care o exercită corpurile vizibile asupra luminii. Dă-mi voie să încep de la lucrurile elementare, așa ca și cum nu le-ai cunoaște.

Asta o să-mi ajute să-ți explic mai limpede. Știi prea bine că un corp, fie că absoarbe lumina, fie că o reflectă, fie că o refractă, fie că, în sfârșit, are toate aceste trei însușiri. Dacă nici nu reflectă, nici nu refractă și nici nu absoarbe lumina, corpul nu este vizibil. Un obiect oarecare — să zicem o cutie — îți apare opac și de culoare roșie, deoarece colorantul roșu absoarbe o porțiune din radiația luminoasă și reflectă restul, adică tocmai componenta roșie a spectrului luminos, pe care o percepe ochiul dumitale. Dacă nu absoarbe o anumită fracțiune din spectru, ci reflectă lumina în întregime, atunci cutia va fi albă, strălucitoare; așa cum e argintul, de exemplu. Dar o cutie confecționată din diamant? Ai să vezi că suprafața ei totală n-are să-ți absoarbă prea mult lumina, și nici n-are s-o reflecte, decât foarte slab; numai ici, colo, unde fațetele au o poziție favorabilă, lumina va fi mai intens reflectată și refractată, dând impresia aceea de scînteiere, de reflexe sclipitoare și totodată de transluciditate. Ca un fel de rețea de lumină... Acuma să vedem ce se întîmplă cu o cutie din sticlă. Asta nu mai e atît de strălucitoare și nici atît de bine vizibilă ca una de diamant, pentru că de astă dată reflecția și refracția vor fi mai reduse. Îți dai seama? Ba chiar — practic vorbind — poți vedea printr-însa foarte clar. Dar unele sorturi de sticlă sînt mai ușor vizibile decât altele: o cutie de cristal, de pildă, va fi mai bine vizibilă decât una făcută din sticlă ordinară, de geamuri, nu-i așa? Bun. Să mergem mai departe. O cutie din sticlă ordinară, foarte subțire, va fi greu de văzut într-o lumină slabă, pentru că va absorbi, refracta și reflecta o cantitate foarte mică de lumină. Și dacă ai să bagi în apă — sau, mai bine, într-un lichid mai dens decât apa — o bucată de sticlă incoloră, obișnuită, ea o să devină aproape invizibilă. De ce? Fiindcă lumina, trecînd din apă în sticlă, nu e decât foarte slab reflectată și refractată... pe scurt, nu suferă aproape nici o modificare. Astfel, sticla introdusă în apă va fi aproape tot atît de invizibilă cum ar fi gazul de cărbuni sau hidrogenul răspîndit în aer. Și asta din cauze identice.

— Da... șopti Kemp — tot ce-ai spus pînă acum a-i foarte clar. Astăzi orice elev de școală cunoaște toate chestiunile astea.

— Și acum, Kemp, mai vine un fapt pe care o să-l cunoască în viitor orice elev de școală. Dacă spargi o bucată de sticlă, dragul meu, și o pisezi pînă o faci pulbere, ea devine mult mai ușor vizibilă în aer decît era bucata întreagă: sticla incoloră și transparentă s-a prefăcut într-un corp alb, opac. De ce? Din pricină că pulverizarea ei a multiplicat enorm suprafețele refringente. Bucata întreagă avea numai două suprafețe, pe cînd pulberea... fiecare fărîmă a căpătat însușirea de a reflecta și refracta raza de lumină care o atinge... Pricepi acum de ce lumina nu va izbuti să treacă aproape de loc prin pulberea de sticlă?

Dar dacă torni în apă praful ăsta alb, știi ce se întîmplă cu el? Dispare cu totul! Sticla pisată și apa au un indice de refracție aproape egal: adică lumina, trecînd dintr-una în cealaltă, suferă o reflecție și o refracție extrem de mică.

Reușești să transformi sticla într-un corp invizibil dacă o vîri într-un lichid al cărui indice de refracție este identic cu al ei. Și, ca să generalizăm, un obiect transparent devine invizibil într-un mediu oarecare dacă indicele său de refracție este egal cu al mediului. Și dacă stai să te gîndești o secundă, ai să-ți dai seama că sticla pisată poate deveni nevăzută chiar și în aer, dacă indicele ei de refracție poate fi modificat astfel ca să-l egaleze pe al aerului. Căci atunci, lumina trecînd din aer în sticlă nu va mai suferi nici o refracție și nici o reflecție.

— Da, da... făcu Kemp. Dar omul nu-i sticlă pisată.

— Nu! *Omul e mult mai transparent!*

— Ha! Asta-i o absurditate!

— Și asta o spune un doctor! Vai, cum uită omul toate cele! În zece ani ai uitat toată fizica pe care ai învățat-o? Ia gîndește-te puțin la obiectele fără număr care de fapt sînt transparente, dar nu par astfel. Hîrtia, de pildă, este făcută din fibre transparente, așa-i? De ce atunci e albă și opacă? Numai din

aceeași pricină pentru care și pulberea de sticlă e albă și opacă. Unge cu ulei o hîrtie albă — adică umple cu ulei spațiile dintre fibre, așa încît doar cele două suprafețe să mai rămînă refringente — și hîrtia va deveni transparentă ca sticla! Și nu numai hîrtia, dar și fibrele de bumbac, de in, de lînă, de lemn, dar și oasele, Kemp, *carnea, părul, Kemp, unghiile și nervii!*... Întreaga mașină umană este de fapt alcătuită din țesături transparente, incolore — cu excepția hemoglobinei și a pigmentului din păr. Uite ce puțin ne trebuie ca să ne putem vedea unii pe alții! În cea mai mare parte a lor, fibrele din care-i constituită o ființă vie nu sînt, la drept vorbind, mai opace decît apa.

— Desigur, desigur! exclamă Kemp. Chiar noaptea asta mă gîndeam la larvele marine și la peștii gelatinoși.

— Aha, acum mai vii de-acasă! Toate astea le cunoșteam și le purtam în minte cam la un an după ce părăsisem Londra — adică acum șase ani. Dar le păstram pentru mine. Eram nevoit să lucrez în niște condiții îngrozitoare. Hobbema, profesorul meu, era un excroc științific, un hoț de idei — mă spiona într-una! Cunoști, cred, excrocheriile din lumea științifică. Pur și simplu, n-aveam chef să-mi public descoperirea și să împărtășesc cu el succesul cercetărilor mele. Îmi continuam lucrările; mă apropiam cu pași repezi de transpunerea formulei mele în practică — în realitate. N-am spus nimănui nimic, pentru că doream ca descoperirea mea să apară în lume ca un trăsnet, doream să devin celebru dintr-o singură lovitură! Am abordat din nou problema pigmentilor, ca să pun la punct unele lacune, și la un moment dat — fără intenție, absolut întîmplător — am făcut o descoperire de ordin fiziologic.

— Și anume?

— Pigmentul roșu al sîngelui poate fi decolorat, poate ajunge incolor, înțelegi? fără să-și altereze vreuna din funcțiile lui!

Kemp scoase un strigăt de uimire. Nu-i venea să-și creadă urechilor.

Omul Invizibil se ridică și începu să se plimbe prin încăpere.

— Ai de ce să te miri. Îmi amintesc de noaptea aceea. Era târziu de tot — peste zi mă stinghereau tot felul de studenți idioți, care căscau gura, așa că lucram noaptea, uneori pînă-n zori. Ideea mi-a năvălit în minte dintr-o dată, în toată splendoarea și complexitatea ei. Eram singur, în laboratorul cufundat în liniște, scaldat în lumina strălucitoare și plăcută a lămpilor înalte... Îmi spuneam: e cu putință să faci ca un animal — un țesut — să devină transparent! E cu putință să-l faci și invizibil! Invizibil în întregime. Doar pigmentii părului... Dar stai! Și eu aș putea să devin invizibil! am strigat deodată, dîndu-mi seama ce însemna să fii albino și să știi ce știam eu. Gîndul ăsta m-a copleșit. Întrerupînd analiza la care tocmai lucram, m-am dus la fereastră și am privit cerul înstelat. Repetam într-una: Aș putea deveni invizibil!

Să realizezi un asemenea vis înseamnă să depășești magia! Și-mi făuream o viziune magică — pe care nici o îndoială nu venea să o tulbure — asupra a ceea ce poate reprezenta asta pentru un om. Mister, putere, libertate absolută... Nu întrezăream nici un fel de piedici. Gîndește-te și tu! Eu, un asistent jerpelit, sărac lipit pămîntului, cu posibilități îngrodite, care-mi scoteam sufletul cu niște dobitoci de studenți dintr-un colegiu provincial, eu aș fi putut să devin un om invizibil! Te întreb, Kemp, dacă dumneata... Dar cine, spune-mi, te rog, cine nu s-ar fi dăruit trup și suflet unei idei cu asemenea perspective? Trei ani am muncit. Și de îndată ce biruiam cîte un munte de dificultăți, din vîrfurile lui întrezăream un altul. Noianul de detalii, de mărunțisuri! Exasperarea! Un profesor, un belfer de provincie, care te iscodește într-una... „Ei, cînd ai de gînd să-ți publici cercetările alea?” Asta era veșnica lui întrebare. Și studenții, și piedicile materiale! Trei ani de zile am dus viața asta.

Și după trei ani de taină și de chin, mi-am dat seama că era imposibil să-mi desăvîrșesc opera. Imposibil.

— De ce ? întrebă repede Kemp.

— Lipsa de bani ! fu răspunsul.

Griffin se îndreptă spre fereastră.

Se întoarse brusc.

— L-am jefuit pe bătrîn — l-am jefuit pe taică-meu.
Banii nu erau ai lui și s-a omorît.

XX. ÎN CASA DE LÎNGĂ GREAT PORTLAND STREET

Tăcut, Kemp privi o clipă silueta fără cap din cadrul ferestrei. Apoi, străfulgerat de un gând, tresări, se ridică, îl apucă pe Griffin de braț și-l îndepărtă iute de la geam.

— Ești obosit și eu stau jos, pe cînd dumneata te plimbi. Așază-te pe scaunul meu.

Se interpuse între Griffin și fereastră cea mai apropiată.

Un timp, Omul Invizibil rămase tăcut. Pe neașteptate, își reluă firul povestirii :

— Cînd s-a întîmplat asta, eu părăsisem de cîtăva vreme colegiul din Chesilstowe. Era în decembrie, anul trecut. Am închiriat o cameră la Londra, într-o mahala rău famată, de pe lîngă Great Portland Street. O încăpere spațioasă, nemobilată, într-o hardughie dărăpănată, cu odăi de închiriat. În curînd, odaia s-a umplut cu aparatele pe care le cumpărasem din banii bătrînului. Lucrările mele înaintau acum cu repezițiune, cu succes, apropiindu-se de sfîrșit. Am fost la înmormîntarea tatălui meu. Dar mintea îmi era prea adîncită în preocupările mele, așa încît n-am mișcat un deget ca să-i salvez onoarea. Îmi amintesc înmormîntarea, dricul ieftin, ceremonia mizeră, coasta de deal bătută de vînt și de ger, și bătrînul lui prieten de la colegiu, care a citit o rugăciune peste sicriu... un bătrînel jerpelit, pămîntiu și gîrbovit, care avea un guturai strașnic.

Îmi amintesc cum m-am întors în casa pustie, trecînd prin meleagurile peste care odinioară se întindea satul. Ce rămăsese acum din ele? O adunătură de ziduri bălțate și corcite de niște antreprenori care încercau să le prefacă într-o hîdă parodie de oraș. Pretutindeni ulițele se pierdeau în miriști profanate de mîna omului, pline cu grămezi de piatră de zidărie și cu bălării înalte și ude... Parcă mă văd și acum, o siluetă neagră și jigărită, pășind pe un trotuar lunecos și umed; încerc și acuma sentimentul acela ciudat de înstrăinare, pe care mi-l inspira înfățișarea de meschină respectabilitate și de negustorie murdară ce o căpătaseră locurile acelea...

Nu-mi părea de loc rău după taică-meu. Pentru mine, el fusese victima propriului său sentimentalism prostesc. Fățarnicia societății îmi impunea să asist la înmormîntare, dar în realitate nu aveam nimic comun cu toată treaba asta.

Cum mergeam însă așa, de-a lungul Străzii Mari, mi-a răsărit pentru o clipă în fața ochilor imaginea vieții mele trecute. M-am întîlnit cu fata pe care o cunoscusem cu zece ani în urmă. Privirile noastre s-au încrucișat...

Am simțit că mă îndeamnă ceva să mă întorc și să-i vorbesc. Era o ființă extrem de banală.

Toată peregrinarea asta prin locurile copilăriei îmi părea un vis. Pe atunci încă nu simțeam cît sînt de singur, nu-mi dădeam seama că am fugit de lume și m-am retras într-un pustiu. Eram conștient de faptul că-mi pierdusem orice simțămînt, dar mă gîndeam că viața mă făcuse așa, viața cu deșărtăciunea-i fără margini.

Cînd m-am întors în odaia mea, am avut impresia că reintru în realitate. Acolo se găseau lucrurile care mi-erau apropiate, pe care le iubeam. Acolo mă așteptau aparatele așezate în ordine, mă așteptau experiențele... Și acum nu mai aveam de întîmpinat nici o dificultate, în afară de punerea la punct a amănuntelor.

Mai devreme sau mai tîrziu am să-ți expun, Kemp, toată metoda, care-i destul de complicată. Acuma nu-i nevoie să intrăm în detalii. În cea mai mare parte

— cu excepția câtorva chestiuni pe care am preferat să le memorizez — întregul proces este consemnat în cifre, în caietele acelea pe care le-a ascuns vagabondul. Trebuie să-l urmărim și să-i luăm caietele. Faza principală se reduce la atât: obiectul transparent, căruiă vrei să-i reduci indicele de refracție, este așezat între două surse de radiații, care emană un soi de vibrații eterice; despre vibrațiile astea am să-ți vorbesc mai pe larg altădată. Nu — nu sînt raze Röntgen; nu știu dacă undele astea ale mele au fost descrise, dar pot afirma că sînt destul de bine perceptibile. Înainte de toate aveam nevoie de două dinamuri mici: mi le-am fabricat dintr-un motor obișnuit, cu benzină. Prima experiență am efectuat-o cu o bucată dintr-o țesătură de lînă albă. Era într-adevăr cea mai stranie priveliște să vezi țesătura aceea moale și albă fluturînd în scînteierea acestor fulgere eterice și apoi mistuindu-se ca o fișie de fum și dispărînd!

Nu puteam să-mi cred ochilor. Făcusem eu asemenea vrăjitorie? Am întins mîna în gol. Bucata de lînă era acolo și avea aceeași consistență ca totdeauna. Cu mișcări stîngace am pipăit țesătura și am aruncat-o pe podea. A trebuit să cam dibuiesc pînă s-o găsesc din nou.

După asta a urmat o experiență și mai stranie. Deodată aud în spatele meu un mieunat. Mă întorc și văd afară, pe capacul cisternei, o pisică albă, jigărită și tare murdară. Mi-a fulgerat un gînd prin cap. „Toate sînt pregătite, draga mea, și te așteaptă“. îmi zic în sinea mea. Și, ducîndu-mă la fereastră, o deschid și chem încetîșor pisica. A venit frumos înăuntru, ba chiar a început să toarcă — ce vrei, era lihnită de foame, săraca de ea! I-am dat puțin lapte. Toată hrana mea se găsea într-un dulap din colțul odăii. După ce a băut laptele, s-a apucat să-mi adulmece odaia de jur împrejur, cu intenția evidentă de a se stabili la mine. Țesătura invizibilă peste care a nimerit a cam intrigat-o; să fi văzut cum se zbîrlea la ea și cum scuipa! Am așezat-o comod, pe perna patului meu — aveam un pat cu roțile — și i-am uns blana cu unt, ca s-o fac să se spele.

— Și, ai supus-o experienței?

— Am supus-o experienței. Dar ca să obligi o pisică să înghită droguri, nu-i treabă ușoară, Kemp! Și experiența a dat greș.

— A dat greș?

— Cel puțin în privința a două elemente; ghearele și materia aceea pigmentată — cum îi zice? — care se găsește în fundul ochiului la pisici. Ei, cum îi zice?

— *Tapetum*.

— Așa, *tapetum*. Asta n-a mers. După ce i-am dat substanța decolorantă pentru pigmentul sanguin și i-am făcut și alte câteva operații necesare, i-am administrat javei niște opium ca s-o adorm și am așezat-o pe aparat, cu pernă cu tot. Și când s-a „evaporat” în întregime, pierind din fața mea, au mai rămas ochii ei, sticlind în aer ca două stafii.

— Curios!

— Nu pot să-mi explic cauza. Bineînțeles, avusesem grijă s-o bandajez și s-o fixeze bine, așa că n-a pățit nimic. Dar s-a trezit pe când mai era încă vizibilă — așa, cam ca o ceață — și a început să miorlăie cu desperare. Tocmai atunci bate cineva în ușă. Era o bătrână de la parter, care mă bănuia că practic vivisecția. O baborniță nenorocită, cu creierii murați de băutură, care n-avea pe lume decît o pisică. Am luat repede puțin cloroform și după ce-am adormit iarăși javra, am deschis ușa. „Parc-auzii niște miorlăituri pe-aici! — îmi zice baba — n-o fi mîța mea? „Probabil că ați auzit-o din altă parte” — îi răspund eu, foarte politicos. Nu prea voia să mă creadă baba. Se tot căznea să tragă cu ochiul prin odaie. Tare curios trebuie să i se fi părut bîrlogul meu: pereții goi și ferestrele fără perdele, patul pe rotile, motorul care mai trepida încă, licărirea celor două puncte luminoase și mirosul acela slab de cloroform, care plutea în aer. În cele din urmă, n-a avut încotro și a trebuit să plece.

— Cît a durat toată afacerea? întrebă Kemp.

— Experiența asta, trei sau patru ore. Cel mai greu „s-au topit” oasele, tendoanele, țesutul adipos și vîrfu-

rile perilor colorați. Și, cum ți-am mai spus, stratul acela de pe choroidă, fiind alcătuit dintr-o materie dură și foarte iridescentă, nu s-a volatilizat de loc.

Se înnoptase de-a binelea când am isprăvit; nu se mai desluseau decât ochii întunecați și ghearele. Am oprit motorul. A trebuit să bîjbîi destul pînă să găsesc animalul. I-am tras o lovitură; nimic. Zăcea încă în nesimțire. I-am desfăcut legăturile, l-am lăsat să doarmă pe perna invizibilă și m-am trîntit pe pat mort de oboseală. Nu izbuteam să adorm. Zăceam în neștire, cu ochii deschiși. Prin cap îmi mișunau mii de gânduri nebuloase, fără noimă. Repetam iarăși și iarăși în minte experiența... Cu creierii infierbîntați, visam că lucrurile din jurul meu se destramă, se pierd în ceață, se fac nevăzute, pînă când totul, chiar și pămîntul de sub picioare, începe să se mistuie... Am căzut într-un coșmar din acelea grele, oribile. Pe la vreo două, pisica a început să-mi miaune prin casă. Am încercat întîi s-o liniștesc cu vorba, dar văzînd că nu merge, m-am hotărît s-o gonesc. Îmi amintesc cît de zguduit am fost când am aprins lampa și am dat peste ochii aceia rotunzi, de un verde strălucitor, care pluteau în aer... Aș fi vrut să-i dau pisicii puțin lapte, dar nu mai aveam o picătură. Nu voia să se liniștească cu nici un chip, stătea la ușa și miorlăia. Am încercat s-o prind, ca s-o dau afară pe fereastră, dar nu se lăsa prinsă. Mereu dispărea și mieuna într-una, din toate ungherele odăii. În cele din urmă am deschis geamul și am făcut zgomot, ca s-o gonesc. O fi ieșit ea într-un tirziu. De atunci n-am mai văzut-o.

Apoi — Dumnezeu știe de ce — mi-am amintit iarăși de înmormîntarea tatălui meu, pe coasta aceea de deal lugubră și bătută de vinturi. Se lumina de zi. Văzînd că nu se lipește somnul de mine, am ieșit, am încuiat ușa și am început să hoinăresc cu noaptea în cap.

— Vrei să spui că la ora aceasta există liberă pe lume o pisică invizibilă? întrebă Kemp.

— Dacă n-o fi omorît-o cineva, de ce nu?

— Da, sigur, de ce nu? Continuă, n-am vrut să te întrerup.

— După toate probabilitățile, a fost omorâtă. Patru zile mai târziu trăia încă, și se încurcase în niște zăbrele, pe Great Tichfield Street; știu asta, fiindcă am văzut adunată acolo o mulțime de oameni care nu puteau pricepe de unde vine mieunatul acela jalnic...

Rămase tăcut câteva clipe. Apoi își reluă monologul.

— Îmi amintesc pînă în cel mai mic amănunt dimineața aceea care a precedat momentul experienței decisive.

Cred că am urcat în susul străzii Great Portland. Da, așa trebuie să fi fost, deoarece îmi amintesc că am zărit barăcile din strada Albany și niște soldați călări care ieșeau de acolo. În cele din urmă m-am trezit pe creștetul lui Primrose Hill, scaldat în razele soarelui; mă simțeam rău și eram stăpînit de o senzație ciudată. Era o zi însorită de ianuarie — una din zilele acelea generoase dar senine, care anul acesta au precedat ninsoarea. Creierul meu obosit încerca să se orienteze, să urzească un plan de acțiune.

M-a surprins constatarea că acum, cînd strădania mea fusese încununată de succes, realizarea ei îmi apărea cu totul lipsită de interes. Adevărul este că încordarea supraomenească în care trăisem timp de aproape patru ani de muncă neînteruptă mă făcuse incapabil de orice simțire. Eram extenuat, apatic; zadarnic încercam să-mi recapăt entuziasmul de la începutul cercetărilor mele, pasiunea aceea de a cerceta, care mă împinsese pînă la a păta cu noroiul dezonorei bătrînețea tatălui meu. Nu mă mai interesa nimic. Îmi dădeam însă bine seama că era numai o stare trecătoare, datorită surmenajului și nesomnului. Știam că drogurile sau odihna îmi vor ajuta să-mi recapăt energia.

Un singur gînd limpede îmi sălășluia în creier: opera mea trebuie dusă pînă la capăt! Eram încă stăpînit de ideea mea fixă. Și trebuia s-o fac curînd, pentru că banii îmi erau pe sfîrșite. Am început să privesc în jurul meu. Pe deal se zbenguiau copii, supravegheați de însoțitoarele lor. Am încercat să-mi reprezint superioritatea fantastică pe care ar putea s-o

aibă un om invizibil în lumea asta. Într-un târziu m-am tîrît pînă acasă, am îmbucut ceva, mi-am administrat o doză mare de stricnină și m-am culcat îmbrăcat, pe patul nefăcut... Stricnina e un tonic grozav, Kemp, și reușește, nu glumă, să scoată moleșeala dintr-un om...

— E diavolul curat, rosti Kemp. Epoca paleolitică într-o fiolă.

— M-am trezit înviorat, într-o stare de excitație nervoasă. Cunoști starea asta?

— O cunosc.

— Cineva bătea de zor în ușă. Era proprietarul meu, un bătrîn evreu polonez. Purta pe el un caftan cenușiu și-și tîra picioarele în niște papuci slinoși. A început să-mi pună tot soiul de întrebări, ba chiar să mă și amenințe. Chinuisem o pisică în noaptea aceea, știa el prea bine! (se vede că babornița pălăvrăgise). Dorea neapărat să cunoască amănuntele în legătură cu fapta-mi infamă. Îi dădea într-una cu legile din țara asta, care pedepsesc foarte aspru practica vivisectiei. Dacă au să-l tragă cumva pe el la răspundere pentru asta? Am dezmințit povestea cu pisica, dar omul nu s-a lăsat cu una, cu două și s-a luat de mine pe altă temă: cum că trepidațiile motorului scuturau toată casa. Asta, între noi fie vorba, era adevărat. Mi s-a vîrît în odaie, iscodind peste tot cu ochii, pe deasupra ochelarilor lui nemțești, cu ramă de argint. Mă fulgeră deodată un gînd teribil: ăsta ar putea să surprindă ceva din secretul meu! Încerc să mă strecor între el și sursa de radiații pe care-o înjghebasem. Mișcarea asta i-a atîțat și mai mult curiozitatea. M-a luat iarăși la interogatoriu. Cu ce mă ocup eu? De ce trăiesc atît de izolat, de ascuns? E legal ceea ce fac? Nu-i cumva periculos? Doar nu plătesc o para chioară peste chiria obișnuită! Și să nu uit că stau într-o casă care a fost întotdeauna foarte respectabilă, deși e situată într-un cartier rău famat. Am început să-mi ies din fire. „Cară-te de-aici!” strig eu. A protestat, a bombănit ceva în legătură cu dreptul lui de a intra în odăile chiriașilor... Dar eu, fără să mai lungesc vorba, îl apuc de guler — i-au cam pîrîit bătrînului oasele

— și-l trimit de-a berbeleacul în propriul lui coridor. Trîntesc ușa, o încui și mă așez pe un scaun. Tremuram de furie din cap pînă în picioare.

Cîtăva vreme, ovreiul a făcut pe afară un tărăboi de a sculat toată casa-n picioare, dar nu l-am luat în seamă. În cele din urmă s-a cărat.

Numai că acest incident a cam precipitat mersul lucrurilor. Nu știam ce are de gînd, și nici măcar ce-ar fi avut dreptul să facă. Să mă mut în altă parte, ar fi însemnat să pierd prea multă vreme. Și de altfel, nu mai aveam decît vreo douăzeci de lire, în bună parte depuse la bancă — așa că nu-mi puteam îngădui cheltuiala unui mutat. Să mă fac nevăzut! Era o ispită la care nu puteam rezista! Dar după asta ar fi urmat o anchetă, o percheziție a odăii...

La gîndul că opera mea putea fi descoperită sau întreruptă tocmai acum, cînd atinsesem desăvîrșirea, simțeam că mă apucă furia. Am pornit la acțiune: cu cele trei caiete ale mele sub braț și cu carnetul de cecuri în buzunar — toate astea au rămas acum în mîna vagabondului acela — m-am dus la cel mai apropiat oficiu poștal și le-am expediat pe adresa unui birou din Great Portland Street, care primește scrisori și colete la post-restant. Ieșind din casă, încercasem să nu fac nici un zgomot. La întoarcere, îl văd pe proprietarul meu că urcă tiptil treptele — mă auzise pe semne cînd am închis ușa. Ce-a mai sărit ca ars în lături, cînd m-a simțit că umblu în urma lui! Era o plăcere să-l vezi. Trec pe lîngă el. Se holbează la mine cu niște ochi cît cepele. Intru în odaie și trîntesc o dată ușa, de se cutremură toată hardughia. Bătrînul s-a apropiat cu frică de ușa mea. A stat puțin, s-a codit ce s-a codit, pe urmă a coborît scările. Din acel moment am început să-mi fac preparativele.

În seara și apoi în noaptea aceea s-a petrecut totul. Mă aflam încă sub stăpînirea senzației de greață și de amețeală — datorită substanței decolorante a pigmentului sanguin pe care o înghițisem — cînd am auzit niște bătăi insistente în ușa. Apoi tăcere, apoi niște pași care se îndepărtau... dar care au revenit după scurtă vreme. Iarăși bătăi. Cineva încerca să stre-

coare o hîrtie albastră pe sub uşă. Cuprins de un acces de furie, m-am ridicat, şi am deschis larg uşa. „Ce este?” am întrebat.

Era proprietarul, care-mi aducea un ordin de evacuare, sau aşa ceva. Îmi întinse hîrtia... ei, dar se pare că observase ceva tare ciudat la mîinile mele, fiindcă imediat şi-a ridicat ochii să-mi vadă mutra...

...Şi a rămas încremenit, cu gura căscată. Din gîtlej i-a ieşit un fel de urlet nearticulat. A scăpat din mîină lumînarea, cu somaţie cu tot, şi a luat-o la fugă, împleticindu-se prin coridorul întunecat.

Am încuiat uşa şi m-am îndreptat spre oglindă. Privindu-mă, i-am înţeles groaza... Faţa mea era albă — albă ca marmura.

M-am chinuit îngrozitor. Nu mă aşteptam să sufăr atît. O noapte de torturi şi de spaime, de greţuri, de leşinuri. Pielea mă ustura de parcă stăteam pe jera-tic şi întreg corpul îmi ardea. Dar mi-am încheştat dinţii şi am răbdat totul, fără să mă clintesc din loc. Acum înţelegeam de ce miorlăise pisica atît de jalnic înainte de i-am dat cloroform. Din fericire, locuiam singur în cameră şi nu-i păsa nimănui de mine. Din cînd în cînd oftam, gemeam, vorbeam de unul singur. Dar nu m-am lăsat... Într-un tîrziu mi-am pierdut cunoştinţa.

M-am trezit în întuneric. Îmi trecuseră durerile, dar eram stors de ylagă. Credeam că-mi dau sfîrşitul; ei şi, puţin îmi păsa! Niciodată n-am să uit zorii acelei dimineţi şi senzaţia de groază care m-a cuprins cînd mi-am pus mîinile în faţa ochilor. Păreau făcute din sticlă fumurie. Pe măsură ce afară se lumina mai tare, mîinile îmi apăreau din ce în ce mai diafane, mai subţiri... în cele din urmă, puteam să văd prin transparenţa lor toată dezordinea îngrozitoare din odaie... Am închis ochii, dar şi pleoapele se făcuseră străvezii. Membrele deveneau sticloase, oasele şi arterele începeau să se piardă în ceaţă, să dispară. Cei din urmă s-au făcut nevăzuţi nervii mici şi albi. Scriş-neam din dinţi, dar nu mă mişcam de pe loc... În cele din urmă, se mai vedeau doar vîrfurile unghiilor —

materie moartă — albe străvezii și o pată cafenie de pe degete — urma unui acid.

M-am ridicat cu greu în picioare. La început mă simțeam neputincios ca un prunc — doară nu puteam să pășesc cu niște picioare pe care nu le vedeam! Mă simțeam slăbit și mă chinuia o foame cumplită. M-am tîrît pînă-n dreptul oglinzii de bărbierit. Nu vedeam nimic în oglindă — nimic altceva decît două pete de pigment, foarte slabe, mai străvezii ca ceața, care mai rămăseseră în dosul retinei. Am simțit nevoia să mă apuc cu mîinile de masă și să-mi lipesc fruntea de oglindă.

Mi-a trebuit un efort supraomenesc al voinței ca să mă smulg și să mă tîrăsc înapoi la aparat. Trebuia să înlătur și acele ultime urme vizibile. În sfîrșit, m-am culcat, după ce mi-am tras un cearșaf peste ochi ca să-i feresc de lumină. Am dormit toată dimineața. Pe la prînz mă trezește un ciocănit în ușa. Îmi recăpătaseam puterile. Mă ridic în capul oaselor și trag cu urechea. Cineva șușotea în dosul ușii. Sar în picioare și, căutînd să fac cît mai puțin zgomot, mă apuc să demontez piesele aparatului și să le împrăstii prin odaie, ca să fac imposibilă reconstituirea lui. Bătăile în ușa se înteteau. Auzeam acum distinct glasul proprietarului și încă două glasuri. „Îndată“, strig eu, ca să cîștig timp. Nimerind peste zdreanța aia de lînă și peste perna invizibilă, le-am luat și le-am aruncat pe fereastră. Or fi căzut pesemne pe capacul cisternei. În clipa în care deschideam fereastra, ușa a trosnit din toate balamalele. Cineva o împingea într-una, încercînd să spargă broasca. Dar lacătele puternice, pe care le montasem cu cîteva zile înainte, au rezistat. Obrăznicia lor m-a scos din fire. Tremurînd de furie, am continuat în grabă să răvășesc toate lucrurile.

Am îngrămădit în mijlocul camerei niște hîrtii, paie, carton de împachetat... tot ce era bun de ars — și am dat drumul la gaz. Ușa era zguduită de niște lovituri strașnice. Nu reușeam să găsesc chibriturile. De furie, izbeam cu pumnii în pereți. Am închis gazul, am ieșit

pe fereastră, împingînd puțin oblonul în urma mea, și m-am cocoșat pe capacul cisternei. Voiam să văd ce avea să se întîmple. Fiind invizibil, eram în perfectă siguranță. Țin minte că fremătam de furie. După ce au spart o scîndură și au smuls belciugele lacătelor, agresorii au apărut în cadrul ușii larg deschise. Proprietarul era însoțit de cei doi fii vitregi ai lui — doi găligani de vreo douăzeci și trei, douăzeci și patru de ani. În spatele lor își întindea gîtul vrăjitoarea aceea bătrîna de la parter.

Îți poți imagina figurile lor, cînd au găsit camera goală. Unul dintre derbedei s-a repezit la fereastră, a deschis-o larg și s-a uitat afară. Mutra-i bărboasă, cu ochi iscoditori, cu buze groase se oprise la două degete de fața mea. Eram cît pe-aici să-i ard una în mutra aia imbecilă, dar mi-am stăpînit pumnul încheștat.

Privea de-a dreptul prin mine. La fel au privit și ceilalți, venind lîngă el. Apoi bătrînul s-a aplecat și și-a vîrît capul sub pat: nimic. S-au repezit cu toții la dulap: iarăși nimic. S-au ciorovăit multă vreme, în idiş și în *cockney*¹. În cele din urmă au ajuns la concluzia că nu se putea să le fi răspuns eu dinăuntru, că li s-o fi părut doar. Mînia mea se topise, făcînd loc unui sentiment de mîndrie extraordinară: iată-mă stînd afară, de nimeni știut, și privind la acești patru oameni — intrase și babornița înăuntru și-și rotea bănuitoare ochii de jur împrejur, ca o pisică — acești oameni care se căzneau să pătrundă enigma existenței mele...

Pe cît mi-am putut da seama din limbajul lui poliglot, am înțeles că evreul era de acord cu bătrîna, care susținea că mă ocupam cu vivisecția. „Baieții“ îl contraziceau, într-o englezească stîlcită, și pretindeau că aș fi electrician, invocînd ca dovadă dinamurile și emițătoarele de radiații. Începuseră cu toții să cam dea din colț în colț, fiindcă se temeau de întoarcerea mea (deși, după cum mi-am dat seama mai

¹ Argoul londonez. (n. t.)

tîrziu, zăvorîseră uşa de la intrare). Baborniţa a ţinut şi ea să mi se uite în dulap şi pe sub pat. Un alt chiriaş — un zarzavagiu, care împărţea camera vecină cu un măcelar — apăru pe palier; l-au chemat înăuntru şi s-au apucat să-i toarne diverse aiureli.

Îmi fulgeră deodată prin cap ideea că dacă emiţatoarele mele atît de ciudate la înfăţişare ar cădea în mîna unui individ perspicace şi bine pregătit, secretul meu ar putea fi în mare măsură dezvăluit. Pîndesc un prilej favorabil, trec pe pervazul ferestrei, sar în cameră şi, ocolind-o pe bătrîna, mă reped la cele două dinamuri, care erau aşezate unul peste celălalt, şi-l trîntesc pe cel de deasupra. Am reuşit în felul ăsta să distrug amîndouă aparatele. Ce mutre îngrozite au făcut!... Şi, pe cînd cei din odaie încercau să se dumi-rească asupra exploziei, m-am strecurat în coridor şi am coborît tiptil scările.

Am intrat într-o sufragerie şi i-am aşteptat să vină jos. Făceau tot felul de presupuneri şi aduceau la argumente cu duiumul; erau înşă cam dezamăgiţi, fiindcă nu găsiseră „monstruoziţile“ la care se aşteptau. Unde mai pui că se simţeau şi puţin încurcaţi: din punct de vedere legal, poziţia lor faţă de mine era destul de delicată. Cînd au coborît la parter, m-am strecurat din nou sus, cu o cutie de chibrituri, şi am dat foc maldărului de hîrtii şi de resturi; am mai îngrămădit acolo scaunele şi aşternutul, am dat drumul gazului şi, cu ajutorul unui tub de cauciuc, l-am dirijat asupra flăcărilor.

— Şi ai dat foc casei? exclamă Kemp.

— Am dat foc casei! era singurul mijloc de a face să mi se piardă urma! Şi apoi, casa era asigurată, fără îndoială... Am desfăcut încet zăvoarele uşii de la intrare şi am ieşit în stradă. Eram invizibil! Abia acum începeam să-mi dau seama de avantajul extraordinar pe care mi-l oferea noua mea însuşire. În minte îmi încolţeau cu miile planurile unor acţiuni temerare, gigantice, pe care acum puteam cuteza să le întreprind.

Cînd coborîsem prima dată scările, am întîmpinat o dificultate neașteptată, datorită faptului că nu-mi vedeam picioarele; într-adevăr, m-am poticnit de vreo două ori și, cu o stîngăcie surprinzătoare, am reușit să apuc balustrada. Acuma, cînd am ajuns pe trotuarul drept, mă învățasem să merg destul de bine, pentru că-mi impusesem să nu mă uit în jos.

Ce să-ți spun, starea mea sufletească era exuberantă! Încercam senzația unui om cu ochi buni, care s-ar fi trezit în țara orbilor! Simțeam o poftă nebună să fac farse, să sperii oamenii, să-i bat pe spate, să le arunc pălăriile din cap... într-un cuvînt, să trăiesc din plin situația mea extraordinară.

Dar abia ieșisem în Great Portland Street (locuința mea se găsea în vecinătatea magazinului acela mare de pînzeturi de pe acolo), cînd deodată primesc în spate o izbitură să mă dărîme, nu alta, însoțită de un zdrăngănit de sticle ciocnite. Mă-ntorc și văd un om care căra un coș cu sifoane. Se uita, sărmanul, uluit la sticlele lui. Deși izbitura mă durea, nu glumă, mutra lui prostită mi s-a părut atît de comică, încît am rîs în gura mare. „În coșul ăsta s-a băgat dracu’!“ am strigat eu, i l-am smuls din mîini și l-am ridicat în aer, cu sifoane cu tot. M-a lăsat să-i iau coșul, fără nici o împotrivire.

Dar un idiot de birjar, care stătea în fața unei cîrciumi, s-a repezit să prindă coșul și degetele lui întinse m-au lovit după ureche cu o cruzime barbară. L-am trîntit birjarului coșul în cap, cu zgomot mare. În jurul meu, văzduhul s-a umplut de țipete, a început forfoteala pașilor, oameni ieșeau din prăvălii, trăsurile se opreau din mers... Mi-am dat seama că mă vîrîsem într-o situație periculoasă, și, blestemîndu-mi dobitocia, m-am lipit cu spatele de vitrina unei prăvălii, cu gîndul să mă strecur afară din toată învîlmășeala asta. Mă temeam că în curînd aveam să fiu prins la înghesuială, și atunci aș fi fost în mod inevi-

tabil descoperit. Am îmbrîncit un băiat de la o măce-larie — din fericire, puștiul nu s-a ostenit să se în-toarcă pentru asemenea fleac — și m-am furișat pe după trăsura birjarului. Nu știu ce s-a mai întîmplat acolo. Am traversat repede strada, care spre norocul meu nu era aglomerată și, fără să-mi pese pe unde apuc, am pornit-o la drum. În urma incidentului cu birjarul, încolțise în mine teama de a nu fi descoperit. M-am pierdut în valul de oameni care se îmbulzesc în fiecare după amiază pe Oxford Street.

Am încercat să intru în mulțime, dar aglomerația era prea mare și peste cîteva minute călcîiele mele ajunseseră numai rîni. Am căutat să merg pe margi-ne-a drumului, prin șanțul de scurgere, dar pavajul era prea zgrunțuros pentru tălpile mele, care mă dureau. Pe deasupra, oiștea unei cabriolete care mergea agale m-a lovit zdravăn în omoplat, amintindu-mi că mai pri-misem acolo un ghiont serios. M-am ferit din drumul unei trăsuri, am evitat cu o mișcare pripită un căru-cior de copil, și m-am trezit în spatele cabrioletei. Mi-a venit atunci o inspirație fericită, salvatoare : să mă țin pe urma trăsuricii, care înainta încetîșor. Tremuram și mă miram de întorsătura pe care o luase aventura mea ; pot spune chiar că nu tremuram numai, ci dir-dîiam de-a binelea. Ia închipuie-ți, să fii gol pușcă, într-o zi senină de ianuarie ! Pojghița de noroi care acoperea strada era aproape înghețată. Astăzi mă mir cum de am putut fi atît de idiot, dar uite că pe atunci, totuși, nu-mi trecuse prin cap că, transparent sau nu, eram supus intemperiilor și tuturor consecințelor res-pective !

Pe neașteptate, îmi vine o idee strălucită. Ocolesc în fugă trăsura și mă ure în ea... Și așa, speriat, dîr-dîind și smiorcăindu-mă — erau primele semne de ră-ceală — cu spatele plin de lovituri care se făceau din ce în ce mai simțite, am călătorit în trăsura de-a lun-gul străzii Oxford, pînă după Tottenham Court Road. Starea mea sufletească era cu totul opusă aceleia cu care mă avîntasem în lume abia cu zece minute mai

înainte. Într-adevăr, nu era ușor să fii invizibil! Singurul gând care mă stăpînea acum era cum să fac să ies din încurcătura în care mă băgasem.

Ne croiam cu greu drumul prin dreptul lui *Mudies*,¹ cînd deodată o cucoană deșirată chemă trăsura. Ținea în mîna vreo cinci-șase cărți, cu etichete galbene. Am sărit jos, tocmai la timp ca să nu mă ciocnesc cu ea. În săritura mea, am scăpat ea prin urechile acului de roțile unui vagon de tramvai. Am luat-o în sus, spre Bloomsbury Square, intenționînd să tai drumul pe la nord de muzeu, ca să ies într-un cartier mai liniștit. Eram răcit cobză și absurditatea situației mele mă enerva într-un așa hal, încît alergam și plîngeam. Cînd am ajuns în piață în dreptul Societății Farmaceutice, un cotei alb, care tocmai o zbughise afară din clădire, s-a luat după mine aduîmecînd într-una.

Pînă atunci nu-mi dădusem niciodată seama că pentru un cîine nasul reprezintă echivalentul ochiului omenesc. Cîinii percep mișcările unui om grație simțului olfactiv, așa precum cei din specia umană percep aparența vizibilă a acestui om.

Ei, și începe javra asta să latre și să sară, arătînd, după cum înțelegeam eu prea bine, că e conștient de existența mea! Am traversat iute Great Russel Street, uitîndu-mă mereu înapoi, și am străbătut o bucată din Montague Street, pînă ce mi-am dat seama încotro mă îndreptam.

Deodată vîntul îmi aduce la ureche o frîntură de cîntec. Mă uit în lungul străzii și văd o mulțime de oameni care înaintau dinspre Russel Square; erau costumați cu bluze roșii și purtau stindardul Armatei Salvării. Nu puteam spera să mă strecur printr-o mulțime atît de compactă, alcătuită atît din entuziaști care cîntau în mijlocul drumului, cît și din gloata de pe trotuare, care-și bătea joc de ei. Dar nici să fug înapoi nu voiam — mi-era teamă să mă îndepărtez iarăși de casă, și atunci am luat instantaneu o hotărîre: m-am urcat în grabă pe treptele albe ale unei

¹ Bibliotecă publică din Londra. (n. t.)

case din fața grilajului muzeului. Mă gîndeam să rămîn acolo pîn' ce avea să treacă puhoiul de oameni. Noroc că javra aia de cîine s-a oprit, intimidată de vacarmul strazii, a șovăit și, ridicîndu-și coada, a întins-o înapoi spre Bloomsbury Square.

Cu o inconștientă ironie, manifestanții intonasera imnul: „Cînd îți vom vedea fața?” Mi s-a părut că durează o veșnicie pînă cînd valul de oameni s-a scurs de-a lungul trotuarului din fața mea. „Bum, bum, bum!” rezonanța de tunet a tobei mă asurzea. La început n-am băgat de seamă că doi puști se opriseră în dreptul grilajului, lîngă mine. „Ia uite aici!” face unul din ei. „Un' să mă uit?” întreabă celălalt. „Uite, bă, aicea, la urmele astea de picioare goale. Ca atunci cînd umbli cu tălpile prin noroi”.

Îmi arunc și eu ochii în jos și văd că țîncii se zgîiau la urmele de noroi lăsate de tălpile mele goale, pe treptele proaspăt spălate. Mulțimea îi înghiontea, aruncîndu-i de colo-colo ca pe niște mingi, dar ei nici gînd să se care; blestemata lor curiozitate îi ținea pe loc. „Bum, bum, bum! Cînd — bum, bum. — Îți vom vedea — bum, bum — fața? Bum — bum!”... „Dacă nu s-a urcat unu' cu picioarele goale pe scările astea, să mă stuchi între ochi!” conchide puștiul. „Și n-a mai venit jos. Și îi curgea sînge dintr-un picior!”

În cele din urmă grosul mulțimii a trecut. Deodată... „Ia uite, ia uite acolo, Ted!” Tipă al mai mic dintre cei doi detectivi, cu glasul răgușit de emoție. Arăta cu degetul exact înspre picioarele mele. Mă uit iarăși în jos și ce văd? Conturul picioarelor îmi apărea schițat de picăturile de noroi cu care mă stropisem! O clipă am rămas ca paralizat.

— Ce chestie, dom'le! exclamă cel mai mare. Grozavă chestie! Parcă-i fantoma unui picior, nu-i așa? Stă ce stă, se codește puțin și pe urmă vine spre mine, cu mîna întinsă. Un trecător s-a oprit locului, să vadă ce voia băiatul să prindă. S-a oprit și o fată. Încă o clipă, și puștiul m-ar fi atins. Mi-am dat seama ce aveam de făcut. Am înaintat un pas. Speriat, băiatul

a dat un țipăt și a sărit înapoi. Iute am făcut un salt pînă sub arcada clădirii învecinate. Dar celălalt puști era destul de isteț ca să-mi poată urmări mișcarea. Înainte ca eu să fi apucat să cobor treptele și să ajung pe trotuar, golanul își revenise din uimire și începuse să zbiere cît îl ținea gura : „Au sărit picioarele peste zid !“

S-au repezit cu toții spre casa vecină, unde au dat de niște urme proaspete de noroi, pe treapta de jos și pe caldarîm.

— Ce s-a întîmplat ? a întrebato cineva.

— Picioare ! Ia uitați ! Picioare care umblă !

Toată lumea, de pe stradă, afară de cei patru urmăritori ai mei, se scurgea pe urmele procesiunii. Această nouă revărsare a mulțimii m-a oprit și pe mine, dar i-a ținut în loc și pe ei. Se stîrnise un adevărat potop de exclamații și de întrebări. Cu prețul de a fi răsturnat un tînăr care-mi stătea în cale, am trecut ca fulgerul printre ei și, peste o secundă, alergam cît mă țineau picioarele ; am înconjurat în fugă rondul din Russel Square, în timp ce vreo șase-șapte indivizi stupefiați căscau ochii la urmele lăsate de picioarele mele. Nu prea era timp de dat explicații, pentru că întreaga adunătură ar fi fost pe urma mea.

De două ori m-am învîrtit în cerc în jurul unor colțuri de stradă... de trei ori am traversat drumul și m-am întors pe propriile-mi urme... Și așa, încetul cu încetul, picioarele mi s-au încălzit și noroiul de pe ele s-a uscat, iar urmele au început să dispară. În cele din urmă m-am oprit să-mi trag răsufllarea și mi-am frecat bine picioarele pînă mi le-am curățat. În felul ăsta, dispăreau toate indiciile. Din toată ceata urmăritorilor mei nu mai rămăsese decît un grup de vreo doisprezece oameni ; cu niște mutre uluite, studiau urma unui picior gol (mai călcasem și într-o băltoacă din Tavistock Square), o urmă de picior la fel de singuratică și de enigmatică pentru ei, precum fusese pentru Robinson Crusoe solitara lui descoperire.

Alergătura asta mă încălzise întrucîtva. Am pornit cu ceva mai mult curaj prin labirintul străduțelor puțin umblate, care se întretaiau în toate sensurile prin cartierul acela. Spinarea îmi înțepenise și mă durea, iar gîtlejul mă ustura — atît de adînc se înfipseseră degetele birjarului! Nu mai vorbesc de pielea gîtului, plină de zgîrieturile lăsate de unghiile acestor degete! Cît despre picioare, parcă se jupuiseră pielea de pe ele și, pe lîngă toate, mai și schiopătam, pentru că mă tăiasem la un deget. Zărind un orb care se apropia de mine, am fugit la timp, așa, tîrîș-grăpiș, cum am putut. Ce vrei, mă temeam de intuiția lui subtilă! O dată sau de două ori m-am ciocnit din întîmplare de cîte un trecător. Auzind niște înjurături care veneau din văzduh, omul rămînea locului, înmărmurit. Deodată am simțit pe față ceva moale, catifelat: peste grădinița în care nimerisem se lăsa încet un vâl subțire de nea. Prinsesem o răceală zdravănă și, oricît mă străduiam, nu mă puteam împiedica să strănut din cînd în cînd. Dar cîinii... Ah, fiece cîine care-mi ieșea în cale se apuca îndată să adulmece curios, cu botul întins după mine... ei bine, mă aducea la desperare!

Cineva a început să alerge. După el alți cîtiva, apoi mai mulți. Oameni în toată firea și băiețandri fugeau de-a valma, strigînd prin mijlocul străzii. Ardea undeva. Parcă fugeau în direcția locuinței mele! Întore capul și văd în josul unei străzi o trîmbă de fum negru, care se îngroșă pe deasupra acoperișurilor și a firelor de telefon. Eram incredințat că arde locuința mea; hainele, aparatele, tot ce agonisisem, totul zăcea acolo, în flăcări! Salvasem numai carnetul de cecuri și cele trei volume de însemnări, care mă așteptau la biroul din Great Portland Street. Dacă a existat vreodată un om care și-a înecat singur corăbiile, apoi eu eram acela! Ardea toată casa, din temelii...

Omul Invizibil făcu o pauză și rămase pe gînduri. Kemp privi nervos pe fereastră.

— Da! făcu el, continuă!

— Așadar, viața asta nouă, la care sînt și acum condamnat, a început în ianuarie, o dată cu primul viscol — și culmea! ninsoarea depunîndu-se pe mine, mă dădea în vileag! Eram istovît, tremuram de frig, gemeam de durere și mă simțeam îngrozitor de nenorocit. Și apoi, nu eram decît pe jumătate convins că sînt într-adevăr invizibil. Nu aveam nici un adăpost, nici un ajutor. Nu exista în lumea întreagă nici o ființă omenească în care să fi putut avea încredere. Dacă aș fi destăinuit cuiva secretul meu, ar fi însemnat să mă trădez singur — și să devin un specimen de panoramă, o curiozitate de bîlci... Și cu toate astea, fusesem la un moment dat aproape gata să-l opresc pe primul trecător și să mă las în voia îndurării lui. Știam însă prea bine ce spaimă, ce reacție de cruzime și de brutalitate ar fi stîrnit încercarea mea de capitulare! Cîtă vreme am rătăcit pe străzi, n-am putut îngheba nici un plan de acțiune. Singura mea năzuință era să mă adăpostesc de ninsoare, să mă învelesc cu ceva și să simt în oase puțină căldură. Abia pe urmă aș fi fost în stare să-mi adun gîndurile și să văd ce aveam de făcut. Dar chiar și pentru mine, ființa nevăzută, casele înșirate pe străzile Londrei erau încuiate, zăvorîte, baricadate, de nepătruns...

Nu simțeam, nu-mi suna în urechi și n-aveam înaintea ochilor decît frigul, scandalul care s-ar fi iscat dacă aș fi fost descoperit, spectrul mizeriei, viscolul, noaptea...

În starea asta de spirit mi-a venit deodată o idee strălucită. M-am întors pe drumul care ducea din Gower Street spre Tottenham Court Road și am ajuns în fața lui „Omnium“. Știi, hala aia imensă unde găsești de toate — carne, articole de băcănie, rufărie, mobilă, haine, în fine, tot ce vrei, pînă și uleiuri pentru pictori! O gigantică adunătură de prăvălii îngrămădite aiurea, mai curînd decît un magazin. Cre-

zusem că am să găsesc bazarul deschis. Dar pînă și aici erau încuiate ușile... M-am aciuat lîngă intrarea aceea spațioasă. După o vreme, s-a oprit în dreptul meu o trăsură. Imediat, un individ în uniformă — cunoști genul acela de personaje cu „Omnium“ la șapcă — s-a repezit să deschidă larg ușa. Atunci am izbutit și eu să intru. Și, tot rătăcind prin magazin (nimerisem la început în raionul de mărunțișuri — panglici, mănuși, ciorapi și altele de soiul ăsta), am ajuns în cele din urmă într-o încăpere mai largă, unde se găseau de vînzare coșulețe de excursie și mobilă de răchită.

Nu mă simțeam nici acolo în siguranță, pentru că lumea se tot învîrtea în sus și-n jos; am umblat mai departe în neștire, pînă am nimerit într-un raion imens, la un etaj mai sus, unde erau depozitate o sumedenie de paturi. M-am cățărat pe stiva de paturi și în cele din urmă mi-am găsit un culcuș pe un vraf de saltele de puf, împăturite. Era lumină aici, era și cald... foarte plăcut. M-am decis să rămîn în ascunzișul meu. Trebuia să fiu însă foarte atent la cele două sau trei grupuri de vînzători și de clienți care se mai foiau pe acolo, pînă la ora închiderii. Îmi ziceam că după aceea voi avea toată libertatea să fur ceva hrană și îmbrăcăminte și să găsesc niscaiva mijloace de „reîncarnare“. Îmi propuneam să hoinăresc prin magazin ca să examinez toate posibilitățile pe care acest stabiliment mi le putea oferi și, eventual, să dorm pe vreunul din paturi. Planul îmi părea acceptabil. Ideea mea era următoarea: să-mi procur haine și să mă înfofolesc de sus pînă jos, ca să capăt o înfățișare cît de cît omenească; apoi, să-mi scot cărțile și banii de acolo de unde mă așteptau; în sfîrșit, să-mi găsesc pe undeva o cameră și să pornesc la elaborarea planurilor pentru exploatarea cît mai deplină a avantajelor — a superiorității asupra semenilor mei — pe care mi le conferea însușirea de a fi invizibil (pe atunci încă mai credeam așa).

Ora de închidere sosi destul de curînd. Am observat — nu trecuse mai mult de un ceas de cînd îmi găsisem culcușul pe saltelele acelea — că se trăgeau

obloanele și că clienții se îndreptau spre ieșire. Apoi o trupă de tineri, tare iuți în mișcări, începu să așeze la loc cu o agilitate puțin obișnuită diversele obiecte care rămăseseră pe afară. Când publicul s-a mai rărit, mi-am părăsit vizuina și m-am furișat cu băgare de seamă prin părțile mai populate ale prăvăliei. Am rămas cu adevărat surprins de iuteala cu care tinerii și tinerele vânzătoare strîngeau marfa ce fusese expusă peste zi pentru vânzare. Toate cutiile cu mărunțișuri, tricotaje, festonașe de dantelă, cutiile cu dulciuri din secțiile de băcănie, toate fleacurile expuse erau împăturite și orînduite cu grijă în sertare, iar obiectele care nu puteau fi adunate și puse deoparte erau acoperite cu un soi de cearșafuri mari, dintr-o pînză aspră ca de sac. În cele din urmă, scaunele fură ridicate pe tejghele și podeaua rămase liberă. Îndată ce-și isprăvea treaba, fiecare dintre tinerii ăștia se îndreptau rapid spre ușă cu o expresie atît de însuflețită, cum n-am mai văzut pînă atunci la vreun vânzător de prăvălie. Acum și-a făcut apariția o altă trupă de tineri; ăștia erau înarmați cu măhuri și cu găleți, și nici una, nici două, s-au apucat să dea cu rumeguș pe jos. A trebuit să mă feresc din drumul lor și mi-am zgîriat gleznele. O bucată de timp, cît am rătăcit prin raioanele cufundate în întuneric, unde totul fusese strîns și împachetat, am tot auzit fișuitul măturilor în plină activitate. Abia după o oră și mai bine de la închidere, s-a auzit în sfîrșit zgomot de uși încuiate. Peste întreaga hardughie s-a așternut liniștea; m-am trezit hoinărind de unul singur prin încăperile uriașe și întortocheate, prin galeriile și saloanele de expoziții. Totul era învăluit într-o tăcere adîncă — îmi amintesc că la un moment dat, ajungînd în dreptul uneia din ușile care dădeau în Tottenham Court Road, m-am oprit să ascult pașii trecătorilor...

Prima vizită am făcut-o acolo unde observasem că se vindeau ciorapi și mănuși. Era întuneric beznă. Caut nebunește o cutie de chibrituri și cu chiu cu vai, dau de una tocmai în sertarul tejghelei casieritei. Bineînțeles a trebuit să fac rost și de o luminare. Apoi am fost nevoit să smulg învelitorile și să răscolesc o

multime de cutii și de sertare, pînă să pot scoate la iveală ceea ce căutam; pe cutie scria: „Tricouri de flanelă“ și „Indispensabili de flanelă“. După ce am mai „achiziționat“ niște ciorapi de lînă și un fular gros, am luat-o agale spre raionul de îmbrăcăminte, unde mi-am procurat pantaloni, o haină moale, un palton și o pălărie pleoștită — un soi de pălărie pentru popi, cu borurile lăsate. Începeam să mă simt iarăși o ființă omenească. În consecință, primul meu gînd a fost la mîncare.

La etaj era instalat raionul de aperitive. Am găsit acolo niște friptură rece. Mai era și puțină cafea în filtru. Am dat drumul la gaz și am încălzit-o. În general se pare că m-am descurcat bine. Ei, și după aceea, tot orbecăind prin magazin în căutarea unei plăpumi — pînă la urmă a trebuit să mă mulțumesc cu un teanc de cuverturi — nimeresc într-un raion de dulciuri, unde dau peste o cantitate enormă de ciocolată și de fructe glasate — o cantitate chiar ceva mai mare decît mi-ar fi prins mie bine: mai găsesc și niște Bourgogne alb — ce-mi mai lipsea? Alături era un raion de jucării... deodată-mi trăsnește prin cap o idee grozavă. Descopăr niște nasuri artificiale — dintr-acelea de carnaval. Stau și mă gîndesc: „mi-ar trebui și o pereche de ochelari negri“. Numai că magazinul universal „Omnium“ nu avea și o secție de optică. Nasul meu constituia într-adevăr o problemă. Inițial, mă gîndisem să-l pictez. Dar descoperirea mea actuală mi-a sugerat ideea unei peruci, a unei măști, și a altor accesorii de soiul ăsta. În cele din urmă, m-am culeat pe o movilă de cuverturi și am dormit la căldură, în excelente condiții de confort.

Ultimul meu gînd înainte de a adormi era cel mai plăcut din cîte m-au muncit de cînd devenisem transparent. Mă găseam într-o stare de destindere fizică, fapt care se reflecta și în starea mea de spirit. Eram sigur că dimineța voi reuși să mă strecur neobservat, cu hainele pe mine, și cu fața ascunsă în fularul alb, pe care-l achiziționasem; cu banii furați urma să-mi cumpăr niște ochelari și astfel să-mi desăvîrșesc „reîncarnarea“.

În somn m-au chinuit niște vise înecăcite, în a căror urzeală se împleteau toate întâmplările fantastice trăite în ultimele zile : caricatura aceea de proprietar umbla vociferînd prin maghernițele lui, iar cei doi vlăjgani căseau gura de mirare... babornița, cu mutra-i zbircită și plină de negi, mă întreba de pisica ei... am încercat iarăși senzația stranie de a vedea cum dispăre zdreanța de lînă ; apoi am fost purtat spre coasta aceea de deal, bătută de vînturi. Pastorul hodorogit și frînt bolborosea în fața gropii tatălui meu : „Țărîna se întoarce la țărîna, cenușa la cenușă, pulberea la pulbere“...

„E rîndul tău !“ rostește o Voce. Și deodată mă simt tîrît cu de-a sila spre groapă. Mă zbat, strig, cer ajutor... dar toți cei care erau de față stăteau ca niște stane de piatră, ascultînd slujba funebră ; netulburat, bătrînul popă zumzăia și fîrmiia pe nas mai departe... Atunci mi-am dat seama că nimeni nu mă poate vedea, nici auzi și că mă aflu în prada unor forțe ineluctabile. În zadar mă zvîrcoleam ; am fost îmbrîncit de pe marginea gropii și am căzut peste sicriul care a răsunat a gol ; o ploaie de bulgări de pămînt a prins să se rostogolească asupra mea. Nimeni nu mă lua în seamă, nimeni nu știa că exist.

Am început să mă zvîrcolesc și m-am trezit.

Zorii lăptoși se revărsaseră deasupra Londrei, iar vastul bazar era scaldat într-o lumină rece și cenușie, cernută prin crăpăturile obloanelor. M-am ridicat în capul oaselor. O bucată de vreme n-am putut să-mi dau seama ce caut în încăperea asta uriașă, printre pilaștri de fier, printre rafturi, mormane de baloturi, munți de pături și de perne... Tocmai cînd începeam să mă dezmeticesc, aud deodată niște glasuri.

Depart, în fundul magazinului, în lumina mai limpede a unor ferestre ale căror obloane fuseseră ridicate, zăresc doi indivizi care veneau înspre mine. Sar în picioare, căutînd o posibilitate de a scăpa, dar zgomotul pe care-l fac le atrage atenția asupra mea. Presupun că au observat o siluetă nedeslușită care se mișca iute încolo și înapoi. „Care ești acolo ?“ strigă unul. „Stai pe loc !“ răcnește celălalt. Mă furișez după un colț și mă ciocnesc nas în nas — imaginează-ți cum

arătam eu, o mogîldeată fără cap! cu un băiețandru jigărit, de vreo cincisprezece ani. Băiatul scoate un urlet; îl dau peste cap, o zbughesc pe lîngă el, trec după un colț și, printr-o inspirație fericită, mă arunc sub o tejghea. Peste cîteva clipe, o droaie de picioare tropăie în fugă pe lîngă mine. Pretutindeni strigăte: „Toată lumea la uși!“, voci care întrebau ce s-a întîmplat... Urmăritorii mei își dădeau unul altuia sfaturi cum să mă prindă.

Cum zăceam așa la pămînt, mă apucase o frică fără de margini. Dar oricît de curios ar părea, în momentul acela nici nu mi-a dat prin minte să-mi scot hainele — și doar asta era actul cel mai logic pe care ar fi trebuit să-l îndeplinesc! Cred că o dată ce-mi băgasem în cap să plec cu toate bulendrele pe mine, nu mai eram în stare să acționez altfel, orice s-ar fi întîmplat. Pe neașteptate, de peste tejghea izbucnește un răcnet: „Aicea e!“

Sar în picioare, înșfac un scaun de pe tejghea, îl azvîrl drept în capul idiotului care zbierase și fac stînga împrejur. Dar, cînd să mă pitulez după colț, odată îmi iese înaintea alt individ. Îi trag și lui una și fuga, sus pe scări... Individul însă, parc-avea pe dracu' în el: scoate un chiot strident și pornește să urce în goană după mine. Sus pe scară erau îngrămădite o sumedenie de oale din acelea pictate în culori vii — cum le spune?

— Ceramică artistică? sugeră Kemp.

— Așa! Ceramică artistică. Ei bine, cum ajung sus mă întorc, apuc o oală din grămadă și o sparg în capul lui de zevzec, tocmai cînd dădea să pună mîna pe mine. În clipa aceea, tot muntele de oale s-a prăvălit de-a dura pe scări. Iarăși țipete. Din toate părțile veneau pași în fugă. Într-un suflet mă reped spre secția de aperitive, dar acolo nimeresc peste un om îmbrăcat în alb, ca un bucătar. Bineînțeles, s-a luat și asta după mine. Desperat, mai cotesc o dată și mă trezesc într-o încăpere plină cu lămpi și cu articole de fierărie. Mă furișez după o tejghea și aștept să se ivească bucătarul. Cînd a apărut, în fruntea urmăritorilor mei, l-am doborît, aruncîndu-i o lampă în cap. Omul s-a năruit pe podea, iar eu, chircindu-mă sub tejghea, am

început să-mi smulg hainele cît puteam de repede. În doi timpi și trei mișcări, paltonul, haina, pantalonii, pantofii erau jos de pe mine, dar tricoul nu voia să iasă. Un tricou vătuit se lipește de om ca pielea. Se apropiau cîtiva indivizi: bucătarul meu zăcea liniștit, de cealaltă parte a tejghelei, leșinat, sau poate amuțit de spaimă; mă străduiam din răputeri să scap de flane. Eram ca un iepure gonit dintr-o stivă de lemne.

— Pe aici, domnule sergent, a strigat cineva. M-am pomenit iarăși în raionul cu paturi, de unde țin minte c-am ajuns într-un labirint de dulapuri. Am fugit eu cît am fugit printre ele, pînă am căzut cu fața în jos... în sfîrșit, am izbutit să scap de tricou, după ce m-am zvîrcolit mult și bine; iată-mă din nou liber, dar mort de spaimă și cu răsufierea tăiată, tocmai în clipa în care un polițist, însoțit de trei vînzători, își făcea apariția pe după colț. Se reped ei la tricou și la izmene și înhață pantalonii. „Își leapădă prada pe drum“, zice unul din vînzători. „Trebuie să fie pe undeva pe aici“.

Cu toate astea, nu m-au găsit.

O bucată de vreme, am stat și m-am uitat la ei cum mă căutau; îmi blestemam ghinionul de a-mi fi pierdut hainele. M-am întors apoi la raionul de aperitive, am băut puțin lapte, și m-am așezat lîngă sobă, chibzuînd asupra situației mele.

Peste puțin timp s-au oprit în apropierea mea doi imbecili de ucenici vînzători, care s-au apucat să comenteze cu aprindere întreaga întîmplare. Am ascultat o amplă și gogonată trecere în revistă a jafurilor mele, și o serie de presupuneri cu privire la locurile în care m-aș putea ascunde. I-am lăsat în plata domnului și am început din nou să chibzuiesc. Greutatea cea mai mare — mai ales acum, cînd întregul magazin se găsea în stare de alarmă — era să scot de acolo boarfele furate. Am coborît la parter ca să văd dacă există vreo posibilitate de a face un pachet și a-l expedia pe o adresă oarecare, dar n-am izbutit să înțeleg sistemul de livrare. Pe la orele unsprezece, văzînd că zăpada se mai topise, și luînd notă de faptul că era o zi mai senină și mai caldă decît precedenta, am hotă-

rît că sederea mea în acest stabiliment nu mai era justificată de nici o speranță. Drept care, am pornit din nou în pribegie; eram descurajat de înfrîngerea suferită și prin minte nu-mi umblau decît frînturi de idei.

XXIII. ÎN DRURY LANE

— Cred că începi să-ți dai seama cît de desperată era situația mea, continuă Omul Invizibil. Nu aveam adăpost, eram dezbrăcat, iar dacă-mi făceam rost de haine, însemna să renunț la toate avantajele mele, să devin o apariție stranie și înspăimîntătoare. Posteam; într-adevăr, dacă aș fi mîncat, dacă m-aș fi umplut cu materii neasimilate, ar fi însemnat să devin vizibil, și încă într-un chip grotesc.

— La asta nu m-am gîndit... murmură Kemp.

— Nici eu nu mă gîndisem. Zăpada însă m-a făcut să-mi dau seama și de alte pericole. Nu puteam să merg pe ninsoare — fulgii se așezau pe mine și mă dădeau de gol. Chiar și ploaia mă prefăcea într-un soi de fantomă, de apariție fluidă, de suprafață lucioasă amintind forma unui om. La fel și ceața — în ceață arătam ca o fantomă ceva mai estompată, ca o vagă schiță de contur omenesc. Afară de asta, tot umblînd pe caldarîmul și în aerul Londrei, mi se mînjeau gleznelor cu noroi, iar pe piele mi se depuneau firicele de funingine și de praf. Mă întrebam cît va mai dura pînă voi deveni vizibil grație atmosferei londoneze — și îmi dădeam seama că nu va putea să mai treacă mult timp.

Mai ales dacă rămîneam în Londra.

M-am îndreptat spre mahalalele din jurul străzii Great Portland și m-am pomenit la capătul străduței

pe care locuiam eu. N-am putut înainta din pricina mulțimii care se strînsese pînă în mijlocul drumului. Căseau cu toții gura la ruinele încă fumegînde ale casei căreia îi dădusem eu foc.

Problema cea mai urgentă era cum să fac rost de haine. Mi-au căzut ochii pe o dugheană din acelea care țin fel de fel de mărunțișuri — „*nouveautés-uri*“, dulciuri, jucării, papetărie, fleacuri rămase de pe la Crăciun, și așa mai departe. Ce crezi c-am văzut acolo? O garnitură întreagă de măști și de nasuri false; imediat mi-a venit în minte ideea pe care mi-o sugeraseră jucăriile de la „*Omnium*“. M-am întors — de astă dată mînat de un țel precis — și am plecat pe un drum ocolit, evitînd străzile mai aglomerate și îndreptîndu-mă spre ulicioarele dosnice de la nord de Strand; nu-mi aminteam deslușit unde anume, dar știam că prin părțile acelea trebuie să fie cîteva prăvălii cu costume și recuzită de teatru.

Era o zi tare friguroasă. Vîntul te sfichiuia zdrăvăn prin străduțele acelea orientate spre nord. Mergeam repede, ca nu cumva să dea peste mine cineva din urmă. Fiecare răspintie însemna o primejdie, fiecare drumet — o eventualitate de ciocnire. Umblam cu atenția încordată la culme. Pe la capătul străzii Bedford, un cetățean pe lîngă care treceam s-a răsucit pe loc, așa, fără veste, și a dat peste mine, împingîndu-mă în mijlocul drumului — cît pe ce să mă vîre sub roțile unei trăsuri. Vizitiul a simțit chiar că trăsura s-a ciocnit de ceva. Eram atît de enervat de pe urma acestui incident, încît am intrat în piața Covent Garden și m-am așezat — ca să mă liniștesc — într-un colț mai puțin umblat, unde am rămas cîtva timp lîngă un coș cu flori. Gîfîiam, tremuram din toate mădularele. Mi-am dat seama că prinsesem iarăși o răceală. Nu după mult timp a trebuit să plec de acolo, căci altfel, tot strănutînd, riscam să atrag atenția asupra mea.

În cele din urmă am descoperit obiectul căutărilor mele: o magherniță murdară, cu pereții pătați de muște, pitită într-o străduță laterală de pe lîngă Drury Lane; în vitrină erau trîntite claie peste grămadă ro-

chii cu paiete, bijuterii false, peruci, pantofi, domi-nouri, fotografii cu scene din diverse piese de teatru. Maghernița era veche, scundă, întunecoasă; peste ea se înălța o casă cu patru etaje, cenușie și mohorâtă. Mă uit prin geamul prăvăliei și văzînd că nu e nimeni înăuntru, dau să intru. Cînd am deschis ușa, s-a pus în mișcare un clopoțel care, firește, a sunat. Las ușa deschisă și mă ascund după un cuier gol, care era așezat într-un colț, în spatele unei oglinzi mari. Cîteva clipe nu s-a arătat nimeni. Apoi aud niște pași greoi bocănind prin odaia alăturată și în prăvălie se ivește un bărbat.

Planurile mele erau acum perfect puse la punct, îmi ziceam: „Pătrund în casă, mă ascund bine și pîndesc un prilej potrivit, cînd, netulburat de nimeni, am să pot cotrobăi peste tot, pîn-oi găsi o perucă, o mască, niște ochelari și un costum... Apoi aveam să-mi fac apariția în lume — o figură grotescă poate, dar verosimilă. Și, bineînțeles, cu acest prilej puteam să și pun mîna pe toți banii pe care i-aș fi găsit în tezghea.

Omul care intrase în prăvălie era un tip mărunțel, cam adus din spate, cu sprîncene stufoase; brațele-i lungi contrastau cu picioarele scurte și crăcănate. După toate aparențele, îl deranjasem de la masă. S-a uitat de jur împrejur prin prăvălie; nimic. Expresia de așteptare de pe mutră i s-a schimbat în mirare, apoi în furie. „Lua-i-ar dracii de derbedei!“ A ieșit afară, s-a uitat în dreapta, s-a uitat în stînga... După o clipă s-a întors înăuntru, a împins ușa cu piciorul și bombănind a mers spre ușa care ducea în casă. Era turbat de furie. Eu ies atunci din ascunziș, ca să mă iau după el, dar deodată piticul se oprește ca țin-tuit. Mă auzise mișcînd. Mă opresc și eu, speriat de o asemenea ascuțime de auz. Și pînă una-alta, mă pomenesc că-mi trîntește ușa în nas.

Am rămas locului, șovăind. Deodată, îl aud că se întoarce iute-iute. Ușa se deschide din nou. O clipă, omul a rămas nemișcat, scrutînd dugheana cu privirea, așa cam ca unul care nu prea se simte liniștit. Pe urmă, bombănind într-una, a început să examineze spatele tezghelei, ba chiar și-a virît capul și în dosul

cîtorva mobile. În fine, s-a oprit. Nu mai ştia ce să creadă. Lăsase uşa dinspre locuinţă deschisă, aşa că între timp m-am strecurat înăuntru.

Am pătruns într-o cămaruţă bizară, mobilată sărăcăcios ; într-un colţ zăcea o grămadă de măşti groteşti. Pe masă era gustarea de dimineaţă, pe care omul meu o lăsase neisprăvită. Crede-mă, Kemp, era exasperant pentru mine să fiu obligat să suport mirosul cafelei lui şi să-l privesc cum se apucă de mestecat... Pîna şi felul în care mîncă era enervant. Cămaruţa asta avea trei uşi, dintre care una ducea sus, iar alta spre subsol ; toate erau însă încuiate. Cît a stat la masă negustorul de vechituri, n-am putut ieşi din odaie ; ba nici măcar nu îndrăzneam să mă mişc — mi-era teamă de auzul lui drăcesc — şi trebuie să ştii că acolo unde incremenisem trăgea al naibii ! De vreo două ori, abia-abia am reuşit să-mi înăbuş cîte un strănut.

Senzaţiile mele ar fi fost inedite şi interesante, pentru cineva care le-ar fi cunoscut în calitate de spectator ; eu, însă, cu mult înainte ca omul meu să-şi fi isprăvit masa, mă simţeam îngrozitor de obosit şi de iritat. În cele din urmă, s-a oprit din mestecat, a dat la o parte ceainicul de pe tava neagră de tinichea şi şi-a trîntit pe ea tacîmurile dogite, a strîns faţa de masă pătată cu muştar, în mijlocul căreia adunase toate fărîmiturile, şi s-a cărat jos cu tot calabalicul ăsta. Avînd amîndouă mîinile ocupate, n-a mai putut să închidă uşa în urma lui, aşa cum desigur că ar fi dorit să facă. N-am mai pomenit în viaţa mea un om care să închidă cu atîta grijă toate uşile după el. L-am urmat la subsol, într-o bucătărie tare murdară, care ţinea loc şi de spălătorie. Aici am avut plăcerea să asist la spălatul vaselor, după care — negăsind nici o raţiune de a mai rămîne acolo (mai ales că pardoseala de cărămizi era cam prea rece pentru picioarele mele) — m-am reîntors în odăiţă şi m-am așezat pe scaunul lui de lîngă sobă. Focul ardea mocnit. Fără să-mi dau seama ce fac, am zvîrlit cîtiva cărbuni în sobă. Omul meu a auzit şi a venit fuga sus. A rămas o clipă nemişcat, la pîndă, apoi s-a învîrtit prin toată

încăperea. Puțin a lipsit să nu mă atingă. Dar nici această explorare nu l-a satisfăcut după cît se părea. Cînd să coboare scara, s-a mai oprit o dată în prag și iar a făcut o inspecție prin odaie.

Aveam impresia că stau de un secol în cămăruța aceea, pînă s-a îndurat telalul să vină iarăși sus și să deschidă ușa care ducea la etaj. Imediat m-am luat după el.

Pe cînd urca scara, s-a oprit pe neașteptate. Era cît pe-acî să mă ciocnesc cu el. S-a uitat peste umăr, drept în fața mea, și a tras cu urechea. Bodogănea: „Să juri, nu alta, că...” Își tot trăgea buza de jos cu laba-i cea lungă și păroasă; ochii i se plimbau ba sus, ba jos. A mai bombănit nu știu ce și a urcat mai departe. Cînd să pună mîna pe clanța ușii de sus, s-a mai oprit o dată. Pe mutra lui uluită se întipărise o expresie de indignare feroce. Devenise conștient de zgomotul abia perceptibil al mișcărilor mele. Piticul ăsta avea un auz de o ascuțime drăcească! Deodată l-a apucat o criză de furie: „Dacă e careva aici în casă...” a răcnit el pe un ton care nu făgăduia nimic bun... dar și-a lăsat amenințarea în suspensie. Și-a vîrît mîna în buzunar, însă n-a găsit ce căuta; și atunci, mînat de intenții agresive, s-a repezit ca o furtună în jos pe scară, trecînd în goană mare pe lîngă mine. De data asta nu m-am mai luat după el, ci am rămas în capul scării, așteptîndu-l să se întoarcă.

Îl văd că urcă din nou, bombănind într-una. Ajunge sus, deschide ușa camerei și, înainte ca eu să pot intra, mi-o trîntește în nas.

M-am gîndit atunci să explorez puțin casa. Căutînd să fac cît mai puțin zgomot posibil, mi-am pierdut o bună bucată de timp cu treaba asta. Clădirea, veche de cînd lumea și dărăpănată, era atît de igrasioasă, încît pînă și la mansardă se cojise tapetul de pe pereți; șobolanii mișunau pretutindeni ca la ei acasă. Clanțele ușilor erau aproape toate înțepenite și mi-era teamă să le forțez. Multe dintre încăperile pe care le-am inspectat erau goale. În alte cîteva odăi, am găsit aruncate claie peste grămadă o sumedenie de hîrburi — recuzită de teatru — care păreau cum-

părate de ocazie. Într-o odăiță din vecinătatea vi-
zuinii lui, dau peste o grămadă de haine vechi și mă
apuc să scotocesc printre ele. Dar în graba mea am
uitat că omul ăsta are un auz de iepure. Decdată —
aud că umblă cineva în vârful picioarelor. Am ridicat
ochii tocmai la timp: telalul se holba înăuntru la
grămada aceea de boarfe răscolite. Ținea în mână un
revolver de tip vechi. Am stat perfect liniștit, pînă s-a
cărat. Își tot rotea bănuitor ochii de jur împrejur și,
nu știu de ce, căsca gura. „Ea trebuie să fi fost” —
a mormăit el în barbă. „S-o ia dracu!”

A închis ușa încet. După o secundă, am auzit cheia
întorcîndu-se în broască. Apoi pașii s-au îndepărtat.
Rămăsesem înăuntru, ca prins în capcană. O clipă
n-am știut ce să fac. Mă învîrteam de la ușă la fe-
reastră și îndărăt; era o situație cu adevărat idioată.
M-a năpădit un val de furie. Hotărîsem însă ca, înainte
de a întreprinde ceva, să inspectez toată hăinăria. Nu-
mai că de la prima încercare am răsturnat un maldăr
de toale de pe raftul de sus. La moment, monstrul a
și alergat înapoi, cu o mutră mai sinistă ca oricînd.
De data asta m-a atins de-a binelea. Făcea să-l vezi
cum a sărit ca fript, și cum a rămas incremenit în
mijlocul încăperii!

După un răstimp s-a mai liniștit puțin. „Șobo-
lanii!” Vorbea în șoaptă, cu mîna la gură. Se vedea
cît de colo că-i cam speriat... Mă strecor încetișor
afară din odaie, dar... se putea să nu scîrîie o scîn-
dură din podea? Ei bine, atunci bruta asta infernală
s-a pornit să colinde prin toată casa, cu revolverul în
mîna, încuind ușă după ușă și vîrîndu-și fiecare cheie
în buzunar! Cînd mi-am dat seama ce face, m-au
apucat iarăși furiile — nu puteam să mă mai stă-
pînesc ca să aștept un prilej favorabil. Știam că omul
meu e singur în casă, așa că n-am mai stat mult la
gînduri și i-am tras una în cap.

— I-ai tras una în cap? exclamă Kemp.

— Da, ca să-l amețesc. În timp ce cobora scările,
l-am lovit pe la spate cu o uncață care zăcea arun-
cată pe palier. S-a rostogolit ca un sac cu ciubote
vechi.

— Dar — cum să spun! Legile elementare ale umanității...

— Sînt excelente pentru oamenii elementari. Dar nu uita, Kemp, că cel mai important lucru era să scap din maghernița aceea, îmbrăcat și cu o mutră omească, fără ca negustorul să mă vadă. Nu aveam altă cale pentru realizarea acestui scop imediat. Așa... În sfîrșit i-am confecționat victimei mele un căluș, dintr-o vestă *Louis Quatorze*, și am legat-o într-un cearșaf!

— L-ai legat pe omul ăla într-un cearșaf!

— Am făcut un soi de balot din el. Era o idee bună, grație căreia puteam să-l mențin pe acest idiot într-o stare de permanentă groază, ba să-i închid și gura — ceea ce era destul de greu de obținut, dacă-i ieșea amicului capul afară din legătură. Dragul meu Kemp, degeaba stai și te uiți la mine de parc-aș fi comis un asasinat. Înțelege că individul avea un revolver. Și apoi, o singură dată să mă fi văzut, și-i era de ajuns să mă zugrăvească în toate amănuntele...

— Totuși... — obiectă Kemp — trăim în Anglia, într-un veac înaintat! Și apoi, omul se găsea în propria lui casă, pe cînd dumneata — în sfîrșit... îl jefuiai.

— Îl jefuiam! Dă-o dracului de treabă! Ai să-mi strigi în curînd că-s un hoț! Îmi închipui, Kemp, că nu ești atît de redus, încît să te conformezi unor prejudecăți. Nu poți să-ți reprezinți situația în care mă găseam?

— Dar îmi reprezint și situația în care se găsea celălalt — replică Kemp.

Griffin sări iute în picioare.

— Ce vrei să spui?

Fața lui Kemp se înăspri ușor. Era pe punctul de a răspunde, dar se opri și-și schimbă brusc atitudinea.

— Îmi închipui că n-aveai încotro. Erai la strîmtoare. Totuși...

— Desigur că eram la strîmtoare — o strîmtoare nenorocită. Și bruta aia mă înnebunise — mă hăituise prin toată casa, cu revolverul în mînă, încuind și descuind uși! Mă exaspera, pur și simplu. Nu mă condamni, nu-i așa? Nu mă condamni?

— Nu condamn niciodată pe nimeni. Ar fi ceva prea învechit. Și pe urmă, ce-ai mai făcut?

— Mi-era foame. Jos, am găsit o bucată de pâine și niște brînză mucegăită. Bun și asta! Ca să-mi potolesc foamea, era prea de ajuns. Am băut și puțin rachiu tăiat cu apă. Pe urmă am urcat iarăși sus, am trecut pe lîngă balotul meu improvizat — zăcea încă în nesimțire — și am intrat în odaia cu haine vechi. Fereastra odăii, întunecată de două perdele de dantelă, negre de murdărie, răspundea în stradă. M-am îndreptat spre fereastră și am privit prin ochiurile perdelei. Era o zi luminoasă. Prin contrast cu obscuritatea din cocioaba mizerabilă, în care mă aflam, lumina de afară părea orbitoare. Circulația vehiculelor era foarte animată — căruțe cu fructe, o trăsură, un camion încărcat cu un maldăr de cutii, căruța unui negustor de pește... Cînd am întors capul spre mobilele mohorîte din spatele meu, îmi jucau pete colorate în fața ochilor. Furia îmi dispărea treptat, făcînd iarăși loc îngrijorării. Situația mea mă neliniștea serios. Prin odaie plutea un miros slab de benzină. Probabil că negustorul meu își curăța boarfele cu benzină.

M-am apucat să cercetez sistematic casa. Cred că piticul trăise singur în ultima vreme. Era un tip tare curios... Am adunat din odaia cu vechituri tot ce mi-ar fi putut folosi, apoi am selecționat materialul. Am găsit o servietă, pe care mi-am însușit-o, considerînd-o printre bunurile de strictă necesitate; la fel am procedat cu niște pudră, ruj și pastă de lipit.

La început aveam de gînd să-mi pictez și să-mi pudrez fața, ca de altfel fiecare pîrticică din corp care era expusă vederii, așa încît să devin vizibil; treaba asta avea însă și un neajuns: ori de cîte ori aș fi vrut să mă fac iarăși nevăzut, ar fi trebuit să-mi fac rost de terebentină și de alte substanțe decolorante. Unde mai pui timpul pe care aș fi fost silit să-l pierd! În cele din urmă, mi-am ales un nas mai acceptabil, cam caraghios (dar nu mai mult decît nasurile multor oameni) — niște ochelari negri, o pereche de favoriți cărunți și o perucă. N-am izbutit să găsesc rufărie de corp, dar asta puteam cumpăra ulterior. M-am înfășurat

într-un domino de stambă și în niște eșarfe de cașmir alb. N-am găsit nici ciorapi, dar ghetetele telalului erau destul de bune și m-am mulțumit cu ele. Am luat din teigheaua dughenii trei *sovereign* de aur și vreo treizeci de șilingi de argint, iar în odaia de alături am mai găsit încă opt *sovereign*, într-un dulap încuiat, pe care l-am spart. Echipat cum eram, puteam acum să ies în lume. Curios lucru, însă, ezitam. Oare înfățișarea mea era destul de verosimilă? Am încercat să mă privesc într-o oglinjoară din dormitor și m-am examinat din toate unghiurile, ca să descopăr vreun amănunt omis, dar totul părea în regulă. Arătam ca un personaj grotesc de pe scenă — cel care joacă roluri de calici — dar nu mai constituiam o imposibilitate din punct de vedere fizic. Căpătînd puțină încredere, am luat oglinda în prăvălie, am tras obloanele și am început să mă studiez pe îndelete, în toate pozițiile, cu ajutorul oglinzii mari din colț.

Mi-au mai trebuit cîteva minute ca să-mi adun curajul. În sfîrșit, am descuiat ușa prăvăliei și am ieșit în stradă, lăsîndu-l pe nenorocit să se dezlege din cearșaf cînd avea să găsească el de cuviință. După cinci minute, mă despărteau de dugheana cu haine vechi nu mai puțin de douăsprezece colțuri de stradă. Nimeni nu părea să mă ia prea mult în seamă. Cea din urmă dificultate părea rezolvată.

Griffin tăcu.

— Și de omul acela nu te-ai mai sinchisit de loc? întrebă Kemp.

— Nu. Nici n-am mai auzit vreodată de el. Presupun c-a reușit în cele din urmă să se dezlege, sau că s-a zbatut atîta, pîn' a ieșit afară din cearșaf. În orice caz, nodurile erau bine strînse...

Se îndreptă în tăcere spre fereastră și privi afară.

— Și ce s-a mai întîmplat cînd ai ieșit pe Strand?

— O nouă dezamăgire! Credeam că se isprăvise cu necazurile mele. În sinea mea nutream convingerea că în sfîrșit eram liber să fac orice-mi plăcea, tot ce-mi trăsnea prin cap — cu condiția de a nu-mi divulga secretul. Așa credeam. Imaginează-ți, să faci orice vrei,

fără să-ți pese de consecințe! N-aveam decît să azvîrl de pe mine hainele și să mă fac nevăzut. Nimeni nu mă putea prinde. Aveam latitudinea să-mi procur, de oriunde i-aș fi găsit, banii care-mi erau necesari. Hotărîsem să-mi ofer o masă copioasă, să trag la un hotel ca lumea și apoi să-mi sporesc inventarul cu un echipament mai acătării. Mă simțeam plin de încredere în mine. Ei bine, nu mi-e prea plăcut să-mi amintesc acum cît de imbecil am putut să fiu. Am intrat într-un restaurant. Începusem să comand mîncarea, cînd mi-am dat seama că nu puteam mîncea fără să-mi descopăr fața invizibilă! Am isprăvit de comandat bucatele, i-am spus chelnerului că mă întorc în zece minute și am plecat în culmea exasperării. Nu știu dac-ai simțit vreodată ce înseamnă să fii silit să-ți înfrînezi foamea.

— Chiar în felul ăsta nu — răspunse Kemp — dar pot să-mi închipui.

— Eram în stare să-i ucid pe acești oameni stupizi. În cele din urmă, înnebunit de pofta unei mîncări gustoase, intru în alt restaurant și cer un *separé*. Le-am explicat: „Sînt tare desfigurat“. S-au uitat la mine cu niște mutre curioase, dar în definitiv asta nu-i privea pe ei. Și așa am reușit să-mi iau prînzul. N-a fost prea bine servit, dar cel puțin mi-a potolit foamea. După ce-am mîncat, am fumat o țigară de foi, încercînd să schițez un plan de acțiune. Afară începuse să viscolească.

Cu cît mă gîndeam mai adînc, dragul meu, cu atîta îmi dădeam seama ce absurditate iremediabilă înseamnă un om invizibil într-un climat rece, nesuferit și într-un oraș civilizat și supraaglomerat. Înainte de a fi pornit la experiența asta nebunească, visasem o mie de privilegii. Și acum, în după-amiaza asta, totul mă dezamăgea crunt. Am trecut în revistă lucrurile pe care o ființă umană le socotește demne de invidiat. Fără îndoială că fiind invizibil ai posibilitatea să le capeti, dar odată obținute, ți-e imposibil să te bucuri de ele, exact din aceeași pricină. Ambiția... ce rost are orgoliul unei situații înalte cînd nu te poți arăta semenilor tăi? Ce rost are dragostea unei femei, cînd numele ei nu

poate fi decît Dalila¹?... Nu sînt nici o înclinație pentru politică, nici pentru deșertăciunea celebrității, pentru filantropie, sau pentru sport. Și atunci, ce-mi rămîne de făcut? Pentru ce m-am prefăcut într-un mister ambulant, într-o caricatură de om, înfofolită și bandajată?

Făcu o pauză și-și îndreptă întîmplător privirea spre fereastră.

— Dar cum ai ajuns la Iping? întrebă Kemp vrînd neapărat să-i distragă atenția, și totodată să-l facă să vorbească.

— Am plecat acolo ca să lucrez. Aveam o speranță. O idee abia încolțise pe jumătate. N-am abandonat-o, dimpotrivă, am dus-o pînă la un punct destul de avansat. E vorba de o cale de întoarcere. Vreau să obțin un mijloc de a corija erorile pe care le-am comis, de a redeveni vizibil de cîte ori am poftă! Asta, bineînțeles, după ce aduc la îndeplinire tot ce-mi propun să realizez cîtă vreme sînt invizibil. Și tocmai despre asta aș dori să-ți vorbesc, acum, în primul rînd.

— Ai plecat direct la Iping?

— Da. Nu trebuia decît să-mi scot de la biroul acela caietele de însemnări și carnetul de cecuri. Mi-am comandat și o cantitate mare de chimicale — aveam nevoie de ele pentru a trece la realizarea proaspetei idei (am să-ți arăt calculele îndată ce-mi recapăt caietele) — și, după aceea am pornit la drum. Dumnezeuule! Îmi amintesc și acuma viscolul pe care am venit. Prin ce mizerie am trecut! Mereu mi-era teamă ca nu cumva zăpada să-mi moaie nasul de carton!

— Și pînă la urmă... judecînd după ziare, alaltăieri cînd te-au descoperit, ai cam...

— Da. E drept. L-am omorît pe dobitocul acela de polițist?

— Nu, răspunse Kemp. Sînt speranțe că-și va reveni.

— Atunci are noroc. Imbecilii! Mă scoșeseră cu totul din sărute. De ce nu m-au lăsat în pace? Dar bătăranul ala de băcan?

— A scăpat cu viață.

¹ Aluzie la legenda lui Samson și Dalila. (n. t.)

— Nu știu dacă se va întâmpla la fel și cu vagabondul meu... — glumi Omul Invizibil, cu un ris sinistru.

Kemp, oamenii de felul dumitale habar n-au ce-i aia furie turbată!... Să trudești ani de zile ca să dai viață unei idei, să-ți frămînți mintea, să născocoști, să creezi... ei, și o dată să te împiedici de un năving, de un zevzec, de un chior, care-ți vîră bețe-n roate... Toate soiurile de creaturi imbecile care populează lumea asta mie mi-a fost dat să le întîlnesc... Dacă mai dura mult, turbam de-a binelea — i-aș fi secerat pînă la unul.

Și așa mi-au îngreuiat de o mie de ori situația.

XXIV. UN PLAN CARE A DAT GRES

Kemp aruncă pe furiș o privire spre fereastră.

— Și acum — întrebă el — ce-avem de făcut?

Veni mai aproape de oaspetele lui, ca să-l împiedice să observe cele trei siluete care suiau coasta dealului. Înaintau eu o incetineală insuportabilă — cel puțin așa i se părea lui.

— Și ce gîndeai să faci cînd te-ai îndreptat spre Port Burdock? Aveai vreun plan?

— Voiam să părăsesc țara. Dar mi-am schimbat proiectele de cînd te-am întîlnit pe dumneata. Chibzuiisem c-ar fi mai cuminte să plec undeva în sud, cît mai era vremea caldă și puteam rămîne invizibil în bune condiții. Mai ales acum, cînd secretul meu a fost dat în vileag și cînd toată lumea o să caute pe toate drumurile indivizi deghezati și încotoșmănați... Știam că există o linie navală din Burdock spre Franța. Planul meu era să mă ure pe un vapor și să încerc riscul unei traversări. Din Franța aș fi putut pleca apoi cu trenul în Spania sau, mai curînd, spre Alger. N-ar fi fost prea greu. Acolo poți rămîne invizibil o viață întreagă! Și se

pot realiza multe. Pe vagabondul acela l-aș fi folosit drept casă de bani și portbagaj, pînă aveam să găsesc modalitatea în care să-mi parvină acolo caietele și celelalte lucruri.

— Asta-i împede!

— Și acestei brute infecte i s-a năzărit să încerce să mă fure! Mi-a dosit caietele, Kemp. A ascuns însemnările mele! Ah, dac-aș pune mîna pe el!...

— Mai bine gîndește-te cum să scoți caietele de la el.

— Dar unde o fi acuma? Știi cumva?

— E la sediul poliției locale, arestat, la propria lui cerere, și închis în celula cea mai bine păzită.

— Fir-ar să fie!

— Asta-ți cam încurcă planurile.

— Trebuie să obținem însemnările, Kemp, însemnările sînt de o importanță vitală!

— Desigur, aprobă Kemp cu o urmă de nervozitate în glas. Tocmai se întreba dacă auzise într-adevăr pași afară. Sigur că trebuie să punem mîna pe ele. Dar asta n-o să fie greu, dacă omul n-o să miroasă că sînt cerute pentru dumneata?

— Da, sigur...

Omul Invizibil tăcu. Căzuse pe gînduri, după cît se părea.

.

Kemp încercă să găsească un pretext ca să prelungească conversația, dar Griffin o reluă de bună voie.

— După cum ți-am spus, faptul că am intrat din întîmplare în casa dumitale îmi schimbă toate planurile. Căci dumneata, Kemp, ești un om capabil să înțeleagă. În ciuda a tot ce s-a întîmplat, în ciuda publicității care mi s-a creat și a faptului că mi-am pierdut caietele, în ciuda a tot ce am suferit, ne rămîn încă posibilități mari, perspective uriașe... N-ai spus nimănui că sînt aici? întrebă brusc.

Kemp șovăi.

— Asta-i de la sine înțeles — răspunse el după o mică pauză.

— Nimănui? insistă Griffin.

— Nici unui suflet de om.

— Ah! Acum... Omul Invizibil se ridică în picioare și, înfigîndu-și mîinile în șolduri, începu să se plimbe prin odaie. Am făcut o greșală, Kemp, o greșală imensă, încercînd să duc singur la capăt toată povestea asta. Am irosit forță, timp, prilejuri favorabile... Singur! E uimitor cît de puține lucruri poate realiza un om singur. Doar să fure puțin, să lovească puțin, și atîta tot.

Ceea ce caut eu, Kemp, e un asociat, un ajutor și un adăpost; am nevoie de un aranjament grație căruia să pot dormi, mîncea și să mă pot odihni în liniște, fără să fiu suspectat. Trebuie să am un colaborator. Cu un asociat, cu hrană și cu odihnă, devin posibile o mie de lucruri.

Pînă acum n-am avut un plan bine determinat. Trebuie să luăm în considerație toate avantajele însușirii mele, ca și toate dezavantajele ei. Ca să tragi cu urechea, sau pentru alte acțiuni de soiul ăsta, nu-i de mare folos să fii invizibil, fiindcă fără să vrei faci zgomot. E de oarecare ajutor — dar în foarte mică măsură — la efectuarea unei spargerii sau a altor treburi similare.

O dată ce ai pus mîna pe mine, e foarte ușor să mă arestezi. Dar, pe de altă parte, e foarte greu să pui mîna pe mine... De fapt, însușirea de a fi invizibil e bună numai în două împrejurări. E foarte folositoare dacă vrei să fugi de cineva; e la fel de folositoare cînd vrei să te apropii de cineva. Prin urmare, e extrem de utilă cînd vrei să ucizi. Pot să mă învîrtesc în jurul unui om, indiferent ce armă ar avea, să-mi aleg pe-n-delete punctul în care am să-l ating, să-l lovesc cum îmi place, să mă îndepărtiez cînd îmi convine, să fug cînd am chef.

Kemp își duse mîna la mustață. Oare se auzeau zgomote jos?

— Și va trebui să ucidem, Kemp.

— Va trebui să ucidem... repetă mașinal doctorul. Stau și-ți ascult proiectele, Griffin, dar nu te supăra, nu sînt de acord. De ce să ucidem?

— Nu asasinate la nimereală, ci omoruri judicioase. Scopul e următorul: lumea știe că există un om invizibil, tot așa de bine cum știm și noi că există o asemenea ființă — și omul acesta invizibil, Kemp, trebuie să instituie un regim de teroare. Da! Fără îndoială că ideea te înspăimîntă, dar asta trebuie să facem. Să instituim un regim de teroare. Acest om trebuie să pună stăpînire pe un oraș — cum e Burdock al vostru, de pildă — să-l terorizeze și să-l domine. Trebuie să emită ordine. Difuzarea ordinelor poate fi efectuată într-o mie de moduri — dar e suficient ca Omul Invizibil să recurgă la sistemul biletelor strecurate pe sub uși. Toți cei care nu vor asculta de ordinele lui vor trebui uciși, iar toți cei care le vor lua apărarea, vor trebui de asemenea uciși.

— Hm! făcu Kemp, fără să-l mai asculte pe Griffin. Ciuli urechea la zgomotele de afară. Se deschidea ușa de la intrare.

— Mi se pare, însă — spuse el grăbit, ca să-și mascheze lipsa de atenție — că asociatul dumitale o să se găsească într-o situație dificilă, nu crezi, Griffin?

— Nimeni n-o să știe că e asociatul meu, răspunse precipitat Omul Invizibil. Apoi dintr-o dată: Dar, ssst! Ce se aude jos?

— Nimic! Kemp începu să vorbească repede și cu glas tare. Nu sînt de acord cu asta, Griffin. Înțelegemă, cu asta nu sînt de acord! De ce să uneltești asemenea acțiuni diabolice împotriva speciei umane? Cum poți crede că asta o să-ți aducă fericirea? Nu fi un lup singuratic. Publică-ți cercetările — destăinuiește-i lumii secretul tău — încredințează-i-l poporului nostru, macar! Gîndește-te ce-ai putea realiza dacă ai avea un milion de oameni care să te ajute...

Întinzînd brațul, Griffin îl întrerupse.

— Stai! Se aud pași care urcă...

— Ți se pare! făcu Kemp.

— Lasă-mă să văd! Cu brațul întins. Omul Invizibil înaintă spre ușă.

Tot ce a urmat s-a petrecut cu înțeleala fulgerului! O clipă, Kemp șovăi, apoi dădu să-l împiedice. Griffin tresări și se opri în loc.

— Trădătorule! strigă Vocea. Deodată, haina de casă prinse să se descheie. Așezindu-se, nevăzutul arunca toate de pe el, Kemp făcu câțiva pași repezi spre ușă, iar Omul Invizibil — picioarele îi și dispăruseră — sări în picioare cu un strigăt.

Kemp deschise larg ușă.

De jos venea tropăitul unor pași grăbiți. Se desluseau și niște glasuri.

Cu o mișcare iute, Kemp îl împinse înapoi pe Omul Invizibil, sări afară și trânti ușa după el. Cheia era pregătită în broască, pe dinafară. Într-o clipă, Griffin ar fi rămas singur, prizonier în camera de lucru din verandă — dacă n-ar fi intervenit un amănunt neprevăzut. Cheia fusese introdusă în broască, pe dinafară, chiar în dimineața aceea, pe furiș. Dar când Kemp a trântit ușa, cheia a căzut cu zgomot pe covor.

Kemp se îngălbeni. Încercă să țină clanța cu amândouă mâinile. Un moment a stat nemișcat, opintindu-se din răspuțeri. Apoi ușa s-a crăpat cam de câteva degete. Dar Kemp reuși s-o împingă la loc. A doua oară, ușa, smucită cu furie, se deschise cam de un cot, iar halatul apărură în deschizătură. Degete nevăzute se înfipseră în grumazul lui Kemp, care-și desprinsese mîna de pe clanță, ca să se apere. Fu aruncat cît colo, se împiedică și căzu mototol în colțul palierului. Haina de casă îi fu azvîrlită în cap.

Toemai atunci ajunsese la jumătatea scării destinarul scrisorii lui Kemp — colonelul Adye, șeful poliției din Burdock. Sub ochii lui înspăimîntați se desfășura o scenă teribilă: apariția subită a lui Kemp, urmată de priveliștea extraordinară a unui halat care zboară singur prin aer... Kemp cade, se luptă ca să se ridice în picioare... se clatină, se repede înainte și se năruie iarăși, ca o vită înjungheată... Pe neașteptate, colonelul primi și el o lovitură năprasnică. De unde oare? Dar pînă să se dumirească, simți că un corp greu se năpustește asupra lui. Se rostogoli orbește pe scări, cu gitlejul încheștat de o mîna nevăzută și cu senzația unui genunchi înfipt în pîntec. Călcîndu-l pe spinare, un picior invizibil a trecut peste el. Niște pași fantomatici au coborît scările. Jos, în hol, cei doi

ofițeri de poliție cu care venise colonelul alergau zăpăciți de colo pînă colo. Strigătele lor fură o clipă acoperite de bufnitura ușii din față.

Adye se răsuci și se sculă în picioare. Kemp venea spre el, bălăbănindu-se pe scări, plin de praf, cu părul vîlvoi, cu obrazul învinetit de o lovitură, cu buza sîngerîndă. Strîngea în brațe un halat de casă și alte cîteva piese vestimentare.

— Dumnezeu! gîfii doctorul. Totul e pierdut. A fugit!

XXV. URMĂRIREA OMULUI INVIZIBIL

O bucată de timp, doctorul s-a simțit prea distrus ca să-i poată explica lui Adye înțelesul peripețiilor vertiginoase prin care trecuse. Au rămas în capul scării: Kemp vorbea precipitat, ținînd încă în brațe bulendrele caraghioase ale lui Griffin. Adye începea să priceapă cîte ceva din cele petrecute.

— E nebun, înțelegi? E inuman. Egoismul personificat. Nu se gîndește decît la profitul lui, la securitatea lui. Am ascultat azi dimineață o istorioară cumplită, străbătută de un cinism revoltător... A rănit oameni. Dacă nu-l împiedicăm, are să treacă la crime. Are să răspîndească panică în tot ținutul. Nimic nu-l poate opri. Acum a evadat — și e turbat de furie!

— Trebuie să-l prindem! decise Adye. Asta-i sigur.

— Dar cum? întrebă Kemp. Deodată simți că-i vin ideile cu grămada. Trebuie să începi numaidecît! Trebuie neapărat să-l împiedicăm să părăsească districtul. Toți oamenii valizi să participe la această acțiune. Dacă scapă de aici, o să cutreiere regiunea după bunul lui plac, asasinînd și schilodind oameni. Visează să instituie un regim de teroare! Un regim de teroare. auzi ce-ți spun? Trebuie supravegheate trenurile,

drumurile, vapoarele... Vom cere să ne ajute și garnizoana. Telegrafiază îndată după ajutoare... Un singur mobil poate să-l rețină aici: are neapărată nevoie de niște caiete de însemnări, care i-au fost luate. Am să-ți vorbesc despre asta. Aveți un individ la voi, la secție — unul Marvel...

— Știu — îl întrerupse Adye. Caietele acelea. Știu. Numai că vagabondul...

— Spune că nu le are, nu-i așa? Dar *el* e convins că vagabondul le are. Și acuma, bagă de seamă: trebuie împiedicat să mănince și să doarmă. Toată lumea va sta zi și noapte la pîndă. Alimentele — absolut tot ce este comestibil — să fie ținute la loc sigur, sub cheie — și atunci *el* n-are să-și poată face rost de hrană decît comițînd o spargere. Să fie baricadate toate așezările omenești pretutindeni. Cerule, trimite-ne nopți reci și ploi! Întreaga populație din regiune trebuie să înceapă urmărirea, cu toată perseverența. Îți repet, Adye, omul ăsta reprezintă un pericol, o calamitate obștească! Dacă nu punem mîna pe el și nu-l închidem... e îngrozitor — pînă și gîndul la ce s-ar putea întîmpla.

— Ce altceva am mai putea face? întrebă Adye. Plec imediat, ca să mă apuc să organizez toată afacerea asta. Dar ce-ar fi să vii și dumneata cu mine? Da — ai să vii și dumneata! Vino, și o să ținem un fel de consiliu de război — o să-i cerem și lui Hopps să ne ajute — și administrației căilor ferate. Să nu pierdem un minut! Haide — ai să-mi continui povestirea pe drum. Ce-ar mai fi de făcut, spune? Să mergem pînă la capăt!

Între timp, Adye începuse să coboare scările. Ușa din față era deschisă. Polițiștii stăteau afară și, plini de zel, scrutau aerul.

— A scăpat, domnule, îi raportă unul din ei.

— Trebuie să mergem imediat la centrală, îi spuse Adye. Unul dintre voi să caute o trăsură, care să ne iasă în întîmpinare — dar repede! Ei, Kemp, ce mai e de făcut?

— Cîini... Fă rost de vreo cîtiva. Un cîine nu-l vede, dar îl simte. Fă rost de cîini.

— Bine, nu-i un procedeu uzual, dar o să-l folosim. Funcționarii închisorii din Halstead cunosc pe cineva care are cîini de vînătoare. Așadar, cîini. Altceva?

— Ține minte: mîncarea din stomacul lui poate fi văzută. Hrana mestecată și înghițită rămîne vizibilă în pîntecul lui pînă cînd e asimilată. Așa încît, după ce mîncîncă, *el* e nevoit să se ascundă. Trebuie dar să scotociți într-una. Fiecare tufiș, fiecare colțișor. A! Încă ceva. Dosiți toate armele și toate uneltele care pot fi folosite ca arme. E drept că *el* n-are posibilitatea să se plimbe prea multă vreme cu o armă asupra lui. Dar există atîtea obiecte pe care-ar putea să pună mîna așa, din întîmplare, și să le arunce în capul oamenilor. Ei bine, astea trebuie ascunse!

— Bun, e-n regulă. O să punem noi mîna pe *el*!

— Iar prin mijlocul drumurilor... Kemp șovăi.

— Ei?

— Presărați sticlă pisată. E crud, știu. Dar gîndește-te-te numai la ce ar putea *el* să facă.

Adye șuieră printre dinți.

— Asta nu-i prea onest. Nu știu ce să spun... În sfîrșit, am să pregătesc sticla pisată. Și în cazul cînd are să meargă prea departe...

— Îți spun că s-a dezumanizat cu totul! Sînt sigur — cum te vîd și cum mă vezi — că îndată ce-are să se liniștească puțin, o să instituie un regim de teroare. Singura noastră șansă ar fi să i-o luăm înainte. Ființa asta s-a rupt de umanitate. Fie ca cruzimea-i sălbatică să cadă asupra capului său!

XXVI. ASASINAREA DOMNULUI WICKSTEED

Se pare că Omul Invizibil fugise din capcana lui Kemp într-o stare de furie oarbă. Un copilăș care se juca pe lîngă poarta casei doctorului a fost apucat și

zvirlit în lături cu atîta violență, încît și-a fracturat glezna. Dar după asta, timp de cîteva ore, Griffin a dispărut din sfera percepției omenesti. Nimeni nu știe încotro a luat-o sau ce-a făcut. Dar nu e greu să ne imaginăm: în dimineața aceea caldă de iunie, el suie în fugă dealul, apoi coboară în cîmpia din spatele orașelului Port Burdock. Turbează, spumegă de furie din pricina soartei lui potrivnice. Nădușit, istovit, se adăpostește în desigurile din Hintondean. Încearcă să-și reconstituie proiectele spulberate — proiectele lui de distrugere a omenirii...

După toate probabilitățile, acolo s-a refugiat și el, pentru că acolo și-a făcut simțită prezența pe la ceasurile două, într-un chip înfiorător de tragic.

Care să fi fost starea lui de spirit din acest răstimp? Ce planuri o fi urzit? Fără îndoială că trădarea doctorului îl aruncase într-un hal de furie vecină cu nebunia; deși cunoaștem motivele care-l determinaseră pe Kemp să-și calce cuvîntul, ne putem totuși închipui, ba chiar putem înțelege în oarecare măsură mînia pe care i-o pricinuisse lui Griffin atacul prin surprindere. Poate că era la fel de consternat și de zăpăcit ca la început — pe vremea pățaniilor de pe Oxford Street; într-adevăr, el se bizuise fără rezerve pe participarea lui Kemp la înlăptuirea monstruosului vis de terorizare a semenilor săi. Cert este, însă, că dispariția lui din raza simțurilor omenesti s-a petrecut cam pe la amiază și nici o faptură vie nu poate spune cu ce s-a îndeletnicit el pînă la orele două și jumătate. Dacă pentru omenire acest răgaz a avut poate consecințe fericite, lui însă i-a fost fatal.

În tot acest răstimp, grupuri din ce în ce mai numeroase de cetățeni se împrăștiaseră prin ținut și se găseau în plină activitate. În dimineața acelei zile. Omul Invizibil fusese doar o simplă legendă, o spe-rietoare; după amiaza, însă, datorită unui apel laconic al lui Kemp, „Nevăzutul“ apărea ca un adversar concret, care trebuia răpus într-un fel oarecare — fie rănit, fie prins nevătămat. Cu o repeziciune uimitoare, întregul ținut începuse să se organizeze. Pînă pe la ceasurile două, Omul Invizibil ar mai fi putut încă să

scape din regiune, strecurându-se în vreun tren; dar după aceea, evadarea lui a devenit imposibilă, pentru că toate trenurile care treceau pe liniile cuprinse în teritoriul — de forma unui paralelogram — dintre Southampton, Winchester, Brighton și Horsham, călătoreau cu ușile încuiate, iar circulația mărfurilor fusese aproape în întregime suspendată. Afară de asta, pe o rază de douăzeci de mile în jurul orașelului Burdock, drumurile și câmpiile erau împinzite de oameni înarmați cu puști și cu bâte, adunați în grupuri de câte trei-patru și însoțiți de câini.

Polițiștii călări străbăteau drumurile ținutului, oprindu-se la fiecare gospodărie și recomandându-le locuitorilor să-și încuie ușile și să nu iasă din casă neînarmați. Toate școlile elementare își întrerupseră cursurile pe la ora trei, iar copiii, speriați, umblau în grup, grăbindu-se să ajungă acasă. Pe la ora patru sau cinci, apelul lui Kemp — semnat de Adye — fusese răspândit prin poștă în întregul ținut. Textul apelului enumera și expunea, pe scurt, dar foarte clar, toate condițiile luptei; Kemp insista asupra necesității ca Omul Invizibil să fie împiedicat de a-și face rost de hrană și de a putea dormi pe undeva. Cetățenii erau îndemnați să fie neconținut cu ochii-n patru și cu urechile ciulite, ca să prindă cel mai mic semn care ar trăda vreo mișcare de-a „Nevăzutului“. Atît de rapidă și de hotărîtă fusese acțiunea autorităților, atît de promptă și de răspîndită s-a arătat a fi convingerea că această stranie faptură există într-adevăr, încît, înainte de căderea nopții, un teritoriu de cîteva sute de kilometri pătrați se găsea într-o severă stare de asediu. Dar, tot înainte de căderea nopții, un fior de groază a străbătut întregul ținut alarmat, care nu mai știa ce-i somnul: în șoaptă, din gură în gură, de-a lungul și de-a latul ținutului, s-a răspîndit cu înțeleala fulgerului vestea uciderii domnului Wicksteed.

Dacă supoziția noastră că Omul Invizibil s-a refugiat în desișurile din Hintondean este justă, atunci trebuie să presupunem mai departe că pe la începutul după amiezii el a ieșit de acolo, minat de un gînd pentru a cărui realizare avea nevoie de o armă. Nu

putem ști anume ce l-o fi scos din bîrlogul lui ; un lucru, însă, constituie, cel puțin pentru mine, o certitudine : Griffin pusese mîna pe drugul de fier înainte de a-l fi întîlnit pe mr. Wicksteed.

Desigur că nu s-a putut afla nici un amănunt asupra acestei întîlniri, care avusese loc în preajma unei gropi cu pietriș, la vreo două sute de metri de conacul lordului Burdock. Toate indiciile — iarba călcată în picioare, numeroase răni primite de mr. Wicksteed, bastonul lui rupt în bucăți — dovedeau că se dăduse o luptă desperată. Totuși, nu ne putem închipui ca mobilul atacului să fi fost altul decît furia unui nebun. Într-adevăr, ipoteza nebuniei se impune în mod indiscutabil. Mr. Wicksteed, intendentul lordului Burdock, era un bărbat de vreo patruzeci și cinci sau patruzeci și șase de ani, a cărui înfățișare și apucături de om foarte așezat n-ar fi putut stîrni pentru nimic în lume un dușman atît de cumplit. Se pare că Omul Invizibil îl ucisese cu un drug smuls dintr-un gard de fier dărîmat. L-a oprit pe omul acesta liniștit, care mergea agale spre casă, la masa de prînz, s-a năpustit asupra lui, i-a înfrînt rezistența, i-a rupt un braț, l-a trîntit la pămînt și i-a sfărîmat capul, prefăcîndu-l într-un terci.

Desigur că-și făcuse rost de drugul acela înainte de a-și fi întîlnit victima. În afară de cele expuse pînă acum, doar două argumente pledează pentru această ipoteză. Primul : groapa cu pietriș nu se găsea chiar în drumul spre casă al domnului Wicksteed, ci în plin cîmp, la vreo două sute de metri depărtare de acest drum. Al doilea argument este reprezentat de mărturia unei fetițe care trecuse în după amiaza aceea pe-acolo mergînd spre școală ; ea îl văzuse pe mr. Wicksteed părăsindu-și drumul și luînd-o peste cîmp, spre groapa cu pietriș. „Nu umbla ca un om în toată firea...” zicea fetița. Imitîndu-i gesturile, ea căuta să sugereze mișcările unui om care urmărește ceva ce se tirîie pe jos înaintea lui și care lovește din cînd în cînd cu bastonul în obiectul acela tirîtor. Fetița asta era ultima faptură care-l văzuse pe Wicksteed în viață.

Cînd l-a pierdut din vedere, omul pășise spre moarte : din pricina unui desiş de fagi şi a unei uşoare înclinări a terenului, ea nu putuse observa ce s-a mai întîmplat.

Aceste indicii constituie — măcar pentru cel ce scrie aceste rînduri — dovada cea mai sigură că omul n-a fost înfăptuit din simplă poftă de a ucide. Probabil că Griffin îşi luase cangea, ca să aibă o armă, dar fără intenţia premeditată de a o folosi ca unealta ucigaşă. Pesemne că victima trecuse pe acolo şi observase drugul, care — minune nemaiauzită ! — se mişca singur. Omul nu aflase încă nimic despre cele petrecute cu o zi înainte. (Port Burdock era la o depărtare de zece mile). Ba se prea poate să nici nu fi auzit măcar de „Nevăzutul“. Aşadar, mr. Wicksteed s-a apucat să urmărească drugul mişcător... Să ne imaginăm scena : Omul Invizibil se strecoară cu mare grijă, ca nu cumva prezenţa lui prin împrejurimile acelea să fie descoperită, iar domnul Wicksteed, a cărui curiozitate era aţîţată la culme, se ţine scai după bucata aceea de fier care — minune nemaiauzită — umblă singură. În cele din urmă, nu se mai poate stăpîni şi începe să dea cu bastonul în drugul cel miraculos.

Fără îndoială că în împrejurări obişnuite, „Nevăzutul“ ar fi putut foarte uşor să fugă, scăpînd de urmăritorul lui, care nu mai era tinerel ; dar, după poziţia în care a fost găsit corpul, ne dăm seama că mr. Wicksteed avusese nenorocul să-şi fugărească prada pînă într-o surpătură, între o tufă de urzici şi groapa cu pietriş. Pentru cei care cunosc nefireasca iuţeală la minie a Omului Invizibil, restul e lesne de închipuit.

Dar aceasta este o simplă ipoteză. Singurele elemente concrete — pentru că rareori poţi pune temei pe mărturia copiilor — rămîn descoperirea corpului lui Wicksteed şi a drugului de fier, pătat de sînge şi aruncat printre urzici. Faptul că aruncase arma denotă că în vîltoarea emoţiilor resimţite în urma crimei lui, Griffin a renunţat la scopul pentru care o luase — dacă

într-adevăr existase vreun scop. Desigur, Griffin era un monstru de egoism, o ființă lipsită de sensibilitate, dar se poate ca în fața victimei — a primei lui victime, care-i zăcea plină de sînge la picioare, vrednică de milă — să-l fi năpădit remușcările adînc îngropate în suflet, și să-i fi zădărnicit orice plan de acțiune.

După asasinarea lui mr. Wicksteed, se pare că ar fi pornit prin împrejurimi, apucînd-o spre cîmpie. Se povestește că, pe la asfințit, doi oameni care se aflau pe un cîmp de lîngă Fern Bottom ar fi auzit o voce. Și vocea asta ba se văicărea, ba țipa, ba rîdea cu hohote și rîsul ei se împletea cu suspine și gemete!... Trebuie să fi fost nu tocmai plăcut s-o auzi. Vocea s-a îndepărtat în direcția unui cîmp de trifoi și apoi s-a pierdut înspre dealuri.

Între timp, se vede că Griffin aflase cîte ceva despre promptitudinea cu care se folosisse Kemp de confidențele lui. Pesemne că a găsit toate casele, la rînd, încuiate și baricadate; a hoinărit de bună seamă prin gări, a dat tîrcoale hanurilor și a citit apelurile, așa încît și-a dat seama cam ce fel de campanie se desfășura împotriva lui. A observat, desigur, că pe măsură ce se întunea, apăreau ici, colo pe cîmp grupuri de cîte trei-patru oameni, însoțiți de cîini care umpleau văzduhul cu lătratul lor. Acești vînători fuseseră special instruiți cum să se ajute unul pe altul dacă s-ar fi întîlnit cu Omul Invizibil. Dar fugăritul îi ocolea pe toți. Înțelegem lesne cît era de exasperat — mai ales că el singur furnizase informațiile care erau acum folosite cu atîta cruzime împotriva lui. În această zi și-a pierdut și el cumpătul; vreme de douăzeci și patru de ore — afară doar de clipele cînd s-a năpustit asupra lui Wicksteed — „Nevăzutul“ a fost într-adevăr o fiară hăituită. Totuși, se pare că peste noapte găsise demîncare și izbutise să doarmă, deoarece a doua zi dimineata și-a revenit: era din nou activ, puternic, mînios și rău, și se pregătea pentru ultima lui mare ofensivă împotriva omenirii.

Doctorul Kemp citi un mesaj straniu, scris cu creionul pe un petec soios de hîrtie.

„Ai fost uimitor de energic și de inteligent, spunea scrisoarea, deși nu reușesc să-nțeleg ce urmărești să câștigi prin acțiunile tale. Ești împotriva mea. O zi întreagă m-ai hăituit — ai încercat să mă lipsești pînă și de odihna nopții. Dar am găsit demîncare și am dormit în ciudă măsurilor pe care le-ai luat, iar jocul abia începe. *Jocul abia începe.* Nu-mi rămîne nimic altceva de făcut decît să instaurez Teroarea. Prin prezenta anunț prima zi de Teroare. Spune-le colonelului tău de poliție și celorlalți că Port Burdock nu mai stă sub jurisdicția reginei, ci intră sub stăpînirea mea — a Teroarei! Aceasta este ziua cea dintîi din anul întîi al unei noi epoci — Epoca Omului Invizibil. Eu sînt Omul Invizibil întîiul!... Pentru început, legislația va fi cît se poate de blindă. În prima zi va avea loc numai o singură execuție, cu titlul de exemplu: execuția numitului doctor Kemp. Astăzi Moartea se îndreaptă spre el. Poate să se îneue, să se ascundă, să-și pună strajă, să se îmbrace în armură dacă-i place. Moartea, Moartea nevăzută se îndreaptă spre el. N-are decît să-și ia toate măsurile — asta are să-i impresioneze cu atît mai mult pe supușii mei. Moartea va purcede la ora prînzului, din cutia poștală. Scrisoarea va cădea în cutie chiar în clipa sosirii poștaşului, și apoi va pleca mai departe! Jocul începe — moartea pornește. Nu-i da ajutor, popor al meu, căci altfel moartea va cădea și asupra-ți. Astăzi Kemp trebuie să moară!”

Reluă scrisoarea de la început. „Asta nu-i o farsă — își zise el — sînt cuvintele lui! Și are de gînd s-o facă.”

Întoarse foaia împăturită, pe partea unde era scrisă adresa. Ștampila oficiului poștal din Hintondean era însoțită de prozaicul amănunt „de plătit doi pence”.

Se ridică încet, lăsîndu-și prînzul neterminat — scri-

soarea îi sosise cu curierul de la ora unu — și se duse în camera lui de lucru. Chemă femeia de serviciu și-i porunci să cerceteze de îndată încuietorile ferestrelor din fiecare cameră și să închidă toate obloanele. Se duse apoi în dormitor și dintr-un sertar pe care-l ținea încuiat scoase un revolver mic, îl examinează cu grijă și-l vârî în buzunarul hainei. Se apucă repede să scrie câteva înștiințări scurte, dintre care una adresată colonelului Adye. Chemă din nou slujnica și o trimise să ducă epistolele, după ce-i dădu o serie de instrucțiuni clare asupra drumului pe care trebuia să-l urmeze.

„Nu-i nici un pericol...” o liniști el. Și adăugă surîzînd cu înțeles: „pentru dumneata”. După aceste preparative, rămase cîtva timp pe gînduri. Apoi se întoarse la mîncarea lui, care între timp se răcise.

Mîncă puțin, și iar căzu pe gînduri. Deodată izbi cu putere în masă. „O să-l prindem! Și eu am să fiu momeala. O să se avînte prea tare, și-o să-și rupă gîtul!”

Intră în odaia de lucru, închizînd cu grijă fiecare ușa în urma lui. „E un joc, un joc bizar — dar șansele sînt de partea mea, domnule Griffin, în ciuda faptului că dumneata ești invizibil. Curaj! Griffin *contra mundum*...¹ plus o răzbunare!”

Se opri la fereastră, privind spre coasta dealului pîrlit de arșiță. „Trebuie să se canonească în fiecare zi, ca să-și facă rost de hrană — nu-l invidiez. Oare o fi dormit într-adevăr noaptea trecută? Undeva pe cîmpul gol pesemne, ca să nu dea cineva peste el. De ce-i așa cald afară? Aș vrea să vină un val de frig și de umezeală! Poate că acumă mă pîndește”.

Se apropie de fereastră. Auzind o ciocănitură ușoară în zid, deasupra pervazului, tresări ca fript și se dădu înte înapoi.

„Devin nervos...” își spuse el. Dar trecură mai bine de cinci minute pînă să se apropie iarăși de fereastră.

„O fi fost vreo vrăbie...”

Se auzi soneria de la intrare. Coborî în grabă, trase zăvoarele și descuie usa, cercetă lanțul de siguranță,

¹ În latină în text: Griffin împotriva lumii întregi. (n.t.)

îl ridică și deschise încet, cu multă grijă, fără să-și arate fața. Un glas cunoscut îl strigă pe nume. Era Adye.

— Servitoarea dumitale a fost atacată, Kemp, îi comunică el, prin ușă.

— Cum asta? exclamă doctorul.

— I s-a smuls din mână nota aceea pe care i-ai dat-o. Se vede că *el* e pe undeva pe aproape. Dă-mi drumul înăuntru.

Kemp dădu lanțul în lături și Adye intră printr-o deschizătură strîmtă, doar atîta cît să poată trece. Rămase în coridor și, răsufîind ușurat, privi la Kemp, care zăvorea la loc ușa.

— Hîrtia i-a fost smulsă din mână. Fata a tras o spaimă de moarte. A rămas jos, la Secție. Are o criză de nervi. Se vede că *el* e pe aici, prin apropiere. Ce s-a întîmplat?

Kemp înjură.

— Ce idiot am fost! Trebuia să-mi dau seama. De la Hintondean pînă aici nu-i mai mult decît o oră de mers. Așadar, a început!

— Dar ce s-a întîmplat?

— Citește asta! îi înmînă mesajul Omului Invizibil. Adye citi și fluieră ușor.

— Și dumneata ce-ai de gînd? întrebă el.

— Îți propuneam să-i întindem o cursă — și, ca un idiot ce sînt, ți-am trimis propunerea prin servitoarea mea. I-am trimis-o *lui* de fapt...

Adye se gîndea că doctorul făcuse într-adevăr o prostie.

— Acuma o s-o șteargă...

— Griffin? făcu Kemp. Ți-ai găsit!

Un zăngănit asurzitor de sticlă spartă. Venea de sus. Adye zări licărirea argintie a unui revolver micuț, care ieșea pe jumătate din buzunarul lui Kemp.

— E o fereastră de sus! strigă Kemp și urcă iute scările. Erau încă pe scară, cînd auziră iarăși un zăngănit de cioburi. Intrînd în camera de lucru, găsiră sparte două din cele trei ferestre; jumătate din încăpere era presărată cu cioburi de sticlă, iar pe masa de

scris zăcea un pietroi cît toate zilele. Consternați, cei doi se opriră în ușa. Kemp înjură pentru a doua oară. Chiar în acea clipă plesni încă o fereastră, cu o pocnătură ca de pistol, rămase o clipă în suspensie, toată numai stele, și se risipi apoi pe podea, în mii de triunghiuri dințate, scînteietoare.

— La ce-i folosește asta? se miră Adye.

— E un început...

— Există vreo posibilitate să se cațere pînă aici?

— Nici o pisică n-ar izbuti.

— Nu-s obloane?

— Aici nu. Doar la ferestrele de jos... Hei!

Iarăși zdrăngănit de geamuri sparte — acum venea de jos, dominat de niște trosnituri de scînduri lovite cu sete.

— Lua-l-ar dracii! strigă Kemp. Asta trebuie să fie... da — e o fereastră din dormitor. S-a apucat să-mi spargă toate geamurile, dar e un idiot. Toate cioburile au să cadă în afară. O să-și taie picioarele.

Alte geamuri făcute țandări. Cei doi dădură fuga și rămaseră pe palier, zăpăciți.

— Am găsit! exclamă Adye. Dă-mi un baston sau altă armă și mă duc pînă în vale, la secție, să aduc cîinii de vînătoare. Cu asta îl dăm gata.

Încă o fereastră urmă calea celorlalte.

— N-ai un revolver? întrebă Adye.

Mîna doctorului se îndreptă spre buzunar — și se opri.

— N-am — cel puțin n-am unul de prisos.

— Ți-l aduc înapoi — insistă Adye. Aici doar ești în siguranță.

Rușinat de ușoara-i tresărire de egoism, Kemp îi dadu arma.

— Acum să fim atenți la ușa — șopti Adye.

Se opriră în coridor, șovăind. Iarăși un pocnet, iarăși zdrăngănit de cioburi... Altă fereastră de la etajul întîi se prefăcuse în țandări. Kemp se îndreptă spre ușa și trase zăvoarele, cît putu de încet. Fața-i era ceva mai palidă ca de obicei.

— Trebuie să mergi drept înainte, îi recomandă el lui Adye. O clipă mai târziu, colonelul se găsea în prag. În urma lui, zăvoarele reîntrau în tecile lor. Șovăi o clipă, simțindu-se mai în siguranță cu spatele lipit de ușă. Apoi coborî treptele, silindu-se să meargă drept și țeapăn. Traversă pajiștea din fața casei și se apropie de poartă. Deodată iarba fremătă, ca înfiorată de un vînt ușor. Alături de el se mișca ceva.

— Oprește-te puțin — spuse o Voce. Adye încremeni; mîna i se încleștă pe mînerul revolverului.

— Ei bine? Fața colonelului era albă și crispată. Își simțea nervii încordați la extrem.

— Fii atît de bun și întoarce-te în casă! îi porunci Vocea, pe un ton la fel de încordat și de mînios, ca și al lui.

— Iartă-mă, dar nu pot, răspunse Adye, puțin răgușit, umezindu-și buzele cu limba. „Glasul vine din stînga,” se gîndea el; „ce-ar fi să încerc să trag?”

— Unde te duci? întrebă Vocea. În clipa aceea, omul și năluca făcură o mișcare grăbită. Din buzunarul deschis al lui Adye scînteie ceva, în bătaia unei raze de soare.

Adye renunță să tragă și rămase o clipă pe gînduri.

— Unde mă duc, răspunse el tărăgănat, mă privește numai pe mine. Cuvintele nu i se desprinseseră încă bine de pe buze, cînd un braț îi înconjură grumazul și un genunchi i se înfipse în spate, trîntindu-l la pămînt. Bijbiînd, scoase revolverul din buzunar și trase prosteste. O clipă mai târziu, primea un pumn peste gură, iar revolverul îi era smuls din mînă. Încercă zadarnic să apuce un picior, care-i tot luneca din mînă, se zbătu, vrînd să se ridice, și căzu înapoi. „Drace!” strigă el. Vocea rîse.

— Te-aș omorî chiar acum, dar nu vreau să risipesc un glonte.

Adye văzu revolverul suspendat în aer, deasupra lui. Se ridică în șezut.

— Ce vrei de la mine?

— Scoală în picioare! porunci Vocea.

Colonelul se ridică în picioare.

— Bagă de seamă! Vocea îi vorbea pe un ton categoric: Nu încerca nici un truc. Amintește-ți că eu îți văd figura și că dumneata nu mi-o vezi. Ai să intri înapoi în casă.

— N-o să-mi dea drumul.

— Atunci e păcat de dumneata... Ești o persoană cu care n-aveam nici o răfuială.

Adye își umezi iarăși buzele. Luându-și ochii de la țeava revolverului, zări în depărtare marea, care în bătaia soarelui de amiază părea de un albastru întunecat; cuprinse cu privirea verdele catifelat al cîmpiei, stîncile albite de pe țărm, furnicarul orașului... și dintr-o dată simți că viața îi era tare dragă. Își întoarse ochii spre obiectul acela micuț de metal, suspendat între cer și pămînt, la vreo șase yarzi depărtare.

— Ce trebuie să tac? întrebă el posomorn.

— Ce trebuie să faci? îi replică Omul Invizibil. Dumneata ai să fii ajutat. Singurul lucru pe care-l ai de făcut este să te întorci în casă.

— Am să încerc. Dacă mă lasă înăuntru, promiți să nu dai năvală pe ușă?

— Cu dumneata n-am nici o răfuială, îți repet!

După ce închisese ușa în urma lui Adye, doctorul urcase în goană sus, în odaia de lucru. Ghemuit printre cioburile de sticlă, își scotea cu teamă capul peste pervazul ferestrei, ca să privească afară. Il văzu pe Adye parlamentînd cu văzduhul. „De ce dracu' nu trage?“ murmură el. Revolverul se mișcă puțin. Scînteierea armei îl orbi o clipă. Cu mîna streășină la ochi, încercă să urmărească punctul de unde venea raza de lumină.

— Ha! Bineînțeles — exclamă el — Adye nu mai are revolverul!

— Promite că n-ai să te năpustești pe ușă, spunea Adye. Nu abuza prea mult de avantajele dumitale. Dă-i omului o posibilitate de scăpare.

— Intră înapoi în casă. Îți spun cînstit că nu promit nimic.

Colonelul părea să fi luat subit o hotărîre. Se întoarse spre casă, mergînd încet, cu mîinile la spate. Kemp îl urmărea cu ochii, fără să înțeleagă nimic. Revolverul dispăru, apoi străluci în bătaia soarelui și iarăși dispăru. Privind însă atent, doctorul izbuti să zărească un obiect mic, negru, care-l urma pe Adye. Deodată lucrurile se precipitară. Adye făcu o săritură înapoi, se întoarse, dădu să apuce revolverul, dar nu-l nimeri, ridică mîinile și căzu cu fața-n jos. În urma lui, se risipea încet un nôruleț de fum albăstrui. Kemp nu auzise pocnetul împușcăturii. Adye se răsuci, se sprijini într-un cot, căzu iarăși și rămase nemișcat.

Kemp nu-și putea lua ochii de la trupul acela încremenit.

Era o după amiază tare caldă. Pretutindeni, o liniște desăvîrșită. Părea că întreaga fire adormise. Doar o pereche de fluturi aurii se zbenguia printre tufele care mărgineau aleea. Colonelul Adye zăcea pe pajiște, nu departe de poartă. Toate vilele de la poalele dealului aveau storurile trase. Numai la fereastra unei căsuțe verzi se zărea chipul unui om cu păr alb — pesemne vreun bătrîn care adormise... Kemp scrută împrejurimile casei, dar nu mai văzu revolverul. Privirile îi căzură iarăși asupra lui Adye. Jocul începuse cum nu se putea mai frumos!

Deodată țîrîi soneria. Ușa de la intrare fu zguduită de niște bătăi din ce în ce mai insistente. Dar nimeni nu se duse să deschidă (urmînd instrucțiunile lui Kemp, servitorii se încuiaseră în odăile lor). Apoi se făcu liniște. Kemp rămase nemișcat, ascultînd cu încordare. După o vreme, trecu pe lîngă fiecare dintre cele trei ferestre trăgînd hoțeste cu ochiul afară. Posomorît, alergă pînă în capul scării, se postă acolo și rămase iarăși să asculte. Într-un tîrziu coborî, se înarmă cu vătraiul din dormitor și merse să examineze din nou închizătorile ferestrelor de la parter. Peste tot liniște. Părea că totul e în siguranță. Se întoarse în odaia de lucru. Adye zăcea la marginea prundișului,

așa cum căzuse. Pe drum, strecurându-se pe lângă case, venea slujnica lui, însoțită de doi polițiști.

Totul era învăluit într-o liniște de mormînt. Kemp se întreba ce-o fi făcînd adversarul lui. Tare încet mai înaintau cele trei siluete !

Tresări. Jos se spărgeau niște obloane. Șovăi puțin, înainte de a coborî din nou. Deodată răsunară prin toată casa niște trosnituri zdravene. Omul Invizibil izbea cu nădejde. Printre trosniturile lemnăriei, doctorul desluși zăngănitul închizătorilor de metal. Descuie ușa care da spre bucătărie. În clipa aceea, oblonul se prăbuși pe podea împrăștiind o puzderie de așchii și de țandări. Kemp rămase împietrit de groază. Cercevelele nu erau prea vătămate, numai crucea ferestrei fusese ruptă — dar în chenar nu rămăseseră decît vreo cîțiva colți de sticlă. Oblonul fusese sfărîmat cu un topor, care acum lovea în chenarul ferestrei și în zăbrelele de fier care o apărau. Deodată, toporul sări într-o parte și se făcu nevăzut.

Kemp zări revolverul afară, pe cărare. Pe neașteptate arma făcu un salt în aer. Doctorul sări iute înapoi. O detunătură — o secundă prea tîrziu. O bucată din marginea ușii zbură peste creștetul lui. Trînti ușa și o încuie. Pe afară Griffin urla și hohotea de rîs. Apoi reîncepură loviturile de topor, cu acompaniamentul lor de cioburi și de trosnituri.

Kemp rămase în hol, străduindu-se să-și adune gîndurile. Peste cîteva clipe, Omul Invizibil va pătrunde în bucătărie. Ușa care-l mai despărțea pe agresor de cel condamnat n-avea să-i mai reziste nici un minut — și apoi...

Din nou țîrîitul soneriei de la ușa din față. Polițiștii, de bună seamă. Alergă la intrare, ridică lanțul și trase zăvoarele. Înainte de a scoate cu totul lanțul, ceru să audă glasul fetei. Cei trei năvăliră grămadă înăuntru și Kemp trînti iute ușa la loc.

— Omul Invizibil ! gîfîi el ; are un revolver și i-au mai rămas două gloanțe... L-a omorît pe Adye — sau...

oricum, l-a doborât. Nu l-ați văzut pe pajiște? Zăcea acolo întins...

— Cine? întrebă unul dintre polițiști.

— Cum cine? Adye, colonelul!

— Am venit pe drumul din spatele casei, domnule — spuse fata.

— Ce-i gălăgia asta? întrebă celălalt polițist.

— *El...* E în bucătărie — sau o să fie îndată. A găsit nu știu unde un topor...

Deodată, toată casa răsună iarăși de trosnituri. Omul Invizibil lovea acum în ușa ce despărțea bucătăria de restul locuinței. Însăimîntată, fata intră fugă în sufragerie. Kemp încercă să-i lămurească pe cei doi prin frînturi de frază. Ușa de la bucătărie începea să cedeze.

— Pe aici! strigă Kemp, pornind brusc la acțiune, și-i împinse pe polițiști spre ușa sufrageriei.

— Vătraiul! Se repezi spre apărătoarea din fața sobei.

Unul din agenți căpătă vătraiul pe care pînă atunci îl ținea doctorul, iar camaradul său îl primi pe cel din sufragerie.

Dintr-o săritură, Kemp se trase înapoi.

— Hop! strigă unul din polițiști. Se aruncă înainte și prinse toporul cu vătraiul. Atunci revolverul trase penultimul foc, spintecînd o pînză valoroasă a lui Sidney Cooper¹. Celălalt polițist izbi cu vătraiul în revolver așa cum ai doborî o viespe. Arma căzu cu zgomot pe jos. Fata, care țipa ca din gură de șarpe, se lipi de sobă, apoi alergă să deschidă obloanele — îi venise pesemne gîndul să sară prin geamul spart.

Toporul se retrăsese în coridor și se oprise în aer, la vreo două picioare de podea.

Se auzea răsufierea nevăzutului.

— În lături, voi doi! strigă el. Îl vreau pe omul acesta, pe Kemp.

— Și noi te vrem pe tine!

¹ Pictor englez (1803—1902). (n. t.)

Primul polițist lovi cu vâtraiul în direcția de unde venea Vocea.

Dar se vede că Omul Invizibil sărise înapoi, pentru că vâtraiul a dărâmat un suport de umbrele.

Luat de avîntul loviturii, care nimerise în gol, agentul se clătină o clipă. Atunci nevăzutul îl izbi cu toporul. Sub greutatea loviturii, casca polițistului se turti ca un coif de hîrtie și omul se rostogoli pînă în capul scării de serviciu.

Dar camaradul lui, ținînd cu vâtraiul pe urma toporului, a lovit în ceva moale. Un sunet sec, un strigăt ascuțit de durere. Toporul a căzut. Polițistul și-a rotit iarăși vâtraiul în aer, dar n-a mai dat de nimic; și-a pus atunci piciorul pe topor și a lovit din nou. Apoi a rămas locului, ținînd vâtraiul ca pe o bîtă. Asculta cu încordare, ca să prindă cel mai mic zgomot.

Auzi deschizîndu-se fereastra de la sufragerie, apoi zgomotul unor pași grăbiți. Tovarășul lui se răsuci și se ridică în șezut; pe tîmple i se prelingea o șuviță de sînge care pornea de la ochi înspre ureche.

— Unde-i? întrebă omul de pe podea.

— Nu știu. L-am lovit. S-a aciuat pe undeva prin coridor, dacă nu s-o fi furișat prin spatele tău. Domnule doctor Kemp!

Nici un răspuns.

— Doctor Kemp!

Cel căzut se căznea să se scoale. În cele din urmă izbuti să se ridice. Deodată se auzi un lipăit ușor de picioare goale pe scara de serviciu.

— Stai! strigă primul agent. Zvîrli vâtraiul, care nimeri într-o policioară, sfărîmînd-o.

Dădu să pornească pe urmele nevăzutului. Apoi se răzgîndi și intra în sufragerie.

— Doctore Kemp... începu el, dar se întrerupse.

— Doctorul Kemp e un erou! făcu el, către celălalt, care se uita în odaie peste umărul lui.

Fereastra sufrageriei era larg deschisă. Servitoarea și stăpînul ei se făcuseră nevăzuți.

Caracterizarea lui Kemp era limpede și sarcastică.

Cînd a început asediul vilei Kemp, dîmnul Heelas, vecinul cel mai apropiat al doctorului, tocmai adormise în pavilionul din grădina dumisale. Domnul Heelas făcea parte din aceea puternică tagmă a persoanelor care refuzau să creadă în „toate prostiile astea“ (adică în existența Omului Invizibil). Soția lui credea totuși în ele și asta avea să i-o amintească mai tîrziu... Domnul Heelas se încăpățînase să se plimbe prin grădină — ca și cum n-ar fi existat nici o primejdie — iar după masă a mers la culcare în pavilion, așa cum era obișnuit de ani de zile. Dormi toată vremea în care la vila Kemp se spărgeau geamurile. Deodată se deșteptă cu convingerea ciudată că ceva nu-i în regulă. Privi înspre casa lui Kemp. Se frecă la ochi, privi din nou. Apoi sări în picioare și trase cu urechea. Se gîndi: „Asta-i vrăjitorie, ce mai încoa-încolo!“ Totuși, imaginea stranie pe care o văzuse nu i se ștergea din fața ochilor.

Casa arăta de parcă ar fi fost părăsită de săptămîni de zile, după un dezastru violent: toate geamurile sparte și toate ferestrele, în afara acelor de la verandă, astupate de obloane interioare.

— Aș fi putut jura că totul era în perfectă ordine acum... (își privi ceasul) vreo douăzeci de minute!

Pe urmă auzul lui a prins să deslușească o serie de trosnituri ritmice și un zăngănit de sticlă spartă, care venea de departe. Și, pe cînd stătea așa cu gura căscată, s-a întîmplat ceva și mai extraordinar! Deodată obloanele de la sufragerie s-au trîntit de perete și în chenarul ferestrei s-a ivit slujnica lui Kemp, cu pălărie și în haine de oraș. Fata se lupta din răspuțeri să deschidă fereastra, ajutată de un bărbat, doctorul Kemp, care a răsărit în spatele ei. Un minut mai tîrziu, fereastra s-a deschis. Slujnica s-a căznit puțin ca să sară; în sfîrșit, izbutind să se arunce jos, a dispărut printre tufișuri. În fața

acestor nemaivăzute întâmplări, domnul Heelas s-a pomenit scoțind o serie de exclamații nedeslușite, care exprimau desigur surpriza. Îndată s-a suit și Kemp pe pervazul ferestrei, a rămas o clipă în picioare, apoi a sărit și a reapărut aproape instantaneu. Alerga de-a lungul unei poteci care ducea spre tufișuri, dar se oprea mereu, ca un om care se ferește să fie observat. S-a pierdut apoi pe după o tufă de bobitel, dar s-a ivit îndată din nou, cățărându-se pe un zid care răspundea în plin câmp. O clipă mai târziu se prăvălea la pământ și, cu o iuțeală nebună, începea să coboare povârnișul care ducea spre vila Heelas.

— Dumnezeu! răcni mr. Heelas, fulgerat de un gând — o fi bestia aceea de Om Invizibil! Va să zică e adevărat!

Un astfel de gând era menit să-l pună în mișcare pe mr. Heelas; bucătăreasa lui, care-l privea prin fereastră de la mansardă, s-a mirat foarte, văzându-l că aleargă spre casă ca o furtună, cu o viteză de nouă mile pe oră. Peste bufniturile ușilor trântite și țîrîitul soneriilor se înălțau mugetele de taur ale domnului Heelas:

— Închideți ușile, închideți ferestrele, închideți totul, vine Omul Invizibil!

După un minut, întreaga casă vuia de țipete, ordine și pași grăbiți. Chiar stăpînul, în persoană, a alergat să închidă ușile de cristal care dădeau pe terasă. Tocmai atunci, capul, umerii și grumazul lui Kemp se iviră pe muchia zidului ce împrejmuia grădina. Peste cîteva secunde, Kemp își croia drum prin straturile de sparanghel și alerga prin terenul de tenis, îndreptîndu-se spre casă.

— Nu poți intra, îi striga mr. Heelas, împingînd zăvoarele. Îmi pare rău dacă se ține după dumneata — dar nu pot să te las înăuntru!

Fața schimonosită de groază a lui Kemp se lipi de geam; începu să bată în ușa de cristal și să scuture nebunește clanța. Văzînd că eforturile lui sînt zadarnice, alergă pînă la capătul terasei, sări jos și bătu la ușa laterală. Nimic. Ocoli în fugă vila, trecînd prin porțița laterală, ajunse în fața casei și de acolo

ieși pe strada care ducea în vale. Cu fața ca o mască de groază, mr. Heelas se uita pe fereastră după el. De îndată ce l-a pierdut din privire pe Kemp, a observat că sparanghelul se culca ici și colo la pământ, călcat de niște picioare nevăzute. Innebunit de spaimă, mr. Heelas a fugit sus la etaj. Restul urmăririi s-a petrecut în afara razei dumisale vizuale. Doar când a trecut pe lângă fereastra care da spre scară, stăpînul casei a mai auzit ceva; s-a trîntit porțița laterală.

Ieșind în stradă, Kemp a apucat-o, firește, în jos. Ajunsese să reconstituie pe propria-i piele goana pe care o urmărise cu un ochi atît de amuzat, numai cu două zile în urmă, de la fereastra odăii sale de lucru! Alerga destul de iute — dacă ținem seama că nu era antrenat — și, deși era galben ca un mort și learcă de nădușcală, izbutea totuși să judece limpede. Alerga în salturi mari și o lua numai pe unde zărea un petic de pământ zgrunțuros, sau vreo piatră tăioasă, sau vreun ciob strălucitor, lăsînd nevăzutele picioare desculțe care-l urmăreau să apuce pe unde-or crede.

Pentru prima dată în viața lui, Kemp a descoperit că drumul era nespus de lung și de pustiu și că primele case ale orașului, care se zăreau la poale, se aflau la o depărtare uriașă. Nicicînd n-a existat un mijloc de deplasare mai enervant de încet și mai greoi decît alergătura! Toate vilișoarele, posomorite și adormite sub soarele după amiezii, erau încuiate și baricadate; fără îndoială, toată lumea se încuiase și se zăvorîse, conform propriilor lui recomandări! („Ar fi fost totuși de dorit să se mai uite cineva din cînd în cînd pe afară, tocmai pentru o eventualitate de felul acesta!”) Orașul apărea din ce în ce mai aproape, pe măsură ce marea pierrea din vederea fugarului. Jos se zăreau oameni care umblau de colo-colo. Tocmai sosise un tramvai la poalele dealului. Puțin mai încolo se zărea secția de poliție. Se auzeau oare pași în urmă?

— Înainte, mai iute!

De jos, lumea începuse să se uite la el; unul sau doi o luara la fugă. Simțea că începe să se înăbușe.

Tramvaiul era acum foarte aproape; cîrciuma „Jucătorii de cricket“ își zăvorea cu zgomot ușile. În spatele tramvaiului se vedeau niște stîlpi și niște grămezi de pietriș. „Lucrări de canalizare...” gîndi el. Îi trăsni prin cap să sară în tramvai și să închidă ușile, dar în clipa următoare se răzgîndi. Se va îndrepta spre secția de poliție. Un minut mai tîrziu trecuse de ușa „Jucătorilor de cricket“ și se găsea în capătul străzii, unde casele erau mai rare. În sfîrșit, vedea oameni în jur! Conducătorul tramvaiului și ajutorul său stăteau locului și se uitau după el, ni miți de asemenea goană desperată. Puțin mai încolo, se zăreau fețele mirate ale lucrătorilor de la canalizare, apărînd peste movilele de pietriș.

Pe nesimțite își încetini pasul, dar auzind lipăitul neostoit al picioarelor nevăzute, o porni iar în fuga mare. Trecînd pe lîngă ceata lucrătorilor, strigă: „Omul Invizibil!“ și le făcu un semn vag în direcția dealului. Avu deodată o inspirație fericită: sări peste șanțul proaspăt săpat, interpunînd astfel între el și urmăritorul său un grup compact de oameni. Apoi, răzgîndindu-se iarăși, renunță să mai alerge spre poliție, coti într-o străduță laterală, trecu în fugă pe lîngă căruța unui fructar, șovăi o zecime de secundă la ușa unei prăvălii de dulciuri și o luă pe o alee care ducea înapoi, spre strada principală. La apariția lui, doi sau trei copilași, care se jucau pe acolo, s-au împrăștiat în fugă, țipînd de mama focului; ca la un semn, prin ușile și ferestrele deschise, au apărut mame îngrijorate, care și-au descărcat pe el tot năduful inimii.

Kemp năvăli din nou în strada principală, la vreo trei sute de metri depărtare de capătul liniei de tramvai. Imediat își dădu seama că se stîrnise zarvă și că oamenii alergau din toate părțile.

Privi în susul străzii, înspre deal. La vreo cincisprezece pași mai încolo alerga un lucrător de la canal; era o namilă care striga felurite crîmpeie de injurături și învîrtea cu furie o sapă prin aer. Immediat în urma lui venea conducătorul tramvaiului, amenințînd cu pumnul încheștat. După ei se îmbulzea

mulțimea îndemnându-se cu lovituri și răcnete. Din josul străzii, dinspre oraș, veneau în fugă bărbați și femei; Kemp zări în treacăt un bărbat cu un baston în mână, ieșind dintr-o prăvălie. „Lărgiți rîndurile! Lărgiți rîndurile!” striga cineva. Kemp își dădu seama deodată de schimbarea totală a condițiilor urmăririi. Se opri gîfîind și privi de jur împrejur. „Băgați de seamă, e pe aici! urlă el. Formați un cordon de-a curmezișul...”

Un pumn strașnic, aplicat sub ureche, îi curmă urletul. Clătinîndu-se, se învîrți pe loc, încercînd să se apere. Abia ținîndu-se pe picioare, izbi și el cu pumnul — o lovitură zadarnică, în gol. Primi încă un pumn, sub fălci, și se prăvăli la pămînt. Pînă să se dezmeticească, un genunchi îl și apăsă pe stomac, iar o pereche de mîini grăbite îl strîngea de gît. Strînsoarea uneia era însă mai slabă decît a celeilalte. Kemp își încleștă mîinile de incheieturile nevăzute. Griffin scoase un strigăt de durere. În clipa aceea, sapa namilei s-a învîrțit prin aer deasupra lui și a lovit în ceva care a bufnit surd. Kemp simți un strop cleios picurîndu-i pe față. Strînsoarea care-i încleșta gîtul slăbi. Zvîrcolindu-se, cu un ultim efort izbuti să se elibereze, înșfăcînd un umăr care nu-i mai opunea rezistență și se rostogoli pe pămînt. Acum venise el deasupra. Prinse coatele nevăzute, ținîndu-le lipite de pămînt.

— L-am prins! țipă el. Ajutor! Ajutor — țineți-l! E pe jos! Țineți-i picioarele!

Toată lumea dădu năvală; un străin care ar fi trecut pe acolo, ar fi putut crede că asistă la un joc sălbatic de *rugby football*¹, în plină desfășurare. Nu se mai auzea nici un strigăt, doar bufniturile surde ale loviturilor și șuieratul unei respirații chinuite. Cu o sforțare supraomenească, Griffin izbuti să se ridice în picioare, clătinîndu-se, dar Kemp se și agăță de el, ca un cîine de pradă. Zeci de mîini înșfăcără și traseră de niște mădulare nevăzute. Conducătorul

¹ Varietate a jocului de fotbal la care se permit procedeele mai violente ale jocului de rugby. (n. t.)

tramvaiului îl înhăță de gît pe nenorocit și-l doborî. Gloata bătaușilor se lăsă iarăși în jos. Cred că au fost cîteva lovituri cam crude. Izbucni un urlet neomenesc :

— Îndurare, îndurare ! care se stinse repede într-o icnitură slabă, ca un fel de sughiț.

— Dați-vă înapoi, nebunilor ! strigă Kemp cu glasul sugrumat ; îndată zecile de corpuri robuste ce s-au înghesuit care mai de care se trăgeau înapoi.

— E rănit ! Dați-vă înapoi, vă spun !

Oamenii se îmbrînciră la repezeală, ca să lase puțin loc liber. Înconjurat din toate părțile de mutrele întăritate ale bătaușilor, care-i urmăreau fiecă mișcare, doctorul se lăsă în genunchi. Părea că se sprijină în aer. Fluierul piciorului i se opri aproape de sol. Mîinile lui țintuiră la pămînt niște brațe imaginare. În spatele lui, un polițist apucase ceva, pe semne gleznele nevăzutului.

— Nu-l lăsați să vă scape ! strigă lucrătorul cel mătăhălos — se preface !

Sapa din mîna lui era plină de sînge.

— Nu se preface, n-aveți teamă ! Kemp își ridică cu grijă genunchiul. De altfel, am să-l țin eu. Fața îi era toată zgîriată și începuse să se înroșească ; vorbea greu, din pricină că-i sîngera buza. Eliberă una din mîinile rănitului și pipăi ceva care părea să fie fața.

— Gura îi e năclăită, înecată în sînge... Apoi deodată : Dumnezeu mare !

Sări în picioare și imediat îngenunche din nou lîngă corpul acela nevăzut. În spatele lui, gloata se îmbulzea și fremăta fără încetare. Mereu se apropiau pași greoi și noi cete de curioși îngroșau mulțimea îngrămădită acolo. De pretutindeni, oamenii ieșeau afară din case. Ușile de la „Jucătorii de cricket“ se deschiseră larg. Se făcuse liniște. Kemp pipăi mai departe ; mîna lui părea că se plimbă prin aer.

— Nu mai respiră, nu-i simt inima. Coastele lui — ah !

O bătrînă care-și virise capul pe sub brațul lucrătorului cel voinic scoase un țipăt ascuțit.

— Ia uitați acolo!

Privind încotro arăta degetul zbîrcit al babei, văzură cu toții schițându-se pe pămînt un contur cetos și translucid. Era conturul unei mîini făcută parcă din sticlă, dar în a cărei grosime se distingeau vine, artere, oase și nervi. Chiar sub ochii lor, mina aceasta întinsă, fără viață, deveni fumurie și opacă.

— Hei! strigă polițistul, începe să i se arate și picioarele.

Și astfel, încetul cu încetul, s-a desăvîrșit acest proces de reîncarnare, începînd cu mîinile și picioarele și înaintînd încet de-a lungul membrelor, către centrul vitali. Părea că o subtilă otravă se răspîndește lent prin tot corpul. Întîi au apărut niște vinișoare mici, albe, care schițau conturul piclos al unui picior, apoi oasele sticloase și arterele încîlcite, pe urmă carnea și pielea — la început ca o ceață slabă, care însă devenea repede densă și opacă. Acum puteai desluși pieptul, umerii zdrobiți și conturul vag al unui obraz sfîrtecat și stîlcit.

Cînd în cele din urmă mulțimea i-a făcut loc lui Kemp să se ridice în picioare, jos pe caldarîm s-a ivit, gol și mizer, trupul plin de răni și de fracturi al unui tînar de vreo treizeci de ani. Părul și sprîncenele îi erau albe — nu încărunțite de bătrînețe, ci lipsite de pigment — iar ochii lui aveau culoarea granitului. Mîinile îi erau încheștate, ochii larg deschiși, iar fața-i purta întipărită o expresie de furie și de desperare.

— Acoperiți-i fața! strigă unul din mulțime. Pentru numele lui Dumnezeu, acoperiți figura asta!

Cineva a făcut rost de un cearșaf de la „Jucătorii de cricket“. L-au acoperit pe cel ucis și l-au dus în cîrciumă. Și acolo, pe un pat murdar dintr-o odaie ponosită și prost luminată — înconjurat de o droaie de creaturi ignorante, înnebunite de curiozitate — stîlcit, cu trupul numai răni, trădat de semenii lui și de nimeni plîns, acest Griffin, primul om care a devenit invizibil, Griffin, cel mai talentat fizician din cîți au trăit vreodată, și-a încheiat într-o cumplită prăbușire ciudata și extraordinara lui carieră.

Aşa se sfîrşeşte povestea straniei şi diaboliceii experienţe a Omului Invizibil. Dacă doriţi să aflaţi mai multe despre el, trebuie să vă osteniţi pînă la un mic han de pe lingă Port Stowe şi să intraţi în vorbă cu stăpînul. Hanul are drept emblemă o tablă goală, pe care vezi numai o pălărie şi nişte ghetе; iar numele lui este acelaşi ca şi titlul povestirii noastre.

Hangiul e un omuleţ îndesat şi burtos, cu un nas ca o trompetă şi cu ţeasta acoperită de un păr sîrmos. Din cînd în cînd, obrajii i se colorează în roşu viu. Dacă nu eşti zgîrcit la băutură, n-are să fie nici el zgîrcit la vorbă şi are să-ţi povestească din belşug despre toate cîte i s-au întîmplat de atunci încoace. Are să-ţi spună mai întîi cum au încercat *avocaţii* să-l „stoarcă” de averea găsită asupra lui.

— Hehei, da' cînd a văzut ei că nu poa' să iasă de la cine-s banii, să fiu al maibii dacă n-a vrut să mă scoată c-am găsit o comoară! Adică am eu mu-tra lu' unu care a dat de o comoară? Şi după aia, vine un barosan şi-mi zice: Ai o guinee pe seară, la *Empire*, la music-hall ca să ne povesteşti totul aşa cum a fost... Uite, voia să mă umple de biştari, numai aşa, ca să zic cu vorbele mele cum a fost!

Vrei să-i curmi valul de amintiri? N-ai decît să-ntrebi dacă în toată păţania asta n-au existat cumva şi trei volume de manuscrise. Dumnealui are să admită că au existat, dar pe urmă va începe să-ţi explice, cu toată seriozitatea, cum că toată lumea crede că el le-ar deţine. (Da' pe ce-are el mai sfînt că habar n-are de ele!) „*Invizibilu*” le-a luat şi le-a ascuns, atuncea cînd eu am şters-o şi m-am cărat la Port Stowe. Dacă vrei să ştii, domnul Kemp asta le-a băgat la oameni în cap că eu le-aş avea.”

Cade pe gînduri, se uită la tine pe furiş, îşi face de lucru cu paharele, ciocnindu-le cu furie, şi iese din local.

E celibatar — totdeauna a simțit înclinație pentru viața de holtei. La el în han n-ai să găsești nici-o dată personal feminin. Pe dinafară, hainele lui sînt mecheiate cu nasturi — așa cum e și de așteptat — dar prin locșoarele mai ascunse, la bretele de pildă, omul nostru mai recurge încă la sforicele. Își gospodărește hanul fără prea multă dibăcie, dar cu mult tîmbălău. Are mișcări calme, lente, precum îi șade bine unui mare gînditor. În sat îi merge vestea pentru înțelepciunea și respectabila lui cumpătare; iar prin cunoștințele dumisale cu privire la drumurile din sudul Angliei, îl întrece pînă și pe Cobbett¹.

În dimineața de duminică — dar regulat în fiecare duminică dimineața — cînd hanul este închis pentru muritorii din lumea exterioară, precum și în fiecare noapte după ora zece, hangiul cel înțelept intră în odaia de oaspeți a localului. În mîină ține un pahar cu gin botezat cu cîteva picături de apă; pune paharul jos, încuie ușa, cercetează obloanele, se uită chiar și sub masă. După ce se încredințează că e singur-singurel, descrie dulapul, apoi descrie o cutie din dulap, pe urmă descrie un sertar din această cutie și scoate la iveală trei ceasloave legate în piele cafenie, pe care le depune solemn în mijlocul mesei. Coperțile sînt mucegăite și pline de pete verzi (o vreme au zăcut într-un șanț). Unele pagini sînt chiar șterse și pătate de apă murdară. Omul nostru se așază într-un fotoliu, își umple pe îndelete o lulea lungă de lut — și în tot răstimpul ăsta se uită galeș la cele trei ceasloave. În sfîrșit, își trage în față unul din ele și începe să-l studieze, întorcînd foile înainte și înapoi.

Sprîncenele i se încruntă și buzele i se mișcă anevoie. „Un semn, un doi mic sus în aer, o cruce și un hocus-pocus. Maică precistă! Ce *intilect* mai avea și ăsta!”

Pe urmă se întinde, se lasă pe speteaza scaunului și se uită prin odaie. Clipind din pricina fumului, ochii lui se îndreaptă către niște tărîmuri de nevăzut

¹ Om politic și publicist englez (1762—1832). (n. t.)

pentru alți ochi. „Sînt doldora de taine hîrtoagele astea ! Și ce taine ! Da' dacă le prind firul — mamă, Doamne !

„Da' eu n-aș face ce-a făcut el ; eu m-aș mulțumi să... hm, hm !“

Și trage din lulea.

Și încet, încet, se lasă prins în mrejele unui vis — veșnicul, minunatul vis al vieții lui. Cu toate că Kemp a scormonit multă vreme, nici o faptură omească, afară de hangiu, nu știe că manuscrisele se găsesc acolo, închizînd în filele lor taina subtilă a transparenței corpului omenesc și o sumedenie de alte stranii secrete. Și nimeni nu va ști asta, atîta timp cît va fi el în viață.

INSULA
DOCTORULUI
MOREAU

În românește de MIHU DRAGOMIR
și C. VONGHIZAS

INTRODUCERE

La 1 februarie 1887, *Lady Vain*, ciocnindu-se de o epavă, s-a scufundat pe cînd se afla cam la 1° latitudine sudică și 107° longitudine vestică.

La 5 ianuarie 1888 — deci cu unsprezece luni și patru zile mai tîrziu — unchiul meu, Edward Prendick, un simplu particular, care se îmbarcase pe *Lady Vain* la Callao, și despre care se crezuse că s-a înecat, a fost găsit, la 5°3' latitudine sudică și 101° longitudine vestică, într-o mică barcă deschisă, cu numele ilizibil, dar care se presupune că ar fi aparținut goetei dispărute *Ipecacuanha*. El a făcut o relatare atît de stranie despre ceea ce i se întîmplase, încît a fost socotit de-a dreptul nebun. După aceea, a pretins că, din clipa cînd a reușit să se salveze de pe *Lady Vain*, nu își mai aduce aminte de nimic. Cazul său a fost luat în discuție de psihologii din acea vreme, ca un exemplu curios de pierdere a memoriei în urma efortului fizic și intelectual. Povestirea ce urmează a fost găsită printre hîrțile sale de către subsemnatul, nepotul și moștenitorul său, neînsoțită însă de vreo dispoziție anume de a fi dată publicității.

Singura insulă despre care se știe că ar exista în regiunea unde a fost găsit unchiul meu este Insula lui Noble, o mică insuliță vulcanică și nelocuită. A fost vizitată în 1891 de H.M.S.¹ *Scorpion*. Cîțiva marinari au coborît atunci pe uscat, dar nu au găsit pe

¹ Her (sau His) Majesty's Ship = Nava Majestății Sale, titlatură care se pune înaintea numelui unui vas al marinei britanice. (n. t.)

acolo nici o vietate, în afară de niște molii albe, necunoscute, un mic număr de porci și iepuri, și niște șobolani cam ciudați. Marinarii n-au luat cu ei nici un exemplar din aceste vietăți. Așa încît această povestire nu și-a aflat, în părțile ei cele mai esențiale, nici un fel de confirmare. Ținînd seama de acest fapt, mi se pare că nu comit o greșală înfățișînd publicului această stranie poveste, de acord, după cîte cred, cu intențiile unchiului meu. În sprijinul povestirii stau cel puțin următoarele împrejurări: unchiul meu și-a pierdut memoria pe cînd se afla cam la 5° latitudine sudică și 105° longitudine vestică și a reapărut în aceeași regiune a oceanului, după un interval de unsprezece luni. Desigur că, în răstimp, a trăit într-un fel oarecare. Si se pare că o goeletă numită *Ipecacuanha*, condusă de un căpitan bețiv, John Davis, a plecat într-adevăr din Arica, în ianuarie 1887, avînd pe bord o puma și alte cîteva animale, că vasul era bine cunoscut în diferite porturi ale Pacificului de Sud, și că, pînă la urmă, a dispărut din aceste ape (cu o cantitate considerabilă de copra¹ pe bord), pornind din Banya către soarta ei necunoscută, în decembrie 1887, dată care se potrivește exact cu povestirea unchiului meu.

CHARLES EDWARD PRENDICK

I. ÎN BARCA DE SALVARE DE PE „LADY VAIN“

Nu-mi propun să adaug nimic la ceea ce s-a mai scris pînă acum în legătură cu scufundarea vasului *Lady Vain*. După cum se știe, vasul s-a ciocnit de o epavă, la zece zile după plecarea din Callao. Șalupa cu

¹ Miez uscat de nucă de cocos (n. t.)

șapte dintre membrii echipajului a fost găsită optsprezece zile mai târziu de către canoniera Majestății Sale *Myrtle*, și povestea lipsurilor pe care le-au îndurat a devenit aproape tot atât de bine cunoscută ca și cazul, mult mai îngrozitor, al *Meduzei*. Trebuie, totuși, ca povestirii cunoscute despre soarta vasului *Lady Vain*, să-i adaug acum, o alta, tot atât de groaznică, dar, cu siguranță, mult mai stranie. Până acum s-a crezut că toți cei patru oameni care se aflau în mica barcă de salvare au pierit, dar adevărul nu este acesta. Am cea mai bună dovadă a acestei afirmații — eu sînt unul din cei patru oameni.

Dar, în primul rînd, trebuie să precizez că n-au fost niciodată patru oameni în această barcă; numărul lor era de trei. Constans, pe care l-a „văzut căpitanul sărînd în luntre“ (Daily News, 17 martie 1887) n-a reușit să ne ajungă din urmă, din fericire pentru noi, și din nenorocire pentru el. A căzut de pe un maldăr de funii așezat sub sartul¹ catargului rupt; în timp ce sărea, o bucată de funie i-a prins călcîiul și omul a atîrnat o clipă cu capul în jos, apoi a căzut și s-a lovit de un butuc sau o grindă care plutea pe apă. Ne-am îndreptat spre el, dar n-a mai ieșit la suprafață.

Spun că, neajungîndu-ne, a fost din fericire pentru noi, și aproape că aș putea să adaug din fericire și pentru el, deoarece nu aveam cu noi decît un mic butoiuș cu apă și cîțiva pesmeți marinărești jilavi — atât de neașteptată fusese alarma, atât de nepregătit fusese vasul pentru un eventual dezastru. Crezînd că naufragiații de pe șalupă erau mai bine aprovizionați (deși se pare că nu erau), am încercat să-i strigăm. Probabil că nu ne-au auzit, și a doua zi, cînd burnița s-a potolit — ceea ce s-a întîmplat abia pe la amiază — n-am mai putut zări nici urmă de ei. Deoarece barca se legăna puternic, nu puteam să ne sculăm în picioare ca să privim în jur. Talazuri mari goneau pe ocean și am avut mult de furcă pentru a face ca barca să le țină piept. Ceilalți doi, care mai scăpaseră o dată

¹ *sart* = odgon de oțel sau cînepă, servind la fixarea laterală a catargelor. (n.t.)

cu mine, erau un om numit Helmar, un pasager ca și mine și un marinăr al cărui nume nu-l știu, un om scund, bine legat și care se bîlbîia.

Am continuat să plutim, înfometăți, și, după ce ni s-a terminat și apa, chinuiți de o sete insuportabilă, timp de opt zile în total. După cea de a doua zi, marea s-a potolit, devenind apoi, cu încetul, netedă ca oglinda. Pentru cititorul obișnuit, este absolut imposibil să-și imagineze aceste opt zile. Nu va găsi nimic — din fericire pentru el — în memoria sa, ca termen de comparație. După prima zi, ne vorbeam foarte puțin unul celuilalt, și zăceam pe locurile noastre din barcă, scrutînd orizontul, sau priveam, cu ochi care deveneau din zi în zi mai mari și mai sălbatici, cum nenorocirea și istovirea puneau stăpînire pe tovarășii noștri. Soarele devenise nemilos. În cea de a patra zi, ni s-a terminat apa și au început să ne treacă prin minte lucruri ciudate, pe care le exprimam în priviri; dar cred că abia în cea de a șasea zi Helmar a dat glas gîndului care mocnea în capul fiecăruia. Imi amintesc că glasurile noastre erau seci și subțiri, așa că ne-am aplecat unul spre celălalt, pentru a face economie de vorbe. Eu m-am împotrivit din răspuseri; eram mai curînd de părere să scufundăm barca și să pierim cu toții sfîșiați de rechinii care ne urmăreau; dar cînd Helmar a spus că vom avea de băut, dacă acceptăm propunerea lui, marinărul s-a declarat de acord cu el.

Totuși, eu m-am opus tragerii la sorți, și în timpul nopții marinărul i-a tot șoptit ceva lui Helmar, în timp ce eu ședeam în partea din față a bărcii, cu briceagul în mînă — deși mă îndoiesc că aș fi avut putere să lupt. Dimineața, am acceptat propunerea lui Helmar, și am scos o monedă de cinci penny, pentru a ne încerca sorții.

Sorții căzură asupra marinărului, dar el era cel mai puternic dintre noi și, nevrînd să se supună, l-a atacat pe Helmar cu pumnii. S-au înleștat unul de altul și aproape că se ridicaseră în picioare. M-am tirît spre ei, de-a lungul bărcii, cu intenția să-l ajut pe Helmar,

apucându-l pe marinar de picior, dar barca se clătină, marinarul își pierdu echilibrul și se rostogoliră amîndoi, peste marginea bărcii. S-au scufundat ca niște bolovani. Îmi amintesc că am început să rîd, întrebîndu-mă, în același timp, de ce rîd. Rîsul m-a cuprins pe neașteptate, ca venit din afara mea.

Am zăcut întins, pe una din băncile bărcii, nu știu cît timp, gîndindu-mă că, dacă aș fi avut puterea s-o fac, aș fi băut apă de mare, ca să înnebunesc și să mor mai degrabă. Și chiar pe cînd zăceam astfel, am văzut, fără să-i acord un interes mai mare decît unui simplu tablou, o pînză venind către mine, de deasupra liniei orizontului. Pe semne că mintea îmi rătăcea, și totuși îmi amintesc foarte limpede tot ceea ce s-a întîmplat. Îmi amintesc cum capul mi se legăna o dată cu valurile, iar orizontul dansa în sus și în jos o dată cu pînza de deasupra lui. Îmi amintesc de asemenea, tot atît de limpede, că aveam convingerea că murisem și mă gîndeam cît de caraghios era faptul că salvarea venea prea tîrziu, ca să nu mă mai găsească în viață.

O bună bucată de timp, care mi se părea că nu se mai termină, am stat cu capul pe banchetă, privind la goeleta legănătoare — era un vas mic, prevăzut cu pînze în față și în spate — apropiindu-se de mine pe valuri. Mergea în zigzag, făcînd ocoluri tot mai mari, deoarece naviga drept împotriva vîntului. Nici nu mi-a trecut prin cap să încerc să atrag atenția și nu-mi mai amintesc nimic precis, din clipa cînd am văzut-o alături de barcă și pînă cînd m-am trezit într-o cabină îngustă din partea dinapoi a goeletei. Îmi mai amintesc, destul de neclar, cum am fost ridicat pînă la marginea punții, și expresia unei fețe mari și roșii, acoperită cu pistruși și înconjurată de păr roșu, privindu-mă pe deasupra balustradei. Am reținut de asemenea o impresie tulbure despre o figură negricioasă, cu niște ochi neobișnuiți care mă priveau de aproape, dar pînă cînd i-am văzut din nou, am crezut că totul nu este decît un coșmar. Parcă îmi mai amintesc că mi s-a turnat ceva printre dinți. Și asta e tot.

II. OMUL CARE SE DUCEA ÎN LOCUL FĂRĂ NUME

M-am trezit într-o cabină mică și cam murdară. Un om oarecum tânăr, cu părul blond, cu buza de jos răsfrântă, cu o mustață zburlită, de culoarea paiului, era așezat lângă mine, ținându-mă de încheietura mâinii. Am privit o clipă unul la celălalt, fără să ne vorbim. Omul avea ochi cenușii, apoși, ciudat de lipsiți de expresie.

Atunci, chiar deasupra capului, se auzi un sunet, ca și când ar fi fost trântit un pat de fier și mîrîitul înfundat și furios al unui animal. În același timp, omul mi se adresă din nou.

Își repetă întrebarea:

— Cum te simți acum?

I-am răspuns, cred, că mă simțeam bine. Nu puteam să-mi dau seama cum ajunsesem acolo. Probabil că el a văzut pe fața mea întrebarea căci glasul nu mi se putea auzi.

— Ai fost găsit într-o barcă — mort de foame. Barca aparținea vasului *Lady Vain* și pe marginea ei erau pete de sînge. În clipa aceea privirea mi s-a oprit pe mîna mea, atît de slabă încît părea o pungă murdară de piele plină cu oase — și întreaga poveste cu barca mi-a revenit în minte.

— Ia puțin din asta, zise el și îmi întinse o mică porție dintr-o doctorie roșie, înghețată.

Avea gust de sînge, și m-a făcut să mă simt mai bine.

— Ai avut noroc, zise el, să fii găsit de un vas care are pe bord un medic. Vorbea articulînd cu greu cuvintele, cu un ușor sîsîit.

— Ce vas e ăsta? am întrebat încet, răgușit după atîta tăcere.

— E un mic vas comercial care face curse între Arica și Callao. N-am întrebat niciodată de proveniența lui. Cred că este din țara nebunilor. Eu nu sînt decît un simplu pasager, din Arica. Dobitocul de pro-

prietar — tot el este și căpitanul, îl cheamă Davis — și-a pierdut brevetul, sau cam așa ceva. Cunoști acest soi de oameni — și-a botezat vasul *Ipecacuanha* — un nume infernal, și vasul este la fel chiar când marea rămîne liniștită.

Apoi zgomotul de deasupra capului reîncepu, un mîrîit furios amestecat cu o voce omenească. Apoi o altă voce spuse unui „idiot blestemat“ să înceteze :

— Erai aproape mort, zise interlocutorul meu. Într-adevăr nu ți-a lipsit mult. Acum însă am vîrît în dumneata niște medicamente. Simți că te doare brațul? Este din cauza injecțiilor. Ai zăcut în nesimțire aproape treizeci de ore.

Gîndeam cu mare încetineală. Atenția mi-a fost atrasă de lătratul unei haite de cîini.

— Am voie să mănînc hrană solidă? am întrebat.

— Mulțumită mie, zise el. Chiar acum se fierbe niște carne de berbec.

— Da, am spus eu cu convingere; aș vrea să mănînc niște berbec.

— Dar, zise el, cu o ușoară ezitare, să știî că ard de nerăbdare să aud cum ai ajuns dumneata să rămîi singur într-o barcă. Mi s-a părut că ghicesc în ochii lui o anume bănuială. Blestematele astea de urlete! strigă deodată și părăsi în grabă cabina. L-am auzit certîndu-se violent cu cineva, care îi răspundea, după cum mi s-a părut, printr-o bodogăneală neînțeleasă. Cearta se termină cu lovituri, dar nu eram de loc sigur că nu mă înșelaseră urechile. Apoi el strigă la cîini și se întoarce în cabină. Eh! îmi zise din ușă. Începuseși să-mi povestești.

I-am spus că mă numesc Edward Prendick și că mă ocupam de științele naturale ca să-mi mai risipesc plictiseala vieții de bunăstare pe care o duceam. S-a arătat interesat de afirmația mea.

— Și eu am făcut ceva studii științifice — am urmat biologia la *University College*, scoțînd ovarele rîmelor, organele melcilor și altele de acest gen. Doamne! Sînt zece ani de atunci. Dar continuă, continuă — spune-mi despre țara aceea.

A fost foarte mulțumit de sinceritatea relatării mele — vorbeam în fraze destul de scurte căci mă simțeam groaznic de slăbit — și cînd am terminat-o, el s-a întors deodată la tema științelor naturale și la propriile sale studii de biologie. Începu să mă întrebe îndeaproape despre *Tottenham Court Road* și despre *Gower Street*.¹

— Caplatzi continuă să prospere? Ce magazin era!

Cu siguranță că fusese un foarte mediocru student în medicină și începu să vorbească despre localurile de petrecere. Mi-a povestit și cîteva anecdote.

— Toate acestea, zise el, le-am părăsit acum zece ani. Ce veselie era pe atunci! Dar eu am fost un dobitoc... Înainte de a împlini douăzeci și unu de ani eram sleit. Acum pot spune că este cu totul altfel... Dar trebuie să mă duc să văd ce face dobitocul acela de bucătar cu berbecul dumitale.

Mirîitul de deasupra capului meu se auzi din nou, atît de neașteptat și cu o furie atît de sălbatică, încît am tresărit.

— Ce-i asta? am strigat, dar ușa se închisese.

Omul se întoarse aducîndu-mi o porție de berbec fiert, iar mirosul mi-a ațîțat atît de tare pofta, încît am și uitat de zgomotele de mai înainte.

După o zi de somn, întrerupt doar de mîncare, mi-am revenit atît încît să fiu în stare să merg de la pat pînă la hublou și să privesc marea verzuie ce încerca să țină pasul cu noi. Socoteam că vasul mergea în bătaia vîntului. Pe cînd stăteam lîngă hublou, în picioare Montgomery — acesta era numele omului cu părul blond — intră iar. I-am cerut ceva să mă îmbrac. Mi-a împrumutat niște haine de doc, ale lui, deoarece hainele pe care le aveam pe mine în barcă, spunea el, fuseseră aruncate peste bord. Cele pe care mi le-a dat erau cam largi pentru mine, căci el era mai înalt și avea membrele mai lungi decît ale mele.

Mi-a spus, într-o doară, că Davis, căpitanul vasului, era pe trei sferturi beat, în cabina lui. În timp ce trăgeam hainele pe mine l-am rugat să-mi spună ceva

¹ Cunoscute străzi londoneze. (n. t.)

despre destinația vasului. Mi-a răspuns că vasul se îndreaptă spre Hawaii, dar că, pe drum, trebuia să-l debarce pe el.

— Unde? întrebai eu.

— Într-o insulă... unde locuiesc. După câte știu n-are încă nici un nume.

Vorbind, s-a uitat la mine, răsfrîngîndu-și buza inferioară în jos, și cu un aer devenit brusc prostesc, încît m-am gîndit că o făcea din dorința de a-mi evita întrebările. Am avut discreția să nu-l mai întreb nimic.

III. FAȚA STRANIE

Părăsind cabina, am dat în capătul scării peste un om care ne împiedica drumul. Stătea în picioare pe trepte, cu spatele spre noi, uitîndu-se prin deschizătura tambuchiului¹. Era, după cum se putea vedea, un om diform, scurt, îndesat, stîngaci, cu spatele încovoiat, cu gîtul păros și capul înfundat între umeri. Era îmbrăcat într-o haină de serj albastru închis, și avea părul negru, deosebit de aspru și de gros. S-au auzit din nou cîinii nevăzuți, mîrîind cu furie, și, în același timp, omul se dădu înapoi, atingînd mîna pe care o întinsesem ca să evit să dea peste mine. Se întoarse cu o iuțeală de animal.

Această față neagră, îndreptată spre mine, m-a zguduit profund, într-un fel greu de definit. Era mai mult decît diformă. Partea dinainte era scoasă în afară, formînd ceva care amintea botul unui animal, iar gura imensă, întredeschisă, lăsa să se vadă cei mai mari dinți pe care i-am văzut vreodată într-o gură de om. Ochii îi erau injectați de sînge, pe margini, cu o

¹ tambuchi = deschizătură prevăzută cu un capac, în puntea navei, prin care se poate intra în interiorul navei. (n. t.)

dungă subțire de alb în jurul pupilelor de culoarea alunei. Pe fața lui era așternută o ciudată expresie de emoție.

— Afurisitele ! zise Montgomery. Ce dracu' nu te dai la o parte din drum ?

Omul cu fața neagră se dădu la o parte fără să scoată nici o vorbă.

Am continuat să urc spre tambuchi, privind instinctiv în acest timp spre omul cu fața neagră. Montgomery rămase o clipă la piciorul scării.

— N-ai ce căuta aici, știi bine, zise el pe un ton apăsător. Locul tău este în față.

Omul cu fața neagră se înclină :

— Ei... nu vor să stau în față. Vorbea încet, cu un timbru ciudat, răgușit, în voce.

— Nu vor să stai în față ! zise Montgomery cu glas amenințător. Dar eu îți spun să te duci acolo.

Era pe punctul să mai spună ceva, dar deodată privi în sus, către mine și mă urmă, suind pe scară. Eu mă oprisem în mijlocul tambuchiului, privind îndărăt, uimit încă peste măsură de urîtenia grotescă a acestei creaturi cu fața neagră. Niciodată nu mai văzusem o figură atât de respingătoare și de neobișnuită, și totuși — dacă această contradicție este admisibilă — încercam în același timp ciudata senzație că mai întâlnisem undeva exact aceleași trăsături și gesturi care acum mă uimeau. Mai târziu m-am gândit că probabil îl văzusem în timp ce eram urcat pe bord, dar această explicație nu-mi satisfăcea bănuiala că l-aș fi întâlnit mai înainte. Cum ar putea cineva, care a văzut odată o față atât de ciudată, să uite împrejurarea precisă, iată ce nu puteam de fel să înțeleg.

Mișcarea lui Montgomery de a mă urma mi-a îndepărtat atenția de la figura aceea ciudată și mi-am întors privirile în jurul meu, către puntea micii goelete. Eram pe jumătate pregătit, de sunetele pe care le auzisem, pentru ceea ce am văzut. Cu siguranță că nu mai întâlnisem niciodată o punte atât de slinoasă. Era nespus de murdară, acoperită cu resturi de morcovi și

de verdeață. Numeroși cîini de vînătoare erau legați cu lanțuri de catargul principal, extrem de fioroși, sărind și lătrînd la mine, iar lîngă artimon¹, într-o cușcă mică de fier, mult prea mică pentru a-i permite să se întoarcă de pe o parte pe cealaltă, ședea ghemuită o puma² uriașă. Ceva mai departe, sub parapetul de la tribord, mai erau cîteva cuști mari, conținînd foarte mulți iepuri, iar mai în față, o lama singuratică era vîrîtă într-o cușcă, de fapt, o simplă ladă. Cîinii aveau botnițe din fișii de piele. Singura ființă omenască de pe punte era un marinar slab și tăcut care stătea la cîrmă.

Brigantinele³ peticite și murdare erau umflate de vînt, și micul vas părea că își întinsese toate pînzele. Cerul era senin, soarele coborîse pînă la jumătatea drumului spre apus; valuri lungi, pe care vîntul le acoperea cu spumă, alergau o dată cu noi. Am trecut, pe lîngă cîrmaci, spre balustrada de la pupa și am privit valurile spumegînd și bășicile de aer dansînd și dispărînd în urma vasului. M-am întors, privind de-a lungul punții murdare:

— Este o menajerie plutitoare? am întrebat.

— Așa s-ar părea, zise Montgomery.

— În ce scop sînt transportate aceste animale? Mărfuri? Curiozități? Oare căpitanul are de gînd să le vîndă undeva prin Mările Sudului?

— Așa s-ar părea, nu? zise Montgomery, și își întoarse din nou privirile spre dîra din urma vasului.

Deodată, se auzi un schelălăit însoțit de un torent de înjurături furioase, venind din spre tambuchi, și omul diform cu fața neagră urcă în goană. Imediat după el apărură un om masiv, cu părul roșu, purtînd o caschetă albă. La vederea primului, cîinii, care tocmai încetaseră să mai latre la mine, deveniră furioși, urlînd și smucindu-se în lanțuri. Omul cu fața neagră ezită în fața lor, și aceasta îi dădu omului cu părul roșu răga-

¹ Artimon — catargul de la pupa navei. (n. t.)

² puma — animal din familia felinei, originar din America. Are înfățișarea unei leoaice (*felis color*). (n. t.)

³ brigantină — pînză fixată de catargul corăbiei. (n. t.)

zul să-l ajungă din urmă și să-i repeadă o lovitură puternică între omoplați. Nenorocitul se prăbuși ca un bou doborât și se rostogoli pe puntea murdară, printre câinii furioși. Era un noroc pentru el că toți câinii aveau botnițe. Omul cu părul roșu scoase un urlet de bucurie și rămase locului, clătinându-se, în mare pericol, după părerea mea, fie să cadă pe spate, prin tambuchi, fie în față, peste victima sa.

Îndată ce apăruse cel de al doilea, Montgomery tresărise.

— Hei, oprește-te! strigă el, pe un ton muștrător. Dinspre prova, se iviră doi marinari.

Omul cu fața neagră, urlînd într-un fel ciudat, se rostogoli printre picioarele câinilor. Nimeni nu încercă să-i sară în ajutor. Câinii făceau tot ce puteau ca să-l muște, înfigîndu-și botnițele în el. Era ca un dans îndrăcit al trupurilor cenușii și mlădioase peste trupul grosolan trîntit pe jos. Marinarii dinspre prova asmuțeau câinii, ca și cum totul ar fi fost un joc amuzant. Montgomery scoase o exclamație de mînie și coborî în fugă puntea. L-am urmat.

În clipa următoare, omul cu fața neagră reuși să se ridice și se îndreptă, clătinându-se, spre prova. Se rezemă de parapet, lîngă frînghiile catargului principal și rămase acolo gîfîind și privind peste umăr, la haita de câini. Omul cu părul roșu rîdea satisfăcut.

— Ascultă, căpitane, zise, cu sîsîlitul său ușor accentuat, Montgomery, strîngîndu-l de coate pe omul cu părul roșu; așa nu merge.

Eu stăteam în spatele lui Montgomery. Căpitanul se întoarse pe jumătate și îl privi cu ochii întunecați și solemni ai unui om beat.

— Ce nu merge? zise el, și după ce îl privi pe Montgomery o clipă în față cu un aer somnoros, adăugă: blestemat tăietor de oase!

Cu o mișcare bruscă își eliberă brațele, și, după două încercări nereușite, își înfipse pumnii săi roșcați în buzunarele hainei.

— Omul ăsta e un pasager, zise Montgomery. Te sfătuiesc să-ți ții pumnii cît mai departe de el.

— Du-te la dracu'! zise căpitanul, cu glasul ridicat. Se întoarse, deodată, și se clătină într-o parte. Fac ce vreau pe vasul meu, zise el.

Cred că Montgomery ar fi trebuit să-l lase în pace — văzînd că era beat. Dar el se făcu doar ceva mai palid și îl urmă pe căpitan, spre parapet:

— Ascultă, căpitane, zise el. Nu vreau ca acest om al meu să fie maltratat. A fost chinuit încă de cînd s-a suit pe bord.

O clipă, amețeala alcoolului îl împiedică pe căpitan să vorbească.

— Blestemat tăietor de oase! a fost tot ce crezu de cuviință să spună.

Mi-am dat seama că Montgomery avea un temperament îndărătnic, se înfierbînta din ce în ce mai mult și nu voia să ierte niciodată și mi-am mai dat seama, de asemenea, că această ceartă mocnea de multă vreme.

— Omul ăsta e beat, am zis eu împăciuitor; n-ai s-o scoți la capăt cu el!

Montgomery făcu o strîmbătură cu buza de jos, care îi atîrna.

— E beat întotdeauna. Crezi că asta îi dă dreptul să-i atace pe pasageri?

— Vasul meu, începu căpitanul, făcînd cu mîna un gest nesigur spre cîști, era un vas curat. Uită-te acum la el. (Era într-adevăr orice, numai curat nu.)

— Echipajul, continuă căpitanul, era un echipaj respectabil.

— Ai fost de acord să transporti animalele.

— Aș vrea să nu-mi fi apărut niciodată în cale insula voastră blestemată. Ce dracu... aveți nevoie de animalele astea pe o asemenea insulă? Iar omul ăsta al dumitale... Am crezut că este un om. Este un nebun. Și n-are ce căuta la pupa. Crezi că tot vasul ăsta blestemat îți aparține dumitale?

— Marinarii dumitale au început să-l chinuiască pe bietul om de cum s-a urcat pe bord.

— ăsta nu-i om — e un diavol, un diavol pocit. Oamenii mei nu-l pot suporta. Nici eu nu-l pot suporta.

Niciunul dintre noi nu poate să-l suporte. Nici chiar *dumneata*.

Montgomery îi întoarse spatele.

— Oricum, *dumneata* ai să-mi lași omul în pace, zise el, dînd din cap în timp ce vorbea.

Dar căpitanul căpătase chef de ceartă. Își ridică glasul :

— Dacă mai vine prin partea asta a vasului, îi scot mațele, ți-o spun. Am să toc măruntaiele lui blestemate ! Cine ești *dumneata* să-mi spui *mie* ce trebuie să fac ? Îți repet că eu sînt căpitanul vasului — căpitanul și proprietarul. Eu sînt aici legea, ți-o spun — și legea și profetii. M-am angajat să iau un om și pe servitorul său spre Arica și înapoi și să transport niște animale. Nu m-am angajat niciodată să duc un nebun blestemat și un tăietor de oase, un...

Ei bine, nu are importanță cum i-a mai spus lui Montgomery. L-am văzut pe acesta din urmă făcînd un pas înainte, și m-am așezat între ei.

— E beat, am zis eu.

Căpitanul începu să urle niște insulte și mai grosolane decît cele de mai înainte.

— Tacă-ți gura, i-am zis, întorcîndu-mă iute spre el, căci văzusem primejdia zugrăvită pe fața albă a lui Montgomery. Dar, cu asta, am atras potopul de înjurături asupra mea.

În orice caz, eram bucuros că reușisem să evit pericolul unei încăierări, chiar cu prețul de a-mi atrage dușmănia de bețiv a căpitanului. Deși am frecventat societăți destul de excentrice, nu cred să mai fi auzit vreodată un limbaj atît de murdar curgînd într-un torent continuu de pe buzele vreunui om. Unele insulte erau greu de suportat — deși sînt un om răbdător din fire. Desigur însă că, atunci cînd i-am spus căpitanului să tacă din gură, uitasem că nu eram decît o epavă omenească, fără nici un fel de resurse bănești, cu biletul de călătorie neplătit, și depindeam întru totul de bunăvoința — sau de spiritul speculativ — al gazdelor mele. Căpitanul îmi reaminti toate acestea, și chiar cu tărie. Dar, oricum, evitasem o bătaie.

În seara aceea, după apusul soarelui, a fost zărit pămîntul și goeleta s-a oprit, pregătindu-se de acostare. Montgomery mă anunță că ajunsese la destinație. Pămîntul era prea departe pentru a distinge vreun amănunt; mi se părea doar un petec albastru închis ce se așternea pe întinsul albastru-cenușiu al mării. O dîră aproape verticală de fum se ridica de pe insulă drept spre cer.

Cînd apăruse pămîntul, căpitanul nu era pe punte. După ce își descărcase furia asupra mea, coborîse, împleticindu-se și se pare că adormise pe podeaua cabinei sale. Comanda fusese preluată efectiv de către secund. Acesta era individul slab și taciturn pe care îl văzusem la cîrmă. Se părea că și el era în dușmănie cu Montgomery. Nu acordă nici un fel de atenție vreunuia dintre noi. Am luat masa de seară împreună cu el, într-o tăcere ursuză, după cîteva eforturi nereușite, din partea mea, de a înjgheba o conversație. M-a izbit, de asemenea, faptul că toți ceilalți oameni îl priveau pe tovarășul meu cu animalele sale, într-un fel deosebit de dușmănos. Socoteam că Montgomery era foarte reticent în privința intențiilor lui cu aceste creaturi, ca și în privința destinației lui și, cu toate că simțeam o curiozitate crescîndă, n-am mai insistat.

Am rămas de vorbă pe partea dindărăt a punții, pînă cînd cerul s-a acoperit de stele. În afară de rare zgomote ce veneau dinspre sala marinarilor, slab luminată, și din cînd în cînd cîte o mișcare a animalelor, noaptea era foarte liniștită. Puma, privindu-ne cu ochi strălucitori, ședea ghemuită, ca un balot negru, într-un colț al cuștii. Cîinii păreau să fie adormiți. Montgomery scoase niște țigări de foi.

Mi-a vorbit despre Londra pe tonul unor amintiri aproape dureroase, punîndu-mi tot felul de întrebări despre schimbările petrecute acolo. Vorbea ca un om care iubise viața Londrei și fusese îndepărtat de ea brusc și irevocabil. I-am povestit cît am putut mai bine

de una. de alta. În tot acest timp, ciudăţenia lui începea să prindă contur în mintea mea. Îi cercetam faţa palidă, enigmatică, în licărirea slabă a lanternei de la habitacul, din spatele meu. Apoi am început să privesc spre largul mării, unde se ascundea în întuneric insuliţa lui.

Mi se părea că acest om apăruse din Imensitate doar pentru a-mi salva viaţa. A doua zi, el urma să debarce şi să dispară iar din viaţa mea. Chiar dacă împrejurările ar fi fost obişnuite, tot m-ar fi pus puţin pe gânduri. Dar mă intriga în primul rînd ciudăţenia unui om instruit care trăia într-o insuliţă necunoscută, şi, pe lângă aceasta, natura extraordinară a bagajelor sale. Îmi repetam şi eu întrebarea căpitanului: „Ce voia să facă cu aceste animale? De ce, de asemenea, pretinsese că nu-i aparţineau, atunci cînd făcusem, la început, primele presupuneri în privinţa lor? Şi, apoi, servitorul său avea ceva straniu care mă impresionase profund. Aceste fapte aruncau o umbră de mister în jurul acestui om. Ele puneau stăpînire pe imaginaţia mea şi mă împiedicau să vorbesc.

Către miezul nopţii, discuţia noastră despre Londra se termină, şi am rămas unul lângă altul, rezemaţi de parapet, privind, visători, marea tăcută, luminată de stele, fiecare din noi urmărindu-şi propriile sale gânduri. Era o atmosferă potrivită pentru sentimentalism, şi eu am început să vorbesc despre recunoştinţa mea.

— Îmi dai voie să-ţi mulţumesc, am zis, după cîtva timp, pentru că mi-ai salvat viaţa.

— Întîmplarea, răspunse el; numai întîmplarea.

— Prefer să aduc mulţumiri agentului ei concret.

— Nu mulţumi nimănui. Dumneata erai la ananghie, iar eu puteam să te ajut, ţi-am făcut injecţii şi te-am hrănit ca şi cum aş fi cules un specimen oarecare. Mă plictisesc şi voiam să fac ceva. Dacă în ziua aceea aş fi fost obosit, sau dacă nu mi-ar fi plăcut mutra dumitale, ei bine..., mă întreb unde ai fi fost dumneata acum.

Vorbele lui mi-au mai muiat puţin dispoziţia.

— În orice caz...

— E numai întâmplarea, ascultă ce-ți spun eu, mă întrerupse el, la fel cum este totul în viața omului. Numai proștii nu-și dau seama de asta. De ce sînt eu acum aici — un izgonit al civilizației — în loc să fiu un om fericit, bucurîndu-mă de toate plăcerile Londrei? Pur și simplu pentru că — acum unsprezece ani — mi-am pierdut capul, timp de zece minute, într-o noapte cețoasă.

El se opri.

— Serios? zisei eu.

— Asta-i tot.

Am rămas din nou în tăcere. Apoi, deodată, el rîse.

— Este ceva în acest cer înstelat care te face să-ți dezlegi limba. E o prostie din partea mea și totuși parcă aș vrea să-ți povestesc.

— Ori ce mi-ai spune, poți să te bizui că voi păstra pentru mine... Dacă despre asta-i vorba.

Era pe punctul să înceapă, dar apoi clătină din cap cu îndoială.

— Nu-mi spune, zisei eu. Mie îmi e tot una. La urma urmei, este mai bine să-ți păstrezi secretul. Nu cîștigi nimic, decît că te ușurezi puțin, dacă îți respect încrederea. Dacă nu... ei bine?

El mormăi ceva nelămurit. Simțeam că îl găsisem într-un moment nefavorabil, că îl prinsesem într-o dispoziție de a se destăinui; și, ca să spun drept, nu eram curios să aflu ce anume ar fi putut să gonească din Londra pe un tînăr student în medicină. Am și eu imaginație. Am ridicat din umeri și m-am întors. Pe balustrada de la pupa stătea aplecată o formă neagră și tăcută, privind stelele. Era ciudatul servitor al lui Montgomery. Privi repede peste umăr, cînd m-am mișcat, și apoi întoarse iar capul.

Vi se va părea poate un lucru neînsemnat, dar pentru mine a fost ca o lovitură neașteptată. Singura lumină de lîngă noi era lanterna de la cîrmă. Fața acestei creaturi se întoarse pentru o clipă dinspre întunericul de la pupa către această lumină și am văzut că ochii care mă priveau străluceau cu o palidă lumină verde.

Pe atunci nu știam că o luminozitate, roșiatică cel puțin, nu este neobișnuită la ochii omenești. Lucrul acesta mi s-a părut cu totul neomenesc. Figura aceea neagră, cu ochii de foc, mi-a răscolit toate gândurile și sentimentele și, pentru o clipă, spaimile uitate ale copilăriei mi-au revenit în minte. Apoi acest efect trecu, așa cum venise. O ciudată figură neagră de om, o figură fără nimic aparte, rezemată de balustradă, privind spre cerul înstelat — și l-am auzit pe Montgomery adresându-mi-se :

— Mă gândesc să coborîm, zise el ; dacă socotești că am stat destul.

l-am răspuns ceva neclar. Am coborît și, la ușa cabinei mele, mi-a urat noapte bună.

În noaptea aceea am avut niște vise foarte neplăcute. Luna, în descreștere, a răsărit târziu. Lumina ei arunca o palidă rază albă și fantomatică de-a curmezișul cabinei și desena o formă sinistă pe peretele de lângă pat.

Apoi cîinii se deșteptară și începură să urle și să latre, și abia dacă am mai putut să adorm pînă cînd s-a luminat de ziuă.

V. OMUL CARE NU AVEA UNDE SĂ SE DUCĂ

Dis-de-dimineată — era a doua dimineată după ce îmi revenisem și cred că a patra după ce fusesem persecuit — m-am trezit dintr-un puhoi de vise tumultuoase, cu tunuri și mulțimi care urlau, și am auzit niște strigăte răgușite deasupra mea. M-am frecat la ochi, ascultînd aceste zgomote fără să înțeleg, pentru o clipă, unde mă aflam. Apoi a răsunat, deodată, un tropăit de picioare desculțe, urmat de zgomotul unor obiecte grele mișcate din loc, un scîrțîit puternic și un zor-

năit de lanțuri. Am auzit clipocitul apei, în timp ce vasul era cîrmit într-o parte, și un val spumos galben-verzui trecu peste ferestruica rotundă, lăsînd în urmă șiroaie de apă. M-am îmbrăcat în grabă și am suit pe punte.

În timp ce urcam scara, am văzut proiectat pe cerul roșu — căci soarele tocmai răsărea — spatele larg și părul roșcat al căpitanului, iar, pe deasupra umărului său, puma se răsucea legănîndu-se, atîrnată de un scripete prins de ghiul¹ catargului de artimon. Bietul animal părea teribil de înspăimîntat, și se ghemuise în fundul micii sale cuști.

— Peste bord cu ele! zbiera căpitanul. Peste bord cu ele! După toată porcăria asta, o să avem iar vasul curat.

Căpitanul stătea drept în drumul meu, așa că am fost nevoit să-l ating pe umăr, ca să pot trece pe punte. Se întoarse tresărind și clătinîndu-se, se dădu cu cîțiva pași înapoi, ca să se uite la mine. Nu trebuia să ai un ochi prea expert pentru a-ți da seama că încă era beat.

— Hei! zise el prosteste și apoi ochii i se luminară: ei, dar este domnul... domnul...?

— Prendick, zisei eu.

— La dracu' cu Prendick! zise el. „Tacă-ți Gura“ — asta-i numele dumitale. Domnul Tacă-ți Gura!

Nu merita să răspund acestui animal. Dar nici nu m-am așteptat la cele ce au urmat. Întinse mîna spre locul de trecere, lîngă care Montgomery stătea de vorbă cu un om masiv, cu părul alb, îmbrăcat într-o flanelă albastră murdară, care, după cît se părea, tocmai se urcase pe bord.

— Pe acolo, blestematule domnu' Tacă-ți Gura. Pe acolo, mugi căpitanul.

Montgomery și tovarășul său se întoarseră, auzindu-i vorbele.

— Ce vrei să spui? întrebai eu.

¹ ghiu — suport de lemn fixat pe catarg, care pivotează dintr-un bord în altul; pe el se prinde marginea de jos a velei. (n. t.)

— Pe acolo, blestematule domn Tacă-ți Gura — asta vreau să spun. Peste bord, domnule Tacă-ți Gura — și repede. Curățim vasul, descotorosim tot vasul acesta binecuvîntat. Peste bord și cu dumneata.

L-am privit, mut de uimire. Apoi m-am gîndit că era exact ceea ce doream. Faptul că pierdeam perspectiva unei călătorii, în calitate de singur pasager al acestui bețiv arțăgos, nu era de natură să mă întristeze. M-am întors spre Montgomery.

— Nu te putem lua cu noi, zise scurt tovarășul lui Montgomery.

— Nu mă puteți lua ! repetai eu uluit. Avea figura cea mai categorică și mai hotărîtă din cîte văzusem vreodată.

— Ascultă, începui eu, întorcîndu-mă spre căpitan.

— Peste bord, zise căpitanul. Vasul ăsta nu mai e pentru animale și canibali ; și chiar mai rău decît animale. Peste bord cu dumneata... domnule Tacă-ți Gura. Dacă ei nu te vor, ai să mergi în voia valurilor. Dar ai să pleci în orice caz, împreună cu prietenii dumitale. Am terminat cu blestemata asta de insulă pe vecie, amin ! M-am săturat de ea.

— Dar, Montgomery, l-am implorat eu.

Își strîmbă buza de jos și dădu din cap, neputincios, spre omul cu părul cărunt din spatele său, arătîndu-mi că nu poate face nimic pentru a mă ajuta.

— Imediat am să mă ocup și de dumneata, zise căpitanul.

Și a început o neobișnuită discuție în trei. Mă rugam pe rînd de fiecare dintre cei trei oameni, mai întîi de omul cu părul cărunt, pentru a mă lăsa să debarc, apoi de căpitanul bețiv, pentru a mă lăsa pe bord. Mi-am strigat rugămințile chiar și fața de marinari. Montgomery nu spunea nici o vorbă ; doar clătina din cap.

— Ai să mergi peste bord, ți-o spun eu, era refrenul căpitanului... La dracu' cu legea ! Eu sînt rege aici !

În cele din urmă, trebuie să mărturisesc, glasul mi s-a frînt brusc, în mijlocul unor amenințări violente.

Am simțit un val de neastîmpăr nervos și m-am dus către pupa, privind abătut în gol.

În acest timp, marinarii progresau rapid cu descărcarea lăzilor și cuștilor cu animale. O șalupă mare, cu două pînze, trăsesse lîngă goeletă, și primea ciudatele mărfuri. Nu-i puteam vedea pe insularii care primeau lăzile, deoarece corpul șalupei îmi era ascuns de flancul goeletei.

Montgomery și tovarășul său nu-mi acordau nici cea mai mică atenție, preocupați să ajute și să-i dirijeze pe cei patru sau cinci marinari care descărcau mărfurile. Căpitanul se amesteca și el, fără să le dea, însă, prea mult ajutor. Oscilam între deznădejde și furie. O dată sau de două ori, în timp ce stăteam acolo, așteptînd ceea ce urma să se întîmple, n-am putut rezista impulsului de a izbucni în rîs, gîndindu-mă la nefericita încurcătură în care mă aflam. Mă simțeam cu atît mai nenorocit cu cît nu mîncasem nimic în dimineața aceea. Foamea și lipsa unor anumite globule de sînge răpesc toată vigoarea omului. Îmi dădeam destul de bine seama că nu aveam puterea nici să rezist celor ce avea de gînd căpitanul să facă pentru a mă expulza, nici să mă impun în fața lui Montgomery și tovarășului său. Așa că îmi așteptam resemnat soarta și descărcarea mărfurilor lui Montgomery în șalupă continua ca și cum eu nici n-aș fi existat.

Îndată ce munca se termină, urmă o scurtă luptă; am fost tîrît, fără să pot opune decît o slabă rezistență, pînă la locul de trecere. Abia atunci am observat cît de ciudate erau fețele brune ale oamenilor care sedeau cu Montgomery în șalupă. Dar șalupa era acum complet încărcată și fu împinsă repede în larg. Un gol tot mai larg de apă verde se deschidea sub mine, și m-am tras cu toată puterea înapoi pentru a evita să cad cu capul în jos.

Oamenii din șalupă strigară ceva în bătaie de joc, și l-am auzit pe Montgomery înjurîndu-i. Apoi căpitanul, cu secundul și încă un marinar care îl ajutau, mă duseră îndărăt spre pupa. Bărcuța de pe *Lady Vain*

fusesse legată la remorcă ; era pe jumătate plină cu apă, nu avea nici vîsle, și nici un fel de alimente. Am refuzat să mă îmbarc pe ea și m-am aruncat, cît eram de lung, pe punte. Pînă la urmă, mă coborîră cu o frînghie — căci nu exista scară la pupa — și apoi tăiară remorca, lăsîndu-mă în voia valurilor.

Pluteam încet, îndepărtîndu-mă de goeletă. Cu un fel de stupoare, priveam cum marinarii manevrau pînzele și încet, dar sigur, vasul se întoarse în direcția vîntului. Pînzele fîlfîiră și apoi se umflară în bătaia vîntului. Vedeam cum flancul vasului, bătut de ape, se înclina spre mine. Apoi se îndepărtă din cîmpul meu vizual.

Nu mi-am mai întors capul, ca să-l urmăresc. La început abia puteam să cred cele ce mi se întîmplaseră. M-am ghemuit în fundul bărcii, zăpăcit, privind fix înainte, la marea pustie și liniștită. Apoi, mi-am dat seama că mă aflu din nou în acest mic infern, care acum era și pe jumătate scufundat. Privind înapoi, pe deasupra copastiei¹, am văzut goeleta depărtîndu-se. Rezemat de balustrada de la pupa, căpitanul cu părul roșu rîdea de mine ; întorcîndu-mi privirea spre insulă, am văzut șalupa micșorîndu-se pe măsură ce se apropia de țărm.

Brusc, mi-a apărut limpede toată cruzimea acestei abandonări. Nu aveam nici un mijloc să ajung la țărm, dacă nu aveam cumva norocul să fiu împins de valuri într-acolo. După cum vă amintiți, eram încă slăbit de zilele petrecute în barcă ; eram flămînd și fără vlagă, căci altfel aș fi avut mai mult curaj. Dar așa, m-am pornit deodată să suspin și să plîng, așa cum nu mai făcusem de cînd eram copil mic. Lacrimile îmi șiroiau pe obraji. Într-o izbucnire de deznădejde am început să izbesc cu pumnii în apa din fundul bărcii și cu picioarele loveam cu furie în marginea bărcii. Mă rugam cu glas tare lui Dumnezeu să mă lase să mor.

¹ Copastie — marginea de sus a bărcii. (n. t.)

Dar locuitorii insulei, văzînd că eram într-adevăr în voia valurilor, s-au îndurat de mine. Pluteam încet spre est, apropiîndu-mă pieziș de insulă, cînd deodată am văzut, cu imensă ușurare, că șalupa cîrmește, întorcîndu-se spre mine. Era foarte încărcată, și pe măsură ce se apropia puteam să-l disting pe tovarășul lui Montgomery, cu părul alb și umerii lați, stînd îngheșuit în partea din spate, printre cîini și lăzi. Privea țintă la mine, fără să facă vreo mișcare sau să vorbească. Pocitania cu fața neagră, așezat în față, lîngă puma, mă privea la fel de fix. Pe lîngă aceștia, mai erau încă trei oameni, niște indivizi ciudați, cu aspect de brute, pe care cîinii îi lătrau cu furie. Montgomery, care ședea la cîrmă, aduse șalupa lîngă mine, și ridicîndu-se, apucă și legă frînghia de cîrmă pentru a mă remorca — căci pe bord nu mai era loc.

Între timp, îmi revenisem din nebunia care mă cuprinsese și am răspuns cu destul curaj la chemarea pe care mi-o adresase pe cînd se apropia. I-am spus că luntrea era aproape plină cu apă, și el îmi dădu o găleată. Cînd funia se întinse între cele două bărci, m-am trezit aruncat pe spate. Cîtăva vreme, apoi, am fost ocupat să scot apa din barcă.

Abia după ce am golit barca — căci apa intrase pe deasupra, fundul bărcii era în perfectă stare — am avut răgazul să privesc din nou oamenii din șalupă.

Omul cu părul alb tot mă mai privea cu atenție, dar, după cum mi se părea acum, cu o expresie de oarecare nedumerire. Cînd privirile noastre se întîlniră, lăsă ochii în jos spre cîinele care era așezat între picioarele sale. Era un bărbat zdravăn, după cum am mai spus, cu o frunte frumoasă și trăsături cam mari; dar ochii aveau, deasupra pleoapelor, acea zbîrcire a pielii, care adesea vine o dată cu înaintarea vîrstei, iar colțurile gurii sale mari, lăsate în jos, îi dădeau o expresie de hotărîre bătaioasă. Vorbea cu Montgomery, dar vocea

fi era prea joasă pentru ca să-l pot auzi. De la el, privirea mi-a alunecat la ceilalți trei oameni, creîndu-mi impresia unui echipaj prea puțin obișnuit. Nu le vedeam decît fețele și era ceva în aceste fețe — nu-mi dau seama ce — care îmi producea o repulsie ciudată. I-am privit cu atenție, și impresia nu mi s-a risipit, deși nu reușeam să descopăr ce anume o provoca. Păreau să fie oameni bruneți, dar mîinile și picioarele, pînă la degete și la labele picioarelor, le erau înfășurate în mod ciudat într-un fel de pînză subțire, alb-murdară. Nu mai văzusem niciodată oameni atît de înfășați, în afară de unele femei din Orient. Purtau și turbane, și de sub ele își întorceau figurile drăcești spre mine, figuri cu maxilarul de jos ieșit în afară și cu ochi strălucitori. Aveau părul negru și lins, aproape ca părul de cal și păreau, așa cum ședeau jos, să depășească în statură toate rasele de oameni din cîte văzusem. Omul cu părul alb, care avea cel puțin șase picioare înălțime, era cu un cap mai mic decît oricare dintre cei trei. Mai tîrziu, am constatat că nu erau în realitate mai înalți decît mine, dar trupurile lor erau anormal de lungi, iar coapsele erau scurte și ciudat de încovoiate. În orice caz, formau un grup extrem de respingător și, pe deasupra lor, sub vela din față, am zărit obrazul negru al omului ai cărui ochi luminau prin întuneric.

În timp ce priveam la ei, mi-au întîlnit privirea și, unul după altul, întoarseră capul, continuînd însă să mă privească pe furiș. M-am gîndit că poate îi plictiseam, și mi-am fixat atenția asupra insulei de care ne apropiam.

Era joasă și acoperită cu o vegetație bogată, mai ales cu un fel de palmieri pe care nu-i cunoșteam. Dintr-un loc, se ridica la o înălțime imensă un fir subțire de abur, care apoi se zdrențuia ca un pămătuf de pene. Ajunsesem în interiorul unui golf larg, mărginit de fiecare parte cu cîte un promontoriu scund. Plaja era acoperită cu un nisip cenușiu-șters, și se ridica abrupt către o faleză, cam la șaizeci sau șaptezeci de picioare

deasupra nivelului mării, acoperită în mod neregulat cu arbori și tufișuri. La jumătatea distanței, în sus, era un loc pătrat, îngrădit cu pietre de diferite culori și mai târziu am văzut că zidul era construit în parte din coral și în parte din lavă poroasă. Două acoperișuri de paie se înălțau din interiorul acestui loc îngrădit.

Pe țărm ne aștepta un om. Pe cînd eram încă departe, în larg, mi s-a părut că mai văd vreo cîteva creaturi grotești, fugind în tufișurile de pe malul rîpos, dar cînd ne-am apropiat nu se mai vedea nici urmă de așa ceva. Omul de pe țărm era de statură mijlocie, cu o față întunecată, de tip negroid. Avea o gură mare, aproape fără buze, brațe extraordinar de subțiri, labe lungi și înguste și picioare arcuite, și stătea cu capul său mare întins înainte, privind la noi. Era îmbrăcat ca Montgomery și tovarășul său cu părul alb, în bluză și pantaloni de serj albastru.

Cînd ne-am apropiat mai mult, acest individ începu să alerge înapoi și încolo pe țărm, făcînd cele mai caraghioase mișcări. La un ordin al lui Montgomery, cei patru oameni din șalupă se ridicară și cu gesturi ciudate și stîngace strînseră pînzele. Montgomery cîrmi și intră într-un bazin mic și îngust, săpat în țărm. Omul de pe țărm veni în grabă spre noi. Bazinul, cum l-am numit, nu era de fapt decît un șanț, destul de lung pentru a adăposti șalupa în acest moment al fluxului.

Am auzit cum fundul bărcii scîrțîia pe nisip, am împins luntrea cu găleata, ferind-o să intre în cîrma șalupei și, desfăcînd frînghia, am acostat. Cei trei oameni înfășați se dădură jos pe nisip și se apucară, cu mișcările cele mai stîngace, să descarce mărfurile, ajutați de omul de pe țărm. M-au izbit în special mișcările ciudate ale picioarelor celor trei marinari înfășați și bandajați — nu că ar fi fost țepene, ci doar răsucite într-un fel curios, aproape ca și cum ar fi fost puse greșit în încheieturi. Cîinii tot mai mîrîiau și se smuceau din lanțuri spre acești oameni, în timp ce omul cu părul alb cobora pe țărm împreună cu ei.

Cei trei oameni masivi discutau unul cu altul cu glasuri ciudat de guturale, iar cel care ne așteptase pe țarm începu să vorbească cu ei, cu aprindere — o limbă străină, după cât se părea — în timp ce puneau mîna pe niște baloturi îngrămădite la pupa. Mai auzisem cîndva un asemenea glas, dar nu puteam să-mi dau seama cînd. Omul cu părul alb ținea în loc șase cîini care lătrau, și în hărmălaia pe care o făceau striga niște ordine. Montgomery, după ce scoase cîrma șalupei, coborî și el, și se puseră cu toții pe lucru pentru descărcare. Eu eram prea slăbit, pentru ca să-mi ofer ajutorul și din cauza foamei, și din cauza soarelui care bătea drept pe capul meu descoperit.

De odată, omul cu părul alb păru să-și aducă aminte de mine, și se apropie.

— Arăți, zise el, ca și cum nu ai fi mîncat nimic de azi dimineață.

Ochii săi mici erau de un negru strălucitor, sub sprîncenele groase.

— Trebuie să-mi cer scuze pentru asta. Acum ești oaspetele nostru, trebuie să facem să te simți bine — deși nu ai fost invitat, după cum știi.

Mă privi pătrunzător, drept în ochi.

— Montgomery spune că dumneata ești un om instruit, domnule Prendick — spune că te ocupi oarecum cu știința. Pot să te întreb ce anume ai studiat?

I-am spus că mi-am petrecut cîțiva ani la Colegiul Regal de Științe, și că am făcut sub conducerea lui Huxley unele studii de biologie. Auzind aceasta, ridică ușor din sprîncene.

— Asta schimbă puțin situația, domnule Prendick, zise el, cu ceva mai mult respect în glas. Vezi că și noi sîntem biologi. Aceasta este o stațiune biologică — într-un anume fel. Ochii săi se opriră asupra oamenilor în alb, care trăgeau din greu cușca pumei, pusă pe tăvălugi, spre curtea îngrădită. Eu și Montgomery, cel puțin, adăugă el.

Apoi zise :

— Nu pot ști cînd vei putea să pleci de aici. Ne

aflăm în afara tuturor căilor maritime. Nu vedem un vas decît cam o dată la douăsprezece luni.

Mă părăsi brusc și urcă coasta, trecînd pe lîngă grupul de oameni și intră, cred, în curtea îngrădită. Cei-lalți doi oameni erau cu Montgomery și îngrămădeau pachetele mai mici pe un cărucior. Lama se afla încă în șalupă, împreună cu cuștile de iepuri; de o bancă erau încă legați niște cîini. Grămada fiind completată, toți cei trei oameni puseră mîna pe cărucior și începură să împingă greutatea de vreo tonă, mergînd în urma pumei. Îndată după aceea Montgomery îi lăsă pe cei-lalți și, întorcîndu-se la mine, îmi întinse mîna.

— În ceea ce mă privește, zise el, mă bucur. Căpitanul acela era o bestie. Ți-ar fi făcut numai zile fripte.

— Dumneata, zisei eu, m-ai salvat din nou.

— Rămîne de văzut. Vei vedea că insula aceasta este un fel de infern, te asigur. În locul dumitale, aș avea mare grijă de tot ce fac. *El ...* Ezită și păru că-și oprește vorbele care îi stăteau pe buze. Vrei să-mi dai o mîna de ajutor? zise el.

Am trecut prin apă, ajutîndu-l să dea jos de pe șalupă una dintre cuști. De îndată ce o dădu jos, el deschise ușa și, aplecînd cușca într-o parte, răsturnă conținutul ei viu pe pămînt. Iepurii căzură claie peste grămadă. Începu să bată din palme și iepurii, vreo cincisprezece sau douăzeci la număr, o luară la goană, topăind pe coasta malului, drept în sus.

— Creșteți și vă înmulțiți, prieteni, zise Montgomery. Umpleți din nou insula. Pînă acum ne-a cam lipsit carnea pe aici.

În timp ce îi priveam dispărînd, omul cu părul alb se întoarse cu o sticlă de rachiu și cîtiva biscuiți.

— Iată ceva cu care să-ți petreci vremea, Prendick, zise el pe un ton mult mai familiar decît înainte.

Fără multă ceremonie, m-am pus de îndată pe mîncat biscuiți, în timp ce omul cu părul alb îl ajuta pe Montgomery să mai dea drumul încă la vreo douăzeci de iepuri. Totuși, trei cuști mari fură duse spre casă, împreună cu puma. De rachiu nu m-am atins, pentru că de cînd mă știu m-am abținut de la băutură.

Cititorul va înțelege, poate, că la început totul era atât de straniu în jurul meu, și situația mea era rezultatul unor aventuri atât de neprevăzute, încît nu puteam să-mi dau seama de ciudățenia relativă a tot ceea ce mă înconjura. Urcînd malul, în urma lamei, am fost ajuns din urmă de Montgomery, care mă rugă să nu intru în curtea închisă cu ziduri de piatră. Am observat atunci că puma, în cușca ei, ca și grămada de bagaje, fuseseră puse în fața intrării în acest patrat închis.

M-am întors și am văzut că șalupa fusese descărcată, scoasă din bazin și trasă pe plajă, iar omul cu părul alb se îndrepta spre noi. Se adresă lui Montgomery :

— Și acum vine problema acestui oaspete neinvitat. Ce vom face cu el ?

— Are cunoștințe științifice, zise Montgomery.

— Sînt nerăbdător să mă apuc iar de treabă — cu aceste noi materiale, zise omul cu părul cărunt, arătînd cu capul spre locul împrejmuit. Ochii îi străluceau.

— Văd bine că ești nerăbdător, zise Montgomery, pe un ton nu prea cordial.

— Nu-l putem trimite acolo, și nu ne putem pierde vremea construindu-i o nouă baracă. Și, desigur, nu putem nici să-l punem la curent de pe acum.

— Sînt în mîinile dumneavoastră, le zisei eu. Nu aveam idee ce voiau să înțeleagă prin „acolo“.

— Și eu mă gîndeam la aceasta, răspunse Montgomery. Este camera mea cu ușa dinafară...

— E foarte bine, zise prompt bătrînul, privind spre Montgomery, și toți trei ne-am îndreptat spre locul îngrădit.

— Îmi pare rău că trebuie să fac o taină din asta, domnule Prendick — dar trebuie să ții seama că ai venit nepoftit. Mica noastră așezare de aici conține cîteva secrete, este, de fapt, un fel de cameră a lui Barbă Albastră. Însă nu este nimic prea înspăimîntător — pentru un om rațional. Dar pentru moment — cum încă nu te cunoaștem...

— Desigur, zisei eu, ar trebui să fiu prost pentru ca să mă supăr pentru lipsa de încredere.

Își strîmbă gura lui mare într-un ușor zîmbet — era unul din acei oameni posaci care zîmbesc cu colțurile gurii lăsate în jos — și se înclină în semn că apreciază amabilitatea mea. Am trecut pe lângă intrarea principală, o poartă grea de lemn bătută cu fiare și încuiată. În fața ei era îngrămădită încărcătura de pe șalupă; în colț am dat peste o mică ușă pe care nu o observasem mai înainte. Omul cu părul cărunt scoase o legătură de chei din buzunarul hainei sale albastre și soioase, deschise ușa și intră. Cheile sale și felul minuțios în care încuia ușile, chiar cînd se aflau sub ochii săi, m-au izbit în mod deosebit.

L-am urmat și am nimerit într-o încăpere mică, mobilată simplu, dar destul de confortabil, și cu ușa interioară, care era ușor întredeschisă, dînd într-o curte pietruită. Montgomery închise imediat această ușă. Un hamac era atîrnat de-a curmezișul colțului celui mai întunecat al camerei, și o mică fereastră fără geamuri, apărută de o bară de fier, se deschidea spre mare.

Omul cu părul cărunt îmi spuse că aceasta urma să fie locuința mea, iar ușa dinspre curte, pe care „de teama accidentelor“, spuse el, o va încuia pe partea cealaltă, limita accesul meu spre interior. Îmi atrase atenția asupra unui șezlong confortabil, așezat în fața ferestrei și asupra unui vraf de cărți vechi, format, mai ales, după cum mi-am dat seama, din lucrări de chirurgie și din ediții ale clasicilor greci și latini — limbi pe care nu le pot citi cu ușurință — pe un raft de lângă hamac. Ieși din cameră prin ușa ce dădea în afară, ca și cum ar fi vrut să evite de a deschide din nou ușa dinspre interior.

— De obicei mîncăm aici, zise Montgomery, și apoi, ca și cum ar fi avut o îndoială, ieși după celălalt.

„Moreau“, îl auzii eu strigînd, și, pentru moment, n-am acordat nici o atenție faptului. Apoi, în timp ce mă uitam prin cărțile de pe raft, mi-a venit în minte: unde mai auzisem eu numele de Moreau?

M-am așezat în fața ferestrei, am scos biscuiții care îmi mai rămăseseră, și am mîncat cu poftă.

„Moreau ?“

Prin fereastră se zărea, trăgînd o ladă de-a lungul țărmlui, unul din acei oameni neobișnuiți, înfășurați în alb. Apoi dispăru din dreptul ferestrei. După aceea se auzi o cheie, intrînd și răsucindu-se în broasea ușii din spatele meu. După cîtva timp se auzi, prin ușa închisă, zgomotul cîinilor care fuseseră aduși de pe țarm. Nu lătrau, ci gîfîiau și mîrîiau într-un mod curios. Puteam auzi tropăitul rapid al labelor lor și vocea lui Montgomery care căuta să-i liniștească.

Eram foarte impresionat de strictețea cu care acești doi oameni păstrau secretul curții închise și cîtva timp nu m-am gîndit decît la asta și la faptul că numele de Moreau îmi era neobișnuit de familiar. Dar memoria omenească este atît de ciudată, încît atunci nu-mi puteam aminti în ce împrejurări cunoscusem acest nume. De aici, gîndurile mi s-au îndreptat spre ciudățenia, cu neputință de definit, a omului diform înfășat în alb, pe care îl văzusem pe plajă. Nu mai întîlnisem niciodată un astfel de mers, astfel de gesturi neobișnuite, ca acelea pe care le avea acest om, pe cînd trăgea lada. Mi-am amintit că niciunul dintre acești oameni nu vorbise cu mine, deși pe mulți dintre ei îi văzusem privindu-mă din cînd în cînd într-un fel anume, pe furiș, cu totul diferit de privirea deschisă a sălbatecului obișnuit. Mă întrebam ce limbă or fi vorbind. Îmi făcuseră impresia că ar fi deosebit de taciturni, iar cînd vorbeau, aveau glasuri foarte nefirești. Ce-o fi cu ei ? Apoi, mi-am adus aminte de ochii bizarului servitor al lui Montgomery.

Tochmai pe cînd mă gîndeam la el, intră în odaie. Acum era îmbrăcat în alb și ducea, pe o tăviță, cafea și niște legume fierte. Cu greu mi-am putut stăpîni un fior de repulsie cînd se apropie, inclinîndu-se cu amabilitate, și așeză tava pe masă în fața mea.

Și, atunci, uimirea m-a paralizat ! Sub șuvițele de păr negru i se vedea urechea ! Mi-a apărut în față, dintr-o dată, aproape de ochi. Omul avea urechi ascuțite, acoperite cu un puf brun și fin !

— Masa dumneavoastră, domnu', zise el.

Îi priveam țintă fața, fără să încerc să-i răspund. Se întoarse și se îndreptă spre ușă, privindu-mă într-un mod ciudat, pe deasupra umărului.

L-am urmărit cu privirea și, în acest timp, prin vreun mecanism cerebral inconștient, mi-a venit în minte un început de frază : „Moreau... și mai ce ? Moreau și...?”

Ah ! memoria mi-a alergat cu zece ani înapoi. „Moreau și ororile sale”. Fraza mi-a plutit o clipă în minte — și apoi am revăzut-o, cu litere roșii, pe o mică broșură galbenă care, citind-o, te făcea să te înfiori. Apoi mi-am amintit deslușit și restul. Broșura aceea, de mult uitată, mi-a revenit în minte cu o limpezime surprinzătoare. Pe atunci eram doar un băiețandru și Moreau avea, cred, cam cincizeci de ani ; era un fiziolog celebru, de prima clasă, bine cunoscut în cercurile științifice pentru imaginația sa extraordinară și brutală sa sinceritate în discuție. Acesta era oare același Moreau ? Publicase câteva date extrem de surprinzătoare în legătură cu transfuzia de sînge și, în plus, era cunoscut pentru valoroasele lui contribuții în privința culturilor de microbi. Apoi, dintr-o dată, cariera lui luă sfîrșit. A fost silit să părăsească Anglia. Un ziarist obținuse acces în laboratorul lui, în calitate de asistent laborant, cu intenția deliberată de a face dezvăluiri senzaționale ; și, cu ajutorul unui accident neplăcut — dacă a fost cumva accident — broșura sa dezgustătoare deveni notorie. În ziua apariției ei, un cîine nenorocit, jupuit și schilodit în fel și chip, scăpă din casa lui Moreau.

Era în plin sezon mort, și un editor cunoscut, văr cu improvizatului asistent de laborator, făcu apel la conștiința națiunii. Nu era prima dată cînd această conștiință se întorcea împotriva metodelor de cercetare științifică. Doctorul fu pur și simplu gonit din țară. Poate că merita într-adevăr să fie izgonit, dar eu tot mai cred că sprijinul îndoielnic al colegilor săi, ca și abandonarea lui de către societatea oamenilor de știință, a fost ceva rușinos. Și, totuși, unele din experiențele sale, după spusele ziaristului, erau niște cruzimi inutile. Poate că ar fi putut să obțină pace cu societatea, dacă și-ar fi abandonat cercetările, dar se

pare că le-a preferat pe acestea din urmă, așa cum ar fi făcut cei mai mulți din cei care au căzut o dată sub farmecul atotputernic al cercetărilor. Era necăsătorit, și nu era obligat să țină seama de nimic altceva decât de interesul său personal...

Eram convins că era unul și același Moreau. Toate se potriveau. Începeam să înțeleg cărui scop îi erau destinate puma și celelalte animale, care fuseseră aduse acum, împreună cu restul bagajelor, în locul îngrădit din dosul casei; și un curios miros vag, respirația a ceva familiar, un miros care pînă acum rămăsese în fundul conștiinței mele, îmi reveni, deodată, cu putere, în minte. Era mirosul de antiseptic, întâlnit în sălile de operații. Am auzit puma mugind în dosul zidului și unul dintre cîini schelălăi ca și cum ar fi fost lovit.

Și, totuși, și mai ales pentru un om de știință, vivisecția nu era ceva atît de oribil încît să justifice acest secret. Și, printr-un salt ciudat al gândurilor, îmi reveni iar în față, cu multă claritate, urechile ascuțite și ochii luminoși ai servitorului lui Montgomery. Am privit înaintea mea pe întinsul mării verzi, care spumega sub briza răcoroasă, și am lăsat friu liber gândurilor și straniilor amintiri din ultimele cîteva zile.

Ce ar fi putut să fie toate acestea? Un loc îngrădit și încuiat, pe o insulă pustie, un cunoscut vivisecționist, și acești oameni schilodiți și diformi?

VIII. STRIGATELE PUMEI

Pe la ora unu, Montgomery îmi întrerupse urzeala de gânduri tainice și bănuieli; era urmat de grotescul său servitor care ducea o tavă pe care erau pîine, niște legume și alte merinde, o sticlă de whisky, o cană cu apă, trei pahare și trei cuțite. M-am uitat bănuitor la această creatură stranie și l-am surprins observîndu-mă

cu ochii săi plini de neastîmpăr. Montgomery spuse că va prînzî cu mine, dar că Moreau era prea preocupat cu lucrul pentru a putea veni și el.

— Moreau! zisei eu, cunosc acest nume.

— La dracu! zise el. Ce dobitoc am fost să-l pronunț în fața dumitale. Trebuia să mă fi gîndit. În orice caz, asta îți va da o idee despre... misterele noastre. Whisky?

— Nu, mulțumesc, sînt un abstinent.

— Aș vrea să fi fost și eu. Dar nu mai este de nici un folos să pui lacăt la grajd după ce s-au furat caii. Această băutură diabolică m-a adus pe mine aici. Asta, și o noapte cu ceață. M-am socotit norocos cînd Moreau s-a oferit să mă scape. Este ciudat...

— Montgomery, zisei deodată, cînd ușa dinspre afară se închise, de ce are omul dumitale urechile ascuțite?

— Ei, fir-ar...! zise el, cu gura plină de mîncare. Mă privi țintă o clipă și apoi repetă: urechile ascuțite?

— Au vîrfurile ascuțite, zisei pe cît puteam mai clar, dar cu un nod în gît, și pe margini au un puf negru.

Își turnă whisky și apă, cu o mare încetineală.

— Am avut impresia... că părel îi acoperea urechile. Le-am văzut cînd s-a aplecat lîngă mine ca să pună pe masă cafeaua pe care mi-ai trimis-o dumneata. Și, apoi, ochii săi strălucesc în întuneric!

Între timp, Montgomery își revenise din surpriza produsă de întrebarea mea.

— Totdeauna m-am gîndit, zise el, căutîndu-și cuvintele cu oarecare accentuare a sîsîitului său, că trebuie să fie *ceva* cu urechile lui. După felul cum și le acoperea... Cum sînt?

Eram convins, din toată comportarea lui, că ignoranța îi era prefăcută. Totuși, îmi venea greu să-i spun că minte.

— Ascuțite, zisei eu, cam mici și acoperite cu peri — foarte vizibil acoperite cu peri. Și, în general, omul acesta este una dintre ființele cele mai stranii pe care le-am văzut vreodată.

Un strigăt ascuțit și răgușit, de animal rănit, izbucni din curtea îngrădită din spatele nostru. Profunzimea și forța lui dovedeau a fi seos de puma. L-am văzut pe Montgomery tresărind.

— Adevărat? zise el.

— Unde l-ai găsit pe acest om?

— Aă... la San Francisco... Este o brută pocită, e adevărat. Pe jumătate idiot, știi. Nu-mi aduc aminte de unde venea. Dar m-am obișnuit cu el. Și el cu mine. Ce părere ai despre el?

— Are ceva nefiresc zisei eu. Este ceva la el... Să nu crezi că mă las în voia închipuirilor, dar când se apropie de mine, îmi dă o mică senzație neplăcută, o crispă a mușchilor, un fel de atingere... diabolică.

Montgomery se oprise din mâncat în timp ce spuneam toate acestea.

— Curios, zise el. *Eu* nu-mi dau seama de asta.

Își reluă masa.

— Nu aveam nici cea mai mică idee de toate acestea, zise el, mestecînd. Echipajul de pe goeletă... trebuie că simțea la fel... Tăbărau cu toții pe bietul nenorocit... Nu l-ai văzut pe căpitan?

Deodată, puma urlă din nou, de data aceasta cu și mai multă durere. Montgomery mormăi o înjurătură. M-am gândit să încep o discuție despre oamenii de pe plajă. Atunci sărmanul animal dinăuntru curții scoase o nouă serie de strigăte scurte și ascuțite.

— Oamenii aceia de pe plajă, zisei eu, ce fel de rasă sînt?

— Voinici băieți, nu? zise el cu gîndul aiurea, în-eruntîndu-și sprîncenele, cînd animalul scoase încă un țipăt ascuțit. N-am mai spus nimic. Se mai auzi încă un strigăt, și mai puternic decît primul. El se uită la mine cu ochii săi cenușii, triști, și apoi își mai turnă whisky. Încercă să mă atragă într-o discuție despre alcool, pretinzînd că datorită lui mi-a salvat viața. Părea că vrea să accentueze faptul că lui îi datoram viața. L-am răspuns distrat. Îndată după aceea masa se termină, monstrul diform cu urechile ascuțite strînse masa, și Montgomery mă lăsă iar singur în cameră. Tot timpul fusese într-o stare de iritare prost stăpînită, de cîte

eri se auzeau urletele pumei care era supusă vivisecției. Îmi vorbi despre ciudata lui nervozitate și mă lăsă să o simt din plin.

Și eu găseam că aceste strigăte erau deosebit de enervante; creșteau în profunzime și în intensitate pe măsură ce după-amiaza înainta. La început erau doar penibile, dar izbucnirea lor constantă reuși pînă la urmă să-mi zdruncine complet echilibrul. Am aruncat deoparte traducerea din Horațiu pe care o citeam și am început să-mi strîng pumnii, să-mi mușc buzele, să mă învîrtesc prin cameră.

Apoi, am fost nevoit să-mi astup urechile cu palmele.

Chemarea răscolitoare a urletelor puse stăpînire pe mine, deveni pînă la urmă o expresie atît de desăvîrșită a suferinței, încît nu mai puteam s-o suport, închis în cameră. Am ieșit pe ușa în căldura molesitoare a acelei după-amiezi tîrzii și, trecînd pe lîngă intrarea principală — am observat că era iar încuiată — am dat colțul zidului.

Afară, strigătele răsunau și mai puternic. Era ca și cum toată durerea din lume și-ar fi găsit glas. Și, totuși, dacă aș fi știut că în odaia alăturată exista această durere, dar mută, cred — m-am gîndit atunci — că aș fi putut s-o suport destul de bine. Numai atunci cînd suferința își găsește glas și ne răscolește nervii, numai atunci vine și mila să ne tulbure. Și, în ciuda soarelui strălucitor și a evantaielor verzi ale copacilor, unduite de o ușoară briză marină, lumea mi se părea un haos plin de fantasme negre și roșii, pînă cînd, îndepărtîndu-mă, n-am mai auzit țipetele din dosul zidurilor pestrițe.

IX. FIINȚA DIN PĂDURE

Mergeam printre tufișurile care acopereau povîrnișul din dosul casei, fără să țin seama încotro mă îndreptam. Am trecut prin umbra unui pîlc des de copaci cu trun-

chiurile drepte, și astfel am ajuns repede la oarecare distanță, pe cealaltă parte a povirnișului, coborînd către un pîriu ce trecea printr-o vale îngustă. M-am oprit, ascultînd. Distanța la care ajunsesem sau masele de desîș dintre noi înăbușeau orice sunet care ar fi putut veni dinspre locul îngrădit. Văzduhul era liniștit. Atunci, cu un foșnet, apăru un iepure și o luă la goană pe panta din fața mea. Neștiind ce să fac, m-am așezat jos, la marginea umbrei.

Locul era plăcut. Pîriul era ascuns de vegetația luxuriantă de pe malurile lui, în afară de un loc, unde am putut zări sclipînd un petec triunghiular de apă. Pe malul celălalt se vedea, printr-o ceață albăstruie, o pînză de copaci și de liane, și, deasupra lor, albastrul luminos al cerului. Ici și colo, cîte o pată albă sau roșie indica înflorința vreunei epifite tîrîtoare. Mi-am lăsat ochii să rătăcească un timp asupra acestei priveliști, și apoi am început să mă gîndesc din nou la particularitățile stranii ale omului lui Montgomery. Era, însă, prea cald pentru ca să mă pot gîndi pe îndelete, și am căzut repede într-o stare de toropeală, pe jumătate moțăială și pe jumătate veghe.

După nu știu cîtă vreme, am fost trezit din această stare de un foșnet prin verdeața de pe celălalt mal al pîriului. Pentru moment, nu se putea vedea nimic, în afară de vîrfurile agitate ale ferigelor și ale trestiilor. Apoi, deodată, pe malul apei apăru ceva — la început n-am fost în stare să deslușesc ce anume era. Își aplecă spre apă capul și începu să bea. Abia atunci am văzut că era un om, mergînd în patru labe, ca un animal!

Era îmbrăcat într-o haină albăstruie și avea fața arămie și părul negru. Se pare că această urîțenie grotescă era caracteristica invariabilă a insularilor. În timp ce bea, puteam auzi plescăitul apei pe buzele lui.

M-am aplecat în față, ca să-l văd mai bine, și o bucată de lavă, desprinsă de mîna mea, se rostogoli în jos pe pantă, cu zgomot. Ființa privi cu teamă în sus, și ochii lui îi întîlniră pe ai mei. Imediat se ridică și, continuînd să mă privească, se șterse la gură, cu o mîna neîndemînică. Picioarele îi erau abia jumătate cît lungimea trupului. Astfel, am stat nedumeriți, uitîndu-ne unul

la celălalt, aproape un minut. Apoi, oprindu-se pentru ca să mai privească înapoi o dată sau de două ori, se furișă printre tufișurile din dreapta mea, și am auzit doar foșnetul frunzișului, îndepărtându-se și dispărînd. Ființa mă examinase de cîteva ori, cu o privire fixă. Am rămas, mult timp după ce dispăruse, cu ochii ațintiți în direcția în care plecase. Liniștea mea somnolentă dispăruse.

Un zgomot, în spatele meu, m-a făcut să tresar și, întorcîndu-mă brusc, am văzut coada albă a unui iepure, țopăind și dispărînd în susul pantei. Am sărit în picioare.

Apariția acestei creaturi grotești și pe jumătate animalice tulburase dintr-o dată liniștea acestei după-amieze. Am privit cam nervos în jurul meu, regretînd că nu eram înarmat. Apoi m-am gîndit că omul pe care îl văzusem era îmbrăcat cu o haină albăstruie, nu era gol cum ar fi trebuit să fie un sălbatec, și, din acest fapt, încercam să mă conving că era probabil o fire pașnică și că ferocitatea sumbră a înfățișării sale nu reprezenta adevărul.

Eram, totuși, foarte tulburat de această apariție. M-am îndreptat spre stînga, de-a lungul pantei, întorcîndu-mi mereu capul și cercetînd în toate direcțiile, printre trunchiurile drepte ale copacilor. De ce ar merge un om în patru labe și ar bea direct cu buzele? Am auzit din nou gemete de animal, și gîndindu-mă că trebuie să fie puma, m-am întors și am pornit în direcția diametral opusă. Am ajuns iarăși la pîrîu, peste care am trecut, continuîndu-mi drumul în sus, prin tufișurile de pe malul celălalt.

Am privit cu uimire la o pată mare, de un roșu aprins, pe pămînt și, apropiindu-mă, am văzut că este un fel de ciupercă ramificată și încrețită, ca un lichen frunzos, dar topindu-se într-un fel de substanță cleioasă, cînd o atingeai. Și, apoi, în umbra unor ferigi luxuriante, am dat peste ceva neplăcut, cadavrul unui iepure, acoperit de muște lucioase, dar cald încă și cu gîtul răsucit. M-am oprit înspăimîntat la vederea sîngelui scurs. Iată, deci, macăr unul din vizitatorii insulei era lichidat!

Nu se vedea nici o urmă de violență pîmprejur. Părea să fi fost prins pe neașteptate, și ucis. Și, în timp ce priveam la micul cadavru cu blană, mă întrebam cum fusese oare săvîrșit acest lucru. Spaima nelămurită, care mi se ivise în minte cînd văzusem fața inumană a omului de la pîrîu, devenise acum mai precisă. Începeam să-mi dau seama de temeritatea expediției mele printre acești oameni necunoscuți. În imaginația mea, desigur din jur începu să se transforme. Fiecare umbră devenea ceva mai mult decît o umbră, devenea o cursă, fiecare foșnet devenea o primejdie. Ființe invizibile păreau să mă spioneze.

M-am hotărît să mă înapoiez la locul împrejmuț de pe țărm. M-am întors imediat, repezindu-mă furios — poate chiar nebunește — printre tufișuri, nerăbdător să mă aflu iar la loc deschis.

M-am oprit la timp, ca să nu dau buzna într-un fel de luminis în pădure, făcut de căderea unui copac; vlăstare noi începuseră să crească, pentru a umple locul lăsat gol, și mai departe se ridicau din nou șirurile de trunchiuri dese și de liane încolăcite, și mulțimea de ciuperci și de flori. În fața mea, ghemuiți pe rămășițele acoperite de ciuperci ale unui uriaș trunchi de copac prăbușit, și încă neștiutoare de prezența mea, se aflau trei grotești figuri umane. Una era precis femeie. Cei-lalți doi erau bărbați. Erau goi, în afară de niște zdrențe de pînză roșie în jurul mijlocului, și pielea lor era de un roz întunecat și murdar, așa cum nu mai văzusem vreodată la alți sălbatici. Aveau fețe grase, mari și fără bărbie, frunți teșite, și un păr rar și zburlit pe cap. Nu mai văzusem niciodată creaturi cu un aspect atît de bestial.

Stăteau de vorbă, sau cel puțin unul dintre bărbați le vorbea celorlalți și toți trei erau prea atenți ca să bage în seamă foșnetul apropierii mele. Își legănau capetele și umerii dintr-o parte într-alta. Cuvintele celui care vorbea ajungeau pînă la mine nedeslușit și tărăgănat, dar deși le puteam auzi bine, nu puteam să le prind sensul. Mi se părea că recită un fel de bolboroseală complicată. Apoi pronunțarea lui deveni mai ascuțită, și, întinzîndu-și mîinile, se sculă în picioare.

Atunci, ceilalți începură să bolborosească la unison, ridicându-se și ei în picioare, întinzându-și mâinile, și legănându-și trupul în ritmul cîntecului. Atunci am observat scurtimea anormală a picioarelor, cu labele subțiri și diforme. Toți trei începură să se învîrtească încet în cerc, săltînd și bătînd din picioare și dînd din mâini; un fel de melodie se amesteca în recitarea lor ritmică, și un refren care suna cam ca „Alula“ sau „Ba-lula“. Ochii începuseră să le strălucească și fețele lor urîte se luminau cu o expresie de plăcere stranie. Saliva se scurgea din gurile lipsite de buze.

Deodată, în timp ce priveam la gesturile lor grotești și inexplicabile, mi-am dat seama limpede pentru prima dată ce anume mă izbise, ce anume îmi crease impresiile incompatibile și contradictorii, de completă ciudățenie și totuși de ciudată familiaritate. Cele trei creaturi angajate în acest ritual misterios aveau forme omenești, dar erau ființe omenești cu aerul straniu al unor animale cunoscute. Fiecare din aceste creaturi, cu toată forma ei omenească, zdrențele de haine de pe ea, și umanitatea grosolană a formei trupului, avea în ea, în mișcări, în expresia trăsăturilor, în întreaga sa înfățișare, ceva care sugera în mod irezistibil un porc, trăsăturile porcești, semnul evident al animalității.

Am rămas copleșit de această constatare uluitoare, și cele mai oribile întrebări mi-au năvălit în minte. Ei începură să sară în sus, unul cîte unul, țipînd și mormăind. Unul dintre ei alunecă și rămase pentru o clipă în patru labe, pentru ca să se ridice imediat. Dar imaginea trecătoare, de adevărat animalism, al acestor monștri, mi-a fost de ajuns.

M-am întors pe cît puteam mai fără zgomot, și, oprindu-mă la fiecare pas, de teama de a nu fi descoperit prin trosnetul vreunei crengi sau foșnetul vreunei frunze, am pornit înapoi, prin tufișuri. După mult timp, mi-am recăpătat curajul și am început să mă mișc mai liber.

Pentru moment, singurul meu gînd era să mă îndepărtez de aceste ființe respingătoare și aproape că nu am băgat de seamă că dădusem peste o potecă abia vizibilă printre copaci. Apoi, în timp ce traversam un mic lumi-

niș, am văzut, cu o tresărire neplăcută, două picioare strîmbe, mergînd fără zgomot, printre copaci, paralel cu direcția în care mergeam și eu, cam la treizeci de metri de mine. Capul și partea de sus a corpului erau ascunse de un desîș de liane. M-am oprit brusc, sperînd că creatura aceea încă nu mă văzuse. Picioarele se opriră și ele. Eram atît de nervos, încît cu greu mi-am putut stăpîni impulsul de a o rupe la fugă.

Apoi, încordîndu-mi privirea, am deslușit, prin desîșul încîlcit, capul și trupul brutei pe care o văzusem bînd apă. Își mișcă ușor capul. Cînd mă privi din umbra copacilor, din ochii săi țîșni o fulgerare verzuie, o culoare aproape luminoasă, care dispăru cînd își întoarse iar capul. Rămase o clipă nemișcată, și, apoi, cu un mers fără zgomot, începu să alerge prin desîșul verde. În clipa următoare, dispăruse în dosul unor tufișuri. N-o puteam vedea, dar simțeam că se oprise și mă privea din nou.

Ce naiba putea să fie — om sau animal? Ce voia de la mine? Nu aveam nici o armă, nici măcar un băț. Ar fi fost o nebunie să fug. Dar, orice ar fi fost această ființă, nu avea curajul să mă atace. Strîngînd tare din dinți, m-am îndreptat spre ea. Voiam să nu las să mi se vadă frica care părea că-mi îngheață oasele. Am trecut printr-un tufiș de arbori înalți cu flori albe, și am văzut-o, la douăzeci de metri mai departe, privindu-mă peste umăr și ezitînd. Am mai înaintat un pas sau doi, privind-o țintă în ochi.

— Cine ești? întrebai eu. Ființa încercă să-mi susțină privirea.

— Nu! zise deodată și, întorcîndu-se, porni în salturi și se depărtă prin tufișuri. Apoi se întoarse și mă privi din nou. Ochii îi străluceau puternic din umbra de sub copaci.

Eram cu inima cît un purice, dar simțeam că singura mea șansă era să bravez, și am pornit drept spre ciudata creatură. Se întoarse din nou și dispăru în umbră. Mi s-a părut că mai zăresc o dată lumina ochilor săi, și asta fu tot.

Pentru prima dată am înțeles atunci că ora tîrzie ar putea să-mi fie neprielnică. Soarele apusese de cîteva

minute, amurgul rapid al tropicului se și ștergea de pe cerul dinspre răsărit, iar întâiul fluture de noapte filfii tăcut pe lângă capul meu. Dacă nu voiam să-mi petrec noaptea printre primejdiile necunoscute ale pădurii misterioase, trebuia să mă grăbesc să ajung din nou la locul îngrădit.

Gîndul de a mă întoarce la acel adăpost bîntuit de durere era extrem de neplăcut, dar și mai neplăcută era ideea de a fi surprins de întuneric, în loc deschis, și de tot ceea ce întunericul ar putea ascunde. Am mai privit o dată la umbrele albastre care înghițiseră acea creatură stranie, și apoi m-am înapoiat pe pantă în jos, către pîrîu, mergînd, după cum socoteam, în direcția de unde venisem.

Mergeam grăbit, uimit de toate aceste întîmplări și m-am trezit, destul de repede, într-un loc neted, printre niște copaci rari. Limpezimea incoloră care urmează după roșeața apusului începea să se întunece. Cerul albastru de deasupra devenea tot mai profund, și stelele mici apăreau una cîte una prin lumina tot mai slabă; spațiile dintre copaci, golurile din vegetație, care fuseseră de un albastru șters în lumina albastră a zilei, deveneau negre și misterioase.

Am continuat să merg. Culorile dispăreau, vîrfurile copacilor se ridicau ca niște siluete negre pe cerul albastru luminos, iar, în jos, acest contur se topea într-un întuneric fără formă. Apoi copacii deveniră mai rari, iar tufișurile de arbuști mai abundente. Apăru un spațiu pustiu, acoperit cu nisip, și apoi o altă întindere cu tufișuri încîlcite.

Eram neliniștit de un foșnet ușor dinspre dreapta mea. Am crezut mai întîi că era o simplă impresie, căci de cîte ori mă opream nu se mai auzea nimic, în afară de briza serii legănîndu-se în vîrful copacilor. Apoi, cînd am pornit din nou mai departe, am auzit ca un ecou al pașilor mei.

M-am îndepărtat de deșîșuri, ținîndu-mă mai mult la loc deschis, întorcîndu-mă brusc din cînd în cînd, pentru a-l surprinde pe cel ce mă urmărea, dacă exista vreun urmăritor. N-am văzut nimic, dar totuși senzația unei alte prezențe devenea tot mai precisă. Am grăbit

pasul, și după cîtva timp am ajuns la o mică ridicătură; am trecut de ea și m-am întors brusc, privind țintă, de pe partea cealaltă. Se deslușea limpede conturul negru al dîmbului, pe cerul întunecat.

Și, imediat, o umbră fără formă se ridică pentru o clipă pe linia orizontului, și dispăru îndată. Eram sigur acum că adversarul meu cu fața oacheșă mă urmărea iar. Și, o dată cu aceasta, am mai făcut o constatare neplăcută: rătăcisem drumul.

Am continuat să merg cîtva timp în grabă, complet uluit, urmărit de această ființă nevăzută. Se ținea departe, fie că nu avea curajul să mă atace, fie că aștepta să mă prindă într-un moment cînd eram într-o situație nefavorabilă. Mă ațineam, cu grijă, numai la loc deschis. Uneori mă întorceam și ascultam, și aproape că mă convingeam că urmăritorul abandonase vînătoarea, sau că nu fusese decît o închipuire a imaginației mele răvășite. Apoi am auzit zgomotul mării. Mi-am iuțit pașii, aproape alergînd, și imediat am auzit pe cineva poticnindu-se în urma mea.

M-am întors brusc, privind cercetător spre copacii nedeslușiți din spatele meu. O umbră neagră sări și păru să se contopească cu o altă umbră. Ascultam, nemîșcat, neauzind nimic decît pulsarea sîngelui în urechi. Am socotit că nervii îmi erau slăbiți, și că imaginația mă înșela, și m-am întors cu hotărîre spre zgomotul mării.

După un minut-două, copacii se răriră și am ieșit pe o limbă de pămînt gol și jos, care se prelungea pînă în apa întunecată. Noaptea era liniștită și senină, și reflexul mulțimilor de stele se înfiora pe legănarea liniștită a mării. Mai spre larg, valurile care se izbeau de o fișie neregulată de recife străluceau cu o lumină palidă. Spre apus se vedea lumina zodiacală amestecîndu-se cu licărirea galbenă a luceafărului de seară. Coasta dispărea înspre răsărit, iar înspre apus era ascunsă de spinarea promontoriului. Atunci mi-am amintit că plaja lui Moreau se afla înspre apus.

O cracă trosni în spatele meu și se auzi un foșnet. M-am întors, rămînînd cu fața la copacii întunecoși. Nu puteam vedea nimic — sau mai bine zis puteam vedea

prea multe. Fiecare umbră din întuneric avea un aspect sinistru, amintea de ceva care pîndea cu atenție. Am stat astfel aproape un minut și, apoi, continuînd să am ochii ațintiți asupra copacilor, m-am îndreptat spre apus, pentru ca să străbat limba de pămînt. În clipa cînd m-am mișcat, cineva care pîndea din umbră se mișcă, în urmărirea mea.

Înima îmi bătea cu putere. Incepu să se zărească spre apus curba largă a unui golf și m-am oprit din nou. Umbra se opri, fără zgomot, la vreo zece metri de mine. Un mic punct de lumină lucea la celălalt capăt al curbei și întinderea cenușie a plajii de nisip se pierdea sub cerul înstelat. Punctul de lumină se afla cam la două mile depărtare. Pentru ca să ajung pe plajă trebuia să trec printre copacii de unde mă pîndeau umbrele și să cobor o pantă acoperită cu tufișuri.

Acum puteam să-l văd mai deslușit pe cel ce mă urmărea. Nu era animal, căci stătea în picioare. Am deschis gura să vorbesc, dar un fel de flegmă răgușită mi-a sugrumat glasul. Am încercat din nou și am strigat: „Cine-i acolo?“ Nu se auzi nici un răspuns. Am făcut un pas înainte. Ființa nu se mișcă; păru doar că se strînge. Piciorul meu izbi o piatră.

Atunci mi-a venit o idee. Fără să-mi iau ochii de pe forma neagră din fața mea, m-am aplecat și am ridicat piatra. Dar, la mișcarea mea, ființa aceea se întoarse brusc, așa cum ar fi făcut un cîine, și fugi pieziș în întunericul de mai departe. Mi-am adus aminte de un mijloc folosit de băieții de școală împotriva dulăilor, și, legînd piatra în batistă, am răsucit legătura în jurul încheieturii mîinii. Se auzea o mișcare mai îndepărtată, printre umbre, ca și cum urmăritorul meu s-ar fi retras. Și, deodată, intensă mea încordare se risipi; m-au trecut toate nădușelile și am început să tremur, în timp ce adversarul meu fugea, iar eu stăteam cu această armă în mînă.

A trecut cîtva timp pînă cînd să mă pot hotărî să cobor printre copaci și desigur de-a lungul marginii promontoriului, spre plajă. În cele din urmă, am făcut-o într-o goană, și pe cînd ieșeam din desiș, am auzit pe nisip zgomotul pașilor celui care venea după mine.

Atunci mi-am pierdut cu desăvîrşire capul de frica şi am pornit să alerg pe nisip. Imediat se auzi ritmul rapid al unor paşi uşori care mă urmăreau. Am scos un strigăt sălbatec şi mi-am dublat viteza. Nişte fiinţe negre şi nedesluşite, de vreo trei sau patru ori mai mari decît un iepure, urcau în fugă sau în salturi de pe plajă în spre tufişuri, trecînd pe lîngă mine. Îmi voi aminti cît timp voi trăi groaza acelei urmăriri. Alergam pe lîngă malul apei şi auzeam din cînd în cînd pleoscăitul picioarelor care se apropiau de mine. Departe, dezasperant de departe, se zărea lumina galbenă. Toată noaptea din jurul nostru era neagră şi liniştită. Pleosc, pleosc, se auzeau paşii care mă urmăreau, din ce în ce mai aproape. Simţeam că mi se taie respiraţia, căci eram complet neantrenat; şuieram, trăgînd aer în piept, iar într-o parte a pieptului simţeam o durere ca de cuţit. Vedeam că voi fi ajuns din urmă cu mult înainte de a ajunge la locul îngrădit: deznădăjduit, trăgîndu-mi cu greu respiraţia, m-am dat brusc într-o parte şi, cînd ajunse lîngă mine, am lovit fiinţa ce mă urmărea — am lovit din toate puterile. Piatra căzu din praştia formată de batistă.

Cînd m-am întors, creatura aceea, care alergase în patru labe, tocmai se ridica în picioare şi proiectilul i-a căzut drept în tîmpla stîngă. Teasta răsună puternic şi omul-animal se poticni de mine, mă împinse cu mîinile, şi trecu împleticindu-se pe lîngă mine, ca să cadă cît era de lung pe nisip, cu faţa în apă. A rămas acolo, nemişcat.

N-am avut curajul să mă apropii de acea formă neagră. Am lăsat-o acolo, sub stelele liniştite, cu apa clipocind în jurul său şi, dîndu-i un mare ocol, mi-am urmat drumul către lucirea galbenă a casei. Şi, imediat, cu un efect de mare uşurare, am auzit geamătul jalnic al pumei, sunetul care mă gonise, la început, în explorarea acestei insule misterioase. Atunci, deşi eram slăbit şi îngrozitor de obosit, mi-am adunat toate forţele şi am început să alerg din nou spre lumină. Mi s-a părut că mă strigă cineva.

X. STRIGĂTELE OMULUI

Cînd am ajuns aproape de casă am văzut că lumina venea pe ușa deschisă a camerei mele ; și apoi am auzit, venind din întunericul de lîngă acea deschidere gălbuie, vocea lui Montgomery care striga „Prendick !“

Am continuat să alerg. L-am auzit strigîndu-mă din nou. Am răspuns cu un ușor „Alo !“ și în clipa următoare am ajuns, clătinîndu-mă, lîngă el.

— Unde ai fost ? întrebă el, ținîndu-mă la distanța brațelor, astfel ca lumina ce venea din ușa să-mi cadă în față. Amîndoi am fost atît de ocupați, încît am uitat de dumneata, pînă acum vreo jumătate de oră.

Mă duse în odaie și mă așeză în șezlong. Cîteva clipe am rămas orbit de lumină.

— Nu ne-am gîndit că ai să începi să explorezi insula asta a noastră fără să ne anunți, zise el. Și apoi : Mi-a fost teamă ! Dar... ce... Hei !

Ultima rămășiță de putere m-a părăsit și capul mi-a căzut în față, pe piept. Cred că a avut o oarecare satisfacție, dîndu-mi să beau brandy.

— Pentru Dumnezeu, zisei eu, închide ușa aceea.

— Ai întîlnit vreuna din curiozitățile noastre, ai ? zise el. Încuie ușa și se întoarse iar spre mine. Nu-mi puse întrebări, ci îmi mai dădu să beau brandy și apă și mă sili să mănînc ceva. Eram într-o stare de totală epuizare. El spuse ceva vag despre faptul că uitase să mă prevină și mă întrebă, scurt, cînd părăsisem casa, și ce anume văzusem. L-am răspuns cît am putut mai succint, în fraze întretăiate.

— Spune-mi ce înseamnă toate acestea, zisei eu, într-o stare vecină cu isteria.

— Nu-i nimic prea înspăimîntător, zise el. Dar cred că ți-e destul pentru o singură zi. Deodată, puma scoase un urlet ascuțit de durere. Auzindu-l, el mormăi o injurătură : Să fiu al dracului, zise el, dacă locul

acesta nu este tot atât de rău ca pe Gower Street — cu pisicile acelea.

— Montgomery, zisei eu, cine era ființa care s-a luat după mine? Era animal, sau om?

— Dacă n-ai să dormi în noaptea asta, zise el, mâine ai să-ți pierzi mințile.

M-am oprit în fața lui:

— Cine s-a luat după mine? întrebai eu.

Mă privi drept în ochi și își strîmbă gura. Ochii săi, care cu o clipă înainte păreau că se însufletește, deveniră inexpresivi.

— După spusele dumitale, zise el, cred că a fost o stafie.

Am simțit un val de enervare violentă, care trecu tot atât de repede precum venise. M-am trîntit din nou pe scaun, apăsîndu-mi mîinile pe frunte. Puma începu din nou să geamă.

Montgomery trecu în spatele meu, punîndu-mi mîinile pe umeri.

— Ascultă, Prendick, zise el, nu trebuia să te las să răătăcești pe această stupidă insulă a noastră. Dar nu-i atât de rău precum îți închipui, omule. Nervii dumitale sînt zdruncinați. Lasă-mă să-ți dau ceva care să te facă să dormi. *Asta...* va mai dura ceasuri întregi. Trebuie neapărat să dormi, sau, altminteri, nu mai răspund de nimic.

Nu i-am răspuns. Am lăsat capul în jos și mi-am acoperit fața cu mîinile. El se întoarse îndată, cu un păhărel conținînd un lichid negricios. Mi-l dădu să beau. L-am luat fără să mă împotrivesc, și Montgomery mă ajută să mă ure în hamac.

Cînd m-am trezit, era în plină zi. Cîtăva vreme am rămas așa culcat, privind tavanul de deasupra mea. Căpriorii, am descoperit atunci, erau făcuți din cheresteaua unui vas. Apoi mi-am întors privirea și am văzut micul dejun așezat pe masă. Am simțit că mi-era foame și m-am pregătit să cobor din hamac, care, foarte politicos, ghicindu-mi intenția, se răsuci și mă depuse în patru labe pe dușumea.

M-am ridicat și m-am așezat la masă. Îmi simțeam capul greu, și aveam doar o vagă amintire a celor ce mi se întâmplaseră cu o seară înainte. Briza de dimineață bătea foarte plăcut prin fereastra fără geamuri, și asta, împreună cu mîncarea, contribuia la senzația de bună stare animalică pe care o simțeam. Deodată, ușa din spatele meu, ușa interioară care dădea în curtea îngădită, se deschise. M-am întors și am văzut chipul lui Montgomery.

— Te simți bine? zise el. Sînt teribil de ocupat. Și închise ușa. Mai tîrziu am descoperit că uitase s-o încuie la loc.

Atunci mi-am adus aminte de expresia feței sale din seara precedentă, și, o dată cu aceasta, mi-a apărut din nou înaintea ochilor tot ceea ce mi se întâmplase. Chiar în clipa cînd frica prin care trecusem îmi reveni, se auzi un strigăt dinăuntru curții. Dar, de data aceasta, nu mai era strigătul pumei.

Am lăsat îmbucătura pe care o duceam la gură și am ascultat. Liniște, în afară de șoapta brizei de dimineață. Începeam să cred că mă înșelau urechile.

După o lungă pauză, mi-am reluat masa, dar cu auzul încă încordat. Imediat se auzi un alt sunet, foarte slab și grav. Am rămas ca trăsniț. Deși tonul era slab și grav, m-a mișcat mai profund decît tot ce pătrunsese pînă atunci pînă la mine, din grozăviile de dincolo de pereți. De data aceasta nu era nici o îndoială în privința naturii acestor sunete slabe și întretăiate, nici o îndoială în privința provenienței lor; căci erau gemete, întrerupte de suspine și horcăieli de durere. De data aceasta nu era vorba de un animal. Era chinuită o ființă omenească!

La această constatare m-am ridicat și, din trei pași, am străbătut odaia, am apucat clanța ușii dinspre curte și am deschis-o larg.

— Prendick, omule! Oprește-te! strigă Montgomery, intervenind. Un cîine mare, speriat, lătră și mîrîi. Am văzut, într-un șanț, sînge închegat și sînge roșu proaspăt și am simțit mirosul caracteristic de acid fenic. Apoi, în fundul curții, printr-o ușă deschisă, în lumina slabă din umbră, am văzut ceva legat fără milă pe un

fel de ramă, ciopîrțit, roșu, și bandajat. Și apoi, acope-
rindu-mi această imagine, apăru fața bătrînului Moreau,
albă și teribilă.

Într-o clipă mă apucă de umăr cu o mîină pătată de
sînge, mă răsuci pe picioare, și mă azvîrli cît eram de
lung în odaia mea. Mă ridicase de parcă aș fi fost un
copil. Am căzut lungit pe dușumea, iar ușa se trînti și
îmi ascunse furia intensă ce se vedea pe fața sa. Apoi,
am auzit cheia răsucindu-se în broască și glasul lui
Montgomery, dezvinovățindu-se.

— Munca mea de-o viață întreagă! îl auzii pe Mo-
reau spunînd.

— Nu înțelege nimic, zise Montgomery, printre al-
tele, pe care n-am reușit să le deslușesc.

— Nu pot să-mi pierd acum vremea, zise Moreau.

Restul nu l-am mai auzit. M-am ridicat în picioare,
tremurînd, avînd în minte un haos în care se ameste-
rau cele mai oribile bănuieli. Este oare cu putință, gîn-
deam eu, să fie vorba chiar despre asta, despre vi-
visecție asupra oamenilor? Întrebarea izbucni ca ful-
gerul pe un cer furtunos. Și, deodată, groaza nebu-
loasă din mintea mea se condensă în imaginea vie a
pericolului în care mă aflam.

XI. GOANA DUPĂ OM

Mi-a venit în minte, ca o speranță disperată de sal-
vare, că ușa dinspre afară a camerei mele era încă
deschisă. Eram convins acum, absolut sigur, că Moreau
făcea vivisecție asupra unei ființe umane. De cînd
auzisem numele lui, încercasem tot timpul să fac în
gînd vreo legătură între ororile lui și animalismul gro-
tesc al locuitorilor acestei insule; acum credeam că în-
țeleg totul. Amintirea lucrărilor lui asupra transfuziei

de sînge mi-a revenit în minte. Aceste creaturi pe care le văzusem erau victimele unor experiențe hidoase!

Acești dezgustători ticăloși intenționau pur și simplu să mă rețină, să mă prostească cu confidențele pe care voiau să mi le facă și apoi să-mi hărăzească o soartă mai oribilă decît moartea, și anume tortura, și după tortură cea mai teribilă degradare care se putea concepe — să mă trimită, un suflet pierdut, un animal, în mijlocul gloatei celorlalți monștri. Am căutat, prin preajmă, vreo armă. Nimic. Atunci, cu o inspirație subită, am răsturnat șezlongul, am pus piciorul pe el și i-am smuls stinghia laterală. S-a întîmplat ca o dată cu lemnul să se desprindă și un cui care, fiind ieșit în afară, dădea un aer periculos acestei arme, neînsemnate de altfel. Auzind pași, afară, m-am repezit să deschid ușa și l-am găsit pe Montgomery la un metru de ea. Avea de gînd să încuie și ușa exterioară.

Am ridicat bățul prevăzut cu un cui și i l-am repezit spre obraji, dar el se dădu înapoi. Am ezitat o clipă, apoi m-am întors și am luat-o la fugă pe după colțul casei.

— Prendick, omule! se auzea țipătul său plin de uimire. Nu face tîmpenii, omule!

Încă o clipă, m-am gîndit, și ar fi încuiat ușa și aș fi fost tot atît de sigur de soarta mea ca și un cobai la spital. El apăru de după colțul zidului, căci l-am auzit chemîndu-mă „Prendick!“ Apoi începu să alerge după mine, strigînd din fugă nu mai știu ce.

De data aceasta, alergînd din răsputeri, m-am îndreptat spre nord-est, într-o direcție în unghi drept cu cea a expediției mele precedente. În timp ce urcam malul, drept în sus, am aruncat o privire peste umăr și am văzut că era și servitorul său cu Montgomery. Am alergat cu furie pînă în vîrfurile pantei. L-am trecut, apoi am cotit spre răsărit, de-a lungul unei văi stîncose, mărginită pe fiecare parte de junglă. Am alergat aproape o milă, cu pieptul gîfîind, cu inima bătîndu-mi pînă în urechi, și apoi, nemaiauzind pașii lui Montgomery sau ai omului său, și simțindu-mă aproape

sleit, m-am îndreptat spre mal, după cum socoteam, și m-am întins la adăpostul unei tufe de trestie.

Am rămas acolo mult timp, prea înspăimîntat ca să mă mișc, și chiar prea înfricoșat ca să-mi fac vreun plan de acțiune. Priveliștea salbatică din jurul meu dormea liniștită sub bătaia soarelui și singurul zgomot de lîngă mine era zumzetul subțire al cîtorva țînări care mă descoperiseră. Apoi mi-a ajuns la urechi un sunet molcom, ca o respirație — freamătul mării la țărm.

După vreo oră l-am auzit pe Montgomery strigîndu-mă, departe, spre nord. Aceasta m-a făcut să mă gîndesc la planul meu de acțiune. După cum socoteam atunci, insula era locuită numai de acești doi vivisectioniști și victimele lor animalizate. Fără îndoială că ei îi vor putea folosi pe cîțiva dintre aceștia împotriva mea, dacă se va ivi nevoia. Știam că atît Moreau, cît și Montgomery, aveau revolvere; iar eu eram neîarmat, în afară de bara subțire de lemn, prevăzută cu un mic cui, simplă caricatură de măciucă.

Am rămas astfel liniștit, acolo unde mă aflam, pînă cînd am început să mă gîndesc la mîncare și băutură. În clipa aceea, mi-am dat seama cît de disperată era situația mea. Nu cunoșteam nici un mod de a-mi procura ceva de mîncare; eram prea ignorant în botanică pentru ca să descopăr, prin jurul meu, rădăcini sau fructe comestibile; nu aveam nici un mijloc ca să prind cei cîțiva iepuri de pe insulă. Cu cît mă gîndeam mai mult, cu atît situația mi se părea mai grea. În cele din urmă, disperat de starea în care mă aflam, gîndul mi s-a întors la oamenii-animale pe care îi întîlnisem. Încercam să găsesc o licărire de speranță în cele ce îmi aminteam despre ei. M-am gîndit pe rînd la toți cei pe care îi văzusem, încercînd să găsesc în memorie vreo prevestire de sprijin din partea lor.

Atunci, deodată, am auzit un cîine lătrînd, și mi-am dat seama de acest nou pericol. N-am stat mult pe gînduri, căci altfel aș fi fost prins, și, apucînd bățul meu cu cui, am pornit în fugă din ascunzătoarea mea spre locul de unde venea zgomotul mării. Îmi amintesc de

un tufiș de plante spinoase, cu ghimpi care tăiau ca niște lame de briceag. Am ieșit dintre ele, sîngerînd și cu hainele sfîșiate, pe malul unui golfuleț lung care se deschidea spre nord. Am trecut de-a dreptul, fără să ezit nici o clipă, prin apa care îmi venea pînă la genunchi. Am reușit să ajung, în cele din urmă, pe malul dinspre apus și, cu inima bătînd să-mi spargă pieptul, m-am tîrît într-un desîș de ferigi, așteptînd să se ivească următorii. Am auzit cîinele — era numai unul — apropiindu-se și lătrînd cînd ajunse între spini. Apoi nu l-am mai auzit și am început să cred că scăpasem.

Minutele treceau, tăcerea se prelungea și în cele din urmă, după o oră, curajul începuse să-mi revină.

Între timp, nu mai eram nici prea îngrozit, nici prea nenorocit. Căci trecusem, ca să zic așa, de limitele groazei și ale deznădejdiei. Acum simțeam că viața îmi era practic pierdută și această convingere mă făcea în stare să îndrăznesc orice. Aveam chiar o oarecare dorință să mă întîlnesc față în față cu Moreau. Și, deoarece trecusem cu picioarele prin apă, mi-am amintit că, dacă aș fi încolțit, îmi rămînea cel puțin o cale de scăpare din chinurile mele — și anume că ei nu mă puteau împiedica să mă înec. Aproape că eram hotărît să mă înec chiar atunci, dar mă reținea o dorință ciudată de a vedea sfîrșitul întregii aventuri, un straniu interes impersonal de a vedea propriul meu spectacol. Mi-am dezmoțit membrele, rănite și îndurerate de înțepăturile plantelor spinoase, privind la copacii din jurul meu; și, atît de brusc încît păru că țîșnește din codrul de verdeață din jurul ei, apăru o față neagră, care mă privea cercetător.

Era o creatură cu aspect de maimuță care întîmpinase, de pe mal, șalupa. Stătea agățată de trunchiul oblic al unui palmier. Am strîns bățul în mînă și m-am ridicat, cu fața spre el. Începu să vorbească :

— Dumneata, dumneata, a fost tot ce am putut să deslușesc la început. Deodată sări jos din copac și în clipa următoare dădu frunzișul la o parte, cercetîndu-mă cu curiozitate.

Nu mai simțeam, față de această creatură, aceeași repulsie, ca atunci cînd mă întîlnisem cu ceilalți oameni-animale.

— Dumneata, zise, în barcă.

Era deci un om — cel puțin tot atît cît servitorul lui Montgomery — căci putea să vorbească.

— Da, zisei eu, am venit în barcă. De pe vapor.

— Oh! zise el, și ochii săi strălucitori și neobosiți se plimbară de-a lungul meu, de la mîini la bățul pe care îl țineam, la picioare, la rupturile din haina mea și la tăieturile și zgîrieturile pe care le căpătasem din cauza spinilor. Părea nedumerit de ceva. Ochii săi se îndreptară din nou spre mîinile mele. Își ridică mîna în sus și își numără încet degetele: „unu, doi, trei, patru, cinci — eh?”

N-am înțeles atunci ce însemna asta. Mai tîrziu, aveam să aflu că majoritatea acestor oameni-animale aveau mîini deformate, cărora le lipseau uneori chiar trei degete. Dar, închipuindu-mi că aceasta era un fel de salut, am făcut și eu la fel, în semn de răspuns. Omul rînji cu o imensă satisfacție. Apoi privirea lui rapidă și mobilă mă cercetă iar. Făcu o mișcare bruscă și dispăru. Ramurile ferigilor între care stătuse se împreunară din nou.

Am ieșit din tufiș pentru a-l urmări, și am rămas mirat, găsindu-l legănîndu-se vesel, agățat cu o mîna subțire de o funie de liane care atîrna din frunzișul de deasupra. Era cu spatele la mine.

— Hei! făcui eu.

Sări jos cu un salt răsucit, și rămase cu fața spre mine.

— Ia spune-mi, zisei eu, unde pot găsi ceva să mă-nînc?

— Să mănînci! zise el. De acum mănînci hrana oamenilor. Și ochii i se îndreptară din nou spre leagănul de liane. La colibe.

— Dar unde sînt colibe?

— Oh!

— Sînt nou, înțelegi.

Atunci el se întoarse și porni cu un pas grăbit. Toate mișcările lui erau ciudat de iuți.

— Vino cu mine, zise el.

M-am luat după el, curios să văd cum se termină această aventură. Presupuneam că colibeile erau vreun adăpost grosolan unde locuiau el și alți asemenea oameni-animale. Poate că îi voi găsi prietenoși, poate că voi găsi în mintea lor ceva prin care să mă pot apropia de ei. Încă nu știam cât de mult uitaseră ei moștenirea omenească pe care le-o atribuiam.

Însoțitorul meu cu înfățișarea de maimuță alerga alături de mine, cu mâinile atârând în jos și cu bărbia scoasă în afară. Mă întrebam câtă memorie ar mai putea avea.

— De cât timp ești pe insula aceasta? întrebai eu.

— De cât timp? întrebă el. Și după ce repetă întrebarea, își ridică trei degete. Nu era deci chiar complet idiot. Am încercat să aflu ce voia să spună prin aceasta, însă păru deodată obosit. După încă o întrebare sau două, el se îndepărtă brusc de mine și sări după un fruct care atârna într-un copac. Smulse o mână plină de păstăi țepoase și începu să le mănânce conținutul. Am observat aceasta cu satisfacție căci aveam, cel puțin, o indicație în ceea ce privește hrana. Am încercat să-i mai pun și alte întrebări, dar răspunsurile lui prompte și incoherente erau, de cele mai multe ori, fără legătură cu întrebările mele. Cîteva din ele aveau un înțeles, dar altele păreau pur și simplu repetate papagalicește.

Eram atît de atent la aceste amănunte, încît abia dacă mai țineam seama de drumul pe care mergeam. Am ajuns la niște copaci, arși și înnegriți de tot și, apoi, într-un loc deschis, acoperit cu o incrustație alb-gălbuie, din care se ridica un fum care te înțepa în nări și în ochi. Înspre dreapta, pe deasupra spinării unei stînci goale, se vedea întinderea albastră a mării. Cărarea, cotea brusc într-o scobitură îngustă dintre două mase prăvălite și noduroase de zgură negricioasă. Pe-acolo am coborît.

Această trecere era extrem de întunecoasă după soarele orbitor ce se reflecta pe pămîntul sulfuros. Pereții deveniră rîpoși și apropiați unul de celălalt. Pete verzi

și roșii îmi pluteau în fața ochilor. Conducătorul meu se opri deodată.

— Acasă, zise el, și am văzut că mă aflu în fundul unei văgăuni care mi se păru la început complet acoperită de întuneric. Se auzeau zgomote stranii, și m-am frecat la ochi cu dosul palmei stîngi. Simțeam un miros neplăcut, ca acela al unei cuști de maimuțe, necurățate. Mai în fund, stîncă se deschidea din nou pe o pantă lină de verdeață însoțită și, de fiecare parte, lumina bătea, printr-un canal îngust, în întunericul din mijloc.

XII. CEI CARE ROSTEAU LEGEA

Atunci, ceva rece mă atinse pe mînă. Am tresărit brusc și am văzut chiar lîngă mine ceva vag, de culoare roz, semănînd mai mult cu un copil jupuit decît cu orice altoeva pe lume. Creatura avea exact trăsăturile blînde și respingătoare ale animalului numit leneș¹, aceeași frunte joasă și aceleași gesturi lente. Cînd primul șoc al schimbării de lumină trecu, am început să văd ceva mai deslușit în jurul meu. Mica creatură cu aspect de leneș stătea și mă privea. Însoțitorul meu dispăruse.

Locul era o trecere îngustă printre ziduri înalte de lavă, o crăpătură în masa gloduroasă, și, de fiecare parte, grămezi de iarbă de mare, palmieri și trestii care se aplecau peste stînci, formau văgăuni sălbatice, cu un întuneric de nepătruns. Deschizătura sinuoasă de deasupra văii formate de aceste ziduri abia dacă era largă de trei metri și era acoperită de mormane de

¹ leneș — animal mamifer din America de Sud, cu mișcări încete, și care rămîne zile întregi agățat de aceeași creangă (Bradyjuns) (n. t.)

fructe putrezite și alte resturi, care explicau mirosul puturos al acestui loc.

Mica creatură roz cu aspect de leneș continua să mă privească clipind, cînd Omul-Maimuță apăru din nou, în deschizătura celei mai apropiate din aceste văgăuni, și îmi făcu semn să intru. Tot atunci, un monstru greoi se tirî dintr-una din văgăunile din celălalt capăt al acestei străzi ciudate și se ridică în picioare, privind țintă la mine ca o siluetă informă proiectată pe verdele strălucitor din spatele său. Am ezitat — eram cît pe-acî să o iau la fugă pe unde venisem — și apoi, hotărît să duc aventura pînă la capăt, am strîns bine, de mijloc, bățul meu prevăzut cu cui, și m-am furișat, după călăuza mea, în micul bordei rău mirositor.

Era un spațiu semicircular, de forma unei jumătăți de stup de albine, iar lîngă peretele stîncos care forma partea interioară se afla o grămadă de fructe felurite, nuci de cocos și altele. Cîteva vase de lavă și de lemn erau răspîndite pe jos, și unul era așezat pe un scăunel grosolan. Nu exista foc. În colțul cel mai întunecos al colibei se afla o masă informă de întuneric care, cînd am intrat, mormăi :

— Hei !

Omul-Maimuță care venise cu mine rămase în lumina slabă a intrării, întinzîndu-mi o nucă de cocos despîcată, în timp ce eu mă furișam în celălalt colț, ghemuindu-mă pe jos. Am luat nuca și am început s-o ronțai, pe cît puteam mai calm, în ciuda intensei mele emoții și a înăbușelii aproape de nesuportat din văgăună. Mica ființă roză cu aspect de leneș stătea în deschizătura colibei, iar o alta, cu o față negricioasă și ochi strălucitori, veni să privească peste umărul ei.

— Hei ! se auzi dinspre grămada nedeslușită din partea opusă.

— Este un om ! Este un om ! turui călăuza mea — un om, un om, un om viu, ca mine.

— Gura ! zise vocea din întuneric, și mormăi ceva.

Eu ronțaiam nuca de cocos, într-o tăcere impresionantă. Mă uitam atent în beznă, dar nu puteam să disting nimic.

— Este un om, repetă vocea.

— Vine să trăiască cu noi? Era o voce înăbușită care avea ceva, un fel de timbru suierător, care mă izbi în mod special, dar accentul englezesc era neașteptat de corect.

Omul-Maimuță privi spre mine ca și cum ar fi așteptat ceva. Mi-am dat seama că pauza aceasta era interogativă.

— El vine să trăiască cu voi, zisei eu.

— Este un om. Trebuie să învețe Legea.

Începusem să disting în întuneric o pată și mai neagră, conturul nelămurit al unei forme ghemuite. Atunci, am observat că deschizătura colibei era umbrită de încă două capete. Am strâns și mai tare bățul în mână. Ființa din întuneric repetă pe un ton mai ridicat:

— Spuneți cuvintele!

Nu auzisem ultimele ei vorbe.

— Să nu mergi în patru labe; aceasta este Legea — repeta, cu un fel de melodie târăgănată.

Eram uluit.

— Spune cuvintele, zise Omul-Maimuță, repetînd, iar făpturile din deschizătura ușii repetară și ele cu un ton de amenințare în glas.

Mi-am dat seama că trebuia să repet această formulă idioată. Și atunci începu cea mai dementă ceremonie. Glasul din întuneric începu să intoneze, rînd cu rînd, o litanie smintită pe care eu și ceilalți o repetam. În timp ce făceam asta, se legăneau dintr-o parte într-alta și își loveau genunchii cu palmele, iar eu le-am urmat exemplul. Puteam să-mi închipui că eram mort și mă aflam în altă lume. Coliba întunecoasă, aceste făpturi vagi și grotești, pătate ici și colo de cîte o rază de lumină, toți legănîndu-se în cadență și cîntînd:

„Să nu mergi în patru labe; *aceasta* este Legea. Oare nu sîntem Oameni?”

„Să nu lipăi cînd bei; *aceasta* este Legea. Oare nu sîntem Oameni?”

„Să nu mănînci carne sau pește; *aceasta* este Legea. Oare nu sîntem Oameni?”

„Să nu zgîrîi scoarța copacilor; *aceasta* este Legea. Oare nu sîntem Oameni?”

„Să nu vînezi alți Oameni; *aceasta* este Legea. Oare nu sîntem Oameni?”

Și, astfel, de la declarația de interzicere a acestor acte de nebunie, pînă la interzicerea a ceea ce eu gîngeam atunci că sînt lucrurile cele mai nebunești, mai imposibile și mai indecente, trecerea se poate închipui ușor. Ne-a cuprins pe toți un fel de nebunie a ritmului, turuiam și ne legănam din ce în ce mai repede, repetînd această lege uluitoare. Superficial, mă cuprinse și pe mine contagiunea acestor oameni-brute, dar, în adîncul ființei mele, rîsul și dezgustul se luptau unul cu altul. Am parcurs un lung șir de opreliști, și apoi cîntecul se schimbă pe o nouă formulă:

„*A lui* este casa durerii.”

„*A lui* este mîna care creează.”

„*A lui* este mîna care rănește.”

„*A lui* este mîna care vindecă.”

Și așa mai departe, încă o serie lungă, în cea mai mare parte într-un jargon de neînțeles pentru mine, despre *El*, oricine ar fi putut fi acesta. Aș fi putut să-mi închipui că era un vis, dar niciodată nu mai auzisem cîntîndu-se în vis.

„*A lui* este flacăra fulgerului”, cîntam noi. „*A lui* este marea sărată și adîncă.”

Îmi trecu prin minte ideea teribilă că Moreau, după ce animalizase acești oameni, le infectase mințile închircite cu un fel de zeificare a lui însuși. Totuși, îmi dădeam prea bine seama de dinții albi și ghearele puternice din jurul meu, ca să mă opresc din această cauză din cîntat.

„*Ale lui* sînt stelele din cer.”

În cele din urmă, cîntecul se opri. Am văzut fața Omului-Maimuță lucind de transpirație, și, ochii mei fiind acum obișnuiți cu întunericul, am văzut mai limpede ființa din colțul de unde venea vocea. Era de înălțimea unui om, dar părea acoperit cu un păr cenușiu șters, aproape ca un terrier. Ce era el? Ce erau toți aceștia? Închipuiți-vă că ați fi înconjurați de toți schi-

lozii și nebunii cei mai oribili care se pot imagina și veți putea înțelege ceva din sentimentele pe care le încercam, avînd în jurul meu aceste grotești caricaturi de oameni.

— Este un om cu cinci degete, un om cu cinci degete, un om cu cinci degete... ca mine, zise Omul-Maimuță.

Mi-am întins mîinile. Creatura cenușie din colț se aplecă înainte.

— Să nu mergi în patru labe ; *aceasta* este Legea. Oare nu sîntem Oameni ? zise el.

Întinse o gheară ciudat de răsucită și mă apucă de degete. Era aproape ca o copită de cerb despărțită în gheare. Era să urlu de surpriză și de durere. Își apropie fața și îmi examină unghiile. Se apropie de lumina deschizăturii colibei și am văzut, cu un val de scîrbă, că nu avea nici figură de om și nici de animal, ci doar o claie de păr cenușiu cu trei arcuri întunecoase care indicau ochii și gura.

— Are unghii mici, rosti prin barba-i păroasă această creatură groaznică. Este foarte bine.

Dădu drumul mîinii mele, iar eu am apucat, instinctiv, bățul.

— Mănincă rădăcini și legume, *aceasta* este voința lui, zise Omul-Maimuță.

— Eu sînt Cel ce rostește Legea, zise făptura cenușie. Aici vin toți cei noi, ca să învețe Legea. Eu stau în întuneric și spun Legea.

— Chiar așa este, zise unul din animalele de la intrare.

— Cumplite sînt pedepsele celor care calcă Legea. Nimeni nu scapă.

— Nimeni nu scapă, ziseră Oamenii-Animale, privind pe furis unii la alții.

— Nimeni, nimeni, zise Omul-Maimuță. Nimeni nu scapă ! Uite ! Am făcut odată un lucru mic, un lucru rău. Trăncăneam, trăncăneam, nu mai vorbeam. Nimeni nu putea să înțeleagă. Sînt ars, însemnat cu fierul roșu pe mîină. El este mare, El este bun !

— Nimeni nu scapă, zise ființa cenușie din colț.

— Nimeni nu scapă, ziseră Oamenii-Animale, privind pieziș unii la alții.

— Fiecare are câte o dorință rea, zise cel ce rostea Legea. Ce ai să dorești tu, noi nu știm. O să știm. Unii doresc să urmărească lucrurile care se mișcă, să pîn-dească și să se furișeze și să aștepte și să sară, să ucidă și să muște, să muște adînc și din plin, sugînd sîngele... Este rău. Să nu vînezi alți Oameni; aceasta este Legea. Oare nu sîntem Oameni? Să nu mănînci carne sau pește; aceasta este Legea. Oare nu sîntem Oameni?

— Nimeni nu scapă, zise o brută pestriță, care stătea în deschizătura colibei.

— Fiecare are câte o dorință rea, zise cel ce rostea Legea. Unii doresc să meargă să scurme cu dinții și cu mîinile la rădăcinile arborilor, adulmecînd prin pămînt... Este rău!

— Nimeni nu scapă, ziseră cei de lîngă intrare.

— Unii merg să zgîrie copacii, unii merg să scormonească mormintele celor morți; unii se bat cu frunțile, sau cu picioarele, sau cu ghearele, unii mușcă deodată, fără vreo pricină; unora le plac murdăriile.

— Nimeni nu scapă, zise Omul-Maimuță, scărpinîndu-se pe pulpă.

— Nimeni nu scapă, zise mica creatură roz cu chip de leneș.

— Pedeapsa este aspră și sigură. De aceea, învață Legea. Rostește cuvintele, — și imediat începu din nou strania litanie a Legii, și eu, împreună cu toate aceste creaturi, am pornit din nou să cînt și să mă legăn. Capul mi se învîrtea de această flecăreală și de putoarea înăbușitoare a locului, dar am continuat, sperînd să găsesc în curînd vreo ocazie să aflu ceva nou.

— Să nu mergi în patru labe; *aceasta* este Legea. Oare nu sîntem Oameni?

Făceam atîta gălăgie, încît n-am băgat de seamă zgomotele de afară, pînă cînd cineva, care cred că era unul din cei doi Oameni-Porci pe care îi văzusem, își vîrî capul pe deasupra micii creaturi roz cu aspect de leneș și strigă ceva pe un ton speriat, ceva ce n-am în-

teles. Într-o clipă, cei din dreptul deschizăturii colibei dispărură. Omul-Maimuță se repezi afară, ființa care stătuse în întuneric îl urmă — am văzut doar că era mare și stîngace, și acoperită cu păr argintiu — și eu am rămas singur.

Apoi, înainte ca să ajung și eu la deschizătură, am auzit lătratul unui cîine.

În clipa următoare mă aflu în afara colibei, cu stînghia mea de la scaun în mîină, tremurînd din toate încheieturile. În fața mea se aflau spinările grosolane ale Oamenilor-Animale, vreo douăzeci, cu capetele deforme, pe jumătate ascunse între omoplați. Gesticulau cu însuflețire. Alte fețe pe jumătate animalice se iveau, întrebătoare, din colibe. Uitîndu-mă în direcția în care priveau, am văzut venind, prin ceața de sub copaci, dincolo de capătul trecerii dintre văgauni, forma întunecată și teribila față albă a lui Moreau. Ținea legat un cîine care se smucea, iar imediat în spatele lui venea Montgomery, cu revolverul în mîină.

O clipă am rămas încremenit de groază.

M-am întors și am văzut trecerea din spatele meu blocată de o altă brută masivă, cu o imensă față cenușie și ochi mici care clipeau des, înaintînd spre mine. Am privit în jur și am văzut, în dreapta mea, și cam la șase metri în față, o deschidere îngustă în peretele stîncii, prin care o rază de lumină trecea pieziș prin umbră.

— Oprește-te! strigă Moreau, în timp ce eu făceam un salt spre deschizătură, și apoi strigă: Prindeți-l!

La aceasta, fețele celor din jur se întoarseră una cîte una spre mine. Din fericire, mințile lor animalice erau prea încete.

Mi-am repezit umărul într-un monstru greoi care se întorcea să vadă ce voia să spună Moreau, proiectîndu-l asupra altuia. Am simțit cum mîina i se roti în jur, căutînd să mă apuce, și dădu greș. Mica creatură roz cu chip de leneș se repezi la mine și am doborît-o, brăzdîndu-i fața pocită cu cuiul bățului meu, și, în clipa următoare, mă cățaram pe o potecă lăturalnică,

în pantă, un fel de horn înclinat, care ducea afară din vilcea. Am auzit în urmă un urlet și strigăte de „Țineți-l!“ „Prindeți-l!“ și creatura cu fața cenușie apărui în urma mea și își vîrî trupul enorm în crăpătură.

— Înainte, înainte! urlau ceilalți.

M-am urcat prin crăpătura îngustă din stîncă, și am ieșit pe terenul sulfuros din partea de apus a așezării Oamenilor-Animale.

Crăpătura aceea a fost un mare noroc pentru mine, deoarece drumul îngust și înclinat oblic în sus i-a împiedicat pe urmăritorii mei cei mai apropiați. Am străbătut în goană locul deschis, am coborît o pantă abruptă printre cîțiva copaci rari, și am ajuns pe o întindere joasă, acoperită cu trestii înalte. Am trecut printre ele și am ajuns într-un tufiș des și întunecos, unde pămîntul negru mustea sub picioare. Cînd m-am afundat printre trestii, urmăritorii mei cei mai apropiați abia ieșeau din crăpătură. Timp de cîteva minute am continuat să-mi croiesc drum prin tufișuri. În spațele meu și împrejur văzduhul era plin de strigăte amenințătoare. Auzeam tumultul urmăritorilor, de la crăpătura din susul pantei, apoi foșnetul trestiilor, și, din cînd în cînd, trosnetul cîte unei crengi rupte. Unele din aceste creaturi mugeau ca niște fiare de pradă întăritate. Cîinele lătra înspre stînga. Îi auzeam pe Moreau și Montgomery strigînd din aceeași direcție. M-am întors brusc spre dreapta. Chiar atunci mi se păru că îl aud pe Montgomery strigîndu-mi să fug, ca să scap cu viață.

În curînd pămîntul, gras și noroios, începu să cedeze sub picioarele mele; dar eu eram disperat și am trecut de-a dreptul, m-am luptat cufundat cu picioarele pînă la genunchi, și am ajuns astfel la o cărare întortochiată printre trestii înalte. Zgomotul urmăritorilor mei se îndepărtă înspre stînga. Într-un loc, trei animale ciudate, săltărețe, de culoare roz, cam de mărimea unor pisici, o luară la fugă prin fața mea. Cărarea aceasta urca în sus, de-a curmezișul unui alt spațiu deschis, acoperit cu incrustații albe, și se afunda din nou într-un desîș de trestii.

Apoi, paralel cu malul unei scobituri cu pereții abrupti, cotea brusc, ca șanțul unui parc englezesc. Continuam să alerg din toate puterile și n-am văzut această adâncitură pînă cînd nu m-am trezit zburînd prin aer cu capul înainte.

Am căzut în mîini și în cap, printre spini, și m-am ridicat cu o ureche sfîșiată și cu fața însîngerată. Căzusem într-o scobitură adîncă, plină de stînci și de mărăcini, cu o ceață care se încolăcea în jurul meu în valuri, și cu un pîrîiaș îngust, din care se ridica ceața, șerpuind în mijlocul ei. Am rămas mirat de această ceață subțire ridicîndu-se în plină strălucire a zilei, dar nu aveam vreme să stau să mă mai minunez. M-am întors spre dreapta, în josul apei, sperînd să ajung în direcția aceea la mare, și astfel să am drum liber pentru a mă îneca. Abia mai tîrziu mi-am dat seama că, în cădere, scăpasem din mînă bățul meu cu cui.

În curînd, valea se făcu mai îngustă, pentru o bucată de drum și, nepăsător, m-am aruncat în apă. Am ieșit afară cît am putut mai iute, căci apa aproape că dădea în clocot. Am observat, de asemenea, că o spumă subțire sulfuroasă plutea pe apa involburată. Aproape imediat scobitura făcu o cotitură, și am zărit, nelămurit, orizontul albastru. Marea apropiată reflecta soarele în mii și mii de sclipiri. Mi-am văzut moartea cu ochii. Dar eram înfierbîntat și gîfîiam, și sîngele cald mi se prelingea pe față și îmi alerga voios prin vine. Simțeam și un fel de exaltare de a fi întrecut pe urmăritorii mei. Așa că atunci nu îmi venea să mă înec. Am privit înapoi pe drumul pe care venisem.

Am ciulit urechile. În afară de zumzetul țîțarilor și țîrîitul unor insecte mici care săreau printre mărăcini, văzduhul era complet liniștit. Apoi se auzi, foarte slab, lătratul unui cîine și niște murmure nelămurite, pocnetul unui bici, și glasuri. Se auziră mai tare, și apoi iar mai slab. Zgomotul se îndepărtă în susul pîrîului și se pierdu în depărtare. Pentru o vreme, vînătoarea era terminată.

Dar acum știam cîte nădejdi puteam să-mi pun în ajutorul Oamenilor-Animale.

M-am întors și mi-am continuat drumul spre mare. Pirâiașul de apă fierbinte se lărgea și devenea foarte puțin adânc, trecînd peste un nisip acoperit de ierburi, prin care mișunau, la trecerea mea, nenumărați crabii și alte vietăți lungi și cu multe picioare. Am mers pînă la marginea apei sărate, și abia atunci m-am simțit în siguranță. M-am întors și am privit — cu mîinile în solduri — la vegetația deasă din urma mea, în care rîpa cu aburi făcea ca o tăietură fumegîndă. Dar, după cum spuneam, eram prea surexcitat și — cu adevărat, deși cei care n-au cunoscut niciodată primejdia s-ar putea să se îndoiască — prea disperat pentru a muri.

Atunci mi-a trecut prin minte că mai aveam încă o șansă. În timp ce Moreau și Montgomery împreună cu gloata lor animalică mă căutau prin insulă, oare n-aș putea eu să înconjur țărmul pînă cînd aș ajunge la locul îngrădit? Să fac, de fapt, un drum prin flancul lor și, apoi, poate că aș putea să sparg broasca ușii cu o piatră și să văd ce aș putea găsi — cuțit, pistol, orice o fi — ca să mă lupt cu ei cînd se vor întoarce. În orice caz, era o șansă de a-mi vinde scump pielea.

M-am îndreptat deci, spre apus și am mers de-a lungul malului apei. Soarele care apunea își arunca razele orbitoare drept în ochii mei. Fluxul slab al Pacificului se ridica într-o undulație ușoară.

În curînd, țărmul se îndreptă spre sud și soarele îmi veni spre dreapta. Apoi, deodată, departe în fața mea, văzui mai întîi una și apoi mai multe figuri apărînd din tufișuri — Moreau cu cîinele său cenușiu, apoi Montgomery și încă alți doi.

Mă văzură și începură să gesticuleze, înaintînd, Am așteptat să se apropie. Cei doi Oameni-Animale începură să alerge pentru a-mi tăia drumul spre desigurile din interiorul insulei. Montgomery începu și el să

alerge, dar drept spre mine. Moreau îl urmă, mai încet, ținând cîinele.

În cele din urmă, m-am smuls din nemiscare și, întorcîndu-mă, spre mare, am intrat drept în apă. Apa era, la început, foarte puțin adîncă. Abia după vreo treizeci de metri valurile mi-au ajuns pînă la briu. Puteam vedea, nelămurit, cum îmi țîșneau printre picioare vietățile tîrîte de flux.

— Ce faci, omule? strigă Montgomery.

M-am întors, cufundat în apă pînă la mijloc, și am privit spre ei.

Montgomery stătea pe mal, gîfîind. Fața lui devenise de un roșu aprins, din cauza efortului, părul său lung și drept flutura în jurul capului, iar buza de jos, atîrînd, lăsa să i se vadă dinții neregulați. Moreau tocmai ajungea și el, cu figura lui palidă și hotărîtă, și cîinele pe care îl ținea lătră spre mine. Amîndoi țineau în mînă bice puternice. Mai departe, pe țărm, stăteau Oamenii-Animale, privind.

— Ce fac? Am de gînd să mă înec, zisei eu.

Montgomery și Moreau se uitară unul la celălalt.

— De ce? întrebă Moreau.

— Pentru că este mai bine așa, decît să fiu torturat de dumneata.

— Ți-am spus eu, îi zise Montgomery, și Moreau îi răspunse ceva, cu o voce joasă.

— Ce te face să crezi că te voi tortura? întrebă Moreau.

— Ceca ce am văzut, zisei eu. Și ăia de colo.

— Sst! făcu Moreau, și își ridică mîna.

— N-am să tac, zisei eu, ei au fost oameni: ce sînt acum? Eu, cel puțin, n-am să fiu ca ei.

Am privit dincolo de interlocutorii mei. Pe țărm erau M'ling, servitorul lui Montgomery, și una dintre brutele înfășate în alb, pe care o văzusem în șalupă. Mai departe, în umbra copacilor, ședea micul Om-Maimuță, și, în spatele lui, încă vreo cîteva figuri nelămurite.

— Cine sînt aceste ființe? întrebai eu, arătînd spre ei, și ridicînd glasul din ce în ce mai tare, ca să mă poată auzi cu toții. Au fost oameni — oameni ca voi.

pe care i-ați infectat cu vreo otravă animalică, oameni pe care i-ați înrobit și de care totuși vă mai temeți. Voi care ascultați, strigai eu, arătînd acum spre Moreau, și adresîndu-mă, pe deasupra lui, Oamenilor-Animale, voi care ascultați ! Nu vedeți că oamenii aceștia se mai tem încă de voi, că le e frică de voi ? Atunci, de ce vă temeți de ei ? Voi sînteți mulți...

— Pentru numele lui Dumnezeu ! strigă Montgomery, încetează, Prendick !

— Prendick ! strigă Moreau.

Strigară amîndoi în același timp, ca să-mi acopere glasul. În spatele lor se vedeau Oamenii-Animale privind curioși, cu fețele întunecate, cu mîinile lor deforme atîrnînd în jos, cu umerii curbați. Păreau, îmi închipuiam eu atunci, că încearcă să mă înțeleagă, să-și amintească ceva din trecutul lor omenesc.

Am continuat să strig, nici eu nu mai știu ce. Spuneam că Moreau și Montgomery ar putea fi uciși ; că nu trebuie să le fie teamă de ei, acesta era sensul vorbelor care voiam să le vîr în cap Oamenilor-Animale, înainte de pieirea mea definitivă. L-am văzut pe omul îmbrăcat în zdrențe întunecate, cu ochii verzi, pe care-l întîlnisem în seara sosirii mele, ieșind dintre copaci, și pe alții care-l urmau, ca să mă audă mai bine.

În cele din urmă, m-am oprit ca să-mi trag răsufierea.

— Ascultă-mă o clipă, se auzi glasul ferm al lui Moreau, și apoi spune tot ce vrei.

— Ei bine ? zisei eu.

Tuși, se gîndi o clipă și apoi strigă :

— Pe latinește, Prendick ! În latina vulgară ! În latina de școlar ! Dar încearcă să înțelegi. *Hi non sunt homines, sunt animalia qui nos habemus... vivisectat.*¹ Un proces umanizator. Îți voi explica totul. Vino pe țarm.

Am ris :

¹ „Aceștia nu sînt oameni, sînt animale pe care noi le-am... supus vivisecțiunii (n. t.)

— Bună poveste, zisei eu. Ei vorbesc, își construiesc locuințe, gătesc. Au fost oameni. Nici gând să ies de aici.

— Apa, chiar de lângă locul unde stai dumneata începe să fie adâncă... și mișună rechinii.

— Chiar asta și vreau, zisei eu. Scurt și clar. Chiar acum.

— Așteaptă o clipă. Scoase din buzunar ceva care sclipi în lumina soarelui, și aruncă obiectul la picioarele sale. Este un revolver încărcat, zise el. Montgomery va face la fel. Vom urca pe țărm în sus, până când vei considera că distanța este suficientă. Apoi vino și ia revolverele.

— Nici nu mă gândesc. Unul dintre voi mai are unul.

— Te rog să te gîndești mai bine, Prendick. În primul rînd, nu ți-am cerut niciodată să vii pe această insulă. În al doilea, te-am fi drogat noaptea trecută, dacă am fi vrut să-ți facem vreun rău; și în al treilea, acum, cînd prima panică ți-a trecut și poți să judeci puțin — are Montgomery caracterul pe care i-l atribui dumneata? Te-am urmărit spre binele dumitale. Pentru că insula aceasta este plină de... fenomene dușmănoase. De ce am vrea să te împușcăm, cînd chiar dumneata te-ai oferit să te îneci?

— De ce ai pus... oamenii dumitale pe urmele mele, cînd eram în colibă?

— Eram siguri că te vom prinde și te vom feri de pericol. Mai tîrziu, ne-am îndepărtat de urmele dumitale — spre binele dumitale.

Am rămas pe gînduri. Părea posibil. Apoi mi-am amintit de altceva:

— Dar am văzut, zisei eu, în locul îngrădit...

— Aceea era puma.

— Ascultă, Prendick, zise Montgomery. Ești un nă-tărău. Ieși din apă, ia aceste revolvere și să stăm de vorbă. Nu-ți vom putea face mai mult decît ți-am putea face acum.

Trebuie să mărturisesc că atunci, și de fapt întotdeauna, nu aveam încredere și mă temeam de Moreau.

Dar Montgomery era un om cu care simțeam că pot să mă înțeleg.

— Urcăți pe faleză, zisei eu, după puțină gîndire, adăugînd : ținînd mîinile în sus.

— Asta nu se poate, zise Montgomery, făcînd semn cu capul peste umăr. E ceva nedemn.

— Mergeți pînă la copaci, în cazul acesta, zisei eu, cum doriți.

— Ce idioată ceremonie, zise Montgomery.

Amîndoi se întoarseră cu fața spre cei șase sau șapte monștri grotești, care stăteau acolo în soare, umbre solide, mișcătoare și totuși neverosimil de ireale. Montgomery plesni din bici spre ei, și imediat se întoarseră cu toții și fugiră, înghesuindu-se printre copaci. Cînd Montgomery și Moreau ajunseră la o depărtare pe care am socotit-o suficientă, m-am îndreptat spre țărîm, am ridicat de jos și am examinat revolverele. Ca să mă conving că nu era vreo înșelătorie, am descărcat unul asupra unei bucăți de lavă și am avut satisfacția să văd piatra pulverizată și țărîmul împrăsciat cu plumb.

Totuși, am mai rămas o clipă în cumpănă.

— Am să-mi iau riscul, zisei eu în cele din urmă, și, cu un revolver în fiecare mînă, am urcat țărîmul pînă la ei.

— Așa este mai bine, zise Moreau, fără afectare. În orice caz, m-ai făcut să-mi pierd cea mai bună parte a zilei cu imaginația dumitale blestemată.

Și, cu un aer disprețuitor, care m-a făcut să mă rușinez, el și Montgomery se întoarseră și porniră în tăcere înaintea mea.

Oamenii-Animale, încă uimiți, stăteau retrași printre copaci. Am trecut pe lîngă ei cît am putut de senin. Unul încercă să mă urmeze, dar se retrase din nou, cînd Montgomery plesni din bici. Restul rămăseră liniștiți — privindu-ne. Poate că au fost cîndva animale. Dar niciodată n-am mai văzut un animal să încerce să gîndească.

XIV. DOCTORUL MOREAU EXPLICĂ

— Și acum, Prendick, am să-ți explic, zise doctorul Moreau, după ce îmi astîmpărasem foamea și setea. Trebuie să-ți mărturisesc că ești cel mai dictatorial oaspete pe care l-am avut vreodată. Te anunț că acesta este ultimul lucru pe care-l mai fac pentru ca să-ți fiu pe plac. Data viitoare cînd vei mai amenința să te sinucizi, nu voi mai face nimic — chiar cu riscul anumitor neplăceri personale.

Se așeză pe șezlong, cu o țigară de foi pe jumătate consumată între degetele sale albe și îndeminate. Lumina lămpii care atîrna din tavan cădea pe părul lui alb; privi prin mica fereastră afară, la stele. Eu ședeam cît mai departe de el, avînd între noi masa și revolverele la îndemînă. Montgomery nu era de față. Nu mi-ar fi convenit să fiu cu amîndoi într-o cameră atît de mică.

— Admiți că ființa omenească vivisectată, după cum ai numit-o dumneata, nu este la urma urmei decît puma? zise Moreau.

El mă dusesese să vizitez oroarea aceea, în încăperea din interiorul curții, ca să mă asigur că nu este o ființă omenească.

— Este puma, zisei eu, vie încă, dar atît de tăiată și mutilată, încît mă rog să nu mai văd niciodată carne vie. Din toate grozăviile...

— N-are importanță asta, zise Moreau. Cel puțin, scutește-mă de aceste manifestări copilărești. La început, Montgomery era exact la fel. Admiți că este puma. Acum stai liniștit, cît timp am să-mi desfășor conferința de fiziologie.

Și, imediat, începînd cu tonul unui om extrem de plictisit, dar în scurt timp încălzindu-se puțin, îmi explică lucrările sale. Vorbea foarte simplu și convingător. Din cînd în cînd simțeam în glasul său o urmă de sarcasm. În curînd m-am simțit cuprins de rușine față de pozițiile noastre reciproce.

Creaturile pe care le văzusem nu erau oameni, nu fuseseră niciodată oameni. Erau animale — animale umanizate — un triumf al vivisecției.

— Uți ceea ce poate să facă cu ființele vii un vivisectionist îndemnat, zise Moreau. În ceea ce mă privește, eu nu înțeleg de ce lucrurile pe care le-am făcut aici n-au fost făcute mai înainte. Desigur, s-au făcut slabe eforturi — amputații, tăieri de limbă, excizii. Știi desigur că strabismul poate fi provocat sau vindecat prin chirurgie? Apoi, în cazul exciziilor, se obțin tot felul de schimbări secundare, tulburări pigmentare, modificări ale pasiunilor, alterări în secreția țesutului adipos. Nu mă îndoiesc că ai auzit despre toate acestea!

— Desigur, zisei eu. Dar aceste creaturi respingătoare ale dumitale...

— Totul la timpul său, zise el, făcându-mi un semn cu mîna; abia am început. Acestea sînt cazuri obișnuite de modificări. Chirurgia poate face lucruri mai bune decît acestea. Se poate construi, la fel cum se poate distruge sau modifica. Ai auzit, poate, despre o operație chirurgicală obișnuită la care se recurge în cazul cînd nasul a fost distrus. Se taie o porțiune de piele de pe frunte, se răsfrînge în jos, pe nas, și se prinde în această nouă poziție. Aceasta este un fel de grefare într-o nouă poziție a unei părți dintr-un animal pe el însuși. Grefarea unei părți recent obținute de la un alt animal este de asemenea posibilă — cazul dinților, de exemplu. Grefarea pielii și a oaselor este făcută pentru a ușura vindecarea. Chirurgul pune în mijlocul rănii bucăți de piele tăiate de la un alt animal, sau fragmente de os de la o victimă recent ucisă. Pintenul de cocos al lui Hunter — poate că ai auzit de asta — era grefat pe gîtul unui taur. Și mai trebuie amintiți și șobolanii-rinoceri ai zuavilor algerieni — monștri creați de mîna omenească prin transferarea pe bot a unei bucăți din coada unui șobolan obișnuit, lăsată să se prindă în această poziție.

— Monștri creați de mîna omenească, zisei eu. Atunci, vrei să spui că...

— Da. Aceste creaturi pe care le-ai văzut sînt animale tăiate și modelate în noi forme. Acestui studiu — al plasticității formelor vii — mi-am închinat întreaga mea viață. Am studiat ani întregi, căpătînd tot mai multe cunoștințe. Văd că te uiți îngrozit, și totuși nu-ți spun nimic nou. Totul se află de ani de zile la suprafața anatomiei aplicate, dar nimeni n-a avut curajul să se atingă de aceasta. Eu pot schimba nu numai forma exterioară a unui animal. Fiziologia, ritmul chimic al creaturii pot fi de asemenea făcute să sufere o modificare de durată, din care vaccinarea și alte metode de inoculare cu substanțe vii sau moarte sînt exemple care, fără îndoială, îți sînt familiare. O operație similară este transfuzia de sînge, cu care de fapt am și început. Toate acestea sînt cazuri cunoscute. Mai puțin obișnuite, și probabil pe o scară mult mai mare, erau operațiile acelor practicieni din evul mediu care făureau pitici, și schilozi, și monștri de bălci; din a căror artă mai rămîn încă unele vestigii în manipularea preliminară a tinerilor saltimbanci și contorsioniști. Victor Hugo dă o relatare despre ei în „*L'homme qui rit*”¹... Dar poate că acum îți este mai limpede ceea ce vreau să spun. Începi să înțelegi că este posibil să transplantezi un țesut dintr-o parte a unui animal într-alta, sau de la un animal la altul, să-i schimbi reacțiile chimice și metodele de creștere, să-i modifice articulațiile membrelor, și să-l schimbi, de fapt, în structura sa cea mai intimă?

Și totuși, această ramură extraordinară a științei n-a fost niciodată studiată ca un scop în sine, și sistematic, de cercetătorii moderni, pînă cînd am abordat-o eu! Cîteva lucruri de acest gen au fost indicate în unele încercări chirurgicale extreme; cele mai multe exemple de acest fel care îți vor veni în minte au fost demonstrate, ca să spunem așa, prin accident — de către tirani, criminali, de către crescători de cai și de cîini, de către tot felul de oameni neexperimentați și neîndemînatici, care lucrau pentru scopurile lor ime-

¹ „Omul care rîde” — cunoscut roman al scriitorului francez. (n. t.)

diate. Eu am fost primul om care am abordat această problemă, înarmat cu chirurgia antisepctică și cu cunoștințe într-adevăr științifice asupra legilor creșterii.

Totuși, s-ar putea crede că aceasta a mai fost practică în secret și mai înainte. Creaturi cum ar fi frații siamezi... Și în beciurile Inchiziției. Fără îndoială că țelul lor principal era tortura, ca să zic așa, artistică, dar cel puțin unii dintre inchizitori probabil că aveau și o urmă de curiozitate științifică.

— Dar, zisei eu, aceste ființe — aceste animale *vorbesc!*

Mi-a spus că într-adevăr era așa și continuă să-mi arate că posibilitățile viviseției nu se opresc doar la o metamorfoză fizică. Un porc poate fi educat. Structura mintală este și mai puțin determinată decât cea corporală. În știința hipnotismului, care se dezvoltă tot mai mult, găsim promisiunea unei posibilități de a înlocui vechi instincte înnăscute prin sugestii noi, grefate pe, sau înlocuind, ideile fixe moștenite. De fapt, mare parte din ceea ce noi numim educație morală este tot o astfel de modificare artificială și o prelucrare a instinctului; combativitatea este educată într-un curajos sacrificiu de sine, iar sexualitatea transformată în emoție religioasă. Și marea diferență dintre om și maimuță stă în laringe, zise el, în incapacitatea de a forma în mod delicat diferite sunete-simboluri prin care gândirea poate fi susținută. În această problemă eram de altă părere, dar cu o oarecare lipsă de politeță el refuză să ia în seamă obiecția mea. Repetă că era așa cum spunea el, și își continuă relatarea lucrărilor.

L-am întrebat de ce își alesese ca model tocmai forma omenească. Mi s-a părut atunci, și mi se pare încă și acum că era o stranie perversitate în această alegere.

Mi-a mărturisit că alesese această formă din întâmplare.

— Aș fi putut tot atât de bine să transform oi în lame, și lame în oi. Cred că există ceva în forma omenească care face apel la simțul artistic mai mult decât orice altă formă de animal. Dar nu m-am rezumat la a crea numai oameni. O dată sau de două ori...

Rămase tăcut aproape un minut.

— Anii ăștia ! Cum s-au scurs ! Și iată că mi-am mai pierdut o zi pentru ca să-ți salvez viața, și-mi pierd acum o oră ca să-ți dau explicații !

— Dar, zisei eu, totuși nu înțeleg. Unde este justificarea dumitale pentru dreptul de a răspîdi în jur atîta suferință ? Singurul lucru care cred că ar putea să scuze vivisecția este vreo aplicație...

— Exact, zise el. Dar vezi că eu sînt altfel construit. Ne situăm pe poziții diferite. Dumneata ești materialist.

— Tocmai că *nu* sînt materialist, începui eu să-i răspund.

— Din punctul meu de vedere — din punctul meu de vedere. Căci tocmai chestiunea aceasta a suferinței este ceea ce ne desparte. Atîta timp cît suferința pe care o vezi sau o auzi te îmbolnăvește, atît timp cît ești influențat de propria ta suferință, atît timp cît suferința stă la baza principiilor despre păcat, nu ești, și-o spun eu, decît un animal, gîndind doar ceva mai puțin obscur despre ceea ce simte un animal. Această suferință...

Am ridicat nerăbdător din umeri, auzind asemenea sofisme.

— Oh ! dar asta este un lucru atît de mărunț. O minte cu adevărat deschisă față de tot ceea ce trebuie să ne învețe știința își dă seama că este un lucru cu totul neînsemnat. Poate că, în afară de această mică planetă, acest fir de praf cosmic, invizibil de la cea mai apropiată stea — poate că, zic, nicăieri în altă parte nu mai există acest lucru numit durere. Dar legile spre care ne căutăm drumul... Ei bine, chiar pe acest pămînt, chiar printre ființele vii, ce înseamnă oare durerea ?

În timp ce vorbea scoase un mic briceag din buzunar, deschise lama cea mică și își trase scaunul în așa fel încît să-i pot vedea coapsa. Apoi, alegînd cu atenție locul, își infipse lama în picior, și apoi o scoase.

— Fără îndoială că ai mai văzut asta. Nu doare mai mult decît o înțepătură de ac. Dar ce dovedește ? Capacitatea de durere nu este necesară în mușchi, și nici nu este plasată acolo ; este necesară doar puțin în piele, și doar ici și colo pe coapsă există cîte un loc capabil de a simți durerea. Durerea este doar sfătuitoarea nos-

tru medical intern, care ne previne și ne stimulează. Nu toată carnea vie este dureroasă, nici toți nervii, nici chiar toți nervii senzoriali. Nu există nici o urmă de durere, de adevărată durere, în senzațiile nervului optic. Dacă rănești nervul optic, vezi doar fulgerări de lumină, la fel cum boala nervului auditiv înseamnă doar un zumzet în urechi. Plantele nu simt durerea; iar animalele inferioare — s-ar putea ca animale ca steaua de mare sau racul să nu simtă durerea. Și apoi, oamenii, cu cât devin mai inteligenți, cu atât vor căuta în mod mai inteligent propria lor bunăstare, și cu atât mai puțin vor avea nevoie de busola care să-i țină departe de primejdie. N-am auzit niciodată ca un lucru inutil să nu fie smuls din existență, mai curînd sau mai târziu, de către evoluție. Auzi? Iar durerea va deveni inutilă.

Și, apoi, eu sînt un om credincios, Prendick, după cum trebuie să fie orice om normal. S-ar putea să mă înșel, dar eu am văzut mai mult decît dumneata din metodele Creatorului acestei lumi — căci eu i-am cercetat în felul meu legile, toată viața, în timp ce dumneata, îmi inchipui, colecționeai fluturi. Și, îți spun, plăcerea și durerea n-au nimic de-a face cu raiul sau iadul. Plăcerea și durerea — bah! Ce este extazul teologului dumitale altceva decît o hurie¹ a lui Mahomet în întuneric? Acest mare caz pe care bărbații și femeile îl fac cu privire la plăcere și durere, Prendick, este semnul animalului din ei, semnul animalului din care se trag. Durere! Durere și plăcere — ele există pentru noi, numai atît timp cît ne zvîrcolim prin țărîna...

Vezi, eu mi-am continuat cercetările pe calea pe care m-au dus chiar ele. Acesta este singurul fel în care cred că se pot face cercetările. Puneam o întrebare, găseam vreo metodă ca să capăt un răspuns, și obțineam — o nouă întrebare. Este posibil cutare sau cutare lucru? Nu-ți poți imagina ce înseamnă asta pentru un cercetător, ce pasiune intelectuală îl cuprinde. Nu-ți poți imagina strania și sublima încîntare a acestor

¹ *hurie* — fecioară promisă de religia musulmană credincioșilor, în paradis. (n. t.)

dorinți intelectuale. Ființa pe care o ai în față nu mai este un animal, sau o creatură asemănătoare, ci o problemă. Durerea prin simpatie — tot ce știu despre ea este o amintire a unui lucru din a cărui cauză sufeream acum mulți ani. Doream — era singurul lucru pe care îl doream — să găsesc limita extremă a plasticității unei forme vii.

— Dar, zisei eu, acest lucru este ceva îngrozitor...

— Pînă astăzi nu mi-a păsat niciodată de etica materiei. Studiul Naturii îl face pe om pînă la urmă tot atît de nemilos ca și Natura. Am mers mai departe, neluînd în seamă nimic altceva decît problema pe care o urmăream, iar materialul s-a... adunat în colibe de acolo... Sînt aproape unsprezece ani de cînd am venit aici, eu cu Montgomery, și șase canaci¹. Îmi amintesc, de parcă ar fi fost ieri, de liniștea înverzită a insulei și de oceanul pustiu din jurul nostru. Locul acesta părea că mă așteaptă.

Am descărcat proviziile și am construit această casă. Canacii și-au făcut cîteva colibe lîngă rîpă. Am început să lucrez chiar asupra animalelor aduse de mine. La început, s-au întîmplat cîteva lucruri neplăcute. Am început cu o oaie, și printr-o alunecare greșită a scalpului, am ucis-o după o zi și jumătate; am luat o altă oaie, am făcut din ea un lucru de spaimă și durere, și am lăsat-o bandajată, așteptînd să se vindece. Cînd am terminat-o mi s-a părut perfect umană, dar cînd m-am dus din nou lîngă ea, am fost nemulțumit; își amintea de mine și se îngrozea neîncăpuit de mult, și nu avea mai multă inteligență decît o oaie. Cu cît priveam mai mult la acest monstru, cu atît îmi părea mai diform, pînă cînd i-am pus capăt suferințelor. Aceste animale fără curaj, aceste ființe fricoase, mîinate de durere, fără o fărîmă de energie combativă pentru a înfrunța suferința — nu sînt bune pentru a face din ele oameni.

Apoi am luat o gorilă și din ea, lucrînd cu o grijă infinită, și învingînd greutăți nenumărate, am făcut

¹ canaci = locuitori din mările sudului, în special cei folosiți odinioară în Queensland pe plantațiile de zahăr. (În limba hawaiană, kanaka înseamnă om.) (n. t.)

primul meu om. L-am modelat o săptămână întreagă, zi și noapte. Cel mai mult trebuia să lucrez asupra creierului; trebuia să-i adaug mult, și să-l modific mult. După ce l-am terminat, l-am considerat drept un frumos specimen al tipului negroid, iar el zăcea, bandajat, legat, și nemișcat în fața mea. Am plecat de lângă el numai atunci când am fost sigur că va trăi și întorcându-mă în cameră l-am găsit pe Montgomery în aceeași stare ca și dumneata. Auzise parte din strigăte, pe măsură ce animalul devenea om, strigăte asemănătoare celor care te-au tulburat și pe dumneata atât de mult. La început, nu îi împărtășisem totul. Canacii, de asemenea, au resimțit același lucru. Simpla mea vedere îi făcea să se înspăimînte. Am reușit să-l recîștig pe Montgomery — într-un fel, dar eu și cu el am avut mult de furcă ca să-i împiedicăm pe canaci să dezerteze. Pînă la urmă cîțiva au reușit să fugă și astfel ne-am pierdut yachtul. Mi-am petrecut multe zile educînd bruta aceea — în total m-am ocupat de el trei sau patru luni. L-am învățat rudimentele limbii engleze, i-am dat cîteva idei despre numere, l-am făcut chiar să citească alfabetul. Dar în această privință, s-a dovedit a fi greoi la minte — deși am întîlnit unii idioți și mai greoi. Din punct de vedere mintal, el a început de la zero; nu avea în minte nici o amintire de ceea ce fusese înainte. Cînd rănilor i-au fost complet vindecate, și nu a mai fost îndurerat și înțepenit, și a fost în stare să vorbească puțin, l-am prezentat canacilor ca pe un interesant pasager clandestin.

La început au fost teribil de înfricoșați de el — lucru care m-a cam ofensat, căci eram mîndru de creația mea, dar felul lui de a fi era atât de blînd, și era atât de neajutorat, încît după o vreme ei l-au acceptat și au luat asupra lor grijile educației lui. Învăța repede, era foarte imitativ și adaptabil, și își construia o colibă ceva mai bună, am impresia, decît bordeiele lor. Unul dintre canaci, un fel de misionar, l-a învățat să citească, sau cel puțin să silabisească literele, și i-a dat cîteva idei rudimentare despre moralitate, dar se pare că apucăturile animalului nu erau cîtuși de puțin dintre cele mai de dorit.

M-am odihnit, după muncă, timp de câteva zile și aveam de gînd să scriu o dare de seamă asupra întregii operații, pentru a trezi interesul fiziologilor englezi. Atunci, însă, am dat peste creatura aceea ghemuită într-un pom, maimuțărindu-se la doi dintre canacii care o necăjiseră. Am amenințat-o, i-am spus cît de inuman era felul în care proceda, i-am trezit simțul rușinii, și m-am întors aici hotărît să fac ceva mai bun, înainte de a-mi trimite rezultatul lucrărilor în Anglia. Am făcut lucruri mai bune; dar, în orice caz, ființele acestea dau înapoi, animalul din ei revine cu îndărătnicie, din zi în zi tot mai mult... Am de gînd să fac lucruri și mai bune. Sînt hotărît. Puma asta...

Și, iată, aceasta este povestea. Toți canacii sînt acum morți. Unul a căzut peste bordul șalupei, altul a murit dintr-o rană la călcîi, pe care a otrăvit-o în vreun fel cu un suc de plante. Trei au fugit cu yachtul și bănuiesc, și sper, că s-au înecat. Ultimul... a fost ucis. Ei bine — l-am înlocuit. Montgomery s-a comportat ca și dumneata la început, și apoi...

— Ce s-a întîmplat cu celălalt? zisei eu tăios — celălalt canac care a fost ucis?

— Adevărul este că, după ce am făcut un număr de ființe omenesti, am făcut un lucru... El ezită.

— Ei? făcui eu.

— A fost ucis.

— Nu înțeleg, zisei eu; vrei să spui că...

— L-a ucis pe canac — da. A ucis mai multe ființe pe care le-a prins. L-am urmărit vreo două zile. Scăpase printr-un accident — nu avusesem niciodată de gînd să-i dau drumul. Nu era terminat. Era doar o experiență. Era o ființă fără membre, cu un aspect oribil, care se zvîrcolea pe pămînt ca un șarpe. Avea o forță imensă și era furios de durere, mergea rostogolindu-se ca un purcel de mare cînd înoată. A stat ascuns în pădure câteva zile, distrugînd tot ce îi ieșea în cale, pînă cînd l-am pus pe fugă, și atunci s-a tîrît în partea de nord a insulei, iar noi ne-am împărțit pentru a-l încolți. Montgomery a insistat să vină cu mine. Canacul avea o carabină și cînd i-am găsit trupul, una din țevi era îndoită în formă de S și aproape străpunsă de mușcă-

turi. Montgomery a împușcat monstrul... După aceea, m-am rezumat la idealul omenesc — cu cîteva mici excepții.

Tăcu. Am rămas tăcut, privindu-l.

— Astfel, douăzeci de ani în total — socotind și cei nouă ani din Anglia — am continuat să lucrez, și încă mai este ceva în toate acestea care mă depășește, mă face să fiu nemulțumit, mă împinge către noi eforturi. Uneori mă întrec pe mine însumi, alteori sînt sub nivelul meu, dar niciodată nu reușesc să obțin rezultatele la care năzuiesc. Forma omenească pot s-o obțin, acum, cu oarecare ușurință, după cum vreau, mlădioasă și grațioasă, sau greoaie și puternică; dar adesea am de furcă cu mîinile și ghearele — lucruri dureroase pe care nu îndrăznesc să le modelez în voie. Dar cel mai mult am de furcă cu grefarea și transformarea subtilă pe care trebuie s-o fac creierului. Adesea inteligența este neînchipuit de scăzută, cu inexplicabile spații albe, cu goluri neașteptate. Și cel mai puțin satisfăcător dintre toate este ceva ce nu pot atinge, pe undeva — nu știu precis unde — în lăcașul emoțiilor. Poște, instincte, dorințe care dăunează umanității, un straniu rezervor ascuns, care izbucnește deodată și inundă întreaga făptură a creaturii cu minie, cu ură, sau cu teamă. Aceste creaturi ale mele ți-au părut stranii și primejdioase de îndată ce ai început să le observi, dar mie, imediat după ce le-am făcut, îmi par a fi indiscutabil niște ființe umane. Abia după aceea, în timp ce le observ, convingerea se șterge. Mai întîi o trăsătură animalică, apoi alta, se furîșează la suprafață și-mi apare limpede... Dar am să înving și asta. De fiecare dată cînd cufund o creatură vie în baia arzătoare de durere, îmi spun: „De data aceasta voi arde tot animalul din ea, de data aceasta voi face o creatură rațională. La urma urmei, ce înseamnă zece ani? Omul s-a format în timp de sute de mii de ani“.

Rămase pe gînduri, întunecat.

— Dar mă apropii de țintă. Această puma de acum...
Și după o pauză :

— Ei dau înapoi. De îndată ce îi las din mînă, animalul din ei începe să revină cu încetul, începe din nou să-și arate prezența.

O altă lungă tăcere.

— Apoi, ființele pe care le faci, le trimiți în vizuinele acelea? întrebai eu.

— Se duc singure. Cînd încep să simt animalul din ei, le dau drumul și ei se duc într-acolo. Cu toții se tem de casa aceasta, și de mine. Acolo, este un fel de imitație de societate omenească. Montgomery știe mai bine toate acestea, căci el se amestecă în treburile lor. El a învățat pe cîtiva să ne servească. Deși îi este rușine de asta, cred însă că oarecum îi simpatizează pe cîtiva dintre ei. E treaba lui, nu-i a mea. Ei îmi provoacă doar silă, ca un lucru care mi-a eșuat. Nu mă mai interesează de loc. Cred că urmează regulile care le-au fost predate de misionarul canac, și au un fel de parodie de viață rațională — sărmanele animale! Există ceva numit de ei Legea. Cîntă niște imnuri despre „totul este al Tău“. Își construiesc singuri vizuinele, culeg fructe și smulg ierburi — și chiar se împerechiază. Dar eu pot să-mi dau seama, pot să pătrund chiar în sufletele lor și să văd că nu sînt decît suflete de animale, animale care pier — și poftele de a trăi și de a se satisface... Și totuși, sînt ciudați. Complecși, ca tot ceea ce este viu. Este în ei un fel de năzuință spre mai sus, în parte vanitate, în parte emoție sexuală inutilă, în parte curiozitate inutilă. Doar o maimuță-reală... Am oarecari speranțe cu această puma; am lucrat intens la capul și creierul ei... Și acum, zise el, ridicîndu-se în picioare, după o lungă tăcere, în timpul căreia fiecare din noi ne-am urmărit propriile noastre gînduri — ce părere ai? Tot mai ți-e teamă de mine?

M-am uitat la el, și n-am văzut decît un om palid, cu părul alb, cu ochii liniștiți. În afară de seninătatea, de frumusețea care rezulta din liniștea sa, și de constituția sa impunătoare, ar fi putut trece neobservat printre alți o sută de bătrîni gentlemeni cumsecade. Atunci, m-a trecut un fior. În chip de răspuns la cea de a doua întrebare a sa, i-am întins cîte un revolver în fiecare mînă.

— Păstrează-le, zise el, și își ascunse cu mîna un căscat. Ridicîndu-se în picioare, mă privi țintă o clipă, și zîmbi: Ai avut două zile pline de peripeții, zise el. Te-aș sfătui să dormi puțin. Sînt bucuros că acum totul e limpede. Noapte bună.

Rămase o clipă pe gînduri, apoi ieși prin ușa interioară. Am răsucit imediat cheia în broasca ușii cedădea în afară.

M-am așezat din nou și am rămas un timp într-un fel de apatie, atît de obosit din punct de vedere emoțional, intelectual și fizic, încît nu puteam să-mi duc gîndul mai departe din punctul în care mă lăsase. Lăreastră neagră privea spre mine ca un ochi. În cele din urmă, cu un efort, am stins lampa și m-am urcat în hamac. Am adormit foarte repede.

XV. CU PRIVIRE LA OAMENII-ANIMALE

M-am deșteptat devreme. Chiar din clipa deșteptării explicația lui Moreau mi-a revenit în minte, limpede și lămurită. Am coborît din hamac și m-am dus să văd dacă ușa era încuiată. Apoi am încercat bara de la fereastră, și am văzut că era fixată solid. Faptul că aceste creaturi cu aspect omenesc erau în realitate doar monștri animalici, doar imitații grotești de oameni, mă umplea de o vagă neliniște în privința posibilităților lor, neliniște care era mult mai rea decît orice frică precisă. A răsunat o bătaie în ușă, și am auzit glasul cu accente onctuoase al lui M'ling. Am vîrît în buzunar unul din revolvere (ținînd mîna pe el), și i-am deschis.

— Bună dimineața, domnu', zise el, aducînd pe lîngă obișnuitul dejun de legume și un iepure fript fără pricepere. Montgomery îl urma. Ochiul său cercetător observă poziția brațului meu și zîmbi pieziș.

Puma era lăsată să se odihnească în ziua aceea, ca să se vindece; dar Moreau, care era solitar din fire, nu veni la noi. Am stat de vorbă cu Montgomery, pentru a-mi limpezi ideile despre felul cum trăiesc Oamenii-Animale. Eram nerăbdător să aflu, în special, cum erau reținuți acești monștri inumani ca să nu se repeadă la Moreau și Montgomery sau să nu se sfîșie unii pe alții.

Mi-a explicat că siguranța relativă a lui Moreau și a lui însuși se datora dezvoltării mintale limitate a acestor monștri. Cu toată inteligența lor crescută și tendința instinctelor lor animalice de a se redeștepta, ei au anumite idei fixe implantate de Moreau în mințile lor, care le mărginește în mod absolut imaginația. Erau de fapt hipnotizați, li se spusese că anumite lucruri erau imposibile și că anumite lucruri nu trebuie făcute, și aceste opreliști erau împletite în țesătura minților lor mai presus de orice posibilități de nesupunere sau discuție. Cu toate acestea, unele lucruri, în care vechiul instinct venea în contradicție cu ceea ce îi convenea lui Moreau, erau într-un echilibru mai puțin stabil. O serie de propozițiuni, denumite „Legea” — le auzisem recitate — se luptau în mințile lor cu poftele adînc înrădăcinate, mereu rebele, ale naturii lor animalice. Am aflat că ei repetau mereu această Lege și o încălcau mereu. Dar Montgomery și Moreau aveau mare grijă să-i țină departe de gustul singelui. Se temeau de sugestiile inevitabile ale acestui gust.

Montgomery îmi spuse că Legea, mai ales printre Oamenii-Animale felini, devenea foarte subredă o dată cu căderea nopții; că animalul din ei era atunci mai puternic; un spirit de aventură se naștea în ei, după apusul soarelui; îndrăzneau atunci lucruri la care nici nu visau în timpul zilei. Acestui fapt îi datoram urmărirea mea de către Omul-Leopard, în seara sosirii mele. Dar, în timpul primelor zile ale șederii mele, ei nu încălcau Legea decît pe furiș, și numai după apusul soarelui; în timpul zilei domnea în general o atmosferă de respect față de numeroasele ei opreliști.

Și, acum, poate că ar trebui să dau cîteva date generale despre insulă și despre Oamenii-Animale. Insula.

care avea un contur neregulat, și se ridica doar puțin deasupra întinderii mării, avea o suprafață totală, cred, de șapte sau opt mile pătrate¹. Era de origină vulcanică, mărginită acum de trei părți de recife de corali. Cîteva fumarole² în partea de nord, și un izvor cald, erau singurele rămășițe ale forțelor care îi dăduseră cîndva naștere. Din cînd în cînd se făcea simțit cîte un ușor cutremur de pămînt și uneori înălțarea spiralelor de fum devenea tumultuoasă, sub izbucnirile de vapori. Dar asta era totul. Populația insulei, mă informă Montgomery, număra acum ceva mai mult de șaizeci din aceste creaturi stranii ale artei lui Moreau, fără să mai socotim monștrii mai mici care trăiau prin tufișuri și care nu aveau formă omenească. În total, el crease aproape o sută douăzeci, dar mulți muriseră; iar alții, ca animalul fără picioare, tîrîtorul despre care îmi vorbise, suferiseră un sfîrșit violent. Răspunzînd întrebării mele, Montgomery zise că ei nașteau într-adevăr copii, dar că aceștia în general mureau. Nu exista nici o urmă de moștenire a caracterelor omenești căpătate. Dacă supraviețuiau. Moreau îi lua și le dădea o formă omenească. Femelele erau mai puțin numeroase decît masculii, și supuse multor persecuții făcute pe furis, în ciuda monogamiei pe care o ordona Legea.

Mi-ar fi imposibil să-i descriu amănunțit pe acești Oameni-Animale — ochii mei nu sînt obișnuiți cu amănuntele — și din nefericire nu știu să desenez. Poate că lucrul cel mai izbitor din aspectul lor general era disproporția dintre picioarele acestor creaturi și lungimea trupului lor; și totuși — atît de relativă este părerea noastră despre grație — ochiul mi s-a obișnuit cu formele lor, și în cele din urmă am început chiar să fiu de aceeași părere cu ei, și anume că picioarele mele lungi erau disproporționate. O altă caracteristică era

¹ Această descriere corespunde întru totul cu insula lui Noble. — C.E.P.

² Fumarole — gaze emanate de vulcani prin cratere și prin crăpături; locul pe unde emană aceste gaze. (n. t.)

capul, ținut înainte, și curbarea grosolană și neome-nească a coloanei vertebrale. Chiar și Omului-Maimuță îi lipsea acea curbare sinuoasă, spre înăuntru, a spatelui, care face forma omenească atât de grațioasă. Cei mai mulți aveau umerii teșiți în mod grosolan, iar antebrațele lor scurte atârnav, slabe, în lături. Cîțiva dintre ei erau vizibil păroși — cel puțin atât timp cît am stat eu pe insulă..

O altă diformitate foarte evidentă era în fețele lor, care, aproape toate, aveau maxilarele ieșite în afară, diforme spre urechi, cu nasuri mari și proeminente, cu părul foarte des sau foarte țepos, și adesea cu ochii colorați sau așezați în mod straniu. Niciunul nu știa să rîdă, deși Omul-Maimuță avea un fel de rînjete cîrîit. În afară de aceste caractere generale, capetele lor aveau prea puțin comun unele cu altele; fiecare păstra calitatea speciei sale particulare; amprenta omenească denatura, dar nu ascundea specificul leopardului, bou-lui, scroafei, sau altui animal din care fusese modelată creatura. Vocile, de asemenea, variau extrem de mult. Mîinile erau întotdeauna diforme; și, deși unele mă uimeau prin neașteptata lor asemănare cu cele omenești, aproape toate aveau cîteva degete lipsă, erau grosolan făcute spre unghii, și erau lipsite de orice sensibilitate tactilă.

Cei mai puternici Oameni-Animale erau Omul-Leopard și o creatură făcută din Hienă și Porc. Mai mari decît aceștia erau cei trei Oameni-Tauri care trăsese rășalupa. Apoi veneau Omul-cu-Părul-Argintiu, care era și cel care rostea Legea, apoi M'ling, și o creatură asemănătoare cu un satir, făcută din Maimuță și Capră. Erau și trei Oameni-Porci și o Femeie-Porc, o Iapă-Rinocer și alte cîteva femele ale căror origini nu le puteam preciza. Mai erau cîțiva Oameni-Lupi, un Urs-Taur, și un Om-Cîine-Saint-Bernard. Pe Omul-Maimuță l-am descris înainte și mai era o femeie bătrînă, deosebit de oribilă (și urît mirositoare), făcută din Vulpoaică și Urseaică, pe care am urît-o încă de la început.

Se spunea că este o adeptă înfocată a Legii. Creaturi mai mici erau puii lor pestriți și mica ființă cu aspect de leneș. Dar destul cu această listă!

La început am simțit o groază care mă înfiora față de aceste brute, simțeam, foarte puternic, că erau încă brute, dar pe nesimțite am început să mă obișnuiesc și, de altfel, am fost influențat de atitudinea lui Montgomery față de ei. Era de atîta vreme cu ei, încît ajunsese să-i privească ca pe niște ființe omenesti aproape normale — zilele sale din Londra îi păreau acum un trecut glorios și neverosimil. Se ducea la Arica numai o dată pe an, ca să trateze cu agentul lui Moreau, un negustor de animale din partea locului. În acest orașel maritim, locuit de metiși spanioli, cu greu putea el vedea cel mai frumos tip de oameni. Oamenii de pe vapor, îmi spuse el, îi păreau la început tot atît de ciudați pe cît îmi păreau mie Oamenii-Animale — cu picioare anormal de lungi, cu fața turtită, cu fruntea proeminentă, bănuitori, primejdioși și nesimțitori. Adevărul este că el nu iubea oamenii. Inima lui se încălzea față de mine, credea el, pentru că îmi salvase viața.

Aveam chiar impresia că el avea o tainică bunăvoință față de aceste brute metamorfozate, o simpatie vicioasă față de unele din acțiunile lor, dar pe care, la început, încerca să mi-o ascundă.

M'ling, omul cu fața neagră, servitorul său, primul dintre Oamenii-Animale pe care îl întîlnisem, nu trăia împreună cu ceilalți, în insulă, ci într-un mic coteț din dosul locului îngrădit. Nu era atît de inteligent ca Omul-Maimuță, dar era mult mai docil, și semăna cel mai mult a om dintre toți Oamenii-Animale, iar Montgomery îl învățase să pregătească mîncarea, și de fapt să îndeplinească toate măruntele treburi casnice care i se cereau. Era o izbîndă complexă a oribilei îndemînări a lui Moreau, un urs, amestecat cu cîine și bou, una din creaturile cele mai îngrijit făcute. Îl trata pe Montgomery cu o stranie tandrețe și duioșie; acesta îi dădea uneori atenție, îl mîngîia, îi dădea diverse nume pe jumătate în bătaie de joc, pe jumătate în

glumă, făcându-l astfel să țopăie, cu o bucurie extraordinară; alteori îl maltrata, mai ales după ce băuse whisky, lovindu-l cu picioarele, cu mâinile, aruncînd în el cu pietre sau cu lemne aprinse. Dar, fie că era tratat bine sau rău, nimic nu-i plăcea mai mult decît să fie cu stăpînul său.

După cum spuneam, mă obișnuisem cu Oamenii-Animale, astfel încît mii de lucruri care mi se păruseră nefirești și respingătoare deveniră curînd pentru mine naturale și obișnuite. Eu cred că totul în viață își ia culoarea din nuanța medie care ne înconjoară: Montgomery și Moreau erau prea particulari și individuali ca să-mi păstrez impresiile generale asupra umanității bine definite. Am văzut pe una dintre grosolanele creaturi bovine care vîsliseră la șalupă pășind greoi prin tufișuri, și m-am trezit întrebîndu-mă, încercînd cu greu să-mi amintesc, prin ce se deosebea de vreun țaran, om de-adevărat, întorcîndu-se obosit spre casă de la munca lui obișnuită; și, cînd am văzut fața șireată de vulpe a Femeii-Vulpe-Urs, ciudat de omenească în viclenia ei interesată, mi-am închipuit că o mai înțîlnisem cîndva prin vreo fundătură a unui oraș.

Și, totuși, din cînd în cînd animalul din ei îmi apărea fără puțință de îndoială sau de tăgadă. Un om urît, un sălbatic cocoșat după toate aparențele, ghemuit în deschizătura uneia dintre colibe, se întindea și căsca, lăsînd să se vadă deodată niște incisivi ca niște foarfeci și niște canini ca niște săbii, ascuțiți și lucitori ca niște cuțite. Sau, pe vreo cărare îngustă, privind cu o îndrăzneală trecătoare în ochii vreunei femele mlădioase investmîntată în alb, observam deodată (cu un spasm de repulsie) că avea pupile despicate, sau, privind mai jos, observam unghia curbată cu care își ținea în jurul trupului vestmîntul inform. Este un lucru curios, de altfel, pe care nu pot să mi-l explic, felul în care aceste creaturi — vreau să spun femelele — își manifestau, în prima parte a șederii mele acolo, un simț instinctiv al propriei lor înfățișări respingătoare, și dădeau, în consecință, o atenție mai mult decît omenească decenței și aspectului exterior.

Dar lipsa mea de experiență ca scriitor mă trădează, și văd că mă îndepărtez de firul povestirii. După ce am terminat micul dejun, Montgomery m-a luat cu el de-a curmezișul insulei ca să-mi arate fumarolele și izvorul în ale cărei ape fierbinți intrasem cu o zi mai înainte. Amîndoi aveam cîte un bici și un revolver încărcat. În timp ce treceam printr-o junglă deasă din drumul nostru într-acolo, am auzit țipînd un iepure. Ne-am oprit și am ascultat, dar, cum n-am mai auzit nimic, ne-am continuat drumul, iar incidentul ni s-a șters din minte. Montgomery mi-a atras atenția asupra unor mici animale de culoare roz, cu picioarele dinapoi lungi, care topăiau prin tufișuri. Îmi spuse că acestea erau create de Moreau din progeniturile Oamenilor-Animale. El crezuse că ar putea servi drept hrană, dar un obicei asemănător cu al iepurilor, de a-și devora puii, îl făcuse să renunțe la această intenție. Întîlnisem și mai înainte cîteva dintre aceste creaturi, o dată în noaptea cînd am fost urmărit de Omul-Leopard, și apoi în timp ce Moreau mă urmărise, cu o zi mai înainte. Printr-o întîmplare, sărind să se ferească de noi, una din ființele acestea căzu în groapa făcută prin dezrădăcinarea unui copac trîntit de vînt. Înainte de a se putea descurca de acolo, am reușit s-o prindem. Scuipa ca o pisică, zgîria și dădea cu putere din picioarele de dinapoi, și încerca să și muște, dar dinții îi erau prea slabi ca să facă altceva decît o pișcătură nedureroasă. Mi s-a părut că este o mică creatură frumoasă, și deoarece Montgomery spunea că nu distruge iarba, pentru a-și săpa vizuini, și este foarte curată de fel, cred că ar putea fi, în parcurile gentlemenilor, un înlocuitor convenabil al iepurelui obișnuit.

Am văzut, de asemenea, în drumul nostru, trunchiul unui copac jupuit în fișii lungi și crăpat adînc. Montgomery îmi atrase atenția.

— „Să nu zgîrîi scoarța copacilor; aceasta este Legea“, zise el. Multora dintre ei nu le prea pasă de asta!

Cred că după aceea l-am întâlnit pe Satir și pe Omul-Maimuță. Satirul era o rămășiță a amintirilor clasice ale lui Moreau, avînd pe față o expresie ovină — cu glasul ca un behăit aspru, cu extremitățile inferioare ca ale lui Satan. Cînd a trecut pe lîngă noi, ronțăia coaja unui fruct ca o păstaie. Amîndoi îl salutară pe Montgomery.

— Salutăm, ziseră ei, pe Cel-de-al-doilea-cu-bici!

— Este și un al treilea cu bici acum, zise Montgomery. Așa că, aveți grijă!

— El n-a fost făcut? zise Omul-Maimuță. El spunea — el spunea că a fost făcut.

Omul-Satir mă privi cu curiozitate.

— Cel-de-al-treilea-cu-bici, cel care merge plîngînd prin mare, are o față albă și subțire.

— Are și un bici lung și subțire, zise Montgomery.

— Ieri sîngera și plîngea, zise Satirul. Dumneata nu sîngerezi și nici nu plîngi niciodată. Stăpînul nu sîngerează și nici nu plînge.

— O sărmane! zise Montgomery. Ai să sîngerezi și ai să plîngi, chiar acum, dacă nu iei seama.

— El are cinci degete; este un om cu cinci degete ca și mine, zise Omul-Maimuță.

— Haidem, Prendick, zise Montgomery, luîndu-mă de braț, și ne-am continuat drumul.

Satirul și Omul-Maimuță continuară să ne privească și să-și împărtășească unul altuia impresiile.

— El nu spune nimic, zise Satirul. Oamenii au glas.

— Ieri mi-a cerut ceva de mîncare, zise Omul-Maimuță. El nu știa.

Apoi vorbiră lucruri pe care nu le-am mai deslușit și l-am auzit pe Satir rîzînd.

În timp ce ne întorceam, am dat peste iepurele mort. Corpul roșu al nenorocitului animal era rupt în bucăți, multe din coaste se vedeau despuiate, iar șira spinării era vizibil roasă.

Văzînd aceasta, Montgomery se opri.

— Dumnezeu! zise el, aplecându-se și ridicând câteva vertebre zdrobite ca să le examineze mai de aproape. Dumnezeu! repetă el, ce poate să însemne asta?

— Vreunul din carnivorii voștri și-a adus aminte de vechile obiceiuri, zisei eu, după o pauză. Șira spinării a fost sfărîmată de mușcături.

Rămase privind țintă, alb la față și cu buzele strînse pieziș.

— Asta nu-mi place, zise el încet.

— Am văzut ceva asemănător, zisei eu, în prima zi când am venit aici.

— Ei drăcie! Și ce era?

— Un iepure, cu capul răsucit.

— În ziua când ai venit?

— În ziua când am venit. În tufișuri, în spatele locului îngrădit, când am ieșit seara. Capul era complet smuls.

Scoase un fluierat prelung.

— Ba mai mult, chiar presupun cine este cel care a făcut acest lucru. E numai o bănuială, înțelegi. Înainte de a da peste iepure, am văzut pe unul din monștrii aceștia bînd din pîrîu.

— Lipăind în timp ce bea?

— Da.

— Să nu lipăi, când bei; aceasta este Legea. Multe mai pasă lor de Lege, eh — când Moreau nu este lîngă ei!

— Era monstrul care m-a urmărit.

— Sigur, zise Montgomery; este chiar ceea ce fac carnivorele. După ce ucid, beau. Este gustul de sînge, înțelegi? Cum era bruta? întrebă el. Ai putea să-l recunoști?

Privi în jurul nostru, stînd cu picioarele desfăcute deasupra resturilor iepurelui mort, cu ochii rătăcind printre umbrele și perdelele de verdeață, printre cursele și piedicile pădurii, care ne înconjurau.

— Gustul de sînge, zise el iar.

Își scoase revolverul, examinează cartușele din el, și îl puse la loc. Apoi începu să se tragă de buza care îi atîrna în jos.

— Cred că aş putea să recunosc bruta. L-am izbit de l-am ameţit. Cred că are pe frunte o vînătaie de toată frumuseţea.

— Dar atunci va trebui să *dovedim* că el a ucis iepurele, zise Montgomery. Aş fi făcut mai bine să nu-i fi adus aici.

Voiam s-o pornesc la drum, dar el stătea acolo nedumerit, gîndindu-se la iepurele mutilat. Aşa că m-am îndepărtat atît de mult, încît rămăşiţele iepurelui nu se mai văzură.

— Haide! zisei eu.

Se trezi de îndată şi veni spre mine.

— Vezi, zise el, aproape în şoaptă, ei cu toţii au fost siliţi să aibă o idee fixă de a nu mîncea nimic din ceea ce se mişcă pe pămînt. Dacă, printr-un accident, vreo brută a gustat sînge...

Continuă să meargă o bucată de drum în tăcere.

— Mă întreb ce s-o fi întîmplat, îşi zise el. Apoi, după o pauză, iar: am făcut o prostie deunăzi. Servitorul acesta al meu... L-am arătat cum să jupoaie şi să gătească un iepure. E ciudat... L-am văzut cum îşi lîngea mîinile... Nu m-am gîndit niciodată.

Şi apoi:

- Trebuie să punem capăt acestor blestămăţii. Trebuie să-i spun lui Moreau.

N-a mai fost în stare să se gîndească la nimic altceva în tot drumul spre casă.

Moreau luă lucrurile şi mai în serios decît Montgomery, şi nu mai este nevoie să spun că începeam şi eu să fiu cuprins de evidenta lor consternare.

— Trebuie să le dăm un exemplu, zise Moreau. Nu mă îndoiesc de loc că Omul-Leopard este cel vinovat. Dar cum putem s-o dovedim? Era bine, Montgomery, dacă te-ai fi abţinut de la pofta de a mîncea carne şi n-ai fi adus aceste noutăţi aţîţătoare. S-ar putea să avem neplăceri din cauza asta.

— Am fost un dobitoc, zise Montgomery. Dar acum faptul este consumat. Şi ştii bine, chiar dumneata mi-ai spus că pot să-i aduc.

— Trebuie să ne îngrijim de treaba asta imediat, zise Moreau. Bănuiesc că, dacă se întâmplă ceva, M'ling poate să se descurce?

— Nu sînt prea sigur de M'ling, zise Montgomery. Cred că nu-l cunosc îndeajuns.

După-amiază, Moreau, Montgomery, eu și M'ling am străbătut insula, către colibeile din rîpă. Noi trei eram înarmați. M'ling ducea cu el toporișca pe care o folosea la despicatul lemnului pentru foc, și un colac de sîrmă. Moreau avea atîrnat de umăr un corn imens de văcar.

— Ai să vezi o adunare a Oamenilor-Animale, zise Montgomery. Este un spectacol frumos.

Moreau n-a scos nici o vorbă tot drumul, dar fața sa mare, încadrată de alb, era de o hotărîre necruțătoare.

Am străbătut rîpa, în fundul căreia fumega pîrîul de apă fierbinte, și am urmat cărarea întortocheată prin desișul de trestii, pînă cînd am ajuns la o suprafață întinsă, acoperită cu un strat gros dintr-o substanță ca un praf galben, care cred că era sulf. Pe deasupra unui mal acoperit de mărăcini se zărea, sclipind, marea. Am ajuns într-un fel de amfiteatru natural, puțin adînc, și aici ne-am oprit toți patru. Atunci Moreau sună din corn și rupse liniștea adormită a acestei după-amieze tropicale. Se pare că avea plămîni puternici. Sunetul vuiitor se înălța din ce în ce printre ecouri, pînă cînd ajunse de o intensitate asurzitoare.

— Ah! zise Moreau, lăsînd instrumentul curb să-i cadă iar într-o parte.

Imediat se auziră trosnete printre trestiile galbene, și un zvon de glasuri, din jungla deasă și verde care mărginea mlaștina prin care alergasem eu cu o zi mai înainte. Apoi, din trei sau patru locuri de pe marginea suprafeței sulfuroase, apărură formele grotești ale Oamenilor-Animale, venind în grabă spre noi. Nu mi-am putut stăpîni o groază crescîndă, pe măsură ce îi vedeam, unul cîte unul, ieșind în fugă dintre copaci sau trestii, și venind bălăbănindu-se spre noi, prin praful fierbinte. Dar Moreau și Montgomery erau destul de calmi și, de nevoie, am rămas și eu lîngă ei. Primul care sosi fu Satirul, ciudat de ireal, cu toate că arunca o umbră și azvîrlea praful cu coștele; după el, din

desiș, apăru o matahală monstruoasă, un animal între cal și rinocer, mestecînd un pai ; și apoi apăru Femeia-Porc și două Femei-Lup ; apoi vrăjitoarea Urs-Vulpe cu ochii ei roșii pe figura roșie și ascuțită, și apoi alții — toți grăbindu-se nerăbdători. Pe măsură ce se apropiau, începeau să se ploconească în fața lui Moreau și să cînte, neținînd seama unii de alții, fragmente din cea de a doua jumătate a litaniei Legii : „*A lui este mîna care rănește, a lui este mîna care vindecă*“ și așa mai departe.

De îndată ce ajungeau la o distanță de vreo treizeci de metri de noi se opreau și, aplecîndu-se pe genunchi și coate, începeau să-și arunce praful albicios pe cap. Închipuiți-vă scena, dacă puteți. Noi, trei oameni, îmbrăcați în albastru, împreună cu servitorul nostru diform și cu fața neagră, stînd într-un spațiu întins de praf galben bătut de soare, sub cerul albastru arzător, și înconjurați de acest cerc de monstruoziități ghemuite și care făceau tot felul de gesturi, unii aproape umani, doar din expresia și gesturile lor subtile, unii ca niște schilozi, unii atît de ciudat de diformi, încît nu semănau cu nimic decît doar cu personajele celor mai îngrozitoare vise ale noastre. În fund, liniile mlădioase ale unui desiș de trestii, într-o parte, un desiș încîlcit de palmieri, într-alta, despărțindu-ne de rîpa cu colibe, iar înspre nord orizontul neguros al Oceanului Pacific.

— Șaizeci și doi, șaizeci și trei, număra Moreau. Mai sînt încă patru.

— Nu-l văd pe Omul-Leopard, zisei eu.

Moreau sună din nou din cornul cel mare, și, la sunetul lui, toți Oamenii-Animale se zvîrcoliră, tîrîndu-se prin praf. Atunci, furișîndu-se dintre trestii, aplecat aproape de pămînt, și încercînd să ajungă cercul celor ce se tăvăleau prin praf, apăru, din spatele lui Moreau, Omul-Leopard. Fruntea îi era învinetită. Ultimul dintre Oamenii-Animale care sosi fu micul Om-Maimuță. Cei ce veniseră mai înainte, încălziți și obosiți de zvîrcolile lor, îi aruncară priviri pline de răutate.

— Încetați, zise Moreau cu vocea sa puternică și fermă, și Oamenii-Animale se așezară pe vine și își încetară adorația.

— Unde este cel ce rostește Legea ? întrebă Moreau, și monstrul cenușiu și păros își înclină fața în țărină.

— Spune vorbele, zise Moreau.

Și de îndată toți cei din adunare îngenunchiară, legându-se dintr-o parte în cealaltă și aruncînd în sus sulful cu mîinile, mai întîi un nor de praf, cu mîna dreaptă, și apoi altul cu stînga, începură încă o dată să îngîne strania lor litanie.

Cînd ajunseră la „Să nu mănînci carne sau pește ; aceasta este Legea“, Moreau își întinse mîna-i albă și fină :

— Stai ! strigă el, și o tăcere absolută se așternă asupra tuturor.

Cred că toți știau și se temeau de ceea ce va urma. Am privit în jur la ciudatele figuri. Văzînd atitudinile lor șovăielnice și spaima care se ascundea în ochii lor strălucitori, m-am mirat cum de crezusem vreodată că ar putea să fie oameni.

— Această Lege a fost încălcată, zise Moreau.

— Nimeni nu scapă, zise creatura fără obraji, cu par argintiu.

— Nimeni nu scapă, repetă cercul îngenunchiat al Oamenilor-Animale.

— Cine este cel ce a călcat-o ? strigă Moreau și privi în jur, la fețele lor, plesnind din bici.

Am avut impresia că Hiena-Porc arăta cam abătută, și tot astfel și Omul-Leopard. Moreau se opri, cu fața spre acesta, care se tîrî în fața lui cu amintirea și spaima suferințelor infinite.

— Cine este acela ? repetă Moreau, cu glas tunător.

— Rău este de cel care încalcă Legea, îngîină cel ce rostea Legea.

Moreau privi în ochii Omului-Leopard, și păru că scrutează însuși sufletul acestei creaturi.

— Cel ce încalcă Legea... zise Moreau, luîndu-și ochii de la victima sa și întorcîndu-se spre noi. Mi s-a părut că disting o nuanță de exaltare în glasul său.

— ... se întoarce în Casa Durerii, exclamară cu toții ; se întoarce în Casa Durerii, o, Stăpîne !

— În Casa Durerii — în Casa Durerii, sporovăi Omul-Maimuță, ca și cum această idee i-ar fi fost pe plac.

— Auzi ? zise Moreau, întorcându-se către vinovat, priete... Hei !

Căci Omul-Leopard, eliberat de privirea lui Moreau, se ridicase din genunchi și acum, cu ochii în flăcări și cu colții săi imenși de felină lucind de sub buzele răsfrînte, sări asupra călăului său. Sint convins că numai nebunia unei frici insuportabile a putut să-l îndemne la acest atac. Întregul cerc de vreo șaizeci de monștri păru că se ridică în jurul nostru. Am scos revolverul. Cele două făpturi se ciocniră. Îl văzui pe Moreau clătinîndu-se pe spate de izbitura Omului-Leopard. Se auzi un urlet furios și un răcnet în jurul nostru. Toți se mișcau cu repeziciune. O clipă, am crezut că era o revoltă generală.

Fața furioasă a Omului-Leopard țîșni pe lingă mine, cu M'ling pe urmele lui. Am văzut ochii galbeni ai Hienei-Porc strălucind de ațîțare, cu o atitudine ca și cum ar fi fost aproape hotărît să mă atace. Satirul privea, de asemenea spre mine, peste umerii aduși ai Hienei-Porc. Am auzit pocnitura pistolului lui Moreau, și am văzut fulgerul roșu izbucnind prin tumult. Întreaga mulțime păru să se întoarcă în direcția flăcării, și eu, de asemenea, m-am întors ca atras de magnetismul acestei mișcări. În clipa următoare alergam, în mijlocul gloatei care urla, în urmărirea Omului-Leopard fugărit.

Asta este tot ce pot să spun cu precizie. L-am văzut pe Omul-Leopard lovindu-l pe Moreau, și apoi totul se învîrti în jurul meu, pînă cînd m-am trezit alergînd din răsputeri.

M'ling era în frunte, urmărind de aproape pe fugar. În urma lui, cu limbile deja scoase, alergau Femeile-Lup sărind cu pași mari. Urmau Oamenii-Porci, urlînd ațîțați, și cei doi Oameni-Tauri, înfășați în alb. Apoi venea Moreau, într-un grup de Oameni-Animale, pălăria lui de paie cu boruri mari îi fusese smulsă — cu revolverul în mîină, și cu părul alb și moale filfîind. Hiena-Porc alerga lingă mine, ținînd același pas, și privindu-

mă pe furiș cu ochii ei de felină, iar ceilalți veneau tropăind și urlând în urma noastră.

Omul-Leopard își croia drum printre trestii lungi, care zvicneau înapoi în urma lui și-l izbeau în față pe M'ling. Noi, ceilalți de la urmă, am găsit o cărare bătătorită când am ajuns la desişul de trestie. Goana printre trestii dură aproape un sfert de milă, și apoi se afundă într-un desiş care ne întârzia foarte mult mişcările, deşi mergeam prin el în grup compact; frunzişul ne izbea în față, lianele ca nişte funii ne prindeau de sub bărbie sau ni se încurcau printre glezne, plante spinoase ni se agăţau și ne sfîșiau hainele și carnea, laolaltă.

— A mers pe aici în patru labe, gîfii Moreau, care era acum chiar în față mea.

— Nimeni nu scapă, zise Lupul-Urs, rîzîndu-mi în față, surescitat de urmărire.

Am ieșit din nou printre stînci, și am văzut vînatul nostru în față, alergînd ușor în patru labe, și mîrîind spre noi, peste umăr. Văzînd aceasta, Oamenii-Lupi urlară de plăcere. Animalul era îmbrăcat și, de departe, fața îi părea încă omenească, dar mişcările celor patru labe erau feline, și curbura discretă a umerilor era vădit a unui animal fugărit. Sări peste niște tufişuri spinoase cu flori galbene și dispăru. M'ling era la jumătatea distanței dintre noi.

Cei mai mulți dintre noi pierduseră în acest moment viteza de la începutul alergării și ne stabilisem la un pas mai lung și mai regulat. În timp ce traversam locul deschis, am văzut că urmărirea, care începuse în coloană, se desfășurase acum în linie. Hiena-Porc alerga tot alături de mine, privindu-mă din fugă, și din cînd în cînd zbîrlindu-și botul într-un rînjet mîrîit.

La marginea stîncilor, Omul-Leopard, dîndu-și seama că se îndrepta spre promontoriul pe care mă urmărise în seara venirii mele, coti spre desişuri. Dar Montgomery văzuse manevra și îl sili să se întoarcă din nou.

Astfel, gîfîind, poticnindu-mă de stînci, zgîriat de mărăcini, împiedicîndu-mă de ferigi și trestii, ajutam la urmărirea Omului-Leopard, care încălcase Legea, iar Hiena-Porc alerga, rîzînd sălbatic, alături de mine.

Continuam să alerg, poticnindu-mă, simțind cum mi se învîrtește capul și cum inima bate să-mi spargă pieptul, obosit de moarte, și totuși neîndrăznind să pierd din ochi vînătoarea, de teamă să nu rămîn singur cu acest oribil însoțitor. Continuam să alerg, în ciuda unei oboseli fără margini, și a puternicei arșite din după-amiaza tropicală.

În sfîrșit, furia urmăririi slăbi. Îl încolțisem pe nenorocitul animal într-un colț al insulei. Moreau, cu biciul în mînă, ne aranja într-o linie neregulată, și de data aceasta am înaintat încet, strîngîndu-ne unii pe alții pe măsură ce înaintam, și strîngînd cercul în jurul victimei noastre. Acesta se ascundea, fără zgomot și nevăzut, în tufișurile prin care alergasem și eu în urmărire din noaptea aceea.

— Atenție! strigă Moreau, atenție! În timpul acesta, capetele linie se închideau în jurul tufișurilor și încercuiau bruta.

— Vedeți să nu scape! se auzi glasul lui Montgomery de după tufișuri.

Eu mă aflu pe panta de deasupra tufișurilor. Montgomery și Moreau băteau malul de jos. Înaintam încet prin rețeaua încîlcită de ramuri și frunze. Prada noastră stătea liniștită.

— Inapoi în Casa Durerii, în Casa Durerii, în Casa Durerii! schelălăia glasul Omului-Maimuță, la vreo douăzeci de metri spre dreapta.

Auzind aceasta, i-am iertat sărmanului nenorocit toată frica pe care mi-o inspirase.

Se auzeau crenguțele trosnind și ramurile dîndu-se în lături în fața pașilor greoi ai Calului-Rinocer, înspre dreapta. Apoi, deodată, printr-un poligon de verdeață, în semiîntinericul de sub vegetația luxuriantă, am zărit creatura pe care o vînam. M-am oprit. Era ghemuită în cel mai mic spațiu posibil, cu ochii săi verzi luminoși îndreptați spre mine, privindu-mă peste umăr.

S-ar putea să pară că mă contrazic — nu pot să-mi explic acest fapt, — dar acum, văzînd acolo creatura într-o atitudine perfect animalică, cu lumina lucindu-i în ochi și cu fața sa imperfect omenească schimonosită de groază, am avut din nou senzația umanității sale. Știam

că în clipa următoare vreun alt urmăritor îl va zări, și va fi copleșit și capturat, pentru ca să împărtășească din nou oribilele torturi din curtea îngrădită.

Am scos brusc revolverul, am țintit între ochii săi cuprinși de groază, și am tras.

În acel moment, Hiena-Porc îl văzu și se aruncă asupra lui cu un strigăt nesățios, înfigându-și cu sete colții în gîtul său. De jur împrejurul meu desigur începu să foșnească și să trosnească în timp ce Oamenii-Animale se strîngeau în grabă. Își făcură unul cîte unul apariția.

— Nu-l omori, Prendick, strigă Moreau. Nu-l omori! Îl vedeam cum se apleacă pentru a-și face drum pe sub frunzișul ferigilor înalte.

În clipa următoare, goni Hiena-Porc cu mînerul biciului și, împreună cu Montgomery, ținîndu-i la distanță pe Oamenii-Animale, carnivori și ațîțați, și mai ales pe M'ling, de trupul care încă mai mișca. Ființa cu par cenușiu se apropie de cadavru adîlmecînd, pe sub brațul meu. Celelalte animale, în ardoarea lor bestială, mă împrînceau ca să vadă mai de aproape.

— Să te ia dracu', Prendick! zise Moreau. Îl voiam viu.

— Îmi pare rău, zisei eu, deși nu-mi părea. A fost impulsul momentului. Mă simțeam rău de oboseală și de surescitare.

Întorcîndu-mă, mi-am croit drum prin gloata de Oameni-Animale, și am urcat singur panta, către partea superioară a promontoriului. Printre ordinele pe care le striga Moreau, i-am auzit pe cei trei Oameni-Tauri, înfășați în alb, tîrînd victima în jos, spre țărm.

Acum îmi era ușor să rămîn singur. Oamenii-Animale manifestau o curiozitate cu totul omenească față de trupul mort și îl urmau în grup compact, mirosindu-l și mîrîind spre el, în timp ce Oameni-Tauri îl tîrau în jos spre țărm. Am ajuns pe promontoriu și i-am văzut pe Oameni-Tauri, negri pe cerul de seară, ducînd povara cadavrului înspre mare și, ca un val, mi-a trecut prin minte nespusa inutilitate a tot ceea ce se petrecea pe această insulă. Pe țărm, printre stîncile de dedesubtul meu, se aflau Omul-Maimuță, Hiena-Porc, și alți cîțiva Oameni-Animale, stînd în jurul lui Montgomery și al lui

Moreau. Cu toții erau încă foarte surescitați, și toți revărsau un torent de asigurări despre fidelitatea lor față de Lege. Și, totuși, eu aveam, în sinea mea, certitudinea absolută că Hiena-Porc era implicată în uciderea iepurelui. M-a cuprins o stranie convingere că, în afară de grosolănia trăsăturilor, de grotescul formelor, aveam aici în fața mea întreaga balanță a vieții omenești în miniatură, întreg jocul de instincte, rațiune și destin, în cea mai simplă formă a sa. Se întâmplase ca Omul-Leopard să fie învins. Asta era toată diferența.

Sărmane brute! Începusem să înțeleg aspectul josnic al cruzimii lui Moreau. Mai înainte nu mă gândisem la durerea și suferințele care se abăteau asupra acestor sărmane victime, după ce ieșeau din mâinile lui Moreau. Mă înfioraseră doar zilele de chinuri din curtea îngrădită. Dar, acum, acestea păreau să fie partea cea mai mică a suferinței. Înainte, ei fuseseră animale, cu instinctele perfect adaptate la natura înconjurătoare, și ferite atât cât pot fi niște ființe vii. Acum, ei se poticneau de piedicile umanității, trăiau într-o frică care nu se stingea niciodată, înlanțuiți de o lege pe care nu o puteau înțelege: parodia lor de existență omenească începea cu o agonie, era o lungă luptă interioară, o lungă groază de Moreau — și pentru ce? Ceea ce mă revolta era toată această inutilitate.

Dacă Moreau ar fi urmărit vreun scop anume, aș fi avut cât de cât simpatie față de el. Nu sînt chiar atât de impresionabil în fața durerii. Aș fi putut oarecum să-l iert, chiar dacă mobilul său ar fi fost ura. Dar el era atât de iresponsabil, atât de complet nepăsător. Era tirat doar de curiozitatea și cercetările sale nebunești și fără nici un țel, iar ființele acestea erau menite să trăiască cîtiva ani, să lupte, să se zbată, să sufere; și pînă la urmă să moară în chinuri. Erau nenorociți în sinea lor, vechea lor ură animalică îi împingea să-și facă rău unii altora, iar Legea îi oprea de la o scurtă luptă crîncenă care să pună hotărît capăt animozităților naturale dintre ei.

În zilele acelea, teama mea de Oamenii-Animale avu aceeași soartă cu teama mea față de Moreau. Am căzut

într-adevăr într-o stare morbidă : adîncă și durabilă, străină de frică, care a lăsat urme neșterse în mintea mea. Trebuie să mărturisesc că mi-am pierdut încrederea în judecata sănătoasă a întregii lumi, cînd am văzut-o suferind dezordinea dureroasă din această insulă. Un destin orb, un vast mecanism neîndurător, părea să croiască și să modeleze structura existențelor, iar eu, Moreau (prin pasiunea lui pentru cercetări), Montgomery (prin pasiunea lui pentru băutură), Oamenii-Animale, cu instinctele lor și cu restricțiile lor mintale, eram sfîșiți și zdrobiți, nemilos și inevitabil, în infinita complexitate a roților care se mișcau neîncetat. Dar această situație nu s-a produs dintr-o dată.. Cred chiar că anticipez puțin vorbind de pe acum despre asta.

XVII. O CATASTROFĂ

Abia dacă trecuseră șase săptămîni, că și pierdusem orice sentiment, afară de dezgust și silă, față de infamele experiențe ale lui Moreau. Singurul meu gînd era să scap de aceste oribile caricaturi ale imaginii Creatorului, să mă întorc la relațiile plăcute și sănătoase cu oamenii. Semenii mei, de care mă aflam astfel despărțit, începură să capete în amintirea mea virtuți și frumuseți idilice. Prietenia mea de la început cu Montgomery nu mai creșcu. Îndelungata lui separare de oameni, viciul său ascuns pentru băutură, simpatia lui evidentă pentru Oamenii-Animale mi-l făceau odios. De mai multe ori l-am lăsat să se ducă singur printre ei. Evitam cu orice chip să am de-a face cu ei. Îmi petreceam tot mai mult timp pe țărm, căutînd să zăresc vreo pînză eliberatoare, care nu apărea niciodată, pînă cînd într-o zi se abătu asupra noastră un dezastru înspăimîntător, care dădu un aspect cu totul diferit ciudatelor lucruri care mă înconjurau

Era cam după șapte sau opt săptămîni după debarcarea mea — poate mai mult, cred, deși nu mă îngrijisem să țin socoteala timpului — cînd s-a produs catastrofa. S-a întîmplat dis-de-dimineată — cred că pe la orele șase. Mă sculasem și mîneasem devreme, fiind trezit de zgomotul a trei Oameni-Animale care aduceau lemne în curtea îngrădită.

După micul dejun m-am dus pînă la poarta deschisă a curții îngrădite și am stat acolo, fumînd o țigară și bucurîndu-mă de răcoarea dimineții. Moreau apăru îndată de după colțul zidului și mă salută. Trecu pe lîngă mine, și l-am auzit, în spatele meu, descuind ușa și intrînd în laborator. Atît de nesimțitor devenisem atunci față de lucrurile abominabile din jurul meu, încît am auzit fără nici o urmă de emoție pe victima sa, puma, începînd o nouă zi de tortură. Ea îl întîmpină pe călăul ei cu un răcnet aproape exact ca acela al unei furii întăritate.

Atunci se întîmplă ceva neprevăzut. Pînă astăzi nu știu exact cum s-a întîmplat. Am auzit un țipăt ascuțit, în spatele meu, o căzătură, și, întorcîndu-mă, am văzut năpustindu-se spre mine o față îngrozitoare, nici omească, nici animalică, ci pur și simplu infernală, brună, brăzdată de cicatrice roșii, din care mai picura sînge, și cu ochii aprinși, fără pleoape. Am întins brațul, să mă apăr de lovitura care mă aruncă cît eram de lung, cu antebrațul fracturat, iar uriașul monstru, înfășat în alb și fluturîndu-și bandajele pătate de sînge, sări peste mine și fugi. M-am rostogolit de cîteva ori în jos, spre țărîm, am încercat să mă ridic și m-am prăbușit pe brațul rupt. Atunci apăru Moreau, cu fața sa palidă și masivă devenită și mai teribilă din cauza sîngelui care îi șiroia de pe frunte. Avea un revolver în mînă. Nu-mi aruncă nici măcar o privire, ci o luă de îndată la goană în urmărirea pumei.

Mi-am încercat celălalt braț și m-am ridicat.

Făptura bandajată alerga în față, de-a lungul țărîmului, în salturi mari și Moreau o urmărea. Ea își întoarse capul și-l văzu, și atunci, cotind brusc, se îndreptă spre tufișuri. Se depărta de el tot mai mult cu fiecare salt. O văzui afundîndu-se în desîș, iar Moreau, alergînd

oblic ca s-o ajungă, trase și dădu greș, în timp ce ea disoărea. Apoi, dispăru și el în desișul verde.

Am rămas locului privind după ei, și apoi durerea din braț se înteți, și, cu un geamăt, m-am ridicat cu greu în picioare. Montgomery apăru în pragul ușii, îmbrăcat, cu un revolver în mână.

— Dumnezeu mare, Prendick ! zise el, neobservînd că eram rănit. Bruta aceea a scăpat ! A smuls lanțul din perete. I-ai văzut ?

Apoi deodată, văzînd că mă țineam de braț :

— Ce s-a întîmplat ?

— Stăteam în fața ușii, zisei eu.

Se apropie de mine și mă luă de braț.

— Ai singe pe mîneacă, zise el, și-mi ridică flanela.

Puse arma în buzunar, îmi pipăi peste tot brațul dureros, și mă duse în casă.

— Ai brațul rupt, zise el, și apoi : Spune-mi exact cum s-a întîmplat — ce s-a întîmplat.

I-am povestit ceea ce văzusem, i-am povestit în fraze întretăiate, cu gemete de durere între ele, iar el, repede și cu multă îndemînare, mi-a bandajat în acest timp brațul. Mi-l atîrnă de umăr, se dădu înapoi și mă privi :

— Așa mai merge, zise el. Și acum ?

Rămase pe gînduri. Apoi ieși și încuie porțile curții îngrădite. Lipsi cîtăva vreme.

Eu eram îndeosebi îngrijorat de brațul meu. Incidentul mi se părea unul în plus printre atîtea lucruri oribile. M-am așezat în șezlong și, trebuie să mărturisesc, am pornit să înjur din toată inima această insulă. Prima senzație surdă de durere din braț lăsase acum loc unei dureri cumplite, cînd Montgomery își făcu apariția din nou.

Fața lui era palidă, și lăsa să i se vadă gingia de jos mai mult decît oricînd.

— Nu zăresc și nici nu aud nimic, zise el. Mă gîndeam că s-ar putea să aibă nevoie de ajutor. Se uită la mine cu ochi rătăciți. Era o brută puternică, zise el. A smuls pur și simplu lanțul din zid.

Se duse spre fereastră, apoi spre ușă și de acolo se întoarse spre mine.

— Trebuie să mă duc după el, zise. Mai este un revolver, pe care ți-l las duminică. Ca să-ți spun drept, mă simt oarecum neliniștit.

Luă arma și mi-o puse la îndemână pe masă, apoi ieși, lăsând în aer o neliniște contagioasă. N-am mai stat mult după plecarea lui. Am luat revolverul în mână și am ieșit în pragul ușii.

Dimineața era liniștită ca moartea. Nu se auzea nici o șoaptă de vânt, marea era ca o oglindă lucioasă, cerul era gol, și țărmul pustiu. În starea mea, pe jumătate de surescitare, pe jumătate de febră, această liniște a naturii mă apăsa.

Am încercat să fluier, și cîntecul îmi murea pe buze. Am înjurat din nou — a doua oară în dimineața aceea. M-am dus pînă la colțul gardului de zid și am privit spre interiorul insulei, la tufișul verde care îi înghițise și pe Moreau și pe Montgomery. Cînd se vor întoarce oare? Și cum?

Apoi, departe pe țărm, apăru un mic Om-Animal cenușiu, alergă la marginea apei, și începu să se bălăcească. M-am întors pînă la ușă, apoi din nou pînă la colț, și am început să mă plimb tot așa, de colo pînă colo, ca o sentinelă în post. O dată m-am oprit, auzind glasul îndepărtat al lui Montgomery care striga:

— Oo-hee... Mo-reau!

Brațul începu să mă doară mai puțin, dar încă mă ardea. Aveam febră și mi-era sete. Umbra îmi devenea tot mai scurtă. M-am uitat la figura îndepărtată, pînă cînd dispăru iar. Oare Moreau și Montgomery nu vor mai reveni niciodată? Trei păsări de mare începură să se certe pentru vreo pradă de pe țărm.

Atunci, de undeva de departe, am auzit o împușcătură de pistol. O lungă tăcere, și apoi se auzi alta. Apoi un urlet, mai aproape, și iarăși o tăcere sinistă. Nefecita mea imaginație se puse pe lucru, ca să mă chinuiască. Apoi, deodată, am auzit o împușcătură foarte apropiată.

M-am dus pînă la colț, speriat, și l-am văzut pe Montgomery, cu fața roșie, cu părul în dezordine, și cu pantalonii rupți la genunchi. Fața îi exprima o profundă consternare. În spatele lui mergea cu greu Omul-Animal

M'ling. În jurul maxilarelor lui M'ling se vedeau niște sinistre pete întunecate.

— A venit ? întrebă Montgomery.

— Moreau ? zisei eu. Nu.

— Doamne sfinte !

Gîfîia din greu, aproape sufocîndu-se.

— Intră înăuntru, zise el, luîndu-mă de braț. Au înnebunit. Aleargă cu toții ca niște nebuni. Ce s-o fi întîmplat oare ? Nu știu. Am să-ți spun cînd am să-mi trag răsufllarea. Unde-i coniacul ?

Intră în odaie înaintea mea, șchiopătînd, și se așeză pe șezlong. M'ling se trînti pe jos, chiar în fața ușii, și începu să gîfîie ca un cîine. I-am dat lui Montgomery niște coniac cu apă. Stătea privind fix înaintea lui, ca să-și recapete răsufllarea. După cîteva minute începu să-mi spună ce i se întîmplase.

Se ținuse pe urmele lor cîtăva vreme. Urmele se distingeau ușor, după tufișurile călcate sau rupte, bucățile albe smulse din bandajele pumei, petele de sînge ici-colo pe frunzele tufișurilor și ale mărăcinilor. Totuși, el pierduse urma pe terenul pietros de dincolo de pîrîul unde îl văzusem pe Omul-Animal bînd apă, și continuase să meargă la întîmplare spre apus, strigîndu-l pe Moreau. Atunci M'ling venise la el purtînd un mic topor. M'ling nu văzuse nimic din afacerea cu puma, tăiaase lemne și auzise doar strigătele. Merseră mai departe, strigînd împreună. Doi Oameni-Animale veniră spre ei, tîrîndu-se și privind-i dintre tufișuri, cu niște gesturi și cu o purtare atît de ciudată și furișată, încît Montgomery se alarmă. I-a strigat și ei fugiseră ca și cum ar fi fost vinovați de ceva. După aceasta, încetă să mai strige, și după ce mai rătăcise cîtăva vreme nehotărît, porni să viziteze colibele.

Găsi rîpa pustie.

Devenind din ce în ce mai alarmat, se înapoie. Atunci i-a întîlnit pe cei doi Oameni-Porci, pe care îi văzusem dansînd în seara sosirii mele ; erau mînjiți de sînge pe la gură, și extrem de surescitați. Veneau făcînd zgomot printre ferigi și, cînd îl văzură, se opriră, cu niște expresii feroce. El plesni din bici, cam înfricoșat, și imediat ei se repeziră la el. Niciodată nu mai îndrăznise un

Om-Animal să facă una ca asta. Pe unul îl împușcă în cap, M'ling se aruncă asupra celui alt și amîndoi se rostogoliră încleștați unul de altul. M'ling reuși să-l pună jos și își înfipse dinții în gîtlejul lui, iar Montgomery îl împușcă și pe acesta în timp ce se lupta să scape din strînsoarea lui M'ling. Cu greu reuși să-l facă pe M'ling să vină cu el.

După aceea, se grăbiseră să se întoarcă la mine. În drum, M'ling se aruncă brusc într-un tufiș și scoase de acolo un mic Om-Ocelot¹ de asemenea mînjit de sînge, și schiopătînd, cu o rană la picior. Animalul fugi o bucată de drum și apoi se întoarse repezindu-se sălbatic spre ei, iar Montgomery — cam fără rost, cred — îl împușcase.

— Ce înseamnă toate astea? întrebai eu.

Clătină din cap și își mai turnă niște coniac.

XVIII. MOREAU ESTE GĂSIT

Cînd l-am văzut pe Montgomery înghițind a treia porție de coniac, m-am hotărît să intervin. Era mai mult decît pe jumătate beat. I-am spus că lui Moreau i se întîmplase, probabil, ceva serios, altfel s-ar fi întors pînă acum, și că se cuvenea ca noi să ne încredințăm dacă se întîmplase vreo nenorocire. Montgomery ridică cîteva obiecții slabe și, în cele din urmă, consimți. Am mîncat ceva, și apoi am pornit toți trei.

Poate că era din cauza tensiunii în care mă aflam în acel moment, dar am și acum impresia nespus de vie a plecării noastre în liniștea fierbinte a după-amiezii tropicale. M'ling mergea înainte, cu umerii curbați, cu straniul său cap negru mișcîndu-se cu tresăriri bruște.

¹ Patruped felin din America de Sud și Centrală, asemănător cu leopardul. (n. t.)

privind cînd într-o parte a drumului, cînd în cealaltă. Era neînarmat. Toporul îi scăpase, cînd se întîlnise cu Oamenii-Porci. Dacă ajungea la luptă, armele lui erau dinții... Montgomery mergea după el, cu pași șovăielnici, cu mîinile în buzunare, privind în jos; era într-o dispoziție morocănoasă față de mine, din cauza coniacului. Aveam mîna stîngă în eșarfă — din fericire era mîna stîngă — iar în dreapta țineam revolverul.

Am apucat pe o cărare îngustă, prin vegetația luxuriantă a insulei, mergînd spre nord-vest. Și, deodată, M'ling se opri și rămase nemișcat la pîndă. Montgomery aproape că se poticni de el, și atunci se opri la rîndul lui. Apoi, ascultînd cu atenție, am auzit, venind printre copaci, zgomot de glasuri și de pași care se apropiau de noi.

— El este mort, zise un glas profund și sonor.

— Nu este mort, nu este mort, sporovăi altul.

— Am văzut, am văzut, ziseră mai multe glasuri.

— Hei! strigă deodată Montgomery. Hei, voi de acolo!

— La dracu! zisei eu, strîngînd pistolul în mîna.

Se făcu tăcere, apoi se auzi o trosnitură prin vegetația încîlcită și se iviră, una după alta, șase figuri, fețe ciudate, luminate de o lumină ciudată. M'ling scoase un mîrîit din gîtlej. L-am recunoscut pe Omul-Maimuță — de altfel, îl recunoscusem după voce — și două dintre creaturile cu fețe brune și înfășate în alb pe care le văzusem în șalupa lui Montgomery. Împreună cu ei erau și cele două brute pestrițe, și creatura aceea cenușie și oribil de pocită care rostea Legea, cu obrajii acoperiți de păr cenușiu, cu sprîncene groase cenușii, și şuvițe cenușii care se scurgeau de pe creștet pe fruntea teșită, o ființă greoaie și lipsită de obraji, cu niște ciudați ochi roșii, privind spre noi curioși din mijlocul tufișurilor.

Cîteva clipe nu vorbi nimeni. Apoi Montgomery spuse sughițînd:

— Cine... a spus că el a murit?

Omul-Maimuță privi pe furis la ființa cu păr cenușiu.

— Este mort, zise monstrul. Ei au văzut.

În orice caz, acest grup nu avea nimic amenințător. Păreau speriați și nedumeriți.

— Unde este el? zise Montgomery.

— Acolo, și creatura cenușie arată cu mîna.

— Mai există acum vreo Lege? întrebă Omul-Maimuță. Au să mai fie toate cum au fost? Oare el este mort cu adevărat? Mai există vreo Lege? repetă omul în alb. Mai există vreo Lege, tu Cel-de-al-doilea-cu-biciul? El este mort, zise ființa cu păr cenușiu. Și toți stăteau în loc și ne priveau.

— Prendick, zise Montgomery întorcîndu-și ochii săi tulburi spre mine. E mort — e limpede.

În tot timpul acestei convorbiri, eu rămăsesem în spatele lui. Începeam să înțeleg cum stăteau lucrurile. Am pășit deodată în față și mi-am ridicat glasul.

— Copii ai Legii, zisei eu, el *nu* este mort.

M'ling își întoarse spre mine ochii săi pătrunzători.

— El și-a schimbat forma — și-a schimbat trupul, continuai eu. Cîtva timp nu-l veți mai vedea... El este... acolo — arătai în sus — de unde vă poate vedea. Voi nu-l puteți vedea. Dar el poate să vă vadă. Temeți-vă de Lege.

I-am privit drept în față. Ei șovăiră.

— El este mare, este bun, zise Omul-Maimuță, privind înfricoșat în sus printre copacii deși.

— Și ființa cealaltă? întrebai eu.

— Ființa care sîngera și fugea urlînd și gemînd — aceea este și ea moartă, zise Omul-Cenușiu, continuînd să mă privească.

— Asta-i bine, mormăi Montgomery.

— Cel-de-al-doilea-cu-biciul... începu Omul-Cenușiu.

— Ei, bine? zisei eu.

— A spus că este mort.

Dar Montgomery era încă destul de treaz ca să înțeleagă motivele mele de a tăgădui moartea lui Moreau.

— Nu este mort, zise el încet. Nu-i mort de loc. Nu-i mai mort decît mine.

— Unii, zisei eu, au încălcat Legea. Ei vor muri. Unii au și murit. Arătați-ne acum unde se află vechiul

său trup. Trupul pe care el l-a lepădat pentru că nu mai avea nevoie de el.

— Este pe aici, Omule-care-ai-mers-prin-mare, zise ființa cenușie.

Și, împreună cu aceste șase creaturi care ne călăuzeau, am pornit prin desişul de ferigi, de liane și de trunchiuri de copaci, spre nord-vest. Atunci s-a auzit printre ramuri un urlet, un trosnet și un mic omuleț roz se repezi spre noi, țipînd. Imediat în urma lui apăru un monstru sălbatic, stropit de sînge, urmărindu-l de aproape, care ajunse printre noi aproape înainte de a se putea opri din fugă. Ființa cenușie sări în lături: M'ling, cu un mîriit, se aruncă asupra lui și fu aruncat în lături; Montgomery trase, dar nu-l nimeri, își aplecă capul, întinse brațul, și se întoarse să fugă. Am tras, dar monstrul continuă să se apropie; am tras din nou, țintind drept în fața lui urîtă. I-am văzut trăsăturile dispărînd într-un fulger. Fața îi era complet învăluită. Totuși trecu pe lîngă mine, îl apucă pe Montgomery, și ținîndu-l, căzu cît era de lung alături de el și îl trase prăvălindu-l peste el — în agonia lui de moarte.

M-am trezit singur cu M'ling, cu bruta moartă și cu omul răsturnat pe jos. Montgomery se ridică încet și privi năucit la Omul-Animal zdrobit, de lîngă el. Asta îl făcu să se trezească pe jumătate. Se ridică cu greu în picioare. Atunci îl văzui pe Omul-Cenușiu întorcîndu-se cu precauție printre copaci.

— Privește, zisei eu, arătînd spre bruta moartă. Nu este Legea încă vie? Acesta a încălcat Legea.

Se uită la cadavru.

— El trimite Focul care ucide, zise el cu glasul său profund, repetînd o parte din ritual.

Ceilalți se strînseră în jur și priviră o bucată de timp.

În cele din urmă, ne-am îndreptat spre extremitatea de vest a insulei. Am dat peste cadavrul roz și mutilat al pumei, cu umărul zdrobit de un glonte, și, cam la vreo douăzeci de metri mai departe, am găsit în sfîrșit pe cel pe care îl căutam. Zăcea cu fața în jos, într-un spațiu bătătorit dintr-un desiş de trestii. O mîină era

aproape despărțită de încheietura brațului, iar părul său argintiu era mînjit de sînge. Capul îi fusese învinețit de lanțurile pumei. Trestiiile rupte de sub el erau pătate de sînge. Revolverul nu l-am putut găsi. Montgomery răsturnă corpul pe spate.

★

Odihnindu-ne în răstimpuri, și cu ajutorul celor șapte Oameni-Animale — căci cadavrul era greu — l-am dus înapoi, în curtea îngrădită. Se lăsa noaptea. De două ori am auzit creaturi nevăzute urlînd și țipînd în urma micului nostru grup, și o dată mica creatură roz cu aspect de leneș apăru și privi țintă la noi, și apoi dispăru iar. Dar n-am mai fost atacați. La porțile curții îngrădite, grupul de Oameni-Animale ne părăsi — iar M'ling plecă împreună cu ceilalți. Ne-am încuiat înăuntru, și apoi am dus în curte cadavrul mutilat al lui Moreau, așezîndu-l pe un morman de nuiele.

Apoi ne-am dus în laborator și am ucis tot ce am mai găsit viu acolo.

XIX. MONTGOMERY „PETRECE“

Cînd am terminat și treaba aceasta, și după ce ne-am spălat și am mîncat, am intrat împreună cu Montgomery în odăița mea și am discutat pentru prima dată cu seriozitate situația în care ne aflam. Era aproape de miezul nopții. El era aproape treaz, dar mintea îi era foarte tulburată. Fusese prea mult sub influența personalității lui Moreau. Nu cred că s-a gîndit vreodată că Moreau ar putea să moară. Acest dezastru a însemnat prăbușirea bruscă a obiceiurilor care deveniseră o parte a naturii sale în cei peste zece ani monotoni pe care îi

petrecuse pe insulă. Spunea lucruri vagi, îmi răspundea în doi peri la întrebări, se rătăcea în probleme de ordin general.

— Stupidă e și lumea aceasta, spuse el. Cît de inutil este totul! N-am avut nici un fel de viață. Mă întreb cînd voi începe și eu să trăiesc. Șaisprezece ani am fost tiranizat de doici și pedagogi, după bunul lor plac, cinci în Londra, tocînd din greu la medicină — hrană proastă, locuință murdară, haine murdare, vicii murdare — apoi o prostie — nu cred că există vreuna mai mare — și apoi azvîrlit pe această insulă blestemată. Zece ani aici! La ce bun, Prendick? Sîntem niște jucării, în voia întîmplării?

Era greu s-o scoți la capăt cu asemenea absurdități.

— Lucrul la care trebuie să ne gîndim acum, zisei eu, este cum să plecăm din această insulă.

— La ce bun să plecăm? Eu sînt un proscris. Unde să mă duc eu? Totul este foarte bine pentru *dumneata*, Prendick. Sărmanul Moreau! Nu putem să-l lăsăm aici, ca să-i fie roase oasele. După cum se vede... Și apoi, ce se va alege din Oamenii-Animale care n-au degenerat?

— Ei bine, zisei eu. Vom vedea mîine. M-am gîndit că am putea face din nuiele un rug și să-i ardem corpul — și pe celelalte... Și apoi ce se va întîmpla cu Oamenii-Animale?

— Nu știu. Presupun că acei care au fost făcuți din animale de pradă vor degenera, mai curînd sau mai tîrziu. Nu putem să-i masacrăm pe toți. Nu-i așa? Presupun că asta ar vrea să sugereze umanitatea *dumitale*?... Dar ei se vor schimba. Cu siguranță că se vor schimba.

Continuă astfel să vorbească fără nici o noimă, pînă cînd, în cele din urmă, am simțit că îmi ies din sărite.

— La dracu! exclamă el, la o replică a mea mai iritată. Nu vezi că eu sînt într-o situație mai proastă decît *dumneata*? Se ridică și se duse după coniac. Bea, zise el, întorcîndu-se. Hai, filosofule care tot tai firul în patru, mutră de ateu sfînt, spoită cu var, bea!

— Nu beau, zisei eu, și m-am așezat, privind întunecat la fața lui ca de ceară galbenă, îmbujorându-se pe măsură ce se îmbăta

Aluneca într-o flecăreală josnică. Îmi amintesc că eram nespus de plictisit. Se pierdu într-o argumentare plingăreată în favoarea Oamenilor-Animale și a lui M'ling. M'ling, zicea el, era singura ființă care s-a atașat vreodată de el. Și deodată îi veni o idee.

— Să fiu al dracului! zise el, clătinându-se pe picioare, și apucând sticla de coniac.

Într-o sclipire a intuiției, mi-am dat seama ce avea de gând să facă.

— Să nu dai de băut acestui animal! zisei eu, ridicându-mă și așezându-mă în fața lui.

— Animal! zise el. Dumneata ești animal. El o să bea ca orice bun creștin. Dă-te la o parte din drum, Prendick.

— Pentru numele lui Dumnezeu, zisei eu.

— Cară-te din drumul meu! mugi el, și își scoase brusc revolverul.

— Foarte bine, zisei eu, dându-mă la o parte, aproape hotărât să mă arunc asupra lui când va pune mîna pe clanță, dar m-am oprit gîndindu-mă la brațul meu scos din uz. Ai făcut din dumneata un animal. Du-te să stai cu animalele.

Deschise larg ușa și rămase așa, pe jumătate întors spre mine, între lumina galbenă a lămpii și luciul palid al lunei; orbitele ochilor erau ca două pete negre sub sprîncenele lui stufoase.

— Ești un înfumurat stupid, Prendick, un dobitoc! Mereu ți-e frică de lucruri închipuite. Sîntem la marginea prăpastiei. Mîine va trebui să-mi tai beregata. Dar în seara aceasta am de gînd să petrec.

Se întoarse și o porni sub lumina lunei.

— M'ling, strigă el. M'ling, prietene!

Trei creaturi nedesluse apărură în lumina argintie de la marginea țărmlui palid, una din ele investmîntată în alb, celelalte două ca niște pete de întuneric care o

urmau. Se opriră, privind cu atenție. Apoi am zărit umerii curbați ai lui M'ling, care dădea colțul casei.

— Beți, strigă Montgomery; beți, voi brute! Beți, și fiți oameni. Să fiu al dracului, dacă nu sînt eu cel mai deștept! Moreau a uitat acest lucru. Asta-i ultimul retuș. Beți, cînd vă spun!

Și clătînd sticla în mîină, o porni către vest, într-un fel de trap mărunt, iar M'ling alerga între el și cele trei creaturi nedeslușite care îl urmau.

M-am dus la ușa. Cînd Montgomery se opri, abia se mai zăreau în lumina slabă a lunei. L-am văzut administrînd o porție de coniac lui M'ling, apoi cele cinci siluete s-au topit într-o singură pată nelămurită.

— Cîntați, îl auzii pe Montgomery strigînd: cîntați cu toții împreună așa: „Blestematul de Prendick“... Foarte bine. Acum, încă o dată: „Blestematul de Prendick“

Grupul întunecat se despărți în cinci figuri separate și se îndepărtă încet de mine, de-a lungul fîșiei luminate a țărmului. Fiecare urla după bunul său plac, strigînd insulte la adresa mea sau dînd frîu liber la tot ce îi îndemna această nouă inspirație a băuturii.

Apoi am auzit glasul îndepărtat al lui Montgomery strigînd:

— La dreapta!

Și intrară, împreună cu strigătele și urletele lor, în bezna copacilor din interiorul insulei. Încetul cu încetul, se cufundară în tăcere.

Splendoarea liniștită a nopții se așternu din nou. Luna era acum trecută de meridian și cobora spre apus. Era plină și strălucitoare, trecînd printr-un cer albastru și gol. Umbra zidului se așternea, lată de un metru, și neagră ca cerneala, la picioarele mele. Spre răsărit, marea era de un cenușiu fără formă, întunecoasă și misterioasă, și între mare și umbră nisipul cenușiu (din cristale și sticlă vulcanică) sclipea și strălucea ca o plajă de diamante. În spatele meu, lampa cu gaz arunca o lumină caldă și roșiatică.

Am închis ușa, am încuiat-o, și m-am dus în curtea îngădită, unde Moreau zăcea alături de ultimele lui victime — cîinii și lama, și alte cîteva nenorocite animale

— cu fața lui masivă, calmă chiar după această moarte teribilă, și cu ochii lui aspri deschiși, privind fix la luna albă și moartă de deasupra. M-am așezat jos, pe marginea șanțului și, cu ochii la această îngrămădire oribilă de lumină argintie și de umbre sinistre, am pornit să rumeg în minte diverse planuri.

Mă gîndeam ca dimineața să strîng ceva provizii în barcă, și după ce voi fi dat foc rugului din fața mea, să pornesc din nou pe pustietatea întinsă a mării. Îmi dădeam seama că nu era nimic de făcut pentru Montgomery ; că, de fapt, el era pe jumătate înrudit cu acești Oameni-Animale, incapabil de a trăi printre oameni. Nu știu cît timp am stat acolo făcînd planuri. Trebuie că vreo oră și mai bine. Apoi, gîndurile mi-au fost întrerupte de întoarcerea lui Montgomery. Am auzit un urlet scos din mai multe gîtlejuri, un tumult de strigăte de bucurie, care coborî în jos spre țărm, huiduieli și țipete surescităte, care se opriră cînd se apropiară de marginea apei. Tărăboiul creșcu și se stinse ; am auzit niște lovituri grele și trosnituri de lemne despicate, dar, în momentul acela, nu m-am aclinștit. Apoi răsună un cîntec discordant.

Gîndul mi s-a întors din nou la mijloacele de a scăpa de acolo. M-am ridicat, am luat lampa, și m-am dus într-un șopron să cercetez niște butoiașe pe care le văzusem acolo. Apoi am examinat cu interes conținutul unor cutii de biscuiți, și am deschis una. Zărind ceva în ceada ochiului, o formă roșie, m-am întors brusc.

În spatele meu se întindea curtea, cu umbre negre și albe sub lumina lunii, și grămada de lemne și nuiele pe care zăcea Moreau și victimele lui mutilate, claie peste grămadă. Păreau că se agață unii de alții într-o ultimă înțeleștare de răzbunare. Rănile lui se căscau negre ca noaptea, iar sîngele care se scursese se întinsese în pete negre pe nisip. Apoi am văzut, fără să înțeleg, de unde venea acea nălucire. O licărire roșiatică dansa pe zidul din față. Am interpretat greșit fenomenul închipuindu-mi că era o reflecție a lămpii care pîlpîia, și m-am întors iar la proviziile din șopron. Am continuat să scotocesc printre ele, atît cît poate s-o facă un om cu un

singur braț, găsim din cînd în cînd cîte un obiect folositor, și punîndu-l deoparte pentru imbarcarea de a doua zi. Mișcările îmi erau lente și timpul trece repede. În curînd apărură și zorile.

Cîntecul se stinse, făcînd loc unor vociferări, apoi începu iar, și deodată izbucni într-un tumult. Auzii strigăte de „încă, încă!”, un zgomot de ceartă și deodată un țipăt sălbatic. Tonul sunetelor se schimbă atît de mult, încît îmi atrase atenția. Am ieșit în curte, ascultînd. Atunci, tăind ca un cuțit gălăgia, se auzi pocnetul unui revolver.

M-am repezit de îndată, prin odăița mea, spre ușa cea mică. În acest timp cîteva cutii au alunecat jos, în spatele meu, căzînd grămadă, însoțite de un zgomot de sticlă pe podeaua șopronului. Nu le-am dat însă nici o atenție. Am deschis larg ușa, privind afară.

Pe țarm, lîngă adăpostul bărcii, ardea un foc care arunca în sus scînteii în semiobscuritatea zorilor. În jurul lui se agita o masă de forme întunecate. L-am auzit pe Montgomery strigîndu-mă. Am început să alerg îndată spre foc, cu revolverul în mînă. Am văzut limba de foc a pistolului lui Montgomery țîșnind încă o dată, aproape de pămînt. El era întins pe jos. Am strigat din răputeri, trăgînd în aer.

Cineva strigă: „Stăpînul!” lupta confuză și îngheșuită se destramă în grupuri care se împrăștiară, focul pîlpîi și se stinse. Gloata de Oameni-Animale fugi cuprinsă de panică din fața mea, pe mal, în sus. În starea mea de surescitare, am tras înspre ei, în timp ce fugeau și dispăreau printre tufișuri. Apoi m-am întors spre masa întunecată care se afla pe pămînt.

Montgomery zăcea pe spate, cu Omul-Animal cu păr cenușiu întins peste el. Bruta era moartă, dar strîngea încă cu ghearele-i curbate gîtul lui Montgomery. Aproape de ei zăcea M'ling cu fața în jos, complet țea-păn, cu gîtul sfîșiat de colți, și cu partea superioară a sticlei de coniac spartă în mînă. Încă două forme zăceau lîngă foc, una nemîșcată, cealaltă gemînd din cînd în cînd și ridicîndu-și capul încet, și apoi lăsîndu-l să cadă din nou.

L-am apucat strâns pe Omul-Cenușiu și l-am tras jos de pe corpul lui Montgomery; ghearele lui sfîșiară haina în timp ce îl trăgeam deoparte.

Montgomery era negru la față și abia mai respira. L-am stropit pe față cu apă din mare, și i-am sprijinit capul pe haina mea făcută sul. M'ling era mort. Creatura rănită de lingă foc — era un Om-Lup cu față acoperită de o barbă cenușie — zăcea, după cum mi-am dat seama, cu partea de sus a corpului pe cărbunii încă aprinși. Ne-norocita ființă era rănită atît de îngrozitor încît, de milă, i-am zburat creierii. Cealaltă brută era unul din Oamenii-Tauri înfășați în alb. Și acesta era mort.

Restul Oamenilor-Animale dispăruseră de pe plajă. M-am apropiat iar de Montgomery și am îngenunchiat lîngă el, blestemîndu-mi ignoranța în ale medicinei.

Focul de lîngă mine se stinsese și nu mai rămăseseră decît bucăți de scînduri carbonizate, cu capătul dinspre centru încă incandescent, amestecate cu cenușă albicioasă. Mă întrebam de unde oare o fi găsit Montgomery lemnele acestea. Atunci se iviră și zorii. Cerul devenea mai luminos, luna apunea, palidă și mată, pe albastrul luminos al cerului. Cerul înspre răsărit era tivit cu roșu.

Am auzit o răbufnire și un sfîrșit în spatele meu și, privind în jur, am sărit în picioare cu un strigăt de groază. Spre răsăritul înflăcărat, se înălțau din curtea îngrădită mari mase tumultuoase de fum negru, și prin întunecimea lor furtunoasă se zăreau sclipind limbi roșii de flăcări. Apoi se aprinse și acoperișul de paie. Am văzut marginea flăcărilor înaintînd pe paie înclinate. O răbufnire de flăcări izbucni de pe fereastră odăii mele.

Înțelegi imediat ce se întîmplase. Mi-am amintit de zgomotele pe care le auzisem. Cînd alergasem afară în ajutorul lui Montgomery, răsturnasem lampa.

Lipsa oricărei speranțe de a mai putea salva ceva din interiorul clădirii mi-a apărut limpede în față. Gîndul mi s-a întors încet la planul meu de a fugi, și, răsucindu-mă brusc, am privit spre locul de pe țărm unde se aflau cele două bărci. Bărcile dispăruseră! Două to-

poare sedeau pe nisip, lângă mine, sfărîmături și așchii erau răspîndite în jur și cenușa focului se înnegrea și fumega în lumina zorilor. El arsesse bărcile ca să se răzbune pe mine și să împiedice întoarcerea noastră în mijlocul oamenilor.

M-a cuprins un acces brusc de furie. Eram aproape pe punctul să încep să lovesc în capul lui de netot, așa cum zăcea lipsit de apărare, la picioarele mele. Atunci, deodată, își mișcă mîna, atît de slab, atît de jalnic, încît mînia mi-a dispărut. Genu și deschise, pentru cîteva clipe, ochii.

Am ingenunchiat lângă el, ridicîndu-i capul. Deschise iar ochii, privind în tăcere răsăritul soarelui, și apoi ochii săi îi întîlniră pe ai mei. Pleoapele îi căzură.

— Îmi pare rău, zise el, apoi, cu o sforțare. Părea că încearcă să se gîndească. Sfîrșitul ! murmură el, sfîrșitul acestui univers idiot. Ce porcărie...

Il ascultam. Capul îi căzu, moale, într-o parte. M-am gîndit că niște băutură s-ar putea să-l readucă la viață, dar nu aveam la îndemînă nici băutură și nici vreun vas în care s-o aduc. Deodată, corpul parcă i se îngreună. Am simțit că îmi îngheață inima.

M-am aplecat deasupra feței lui, și, printr-o ruptură a bluzei i-am pus mîna pe corp. Era mort și, chiar în timp ce murea, o linie incandescentă, discul soarelui, se ridică spre răsărit, dincolo de conturul golfului, împrăștiindu-și razele de-a curmezișul cerului și transformînd marea întunecoasă într-un tumult năvalnic de lumină orbitoare, care căzu ca o aureolă pe fața sa contractată de moarte.

I-am lăsat capul să cadă ușor pe perna rudimentară pe care i-o făcusem, și m-am ridicat în picioare. În fața mea era pustiul sclipitor al mării, singurătatea cumplită de care suferisem atît de mult : în spatele meu insula, tăcută sub răsăritul soarelui, cu Oamenii-Animale tăcuți și nevăzuți. Locuința, împreună cu toate proviziile și munițiile ardeau cu zgomot, cu izbucniri subite de flăcări, cu trosnituri neașteptate și, din cînd în cînd, cîte o prăbușire. Fumul gros se tîra pe țărm, îndepărtîndu-se.

du-se de mine, rostogolindu-se pe jos și pe deasupra vîrfurilor copacilor, către colibeile din rîpă. Lîngă mine se aflau rămășițele carbonizate ale bărcilor și cinci cadavre.

Atunci, dintre copaci se iviră trei Oameni-Animale, cu umerii curbați, cu capul aplecat în față, cu mîinile diforme și stîngace și cu ochii întrebători și dușmănoși. Înaintau spre mine, ezitînd.

XX. SINGUR CU OAMENII-ANIMALE

I-am înfruntat pe acești oameni, înfruntînd în ei propriul meu destin, de unul singur — și chiar cu o singură mîină, căci aveam un braț rupt. În buzunar aveam un revolver, din încărcătura căruia se trăsese doar două cartușe. Printre sfărămăturile împrăștiat pe nisip se aflau și cele două topoare care fuseseră folosite pentru sfărîmarea bărcilor. În spatele meu, fluxul creștea.

Nu-mi trebuia decît curaj. I-am privit drept în față pe monștrii care înaintau. Ei îmi ocoliră privirea, și nările lor fremătătoare adulmecau cadavrele care zăceau în spatele meu, pe țărm. Am făcut vreo șase pași, am ridicat biciul mînjit de sînge, pe care îl găsisem sub cadavrul Omului-Lup, și am plesnit din el.

Se opriră și se uitară la mine.

— Salutați, le zisei eu. Înclinați-vă!

Ei ezitau. Unul își îndoi genunchii. Mi-am repetat ordinul, cu inima cît un purice am înaintat spre ei. Întîi îngenunchie unul, apoi ceilalți doi.

M-am întors și m-am îndreptat spre cadavre ținîndu-mi privirea asupra celor trei Oameni-Animale îngenunchiați, la fel ca un actor care trece în spre fundul scenei privind spre spectatori.

— Ei au încălcat Legea, zisei eu punîndu-mi picio-

rul peste cel ce rostea Legea. Au fost uciși chiar și cel care rostea Legea. Chiar și Cel-de-al-doilea-cu-biciul. Legea este mare! Veniți și vedeți.

— Nimeni nu scapă, zise unul dintre ei, înaintînd și privind cercetător.

— Nimeni nu scapă, zisei eu. De aceea ascultați și faceți ceea ce vă ordon. Stăteau în picioare, privind întrebător unii la alții.

— Stați acolo, zisei eu.

Am ridicat topoarele și le-am atîrnat cu capetele de eșarfa brațului rănit, am întors cadavrul lui Montgomery, i-am luat revolverul care încă mai avea două cartușe, și, aplecîndu-mă să scotocesc, i-am mai găsit o jumătate de duzină de cartușe în buzunar.

— Luați-l, zisei eu, ridicîndu-mă din nou și arătînd cu biciul; luați-l, duceți-l și aruncați-l în mare.

Se apropiară, încă vădit înfricoșați de Montgomery, dar și mai înfricoșați de pocnetul curelei înroșite a biciului meu și, după puțină codeală și ezitare, cîteva plesnituri de bici și strigăte, îl ridicară cu grijă, îl coborîră pe mal, și intrară, împrôșcînd apa, în undele sclipitoare ale mării.

— Mai departe, zisei eu, mai departe! Duceți-l mai spre larg.

Înaintară pînă cînd apa le veni pînă la subsuori și se opriră, privindu-mă.

— Dați-i drumul, zisei eu, și trupul lui Montgomery dispăru plescîind.

Am simțit ceva strîngîndu-mi-se în piept.

— Bine! zisei eu cu glasul întretăiat, și ei reveniră, grăbiți și înfricoșați, la marginea apei, lăsînd lungi dîre întunecate pe argintul apei. La malul apei se opriră, întorcîndu-se și privind spre mare, ca și cum s-ar fi așteptat ca Montgomery să iasă din valuri, căutînd să se răzbune.

— Acum pe aceștia, zisei eu, arătînd spre celelalte cadavre.

Au avut grijă să nu se mai apropie de locul unde îl aruncaseră pe Montgomery în apă, și, de aceea, duseră pe cei patru Oameni-Animale morți, aproape o sută de

metri, de-a lungul țărmlui, înainte de a intra în apă și de a-i arunca.

Pe cînd îi supravegheam ducînd rîmășile mutilate ale lui M'ling, am auzit un pas ușor în spatele meu, și, întorcîndu-mă înte, l-am văzut pe marele Hienă-Porc cam la zece metri depărtare. Avea capul lăsat în jos, ochii lui strălucitori erau fixați asupra mea, mîinile ciuntite le ținea încheștate și lipite de trup. Se opri în această atitudine ghemuită, cînd m-am întors, privindu-mă, puțin dintr-o parte.

O clipă, ne-am privit drept în ochi. Am aruncat biciul și am scos pistolul din buzunar. Aveam de gînd să ucid această brută — cea mai puternică din toate cele care rîmăseseră acum pe insulă — la primul pretext. S-ar putea să pară perfid din partea mea, dar așa eram hotărît să fac. Îmi era mult mai multă teamă de el decît de oricare dintre ceilalți Oameni-Animale. Cît timp trăia, o știam, viața îmi era în pericol.

Timp de vreo zece secunde am stat să-mi revin. Apoi strigai :

— Salută ! Înclină-te !

Dinții îi străluciră spre mine, într-un mîrșit :

— Cine ești *tu...* ca să...

Putîn prea crispat, poate, am întins revolverul, am țintit, și am tras în grabă. L-am auzit schelălăind, l-am văzut sărind într-o parte și întorcîndu-se, mi-am dat seama că nu l-am nimerit, și am tras cocoșul armei înapoi, cu degetul gros, pentru focul următor. Dar el alerga întins, sărind dintr-o parte într-alta, și n-am îndrăznit să risc, dînd greș încă o dată. Din cînd în cînd, privea înapoi pe deasupra umărului spre mine. Alergă oblic de-a lungul țărmlui, și dispăru sub masele mișcătoare de fum des, care încă se mai scurgeau dinspre curtea incendiată. Am rămas cîtva timp privind în urma lui. M-am întors apoi iar spre cei trei Oameni-Animale care ascultau de mine, și le-am făcut semn să arunce cadavrul pe care încă îl mai duceau. Apoi m-am înapoiat la locul de lîngă foc unde fuseseră cadavrele și am împrăștiat nisipul cu piciorul, pînă cînd am acoperit și am ascuns toate petele întunecate de sînge.

Facînd un semn cu mîna, am dat drumul celor trei sclavi ai mei, și, urcînd pe mal în sus, am intrat în desîș. Țineam pistolul în mîna, iar biciul atîrnat, împreună cu toporașele, de eșarfa brațului. Doream să fiu singur, să mă gîndesc la situația în care mă aflam acum.

Un lucru îngrozitor, de care abia începeam să-mi dau seama, era că în toată această insulă nu mai exista acum nici un loc ferit unde să pot să fiu singur și în siguranță, pentru a mă odihni sau a dormi. De cînd debarcasem, îmi recăpătasem în chip uimitor puterile, dar tot mai eram înclinat să fiu nervos și să mă descurajez, la orice încercare mai grea. Simțeam că ar trebui să străbat insula și să mă stabilesc împreună cu Oamenii-Animale, creîndu-mi securitatea chiar prin apropiere de ei. Dar n-am avut curajul. M-am întors pe țărm și, îndreptîndu-mă spre răsărit, pe lîngă curtea incendiată, m-am dus spre un punct unde un banc puțin adînc de nisip și de coral se întindea spre recife. Acolo aș fi putut să stau jos și să mă gîndesc, cu spatele spre mare, și cu fața spre orice surpriză. Și acolo m-am și așezat, cu bărbia pe genunchi, sub soarele care îmi bătea drept în cap, și cu o spaimă crescîndă în inimă, gîndindu-mă cum aș putea să supraviețuiesc pînă în ceasul cînd voi scăpa (dacă urma să scap vreodată). Am încercat să revăd întreaga situație, cît puteam mai liniștit, dar îmi era imposibil să-mi îndepărtez emoția.

Am început să mă gîndesc la cauza disperării lui Montgomery. „Se vor schimba“ spunea el. „Cu siguranță că se vor schimba“. Și Moreau — ce spusese oare Moreau? „Animalul îndărătnic din ei revine din zi în zi tot mai mult...“ Atunci gîndul mi s-a întors către Hiena-Porc. Eram incredințat că dacă nu voi ucide această brută, mă va ucide ea pe mine... Cel ce rostea Legea era mort — cu atît mai rău!... Ei știau acum că și noi, Cei-cu-biciul, putem fi uciși, la fel ca și ei...

Oare nu mă și spionau, printre masele verzi de ferigi și palmieri de colo — pîndindu-mă pînă cînd voi ajunge astfel ca să pot fi prins dintr-o săritură? Oare nu complotau împotriva mea? Ce le spunea oare Hiena-

Porc? Imaginația mea alerga printr-o mlaștină de temeri neîntemeiate.

Gîndurile mi-au fost tulburate de țipetele unor păsări de mare care se repezeau spre un obiect negru care fusese aruncat de valuri pe țărm aproape de locul îngădit. Știam ce era acel obiect, dar nu aveam curajul să mă întorc și să le alung. Am început să merg de-a lungul țărmului, în direcția opusă, intenționînd să înconjur colțul de est al insulei și să mă apropii astfel de rîpa cu colibe, fără să traversez eventualele curse care m-ar fi pîndit în desişuri.

Cam la jumătate de milă de drum de-a lungul coastei l-am văzut pe unul dintre cei trei Oameni-Animale de mai înainte, îndreptîndu-se dinspre tufişuri către mine. Eram atît de nervos acum, din cauza propriilor mele închipuiri, încît am scos imediat revolverul. Nici gesturile prietenoase ale Omului-Animal n-au reuşit să mă dezarmeze.

S-a apropiat ezitînd.

— Pleacă, strigai eu.

Era ceva în atitudinea umilită a acestei creaturi, care amintea foarte mult de un cîine. Se retrase puţin, la fel ca un cîine care este gonit acasă, și se opri, privindu-mă rugător cu ochi bruni de cîine.

— Pleacă, zisei eu. Nu te apropia de mine.

— Nu pot să mă apropii de dumneata? zise el.

— Nu. Pleacă, insistai eu, și am plesnit din bici.

Apoi, punînd biciul între dinți, m-am aplecat după o piatră, și cu această amenințare am reuşit să-l gonesc. Astfel, în singurătate am ocolit rîpa unde locuiau Oamenii-Animale și, ascunzîndu-mă printre buruienile și trestiile care despărțeau de mare această crăpătură, îi supravegheam pe cei care apăreau, încercînd să-mi dau seama după gesturile și aspectul lor ce impresie le făcuse moartea lui Moreau și a lui Montgomery, ca și distrugerea Casei Durerii. Îmi dădeam acum seama de nebunia lașității mele. Dacă mi-aș fi păstrat curajul pe care-l avusesem în zori, dacă nu l-aș fi lăsat să se scurgă în reflexiile mele solitare, aș fi putut să pun mîna pe sceptrul vacant al lui Moreau și

să domnesc asupra Oamenilor-Animale. Așa, însă, pierdusem ocazia, și căzusem în poziția de simplu șef printre semenii mei.

Către prînz, cîțiva dintre ei veniră și se așezară să se încălzească în nisipul fierbinte. Glasurile imperioase ale foamei și setei îmi alungară frica. Am ieșit din tu-fişuri și, cu revolverul în mînă, am coborît spre aceste ființe tolănite pe jos. Una, o Femeie-Lup, își întoarse capul și mă privi țintă. Ceilalți făcură la fel. Nimeni nu încercă să se ridice sau să mă salute. Mă simțeam prea slab și prea obosit pentru ca să insist împotriva atîtora, și am lăsat, astfel, să-mi scape momentul.

— Vreau de mîncare, zisei eu, aproape pe un ton de scuză, apropiindu-mă.

— Găsești de mîncare în colibe, zise un Bou-Mistreț cam adormit, privind în altă parte.

Am trecut pe lîngă ei și am coborît în umbra și mirosurile rîpei aproape pustii. Într-o colibă goală m-am ospătat cu niște fructe, și apoi, după ce am proptit cîteva bețe și ramuri murdare și pe jumătate putrezite în fața intrării, m-am așezat cu fața spre ea, și cu mîna pe revolver. Oboseala ultimelor treizeci de ore îmi ceru drepturile și m-am lăsat să alunec într-o moțăială ușoară, încredințat că baricada slabă pe care o înălțasem va produce suficient de mult zgomot cînd va fi dată la o parte, pentru a mă scuti de vreo surpriză.

XXI. DEGENERAREA OAMENILOR-ANIMALE

În felul acesta, am devenit unul dintre Oamenii-Animale de pe insula doctorului Moreau. Cînd m-am trezit, în jurul meu era întuneric. Brațul bandajat mă durea. M-am ridicat pe vine, întrebîndu-mă, la început, unde mă aflam. Se auzeau niște glasuri răgușite vorbind afară.

Baricada mea dispăruse și deschizătura colibei era liberă. Revolverul era încă în mână.

Am auzit o respirație și am văzut ceva ghemuit foarte aproape de mine. Mi-am ținut răsufllarea, încercînd să văd ce anume era. Forma începu să se miște încet, interminabil. Apoi ceva moale și cald și umed îmi trecu peste mîna.

Toți mușchii mi se contractară. Mi-am tras repede mîna. Un strigăt de alarmă porni și mi se opri în gîtlej. Mi-am dat seama la timp de ce se întîmplase și mi-am oprit degetele de pe revolver.

— Cine-i acolo? întrebai eu într-o șoaptă răgușită, cu revolverul îndreptat spre el.

— Eu, Stăpîne.

— Cine ești tu?

— Ei spun că nu mai există Stăpîn acum. Dar eu știu, ce știu. Eu am dus trupurile în mare. O, tu Cel-merge-prin-mare, trupurile celor pe care i-ai ucis. Sînt sclavul tău, Stăpîne.

— Tu ești cel pe care l-am întîlnit pe plajă? întrebai eu.

— Chiar el, Stăpîne.

Ființa aceasta era evident demnă de încredere, căci ar fi putut să se năpustească asupra mea în timp ce dormeam.

— Foarte bine, zisei eu, întinzîndu-mi mîna ca să mi-o lingă din nou. Incepeam să-mi dau seama ce însemna prezența lui, și curajul îmi crescuse iar.

— Unde sînt ceilalți? întrebai.

— Sînt nebuni. Sînt smintiți, zise Omul-Cîine. Chiar acum stau de vorbă acolo împreună. Ei spun: „Stăpînul este mort; Cel-de-al-doilea-cu-biciul este mort. Cel-care-a-mers-în-mare este... la fel cu noi. Nu mai avem nici un Stăpîn, nici un Bici, nici o Casă a Durerii. A venit sfîrșitul. Iubim Legea, și o vom respecta; dar nu mai există Durere, nici Stăpîn, nici Bice, niciodată“. Așa spun ei. Dar eu știu, Stăpîne, eu știu.

Am pipăit în întuneric, mîngîind capul Omului-Cîine.

— Foarte bine, zisei eu iar.

— În curînd îi vei ucide pe toți, zise Omul-Cîine.

— În curînd, rîspunsei eu, îi voi ucide pe toţi — după ce vor trece cîteva zile şi se vor întîmpla anumite lucruri. Toţi afară de cei pe care îi vei arăta tu, toţi vor fi ucişi.

— Tot ce doreşte Stăpînul să ucida, Stăpînul ucide, zise Omul-Cîine cu o oarecare satisfacţie în glas.

— Şi ca păcatele lor să crească, zisei eu, îi las să trăiască în nebunia lor pînă cînd le vine vremea. Să nu ştie că eu sînt Stăpînul.

— Voinţa Stăpînului este bună, zise Omul-Cîine, cu tactul prompt al rasei sale canine.

— Dar unul a şi păcătuit, zisei eu. Pe acela îl voi ucide, oricînd îl voi întîlni. Cînd am să-ţi spun : „*Acela este*“ ai grijă să te năpustestî asupra lui... Şi acum, mă duc la oamenii care sînt strînşi laolaltă.

O clipă, deschizătura colibei s-a întunecat de ieşirea Omului-Cîine. Apoi l-am urmat şi m-am găsit aproape în acelaşi loc unde fusesem atunci cînd îl auzisem pe Moreau şi pe cîinele lui, urmărindu-mă. Dar acum era noapte, şi întreaga rîpă plină de miasme împrejurul meu era întunecată, şi mai încolo, în locul unei pante înverzite şi însorite, vedeam un foc roşu, în faţa căruia se mişcau încoace şi încolo forme ghemuite şi groteşti. Mai departe erau copacii deşi, un zid de întinerie, mărginit în partea de sus cu dantela neagră a ramurilor superioare. Luna tocmai se ridica deasupra marginii rîpei şi, ca o bară peste faţa ei, trecea spirala de vapori care se înălţa neîncetat din fumarolele de pe insulă.

— Mergi lîngă mine, zisei eu, adunîndu-mi curajul, şi unul lîngă altul, am coborît drumul îngust, fără să dăm atenţie fiinţelor nedesluşite care ne urmăreau cu privirea de prin colibe.

Nimeni dintre cei adunaţi în jurul focului nu făcu vreun gest ca să mă salute. Cei mai mulţi dintre ei se făceau că nu mă observă — în mod ostentativ. Am căutat cu privirea pe Hiena-Porc, dar nu era acolo. Cu totul, poate că erau vreo douăzeci de Oameni-Animale, stînd pe vine, privind fix la foc, sau stînd de vorbă unii cu alţii.

— Este mort, este mort, Stăpînul este mort, zise glasul Omului-Maimuţă în dreapta mea. Casa Durerii — nu mai există Casa Durerii.

— Nu este mort, zisei eu cu glas puternic. Chiar acum el ne privește.

Aceasta îi făcu să tresară. Douăzeci de perechi de ochi mă priviră.

— Casa Durerii nu mai există, zisei eu. Dar va veni din nou. Pe Stăpîn voi nu-l puteți vedea. Și totuși chiar în clipa aceasta el ascultă, deasupra voastră.

— Adevărat, adevărat, zise Omul-Cîine.

Au fost zdruncinați de siguranța mea. Un animal poate fi destul de feroce și de viclean, dar ea să poți minți trebuie să fii om.

— Omul cu mîna bandajată spune un lucru ciudat, zise unul din Oamenii-Animale.

— Vă spun că așa este, zisei eu. Stăpînul și Casa Durerii vor veni din nou. Vai de cel care încalcă Legea!

Se uitară mirați unii la alții. Cu o indiferență afectată am început să izbesc leneș cu toporul în pămîntul din fața mea. Am băgat de seamă că priveau la tăieturile adînci pe care le făceam în iarbă.

Apoi Satirul își exprimă o îndoială; i-am răspuns; apoi una dintre ființele pestrițe obiectă altceva, și o discuție însuflețită se iscă în jurul focului. Din clipă în clipă, începeam să fiu mai convins de securitatea mea. Vorbeam acum fără spasmul din respirație, datorit intensității emoției, care mă tulburase la început. În decurs de aproape o oră convinsesem de-a binelea pe mai mulți dintre Oamenii-Animale de adevărul afirmațiilor mele și îi adusesem pe aproape toți ceilalți într-o stare de îndoială. Eram cu ochii în patru după dușmanul meu, Hiena-Porc, dar el nu se arătă de loc. Din cînd în cînd, cîte o mișcare suspectă mă făcea să tresar, dar îmi recăpătam repede încrederea. Apoi, pe măsură ce luna cobora încet la zenit, auditorii începură unul cîte unul să caște (lăsînd să se vadă, în lumina focului care se stinge, tot felul de dinți ciudați) și mai întîi unul, apoi altul, se retraseră spre vizuinile din rîpă. Iar eu, temîndu-mă de tăcere și întuneric, m-am dus cu ei, știind că eram mai în siguranță alături de mai mulți, decît cu unul singur.

În acest fel începu partea cea mai lungă a șederii mele pe insula doctorului Moreau. Dar, din noaptea

accea și pînă cînd a venit sfîrșitul, s-a întîmplat doar un singur lucru demn de povestit, în afară de o serie de ne-numărate amănunte mici și neplăcute și chinul unei neîncetate neliniști. Așa că prefer să trec cu vederea asupra acestui interval de timp și să povestesc doar singurul incident mai important din cele zece luni pe care le-am petrecut în intimitatea acestor brute pe jumătate umanizate. Aș putea să povestesc multe dintre cele ce mi-au rămas în memorie, lucruri pentru care mi-aș da bucuros mîna dreaptă ca să le pot uita. Dar ele nu ajută cu nimic cursului povestirii. Retrospectiv, este ciudat să-mi amintesc cît de repede m-am obișnuit cu felul de a fi al acestor monștri, și cum le-am cîștigat iar încrederea. Am avut și cîteva certuri, desigur și încă aș putea să arăt niște urme de dinți, dar în curînd Oamenii-Animale căpătară un respect salutar pentru îndemînarea mea de a arunca pietre și pentru tăișul toporului meu. Fidelitatea Omului-Cîine-Saint-Bernard mi-a fost de un folos nemărginit. Am constatat că scara respectului se baza în special pe capacitatea de a face răni cît mai adînci. Pot spune cu adevărat — și sper că fără vanitate — că aveam un fel de înțîietate printre ei. Unul sau doi, cărora, în diverse dispute, le lăsasem cicatrice adînci, aveau necaz pe mine, dar și-l manifestau mai ales în spatele meu, prin strîmbături, și la o distanță suficientă pentru a nu-i ajunge cu proiectilele mele.

Hiena-Porc mă evita și eram mereu în stare de alarmă din cauza lui. Nedespărțitul meu Om-Cîine îl ura și se temea de el teribil. Cred că, de fapt, asta stătea la baza atașamentului acestei brute față de mine. În curînd deveni evident pentru mine că Hiena-Porc gustase sînge și morsesese pe urmele Omului-Leopard. Își făcuse o vizuină pe undeva prin pădure și devenise solitar. O dată, am încercat să-i îndemn pe Oamenii-Animale să-l vîneze, dar nu aveam destulă autoritate ca să-i fac să conlucreze pentru un anumit scop. De mai multe ori am încercat să mă apropiu de culcușul lui și să cad asupra lui pe neașteptate, dar totdeauna el era mai ager decît mine, mă vedea sau mă adulmeca, și fugea. De asemenea, el, cu pînda lui, făcea ca orice cărare din pădure să fie pericu-

leasă pentru mine și pentru aliații mei. Omul-Cîine abia dacă îndrăznea să se îndepărteze de mine.

În prima lună, Oamenii-Animale, comparativ cu condiția lor de mai târziu, erau destul de umani, și pentru vreo doi dintre ei în afară de prietenul meu canin, încercam chiar o bunăvoință prietenoasă. Mica creatură roz cu aspect de leneș manifesta o ciudată afecțiune față de mine, și începuse să mă urmeze pretutindeni. Omul-Maimuță mă plictisea, totuși, cu vorbăria lui. El se considera egalul meu, din cauză că avea cinci degete la mînă și trîncănea mereu în fața mea, trîncănea cele mai cumplite prostii. Un lucru mă amuza, oarecum, la el: avea o fantastică îndemînare de a forma cuvinte noi. Își închipuia, cred, că adevăratul rost al limbii consta în a turui cuvinte care nu însemnau nimic. El numea asta „gîndurile mari“, spre a le deosebi de „gîndurile mărunte“ — interesele obișnuite ale vieții de toate zilele. Dacă făceam vreodată vreo remarcă pe care nu o înțelegea, o lăuda foarte mult, mă ruga s-o rostesc din nou, o învăța pe dinafară, și se ducea s-o repete, cu cîte un cuvînt greșit pe ici sau pe colo, celorlalți Oamenii-Animale mai blînzi. El nu se oprea la nimic din ceea ce era limpede și inteligibil. Am inventat, special pentru el, cîteva „gînduri mari“ foarte curioase. Cred că era cea mai proastă ființă pe care am întîlnit-o vreodată; el a dezvoltat în modul cel mai minunat prostia distinctivă a omului, fără să piardă măcar o iotă din prostia naturală a maimuței.

Acestate toate, după cum spuneam, se întîmplau în primele săptămîni ale singurătății mele printre Oamenii-Animale. În acest timp, ei respectau obiceiurile stabilite prin Lege, și în general se purtau cum se cuvine. O dată, am găsit încă un iepure sfîșiat în bucăți — de către Hiena-Porc, sînt sigur — dar asta a fost tot. Abia cam prin mai am început să disting pentru prima dată o diferență crescîndă în vorbirea și ținuta lor, o dificultate tot mai evidentă în articularea cuvintelor, o aversiune tot mai mare pentru vorbire. Trîncăneala Omului-Maimuță crescu în volum, dar deveni din ce în ce mai puțin inteligibilă, din ce în ce mai maimuțarească. Unii dintre ceilalți păreau că pierd cu totul controlul asupra vorbirii,

deși în acea vreme încă mai înțelegeau ce le spuneam. Vă puteți închipui o vorbire, cîndva bine definită și exactă, care se înmoaie și se topește, pierzîndu-și forma și sensul, și devine din nou doar frînturi de sunete? Mergeau în două picioare din ce în ce mai greu. Deși se vedea că se simțeau rușinați, din cînd în cînd dădeam peste cîte unul alergînd în mîini și picioare și cu totul incapabil să-și reia poziția verticală. Apucau tot mai stîngaci lucrurile cu mîna; băutul pe lipăit, mîncatul ronțăind deveneau din zi în zi tot mai obișnuite. Îmi dădeam seama mai bine decît oricînd de ceea ce îmi spusese Moreau despre „îndărătnicul animal din ei”. Recădeau, și încă foarte repede, în ceea ce fuseseră mai înainte.

Unii dintre ei — și primii, am observat cu oarecare surpriză, erau toți femele — începură să nu mai țină seama de cerințele decenței — de cele mai multe ori în mod deliberat. Alții încercară chiar să încalce în public monogamia. Tradiția Legii își pierde, în mod limpede, puterea. Nu pot să continui acest subiect neplăcut. Omul meu Cîine redevenea pe nesimțite cîine; din zi în zi devenea mut, patruped, păros. Abia dacă observam trecerea de la tovarășul care era mîna mea dreaptă, la cîinele care adulmeca pe lîngă mine. Deoarece neîngrijirea și dezorganizarea creșteau din zi în zi, rîpa care adăpostea locuințele și care niciodată nu fusese un loc prea plăcut, deveni atît de dezgustătoare, încît am părăsit-o și, traversînd insula, mi-am făcut o colibă din ramuri printre ruinele înnegrite ale locuinței lui Moreau. O oarecare amintire a suferințelor făcea din acest loc adăpostul cel mai sigur împotriva Oamenilor-Animale.

Ar fi imposibil să descriu amănunțit fiecare pas al decăderii acestor monștri; zi de zi, aspectul omenesc îi părăsea; renunțară să se mai înfășoare în cîrpe și să se îmbrace, părăsiră în cele din urmă orice urmă de îmbrăcăminte; părul începu să se răspîndească pe membrele lor descoperite; frunțile li se teșiră și fețele le ieșiră înainte; iar despre purtarea aproape prietenească pe care mi-o permisesem cu unii din ei, în prima lună a singurătății mele, îmi era groază să-mi mai aduc aminte.

Schimbarea se petrecea încet și inevitabil. Pentru ei, ca și pentru mine, ea venea fără vreun șoc anume. Încă mai mergeam în siguranță printre ei, pentru că încărcătura tot mai mare de animalism exploziv care gonia din zi în zi omeneșul din ei nu producea nici o zguduitură în decăderea lor treptată. Dar începusem să mă tem că, în curînd, acest șoc trebuia să vină. Bruta mea Saint-Bernard mă urmăsea în noua mea locuință și vigilența lui mi-a permis să dorm uneori aproape în liniște. Mica ființă roz cu aspect de leneș devenise sfioasă și mă părăsise, ca să se întoarcă din nou la viața sa naturală, printre ramurile copacilor. Ne aflam exact în starea de echilibru care ar rămîne într-una din acele cuști cu o „Familie fericită“ formată din animale diferite, pe care le expun imblinzitorii de animale, în cazul cînd imblinzitorul ar părăsi-o pentru totdeauna.

Desigur că aceste creaturi nu au decăzut într-atît încît să devină animale ca acelea pe care cititorul le-a văzut în grădinile zoologice — urși, lupi, tigri, boi, porci, sau maimuțe obișnuite. Fiecare mai avea încă trăsături ciudate: în fiecare Moreau amestecase un animal cu altul: unul poate că era mai mult urs, altul mai mult felină, altul mai mult bovină, dar fiecare era amestecat cu alte creaturi — un fel de animalism generalizat apărea printre trăsăturile specifice. Și, din cînd în cînd, încă mă mai surprindeau unele resturi vagi de umanitate, cîte o recrudescentă trecătoare a vorbirii, o îndemînare neașteptată a membrilor anterioare, o jalnică încercare de a merge în picioare.

Probabil că și eu suferisem unele schimbări stranii. Hainele atîrnau în jurul meu ca niște zdrențe gălbui, prin ale căror găuri lucea pielea tăbăcită. Părul îmi crescuse lung și încîlcit. Mi se spune că, chiar și acum, ochii mei au o strălucire ciudată, o mare mobilitate.

La început, îmi petreceam ziua pe țărmul dinspre sud, pîndind vreo pînză, sperînd și rugîndu-mă să apară vreun vas. Mă bizuiam pe întoarcerea lui *Ipecacuanha*, o dată cu trecerea unui an, dar vasul nu reveni niciodată. De cinci ori am văzut cîte o pînză, și de trei ori fum, dar nimeni nu se apropie de insulă. Aveam totdeauna

pregătit un foc, dar fără îndoială că era pus pe socoteala naturii vulcanice a insulei.

Abia prin septembrie sau octombrie am început să mă gîndesc să-mi construiesc o plută. Pe atunci, mîna mi se vindecase și puteam să folosesc din nou ambele mîini. La început am fost înspăimîntat de neputința mea. Nu făcusem niciodată în viața mea tîmplărie sau vreo muncă de acest fel și mi-am petrecut zile întregi printre copaci, experimentînd cum să-i despic și să-i leg împreună. Nu aveam funii și n-am putut să găsesc nimic din care să fac funii; niciuna dintre abundentele liane nu părea destul de flexibilă sau de rezistentă și cu tot bagajul meu de cunoștințe științifice nu puteam să găsesc vreun mijloc de a le face astfel. Am petrecut mai bine de două săptămîni scotocind printre ruinele înnegrite ale clădirii arse și pe locul de pe țărm unde fuseseră arse bărcile, căutînd cuie și alte bucăți rătăcite de metal care ar fi putut să-mi fie de folos. Din cînd în cînd, cîte o creatură animalică venea să mă privească și cînd strigam la ea, fugea în salturi mari. Apoi a venit un anotimp cu furtuni și cu ploi mari, care mi-au întîrziat munca, dar, în cele din urmă, pluta fu gata.

Eram încîntat de ea. Dar, cu lipsa de simț practic care a fost totdeauna pacostea mea, o făcusem la o milă și mai bine depărtare de mare, și, înainte de a o fi tras în jos pe țărm, se desfăcu în bucăți. Poate că, de fapt, a fost o salvare pentru mine că nu m-am imbarcat pe ea. Dar, în clipa aceea, disperarea mea pentru acest eșec fu atît de mare, încît timp de cîteva zile n-am făcut decît să rătăcesc pe țărm și să privesc spre mare, gîndindu-mă la moarte.

Dar nu aveam de gînd să mor și surveni un incident care îmi arată în mod neîndoielnic nebunia de a lăsa să treacă astfel zilele — căci fiecare zi nouă era încărcată cu primejdii tot mai mari din partea Monștrilor-Animale. Ședeam la umbra zidului curții îngrădite, privind spre mare, cînd am tresărit, simțind ceva rece care îmi atingea pielea călcîiului. Întorcîndu-mă, am văzut mica creatură roz cu chip de leneș, care îmi clipea în față. Își pierduse de mult graiul și mișcările active, iar

părul moale i se îndesa din zi în zi, și ghearele ei boante deveneau tot mai răsucite. Scoase un fel de geamăt când văzu că îmi atrăsese atenția, merse puțin înspre tufișuri, și se întoarse să mă privească.

La început n-am înțeles, dar imediat m-am gândit că vrea să-l urmez, și chiar asta am făcut, încet — căci ziua era fierbinte. Când ajunse la copaci se cățără în ei, căci putea merge mai bine printre lianele care atârnavau, decît pe pămînt.

Și, deodată, într-un spațiu cu iarba călcată în picioare, am dat peste un grup îngrozitor. Cîinele meu Saint-Bernard zăcea pe pămînt, mort, și lîngă cadavrul său stătea ghemuit Hiena-Porc, strîngînd cu ghearele sale diforme carnea care încă palpita, rozînd din ea și mîrîind de plăcere. Când m-am apropiat, monstrul își ridică spre mine ochii strălucitori, buzele sale se răsfrîuseră, dezgolindu-i dinții mînjiți de sînge, și mîrîi amenințător. Nu-i era nici frică, nici rușine; ultima rămășiță de umanitate dispăruse. Am înaintat încă un pas, m-am oprit, mi-am scos revolverul. În sfîrșit, eram față în față.

Fiara nu făcu nici un gest ca să fugă. Dar urechile i se ciuliră înapoi, părul i se zburli și trupul i se ghemui. Am țintit drept între ochi și am tras. În aceeași clipă, se aruncă dintr-un salt asupra mea, și am fost răsturnat ca un popic. Încercă să mă apuce cu mîna lui diformă, și mă izbi în față. Săritura îl făcu să treacă peste mine. Am căzut sub partea dinapoi a trupului său, dar din fericire îl nimerisem unde trebuia, și murise chiar în timp ce sărea. M-am tîrît de sub trupul lui greu și murdar și m-am ridicat tremurînd, privind la trupul care încă mai zvînea. Cel puțin primordia această era înlăturată. Dar Hiena-Porc, știam, era doar prima dintr-o serie de recăderi în animalitate care trebuiau să urmeze.

Am ars ambele cadavre pe un foc de vreascuri. Acum, într-adevăr, îmi dădeam limpede seama că, dacă nu voi părăsi insula, moartea mea nu era decît o chestiune de timp. Animalele, cu una sau două excepții, părăsiseră rîpa, și își făcuseră vizuini, după gustul fiecăruia, prin desigurile pădurii. Puține mai umblau

după pradă în timpul zilei ; cele mai multe dormeau, și insula ar fi putut părea pustie unui nou venit ; dar, în timpul nopții, văzduhul răsună de strigătele și urletele lor înspăimântătoare. M-am gândit chiar să pornesc un masacru — să pun capcane sau să mă lupt cu cuțitul. Dacă aș fi avut un număr suficient de cartușe, n-aș fi ezitat nici o clipă să pornesc să leucid. Probabil că, dintre carnivorele primejdioase nu mai erau decât vreo douăzeci ; cele mai feroce muriseră. După moartea bietului meu câine, ultimul meu prieten, am adoptat și eu într-o oarecare măsură obiceiul de a moțai ziua, ca să pot sta de veghe în timpul nopții. Mi-am refăcut adăpostul dintre zidurile fostei clădiri, cu o deschidere atât de îngustă, încât oricine ar fi încercat să intre ar fi trebuit să facă un zgomot considerabil. Creaturile acestea își pierduseră și arta de a face focul, și își recăpătaseră frica de el. Am început încă o dată, de data aceasta cu o adevărată pasiune, să strâng laolaltă pari și crengi, pentru a-mi construi o plută cu care să mă salvez.

M-am izbit de mii de greutate. Sînt un om extrem de neîndemînic — școala mi-o terminasem înainte de a se introduce metoda de lucru manual a lui Slōjd — dar am reușit să îndeplinesc cele mai multe din cerințele construcției unei plute, într-un fel sau altul și pe căi ocolite, și de data aceasta am avut grijă și de soliditate. Singurul obstacol era că nu găseam nici un vas în care să pun apa de care aveam nevoie pe aceste mări neumblate. Aș fi încercat chiar să fac oale, dar pe insulă nu se găsea lut. Mergeam amărît de-a lungul întregii insule, încercînd să rezolv această ultimă greutate. Cîteodată izbueneam în accese sălbatice de furie și, în necazul meu insuportabil, izbeam și despicaam cu toporul vreun nenorocit de copac. Dar nu-mi venea nici o idee.

Și apoi a venit o zi, o zi minunată, pe care mi-am petrecut-o într-un adevărat extaz. Am văzut spre sud-vest o pînză, ca aceea a unei mici goelete, și am aprins imediat o grămadă mare de vreascuri și am rămas privind lîngă foc, în căldura lui și a soarelui de amiază. Toată ziua am privit la această pînză, fără să mănînc

sau să beau ceva, astfel încît capul începuse să mi se învîrtească ; animalele veneau și se uita la mine, păreau uimite, și plecau. Pînza era încă departe cînd se lăsă întunericul și o înghiți, și toată noaptea m-am trudit să țin focul aprins și viu, și ochii Animalelor străluceau din întuneric, plini de uimire. În zori, venise și mai aproape, și am văzut că era pînza soioasă a unei mici bărci. Ochii îmi erau obosiți de veghe, priveam țintă și nu-mi venea să cred. În barcă erau doi oameni, stînd jos de tot, unul lîngă prova și celălalt la cîrmă. Dar barca plutea într-un mod ciudat. Nu mergea în direcția vîntului ; se tot întorcea și se legăna.

Cînd ziua devenise mai luminoasă, am început să flutur către ei ultima zdreanță din jacheta mea ; dar ei nu mă observară, și continuară să stea cu fața unul spre altul. Am înaintat pînă la punctul cel mai de jos al scundului promontoriu și am început să gesticulez și să strig. N-am căpătat nici un răspuns, iar barca își continua drumul ei fără țel, îndreptîndu-se încet, foarte încet, spre golf. Deodată, o pasăre mare, albă zbură din barcă, și niciunul dintre oameni nu se clintă și nici nu o observă. Pasărea se rotește, și apoi se înalță în sus, desfăcîndu-și puternicele ei aripi.

Am încetat atunci să mai strig, și m-am așezat jos pe promontoriu, mi-am pus bărbia în mîini și am privit țintă. Încet, încet, barca se îndrepta spre vest. Aș fi putut să înot spre ea, dar ceva, ca o vagă teamă, mă îngheța și mă ținea în loc. În timpul după-amiezii, fluxul o împinse pe țărm și o așeză cam la o sută de metri spre vest de ruinele curții îngrădite.

Oamenii din ea erau morți, muriseră de atît de multă vreme, încît se prăbușiseră în fărîme cînd am aplecat barca într-o parte, ca să-i scot. Unul avea un păr roșu și des ca al căpitanului de pe *Ipecacuanha*, iar în fundul bărcii zăcea un chipîu alb și murdar. În timp ce stăteam lîngă barcă, trei dintre Animale ieșiră, furișîndu-se din tufișuri și veniseră spre mine, adulmecînd. M-a cuprins un spasm de dezgust. Am împins mica barcă în jos, spre mal, și m-am cățărat pe bordul ei. Două dintre brute erau Animale-Lupi, și înaintau cu

nările fremătind și cu ochii strălucind; al treilea era creatura aceea hibridă din urs și taur.

Cînd i-am văzut apropiindu-se de acele rămășițe miserabile, cînd i-am auzit mîrîind unul la celălalt, și le-am văzut strălucirea dinților, o groază cumplită a luat locul repulsiei mele. Le-am întors spatele, am strîns pînza, și am început să vîslesc spre larg. N-am mai avut nici curajul să mai privesc înapoi.

În noaptea aceea m-am așinut între recife și insulă, iar în dimineata următoare m-am îndreptat spre pîrîu și am umplut cu apă butoiușul gol găsit pe bord. Apoi, cu toată răbdarea pe care o mai puteam avea, am cules o cantitate de fructe, am pîndit și am ucis doi iepuri, cu ultimele trei cartușe pe care le mai aveam. În timp ce făceam aceasta, am lăsat barca înțepenită într-o ieșitură a recifelor, de teama Monștrilor-Animale.

XXII. OMUL SINGUR

Spre seară, am pornit spre larg, avînd în față un ușor vînt de la sud-vest, încet și constant, iar insula deveni din ce în ce mai mică și spirala subțire de fum se micșora într-o linie din ce în ce mai subțire, spre apusul înflăcărat de soare. Oceanul se ridica în jurul meu, ascunzîndu-mi privirilor această mică pată întunecată. Lumina zilei, strălucirea întîrziată a soarelui, se scurgea de pe cer, se trăgea la o parte ca o perdea luminoasă, și în cele din urmă îmi apărură înaintea ochilor acel abis al imensității albastre pe care lumina soarelui îl ascunde, și am văzut puzderia de stele care pluteau pe el. Marea era liniștită, cerul era liniștit; eram singur, cu noaptea și liniștea.

Am plutit astfel timp de trei zile, mîncînd și bînd cu economie, și meditînd la tot ceea ce mi se întîmplase, fără să dorească prea mult să văd din nou oameni. Aveam

doar o zdreanță murdară în jurul corpului, părul îmi era o încîlcitură neagră. Fără îndoială că oamenii care m-au descoperit m-au crezut nebun. Este ciudat, dar nu simțeam nici o dorință să mă întorc printre oameni. Eram doar bucuros că reușisem să scap de odioșii Monștri-Animale. În cea de a treia zi am fost cules de un bric care mergea de la Apia la San Francisco. Nici căpitanul și nici secundul n-au crezut povestirea mea, socotind că singurătatea și primejdiile îmi luaseră mințile. Și, temîndu-mă că părerea lor ar putea fi și a altora, m-am abținut să povestesc mai departe aventura mea, și am pretins că nu-mi mai amintesc nimic din cele ce mi se întîmplaseră între naufragiul lui *Lady Vain* și momentul cînd am fost găsit din nou — un interval de un an.

A trebuit să procedez cu cea mai mare băgare de seamă pentru a evita să fiu declarat nebun. Mă bîntuiau amintirile despre Lege, despre cei doi marinari morți, despre primejdiile nopții, despre cadavrul din desişul de trestii. Și, oricît ar părea de nefiresc, o dată cu întoarcerea mea printre oameni s-a produs, în loc de acea încredere și simpatie la care m-am așteptat, o stranie accentuare a nesiguranței și a fricii pe care o simțisem în timpul șederii mele pe insulă. Nimeni nu voia să mă creadă, eram tot atît de ciudat pentru oameni pe cît fusesem pentru Oamenii-Animale. Ca și cum aş fi căpătat ceva din sălbăticiunea naturală a celor cu care trăisem alături.

Se spune că spaima este o boală, și în orice caz, eu pot mărturisi că, de cîțiva ani încoace, o teamă neîncetată și-a făcut lăcaș în mintea mea, o teamă neîncetată, ca aceea pe care ar resimți-o un pui de leu, îmblinzit numai pe jumătate. Tulburarea mea luă cele mai ciudate forme. Nu mă puteam convinge că bărbații și femeile pe care îi întîlneam nu erau și ei niște Oameni-Animale, ceva mai umani, animale pe jumătate modelate la exterior după chipul unor ființe omenești, și că ei vor începe în curînd să decadă în animalitate, să-și arate, unul cîte unul, caracterele lor animalice. Am încredințat cazul meu unui om extrem de priceput, un om care îl cunoscuse pe Moreau, și care păru să dea

crezare pe jumătate spuselor mele, un specialist în boli mintale — și el m-a ajutat foarte mult.

Deși nu cred că groaza față de aceea insulă mă va părăsi vreodată cu totul, de cele mai multe ori ea zace undeva în fundul sufletului meu, un simplu nor îndepărtat, o amintire și o bănuială vagă ; dar sînt momente cînd micul nor se întinde pînă ce întunecă întregul cer. Atunci, privesc în jur la semenii mei. Și mă infricosez. Văd fețe aspre și însuflețite, altele întunecate sau amenințătoare, altele schimbătoare, nesincere ; niciuna care să aibă autoritatea calmă a unei ființe raționale. Simt ca și cum animalul din ei va trebui să iasă la suprafață ; că degradarea celor de pe insulă se va produce din nou, dar pe o scară mai mare. Știu că aceasta este o închipuire, că aceste aparențe de bărbați și femei din jurul meu sînt într-adevăr bărbați și femei, bărbați și femei pentru totdeauna, creaturi perfect raționale, pline de dorinți omenești și de griji tandre, eliberate de instincte, nefiind sclavii niciunei Legi fantastice — ființe cu totul diferite de Oamenii-Animale. Si, totuși, fug de ei, de privirile lor curioase, de întrebările și sprijinul lor, și doresc să fiu departe de ei, și singur.

Din această cauză, trăiesc în apropierea cîmpiei întinse, și cînd această umbră mi se așterne pe suflet, pot să mă refugiez acolo ; cîmpia pustie este atunci minunată, sub cerul măturat de vînt. Cît timp trăiam în Londra, groaza era aproape insuportabilă. Nu puteam să scap de oameni ; glasurile lor pătrundeau prin ferestre ; ușile încuiate erau doar o slabă apărare. Pentru ca să lupt cu închipuirea mea ieșeam pe străzi și acolo miorlăiau în urma mea femei care îmi dădeau tîrcoale, bărbați infometati îmi aruncau pe ascuns priviri invidioase, muncitori palizi și extenuați treceau tușind pe lîngă mine, cu ochii obosiți și cu pasul grăbit, ca un cerb rănit care își pierde singele ; bătrîni, aduși din spate și triști, treceau mormăind, cu totul nepăsători față de ceata zdrențăroasă a copiilor care rîdeau de ei. Atunci mă retrăgeam în vreo biserică, dar chiar și acolo, atît de mare îmi era tulburarea, mi se părea că predicatorul trîncănea „gînduri mari“ la fel

cum făcea Omul-Maimuță ; sau în vreo bibliotecă și acolo fețele atente aplecate deasupra cărților păreau doar creaturi răbdătoare așteptându-și prada. Deosebit de grețoase îmi păreau fețele rătăcite și lipsite de expresie ale oamenilor din trenuri și omaibuze ; nu păreau să fie semenii mei mai mult decît ar fi niște cadavre, așa că nu îndrăzneam să călătoresc, pînă cînd nu mă asiguram că eram singur. Și mi se părea că și eu însumi nu eram o creatură rațională, ci doar un animal chinuit de vreo stranie tulburare mintală, care îl făcea să rătăcească singur, ca o oaie lovită de amețală.

Dar aceasta este o stare care acum mă cuprinde — mulțumesc lui Dumnezeu — mai rar. M-am retras din vălmășagul orașelor și mulțimilor și îmi petrec zilele înconjurat de cărți pline de înțelepciune, ferestre strălucitoare în această viață a noastră, luminate de sufletele luminoase ale oamenilor. Văd foarte puțini străini și nu am decît o locuință modestă. Zilele mi le consacrui cititului și experiențelor de chimie, iar multe din nopțile senine mi le petrec studiind astronomia. Există în nenumăratele stele sclipitoare de pe cer, deși nu știu nici cum și nici de ce, o senzație de infinită pace și ocrotire. Acolo, cred eu, în legile vaste și eterne ale materiei, și nu în grijile, păcatele și necazurile zilnice ale oamenilor, trebuie să-și găsească alinarea și speranța tot ce este mai presus de animal în noi. Cel puțin așa sper, deoarece altfel n-aș putea să mai trăiesc. Și, astfel, în speranță și singurătate, ia sfîrșit povestirea mea.

EDWARD PRENDICK.

CUPRINS

HERBERT GEORGE WELLS

5

MAȘINA TIMPULUI

I Introducere	59
II Mașina	64
III Exploratorul Timpului se întoarce	68
IV Călătorind în timp	75
V În era de aur	81
VI Amurgul omenirii	85
VII O lovitură neașteptată	92
VIII Explicație	99
IX Morlocii	111
X Când a venit noaptea	117
XI Palatul de Porțelan Verde	124
XII În beznă	131
XIII Capcana sfinxului alb	139
XIV O viziune și mai îndepărtată	142
XV Întoarcerea Exploratorului Timpului	147
XVI După povestire	149
Epilog	153

OMUL INVIZIBIL

I Sosirea unui personaj straniu	157
II Primele impresii ale domnului Teddy Henfrey	163
III Cele o mie și una de sticle	169
IV Mr. Cuss îi pune străinului câteva întrebări	175

V Spargerea de la sediul parohiei	182
VI A înnebunit mobila	185
VII Demascarea străinului	189
VIII În trecere	199
IX Domnul Thomas Marvel	200
X Vizita lui mr. Marvel la Iping	206
XI Ce s-a întâmplat la „Poștalionul cu cai“	210
XII Omul invizibil își iese din fire	213
XIII Mr. Marvel vrea să-și dea demisia	220
XIV La Port Stowe	222
XV Omul care alerga	229
XVI „La jucătorii de cricket“	231
XVII Musafirul doctorului Kemp	235
XVIII Omul invizibil doarme	244
XIX Cîteva noțiuni elementare	248
XX În casa de lîngă Great Portland Street	255
XXI În Oxford Street	267
XXII „La Omnium“	273
XXIII În Drury Lane	280
XXIV Un plan care a dat greș	291
XXV Urmărirea Omului Invizibil	296
XXVI Asasinarea domnului Wicksteed	298
XXVII Asediul casei lui Kemp	304
XXVIII Urmăritorul urmărit	314
Epilog	321

INSULA DOCTORULUI MOREAU

Introducere	327
I În barca de salvare de pe „Lady Vain“	328
II Omul care se ducea în locul fără nume	332
III Fața stranie	335
IV La parapetul goeletei	341
V Omul care nu avea unde să se ducă	344
VI Luntrașii cei pociți	349
VII Ușa încuiată	354
VIII Strigătele pumei	358
IX Ființa din pădure	361
X Strigătele omului	371
XI Goana după om	374
XII Cei care rosteau Legea	380

XIII	Parlamentări	389
XIV	Doctorul Moreau explică	394
XV	Cu privire la Oamenii-Animale	405
XVI	Cum au gustat sînge Oamenii-Animale	411
XVII	O catastrofă	423
XVIII	Moreau este găsit	428
XIX	Montgomery „petrece“	432
XX	Singur cu Oamenii-Animale	440
XXI	Degenerarea Oamenilor-Animale	445
XXII	Omul singur	457

Redactor responsabil : HERTA SPUHN,
Tehnoredactor : GABRIELA TÂNASE

*Dat la cules 17.07.1962. Bun de tipar 1.09.1962. Apă-
rut 1962. Comanda nr. 5.758. Tiraj 60.000. Hîrtie tipar
de 50 g/m², 84×100/32. Coli editoriale 25,6. Coli de
tipar 29. A. 0606. C.Z. pentru bibliotecile mici
8 (A) (R).*

Tiparul executat sub comanda nr. 20764 la Combina-
tul Poligrafic Casa Științei, Piața Științei 1, Bucu-
rești—R.P.R.

Lei 9,10.

EDITURA TINERETULUI

